

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LUXDORPHS DAGBØGER

INDEHOLDENDE

BIDRAG TIL DET 18. AARHUNDREDES
STATS-, KULTUR- OG PERSONALHISTORIE

I UDDRAG UDGIVNE VED

EILER NYSTRØM

AF

SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE

I

1745—73

PAA CARLSBERGFONDETS BEKOSTNING

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)

1915-30

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie har den 22. Juni 1913 besluttet at udgive Luxdorps Dagbøger i Uddrag ved Dr. phil. *Eiler Nystrom* under Tilsyn af Professor Dr. phil. *Aage Friis* og Rigsarkivar *L. Laursen*; i sidstnævntes Sted er senere indtraadt Overbibliotekar Dr. phil. *Carl S. Petersen*.

Erik Arup. Louis Bobé. Johs. Brøndum-Nielsen.
William Christensen. Knud Fabricius. Aage Friis.
Holger Hansen. Holger Hjelholt. Ellen Jørgensen.
Alfr. Krarup. L. Laursen. Axel Linvald. M. Mackeprang.
E. Marquard. Eiler Nystrom. Poul Nørlund.
Jørgen Olrik. Carl S. Petersen.

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie

stiftedes i Januar 1877 med det Formaal at fremme Studiet af Fædrelandets Historie ved Offentliggørelsen af nogle af de mange Aktstykker, Breve, Krøniker og andre Kilder, som endnu henligger utrykte eller er mindre tilfredsstillende udgivne. Planen for Selskabet er den at betro Udgivelsen af de enkelte Kilder til et eller flere Medlemmer af Selskabet eller til Udenforstaaende, saaledes at de almindelige Regler for Udgivelsesmaaden vedtages af Selskabet, og saaledes at Udgivelsen kontrolleres gennem et af Selskabet nedsat Udvalg.

Selskabet har hidtil udgivet:

- Kong Frederik den Førstes danske Registranter**, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup*. 1879.
- Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve**, udgivne ved *C. F. Bricka* og *J. A. Fridericia*. 1.—7. Bind. 1878—91.
- Codex Esromensis**. Esrom Klosters Brevbog, udgivet ved *O. Nielsen*. 1880—81.
- Danske Kancelliregistranter 1535—1550**, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup*. 1881—82.
- Libri memoriales capituli Lundensis**. Lunde Domkapitels Gavebøger, udgivne ved *C. Weeke*. 1884—89.
- Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV.s Tid**, udgivne ved *Kr. Erslev*. 1.—3. Bind. 1883—90.
- Corpus constitutionum Daniæ**. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660, udgivne ved *V. A. Secher*. 1.—6. Bind. 1887—1918.
- Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie**, udgivne ved *J. A. Fridericia*. 1888.
- Forarbejderne til Kong Kristian V.s Danske Lov**, udgivne ved *V. A. Secher* og *Chr. Stöchel*. 1.—2. Bind. 1891—94.
- Repertorium diplomaticum regni Daniæ medlævals**. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte, udgivet ved *Kr. Ersted*, *William Christensen* og *Anna Hude*. 1.—4. Bind. 1894—1912.
- Danmarks Gilde- og Lavsskraaer fra Middelalderen**, udgivne ved *C. Nyrop*. 1.—2. Bind. 1895—1904.
- Aktstykker vedrørende Erik af Pommerns Afsættelse som Konge af Danmark**, udgivne ved *Anna Hude*. 1897.
- Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle**, udgivne ved *Gustav Bang*. 1898—99.
- Aktstykker og Oplysninger til Statskollegiets Historie 1660—1676**, udgivne ved *J. Lindbæk*. 1.—2. Bind. 1903—10.
- Vitæe Sanctorum Danorum**, udgivne ved *M. Cl. Gertz*. 1908—12.
- Missiver fra Kongerne Christiern I.s og Hans's Tid**, udgivne ved *William Christensen*. 1.—2. Bind. 1912—14.
- Luxdorphs Dagbøger**, udgivne ved *Eiler Nyström*. 1.—2. Bind. 1915—30.
- Scriptores minores historiæ Daniæ medil ævi**, udgivne ved *M. Cl. Gertz*. 1.—2. Bind. 1917—22.
- Kongelige Kammerregnskaber fra Frederik III.s og Christian V.s Tid**, udgivne ved *Emil Marquard*. 1918.

- Annales Danici** medli ævi, udgivne ved *Ellen Jørgensen*. 1920.
Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie i dets første 50 Aar
1877—1927. 1927.
Inkvisitionskommissionen af 20. Januar 1772, udgivet ved *Holger Hansen*.
1.—2. Bind. 1927—30.
Repertorium diplomaticum regni Danici medlævals. Series secunda. For-
tegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil
utrykte. 2. Række, udgivet ved *William Christensen*. 1.—2. Bind. 1928—29.
Svaning-Hvitfeld. Svanings Danmarkskrønike 1241—1282, sammenstillet
med Hvitfeld og kildemæssigt oplyst, udgivet ved *Kr. Erslev*. 1928.
Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre, udgivne ved
E. Marquard. 1. Bind. 1929.

Forretningsudvalgets Medlemmer er for Tiden:

Knud Fabricius. William Christensen. Holger Hjelholt.

INDHOLD

	Side
FORORD	IX—X
INDLEDNING.....	XI—XLIX
DAGBØGERNE FOR 1745—73.....	1—486

FORKORTELSER

- RA = Rigsarkivet i København.
LAS = Landsarkivet for Sjælland m. m.
KBK = Kongelige Bibliotek i København.
UBK = Universitetsbiblioteket i København.
D. K. eller D. Kanc. = Danske Kancellis Arkiv (i RA).
C. C. (i Luxdorps egen Tekst) = Cancellie-Collegium.
Rentek. = Rentekammerets Arkiv (i RA).
Gude = Gudes haandskrevne kommenterede Uddrag
af Luxdorps Dagbøger 1770—88 (i RA).

FORORD

Udgivelsen af Luxdorps Dagbøger i Uddrag har staaet paa i femten Aar. Det vil maaske synes at være et langt Aaremaal i Forhold til Udgavens Omfang, men dels har Udgiveren nødvendigvis maattet skyde talrige andre Arbejder ind imellem, dels er Uddragene kun en ganske ringe Del af det hele bearbejdede Dagbogsmateriale, omfattende 35 tætskrevne Bind, dels har endelig Arbejdet baade i Henseende til Tydning og Tolkning ofte frembudt saadanne Vanskeligheder, at de til at begynde med har syntes uovervindelige. Det har ligefrem været nødvendigt at gøre Ophold i Arbejdet for at samle nyt Mod til Fortsættelsen. Hyppigt har der inden for historiske Kredse været talt om en Udgivelse af disse Dagbøger, men ingen Forsker har gjort Alvor af Tanken, og Udgiveren har under Udarbejdelsen lært at forstaa Aarsagerne dertil. Imidlertid haaber Udgiveren, at Arbejdet ikke maa være gjort forgæves, og at det maa komme den historiske Forskning i hvert Fald til nogen Nytte.

Benytteren maa dog være klar over, at et Arbejde som dette, der omfatter et baade materielt og kulturelt stærkt bevæget Afsnit af det attende Aarhundrede, og spænder over hele Datidens politiske, kulturelle og litterære Liv, som gaar ind paa Dagens Spørgsmaal og gaar saa stærkt i Detailler som Tilfældet er, og som endelig kun antydningvis berører Emnerne og ofte kun i korte Glimt lader ane, hvad der ligger bag — at et Arbejde som dette ikke kan gaa til Bunds paa alle Punkter, men at det bliver Specialforskerens egen Op-gave at gaa videre ad de anviste Veje. Af samme Grunde tør Udgiveren heller ikke haabe, at Fejl eller Misforstaaelser

helt er undgaaet, hvilket ikke mindst gælder det omfattende Register til Værket.

Udgiveren bringer en varm Tak til Selskabets Tilsynsmænd og til Kolleger i Arkiver og Biblioteker for store og smaa Haandsrækninger under Arbejdet. Registersedlerne til første Bind er udarbejdet af Mag. V. *Hermansen* og afdøde Dr. phil C. A. *Trier*, til sidste Bind af Arkivar *Harald Hatt*, som derefter i Samraad med Udgiveren har revideret hele Registret og gjort det trykfærdigt. For denne Medhjælp er Udgiveren megen Tak skyldig.

Sidst, men ikke mindst, bringer Udgiveren en ærbødig Tak til *Carlsbergfondets Direktion* for velvillig Støtte baade til dette og andre Arbejder.

E. N.

INDLEDNING

I

»Bolle Willum Lúxdorph, Danmarks sande Patriot, Landmandens skønsomme Ven, Videnskabernes bedagede Sir, Horats og Vergil i Norden« — med disse Vendinger dedicerede den møenske Præst Jacob Johan Lund et Digt til Forfatteren af de her foreliggende Dagbøger¹⁾. Ordene synes overdrevne, selv om man ser bort fra det lapidariske Sving, der nu een Gang hører Tiden til, og dog giver de os den gængse Mening om Manden, mens han endnu levede. Selv Suhm, der maaske var den af Luxdorps samtidige, som kendte ham bedst, siger det samme paa en anden Maade. Som Lærd og som latinsk Digter var han af en saadan Anseelse, at Suhm regnede ham i Lærdom næst efter Gram og end ikke veg tilbage for at sammenligne ham med Holberg, — som Smagsdommer stod han for Samtiden som den højeste Autoritet.

Og dog er Luxdorph, trods sin Lærdom, trods sin Digtning og trods sin fine Smag, nu saa godt som helt glemt uden for en snæver historisk interesseret Kreds. Det var næppe gaaet Suhm bedre, om han kun havde haft sit skønlitterære Forfatterskab bag sig — det man i Datiden vurderede saare højt. Den Kreds, Luxdorph tilhørte, savnede Vingefanget, der bærer Personligheden over Tid og Rum, og fattedes de nye Tanker, som peger ud over egen Samtid. Baade Langebek, Suhm og Hielmstjerne vandt Navnkundighed, ikke ved deres aandelige Indsats, men ved et

¹⁾ »Landmanden, et Læredigt«. Det er fra Luxdorps sidste Leveaar og tryktes først efter hans Død, i September-Heftet af »Minerva« 1788 (S. 366 ff.).

storstilet historisk Pionerarbejde, ved at bryde Jorden, høste og samle paa Historiens Ager — »til Fleres Nytt« som der endnu den Dag i Dag staar paa Titelvignetten af Danske Magazin. Langebek bragte sit Navn til en taknemlig Eftertid ved sin enestaaende Indsamling og betydningsfulde Udgivelse af Kildestykker, Suhm ved den enorme Stofmængde, han pressede ind i sin Danmarkshistorie, og Hielmstjerne ved sit uerstattelige Bibliotek af sjældne danske Bøger. Af dem alle var Luxdorff, der som latinsk Poet dyrkede en allerede den Gang hendøende, for ikke at sige afdød Kunst, i Grunden den, der var daarligst stillet — det er væsentlig ved de Bidrag til hans egen Tids Historie, der indeholdes i hans Dagbogsoptegnelser (som han aldrig havde tænkt skulde naa ud til Offentligheden), at Mindet om ham endnu lever. Disse Notater er endda saa korte og knappe, og i Formen ofte saa personlige, at et nærmere Kendskab til den Mand, der hastigt skrev dem ned, paa mange Punkter er saa tiltrængt, at det er nødvendigt at op- ridsen en kort Karakteristik af ham til Indledning.

Trods det fremmedartede Navn var han af jydsk Bondeæt. Slægten hørte hjemme paa Løgstrupgaarden i Fiskebæk Sogn ved Viborg og Slægtsnavnet er en let latiniseret Fortyskning af dette Stednavn; endnu i det attende Aarhundrede skrev man ikke sjældent »Lüxdorff«, og udtalte det i Reglen saaledes. Slægtens egentlige Kendingsnavn »Bolle« stammede fra Spindesiden. Det var rige Storbønder: locupletes, viri boni et boni coloni — som Luxdorff siger i sin latinske Autobiografi¹⁾. Endnu Tipoldefaderen Bolle Christensen dyrkede Jorden paa den fædrene Gaard og hans Ligsten ligger endnu i Fiskebæk Kirke²⁾. Oldefaderen blev Forstander

¹⁾ Autobiografien findes som Indledning i hans »Carmina«. Den er optrykt af Suhm i Script. rer. Dan. VII sammen med en (lidt forkortet) latinsk Oversættelse af Suhms egen Biografi af Luxdorff i »Minerva« Jan.—Marts 1790, S. 136 ff. (hvis danske Tekst er optrykt i Suhms Saml. Skr. VI, 53 ff.).

²⁾ Pontoppidans Danske Atlas IV, 647. Bolle Christensens Dødsaar opgives her til 1673, aabenbart efter en Angivelse af Stenens Indskrift, der

(hvilket vil sige Økonom) paa Herlufsholm, siden kgl. Forpagter paa Abrahamstrup, det nuværende Jægerspris, og begyndte ligesom sine Fætre, der allerede i dette Slægtled var

Luxdorpha Forfædre.

Christen Pedersen paa Løgstrupgaarden.

Kirsten Bollesdatter.

(† 1588).

|

Bolle Christensen paa Løgstrupgaarden

(1574—1623).

Else Bertelsdatter

(† 1653).

|

Christen Bollesen (Luxdorpha), Økonom paa Herlufsholm

(† 1669).

Maren Olufsdatter Stafrofski.

|

Bolle Luxdorpha, Oversekretær

(1643—98).

Jytte Vitudatter Bering

(1654—84).

|

Christian Luxdorpha til Mørup, Oberst

(1684—1726).

Susanne Magdalene Worm

(1675—1735).

|

Bolle Willum Luxdorpha.

Præster og lærde Mænd, at føre Slægtsnavnet. Bedstefaderen Bolle Luxdorpha naaede op blandt Rigets ypperste Mænd, steg fra en ringe Stilling som Hører ved Herlufsholm til Oversekretær i Danske Kancelli, en af de højeste Poster skyldes Søren Abildgaard (i Bertouchs Korrespondance med Adelen). Men 1673 er aabenbart en Læsefejl for 1623, der stemmer med det andet Aars-tal paa Stenen 1637 — det Aar, den er lagt over Graven. Traps Danmark (baade 3. og 4. Udgave) har urigtigt: 1643.

inden for Enevældens Administration, og Kongen gav ham og hans Søskende adeligt Vaabenbrev (af 20. Marts 1679). Hovedmærket i hans Skjold blev et Elefanthoved, en Hentydning til hans Hofstilling som Ordenssekretær, og velkendt fra Bogbind i Sønesønnens Bibliotek. Med den barnløse Bolle Willum uddøde iøvrigt denne vaabenbrev-adlede Slægt. Hans Oldemoder og Bedstemoder paa fædrene Side var ligeledes af særpræget Herkomst, den første Sønnedatter af en russisk Adelsmand, der traadte i dansk Tjeneste paa Frederik den Andens Tid, den sidste Datter af Historiografen Vitus Bering¹).

Luxdorps Fader var den eneste i hele Slægten, der valgte den militære Stand. Han var Kriger, neutiqvam inglorio — ingenlunde uden Hæder, men han kunde (som Sønnen siger) være bleven Poet, om han havde villet og havde lagt sig efter Bogen²). Hans militære Karriere er mærkelig derved, at den bragte ham ud paa fremmede Slagmarker — den faldt nemlig i en Tid, da Danmark sendte Hjelpekorps til fremmede krigsførende Magter. Knap tyve Aar gammel blev han i 1704 Løjtnant i et hvervet Infanteriregiment, der gik i kejserlig Tjeneste i Ungarn, og han vendte hjem som Kaptajn i 1709. I 1713 kom han som Oberstløjtnant atter i engelsk-hollandsk Sold i Brabant, og efter Hjemkomsten herfra tog han Afsked som Oberst (18. Decbr. 1715). Umiddelbart efter købte han Hovedgaarden Mørup i Fjenneslev Sogn mellem Ringsted og Sorø og levede her de ti sidste Aar af sit Liv³). I 1713 havde han ægtet Luxdorps Moder, Datter af den baade som Læge, Historio-

¹) G. L. Wads Biografi af Bolle Luxdorph (med tilh. Stamtavle) i Pers. Tidsskr. 1. R. I, 37 ff.; Wegener, Hist. Efterretn. om Abrahamstrup I, 162; Kirkehist. Saml. 3. R. VI, 362 f.; Bertouchs Korrespondance med Adelen: Lûxdorph.

²) Carmina, pag. XI.

³) Hirsch, Fortegnelse over dansk-norske Officerer; LAS. Sjællands Landstings Skødebog 1715—22, Fol. 96 f. Otto Korffs Skøde paa Mørup til Chr. Luxdorph er af 28. Aug. 1716.

graf og Biblioteksmand bekendte Højesteretsjustitiarius Wil-
lum Worm og Søster til Sjællands Biskop Christen Worm.

I Morbroderens Bispegaard paa Nørregade skraas over
for Studiegaarden blev Bolle Willum Luxdorph født den 24.
Juli 1716. Sine Barneaar tilbragte han paa Mørup, oplært og
undervist af sin Huslærer Holger Nielsen Rørdam, senere
Præst og Provst i Vigersted. Denne kom til Mørup i 1723
og havde Ophold paa Gaarden i over syv Aar, ogsaa efter
Husherrens Død, og mellem Lærer og Elev opstod et Til-
knytningsforhold, der opretholdtes Livet igennem fra begge
Sider. Rørdam gav en af sine Sønner Navnet Bolle til Minde
om sin begavede Discipel. I 1733 blev Luxdorph privat
dimitteret til Universitetet, og lige fyldt sit syttende Aar
blev han immatrikuleret 31. Juli. Til Privatpræceptor valgte
han Gram, Aaret efter, den 8. Juni, blev han Baccalaureus¹⁾.

Noget regelret Universitetsstudium blev det ikke til. Den
unge Luxdorph, der allerede da viste et udpræget religiøst
Gemyt, vilde være Teolog, Moderen derimod tilskyndede
ham til at lægge sig efter Juraen. Ellers plejede det at være
omvendt. Det blev dog heller ikke den akademiske Juris-
prudents, som blev Maalet for hans Studier, det blev væsent-
lig Filosofi, klassisk Filologi og Historie. I disse Ungdoms-
aar lagde Luxdorph Grunden til sit indgaaende Kendskab
til den Leibniz-Wolff'ske Filosofi og de græske og latinske
Autores. Netop paa dette Tidspunkt søgte Andreas Hojer at
bringe det retsvidenskabelige Universitetsstudium ind i fast
afstukne Baner, men det blev alligevel paa den gamle Maner,
gennem praktisk Virksomhed inden for Administration og
Domstole, at Luxdorph efterhaanden vandt frem til at blive
den fra alle Sider i Samtiden anerkendte fremragende Jurist.
Faa Maaneder efter anden Eksamen, endnu kun lidt over
atten Aar gammel, blev han nemlig Sekretær i Danske
Kancelli — selv for hin Tid noget usædvanligt. Den 6.
Oktbr. 1734 søger han Kongen om Beskikkelse som Kan-
cellisekretær, og Onkelen, Biskop Worm, i hvis Hus han

¹⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. II, 34 ff., Univ.-Matr. II, 544, 550.

har opholdt sig i sin korte Studentertid, medgiver ham det Vidnesbyrd, »at han frygter Gud, besidder mere Videnskab end de fleste af hans Aar, forstaar adskillige Sprog og fører en god Pen«. Og to Dage efter foreligger hans Bestalling¹⁾.

Dermed var Luxdorphs 54aarige Embedsbane udstukket, og den blev saa lige og jævn som en slagen Landevej. Den førte saa at sige gennem alle Grader inden for Centraladministrationen og de højere Retsinstanser lige til Posten som første deputeret i Danske Kancelli, hvilket vil sige en god Del mere end en Departementschef i Justitsministeriet i vore Dage. Han kunde være endt som Højesteretsjustitiarius, om han selv havde villet, men han attraaede ikke denne Udmærkelse.

Endnu en Række Aar efter at Luxdorph var indtraadt i Embedsstanden fik han Stunder til at drive Studier og fordybe sig i sine kære Klassikere. Baade Stillingen som Kancellisekretær og den fire Aar efter opnaaede Post som Vice-landsdommer i Sjælland var kun Forgaarde til Embedsverdenen — væsentlig titulære Stillinger uden Indtægter, men med Pligt til at sætte sig ind i Tingene. Ikke desto mindre arbejdede Luxdorph flittig i Kancelliet. Største Delen af Kollegiets Supplikbog for første Halvaar 1736 er ført med hans let kendelige Haand, som ogsaa spores hist og her tidligere, og fra Efteraaret 1740 traadte han ind i Rækken af supernumerære Kancellisekretærer, som afvekslende tilsagdes til at føre Anden-Protokollen (altsaa ikke Hovedprotokollen) under Voteringen i Højesteret — nærmest en Foranstaltning, der skulde tjene til at opøve de unge vordende Embedsmænd²⁾. Paa Landstinget, der holdtes i Ringsted, ikke langt fra Mørup, gav han selv som Vice-landsdommer hyppig Møde, men bad sig dog i Foraaret 1739 fritaget, naar »hans Lejlighed ej faldt dertil«, idet Rejsen kostede ham 150 à 200 Rdr. hver Gang; han fik da og-

¹⁾ Sjæll. aabne Breve 1734, Nr. 294.

²⁾ D. Kanc. Oversekretærens Breve 1740, Nr. 203.

saa Lov til at blive borte under Vintersessionerne, naar han til Gengæld udførte Sekretærforretninger i Kancelliet¹⁾. Posten som Assessor i Højesteret var heller ikke — som Forholdene den Gang laa — nogen egentlig fast Embeds-

Luxdorps Embedsposter og Udnævnelser
i kronologisk Rækkefølge.

- 1734, 8. Oktbr. Sekretær i Danske Kancelli.
 1738, 14. Novbr. Vicelandsdommer ved Sjællands Landsting med Successionsret.
 1744, 22. Maj. Assessor i Højesteret.
 1747, 4. Septbr. Justitsraad.
 1747, 22. Novbr. Landsdommer ved Sjællands Landsting (til 1749).
 1749, 15. Septbr. Generalprokurør (til 1753).
 1752, 11. Oktbr. Etatsraad.
 1753, 16. Febr. Maître des requêtes i Danske Kancelli (til 1. Maj 1771).
 1759, 13. Juli tillige Arkivar i Danske Kancelli (til 1. Maj 1771).
 1760, 17. Oktbr. virkelig Etatsraad.
 1766, 8. Novbr. Konferensraad.
 1767, 9. Oktbr. Præsident (sammen med Hielmstjerne) i den særlige Overret for det guineiske Handels-societet.
 1771, 20. Marts deputeret i Danske Kancelli.
 1771, 1. Maj tillige Chef for Danske Kancellis første Departement.
 1773, 4. Marts 1. deputeret i Danske Kancelli.
 1774, 29. Jan. hvid Ridder.
 1777, 12. Maj Gehejmemaal.

stilling, Pligten til at møde bortfaldt, naar andre Embedsforretninger kom i Vejen, og særlig eftertragtet var Dommervirksomheden ved Rigernes højeste Domstol ikke, da den ikke kastede synderligt af sig, og dog krævede megen Tid og Anspændelse; først under Struensee blev Rettens

¹⁾ Samme 1739, Nr. 1003.

Medlemmer fast doterede. Luxdorph sad trods alt flittigt i Retten i de første Aar, indtil Stillingen som virkelig Landsdommer og siden andre Embedshverv lagde Beslag paa hans Kræfter; men at Arbejdet i Retten stadig, gennem de mange Aar der kom, øvede sin Tiltrækning paa ham, viste han ved punktlig at give Møde til den aarlige højtidelige Aabningssession i Marts og i sin Dagbog nøje gøre Rede for den foreliggende Sag, hvor ussel og betydningsløs den end kunde være.

Imidlertid havde Luxdorfs personlige Forhold ændret sig. De fleste af hans nærmeste var faldet fra — Faderen var allerede død i 1726 (26. Juni), endnu mens han var Dreng, Moderen i 1735 (7. Maj) og Morbroderen, der havde været hans Støtte og Tilhold, i 1739 (9. Oktbr.). Mørup, som han havde overtaget, drev han i nogle Aar til Nytte og Fornøjelse. Efter sin hele Indstilling var han en lemfældig og hensynsfuld Herremand, der savnede den haarde Haand, som skulde til for at gøre Bedriften rentabel — han passede paa, at Ridefogderne ikke undertrykte Bønderne, at Børnene fik Skolelærdom, at Fattige og Syge understøttedes. Og han dyrkede Landlivets Glæder sammen med gode Venner paa Egnen, især Landsdommer Johannes Christensen paa Tersløsegaard, traf senere ogsaa Holberg af og til. I 1741 skaffede han sig en Bevilling til at drive Jagt paa Smaavildt, Harer og Fugle, da Gaarden laa midt i Kongens Vildtbane, men Glæden varede kun kort — Mørup brændte i 1743, ved Vinterens Begyndelse netop da Høsten var bragt i Hus. Denne Ulykke kom til at betyde Tabet af hans hele Fædreneary; han evnede ikke at bygge Gaarden op, og i 1748 maatte han sælge den for at dække Panthaverne¹⁾.

Faa Dage før han underskrev Skødet til den nye Ejer holdt han Bryllup (14. Juni 1748) med Jomfru Anna Bolette Junge, født 11. Oktober 1719 og Datter af den i 1731 adlede

¹⁾ Carmina pag. XIV og 12; C. F. Jacobis »Amindelses-Tale« over Luxdorph (Kbhvn. 1788), S. 12 f.; Rentek. Rytterdistrikternes Kontors kgl. Resol. 1741, Nr. 108; LAS. Sjællands Landstings Skødebog 1748—83 A, Fol. 9 f. Luxdorfs Skøde paa Mørup til Laurs Biørn er af 17. Juni 1748.

Konferensraad Severin Junge og Catharine Wissing. I mere end et kvart Aarhundrede boede Luxdorph i den samme Gaard i Snaregaden bag Assistenshuset, lige ved Hjørnet af Naboløs, hvor baade han og Hustruen døde. Det var langt fra nogen herskabelig Bolig i Sammenligning med Hielmstiernes Patricierhus i Kalleboderne (Frederiksholms Kanal) eller Suhms Gaard i Pustervig med de vidtstrakte Haver, og heller ikke noget roligt Hus for en Tænkter og Digter. En Bødker var en Aarrække igennem Luxdorphs Husvært, hans Svende og Dreng holdt Værksted i Gaardsrummet — i de sidste Aar indrettedes endda Billardstue neden under Luxdorphs Lejlighed, og det kunde hænde, at der holdtes Dans Natten igennem. Men han blev boende, trods alle Ulemper, væsentlig af Hensyn til Vanskeligheden ved at flytte sin Bogsamling, der bestandig voksede og groede gennem alle Stuer, op under Taget i afsides liggende Kamre. Til Erstatning for sin afhændede Hovedgaard i Fjenneslev købte han 1753 en lille Gaard ved Gadekæret i Nærum — den samme Ejendom, hvori Komponisten J. P. E. Hartmann boede en lang Række Aar i det nittende Aarhundrede — og havde her sin Sommerbolig i hened en Menneskealder¹⁾.

Hans egentlige Embedsvirke var nu begyndt. Han havde med saa stor Retsindighed og Indsigt røgtet sit Landsdommerembede, at han nogle Aar efter fik tildelt Posten som Generalprokurør, et af Enevældens betydningsfuldeste Embeder. Generalprokurøren var selve Kronens Tillids- og Tilsynsmand. Efter den Instruks, Luxdorph fik, skulde han paase, at der ikke forefaldt noget, som gik Kongens Højhed og Regalier for nær eller kunde hindre Retsudøvelsen i Riget; han skulde føre Tilsyn med Embedsmændene, at de forvaltede deres Tjeneste efter Loven og de Forskrifter, som de havde faaet, i givet Tilfælde rejse ud for selv at undersøge Forholdene, skride ind, hvis der fandt Misgreb eller Forsømmelser Sted, og træffe Bestemmelse om, naar Generalfiskalen skulde tage Affære²⁾). Ligeledes skulde han se

¹⁾ Nystrøm, Søllerød Sogn, S. 80 ff.

²⁾ D. Kanc. Instruktionsbog 1730-1804, Fol. 217.

Kollegierne paa Fingrene i deres Afgørelser, hvilket medførte, at Forordninger o. lign. underkastedes hans Erklæring. I 1750 foreslog han tillige, at han i Egenskab af Generalprokurør, med Bistand af en Kancellisekretær skulde forfatte et Værk »til Publici Nytte«, indeholdende Efterretninger om enhver Ret og Jurisdiktion i begge Riger, deres Personale og Gebyrer, de for hver Ret gældende Instrukser, Reskripter og Forordninger etc. Kongen bifaldt Forslaget, og Aaret efter udkom et Prøvehæfte om Hofretten, men mere saa heller aldrig Lyset¹⁾.

Om Luxdorphs vege Natur og hele aandelige Indstilling netop passede til denne Post, er vel nok tvivlsomt, og han beholdt den da heller ikke længe. Som Generalprokurør havde han næppe den kraftige Haand, Evnen til at gribe ind i rette Øjeblik og det juridisk indsigtfulde, frisindede Storsyn, der udmærkede hans Efterfølger Henrik Stampe og som saa klart giver sig Udtryk i dennes berømte »Erklæringer«. Luxdorph var bedre paa sin Plads som Maître des requêtes, en Stilling han overtog faa Aar efter og beholdt til 1771. Den var ogsaa betydningsfuld, endda mere opslidende og utaknemlig, fordi dens Indehaver væsentlig maatte beskæftige sig med de smaa Detailler — Hensynet til den enkelte Borger og hans Tarv, og forlige det med Statens og Medborgernes. Maître des requêtes skulde nemlig modtage Andragender og Besværinger, referere dem i Kancellikollegiet — hvor Luxdorph havde Sæde fra sin Udnævnelse til Generalprokurør — og bringe dem frem til endelig Afgørelse. Men det laa vist ogsaa godt for ham at beskæftige sig med de mindre Ting, set under mere almindelige Synspunkter. Der er ingen Tvivl om, at Rollerne var rigtig fordelt med Stampe som Generalprokurør og Luxdorph som Maître des requêtes, de sad samtidigt i disse Stillinger og Samarbejdet gik let og upaaklageligt. Gennem mange Aar gjaldt de to for Kancelliets Bedstemænd. I Perioden indtil

¹⁾ Sjøell. Miss. 1750, Nr. 537, 1751, Nrr. 118 og 415; Luxdorphiانا, S. 449 f. — Af Luxdorphs Samling af Instruktioner trykte Nyerup en Del i »Borgervennen« 1818 og 19.

1770 var Stampe uden Modsigelse Kancelliets vigtigste Mand, medens Luxdorph var nok saa meget »populær« — om man tør tale om dette Begreb i hine Tider. Han var den af dem, der kom mest i Berøring med Publikum; af ham afgang i første Instans Borgerens Ve og Vel, Præstens Udsigt til at opnaa bedre Kald og den unge vordende Embedsmands Chancer for at faa Foden inden for Administrationen. Og i Guldbergtiden, da Stampe traadte i Baggrunden, var Luxdorph utvivlsomt den virkelig ledende og stod paa sit Højdepunkt som Embedsmand. Hans nære Forhold til Guldberg og den Tillid, der vistes ham fra Enkedronningen og Arveprinsen, lagde Magt og Myndighed til hans Indsigt og mangeaarige Erfaring.

Luxdorph kom bestandig godt ud af det med Kancelliets Oversekretærer, baade J. L. Holstein og Otto Thott. Nærmest stod han Thott, med hvem han havde sideløbende Interesser som Bogsamler, og personlig følte han sig nær knyttet til ham. Han greb hver Lejlighed til at vise Thott sin Hyldest, ikke af Servilitet, men af Sympati. Af og til aflagde han Besøg paa Gaunø, og efter at Struensee havde afskediget Thott og opløst Konseillet, kom Luxdorph daglig hos ham og holdt ham underrettet om Tingenes Gang. Thott og Luxdorph samstemmede ogsaa deri, at de nærede alt andet end blide Følelser over for Struensee; man mærker mellem Linjerne i Luxdorps Dagbogsnotater denne Uvilje mod Gehejmekabinetministeren, som det var nødvendigt at lægge Skjul paa udadtil, men som trods alt levede og voksede i det gamle Regimes højere Embedsstand. Struensee kunde have underbygget sin Magtstilling og fremmet sine Reformers Vækst, om han blot havde taget noget Hensyn til disse sine Embedsmænd. Men han gjorde det stik modsatte — degraderede dem, tog hele Magten og Glansen fra dem, og skabte sig Fjender i Stedet for Medarbejdere, skønt de fleste baade forstod og billigede største Parten af hans Foranstaltninger. Næppe nogen følte denne Tilside-sættelse stærkere end Stampe og Luxdorph, skønt den ikke

gik ud over dem paa saa direkte en Maade som over Thott og Bernstorff.

Med den ældre Bernstorff havde Luxdorph lidet eller intet at gøre, og der var ingen Tilknytningspunkter imellem dem, derimod førte Forholdene med sig, at Luxdorph som første deputeret i Kancelliet kom i noget nærmere Berøring med den yngre Bernstorff. Denne lagde i sine yngre Aar ikke Skjul paa sin Despekt for den mere filosofisk end egentlig politisk orienterede Luxdorph som ledende Mand i det fineste Regeringskollegium. Der er en Udtalelse i et Privatbrev fra ham til Ditlev Reventlow fra Sommeren 1773, der utvetydigt giver os Bernstorffs Opfattelse af Luxdorph paa det Tidspunkt. Det danske Kancelli var nu kommet i de gamle Folder efter Struenseetidens Omkalfatringer, og det i en overraskende Hast, skriver Bernstorff. »Luxdorph svarer kun lidet til de Tanker, Offentligheden har om ham, — Tanker, som jeg aldrig har haft. Han er, tror jeg, en af de Mænd i den hele Verden, der er mindst egnet til et Departement som hans. Han læser vist kun den sidst afgivne Rapport. Den første den bedste Sag sætter ham paa bar Bund, og næsten alle hans Forslag er lemlæstede eller utilstrækkelige Bastarder. Thott er ikke mere tilfreds end jeg, han lægger blot mindre Vægt derpaa¹⁾.

Denne Udtalelse viser, at Bernstorff ikke forstod det forsigtigt-frygtsomme i Luxdorps Natur, Trangen til at eftertænke og overveje, som selv hans unge Sekretærer var fortrolig med²⁾. Den falder heller ikke rigtig i Traad med, hvad der fra anden Side betones om Luxdorps Evne til hurtigt at finde ind til en Sags Kærnepunkt og netop faa fat i det væsentlige³⁾, men saa meget des bedre med en anden Ytring i et Brev fra Bernstorff nogle Aar senere, hvor han kommenterer Luxdorps Udnævnelse til Gehejmeraad med de Ord, at man har tildelt ham denne Udmærkelse »af en Slags Sympati for en Lærd, der ikke gør en

¹⁾ Bernstorffske Papirer, udg. af Aage Friis, III 197, jvfr. II 133, 418.

²⁾ Jacob Gudes Optegnelser i Pers. Tidsskr. 2. R. II, 123.

³⁾ Minerva 1790, Jan.-Marts, S. 142 f.

Kat Fortræd«. I det hele maa man ved Værdsættelsen af disse Udtalelser tage den Kendsgerning i Betragtning, at Bernstorfferne og deres Tilhængere i Virkeligheden ikke yndede, at den danske Kreds — disse »roturiers« og Opkomlinger — kom til Magt og Værdighed og vandt op paa Siden af dem selv. Luxdorph var loyal over for Bernstorff, og dennes Fald i 1780 havde han ingen Andel i; hans Dagbogsnotat af 13. Novbr. om Bernstorffs Afskedigelse som en for ham »fast ubegribelig Tidende« viser tydeligt, at han var holdt helt uden for i denne Sag, og hans Notat den 16. Novbr. om den »meget rørende« Afskedsvisit hos Bernstorff viser endnu tydeligere — forøvrigt sammen med flere andre Smaatræk —, at Bernstorff saa vist ikke havde nogen Fjende, men tvertimod en Ven og Beundrer i Luxdorph.

Luxdorpha Embedsvirksomhed var ikke udtømt med de Forretninger, Posten som Maître des requêtes og senere som 1. deputeret (i Virkeligheden noget nær det samme Embede) paalagde ham, skønt de var talrige og omfattende nok. I Aarene umiddelbart før sin Død havde han — efter eget Udsagn — aarlig mindst 8 à 9000 Supplikker at gennemlæse, overveje og referere, og dertil 4 à 5000 Ekspeditioner at underskrive¹⁾. At der undertiden blev klaget over den Langsomhed, hvormed Luxdorph fik Kancelliets Sager fra Haanden, var allerede af den Grund ikke til at undres over. Men desforuden lagde man Beslag paa ham i Embeds Medfør ogsaa paa anden Maade. Han sad i Aarenes Løb i et Utal af Kommissioner, var altid til Stede ved Møderne, og maatte han i de senere Aar af Helbredshensyn holde sig inden Døre, mødte de andre Kommissærer i hans eget Hjem. Det er blot nødvendigt at nævne et Par for at give Begreb om Rækkevidden af disse Hverv, f. Eks. den store Landbo-kommission (af 25. Aug. 1786), der endte med Stavnsbaandets Løsning, og Kommissionen til Forandringer og Forbedringer ved de latinske Skoler og Universitetet (af 9. Septbr. 1785), der førte til en ny Universitetsfundats. Af Direktionen

¹⁾ Minerva, anf. Bd., S. 146.

for Post- og Pensionskassen var han Medlem, ligeledes af den bestandige Kommission for Kommunitetet og Regensen, og som yngre maatte han i Egenskab af Maitre des requêtes sammen med Politimester Torm censurere Aviserne af Hensyn til de fremmede Hoffer og Gesandter¹⁾.

Han var aabenbart velegnet til Kommissionsarbejde, i Besiddelse af Forhandlingsevne og i Stand til at forlige Modsætningerne, men til Gengæld var han ikke den Mand, der satte noget ind paa at føre sin Vilje og sine personlige Synspunkter igennem²⁾. Dertil var hans Temperament for vejt, for tilbageholdende og for udflydende. Men han gjorde sin Pligt utrætteligt, ogsaa hvor Pligten var haard og pinlig. Han maatte indtræde i den efter 17. Januar 1772 nedsatte Undersøgelseskommission og dømme sin egen Slægtning Enevold Brandt³⁾ til Døden sammen med Struensee. Laur. Engelstoft fortæller, at Luxdorff senere spurgte Etatsraad Truels Ortved, som i Egenskab af Kongens Foged oplæste Dommen for Brandt, om hvorledes denne paahørte Oplæsningen, hvortil Ortved skal have svaret: »Med den største Rolighed; han hørte det ud til Ende, endog med alle Underskrifterne, men da jeg deriblandt nævnede Deres Navn, drog han et dybt Suk og Taarerne stode ham i Øjnene«⁴⁾.

Det er Træk af Luxdorffs Embedsvirksomhed. Embedsmanden var imidlertid kun den ene Side af hans Personlighed — de videnskabelige og digteriske Interesser stod hans Hjerter nok saa nær. Videnskabsmand var han ikke i den Forstand som Gram og Langebek, han var mere befordrende end udøvende, mere receptiv end produktiv. Noget af en Polyhistor, mere af en Filolog, meget af en Jurist og endnu mere af en Moralist. For historisk Fremstilling havde han ikke Haandelav. Bl. a. indsamlede han i Aarenes Løb et betydeligt og interessant Materiale til en kulturhistorisk Monografi over den berygtede Køge-Borgmester Mads Ravn,

¹⁾ Hist. Tidsskr. 6. R. II, 88 f.; Stolpe, Dagspressen i Danmark III, 192.

²⁾ Sml. Hist. Tidsskr. 6. R. IV, 145.

³⁾ Brandts Moder Else Berregaard var Luxdorffs Kusine.

⁴⁾ Engelstoftiana i Hist. Tidsskr. 5. R. II, 357.

men fik det aldrig bearbejdet og overlod Rasmus Nyerup det hele kort før sin Død; nogen fyldestgørende Fremstilling var der næppe heller kommet ud af det under Luxdorphs Hænder, derpaa tyder stærkt den »Forberedelse« (d. v. s. juridisk-moraliserende Indledning) han fik skrevet¹). Til stor Nytte kom derimod hans filologiske Kundskaber, der ikke blot omfattede de klassiske Sprog, men ogsaa de gamle nordiske, bl. a. ved de Saga-Udgaver, som den Arna-Magnæanske Kommission udgav i sidste Fjerdedel af det nittende Aarhundrede; den latinske Oversættelse af Kristnisaga skyldes væsentlig ham. Luxdorph var, saa vidt man kan skønne, et af Kommissionens virksomste Medlemmer, meget mere aktiv her end i Videnskabernes Selskab.

I Videnskabernes Selskab blev han optaget kort efter dets Stiftelse og endte som dets Præsident; han overtog denne Værdighed efter Hielmstjerne og efterfulgtes af Bernstorff. I de mange Aar mødte han punktlig ved Møderne, forsømte kun yderst sjældent og fulgte altid Forhandlingerne med Opmærksomhed, selv naar de drejede sig om Emner saa fjerntliggende for en Skønaand som enøjede Vandlus!²). Men hans personlige Indsats var kun ringe — et af hans latinske Carmina (Musica vocalis) og nogle Smaaafhandlinger, mest om Møntforhold, er optaget i Selskabets Skrifter³), ellers intet. I 1752 oplæste han i Selskabet nogle Undersøgelser om Valdemars sjællandske Lov, men de blev ikke trykt paa Grund af de Anmærkninger, Kofod Ancher gjorde til dem⁴). Han sad i Kasse-Kommissionen, i Ordbogs-Udvalget og deltog i Redaktionen af de historiske Almanakker, var til Rede med sit sunde Judicium, men bragte ikke friske Impulser eller nyt Initiativ⁵). I Danske Selskab, til hvis

¹) Sml. Dagbogen 8. Juni 1787 og den dertil knyttede Anmærkning (i nærværende Udgave).

²) Dagbogen 1780, 14. Jan.

³) Sml. Festskrift til Kr. Erslev 1927, S. 271.

⁴) Trondhjems Videnskabsselskabs Skrifter, Nr. 144, 4to; Bibliotheca Luxdorphaniana, Libri Manuscripti, S. 4.

⁵) Sml. Molbech, Videnskabernes Selskabs Hist., S. 269 ff.

ældste Medlemmer han ogsaa hørte, optoges han ikke blot for sine »skønne Samlingers« Skyld, men ogsaa fordi han paa dette Tidspunkt (1746) arbejdede paa en »Historie af de rareste og mærkværdigste Sager, som for Retterne i Danmark ere paadømte« (der aldrig saa Lyset og hvortil Mads Ravn-Monografien sikkerlig hørte), og desuden fordi han havde en »ugemen Styrke saavel i det danske Sprog som i Poesien, særdeles den latinske«¹⁾. I dette saakaldte »lille Selskab« var han den samme levende interesserede, men passive Deltager som i det store. Det var Hielmstjerne, der efter Langebeks Bortgang tog Affære og bragte Danske Selskab og Danske Magazin frelst over en mangeaarig Dvaletilstand, men støttet og bistaaet paa bedste Maade af Luxdorff.

Videnskaben og Digtetekunsten var forenede i hans Personlighed. Ikke saaledes at forstaa, at de faa videnskabelige Arbejder, han ydede, var Digt og Fantasteri — de var tvertimod saare nøgterne. Det var lige omvendt: den nøgternt konstruerende Aand skinnede stærkt igennem i hans Digtning. Han var Humanist af den gamle Skole, lige knebent Barn af sin egen Tid, og slet ikke i Pagt med det, der kom efter ham og allerede brød igennem i hans egen Levealder. Den Dom om Luxdorff, der findes i et lille samtidigt »Erindrings-Leksikon«, at han var »vel studeret og en Elskere af Studia, en sund Jurist og lykkelig Poet«, siger i faa Ord alt om Manden²⁾.

Som den lærde Humanist han var, fandt han allerede i sin Ungdom, at den danske Poesi var ved at forfalde. »Det som i mine ringe Tanker«, skriver han 1739 i et Brev til Rostgaard, »bør mest at anses paa i et Vers — som er først at, hvad Slags Materie det er, samme da bliver udført ved rette poetiske og tillige justes Penséer, for det andet, at samme Penséer blive forestillede i saadanne Vers, som have deres Cadence og Harmoni — disse to Ting, siger jeg, maa

¹⁾ Werlauff, Det kgl. danske Selskab, S. 28 f.

²⁾ Danske Samlinger 1. R. IV, 109.

man mesten Del nu overalt forgæves lede efter. Thi lige saa viderligt som det er at læse en høj og intoneret poetisk Stil, naar Tankerne ere kun faux brillans og fausses pensées, saa kedsommelig falder og et Vers, hvor Tankerne ere forringede ved en prosaisk Stil, der viser, at om Autor end har været sin Materie voksen, har han dog ikke været den Skrive-maade voksen, han har fremsat Materien ved, siden det er Poesiens Egenskab at gøre end og ringe Ting høje, saa at quicquid calcaverit, Rosa fiat.

Hvad Cadencen angaar, da ere Poeters Øren saa delicate, at de forkaste end og tit den bedste Tanke, naar Versets numeri støde imod Harmonien. Hvilket i sig selv er ret. Thi naar en god Pensée bliver mig forestillet in Prosa, tager jeg den an som en god Pensée og begærer ikke mere. Men kommer den frem i Vers, venter jeg ustridig, at Poesien endnu skal give den en større Relief, og naar mig da møder det, som skurrer i Ørene, i Steden for at kildre dem, taber jeg den Credit, jeg har for Penséen, ved den Fortrydelse, jeg faar over Verset¹⁾.

Dette Program holdt Luxdorph fast ved i hele sin Digtning, baade i hans faa danske Poesier og i de latinske Carmina og Epigrammer, hvor Formen og den hele ydre Elegants var Genstand for Kenderes Paaskønnelse. I Tanken gjorde hans Realitetssans sig gældende, i Formen hans gode Smag og fine Øre, ikke blot for Sprogets Vellyd, men ogsaa for den skarpe og klare Udtryksform. Han var ikke blot en af sin Tids eleganteste Latinere — han skrev ogsaa, efter at han havde naaet sin Manddoms Højdepunkt, et i al sin jævne Sæmpelhed smukt Dansk. Hans Sans for Realiteten og det regelbundne var imidlertid hans Akilleshæl som Digter — Suhms Ord om, at »Poeter skrev virkelige Ting og ej digtede«²⁾, indbragte ham mange Aar efter hans Død Romantikens Fortørnelse. Der var næppe mange andre end

¹⁾ Hist. Tidsskr. 1. R. IV, 296.

²⁾ Minerva, anf. Bd., S. 153.

Sibbern, der endnu i det nittende Aarhundrede kunde henregne hans eneste større Digt paa Modersmaalet »Tossernes Lyksalighed« (trykt første Gang 1764) til »det ypperligste, vi besidde af en uafbrudt fuldkomment vedligeholdet Ironi paa Dansk«¹⁾. Karakteristisk nok lød disse Ord fra en stilfærdig, ædel og besindig Filosof, som i meget var Luxdorff lig, thi Digtet er trods alt saare blegt ræsonnerende, kun hist og her med marvfulde Islæt, som f. Eks. den hyppigt citerede klassiske Slutlinje:

Lyksalig Claus, der har en Hjerne, der er tom.

At Luxdorff, hvis han havde givet »sin komiske og satyriske Gejst« frie Tøjler, ved »sit rensede Sprog, sin fine Gejst og sin løbende Smag« skulde have overgaaet Holberg, saaledes som Suhm tror — det er ogsaa en Værdsætning, som kun kunde tænkes fremsat i Luxdorffs egen Tid²⁾.

De fleste latinske Poesier, der skyldes hans Pen, er optagne i hans »Carmina«, som i Løbet af faa Aar kom i to Udgaver (1775 og 1784). Selv i det Ydre er Bogen et fuldgyldigt Udtryk for dens Forfatters Personlighed. Nitid og nydelig i Udstyr og dog saa beskeden i Formen, at end ikke Forfatterens Navn nævnes i første Udgave. I anden Udgave tvang Forlæggeren ham til at vedkende sig den — hvilket for saa vidt var unødvendigt som alle vidste, hvem Forfatteren var. Bogen er dediceret til Otto Thott, men paa en Maade, der er saare karakteristisk for den lidt pedantisk-opfindsomme Luxdorff. Thotts Navn nævnes aldeles ikke — men efter Titelbladet findes en kobberstukken Egekrans med de Ord: Cui dono? — til hvem giver jeg den? Og paa den modstaaende Side et andet Kobberstik med Underskriften: Tibi! — til dig! I Stikket ser man Thott i en stærkt forskønnet Skikkelse (Thott var i Virkeligheden absolut ingen Skønhed), i klassisk Toga (med Elefantorden!), i Færd med at modtage en romersk Kriger, forestillende Oberst

¹⁾ Kiøbenhavnsposten 1833, S. 19.

²⁾ Minerva, anf. Bd., S. 163. — Et veltruffet Portræt af Luxdorff som Diger findes i Vilh. Andersens Tider og Typer, Erasmus II, 210 ff.

Malleville, der 17. Januar 1772 som særlig udsendt Stafet bragte Thott Meddelelse om de nys stedfundne Begivenheder, der skulde yde ham Oprejsning for den Tort, han havde lidt i Struenseetiden. I Baggrunden ses Gaunø, og i Forgrunden en Stenhugger, der paa en endnu tom Sokkel mejsler de Ord: *Salus Patriæ — Fædrelandets Frelse!* Kun Luxdorph kunde udtænke en saa sindrig Dedikation.

Indholdet af »Carmina« er iøvrigt ret broget, for en væsentlig Del Lejlighedsposier, der var blevet til i Aarenes Løb; Luxdorph skrev næsten alle fremragende Mænds Gravskrifter (hvoraf dog kun faa har fundet deres Plads her) og Mindevers under deres Portrætter, naar de udsendtes som Kobberstik. Bindet indledes med en kort Autobiografi, derefter følger en Række Epistolæ til Rektor i Aalborg Ludvig Hemmer, ligeledes indeholdende selvbiografiske Træk: Mørups Brand (3. Rimbrev), Luxdorphs Skildring af sit Dommerhverv (5. Rimbrev) etc. Endvidere Oder, Epigrammer og Inskriptioner, latinske Oversættelser, bl. a. af Pope, og som Tillæg i 2. Udgave Digtet om Indfødsretten »Engenes Eugenes«, og det berømte Poem om Carl Gustavs Overgang over Bæltet 1658, skrevet efter Opfordring af det svenske Veterhetskademii og belønnet med dets Guldmedaille. Dette sidste Poem havde Reverdil oversat paa Fransk og indført i *Mercure Danois* 1758, og C. F. Jacobi hæver det til Skyerne i den Mindetale, han holdt over Luxdorph i Videnskabernes Selskab. »Ser man til Anlægget i det hele Digt«, siger han, »det kloge Valg af Tanker, de rige Billeder, Naturen og Livet i de velmalte Scener, det høje og prægtige i Stilen, det fulde og harmoniske i Versene, saa vil man uden Tvivl sande, at Luxdorph alene herved har hjemlet sig Navn blandt sande Digtere«¹⁾.

Denne af Humanisme og Realitetssans prægede Personlighed, der kommer saa klart til Syne i Luxdorphs Digte, giver sig ogsaa til Kende i hans Virksomhed som Embedsmand og Dommer, og genspejles i Dagbøgerne. I hans

¹⁾ Jacobis *Amindelses-Tale*, S. 17.

Læsning skinner den ogsaa igennem. At han foretrak Homer for Æneiden var kun naturligt, men ellers hørte Vergil og, navnlig i hans senere Aar, Horats og Ovid til hans kæreste Læsning — han kunde dem næsten udenad og citerede lejlighedsvis hele Stykker, »naar ej Fruentimmer eller de Store vare nærværende« som Suhm siger¹⁾. Det var i Vers det høje og ædle, der tiltalte ham, i Prosa det burleske og komiske. Don Quixote og Peder Paars stod højt anskrevet hos ham, han skattede Molières Tartuffe og Corneilles Rhodogune, Popes Digte og Richardsons Clarisse, Wielands Skuespil og Lessings Fabler. Han læste i Reglen alt i Grundsproget, lærte Spansk af en Jøde for Cervantes Skyld²⁾. Klopstock syntes ham for skruet, Voltaire satte han højt som Digter, men foragtede ham som Historiker og afskyede ham som Moralist — Shakespeare stod ham alle Dage fjernt. Mærkelig nok fandt han ikke Smag i Münchhausen, han gik ham for vidt — »gamle og grove Løgne« kalder han den fantasifulde Friherres eventyrlige Historier³⁾. Først i sine allersidste Aar forfaldt Luxdorff til egentlig Romanlæsning, men gik saa ogsaa helt ned til tyske sentimentale Dameromaner. Heller ikke Teatret manglede han Interesse for. Ikke sjældent var han paa Komædie, men skulde et Skuespil anstaa ham, maatte det være logisk opbygget, med fast Sammenhæng mellem Scenerne og de rigtige Denouements. Og saa kunde han ikke lide, at der bandedes i Stykket!⁴⁾

Til dansk Digtning kom han i nært Forhold ved den Magtstilling, han indtog i Selskabet til de skønne og nyttige Videnskabers Fremme — eller »Smagens Selskab« som det i Almindelighed kaldtes. Det var stiftet i Decbr. 1759, vistnok paa Foranledning af Tyge Rothe, men de ledende Mænd var A. G. Carstens og navnlig Luxdorff, hvis Ry som Smagsdommer allerede paa dette Tidspunkt var grundfæstet.

¹⁾ Minerva, anf. Bd., S. 154.

²⁾ Samme, S. 151; sml. Dagbogen 1769, 5. April.

³⁾ Dagbogen 1787, 6. Jan.

⁴⁾ Samme 1779, 14. Jan.

Selskabet søgte ved Prisopgaver at fremkalde danske Værker i Vers og Prosa og udgav en Række »Forsøg«, hvori mange af Tidens bedste Navne findes repræsenteret. Den unge Ewald omtaler (i Afhandlingen om den guddommelige Forløser, 1762) de høje og gunstige Herrer som »Kendere af den fineste Smag« og indsendte flere af sine Arbejder til Selskabets Bedømmelse¹).

Ewald laa dog Luxdorph for fjernt — den klassisk indstillede, lærde Humanist kunde ikke følge hans høje Digtergenius og havde ikke Øre for den sjældne Klang i hans Lyrik. Da Carstens i 1773 tilsendte Luxdorph det nys indleverede Manuskript til »Balders Død«, hvori Ewald dog efter Carstens Udsigende havde »nedladt sig noget fra sin høje Flugt«, skrev Luxdorph i Dagbogen som sit Udbytte af Gennemlæsningen de noksom bekendte Ord: Non sani hominis — en ikke vel forvaret Mands Værk. »Fiskerne« derimod betog ham — Fred. Moltke kunde meddele Ewald den glædelige Efterretning, at Stykket havde vundet Bifald i Selskabet, og at Luxdorph havde forsikret, at »han ej kendte noget Stykke som det, hvor Karaktererne og Situationerne vare saa ypperlige«. Men efter at det første Indtryk var kølnet, kom Luxdorph igen tilbage til sin mindre fordelagtige Dom over Ewald — det har vi Suhms egne Ord for²).

Wessel og den unge Baggesen stod ham ulige nærmere, de havde begge Ben paa Jorden og var udprægede Repræsentanter for den skæmtsomme Humor, der inderst inde tiltalte Luxdorph saa vel. Wessels Smaaavers, der løb rundt i Datidens litterære Verden, skrev han ned i sin Dagbog, naar de kom ham for Øre, og de samme Emner, der tiltrak Wessel, faldt ogsaa i Luxdorphs Smag. Vilh. Andersen

¹) Sml. Bogvennen 1918, S. 68 ff.; Genealogisk og biographisk Archiv, S. 264 ff.

²) Luxdorphiana, S. 488; Dagb. 12. Novbr. 1773; Hist. Tidsskr. 4. R. II, 114; Minerva, anf. Bd., S. 153; sml. A. D. Jørgensen, Johs. Ewald, S. 133, 170.

har lagt Mærke til, at et af Luxdorphs Epigrammer er gjort over det samme Tema som Wessels »Smeden og Bageren«, blot er det her en Skræder, der maa undgælde for, hvad en Skomager har forbrudt. Det er en Fabel, Luxdorph har stødt paa under sin Læsning, rimeligvis hos en engelsk Forfatter, og fundet saa morsom, at han har gjort sig den Umage at gengive den i latinske Vers¹). I Baggeseen saa Luxdorph et Geni, allerede da han udgav sine første komiske Fortællinger²). Her havde han alle Betingelser for at dømme sikkert og uhildet.

Luxdorph var en omhyggelig Læser. Han gjorde sig selv nøje Rede for, hvad han havde læst, og indførte i Reglen sin Dom i Dagbogen, oftest et »placuit« eller »non placuit«, undertiden ogsaa et decideret »Snavs«. Tillige gjorde han Registre til talrige Værker, som han gennempløjede, og indføjede hyppigt paa hvide Blade Oplysninger af forskellig Art, der kunde tjene til nærmere Uddybning af Emnet eller til Forklaring af den Skæbne, Bogen fik. Det er bl. a. en Række af saadanne haandskrevne Tilføjelser, Rasmus Nyerup har samlet i sine 1791 udgivne »Luxdorphiana«, der ogsaa indeholder Akterne i den Fiskalsag, som 1785 rejstes mod Nyerup selv for Fornærmelser mod Kancelliet i en af ham udsendt Pjece — en Sag, der dog ikke fik andre Følger for ham, end at han knyttedes nærmere til Luxdorph, som rimeligvis var Sagsanlæggets egentlige Ophavsmand.

Som Udgiver satte Luxdorph sig varige Spor og her fik ogsaa hans Sans for Bøgernes smagfulde Ydre Lejlighed til at give sig Udtryk. Han tog Initiativet til den smukke Ud-gave af Tøger Reenbergs samlede Skrifter, der udkom 1769 under Digterens Dattersøn, Kaptajn Teilmanns Navn. Men Luxdorph havde den største Andel i Arbejdet og skrev selv Noterne og Levnedstegningen af Reenberg; Fortalen derimod overlod han sin nære Ven, Retshistorikeren Kofod

¹) Vilh. Andersen, anf. Skrift, 221, jvfr. Levins Udg. af Wessels Digte, 291 ff.

²) Dagbogen 1785, 14. Decbr.

Ancher — et mærkeligt Udslag af hans Beskedenhed. Luxdorph havde iøvrigt allerede 1739 begyndt at samle Vers af Reenberg, som han ansaa for en »uforlignelig Poet«, og trykte adskillige af dem i den Samling af danske Vers, han besørgede udsendt 1742. Endnu større Andel havde han i Kvartudgaven 1772 af Peder Paars, udgivet anonymt af »et Selskab«, hvori Luxdorph var Sjælen; Als og Wiedewelt leverede Tegninger til Kobberstikkene, Clemens udførte dem og Luxdorps lærde Amanuensis Laurids Schov skrev »Forerindringen« i Samraad med Luxdorph i de Aftentimer, han regelmæssigt tilbragte blandt Bogskattene i Snaregaden¹⁾. I Forberedelsen af Niels Klim-Udgaven, der udkom 1789, oversat af Jens Baggesen og med Stik af Clemens efter Abildgaard og Juel, deltog ogsaa Luxdorph, men da Værket endelig saa Lyset, var han død²⁾.

Et sidste, men ingenlunde mindre væsentligt Træk i Luxdorps Personlighed var hans religiøse Sind, der prægede alt hvad han foretog sig. I det Ydre gav det sig til Kende i en strengt regelmæssig Kirkegang — han gik baade til Højmesse og Aftensang, om Vinteren i sin Sognekirke Helligejst, om Sommeren i Reglen i Søllerød Kirke. Var han syg og maatte holde sig inden Døre, læste han Dagens Tekst i Bibelen. Efter Kirkegangen nedskrev han i sin Dagbog Dispositionen for den hørte Prædiken, leddelt punktvis saaledes som det stemmede med hans rubricerende Natur, der ogsaa i det aandelige fordrede Klarhed og Oversigt og Tingene sat paa deres rette Plads. Luxdorph blev efterhaanden ogsaa paa dette Omraade en Autoritet; ikke sjældent blev han anmodet om at paahøre de unge Teologers Prøveprædikener, og her som i andre Forhold viste han sit konservative Sindelag og yndede det hævdvundne fremfor

¹⁾ Hist. Tidsskr. 1. R. IV, 295, og 7. R. III, 329; Bogvennen 1918, S. 64 ff.

²⁾ Sml. Dagbogen 1785, 21. Oktbr. (Note) og 1786, 18. Juli. — En fuldstændig Bibliografi over Luxdorps litterære Foretagender findes i Ehren-cron-Müllers Forfatterlexikon V.

de nye Smagsretninger¹⁾. Selv var han et stort Stykke af en Teolog og stærkt optaget af de liturgiske Stridigheder i hans sidste Leveaar; sammen med Hovedstadens toneangivende Gejstlige, teologiske Professorer og andre Venner drøftede han religiøse og moralske Emner i en Omgangsklub, der samledes hver Mandag og indenfor Kredsen kaldtes »det teologiske Selskab«²⁾. Det religiøse Element gennemsyrede alle hans Interesser og Studier. I Forening med hans Retskundskab affødte det moralsk-juridiske Afhandlinger, hvoraf »Forberedelsen« til Mads Ravns Proces er nævnt foran, og et andet omfangsrigt moralsk-juridisk Manuskript ligger i Rigsarkivet³⁾. Endogsaa hans klassiske Studier særtegnedes af dette religiøse Sindelag — derom vidner den Jævnføring af Parallelsteder i Bibelen og Plato, der efter hans Død paa Suhms Bekostning udgaves under Titlen: *Luxdorphiana e Platone*⁴⁾.

Luxdorph var ikke blot en lærd Mand, men ogsaa en indtagende Personlighed, vittig og skæmtsom i Selskab med Venner, ligefrem og naturlig i sin Omgang med Mennesker, baade store og smaa. Han var »ej en Gehejmeraad som andre, han var en filosofisk Gehejmeraad« — som Suhm siger⁵⁾. I sit private Liv var han en lykkelig Mand. Hans Ægteskab var barnløst, men Samlivet med Hustruen var idel Harmoni, og da hun døde 1781, paa sin Bryllupsdag den 14. Juni, ældedes han hurtigt. Han solgte næste Foraar sin lille Gaard i Nærum og lejede sig ind paa Ørholm, hvor han boede sine sidste Somre. Til hendes Amindelse lod han Wiedewelt modellere en Mindeurne, der opstilledes i hans Kabinet og ses paa hans kobberstukne Portræt foran »Bibliotheca Luxdorphiana«. Huset havde mange Venner —

¹⁾ Sml. Nyerups Universitetsannaler, S. 321.

²⁾ Dagbogen, bl. a. 1785, 3. Jan.

³⁾ Rigsarkivets Manuskriptsamling: Teologi (tidligere D. Kanc. Skabsager, Skab 8, Nr. 138).

⁴⁾ Havn. 1790, udg. af Oluf Worm. Sml. Lærde Efterretninger 1791, S. 193 ff.

⁵⁾ Minerva, anf. Bd., S. 150.

selv efter Hustruens Død opretholdt han noget af den store Selskabelighed, der var karakteristisk for den Kreds, han tilhørte. Mens hun endnu levede gik der næppe en Dag uden at der var Gæster ved Luxdorphps Middagsbord, og om Aftenen var næsten altid til Stede — foruden A. P. Bartholin, som i en Aarrække var fast Gæst i Huset — hans private Amanuensis eller hans Sekretærer i Kancelliet. Luxdorph syslede da enten med sine Studier eller sine Embedssager, bistaaet af sine Medarbejdere, der tillige var hans Venner. En af Kancelliets Sekretærer, Jacob Gude, død som Justitsraad og Inspektør ved Vajsenhuset, kom i sine unge Dage hyppigt i Luxdorphps Hus og har i sine efterladte Optegnelser givet værdifulde Bidrag til hans Karakteristik¹⁾.

Blandt Amanuenserne var den begavede Islænder Jon Erichsen, der ikke blot blev en fremragende Embedsmand, men indlagde sig store litterære Fortjenester, og iøvrigt endte sit Liv ved at kaste sig i Kalleboderne — til sin Velynders store Sorg. Endvidere Lavrids Schov, en lærd Studiosus perpetuus, der nød Luxdorphps ubetingede Tillid; Luxdorph søgte at faa ham ind ved Gehejmearkivet som Registrator, en Stilling, han utvivlsomt vilde have passet til, men det lykkedes ikke, og Schov endte som Klokker ved Helliggejst Kirke. Efter ham fulgte den unge Joachim Junge — senere bekendt ved sit ejendommelige og interessante Værk om den nordsjællandske Almues Skikke —, som i Luxdorphps sidste Aar »gik i« hans Bibliotek for 20 Rdr. om Aaret²⁾. Vel hørte Luxdorphps Bibliotek ikke til det attende Aarhundredes store Privatsamlinger — det talte i 1781 ca. 12000 Bind foruden Manuskripter og Kobberstik, men det var tilvejebragt med en sjælden Forstaaelse af, hvad der kunde faa Værdi ud i Fremtiden, og rummede de bedste og smukkeste Eksemplarer, der kunde opdrives, foruden

¹⁾ Offentliggjort af G. L. Wad i Pers. Tidsskr. 2. R. II og flere Gange citeret i det foregaaende. — Gudes Optegnelser er senere trykt i Memoirer og Breve XXVII.

²⁾ Dagbogen 1784, 7. April.

mange Unica, f. Eks. den store Samling af Trykkefrihedsskrifter. Efter Luxdorphs Død besørgede Junge Udgivelsen af Kataloget, »Bibliotheca Luxdorphanica«, anlagt allerede af Schov, og forsynede første Bind med en kort latinsk Udsigt over Luxdorphs Liv. Da Biblioteket kom til Auktion, indbragte det over 9600 Rdr.¹⁾, betydeligt mere end Ejeren selv anslog det til. Heldigvis kom de sjældneste og bedste Ting til det kgl. Bibliotek, hvor Luxdorphs smagfulde og solide Bind endnu er let kendelige ved det af Attributter i hans Familievaaben dannede Ejermærke: Elefanhovedet, der i Snabelen holder en Krone, gennemstukket af tre Pile.

Luxdorph satte mange Penge i Bøger, og skønt der ikke var Overflod i hans Hus, var hans Kone forstandig nok til ikke at gøre Indvendinger²⁾. Livet igennem stred han for at faa sine Indtægter til at slaa til. Efter eget Udsagn tjente han de første ti Aar af sin Embedstid uden Løn og satte til, hvad han ejede, siden steg hans Indkomster kun langsomt, og først ved sin Død var han naaet til en aarlig Lønning paa 3000 Rdr. — i Datiden ganske vist en ret betydelig Sum³⁾. Som Embedsmand var han af strenge og redelige Grundsætninger. Det kunde hænde, at han modtog en Ansøgning, hvori der diskret var indlagt en Hundredalerseddél, men den gik altid fluks tilbage til sin Ejermænd, og det blev ikke netop nogen Anbefaling for Supplikanten. Det var ganske vist bare Luxdorphs Pligt, naar han handlede saaledes, men det maa ikke glemmes, at Embedsstandens Ubestikkelighed ikke var et Krav, der gennemførtes med samme haarde Haand som nu. Luxdorph maatte bestandig laane for at klare sig, og først i sine allersidste Aar lykkedes det ham at komme fuldstændig ud af sin Gæld. Da han 1774 fik det hvide Baand, maatte han laane det forholdsvis store Beløb til Sportler og Gebyrer hos Suhm,

¹⁾ Skiftet efter Luxdorph i LAS (Hof- og Stadsrettens ekstraordinære Boer 1790, Nr. 7).

²⁾ Pers. Tidsskr. 2. R. II, 118.

³⁾ Minerva, anf. Bd., S. 147.

og gav ham Pant i sit Sølvtoj, som denne hans velhavende Ven ikke turde afslaa at tage imod, for ikke at fornærme ham, og et Par Aar efter gik Suhm ind paa helt at afkøbe ham Sølvtojet. Saaledes kom denne Ære til at koste ham en Del af hans jordiske Gods, medens omvendt den Omstændighed, at han i 1769 *ikke* blev Ridder, skønt hans Ud-nævnelse havde været paa Tale, indbragte ham 2000 Rdr. fra Kongen for at lindre Smerten. Hvorfor Luxdorph ogsaa konstaterede, at »Herrens Velgerninger ere utallige og usporlige¹⁾.

Var Luxdorph en konservativ Mand paa de religiøse og litterære Omraader, var han til Gengæld livlig interesseret i det nye, der skete i den materielle Verden, og fulgte godt med i alt det aktuelle. Alle for hin Tid moderne Opfindelser, f. Eks. de første famlende Forsøg med Luftballoner, laa ham stærkt paa Sinde, og han undlod aldrig at gøre sig bekendt med de nyeste Apparitioner, der bragtes for Dagen ved Kilden i Jægersborg Dyrehave. Derud droges han ogsaa af andre Grunde, af Trangen til Mystik og den gammeldags Overtro, der trods al Intelligens boede i ham. Han troede paa de gamle Bonde-Praktika og stolede uvægerligt paa Varsler. Naar Thott f. Eks. midt i Novbr. 1770 snubler paa Slotstrappen, noterer Luxdorph det; man ved aldrig, hvad det kan betyde, og ganske rigtig — nogle Uger efter afsættes Thott fra sine Embeder²⁾. En anden af Luxdorphs Særheder var hans Interesse for Folk, der havde opnaaet en høj Alder, uanset hvad de ellers havde udrettet af godt eller ondt. Han efterlod sig en righoldig Samling Billeder af saadanne »Longævi«, der havde kostet ham stor Møje, vidtløftig Korrespondance og betydelige Udgifter at skaffe til Veje³⁾; undertiden udsendte han selv en Maler for

¹⁾ Pers. Tidsskr. 2. R. II, 119; Gudes Anmærkning til Dagb. 1774, 2. Febr.; Dagbogen 1776, 24. Decbr., 1769, 26. Juli og 17. Aug.

²⁾ Dagbogen 1770, 16. Novbr. og 9. Decbr.

³⁾ Korrespondance og Optegnelser om Longævi i Bindet Kallske Saml. Fol. 139. — Sml. Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn 1830, Sp. 518 ff.

at portrættere en gammel Mand eller Kone, som han havde faaet opspurgt. Da Thott fyldte 80 Aar, udgav Luxdorphen en »Index Longævorum«¹⁾, der tilegnedes denne yngste af de gamle. Som en fin Opmærksomhed mod sin beundrede Beskytter magede han det nemlig saaledes, at Thott kom til at staa sidst paa Listen.

Denne »Index« bar — saa lidt som Førstedgaven af »Carmina« — Luxdorphs Navn. Det var ikke, fordi han ikke vilde vedkende sig den, men blot en Følge af hans vidtdrevne Beskedenhed, som man undertiden har Indtryk af at han koketterer lidt med. Men ellers var denne Beskedenhed naturlig nok og hang sammen med hans vege Sind og en Art Frygtsomhed, der tydeligst manifesterede sig i hans private daglige Liv. Han var meget bekymret, naar der var Ildebrand i Byen, selv naar Brandstedet laa temmelig fjernt fra hans egen Bolig, blot af Frygt for sit Bibliotek. Han var heller ingen Ynder af ivrig Diskussion eller kraftig Meningsudveksling — det stod straks for ham som »Klammeri«, hvorved altsaa (naar Udtrykket træffes i Dagbogen) ikke netop skal forstaas hvad man ellers mener dermed; det er kun Luxdorphs frygtsomme Sind, der tager Afstand fra det højroastede. Det samme ytrer sig, naar han staaer over for sine Tjenestefolks Udskejelser. Naar Tjeneren ved Nattetid raver drukken op ad Trappen, naar Pigen kommer galt afsted, eller de indbyrdes kommer i Skænderi, saa slaar Luxdorph sig ikke til Ro med, at Torden bare renser Luften, men vrider sine Hænder og beder ydmygt om Fred i sit eget Hus. Iøvrigt laa Tjenestefolkenes Ve og Vel ham stærkt paa Sinde, han stod dem bi i vanskelige Situationer og oplærte dem saa godt det lod sig gøre, lod dem læse Loven og Forordninger og andre nyttige og oplysende Bøger, og skaffede dem Budstillinger i Kancelliet eller sørgede paa anden Maade for at betrygge deres Fremtid.

Et af de smukkeste Karaktertræk hos Luxdorph var hans

¹⁾ Dens nøjagtige Titel er: Index tabularum pictarum et cælatarum, quæ longævos repræsentant. Hafn. 1783.

umiddelbare Naturglæde. »Han havde en vis Melankoli«, siger Jacobi i sin Mindetale, »der gjorde ham Landlevned, især om Sommeren, til en Nødvendighed og gode Bøgers Læsning uundværlig¹⁾).

Naar Træerne begyndte at springe, naar Gøgen kukkede og Nattergalen sang, rystede han Kancellistøvet af sig og drog ud i Naturen. I de mange Aar, han var Ejer af Gaarden i Nærum, holdt han selv Hest og Vogn, og det var en kærkommen Gave, da en af hans tidligere Voluntærer i Kancelliet, Godsejer Cederfeld til Erholm, betænkte ham med et nyt Forspand — som han virkelig trængte til²⁾). Regelmæssig maatte han tage ind til Byen for at deltage i Kancellikollegiets Møder, men var Sommervejret altfor pragtfuldt, kunde det hælde, at man suspendede Byturen og satte Kancellikollegiet derude, enten hos Luxdorff i Nærum, hos Hielmstierne paa Sølund eller hos et andet Medlem, der holdt til i disse nordsjællandske Egne om Sommeren — og det gjorde de fleste. Ellers gik Tiden med Gæsteri hos Venner og Kolleger, med smaa Besøg hos Naboen Peter Borre paa Sophieshøj, med lange Ture eller med Arbejde i Mark og Have. Luxdorff var med ved Saaning og Høst, gravede og trillede Møg ind (»som min Kone kalder skident Nyt«, skriver han i Dagbogen³⁾), regulerede Askebakken, hvis Skrænt forsynedes med Trappeparti og Sandstensbuster, eller udpyntede sin Kilde med græske og latinske Indskrifter. Luxdorff havde store Rosenkvarterer, podede og okulerede, og var en hel Kender paa dette Omraade; ny tiltrukne Sorter fik Navn efter de nærmeste Venner, f. Eks. en *Centifolia rubra minima*, der opkaldtes efter Hielmstierne. Ferskenerne talte han nøje — et Aar havde han 22, men til hans Sorg blev de 7 stjaalet, inden de modnedes —, Karperne i hans Fiskedamme var saa tamme, at de kom, naar han fløjtede efter dem⁴⁾). Og faldt det endelig ind med

¹⁾ Jacobis Mindetale S. 10 og Carmina pag. XV.

²⁾ Dagbogen 1775, 19. Oktbr.

³⁾ 1767, 23. Decbr. (ikke medtaget i Udgaven).

⁴⁾ Dagbogen 10. Novbr. 1781 og 17. Juli 1766 (ikke medtaget i Udgaven).

Regnvejr, trak han sig tilbage til sine Stuer, hvor han havde et lille Anneks-Bibliotek opstillet. Hans første Arbejde, naar han om Foraaret kom til Nærum, var at bringe Orden i denne Bogsamling og ophænge Kobberstikkene, der var gemt hen for Vinteren.

Først da Luxdorph naaede op imod de halvfjerds Aar, begyndte han kendeligt at føle Alderens Tryk. Dertil bidrog ikke mindst et uheldigt Fald paa Ridebanen, da han en Februardag i 1785 var paa Vej til Kancelliet; han fik efter dette aldrig sin gamle Førlighed igen, men maatte jævnlig bruge Krykke. Selv syntes han af og til, at ogsaa Aands-evnerne svigtede. »Senesco!« — udbryder han¹⁾ under Arbejdet paa en af sine Betænkninger til den store Landbokommission, skønt disse hans Indlæg ingenlunde synes mærkede af Alderdommen, og i hvert Fald er baaret af Frisind og Humanitet²⁾. I Efteraaret 1787 blev Schack-Rathlou Præsident i det danske Kancelli ligesom A. P. Bernstorff længe havde været det i det tyske. Danske Kancelli havde ikke haft nogen Topfigur siden Thott gik af som Oversekretær, og skønt Luxdorph vedblev at være den ledende Personlighed inden for Kollegiet, saarede dog denne nye Ordning ham³⁾. Ved Gennemførelsen af Stavnbaandets Ophævelse i Juni 1788 gik imidlertid Schack-Rathlou ud af Statstjenesten som en Modstander af denne Reform, og der blev ikke inden Luxdorphs Død udnævnt nogen ny Præsident. I de sidste Maaneder af sit Liv forhandlede han gentagne Gange med Gehejmerraad Chr. Brandt, der var Bernstorffs Mellemand, om sine personlige Forhold, men hvad disse Forhandlinger egentlig drejede sig om, ved vi ikke bestemt. Meget kunde tyde paa, at man søgte paa en lempelig Maade at faa ham ud af Kancelliet. Tre Dage før sin Død skrev Luxdorph efter Aftale med Brandt et Brev til

¹⁾ Dagbogen 1787, 26. April.

²⁾ Landbokommissionens Forhandlinger (Kbhvn. 1788-89) I, 43 ff., II, 505 ff.

³⁾ Pers. Tidsskr. 2. R. II, 128.

Bernstorff, der dog aldrig blev afsendt, men fandtes paa hans Bord i Sommerlejligheden paa Ørholm. Suhm aftrykker det i sin Mindeartikel om Luxdorff og knytter denne meget oplysende Bemærkning dertil: »Det er tungt, at gamle Folk, maaske fordi de ere noget sære, tabe den Agt og Tillid, man skylder dem, at man ej betænker deres store Erfarenhed, sanket i en lang Rad af Aar, og den faste Lid, man kan slaa til dem«¹⁾. Brevet indeholdt nemlig en, næppe frivillig, Anmodning om Afsked med fuld Løn og Ret til vedblivende at sidde i Kancellikollegiet. Man havde aabenbart tilbudt Luxdorff at blive Justitiarius i Højesteret — en Post, der i Grunden stod ledig, da den nominelle Indehaver var Stiftamtmand i Norge og aldrig kom til at beklæde den — men han sagde Nej ligesom en Gang tidligere²⁾. Imidlertid gjorde hans Død alle yderligere Forhandlinger overflødige, og fjorten Dage efter indtraadte Brandt i Danske Kancelli »udi afgangne Gehejmraad Luxdorffs Sted« — som det udtrykkelig hedder i hans Bestalling — under Navn af »Kancelli-Director«³⁾; Aaret efter fik han Titel af Kancellipræsident og kom derved paa lige Fod med Bernstorff. Luxdorff havde altsaa i Virkeligheden, i Aarene efter Thotts Afgang, været betragtet som Kancellipræsident.

Han døde ret pludselig. Som sædvanligt havde han tilbragt Sommeren 1788 paa Ørholm sammen med den jævnaldrende Konferensraadinde Rheder, der i mange Aar havde hørt til hans og hans Kones Omgangskreds; han havde gaaet sine Ture saa godt han formaaede og røget Tobak i Indelukket eller ved Kilden, som han i de senere Aar var begyndt med. Den 10. August skrev han Brevet til Bernstorff, Dagen efter rejste han til Byen, men blev syg om Aftenen og kunde ikke komme i Kancellikollegiet den følgende Dag. Om Morgenen den 13. August døde han.

¹⁾ Minerva, anf. Bd., S. 146 ff.

²⁾ efter Hielmstiernes Død. Sml. Dagbogen 1780, 13. Septbr.

³⁾ Sjæll. Missiver 1788, Nr. 534, 1789, Nr. 906.

Af Ydre var han en lille uanselig Mand, noget skæv i Skikkelsen. Portrætstikket i »Bibliotheca Luxdorphiana« og Maleriet i Videnskabernes Selskab, hvor han hænger Side om Side med Hielmstjerne og Bernstorff, giver heller ikke Indtryk af noget repræsentativt eller fordelagtigt Ydre — Gude syntes han saa bedst ud, da han laa Lig, med en Profil, der mindede om et Cicerohoved¹⁾. Han var noget nærsynet og havde en haard Røst. Heller ikke i Klædedragt var han flatterende, nærmest slet klædt, om Sommeren i en gammel mørkegrøn eller graa Kjole, der stod alt andet end godt til den store straalende Ordensstjerne. Han hyldede fra sin Ungdom den Sætning, at det ikke anstod Mandfolk at pynte sig: *forma viros neglecta decet*. Efter sin Død blev han i Følge testamentarisk Bestemmelse nedsat i den fæderne Begravelse i Trinitatis Kirke mellem sin Moder og Hustru, og ved en Nyordning af Gravkældrene i 1927-28 fandt man ogsaa Luxdorfs Kiste. Da den aabnedes, laa hans balsamerede Lig deri, endnu vel bevaret.

II

Ligesom der i fremmede Litteraturer findes Dagbogsværker fra det syttende og attende Aarhundrede, der senere er offentliggjort som historiske Kildeskrifter, saaledes har ogsaa Danmark fra denne Periode to større Dagbogsrækker af historisk Betydning: Bircherods Dagbøger²⁾, der spænder over Aarene 1658—1708, og Luxdorfs Dagbøger for Tidsrummet 1745—1788. Der er den Væsensforskel imellem dem, at Bircherods er tænkt som en Art biografiske Memoirer, bestemt i hvert Fald til Læsning af hans Efterslægt, medens Luxdorfs er udsprunget dels af Trang til at optegne, hvad der gik for sig uden om ham, dels til Støtte for hans Hu-kommelse, og slet ikke bestemt til at læses af andre. Da Bircherods Dagbøger begynder ved Forfatterens egen Fødsel,

¹⁾ Pers. Tidsskr. 2. R. II, 117.

²⁾ Udgivne i Uddrag af Chr. Molbech, Kbhvn. 1846.

Om den Blodsotige, Matth. 9. | Om den Blodsotige, Matth. 9.

§ 13 B 24 G. e. D. I. 8. 20. (2 E 24 G. e. Trinit. N. I. 15. 40. Trinit.)

frugtfuld berøis

Guldfadde for Berber. Jo. Hansen

Nastholin i inden Thorsnes Gang indbet
Dommens ad interim

Ovrigt hi Hielmsfredes oms og Løn

N 14 **Friderich** □ 4 (3 Hubertus. Kange for og om
Hulls forest og Pøsthus c. e. abf. Korte. 1763)

1. Auktionskøber; Kaderleb vil navn med sig og i Rude.
med Ludowik berøis og sig; sig sig berøis og sig.
2. Generalpost Amtet indbragte sig auktionskøber
2400 sig sig, inden sig og sig.
3. Et Gæstgæve; et parus sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
4. Depute inden Huelstet sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
5. Et Testamentet med end sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
6. Dorex sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
7. Fallow sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
8. Unge sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.

Si 15 Leopoldus
 Familie sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.
 sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig.

D. 12 Reinhold ♀ ♂ 8. 21. 11. 3. 39.

Medlem høit Navnret. faldt og Thronen, higen
 Generalitetens communerne Stræknungen, end Mellem Skolen, higen af
 alle pillig henners groves Proprietærene. Anden for galdens idel
 idet fane higen; Kaffere, saadan Mellemes indkommet. De higen
 maer og udlaten de at fæst Guden de. higen og Comptroller af
 higen, Ravnens, og Mælefelt
 Digt og Mælefelt. De fæst. 22 higen. higen's del. higen fæst
 higen's, Mellemes, aden, higen, alle for higen, higen de.

E 13 Silarius ☽ ♀ fl. 8. 33. ft.

Tarrens higen end Deays
 Døgt Skerpe og Salt end Gens Reventlon om Comptroller
 end higen
 Der for higen of Døgt en at for higen higen
 de higen of higen Døgt higen de higen. en en higen?
 Clemens higen higen, og higen
 higen og higen en for om higen

F 14 Felix ☽

Tans om higen og higen, Døgt
 Reventlon; higen i higen
 Digt higen higen og higen higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen

E 15 Maurus ☽ ♂ fl. 6. 11.

Tarrens higen Gromus higen Døgt
 higen Døgt higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen
 higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen, higen

Side af Luxdorfs Dagbog for 1785
1/1 Størrelse

er det klart, at i hvert Fald de ældre Partier af dem ikke er samtidige, medens Luxdorps er nedskrevet Dag efter Dag; ogsaa deri er de væsensforskellige, at Bircherods Notater er sat i Stil, ganske vist undertiden i en stærkt skruet Stil, og har Karakter af litterær Udarbejdelse, medens Luxdorps bærer Øjeblikkets hele Oprindelighed over sig, men til Gengæld er ulige knappere og sammentrængte i Formen.

Luxdorph fortæller selv, at det var efter daværende Konferensraad Chr. v. Støckens Eksempel han begyndte at føre Dagbog. Oprindeligt synes han især at have tænkt sig Dagbogen som et Afløb for moralfilosofiske Betragtninger, men det historiske Stof har hurtigt faaet Overvægten. Den er anlagt 1. Febr. 1745. Det første Bind, der i Modsætning til alle de øvrige er ført paa Fransk, standser imidlertid med Udgangen af November, og han er saaledes i første Omgang hurtig bleven ked af Dagbogsføringen. I 1747 og 48 har han atter gjort Tilløb, men disse to Aargange er kun sparsomt beskrevne og mest med Notitser om hans Forretninger som Landsdommer i Ringsted. Først fra 1757 begynder den fortløbende Række. Det er de nærmest forudgaaende Aars store europæiske Begivenheder, Naturkatastrofer som Jordskælvet i Lissabon og Vandfloden i Holsten, og politiske Foreteelser som Syvaarskrigens Udbrud og den blodige Rigsdag i Sverige, der har tilskyndet ham til at tage Dagbogsføringen op paany, og han har derefter med en enestaaende Pligtopfyldelse gennemført den til sin Død. Der mangler ikke Notater for een eneste Dag.

Medens Bircherods Dagbøger bestaar af Kvartbind, inddelte skematisk efter Emnets Natur, gjorde Luxdorph sine Optegnelser i Lommekalendre med indskudte hvide Blade. Saa vidt man kan skønne er alle Bind bevaret — der har næppe eksisteret nogen for de manglende Aar. Derimod har der aabenbart været en med Hovedrækken sideløbende Serie — sikkert ikke mange Aargange og kun fra Luxdorps ældre Aar — indeholdende religiøse Fyndsprog for hver Dag i Aaret. Suhm aftrykker en Prøve for 1788 og i sit Testa-

mente nævner Luxdorph selv tvende Almanakker med Sentsenser udi¹⁾).

Den oven for nævnte Jac. Gude, der kom i Besiddelse af en Del af de historiske Kalendre, beretter, at Luxdorph stedse bar den sidste Aargang i sin Lomme og at næppe nogen fik Adgang til dem i hans levende Live²⁾). Sikkert er det, at kun hans allernærmeste, hans Hustru eller hans betroede Amanuensis, undtagelsesvis fik Lov til at indføre enkelte Notitser efter hans Diktat, naar han var syg og selv var ude af Stand dertil. For at Tjenestefolkene ikke skulde faa Lejlighed til at kaste et Blik i de hemmelige Bøger og maaske faa Øje paa Notitser, der kunde interessere dem, skrev han undertiden saadanne, især naar de var af intim eller strengt personlig Natur, med græske eller hebraiske Bogstaver; men Ordene eller Sætningerne er altid danske, naar Bogstaverne omsættes til latinske. Derimod formummede han i Reglen ikke de politiske eller paa anden Maade fremtrædende Personer, han omtalte, selv naar han sagde Ting om dem, som hverken de selv eller andre maatte faa Nys om.

Ved Luxdorphs Død kom Dagbøgerne efter Gudes Ud-sagn i A. P. Bartholins Eje. Eksekutorerne i hans Dødsbo, hvoraf Suhm var den ene, fik dem ikke at se. Luxdorph vilde næppe heller have betroet dem til Suhm, thi der stod adskilligt i dem om denne hans mangeaarige Ven, som helst ikke maatte komme ham for Øje. Rasmus Nyerup fik heller ikke fat i dem — »som vel var«, skriver Gude — og det er sikkert ogsaa rigtigt, at en Offentliggørelse af visse Notater i dem paa et tidligt, endnu uafklaret Tidspunkt efter Luxdorphs Død vilde have skadet hans Eftermæle. Da Bartholin døde, overgik de nitten Bind for Aarene 1770—88 i Gudes Besiddelse; han vidste ikke, at der eksisterede flere, og helt sikkert er det ikke, at Bartholin har ejet dem alle³⁾). At de

¹⁾ Minerva, anf. Bd., S. 157 ff.; nærv. Udgave af Dagbøgerne II, 421.

²⁾ Gudes Udtog af Dagbøgerne under 26. Maj 1773.

³⁾ Pers. Tidsskr. 2. R. II, 122.

har tilhørt Danske Selskab, som Wegener formoder, er ikke sandsynligt. Sikkert er det kun, at Aargangene 1770—88 paa et eller andet Tidspunkt er kommet til Kongens Haandbibliotek, hvorfra de 1861 afleveredes til Gehejmearkivet¹⁾, medens de tre Aargange 1765, 66 og 68 havnede i Universitetsbiblioteket (Addit. 8vo Nr. 43, 44 a og b) og alle de øvrige i det kgl. Bibliotek (Ny kgl. Samling 8vo Nr. 386 a-k). Endelig i 1925 lykkedes det at faa hele Rækken samlet paa eet Sted, i Rigsarkivet.

Luxdorpha Dagbøger er en Del benyttet i det sidste halve Aarhundredes historiske Litteratur, men Benyttelsen har jævnlig været spredt og plukvis. Navnlig har afdøde L. Koch haft Øje for deres Værdi, og har ikke blot benyttet dem i Afhandlinger om den politiske Historie, men ogsaa publiceret Rækker af Notater som Kildemateriale til Kirke- og Kulturhistorien²⁾. Men hans Udvalg er noget tilfældigt og hans Læsning og Gengivelse ofte meget mangelfuld. I Rigsarkivets Publikation om »Regeringsskiftet 1784« er ligeledes en mindre Række af Luxdorpha Dagbogsnotater trykt, og iøvrigt vil man finde Dagbøgerne citeret en Række Steder i den nyere Litteratur om det attende Aarhundrede.

Jac. Gude, der døde 1810, har syslet en Del med de Bind af Luxdorpha Dagbøger, der var i hans Eje, og har i Haandskrift efterladt sig et kommenteret Uddrag af dem, der nu findes i Rigsarkivet³⁾. Han har været meget fortrolig med Luxdorpha Haand og var naturligvis vel inde i Datidens Forhold, saaledes at hans Gengivelse i Reglen er upaaklagelig, men hans Uddrag bærer ikke Præg af Konsekvens i Udvalget; det er væsentlig Notater om Forhold og Personer, han selv har haft nærmere Kendskab til, der er medtaget. Derimod har hans Kommentar ved sin delvise Samtidighed

¹⁾ Gehejmearkivets Aarsberetninger III, pag. XVI.

²⁾ Kirkehist. Saml. 4. R. II.

³⁾ Tidligere Danske Kongers Hist. Nr. 488, nu: Rigsarkivets Manuskriptsamling.

en vis Betydning, og alt, hvad der findes i den af selvstændig Værdi, er optaget i nærværende Udgaves Anmærkninger. Disse Gudes Kommentarer maa dog benyttes med en ret haardhændet Kritik; han fordyber sig med Forkærlighed i Forhold af en lidt skandaløs Natur, og hvor han karakteriserer Personer, er hans Bemærkninger ofte skarpe og bedske, men ikke sjældent er der alligevel noget sandt og rammende i hans utilslørede Malice.

Dagbøgerne indeholder et langt større Stof end der er medtaget i nærværende Udgave. Stofmængden er jævnt ensartet i alle Bind, blot lidt magrere i den varme Sommertid, naar Forfatteren er optaget i Mark og Have og kun har Stunder til en nødtørfvig Røgt af Dagbogen. Luxdorph begynder Dagens Notater med Bemærkninger om Vejret, opregner dernæst, hvem han besøger, hvem der aflægger ham selv Visit og i hvis Selskab han indtager Dagens Maaltider, Middag og Aften. Det er den faste Ramme for Dagens Notater. Dertil kommer hyppigt Notitser om alskens Smaanyt fra hans snævrere Privatliv, Meddelelser om hans eget og hans Hustrus personlige Befindende og Bemærkninger om Husets og Tyendets Forhold, om Vinteren i Byen, om Sommeren i Nærum eller Ørholm. Dernæst Notater om hans Embedsforretninger, om Møder i Kommissioner og lærde Selskaber, om politisk og litterært Nyt, som Venner og besøgende fortæller eller som paa anden Maade kommer ham for Øre, om Udnævnelser og Afskedigelser, Bryllupper og Dødsfald etc. etc. Endelig gør han (som allerede sagt) Rede for sin Kirkegang, og af hver Prædiken, han hører, nedskriver han paa Dagbogens hvide Blade — undertiden ogsaa særskilt — et Referat, der ikke sjældent er meget udførligt. Der findes i det hele næppe den Kategori af Meddelelser om Datidens Liv og Samfundsforhold, der ikke — hver paa sit Sted — er repræsenteret i Luxdorphs Dagbogsnotater.

Af denne brogede Mængde har Udgiveren søgt at udskille det egentlige historiske Stof, og for at Tilfældigheden mindst mulig skulde komme til at raade, er det tilstræbt at følge

faste Regler ved Reduktionen. Disse er i Hovedtrækkene følgende:

1. Alle Notater af opbyggelig Art er udeladt tillige med Notitserne om Luxdorps Kirkegang; kun naar der udtales en bestemt Dom om Prædikanten eller der sker noget ekstraordinært i Kirken, er de taget med.

2. Luxdorps Notitser om Vejret er udskudt; dog er medtaget Efterretninger om mere almindelige Fænomener, Nordlys, Jordrystelser etc.

3. Alle Notitser om daglige eller ligegyldige Tildragelser inden for Luxdorps snævrere Privatliv og Vennekreds, Udflugter, Smaarejser m. m. er forbigaaet, med mindre der gives særlige Oplysninger, f. Eks. af kulturhistorisk eller topografisk Art.

4. Notater om Besøg og Middagsselskaber er i Almindelighed udeladt, naar kun Gæsternes Navne nævnes og der iøvrigt intet udsiges om dem.

5. Saadanne Notitser om Dødsfald, hvori det uden nærmere Angivelse af Omstændighederne kun berettes, at vedkommende Person er død, er udeladt, hvis den paagældendes Dødsdag er almindelig bekendt, d. v. s. hvis den findes rigtigt opgivet i Dansk biografisk Lexikon, Deutsche Biographie eller lignende let tilgængelige Encyklopædier. Paa samme Maade er behandlet de i de senere Aargange af Dagbogen hyppigt forekommende Notater om Fødselsdage i Luxdorps Bekendtskabskreds.

6. Endelig er udenlandske politiske Efterretninger i Reglen forbigaaet, naar det er øjensynligt, at Luxdorph blot kender dem fra Aviserne. Dog er Notaterne i første Bind om Syvaarskrigen bibeholdte for at vise, hvorledes man herhjemme fulgte med i velunderrettede Kredse.

Disse Regler er fulgt for saa vidt som det i Praksis har været muligt, dog har Udgiveren, naar særlige Forhold har gjort sig gældende, medtaget Notater, der efter de opstillede Regler burde udelades. Benytteren vil med andre Ord undertiden finde mere Stof medtaget i Udgaven end det

maatte ventes efter Reglerne for Reduktionen, men aldrig mindre. Om Luxdorpha daglige Vejrnotitser, der har omtrent samme Karakter som Tyge Brahes paa Hveen førte meteorologiske Dagbog, maa gøres den Bemærkning, at skønt de selvfølgelig ikke tilfredsstillende moderne videnskabelige Fordringer, syntes de dog at være af saa stor Interesse, at Udgiveren var mest tilbøjelig til at medtage dem — navnlig i Betragtning af, at disse Notater er konsekvent gennemførte i hele Rækken af Dagbøger fra 1761 og altsaa spænder over mere end et kvart Aarhundrede. Men da Udgiveren som usagkyndig paa dette Omraade i sin Tid bad om Raad paa Meteorologisk Institut, og man der ikke syntes at nære noget Ønske om en Offentliggørelse af dem, blev de udeladt med de i Punkt 2 nævnte Undtagelser.

Endvidere kan bemærkes om Luxdorpha talrige Notater angaaende Sager, der er behandlede i Kancellikollegiet (som han i Reglen forkorter til: C. C.), at det ingenlunde er dem alle han anfører, men kun saadanne, der er endelig afgjort eller har mere almindelig Betydning. Yderligere Oplysninger om disse Sager vil kunne findes i Kancelliets Registranter eller Supplikbøger, for de sidstes Vedkommende dog sjældent under den Dato, Luxdorpha angiver; man maa efterspore Sagens Begyndelse i den nærmest forudgaaende Tid. Stampes »Erklæringer« yder ikke sjældent Bidrag til Oplysning om de af Luxdorpha omtalte Kancellisager.

Luxdorpha egen Ortografi er i Udgaven bevaret med ganske faa Lempelser, mest i Brugen af store og smaa Bogstaver. Paa dette Omraade er Luxdorpha i sine sidste Aar under en saa radikal Udvikling, at han f. Eks. skriver »Musik« i Stedet for Musique og benytter den fuldt moderne Form »Bibliotek« i Stedet for Bibliothek og Bibliotheque.

Udgiverens Anmærkninger til de enkelte Notater har nødvendigvis maattet indskrænkes til det mindst mulige, og indeholder i Reglen kun de nødvendige Oplysninger for at forstaa Teksten — ikke for at uddybe den nærmere. Næsten hvert Dagbogsnotat indeholder Stof til saa vidtløftige Noter,

at enhver anden Fremgangsmaade vilde være uoverkommelig, om den skulde gennemføres konsekvent. Mod Slutningen af Dagbogsrækken bliver Notitserne mere kortfattede — af og til ogsaa mindre paalidelige — saa at Anmærkningerne her nødvendigvis maa blive noget mere udførlige, hvis Indhold og Mening overhovedet skal forstaas.

Luxdorpha Dagbøger rummer mange ejendommelige Oplysninger, som man forgæves vil søge andet Steds, og ved Rigdommen af Detailler vil de navnlig kunne gøre god Nytte som Udgangspunkt for videre Undersøgelser. Men Dagbøgerne kan kun benyttes med fuldt Udbytte, naar man stadig har den Omstændighed for Øje, at Luxdorpha som Regel *indførte en Begivenhed under den Dato, da den kom til hans Kundskab*. Benytteren maa ikke lade sig forlede af, at han i sine Notater ynder at benytte en Art historisk Præsens. Luxdorpha Kronologi er relativ — den staar i Forhold til Afstanden i Rum: Begivenheder i København f. Eks. kommer tidligere ind i Dagbogen end Begivenheder i Jylland og Norge. Ved Notater om Dødsfald er dette Forhold særlig iøjnespringende, og for ikke at vildlede, har Udgiveren i Reglen tilsat Dødsdagen i Anmærkningerne. Medens Dødsfaldene normalt kommer *senere* ind i Dagbogen, saa kommer administrative Nyheder (Udnævnelser, offentlige Foranstaltninger) omvendt *tidligere*, fordi Luxdorpha har Lejlighed til at følge Sagen i dens Udvikling; det kan da ogsaa hænde en sjælden Gang, at han f. Eks. indfører en Udnævnelse, der vel har været bestemt, men alligevel ikke er blevet til noget. Det er blot enkelte Eksempler til Orientering — ogsaa i mange andre Tilfælde er det af største Betydning for den rette Benyttelse af Dagbøgenes Oplysninger at have denne relative Kronologi i Erindring.

1745

Februar 1.¹⁾ Commencé ce journal à l'exemple de Mr. de Stöcken, conseiller de conférences, qui en a continué pendant plusieurs années. Il faut voir, si je le continue de même. Il est naturel à l'homme de commencer avec ardeur laquelle se rafraîdit peu à peu jusqu'à s'éteindre tout à fait à la fin. Les hommes sont comme les arbres. Ils ont leur temps pour croître et leur terme fatal pour décroître étant au delà. Après avoir fourni de fruits et de l'ombre, dès que celà cesse, on les neglige, on ne les regarde pas, on n'attends que l'heure de leur déperissement entier pour les couper et les jeter au feu²⁾. — Mourut Madame Christiana Schouboe, veuve du conseiller d'état et cydevant juge provincial Juste Valentin Eichel, seigneur d'Aastrup, agée de 53 ans.

— 3, 4. A la Haute Justice.

— 5. Le dégel empecha ma résolution d'aller à Torbek avec Stöcken et Berregaard.

— 6. A la Haute Justice.

— 7. Il y a une commission pour changer et rabattre du reglement de gages, pensions et dépenses du Roy³⁾. Les commissaires sont Leurs Excellences du Conseil et le con-

¹⁾ I Januar er, aabenbart efter at Kalenderen er taget i Brug, indført et Par Notitser, bl. a. en Optegnelse om den tyske Kejser Karl VII's Død (under 22. Jan.).

²⁾ I den nærmest følgende Tid findes lignende Indførsler af moral-filosofisk Art. De er ikke medtagne her.

³⁾ Kommissionen blev nedsat ved kgl. Missive af 22. Jan. 1745.

seiller privé d'Osten. Barchman, conseiller de justice, en est secrétaire. Bene est cui Deus obtulit parca, quod satis est, manu.

Februar 8. A la Haute Justice. — Diné au Fiskerhuus¹⁾.

— **9.** A la Haute Justice. Le justitiaire²⁾ est malade. — L'affaire touchant les dettes de Mr. Jungen est portée au Roy³⁾. — Mr. Freitofft, Norwegien, qui a beaucoup voiaagé, sait plusieurs langues et joue de la violine comme un autre Orphée, ne voulant pas entrer dans la bande des violons du Roi, dont il a 3 ou 400 écus appointemens pour jouer, est placé dans le contoir de Mr. Graah dans la Chancellerie Danoise⁴⁾.

— **10.** A la Haute Justice. — L'après midi chés Schouboe et au concert pour entendre un Svedois, qui chante fort bien⁵⁾. — Le vaisseau de Chine est parti. Il auroit été loin déjà, si les directeurs n'auroi[en]t pas voulu menager un mois de gages⁶⁾.

— **11.** J'ai promis à Mr. Stöcken d'être commissaire d'un prêtre contre le conseiller privé d'Ahlefelt, affaire dans laquelle s'intresse le Collège de l'Inspection du Clergé et des Églises.

— **12.** On dit, qu'il y a eu un tremblement de terre à Søllerød; que Holberg veut faire imprimer deux comédies⁷⁾; que Grüner⁸⁾ vient icy; qu'il y aura de grands avancemens

¹⁾ Om Fiskerhuset se Werlauffs Antegn. til Holbergs første atten Lystspil, S. 281, og Nyrop, Joh. Fr. Classen, S. 55.

²⁾ Ole Borch Schouboe († 1763).

³⁾ Jvfr. 15. Marts.

⁴⁾ Joh. Henr. Freithof († 1767) blev dog senere Medlem af Hofkapellet; se Thrane, Fra Hofviolonernes Tid, S, 81 m. fl. St. — Jvfr. 16. Februar.

⁵⁾ Talen er om det musikalske Societets Torsdags-Koncerter i Bryggernes Lavshus (jvfr. Musikforeningens Festskrift I, 37 ff.); den her omtalte Koncert fandt dog undtagelsesvis Sted en Onsdag (Kbhvns Post-Rytter, 1745, Nr. 12). Jvfr. 4. November.

⁶⁾ Om Asiatick Kompagni se navnlig de hos Holm, Danmark Norges Hist. II, Henviisn. S. 78—79 anførte Kilder. Kompagniets nyere Historie er behandlet af J. H. Deuntzer i Nationalekonomisk Tidsskrift 1908 (ogsaa i Særtryk).

⁷⁾ De kom som bekendt ikke. De to sidste Tomer af 7 Bind-Udgaven blev først trykt 1753—54.

⁸⁾ Gustav Grüner († 1763) havde trukket sig tilbage til Margaard paa Fyn efter et Par bevægede Diplomataar i Sverig, hvor han ivrig havde arbejdet for at vinde den svenske Krone for det danske Kongehus.

dans la Chancellerie Allemande, et que . . . . .¹⁾ a eu une dispute avec son commis, dont ce dernier est mort. Nunquam antecedentem scelestum | Deseruit pede pæna claudo.

Februar 13. A la Haute Justice. — Diné chés Stöcken et vù l'armenien. Il est medecin d'Aleppo en Syrie et s'appelle Antoine Borcana. — Tremblement de terre à Wibourg.

— **15.** A la Haute Justice. — Arrest rendu entre le directeur des encans de la jurisdiction de la Cour et le Magistrat au sujet de la compétence à tenir les encans après la mort des officiers des Compagnies des Indes et des bourgeois caracterisés en faveur du dernier. — Soupé chés Berregaard, où Mr. Hunther offrit des vers ou du coq-à-l'âne françois-allemand-danois à Mr. Stöcken sur son anniversaire, qui furent supprimés. — Il y a dans le Holstein une grande maladie entre les chevaux et le bétail de telle nature que tout l'homme qui leur approche en porte la contagion aux autres endroit où il va²⁾. — H. N. Nissen est fait Raadmand à Copenhague et le capitaine Holst gentilhomme de chambre avec survivance de baillage de Tranekiær pour 10000 écus.

— **16.** A la Haute Justice. — Soupé chés Seckman, où Freitofte a joué. Je n'ai jamais rien entendu de semblable, ni pû m'imaginer qu'il fut quelque chose de tel dans la nature. Toutte la compagnie a été comme extasiée³⁾.

— **17.** A la Haute Justice.

— **18.** A la Haute Justice. — Été au bal le soir chés Horrebow. — Msgr. le conseiller privé des conférences de Gersdorff s'est demis il y a quelque tems de sa place dans la commission touchant les affaires des pauvres et Msgr. de Berckentin est mis à sa place⁴⁾. — Les colonels Numsen, Storm et Huusman sont majors generaux.

— **19.** Parti de Copenhague. Diné chés Munthe à Roskyld. Couché dans l'Ordrups-Kroe, la neige m'ayant empeché de passer outree.

— **20.** Arrivé à Mørup à 10 heures le matin.

¹⁾ Navnet er udslettet.

²⁾ Om Kvægpesten se Koch, Christian VI's Hist., S. 57.

³⁾ Jvfr. 9. Februar.

⁴⁾ 29. Januar 1745 afgik Gehejmekonferensraad Baron Nicolaus Gersdorff som Direktør ved de fattiges Væsen i Danmark og Gehejmeraad C. A. Berckentin traadte i hans Sted (Sjæll. Tegn.).

Februar 27. Affermé ma terre¹⁾ à Lars Pedersen Biørn pour 1000 écus par an à trois ans. Mes paisans ne doivent faire que deux transports à Copenhague par an pour le fermier.

— **28.** Retourné à Copenhague le soir.

Marts 1. Le soir au bal chés Horrebow et dansé jusqu'à 4 heures du matin.

— **3.** Mad. de Guldencrone la grand' baillive²⁾ est accouchée d'une pisseuse³⁾.

— **4.** Voté à la Haute Justice en presence du Roy.

— **6.** A la Haute Justice. — Demain on fera des prières publiques de la chaire pour la grossesse de la Princesse Roiale.

— **8.** Diné à Torbech avec Sechman et Horrebow.

— **9.** L'aprèsmidy au caroussel⁴⁾.

— **10.** Junge a vendu Sonnerup au conseiller d'état von der Lühe pour 27000 écus. — Vodroff, Oberkriegs-Commis-saire, épouse Mad:elle Linde l'ainée.

— **11.** Caspersen, secretaire du Tribunal de la Cour, a par l'arrêt de la Haute Justice perdu sa charge⁵⁾.

— **12.** Horrebow, assesseur à la Haute Justice, est mis à la place de Caspersen⁶⁾.

— **13.** A la Haute Justice. — Commencé, il y a quelques jours, à boire de l'eau de gaudron.

— **15.** A la Haute Justice. Junge gagna sa cause contre Hiort⁷⁾.

¹⁾ Mørup.

²⁾ Stiftamtmanden i Viborg, Vilhelm Guldencrones Hustru Frederikke Louise, f. Knuth.

³⁾ En lille Datter (familiært Udtryk). Datteren hed Christiane.

⁴⁾ Muligvis en af Prøveridningerne til Karussellen i April. Jvfr. 27. April.

⁵⁾ Hofretssekretær Stefan Caspersens Afsættelse skyldtes hans slette og genstridige Færd og hans Ulydighed mod Kongens Befalinger; først langt om længe havde han villet afgive Hofrettens Arkiv, skønt Kongen paabød det. Han havde dernæst fordret større Salarium i et Dødsbo end der tilkom ham, etc. En nedsat Kommission havde 24. Decbr. 1743 fradømt ham Embedet, og denne Dom stadfæstedes ved Højesteret (Højesterets Voteringsprotokol 1745).

⁶⁾ Niels Horrebow mistede faa Aar efter ogsaa sin Stilling ved Hofretten. Jvfr. 13. Marts 1747.

⁷⁾ Sagen mellem Kaptajn Andr. Fred. Hiort og Konferensraad Severin Junge, Luxdorps senere Svigerfader, angik nogle Gældsforhold; Junge havde gjort Opbud (Højesterets Voteringsprotokol 1745). Jvfr. 9. Februar.

Marts 16. A la Haute Justice.

— 17. A la Haute Justice. — Le vaisseau Cron-Printzen, parti pour la Chine, a echoué aux Orcades et fait naufrage¹⁾.

— 18. A la Haute Justice. — Le feu a pris à la fabrique des frères Maillots et l'a presque ruinée²⁾.

— 20. A la Haute Justice. — Mylius³⁾ et le commandant de Nyborg Häusser, major-general, sont morts. — Christensen reprend les sportles, qu'il avoit cédé par contrât à Munthe.

— 22. A la Haute Justice.

— 23. A la Haute Justice. Eggers est malade. — Diné chés Bartholin. Holberg est venu l'après-midy et lui avec moi nous avons soucrit le Skiøde de Bartholin à Hofman, conseiller de la chancellerie, pour la terre de Kaas, til Vitterlighed.

— 24. A la Haute Justice. — Kleve a emprunté 2300 écus de la Caisse de Justice pour voiajer. Sa Majesté lui a fait grace du paiement de la moitié⁴⁾. Non equidem invideo, miror magis. — Nommé commissaire par ordre du Roy expédié de la Chambre, avec Rasmus Fugl, conseiller de la chambre, dans une affaire du Roy contre le possesseur de Holte-G[aa]rd touchant deux prairies près de Søllerød⁵⁾. — On dit que Grüner quitte son regiment national d'infanterie⁶⁾ et que Wind lui succède. [Tilføjet senere:] Vrai.

— 26. Le secretaire Hersleb est fait vice-juge provincial de Selande. — Nommé commissaire avec Munck, conseiller de justice, dans la cause de Jørgen Clausen Baade, corporal de la compagnie des houzars, concernant l'heritage de sa femme, contre Søren Madsen Borthuus, inspecteur des postes⁷⁾.

— 27., 29., 30. A la Haute Justice.

¹⁾ Cron-Printzen var et af det asiatiske Kompagnis Skibe.

²⁾ Brødrene Maillot var Silkefabrikanter; deres Fabrik laa i St. Kongensgade paa Hjørnet af Hoppens Længe. Se iøvrigt Nyrop, N. L. Reiersen, S. 109 ff.

³⁾ Landsdommer Peder Benzon Mylius.

⁴⁾ 2300 Skrivfejl for 2500. Jvfr. Sjæll. Missiver 1745, Nr. 172.

⁵⁾ Kammeradvokaten Bredo Munthe skulde føre Sagen for Kommissionen, hvortil Ejeren af Holtegaard, om han ønskede det, kunde udmelde to Kommissarier (Rentekammerets danske Ekspeditionsprot.). — Jvfr. 5. Juli.

⁶⁾ Han solgte Regimentet for helt at kunne ofre sig for Margaard. Jvfr. 12. Februar.

⁷⁾ Jvfr. 9. Marts 1747.

Marts 31. A la Haute Justice. — A 11 heures au Charlottenbourg [pour] faire ma cour¹⁾. Molck et von der Lühe, grand gentilhomme de chambre, sont fait[s] chevaliers de Dannebrogue.

April 1. A la Haute Justice. — Soupé chés Stöcken Henckers-Malzeit avec Berregaard. — Souscrit deux cautions, l'une pour le secretaire Aagaard à Nissen, conseiller de la ville, pour 200 écus et l'autre pour Berregaard à la Caisse des Assurances pour 2000 écus.

— **3.** A la Haute Justice. Henrichsen²⁾, malade, est sorti de la cause de Braës.

— **5.** A la Haute Justice.

— **6.** A la Haute Justice. — Ecrit au Roy pour recommander mon valet à etre maître de[s] postes à Ringsted³⁾. — Iversen gagna sa cause contre Braës, mais perdit Furland⁴⁾.

— **7.** A la Haute Justice.

— **8.** A la Haute Justice. — Iversen est venu me voir, il a l'air d'un parfaitement honnêt homme. — Parti en chariot pour Mørup.

— **9.** Arrivé à Mørup à 4 heures.

— **12.** Enwold Christensen et Christian Christensen, conseiller de commerce, sont morts.

— **13.** Parti pour Ringsted.

— **14.** Tenu séance du Parlement des Provinces⁵⁾. Retourné à Mørup le soir. — Le vaisseau, chargé de poivre, qu'on avoit cru perdu, est retrouvé au Cap fort delabré, mais la cargaison est sauvé.

— **20.** Parti avec Berregaard par un chemin execrable pour Aastrup.

— **21.** Bartholin y a tenu encan de meubles⁶⁾.

¹⁾ I Anledning af Kronprins Frederik (V)'s Fødselsdag.

²⁾ ∴ Hielmstjerne, der som bekendt oprindelig hed Henrik Henrichsen og paa dette Tidspunkt var Højesteretsassessor.

³⁾ Luxdorphs Tjener Hans Weygaard fik ikke Embedet; C. F. Orterop blev 7. Maj Postmester i Ringsted (Sjæll. aabne Breve 1745, Nr. 174).

⁴⁾ Striden mellem Diderich Iversen og Justitsraad Died. Chr. Braes angik Besiddelsen af Sødal Hovedgaard og Gods. Didr. Iversen fik det tildømt for Livstid, dog ikke Furland og Strøgødet paa denne Side Aggerlund (Højesterets Voteringsprot. 1745).

⁵⁾ Sjællandsfar Landsting, der som bekendt holdtes i Ringsted.

⁶⁾ Højesteretsassessor og Justitsraad C. C. Bartholin, der var gift med

April 22. L'encan a continué.

— 23. L'encan a fini.

— 25. Ehrenschildt, conseiller d'état et baillif de Femern, est mort¹⁾. — Wartberg a rompu sa jambe en montant à cheval. — Parti d'Aastrup à 9 heures, arrivé à Copenhague à 5 heures du soir. — On m'a volé un habit neuf, avec épée, chapeau, manchon, bas et souliers.

— 26. A la Haute Justice.

— 27. A la Haute Justice. — Soupé ches Junge, où j'ai vu repasser le train du caroussel²⁾.

— 28. A la Haute Justice.

— 29. A la Haute Justice. — Soupé au Fiskerhuus avec la famille de Judichær, Guldencrone, Seckman et Horrebouw.

— 30. S. E. le conseiller privé d'Osten est parti fort à la hâte pour Holstein [tilføjet senere:] pour se marier avec la fille de Massau. — LL. M.M. sont partis pour Frederichsbourg.

Maj 1., 3., 4. A la Haute Justice.

— 5. Diné chés Madame Bartholin et soupé au Fiskerhuus avec elle et M:lle Hiort, la famille de Judichær, Seckman, Horrebouw et leur promises, et Guldencrone et Aagaard.

— 6. Parti pour Aastrup.

— 7. Le baron Jens Juell Wind est devenu assesseur au Collège de la Chancellerie [tilføjet senere:] et le conseiller de justice Eggers.

— 9. La femme de Hemmer est morte en couches à Aalborg.

— 11. Je suis allé à cheval à Soderup et délà à Ring-

en Datter af Etatsraad Eichel, havde nylig overtaget Aastrup (Voldborg H.) efter sin Svigermoders Død. Jvfr. 1. Februar.

¹⁾ Amtmand Frid. v. Ehrenschild fik Gage til 11. April.

²⁾ Karussellerne var næsten de eneste Hofferlystelser i Kristian VI's Tid (jvfr. Koch, S. 317) og var samtidig noget af en Folkefest. Den her omtalte Karussel bestod af to Kvadriller, der begge udgik fra Kronprinsens Residens Charlottenborg. Den ene tog Vejen omkring »Krindsen« paa Kongens Nytorv, gennem Østergade og over Højbro, den anden forbi Gæthuset over Holmens Bro og gennem Løngangen ved Kancelliet. De to Ridderoptog mødtes i Ridehuset paa Kristiansborg, hvor Ringridningen foregik i Kongehusets Nærværelse. Efter Ridderspillets Slutning drog begge Kvadriller samme Vej tilbage (Kbhvns maanedl. Post-Rytter, April 1745). Jvfr. 9. Marts. — Om Karusseller se Mejborg, Billeder af Livet ved Chr. V's Hof, S. 53 ff.

sted, où j'ai voté l'après-midi, tous les juges provinciaux y étant.

Maj 12. Tenu la séance de la Cour Provinciale. Retourné l'après-midi à Mørup.

— **21.** Holberg a acheté Tersløse pour 17/m. écus et l'église de Stillinge de la conseiller d'état Brun pour 5500 écus¹⁾. — Les secrétaires Falsen, Ambders, Smit, Jessen sont conseillers de chancellerie.

— **23.** La maladie des bestiaux est prés de Nestved et en Funen à Brahe-Trolleborg.

— **27.** Un soldat de Copenhague a violé une fille de sept ans sur la plaine de Siersted.

— **31.** Le soir je suis allé à cheval avec Lillienkiold à Tersløse²⁾, où j'ai trouvé Holberg, et couché.

Juni 1. Diné à Tersløse. Retourné à cheval chés moi.

— **2.** Christensen et sa femme, Trine³⁾, Lillienkiold, Holberg, Brauer et le prêtre⁴⁾ ont diné avec moi.

— **7.** Arrivé à Copenhague. — Leegaard est devenu conseiller de chancellerie.

— **8.** Bartholin est revenu d'Aastrup. Diné chés lui. Lorsque nous allâmes nous mettre à table un soldat, irrité contre son officier, le lieutenant-colonel Koblau, tua un garçon de 6 ans d'un coup de fuzil. — Soupé ehés Judichær. C'est le jour de naissance de Madame.

— **9.** Soupé à la maison des faisans avec Seckman, son frère et Horrebøw après nous être [!] promenés au jardin de Fridrichsberg.

— **11.** Promené au jardin de Fridrichsberg et soupé chés le maître des faisans avec la famille de Judichær au dépens de Seckman; c'est le jour de nœces de Judichær et de naissance de M:lle Krøier.

— **13.** La reine d'Hongrie a perdu une bataille contre le roy de Prusse.

— **16.** L'ennuiant Clitau m'a arreté tout le matin. — Fait

¹⁾ Jvfr. Fra Arkiv og Museum IV, 392 ff.

²⁾ Af Notater, der her er udeladt, fremgaar, at Luxdorph var en hyppig Gæst paa Tersløse og en god Ven af Etatsraad og Landsdommer Johannes Christensen, der før Holberg ejede Gaarden.

³⁾ Muligvis en Datter af Johs. Christensen (sml. Ny kgl. Saml. Fol. 871 f., S. 48).

⁴⁾ Sandsynligvis Præsten i Alsted og Fjenneslev, Anders Pedersen Møller.

des visites chés Holberg, Anckersen et Falsen. — Soupé au Fiskerhuus.

Juni 18. Dans le commission du houzard chés Munck.

— **19.** Parti l'aprèsmidy avec Munthe pour Roschilde et delà à cheval à Aastrup.

— **20.** J'ai été parrain de Christiane, fille de Hr. Weber¹⁾, avec Bartholin.

— **21.** Retourné chés moi à cheval.

— **23.** Niels Hansen a pris une pièce de bois sur la rue de Fienneslevmagle. Il a été obligé de le rapporter et de paier 4 écus aux pauvres.

Juli 1. Nous avons soupé au mont Parnasse dans le forêts de Sorøe. — La maladie contagieuse des vaches est déjà dans le baillage de Ringsted, où elles sont toutes mortes dans un village, et le contagion commence dans un autre et dans Qverkebye. Mes vaches ont été saignées, et on leur a donné du sel et de leur propre sang, en partie selon la recette envoyée de la Chambre des Finances²⁾. Dieu nous præsereve.

— **5.** Arrivé à Petersbourg³⁾ à 7 heures le matin. Tenu la commission et pris la déposition des temoins jusqu'à 8 heures le soir. Parti et arrivé à Copenhague à 11 heures, porte fermante.

— **7.** Tenu commission chés Munck. — A 11 heures le matin la Princesse Roiale acchoucha d'un prince⁴⁾. A midy on tira les canons. A 5 heures du soir le prince fut tenu sur les fonds. Toutes les cloches sonnèrent, les trois premières classes furent ordonnées d'y venir. On but razades. — Je fis la cour au palais et au chateau le matin. — Parti l'aprèsmidy pour Mørup. — Brockenhus, gentilhomme de la Cour, est fait écuyer du Prince Roial et range avec les colonels. — Moesting, gentilhomme de chambre, partit le matin pour Hannovre pour notifier l'accouchement de la princesse au roi d'Angleterre.

¹⁾ Præsten i Soderup, Nabosognet til Saaby, hvori Aastrup ligger.

²⁾ Der udgik iøvrigt flere Forordninger til Kvægpestens Bekæmpelse.

³⁾ Gaarden Petersborg i Høsterkøb tilhørte daværende Kammeradvokat Bredo Munthe til Bækkeskov, senere adlet under Navnet v. Munthe af Morgenstjerne (Christensen, Hørsholm, S. 290). — Jvfr. 24. Marts.

⁴⁾ Kronprins Frederik (V)'s førstefødte Søn Kristian, der døde ung, Jvfr. 3. Juni 1747.

Juli 8. Arrivé à Mørup à 8 heures le matin.

— **14.** J'allai le matin à Ringsted et tins ma séance dans la Cour de la Province. Retourné chés moi.

— **23.** von der Lühe, premier gentilhomme de Chambre, a rompu la clavicule.

— **24.** Mlle Kreyer et moi avons diné à Nesbyholm chés Suhm¹⁾. — J'entre aujourd'hui dans ma trentième année.

— **27.** Mad. Bartholin est accouchée d'un fils le 26e vers minuit.

August 8. Reçu ordre de S.E. de Holstein de me tenir prêt pour suivre la Chancellerie dans le voiage du Roy, qui est fixé pour le 17e. — Le 10e la Princesse Royale va à l'église²⁾.

— **10.** Parlé avec le jeune Bech, qui me promet de faire tout pour racommoder l'affaire entre son père et la colonelle de Brüggman³⁾.

— **11.** Parti pour Copenhague.

— **13.** Le vaisseau Christiansborg Slot est revenu de la Chine⁴⁾.

— **14.** Diné chés Stöcken à Springforbie.

— **15.** Parti de Copenhague avec Mr. Helt⁵⁾ à 5 heures du matin. Arrivé à Aastrup le midy.

— **16.** Parti d'Aastrup.

— **17.** Partis de Mørup à 5 heures du matin. Arrivé à Corsør et embarqué à 6 heures. Passé la nuit sur le Belt. — Leurs Majestés dinèrent à Leire-Gaard⁶⁾ et arrivèrent à Antworschow à dix heures du soir. Le Roy, la Reine, la princesse Louise et celle de Culmbach sont du voiage. — Wind, gentilhomme de Chambre, et Pless, lieutenant-colonel, sont fait chambellans, et von der Lühe conseiller des conférences.

¹⁾ P. F. Suhm opholdt sig som ganske ungt Menneske sammen med sin Fader hos Chr. Sigfr. Plessen paa Næsbyholm, hvor det store Bibliotek fængslede ham.

²⁾ Prinsessens Kirkegang fandt først Sted den 11. August.

³⁾ Formodentlig Oberst Ulrik Fred. Brüggemanns Enke Anna, f. Stockfleth († 1753). Hun maatte, trængt af Gæld, 1744 sælge Elvedgaard paa Fyn, som Manden havde ejet i en Aarrække, og boede en Tid i Sorø (jvfr. Vedel Simonsen, Saml. til Elvedgaards Hist, 3. Hefte, S. 59—64). Hun ejede senere Helsingegaard i Sjælland.

⁴⁾ Christiansborg Slot var et af Asiatisk Kompagnis Skibe.

⁵⁾ Mathias Helt beklædte Stillingen som Kancelliforvalter, en vigtig Faktor i Kancelliets Forretningsgang.

⁶⁾ Nemlig hos Joh. Ludv. Holstein, Oversekretæren i Danske Kancelli.

August 18. Arrivés à Nyborg à 3 heures du matin. Partis pour Odense. — LL. MM. partirent d'Antworschow le matin. Dinèrent sur le Belt et arrivèrent à Odense à 5 heures du soir.

— **19.** Vu la revue. — Partis d'Odense à 2 heures, passés Middelfart et le petit Belt et couchés à Snoghøi. — Le Roy a fait la revue. LL. MM. sont restés à Odense. — Wodroff, conseiller de justice, est mort¹⁾. Son frère a eu sa place dans le Commissariat, et son fils son contoir.

— **20.** Parti de Snoghøi à 4 heures et demy[e], arrivés à Colding à 7 heures. — LL. MM. arrivèrent à quatre heures l'aprèsmidy.

— **21.** Soupé chés S. E. de Gabel²⁾ par invitation du bourgemètre Krag en Warde, qui nous trompa tous par bêtises. — J'y ai vu Kleve. — Le Roi a fait la revue.

— **23.** S. E. de Gabel nous invita à diner. Nous nous excusâmes et partimes de Colding le matin pour Hadersleb, où nous arrivâmes à midy. — Le Roi a eu conseil à Colding. — LL. MM. arrivèrent à 4 heures et firent la revue. S. E. de Holstein n'arriva qu'à fin, son carosse aient été rompu à my-liëue de Colding. J'eus l'honneur de le saluer à son arrivée et lui offrir le mien. Il nous conta le bruit, que le successeur du thrône de Suède étoit mort. — Nommé commissaire avec le conseiller d'état Lillienkiold dans la cause de Peder Andersen contre Johannes Mørk, tous deux de Bonderup, concernant un arrest et un encan des effets de Peder Andersen que Mørk a empêché³⁾.

— **24.** Par ordre de S. E. nous attendîmes la réparation de son carosse pour le suivre à la piste. Nous ne partimes de Hadersleb avec elle qu'à dix heures et demy. Au second relais nos chevaux vinrent trop tard et au troisième ils nous manquèrent. Nous arrivâmes à Flensborg à 6 heures, à Stendrop à 8¹/₂, à Slesvig à 2 heures après minuit. Nous employâmes ainsi cinq heures et demy à faire les deux dernières liëues. — LL. MM. dinèrent à Flensborg, mais point dans la maison du baillif⁴⁾ à cause des rougeoles, et arrivèrent l'aprèsmidy à Slesvig.

¹⁾ Georg Albrecht Wodroff døde 16. Aug.

²⁾ C. C. Gabel var paa dette Tidspunkt Stiftamtmand i Ribe.

³⁾ Jvfr. Sjællandske Missiver 1745—46.

⁴⁾ Amtmand i Flensborg var Chr. Dittl. Holstein († 1760).

August 25. Le Roi a fait la revue.

— **26.** Parti à midy et arrivé à Rendsbourg à 4 heures.
— LL. MM. dinèrent à Slesvig et arrivèrent à 6 heures. La garnison étoit en parade et on tira les canons.

— **27.** Resté à Rendsborg. Le Roi a fait la revue.

— **28.** Parti à 10 heures et arrivé à Itzehoe à quatre. — Le Roi a fait la revue, et LL. MM. sont arrivées à Drage¹⁾ à 5 heures le soir.

— **29.** Diné dans notre hôtel ordinaire chés Mad:e Junge.

— **30.** Le matin au Conseil.

— **31.** Le Roi a passé par la ville le matin pour Glückstadt et repassé à 5 heures du soir.

September 1. Le matin au Conseil. — Le Roi a fait la revue à Drage.

— **2.** Söhlenthal est passé par icy pour Drage. — Le Roi a tenu Conseil à Drage. — Le marggrave de Wansbeck²⁾ après avoir couché icy la nuit dans le Hamburger Harberg est parti l'après-midy pour Drage.

— **3.** Diné dans notre quartier ordinaire, cinq de la Chancellerie Danoise, 3 de celle de la Guerre, Jessen, Bech et l'auditeur Giessewein.

— **4.** J'ai été l'après-midy chés S. E. de Holstein pour lui faire souscrire l'envoy d'un placet.

— **6.** Promené jusqu'à la fontaine.

— **7.** On me mande par la poste que la maladie des bêtes à cornes est à Ringsted Closter et à Fienneslev-magle.

— **8.** La foire, qui dure huit jour[s], a commencé à Itzehoe. — Leurs Excellences du Conseil avec celles de Lynar, Reventlau et Söhlentahl sont invitées chés un paisan dans le Marsch et y traitées pro dignitate.

— **9.** Conseil auprès de Sa Majesté.

— **11.** Au Conseil.

— **12.** La maladie des bêtes à cornes est à Fienneslev-

¹⁾ Kongens Svoger, Markgrev Friedrich Ernst, der var Statholder i Hertugdømmerne og fra 12. Juli 1745 tillige General-Feltmarskal, boede paa Drage, som Kongen havde skænket ham; det nye Slot, han lod bygge, kaldte han Friedrichsruhe. Om Formaalet med Kongens Rejser til Holsten sml. Koch, S. 316.

²⁾ Kongens anden Svoger, Markgrev Friedrich Christian.

magle et Stallille, aussibien qu'à Enoe¹⁾ du baillage d'Antworschow.

September 13. Le vaisseau des Indes Orientales arriva à la rade de Copenhague.

— 14. Conseil auprès de Son E. de Holstein.

— 15. Promené d'Itzehoe à Breitingborg en suivant les digues de Stör et retourné par le bois. NB. Promenade de 3 quarts de liëue.

— 17. Parti d'Itzehoe, diné à Rendsborg et soupé à Slesvig. — La Cour partit de Drage l'après-midy et arriva à Rendsborg le soir. — Le chateau de Drage est appelé Fridrichsruhe.

— 18. Diné chés notre hôte le Stads-Voigt. Promené dans le Newark. — La Cour arriva à 3 heures l'après-midy.

— 19. La Cour resta au chateau de Gottorp.

— 20. Parti de Slesvig le matin, diné à Flensborg chés Mad. Thomsen et y couché dans mes habits. — La Cour arriva à midy et y resta la nuit.

— 21. Parti de Flensborg à 5 heures le matin. A une liëue delà nous rencontrâmes S. E. dont le carosse étoit rompu. Elle se mit dans le mien avec son frère Exc. et moi. Elles dejeunèrent à Gelau²⁾ avec le prince de Bevern³⁾. S. E. alla avec moi à Hadersleb et delà avec Mad:e Vosbein dans mon carosse à Fridericia. Nous nous mîmes sur des chariots et arrivâmes à Colding le soir. Nous soupâmes et couchâmes habillés. — La cour dina à Hadersleb et coucha à Colding.

— 22. A 3 heures le carosse de S. E. arriva. Nous nous y mîmes et arrivâmes à Snoghøi en même tems que S. E. à 5 heures. Nous passâmes le petit Belt ensemble. — Le prince de Hesse⁴⁾ étoit à Snoghøi. — La Cour dina à Middelfart et coucha à Odense. — Nous partîmes de Middelfart à 6 heures, mangeâmes un morceau à Odense le midy, arrivâmes à Nybourg le soir et nous embarquâmes sur le grand Belt.

¹⁾ Enø i Karrebæk Fjord (Øster Flakkebjerg H.).

²⁾ Geilaa i Holbøl Sogn.

³⁾ Formentlig Georg Lud. Friedr., Prins af Brunsvig-Lyneborg-Bevern, der paa dette Tidspunkt var Oberst i dansk Tjeneste.

⁴⁾ Maaske menes der Prins Karl af Hessen-Kassel-Philippsthal († 1770), der dog paa dette Tidspunkt forlængst var udtraadt af dansk Tjeneste.

- **September 23.** Après avoir jetté l'ancre à Sprow la nuit sans nécessité et par la malice des matelots nous arrivâmes à Corsør à 5 heures du matin. Nous arrivâmes à Mørup à un[e] heure. Diné avec toute la Chancellerie Danoise qui étoit du voiage. Joué aux quilles et soupé avec eux. — La Cour dina sur le Belt et soupa à Sorøe. — De Mercières, Beulewitz et Callemberg [sont] faits conseillers privés.

— **24.** Lyngé et Schröder partirent le matin avec le bagage.

— **25.** Parti de Mørup le matin. — Arrivé à Copenhague à 6 heures.

Oktober 1. Diné au Fiskerhuus.

— **2.** Parti pour Leire-Gaard.

— **3.** Delà parti pour Aastrup.

— **4.** Parti d'Aastrup et arrivé à Mørup le midy. — Enfin la maladie des bêtes à cornes est sur mes terres. Dieu aie pitié de moi! — L'apresmidy j'ai été chés mes paisans de Bringstrup.

— **5.** Fait le tour de mes paisans en Sigersted.

— **6.** Parti pour Sorøe. Félicité Son Excellence de Beulwitz¹⁾. Soupé et couché à Tersløse.

— **7.** Parti de Tersløse à Wandløse pour y voir mes paisans. Retourné le soir.

— **10.** Ma servante Marie a eu fiançailles avec le maître d'école Kein Appel.

— **13.** Parti de Mørup pour Aastrup.

— **15.** Les conseillers de justice et consuls Henrichsen et Gregorius Nielsen sont morts²⁾.

— **16.** Parti d'Aastrup pour Copenhague le matin. Arrivé à Copenhague le soir.

— **18., 19., 20.** A la Haute Justice.

— **21.** A la Haute Justice. — Soupé en grande compagnie chés Judichær, c'est son jour de naissance.

— **25.** A la Haute Justice. — Soupé chés Mad:e Bartholin au jour de naissance de M:elle Hiort.

¹⁾ Amtmand C. E. Beulwitz i Sorø var 1. Oktbr. 1745 bleven udnævnt til Gehejmeraad.

²⁾ consuls ☉: Raadmænd (eller Magistratspersoner). Hielmstiernes Fader, Niels Henrichsen, var ved sin Død (9. Oktbr. 1745) Viceborgmester; Raadmænd Gregorius Nielsen døde 6. Oktbr.

Oktober 26. A la Haute Justice. — Soupé chés Schouboe, son jour de naissance.

— **27.** A Torbek avec la famille de Bartholin et Judichær le midy.

— **28.** A la Haute Justice. — Soupé et dansé chés Seckman, Henckers-Mahlzeit. Couché à 2 heures.

— **30.** A la Haute Justice.

November 2. A la Haute Justice. — Falsen est devenu bourgemètre et Helt vice-bourgemètre de Copenhague¹⁾.

— **3.** Le matin à la Haute Justice.

— **4.** A la Haute Justice. — Au concert²⁾.

— **5.** Oublié d'écrire beaucoup. — Le chambellan Rantzau est vice-grand-baillif d'Islande. — La maladie des vaches est dans ma maison à la campagne.

— **6., 8.** A la Haute Justice.

— **9.** A la Haute Justice. — Vu l'antlie pneumatique chés Ramus³⁾.

— **10.** A la Haute Justice. — Diné au Fiskerhuus.

— **11.** A la Haute Justice. — Soupé chés Bartholin, son jour de naissance.

— **13., 15., 16., 17.** A la Haute Justice.

— **18.** A la Haute Justice. — Diné au Fiskerhuus. — Chés Thestrup au bal. — L'amiralle de Judichær est morte.

— **20.** A la Haute Justice.

— **22.** A la Haute Justice. — Entendu M:elle Berg jouer au clavecin.

— **23., 24., 25.** A la Haute Justice.

— **26.** Aux nôces de Brorson.

— **27.** A la Haute Justice⁴⁾.

¹⁾ Peter Helt fik 29. Oktbr. 1745 Bestalling som Viceborgmester; Enevold Falsen blev dog først virkelig Borgmester 1748.

²⁾ Jvfr. 10. Februar.

³⁾ Skønt det var hundrede Aar siden, Otto von Guericke havde konstrueret sin Luftpumpe, var Kundskaben om den Art Apparater herhjemme endnu meget ringe uden for de lærdes Kreds.

⁴⁾ Med denne Dag slutter Notitserne i Bindet for 1745.

1747¹⁾

Januar 19. Commission hos Wartberg imellem Lowson oc Munthe.

— **27.** Commission imellem Munthe oc Lowson hos Wartberg.

Februar 3. Commission hos Wartberg imellem Munthe oc Lowson.

Marts 2. Blev Høieste Ræt igien holdet. Kongen befalede, at Dommen skulle forfattes og afsiges efter majora vota. Assessor Hielmstjerne oc jeg have Befaling at sidde det heele Aar igiennem. Hodie mihi, cras tibi²⁾.

— **3.** Var Kongen i Høieste Ræt igien oc sad der et Qvarteers-Tiid sine insignibus et cæremonia.

— **9.** Commission imellem Baade oc Borthuusen hos Munck³⁾.

— **13.** Blev af Cammerherre von Stöcken oc Conference-Raad Schouboe Cassen efterseet udi Hof-Retten, som befinds at tage nogle Tusinde Rixdalers Skade hos Assessor Horrebow⁴⁾.

— **24.** Fik Cammerherre von Stöcken, Biskop Hersleb oc jeg kongl. Ordre som Commissarier at paakiende Oberst-L:t Beenfeldts⁵⁾ oc fleeres Forhold anl: Kongsted Kalds Bortgivelse.

— **28.** Commission hos mig selv mellem Rasmussen oc Ahlefeldt. Berammet igien om 14 Dage.

April 11. Berammet Commission i Beenfeldts Sag.

¹⁾ Kalenderen for 1747 (ligesom den følgende for 1748) indeholder kun meget faa Notitser. Jvfr. Indledningen. Paa Forsatsbladet til Aargang 1747 har Luxdorph nedskrevet et Ligvers i to Strofer — over hvem vides ikke; paa Bagsiden af samme Blad er nedridset nogle Tegninger og en bekendt Sentens (•Nu er Tønden tom oc Tappen tør etc.).

²⁾ Kongelige Missiver af 24. Februar 1745. Om Højesterets Organisation paa dette Tidspunkt se Vedel, Den dansk-norske Høiesterets Hist. (1888).

³⁾ Jvfr. 26. Marts 1745.

⁴⁾ Jvfr. 12. Marts 1745. Om Niels Horrebow se bl. a. Danske Saml. V.

⁵⁾ Poul Beenfelt til Lystrup beskyldtes for at have bortgivet Kaldet for Penge; Sagen gik til Domstolene, efter at Kommissarierne havde afgivet deres Relation (Sjæll. Missiver 1747, Nrr. 170 og 440). Jvfr. 4. Juli 1748.

April 27. Paa Slottet, indad paa den Dør i Procurator-Stuen, som gaaer ud til Høieste Rets Corridor, blev dette fundet at være skrevet med rødt Kriide, uden Haands Underskrift: Justitz-Raad Torm oc Justitz-Raad Fisker¹⁾ indstevnes under General-Fiscalens Tiltale for at have fortiet det Manddrab ved sidst afvigte Juul udi No. 4 ved Holmen paa en Mand ved Navn Bernick af den bekiendte Jens Lund. — Samme Dag var Kongen i Høieste Ret oc hørte paa Voteringen.

Juni 3. Døde Cronprintz Christian²⁾.

— **24.** Commissorium til Grev Rantzau oc mig imellem Wilhelm Hackenborg oc Etatz-Raad Clausberg³⁾.

Juli 10. Blev Dronningen forløst med en Printzesse, kaldet i Daaben samme Dag Wilhelmine Caroline.

— **13.** Sagen forligt imellem Clausberg oc Hackenbourg.

August 7. Solte jeg min Gaard Mørup til Lars Biørn for 18000 Rdr. cour.

— **10.** Samling hos Geheimeraad Reventlau berammet igien d. 21de.

— **21.** Samling hos Geheimeraad Reventlau berammet igien til den 1te Septembris.

September 1. Erklæring anl. Instructionen ved Lovens Revision⁴⁾.

— **4.** Blev Kongen salvet, jeg virkelig Justitz-Raad.

— **11.** Commission i Holte⁵⁾ fra den 11. til 13. Septembris.

¹⁾ Politimesteren og Byfogden i København.

²⁾ Jvfr. 7. Juli 1745.

³⁾ Christlieb von Clausberg beskyldte bl. a. Wilh. Hackenborg for Falsk (Sjæll. Miss. 1747, Nr. 350).

⁴⁾ Revisionen af Danske og Norske Lov, der var iværksat straks efter Kristian VI's Tronbestigelse, overdroges 1747 til Bredo Munthe-Morgenstjerne, senere til Andreas Lowson og til Kofod-Ancher. En Kommission arbejdede samtidig dermed, men der kom intet Resultat ud deraf. Denne Lovrevision omtaler Luxdorph jævnlig i senere Aars Dagbogsnotater.

⁵⁾ Gehejmeraad Claus Reventlow (jvfr. 10. og 21. August), der var Assessor i Højesteret, boede paa dette Tidspunkt paa Holtegaard, som tilhørte en Hofmaler Lassen. I disse Dage var det, at der under en festlig Modtagelse af Frederik den Femte paa Holtegaard, i Haven gaves en Forestilling af de danske Aktører, der opførte to Stykker af Holberg; Forestillingen fandt Sted den 24. August, ikke som det ellers altid angives den 16.

September 19. Tabt i Pharaon 8 Rdr.

— **20.** Udgivet i Killendal 4 Rdr. 1 ρ .

— **21.** Blev holdet Oration paa det danske Magazin over Kongens Salving.

Oktober 2. Paa Vuggen hos Bartholin 2 Rdr. 3 $\mathcal{L}$.

November 4. Brudegave til Falsens 4 Rdr.

— **22.** Døde Etatz-Raad Christensøn¹⁾.

1748

Januar 10. Commission hos Cammer-Herre von Stöcken i Beenfelts Sag. — 1747, 21. Decbr.: Attest paa Wognserup-Gaard oc Gods, [paa] en Bonde-Gaard i Hellestrup Bye, [paa] 6 Huuse i Krøgerup, Gislinge, Sandbye; alle 3 Attester verificerede i Kiøbenhavn. 1748, 9. Januarii: Attest paa Piile-Mølle, verif. i Ringsted. 1748, 9. Januar: Attest paa Ravnstrup Gaard oc Gods, 10. Januar: [Attest paa] Bonderup Gaard oc Gods, verificerede i Ringsted. [10. Januar] paadømt: Raad-M[and] Høyer c. Forv[alter] Salten, Conf: R. Adler c. Jens Jørgensen, Actor Brasch c. Johan oc Daniel Kahlø²⁾.

— **11.** Blev jeg, i Herrens Navn, forlovet med Frøken Anna Bolette Junge.

— **19.** Underskrevet tvende Designationer over de til Justitz-Cassen indkomne Penge ved Sjællandsfahrlands-ting fra 1. Julii til 31. Decembris 1747. Summa 19 Rdr. 4 $\mathcal{L}$.

— **27.** Islandsk Lov skrevet paa Papir oc Pergam: 8 Rdr. ³⁾

Februar 14. Paadømt: Hans Jensen contra Ørslev Bye-mænd; Grevinde Schach c. Forvalter Siersted; Major West c. Severin Bech; Anders Rantzvig c. Brøde Poulsen; Iver

¹⁾ $\circ$: Landsdommer Johannes Christensen.

²⁾ Disse Notater — ligesom de fleste andre i denne Aargang — angaar Luxdorphs Forretninger som Landsdommer; de er aabenbart gjorte for at holde Regnskab med Sportlerne, og er derfor ganske kortfattede. Ved de paadømte Retssager har Luxdorph dog tillige noteret deres Numre og Indstævningsdatoer, hvilke her er udeladt. Yderligere Oplysninger vil alligevel, naar blot Domsdagen kendes, med Lethed kunne opledes i Landstingets Protokoller (i Landsarkivet for Sjælland).

³⁾ Sml. Bibliotheca Luxdorphiana II, Libri Manuscripti, Nr. 309.

Tønnesen c. Roskilde Magistrat. Autoriseret en nye Skiøde-bog for Landstinget paa 965 folia oc den forrige tillige sluttet.

Marts 2. Om Natten Kl. 2 blev Bendix von Ahlefeldt Hasseluhe¹⁾, Cammer-Junker hos Enkedronningen oc Capitain ved det Fynhske Regiment, arresteret oc bragt til Citadellet, hvor hand blev sat i det Kammer, som Benstrup²⁾ tilforn har haft.

— 11. Blev Kiøbet sluttet med Geheime-Raad Holst om Skullerup for 18000 Rdr.

— 13. Paadømt: Mag. Fersløv c. Justitz-Raad Ramus; Borg:m. Stub c. Callundborg Borgere; Jens Flading c. Fiscal Lintrup; Ober-Auditeur Paasche c. Birkeskriver Nissen; Forvalter Sørensen c. Lars Jonæsen; Cancellieraad Lemwig c. Lars Sørensen; Andreas Wildman c. Ane Smeds, Del[inqventinde]; Raadmand Hartman c. Iver Tønnesen; Henrich Ryberg c. Jørgen Friis; Fridrich Brabrand c. Peder Nielsen, Del[inqvent] — Forseglede oc underskrevne: Grevinde Schach c. Forvalter Siersted; Major West c. Severin Bech; Conf: Raad Adler c. Skovfogd Jørgensen: Grevinde Knuth c. Giørsløv Byemænd; Grevinde Knuth c. Giørsløv Byemænd.

— 14. Forseglet: Birked. Brasch c. Johan oc Daniel Kahlo.

— 18. Attest paa en Eiendoms-Gaard i Ammedrup verificeret oc dateret Ringsted d. 13. Martii. Derom tilskrevet Cammeret d. 15. Martii oc samme ved Hans Jacobsens Skiøde til Hans May:t af 21. Dec. 1747 dennem tilsendt.

— 25. Attest paa 1 G[aard] i Sandbye, Tudse Herred, 11 Td. 6 Skp. 3 F. 1¹/₂ Alb. oc 1 G[aard] i Hørbye Sogn, Ugle-rup By, 8 Td. 4 Skp.; Verificationen dat. Ringsted d. 13. Martii 1748.

— 26. Forseglet oc underskrevet: Andreas Wildman c. Del[inqventinden] Ane Smeds.

April 1. Forseglet oc underskrevet: Fridrich Brabrand c. Peder Nielsen. — Udgifvet Pass til: Hans Weygaard oc Johanne Bech.

— 10. En Concert-Seddel 10 Rdr.³⁾

¹⁾ Om Bendix Ahlefeldt til Haselau (1715—82) se Bobé, Slægten Ahlefeldts Hist.: Ditlev Ahlefeldt og hans Efterslægt, S. 48 f. — Anledningen til Arrestationen var som bekendt en Kærlighedshistorie med Prinsesse Louise, Fred. V's Søster (Charl. Biehls Breve).

²⁾ Om Knud Nielsen Benstrups Sag se Koch, Christian VI, S. 232 f.

³⁾ Sml. Musikforeningens Festskrift I, 37, 45.

April 12. Underskrevne oc forseglede: Borg:m. Stub contra Callundborg Borgere; Ober-Auditeur Paasche c. Birkeskr. Nissen; Henrich Ryberg c. Jørgen Friis; Raadmand Hoyer c. Forvalter Salten.

— **27.** Attest over Basness Gaard oc Gods verificeret i Kiøbenhavn.

Maj 4. 7 Billietter til Logen paa Comœdien¹⁾ 7 Rdr.

— **15.** I Ringsted paadømt: Jørgen Monradt contra Christen Andersen; Willum Ring c. Mad:e Bartram et Muller; Forvalter Lütken c. Del[inqventen] Ole Sørensen. — Forseglet oc underskrevet: Otto Ferslev contra Justitz-Raad Ramus; Bernt Stub c. Callundborg Borgere; Cancellieraad Lemwig c. Lars Sørensen. — Verificeret: Attest paa Breninge Kirke oc Gods samt Alkestrup Gaard oc Gods, [Attest] paa 1 G[aard] i Mullerup oc 1 G[aard] i Bierrebye. — Tilskrevet Rente-Cammeret oc tilsendt Søllings Attest paa Alsøv oc Tryggevelde Gaarde oc Godser.

— **28.** Attest paa Uggerløse Kroe verificeret oc dat. Ringsted d. 10. Aprilis. — Ditto paa Mag. Otto Ferslevs Godss i Hyllested oc Wemmeløse verificeret i Kiøbenhavn.

Juni 1. Forseglede oc underskrevet: Forvalter Lütken c. Ole Sørensen.

— **10.** Verificeret Attest om Hagested Gaard oc Gods, dat. Kiøbenhavn.

— **14.** Havde jeg Bryllup med min elskelige kiære Hustrue Anna Bolette Junge. Gud hielpe oc glæde os begge. Ham skee Tak, som selv har stiftet vor Egteskab.

— **17.** Udstæd Skiøde til Lars Biørn paa Mørup Gaard oc Godss.

— **19.** i Ringsted. Paadømt: Jens Hansen c. Reers-Øs Mænd; Søren Seidelin c. Anders Jensen; Christopher Smit c. Kirsten Hansdtr.; Ditto c. Christen Jensen; Christopher Jørgensen c. Jens Tuesen. — Tilskrevet Rente-Cammeret om 4 Prioriteter paa Tryggevelde oc Alsøv. — Forseglet oc underskrevet: Otto Ferslev c. Justitz-Raad Ramus. — Verificeret: Attest om Ousted Kroe.

¹⁾ Paa dette Tidspunkt spilledes der baade af de danske Aktører (i Tjærehuset) og af von Qvoten (i St. Kongensgade); begge Steder var der Forestilling 6. Maj.

Juni 21. Forseglet oc underskrevet: Jørgen Monrath c. Christen Andersen.

— **29.** Verificeret Attest paa Uggerløse Kroe i Holbechs Amt, dat. Ringsted 19. Junii.

— **30.** Døde min Svoger L:t Jens Junge.

Juli 1. Commission begynt imellem Herman la Rose oc Willum Larsen med fleere efter Commissorium af 23. Maii 1748¹⁾. — Opsat Dommene i Beenfelts oc Vorndrans²⁾ Sager.

— **3.** Dom afsagt i Vorndrans Sag.

— **4.** Dom afsagt i Beenfelts Sag³⁾.

— **5.** Blev min Sal. Svoger Jens Junge begravet.

— **17.** Verificeret Attest om Tryggevelde oc Alsløv, dat. Ringsted.

— **25.** Verificeret: 1 Attest om Holmstrup Konge-Tiende oc Løiets Mølle, d[at.] Roeskilde 16. Jul.; 1 Attest om Gaarden i Hallebye, dat. Ringsted 16. Julii; 1 Attest om Gaarden i Hallebye, dat. Ringsted 17. Julii.

August 4. Forseglet oc underskrevet: Christopher Smit c. Kirsten Hansdatter; Ditto c. Christen Jensen.

— **17.** Forseglet oc underskrevet: Willum Ring c. Mad:e Bartram et Muller.

— **20.** Underskrevet: Tvende Designationer paa de fra Siællandsfah Landsting til Justitz-Cassen indkomne Penge fra 1. Januarii til 1. Julii 1748. Summa 20 Rdr. 2 $\frac{1}{2}$.

September 11. i Ringsted. Forseglet oc underskrevet: Jens Hansen c. Reersøe Mænd; Ditto Dom; Søren Seidelin c. Anders Jensen.

Oktober 1. Verificeret Attest om Nørager Gaard, dat. Kiøbenhavn.

— **9.** Paadømt: Apotequer Eegholm c. Johan Jensen. — Verificeret: Attest over Cathrineberg Gaard oc Godss; Attest over noget Gods i Reer[s]løv Bye.

November 2. Underskrevet oc forsegleet en Domslutning i Beenfelts Sag. — Søgt om at skifte med Samfrænder efter L:t Junge; [søgt] for Frøk. Lundorph om Pension.

¹⁾ Det drejede sig om en Arvekapital; Herman la Rose var Kobbersmed i København, Villum Larsen hans Svigerfader (Sjæll. Miss. 1748, Nr. 282).

²⁾ Casper Vorndran fra Kallundborg.

³⁾ Jvfr. 24. Martis 1747.

November 6. i Ringsted. Paadømt: Proc. Leerager c. Søren Jensen; Mads Pedersen c. Peder Møller; Frue von Eyndten c. Peder Fersløv; Hr. Prom c. Thomas Hansen; Cammerr. Bang c. Peder Hansen D[elinquent]; Forvalter Gotzsche c. Anders Andersen D[elinquent]. — Verificeret: Attest om Tvingelstrup Mølle.

— **8.** Forseglet oc underskrevet Acten i Vorndrans Sag.

— **13.** Verificeret Attest om Edelgave oc Hvedstrup Kirke.

— **19.** Begynt Samfrænde-Skifte efter min Sal. Svoger Jens Junge.

— **20.** Udstæd Proclamata ved Siællandsfahr oc Lollands Landsting efter min Sal. Svoger Jens Junge.

December 21. Forseglet oc underskrevet: Forvalter Gozsche c. Anders Andersen. 2 Domme.

1757

Gud give Velsignelse oc Løkke! Det forbigangne Aar fra 1. Novembris¹⁾ af at regne er det mærkværdigste, jeg oc de fleeste have oplevet. Derudi er forefaldet: 1. Det skrækkelige Jordskiælv, som ødelagde Lissabon oc strakte sig saa høit op i Norden. 2. Det ildsprudende Kiotlegias²⁾ Udbrud i Iisland, som fordervede en Part af Landet. 3. Krigen mellem Frankrig oc Engelland, som tabte Minorca; 4. mellem Keiserinden oc Kongen af Preussen, som slog de Østerrigske ved Lowositz, fik den Sachsiske Krigshær fangen oc endnu har heele Sachsen inde; 5. mellem Algier oc Tunis, som i Grund blev ødelagt. 6. Den blodige Rigsdag i Sverrig. 7. Halvparten af Bergen lagt i Aske³⁾. 8. Vandflod i Holsteen ved Elvens Oversvømmelse. 9. Uroelighederne med Parlamentet i Frankrig.

Januar 1. Til Hove. Der var 3 Printzer af Hessen-Cassel, en Printz af Hildburgshausen⁴⁾ oc en fransk Ambassadeur.

¹⁾ 1755.

²⁾ Katla i Vester-Skaftafells Syssel. Udbrudet fandt Sted ligesom Jordskælvet i Lissabon 1755.

³⁾ Juli 1756.

⁴⁾ Jvfr. 12. Januar.

Januar 2. Pro-Cantzleren¹⁾ fortaalte, at Kongen af Preussen var fangen. Dagen efter blev sagt, at Broune var fangen. Saadan er Rygtet, tam ficti praviqve tenax etc. — Hielmstierne har hørt, at da Grev Tessin bad Etatz-Raad Gram eftersøge, hvor mange svenske Envoyéer her havde været ved Hoffet, vidste hand strax at regne dem op fra 1660 af, oc tilbød sig at gjøre det samme om andre fremmede Ministres.

— 3. Cancellie-Collegium: 1. anl. Kirke-Tienesten ved Domkirken i Aarhus; 2. Hørerne i Wordingborg Skole deres Løns Forbedring²⁾.

— 4. Aviserne³⁾: Gros-Cantzler Grev Bestuchefs Declaration imod Kongen af Preussen til Primas oc Senatet i Polen udslettet. 1. Paven cureres af en gemeen gammel Mand med Urter; 2. Deyen af Tunis døbes paa Maltha.

— 5. Den 4de Tome af Scheids Origines Guelficæ skal indeholde 2 Tractater sluttede af K. Waldemaro den anden for at komme ud af sit Fængsel⁴⁾.

— 6. Justitz-Raad Fisker dør⁵⁾. Hans Svigersøn Justitz-Raad Lasson tiltræder Byefogd-Tienesten efter forhen erholdte Expectance. — Conseillet efter Aftensang. — Kong Waldemar den andens Jordebog ventes med første i Trækken. Det bliver en curieux Piece⁶⁾.

— 7. Grev Schachs Bryllup med Comtesse Moltke. — Studiosus Peder Biering Gjørup har dediceret mig sin Oversættelse af Boethii Consolatione Philosophiæ, der kand passere for et Mesterstøkke⁷⁾.

— 8. Aviserne. I denne Uge har jeg revideret dem

¹⁾ Erik Pontoppidan.

²⁾ Angaaende Luxdorps Notater om Kancellikollegiets Møder henvises til Indledningen.

³⁾ Luxdorph maatte paa Embeds Vegne interessere sig for, hvad der stod i Aviserne; i sin Egenskab af Maître des requêtes skulde han og Politimester Torm efter Reskriptet af 15. Oktbr. 1756 censurere dem (jvfr. Stolpe, Dagspressen i Danmark III, 192).

⁴⁾ Jvfr. Origines Gvelficæ IV, Hannover 1753, Praefatio, Side 85 ff.

⁵⁾ Byfoged Lorens Fisker i København blev bisat 14. Januar; han var født 24. Juli 1684 (Kisteplyade-Indskrift i Berlings Tidender).

⁶⁾ Den blev dog ikke trykt, før Suhm optog den i VII Tome af Script. Rer. Dan. Se iøvrigt Molbech, Videnskabernes Selskabs Hist., S. 138.

⁷⁾ Boetii Philosophiens Trøst, oversat af Gjørup, udkom i Slutningen af 1756. Nogen trykt Dedikation til Luxdorph findes ikke deri.

aleene¹⁾. 1. Russerne marchere giennem Polen, 2. Preusserne trække sig fra Lausitz.

Januar 9. Etats-Raadinde Klöcker dør af Svindsot.

— **10.** Cancellie-Collegium: 1. Schougaard Birk i Coldinghuus Amt nedlægges. Gid det gik saa fleere. 2. Helsingør Grund-Taxtes Revision. 3. Fridrichs Hospitals Jurisdiction i Sager anl. ustemplede Kort. — Societas Scient.: Oplæst historiske Data til en Almanak af Langebeck²⁾. Fremlagte adskillige Piecer fra Societetet i Petersburg: 1. De fertilitate terrarum, 2. Electricitate etc.

— **11.** Conference-Raad Adsleu død³⁾. Jeg er Laugværge for Enken.

— **12.** Aviserne: Voltaire død d. 18. Dec. paa sit Gods ved Genfer-Søen⁴⁾. — Hertugen af Hildburghausens Giftermaal med Printzessen af Culmbach declareres hos Enkedronningen⁵⁾. — Schoutbynacht Grev Laurwigs Grevinde faaet en Datter.

— **13.** Stærk Ildebrand hos Brøgger Platfus paa Nørregade, i sær i en Kaagning Sukker. — Underskrevet den præliminaire Forestilling i den Commission hos Bispen⁶⁾. — Conseil om Formiddagen. — Stort Appartement.

— **14.** Giestebud oc Ball hos Ober-Hof-Marechallen efter Brylluppet. [Tilføjet senere:] Cron-Printzen var der om Aftenen.

— **15.** Angivelse over Hans Riber (som tilforn har tient Schoutbynacht Gr. Laurvig) med Tingsvidne over de af ham udtalte deels formastelige, deels bespottelige Ord⁷⁾. —

¹⁾ Jvfr. 4. Januar.

²⁾ Om de historiske Almanakker se Molbech, Videnskabernes Selskabs Hist. 83, 85 m. fl. St.

³⁾ Han døde i København 11. Januar.

⁴⁾ Rygtet talte ikke sandt.

⁵⁾ Jvfr. 20. Januar.

⁶⁾ Den Kommission, der her og flere Gange i det følgende hentydes til, er sikkert den, der nedsattes 27. Aug. 1756 og hvis Opgave var at indgive »Forslag om de studerendes Opmuntring til nyttige Videnskaber«. Medlemmer var Biskop Hersleb, Pontoppidan, Luxdorph, Hielmstjerne og Stampe samt den teologiske Professor Peder Holm. Efter Herslebs Død indtraadte Biskop Harboe (Sjæll. Miss. 1756, Nr. 438, og 1757, Nr. 536).

⁷⁾ Det bestemtes, at Hans Riber som »et formastelig, ugudelig og i det menneskelige Societet højstfarlig Menneske« paa Livstid skulde hensættes til Arbejde i Fredericia Fæstning. Se iøvrigt Sjæll. Miss. 1757, Nr. 175.

Cammer-Junker Fineck sendte mig en Banco-Seddel paa 100 Rdr. for at være hans Commissarius mod Grevinde Levetzau in puncto Sal.Grevens Testamente. Men jeg sendte den lukt tilbage, deels fordi der bliver formodentlig ingen Process af, deels fordi Sagen kommer i Cancelliet.

Januar 16. Justitz-Raad Munthe af Morgenstjerne døde nestafvigte Torsdag Aftes¹⁾).

— **17.** Cancellie-Collegium: Bygnings-Commissionen i Bergen. — Soc.Sc.: Oplæst 1. Islændernes Relationer, 2. Martii Maanedes Mærkværdigheder til Almanakken.

— **18.** Thomas Blixenskiold i Fridrichshald død²⁾. — Fredags og Mandags Hamborger-Post udebliver formedelst Frosten.

— **19.** Underskrevet Pro Memoria om Documenterne til Lov-Commissionen at fordres af Enkefrue Munthe. — Om Aftenen til Hielmstjerne, hendes Geburtsdag.

— **20.** Conseil. — Om Eftermiddagen i Commission hos Bispen. NB. Om de, som have nydet Stipendia ved Aca-demiet oc siden komme i Velstand, ikke burde refundere dem. — Hertugen af Hildburgshausen³⁾ vermähles med Printzessen af Culmbach⁴⁾. Viede af Hr. Qvist⁵⁾. NB. Først fik hand en dansk Printzesse⁶⁾ oc blev viet paa tydsk⁷⁾. Nu en tydsk oc viet paa dansk.

— **21.** Stort Appartement, Bunterehe oc Dantz til Hove. — NB. Hertugen af Hildburghausen saavelsom hans Broder⁸⁾ skal være tvende velstuderede Herrer.

— **22.** En norsk oc 3 danske Poster komme paa eengang. — Kongen af Frankrig blev d. 6. Januarii stukket med en Kniv i det tynde Liv op imod Brystet af Jacques Damien, en ordinaire Persohn. Gazette de Cologne.

¹⁾ c: 13. Januar.

²⁾ Han døde 10. Januar (Berl. Tid. Nr. 19).

³⁾ Ernst Friderich Carl († 1780), senere dansk General, dog nærmest kun af Navn.

⁴⁾ Enkedronning Sofie Magdalenes Broderdatter Christiane († allerede i Oktbr. 1757).

⁵⁾ Hofpræsten Frederik Qvist.

⁶⁾ Hertugen havde tidligere været gift med Frederik den Femtes Søster Louise († 1756).

⁷⁾ af Bluhme.

⁸⁾ Friederich Wilhelm Eugen († 1795).

Januar 24. Cancellie-Collegium: 1. De 200 Rdr. Overskud ved Ober-Hof-Retten, 2. Lov-Commissionens Documenters Overlevering. — Geheime-Raaden¹⁾ reiste om Eftermiddagen til Næsbyeholm. Veltede paa Veien, men Gudskeelov uden Skade.

— 27. Om Eftermiddagen i Commission hos Bispen.

— 28. Conseil om Formiddagen.

— 29. Til Hove om Formiddagen. Om Aftenen Ball oc Bunterehe. Jeg spiste til Marskalks-Taffelet, Geheime-Raaden taledede til mig om Lovens Revision.

— 30. Levert Geheime-Raaden mit Pro Memoria anl. Lovens Revision²⁾.

— 31. Cancellie-Collegium til Stamped: Vognmands-Taxt mellem Snoghøi oc Colding. — Videnskabs-Societet: Oplæst islandske Relationer oc Almanakken for April.

Februar 1. Aviserne: Reichs-Conclusum til Regensburg ved 60 Vota, de armatura tripla pro pace et securitate Imperii Germanici.

— 2. Aftalt med Generalinde Thurah, at Frøken Rantzaus Obligation kand paategnes til Udslættelse, dog ikke førend mig leveres Generalens Anviisning paa Cammerraad Christensen, som indcasserer Kiøbe-Summen, oc hans Paategning, at neml: hendes Capital skal betaales til mig eller Pant-haverne i Holte-Gaard³⁾.

— 3. Conseil. NB. Geheime-Raad Thott var i Conference med Geheime-Raaderne⁴⁾.

— 4. Giørup foreviiste mig Prøve paa hans Oversættelser af Martiali; eendeel deraf kand forbedres⁵⁾.

— 5. Kongen spiste hos Ambassadeuren⁶⁾ oc om Aftenen saae den engelske Springere Schæffer, hvis Liige ikke er til (som hand selv siiger i sin Memorial).

¹⁾ J. L. Holstein, som Aaret i Forvejen havde faaet Næsbyholm tilskødet.

²⁾ Jvfr. 11. Februar.

³⁾ Generalbygmester Lavrids de Thurah havde 11. Juni 1756 faaet Skøde paa Holtegaard. Hans Hustru var Enke efter J. H. Rantzau til Børglum-kloster, som Thurah paa den Maade var bleven Ejer af og atter afhændede 1757. Jvfr. 20. Februar og 17. Maj.

⁴⁾ Otto Thott var paa dette Tidspunkt 1. deputeret for Finanserne.

⁵⁾ Udkom aldrig særskilt; et enkelt Vers af Martial, der findes i Bibliothek for nyttige Skrifter (1772) Nr. 51, hører sandsynligvis til Giørups Oversættelse; han skrev i dette Tidsskrift.

⁶⁾ Den franske Ambassadør d'Ogier; den engelske Springer optraadte paa den danske Skueplads.

Februar 6. Om Middagen spiiet hos Geheime-Raad Reventlau. I Genealogische Nachrichten trykt til Leiptzig er indført en Articul, at hand var død i Slesvig, hvilken hand viiste os.

— **7.** Cancellie-Collegium: 1. Politie- oc Commerce-Collegium i Militaires Sager; 2. Hospitalerne paa Iisland; 3. Jomfrue-Closterne. — Til Hove Mariagen declareret mellem Cammer-Herre Brochenhuus oc den yngste Comtesse Holstein. — Commission om Eftermiddagen hos Geh:Raad Holstein i Dr. Øders Sag¹⁾; Commiss.: Geh:Rd. Holstein, Stampe, Buchwaldt, Berger, Wholert, Jensenius, Pro-Cansler Pontoppidan.

— **8.** Aviserne: Dobbelt Vagt hos Kongen af Pohlen i Warschau. — Conference-Raadinde Adzleu dør²⁾.

— **9.** Underskrevet Erklæringen paa Grevinde Holsteins Supplique, at Jøden Cohen skal holde sig til den confirmerede Accort med hendes Mands Creditorer, oc ei søge hende udenfor.

— **10.** Conseil.

— **11.** Geheime-Raaden leverede mig mit Pro Memoria [af] 30. Jan. tilbage, siden Lowson skal være Assessor i Høisteræt med Munthes Løn oc paatage sig Lovens Revision³⁾. — 26000 Rdr. af Vor Frue Taarns Penge til den Tydske Kirke paa Christian[s]havn. — Canc:Rd. Wederking gav 500 Rdr., deraf Halvparten til Anchersens Jus feudale⁴⁾, Halvparten til Jessens Geografie⁵⁾.

— **12.** Seet den engelske Springere, der er ei saa god som den forige engelske Linie-Dantzere, cœteris paribus. Dronningen oc Cronprintzen vare der.

— **13.** Ikke i Kirke⁶⁾, men hos Etatz-Raad Hielmstjerne for med ham oc Stampe at igiennemlæse Dr. H.⁷⁾ Be-

¹⁾ Kommissionen, der var nedsat 4. Febr., havde til Opgave at undersøge Georg Oeders »botaniske Plan« m. v.

²⁾ Hun døde i Kbhvn. den 8. Febr., 56 Aar gl. (Berl. Tid.).

³⁾ Jvfr. 18. Februar.

⁴⁾ Hans Peder Anchersen havde 1736 udgivet en Disputats om Jus publicum et feudale veteris Norvegiæ etc.

⁵⁾ Generalkirkeinspektør Jessen-Schardebøll arbejdede paa en Beskrivelse af det danske Monarki; Materialet angaaende Danmark gik til »Danske Atlas«, kun 1. Del af »Kongeriget Norge« udkom under hans Navn 1763.

⁶⁾ 13. Februar var en Søndag.

⁷⁾ Hersleb? Biskoppen var dog ikke Dr., men Mag.

tænkning over Commissionens Forslag oc at concipere et Brev til Geh:Raaden desangaaende.

Februar 14. Cancellie-Collegium hos mig: Slave-Cassen til Rente-Cammeret. — Societet: Forestillingen om Studiosus Kofod at blive designatus Professor ved Odense Gymnasio imod at forfatte Land-Kort over Dan^{sk} (NB. til Bekostningen hielper hans Slægt, som ere af de Norske Kofoder¹⁾). Siden Almanakken.

— **15.** Den yngste Comtesse Schachs Giftermaal med Baron Brochtorf²⁾, hvis Broder er Greve oc Capitain ved Fod-Guarden³⁾. — Læst Justitz-Raad Carstens Piece om Printzesse Elisabeth, Gemahl af Kong Christopher 2. Søn Erich, udvalt Konge, Søster af Grev Geert af Holsteen⁴⁾.

— **16.** NB. Vor Forestilling i Commissionen hos Bispen bliver ei forestillet førend det heele Forslag, hvorom der gaaer et Brev til Commissionen.

— **17.** Conseil. — Om Aftenen paa Appartement, hvor der var Ball, oc spiist ved Marechalls-Taffelet.

— **18.** Lowson skal revidere Loven. Imedens hand endnu udfører sine Sager, nyder hand 400 Rdr., naar de ere til Ende, bliver hand Assessor i Høieste Ræt oc faaer 400 Rdr. Tillæg samt endnu 400 Rdr. ved første Leilighed, saa at hand i alt (Kirke-Inspecteur-Tienesten = 400 Rdr. iberegnet) har 1600 Rdr. indtil hand dør eller andensteds employeres, enten Loven bliver færdig eller ei⁵⁾.

— **19.** Kongen spiiste hos Geh:Raad Berckentin om Midt-dagen.

— **20.** Annammet en Assignation fra General-Major Thurah, accepteret af Cammerraad Christensen, som oppebærer Kiøbe-Summen for Børglum-Closter⁶⁾, at hand skal indeholde oc til mig udbetale deraf Frøken Rantzaus Arve-Midler med Renter over 9000 Rdr., hvorimod jeg har paategnet hendes Pante-Obligation i samme Gaard, at den maae udslættes.

¹⁾ Se Molbech, S. 67 f.

²⁾ Frederikke Anna Sofie Schack og Hans Schack Brockdorff.

³⁾ Chr. Ulrich, senere Gehejmerraad († 1808).

⁴⁾ Trykt i Videnskabernes Selskabs Skrifter, 1. R. VII, 527 ff.

⁵⁾ Jvfr. 1. September 1747.

⁶⁾ Jvfr. 2. Februar.

Februar 21. Canc.-Coll. hos Hielmstjerne: 1. Brygger-Lauget, 2. Tabell over Tingene i Norge, 3. Bolverket ved Canalen. — Societetet: Islandske Sager, Calenderen. — Hielmstjerne syg. — Major Storms Forslag, at de Svenske skulle tilstaae os Lenses¹⁾ i Wermeland for at befordre Hugsten i Tryssels Skove.

— **22.** Spiist hos Geheime-Raaden. Grev Botmar sagde, at Kongen af Preussen havde 8 Millioner fl. af Slesien, men de Østerrigske ikkun 2 Millioner. — Pro M. fra Krigs-Canc.: 7 Lægder = 280 T. Hk. skal levere en Karl til Cavalleriet. Gjør i Dan $\mathbb{A}$ 1080 Mand; K[orn?]: 302400 T. Hk. Nok 400 Mand fra Norge. — Geh:Raadens Brev til Commissionen hos Bispen. — Aviserne: Frygt for de Franske i America. Intet Land staaer sig bedre udvortes oc slettere indvortes.

— **23.** Amtmand Collet fra Findmarchen er bleven Amtmand over halve Aggershuus Amt oc Cancellieraad Hammer Amtmand i hans Stæd igien. — Etatz-Raad Just Fabritius oc Justitz-Raad Wasserschleben ere reiste til Hamborg oc Holland.

— **24.** Conseil. — Rygtet gaaer, at Grev Rantzau-Ascheberg skal være myrdet i Naples²⁾, hvor hand var henreist efter at have faaet Consilium abeundi fra Wien for at have talt for frit om Grev Broune³⁾.

— **25.** Fik jeg min Høieste Ræts Ordre. — Geh:Rd. Juell oc Biskoppen vare i Dispute om at kalde Degn til Niløse⁴⁾: Een af dem tilkom det at kalde, oc de havde begge kaldet den samme Person. Hans May:t vil kalde en anden⁵⁾.

— **26.** Stor Ildebrand igien paa Nørre-Gade, hvorved

¹⁾ Norsk »Lensa« betyder en Kæde af sammenbundne Stokke, der anbringes i Elven for at standse det nedflydende Tømmer. Tryssil Elv flyder over den svenske Grænse ind i Wärmland. — Nærmere om Storms Forslag i Danske Kanc. Supplikprot. 1757, første Halvaar, Nr. 313. Sml. Holm III, 1, S. 151 ff.

²⁾ Jvfr. 1. Marts.

³⁾ Den bekendte østrigske Feltmarskal, der saaredes ved Prag. — Rantzau-Aschebergs Livsførelse i disse Aar er meget mystisk. Se iøvrigt Danske Saml. 1. R. IV, 289 ff.

⁴⁾ Under Baroniet Holberg; Amtmand Carl Juel var tillige Overhofmester ved Sorø Akademi.

⁵⁾ Nidløse Degnekald blev besat 12. Marts med L. Buch (Sjæll. Stifts Degnehist., 107); Juel og Hersleb vilde have en Marquard Otzen (jvfr. Sjæll. Tegn. 1757, Nr. 106).

afg. Brygger Fussings 3 Døttres Gaard blev afbrendt. — Staaet Fadder med Generalinde Thurah, Frøken Rantzau, Cammer-Junker Røeder oc Justitz-Raad W. Aagaard til Gartner Hammers Søn Poul. — Kongen spiste hos Geh:Rd. Reventlau om Middagen.

Februar 27. Høieste Ræt blæst ind¹⁾. — M. Rosenkrantz²⁾ brækket sit Been. — Til Hielmstiernes om Aftenen. Hand syg i sit Øie. Wholert kommer ei til ham, fordi hand saae Voltelins Vogn holde uden for. Figulus figulum odit³⁾.

— **28.** Cancell.-Coll.: 1. Lav-Mands Gaarden ved Moss vil Cammeret ei have solgt, 2. Galger for Land-Milicen kand ei bekostes af Amtet, 3. Laugmands-Enker paa Færøe faae $\frac{1}{6}$ af Laugstolens Indk[omster]. — Hos Stampe. Hessiske Secreterer Riis fortaalte, at Hanau Grevskab giver 100000 Rdr. Revenue. Holder en Bataillon $\circ$: 600 M[and]. — Horrebøw oc den unge Prof. Kofod hos mig om Aftenen. Hand tegner til at kunde exequere Projectet anl. Charter over Dan~~z~~.

Marts 1. Geh:Raaden blev syg af Nesselstot mellem Løverdags oc Søndag⁴⁾. — Aviserne: 1. Russerne i Preussen, 2. Grev Rantzau skal ei være død⁵⁾, 3. Myndtens Forværring i Sachsen.

— **2.** Igiennemlæst Slutningen af Concepten til Forestillingen i Commissionen hos Bispen.

— **3.** Høieste Ræt. Begyndt Kl. 9 $\frac{1}{2}$, endt 11 $\frac{1}{4}$. 41 Assessores. Commissions-Dommen, at Commerce-Raad Steensen skal til Avnsberg Gaard beholde 2 Kongetiender, som tilhøre Randers Hospital, perpetuerede for sædvanlig Afgift, oc altsaa de Ord i det Kongl.Skiøde »Arvinger oc Efterkommere« ei være Synonyma, confirmered. NB. Almuen kom ei ind at høre Dommen. — Grev Rantzau præsenterede mig til Høve for Hert. af Hildburgshausen. — Conseil om Eftermiddagen hos Geheime-Raaden.

¹⁾ Næmlig ved Herolder.

²⁾ $\circ$: Mogens Rosenkrantz, senere Højesteretsjustitiarius († 1778).

³⁾ Hans Fredr. Wohlert var kgl. Hofkirurg, Just Henr. Voltelen Kirurg i Flaaden. Den ene Pottemager kan ikke taale den anden, siger Luxdorph.

⁴⁾ $\circ$: 26.—27. Februar.

⁵⁾ Jvfr. 24. Februar.

Marts 4. Aviserne: Bings¹⁾ Dødsdom exequeret den 28. Februarii.

— **5.** Igiennemgaaet Sorøe Academies Regnskaber med Munthe hos Geheime-Raaden.

— **7.** Cancellie-Collegium hos mig selv. — Societet: Professor Kofods Bestalling oc islandske Sager oplæste.

— **9.** General-Auditeur Schrøder dimitteret, Justitz-Raad Caroc i hans Stæd. Justitz-Raad Schultz deputeret i General-Commissariatet. — Professor Wandel, Præst paa Amager, dør.

— **10.** Conseil hos Geheime-Raaden.

— **12.** Ildebrand i Sundbye-Vester paa Amager.

— **14.** Canc.-Coll.: 1. Cartet over Kiøbenhavn, 2. Printzens-oc Høibroes Forandring samt Canalernes Opmudring, 3. Sprøiter oc Brandt-Officerer. — NB. Der kand regnes mellem 90 oc 100/m Folk i Kiøbenhavn²⁾ — Lov-Commissionen: Lowson skal gjøre Notata over Instruxen oc Documenterne ham overleveres. — Societetet: Islandske Sager oc Calenderen. — Aviserne: Bings Execution udsat³⁾, Rencontre d. 21. Febr. med Preussernes Forliis.

— **15.** Consistorial-Raad Hwiids Søn, Cammerraad Hwiid (som Faderen ellers har gjort umyndig), har faaet Expectance paa Justitz-Raad Klarups Tieneste som Post-Casserer. — Geheime-Raader Grev Moltke oc von der Lühe samt Ober-Secreterer Grev Ahlefeldt ere Directeurer ved Fridrichs Hospital.

— **16.** Lov-Commissionens Documenter overleverede af Secreterer Munthe til Assessor Biørnsen, som igjen leverer dem til Lowson. — Geheimeraad Thott Directeur ved Banquen i Grev Moltkes Stæd⁴⁾. Uddeelingen 60 Rdr. pr. Actie eller 12 pro Cto.; fiire Revisores ved Banquen skal hver have 100 Rdr. aarlig.

¹⁾ Den engelske Admiral John Byng. Jvfr. 14. Marts.

²⁾ Den første Folketælling (1769) udviste kun et Befolkningstal paa ca. 70000 Individier; da Reglerne for Tællingen var ufuldkomne, maa Tallet dog vistnok sættes noget højere.

³⁾ Jvfr. 28. Marts.

⁴⁾ Meningen er ikke tydelig, da Thott og Moltke var Direkterer samtidig. Om Bankens Forhold, som Luxdorph i sine Notater stadig vender tilbage til, henvises til M. L. Nathanson, Danmarks National- og Stats-Husholdning (Kbhvn 1844).

Marts 17. Conseil. — NB. Den 1. Martii har Stift-A[mtmand] Cicignon indberettet, at i Bergen er funden opslagen en Placat uden Haand, opfyldt med største Bitterhed imod den af Stiftamtmanden anordnede Bygnings-Commission¹⁾, som kaldes Narre-Commission, oc imod Magistraten, som beskyldes for at have bestiaalet Hans May:t for mange 1000 Rdr. i Tolden etc., med denne Slutning: at mand haaber ikke saadanne Folkes Forslag skulle nyde Biefald, men skeer det, da saa sant hielpe os Gud og hans hellige Ord, skal det, som af Byen endnu er tilbage, inden kort Tiid blive lagt i Aske, uagtet alle Patrouiller oc Strand-Vagter etc. Den 25. Febr. næstefter blev der forsætlig sat Ild paa et af de Tydske Contoir-Huuse, som dog lykkelig blev slukt. Stiftamtmanden lod derpaa ved Trommeslag forkynde, at hand ei ville hindre nogen at bygge som de selv ville, oc beder Kongen, at alle de herom giorte Forestillinger ei maae nyde Fremgang, men det forblive ved Indretningen af 1702, oc at hand maae faae en anden Betiening ligemeget hvad for een²⁾.

— **21.** Canc.-Coll., spiiist hos Stampe: 1. Carta over Byens Udviidelse, 2. Slave-Cassen, 3. Sildefiskeriet ved Aalborg, 4. Trolovelser i Tørninge Lehn, 5. Publique Penges Udsættelse i Roskilde. — Soc. Scient.: Islandske Sager, Calenderen.

— **22.** Den anden Tome af Søe-Etatens Krigs-Articuls-Breve udkommen. — Stærkt Nordlyes om Aftenen.

— **23.** Handels-Compagniets³⁾ Forsamlinger hos Desmercières, Dagen før hos Kløker. — Stærk Storm oc Kulde, som varer i 3 Dage. Stormen var stærkest om Natten mellem Fred[ag] oc Løverd[ag]⁴⁾, varede 30 Tiimer. Blæste heele Støkker Skove om, oc gjorde nogen Skade i Holsteen.

— **24.** Hof-Junker Envold Brandt examineres i Conseillets oc Geh:Rd. Reventlows Overværelse. — Conseil. — Kongen spiiiser hos Dehn. — Professor Rotbøll tog Afskeed oc reiser til Sverrig. — Mr. Burman gav mig et Thermometer efter Celsii oc Bahrendorpha Inddeeling.

¹⁾ Efter den store Brand i 1756. Om denne se Yngvar Nielsen, Bergen (Kria. 1877), S. 388 f.

²⁾ Cicignon vedblev dog at være Stiftamtmand indtil 1766.

³⁾ Jvfr. 29. Marts.

⁴⁾ ☉: 18. og 19. Marts.

Marts 25. General-Auditeur Schröder Conference-Raad igiennem Tydske Cancellie, siden hand vil nedsette sig i Rendsborg oc skal sidde i Regiæringen.

— **26.** Kongen spiiste hos Ober-Hof-Marchallen¹⁾, Geheime-Raaden oc hans familie hos Berregaard. Paa Desertten læstes:

For Geheime-Raaden: Gud glæde den, som frygter Gud, som har Erfarenhed, Forstand, | Oc som, til begge Riigers Løkke, tillige er vor Konges Mand.

For Comtessen oc Cammer-Herre Brockenhuus²⁾: Gud selv formeere dette Par, hvis Hierter hand forenet har, | Saa groer af deres danske Blod Dyd, Ærlighed oc ædelt Mod.

— **27.** Holmens Kirke, Provsten selv. Efter Prædiken blev efter allernaad. Befaling oplæst, at, som Fridrichs Hospital nu er kommet i den Stand, at det til Kongens Fødsels-Dag kand aabnes³⁾, saa bør vi takke Gud, der har givet Kongen dette Sind, oc bede ham velsigne Kongen derfor.

— **28.** Underskrevet Erklæring paa afg. Justitz-Raad Munthes Ansøgning; indstilles, om Justitz-Raad Falsen maae gaae Lov-Commissionen til Haande oc derfor nyde 300 Rdr. aarlig. — Aviserne: Bing henrettet d. 14. Martii. — Canc.-Coll. oc hos mig: 1. Høimesse Kl. 9, 2. Fleere Spøiter oc 2 Lærlinge ved Brand-Væsenet, 3. Bygninger i Bergen. — Societetet: Islandske Sager, Almanakken. — Hof-Junker Envold Brandt Assessor auscultans i Høieste Ræt.

— **29.** Staaet Fadder til Studiosi Eric Rørings Datter Christiane Fridrique. Fadderne vare ellers Frue Hielmstjerne, Frøken Esmarch, Justits-Raad Fehman, Renteskriver Urberg, Cancellist Steman. — General-Forsamling paa Handels-Compagniet⁴⁾. 200 Rdr. Tilskud pr. Actie, deraf de 100 Rdr. til at gjøre Indskud af 180/m Rdr. i den Levantiske Handel, som bestaaer af 600 Actier, hver til 500 Rdr. Etatz-Raad Blach⁵⁾ tillagt aarlig 1000 Rdr.

¹⁾ A. G. Moltke.

²⁾ J. L. Holsteins Datter Elisabeth og Henrik Adam Brockenhuus, senere Stiftamtmand i Sjælland. Jvfr. 11. Juni.

³⁾ Jvfr. Gredsted, Frederiks Hospital (Kbhvn. 1907).

⁴⁾ Jvfr. 23. Marts og 13. April. Se ogsaa Baden, Frederik den Femtes Regering, S. 168.

⁵⁾ Oluf Blach var en af Direktørerne for det almindelige Handelskompagni.

Marts 30. Provst Christopher Wøldicke, Bispens Søn, kaldet til Amager. — Grev Levetzaus Testamente i samtlig Hof-Rettens oc de fleeste Arvingers eller deres Fuldmægtigers Nærværelse aabnet.

— **31.** Om Formiddagen først paa Oration, siden til Hove. Geheime-Raad Scheel, den ældste Grev Laurwig, Grev Scheel, Geh:Raadinde Brochtorff oc Baronesse Juell Wind fik l'Ordre de l'union. — Om Eftermidd. først Conseil, siden paa Apartement, hvor Printz Fridrich¹⁾ var for første Gang. — Spiist ved Marechals-Taffelet. — Maler-Academiets Medaille uddeelt om Middagen. Avers: Kongens Brystbillede, Revers: Academiet med sine Attributis, Inscr.: Alit Artes, Exerg.: fund. 1754²⁾. — Rector Justitz-Raad Mølmans Oration paa Academiet De felicitate gentium optimo sub principe degentium. Den gandske Tale var henvendt til Kongen. Patere, sagde han, me publice te alloqui, quem privato dignaris alloquio. Han opregnede Kongens Velgiærninger: 1. in Politicis, saas[om] Grændse-Commissionen, Printz Fridrich valt til Coadjutor³⁾, Pløen⁴⁾. 2. Ecclesiasticis: Nye Kirker bygges⁵⁾. 3. Res sagi: Mønstringer, Campements, Nivaae⁶⁾. 4. Res togæ: Høieste Ræt, Handelen et, dum loquor, aperit fores Nosocomium Fridericianum. Endelig Lærdoms Forfremmelse; hvorhos hand mærkede, at Universitetets Fundatz er just dateret paa Kongens Geburtsdag 1732 d. 31. Martii. Præsentes erant Geh:Raaderne Holstein oc Reventlau samt Cammer-Herre von Støcken.

April 1. Hof-Junker Schouboe Auscultans i Høieste Ræt. — Fuldendte jeg mit skrevne Udtog af Wolffs Ontologia⁷⁾, som jeg begynte paa efter Juul i fior. Er 126 pagg. 8vo.

¹⁾ Den lille, ikke fire Aar gamle Arveprins.

²⁾ Medaljen beskrives udførligere i Berlings Kiøbenhavnske Danske Post-Tidender 1757, Nr. 26. Sml. Meldahl og Johansen, Kunstakademiets Historie, S. 45 f.

³⁾ Arveprinsen blev som bekendt i en Alder af 3 Aar valgt til Koadjutor i Lybæk.

⁴⁾ Arvepagten af 1756.

⁵⁾ F. Eks. Frederikskirken (nu Christians Kirke) paa Kristianshavn.

⁶⁾ Faa Aar forinden var anlagt en Galejhavn i Nivaa, der dog atter blev nedlagt 1767 (Christensen, Hørsholm, S. 334).

⁷⁾ Den bekendte tyske Filosof Chr. Wolffs Philosophia prima sive Ontologia udkom 1730.

April 2. Canc.-Coll. oc hos Hielmstjerne: 1. Aalborg Raadstues Reparation, 2. Smør-Træers Justeering, 3. Wiborg Brand-Ordning, 4. 12 Qvarteer-Charter over Kiøbenhavn.

— 4. Gik jeg Sagerne igiennem med Geheime-Raaden oc derpaa reiste til Nærum.

— 6. Erichsen kom om Eftermiddagen oc berettede, at Biskop Hersleb i Mandags Aftes¹⁾ var død i sit 68. Aar.

— 8. Kiøbt en Koe i Kiørom for 13 Rdr.

— 9. Hr. Bildsøe Præst til Nicolai Meenighed oc Hr. Pontoppidan, Sognepræst i Citadellet, Præst i hans Stæd til Hellig-Geistes Meenighed.

— 10. Undersøgt en Begravelse i en Høi tæt ved Nærum, kaldet Christ-Høien. Deri 2 Begravelser: 1. 3¹/₄ Al. lang, 1¹/₂ [?] Al. bred, 2. 4¹/₄ Al. lang, 1¹/₄ Al. breed. Begge 1¹/₄ Al. dybe, begge i Øster oc Vester. Fundet Been deri, men ei viidere. Høien 60 Al. lang, 24 Al. breed.

— 11. Priebst siges at skal være Præst i Citadellet i Pontoppidans Stæd²⁾.

— 12. Reist tilbage fra Nærum. — Den gamle ærlige Cancellieforvalter Helt døde i gaaer Aftes af en polypo cordis. Hand havde havt Mindelse deraf først 1755 ved Mikkelsdag, da hand fik en Besvimelse paa Gaden. Siden var hand ikke den samme som tilforn. Samme Tilfælde overfalt ham Skiertorsdag³⁾. Siden var hand vel indtil en Time før hand døde, oc havde gode Venner hos sig om Aftenen som hand døde Kl. 10.

— 13. Cancellie-Collegium hos Hielmstjerne, som har Feberen: 1. Tryssels Skove, 2. Ober-Hof-Rettens Archiv, 3. Tydsk Prædiken i Odense for Guarisonen oc Fabriqueurerne regleret⁴⁾, 6. Directeurer i Handels-Compagniet. Spiist hos Stampe. — Societet: October oc November Maaned af Calenderen oplæst. — Biskop Hersleb begravnes. Hans

¹⁾ ☉: 4. April.

²⁾ Jvfr. 15. April.

³⁾ ☉: 7. April.

⁴⁾ Der er ladet Plads aaben til 4. og 5., endnu to Sager, som Luxdorph har bestemt at notere sig mellem de mange, der behandlede i Kancelli-kollegiets Møde denne Dag.

Parentation skeer paa Onsdag¹⁾ af Anchersen, fordi R[ector] M[agnificus] Mølman ei har Tiid dertil.

April 14. Conseil. — Cammer-Junkere: Baron Schenck, Adler, Grev Raben oc Numsen.

— 15. Priebst Præst til Guarnisonen.

— 16. Sal. Cancellieforvalter Helt begravet; Geheime-raaden sendte selv Bud, at hand ville følge oc var meget bedrøvet.

— 18. Canc.-Coll. hos Hielmstjerne, spiiist hos mig: 1. Bergens Bygninger efter det nødvendigste²⁾, 2. Biergeløn paa Bornholm, 3. De Svenske Vasdragere, hvori der findes meere Vanskeligheder jo længere det varer, 4. Officerernes Afgift til Præsterne paa Bornholm, 5. Leer-Søe indrettes til Vandledning her ind i Byen. — Soc. Scient.: Sluttet Almanakken. Langebech foreviiste et Mss. membranaceum, en lang Rulle, skreven af en Doctor i Engelland, indeholdende en heel Cursum Medicinæ practicum, især hans egne Observationer i den sorte Pest fra 1349 til 1412. Skulle koste 100 Rdr.

— 19. Opsat Concept til Frue Brochenhuuses Testamente. Om Cammer-Herren dør uden Livs-Arvinger, skal Comtessen arve hende i hans Stæd. Consensu cohæredum.

— 20. Været paa Communitetet oc hørt Parentationen over Biskop Hersleb paa Auditorio superiori. Hr. Treschow i Birckerød havde giort Musiquen, Anchersen Programma³⁾ oc Talen. Laudavit, non quæ defuncto cum aliis communia, sed quæ ei propria, sc. in laboribus attentionem et constantiam, alacritatem, fidem, prudentiam, pietatem. Iblant andet viiste hand vidtløftig, hvad Forsigtighed oc Fliid den Sal. Biskop havde brugt med de publique Capitalers Forvaltning, oc hvorledes de vare voxne under hans Hænder. Hand havde beregnet, hvad hand af Communitetet oc Stipendiis havde oppebaaret, hvilket, med Rente over 400 Rdr., hand har fastsat til et Legatum for en fattig Trundhiems

¹⁾ ☉: 20. April; jvfr. denne Dato.

²⁾ Meningen er, at der ved Opførelse af Bygninger i Bergen for Fremtiden skal træffes i alt Fald de simpleste Forholdsregler mod Brandfare. Det er Eftervirkningerne af den store Brand 1756. (Jvfr. Danske Kancellis Supplikprot. 1756, sidste Halvaar, Nr. 841.)

³⁾ Udkom s. A., og i dansk Oversættelse (af N. Rønning) Aaret efter.

Student (cf. d. 20. Januarii), oc i Optegnelsen derom melder, at hand saae heller, at Studenterne fik Kost end Penge¹⁾. Da hand 1742 var syg, bad Hr. Brodersen²⁾, som døde kort før hand, paa Prædikestolen, at Gud ville legge 15 Aar til hans Alder. Hans Geburtsdag, kort før hand døde, spiiste hand hos sin Svigersøn, Justitz-Raad Graah. Da hand bragte ham den Skaal: I Dag om 10 Aar, svarede hand: Nei Tak, nu ere de 15 Aar [til] Ende, som Hr. Brodersen har tilbudet mig. Ved Orationen vare tilstæde Geheimeraadene J. L. Holstein, Raben, Reventlau, (Greve) Scheel, Grev Danneskiold ved Postamtet, Cammer-Herrerne Grev Holst oc Baron Wedell etc.

April 21. Conseil. — Om Eftermiddagen hos min Sviger-Moder, som ligger stærkt syg af Orm.

— **22.** Vare vi til Herrens hellige Nadvere. — I Kirken var Bud fra min Sviger-Moder, hvor vi strax drog hen. Hun ligger paa det yderste i stærk Piine. Gud vær hendes Siæl naadig. — Hun døde Kl. 1 Eftermiddag. Jeg spiiste om Middagen hos Berregaard for at høre Frids examinere.

— **23.** Mad. Bartholin sendte Conf.:R. Junge³⁾ 300 Rdr. til Begravelsen. — Giort Opskriften paa Pladen⁴⁾.

— **25.** Canc.-Coll.: Finmarkiske Sager. — Tripolitanske Envoyés Ankomst. Logerer til Gislens⁵⁾. — Begyndt at gaae Sphærica igiennem med Horrebøw.

— **27.** Søe-Cadetterne separeres fra Land-Cadetterne oc blive paa Holmen. Med disse sidste skeer adskillige oeconomicke Forandringer.

— **28.** Conseil. — Justits-Raad Aagaard Cancellie-Forvalter. Hand skal betale 1. til Grev Christian⁶⁾ 700 Rdr., efter Kgl. Resolution, oc siden vil Kongen disponere over samme Summa, 2. til Helts Enke 250 oc til hans Broder

¹⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium, VI, 18.

²⁾ Nicolai Brodersen Brorson, Præsten ved Nikolai Kirke, døde 30. Marts 1757.

³⁾ Hans nys afdøde Hustru Else var født Bartholin, Datter af den theologiske Professor Hans B.

⁴⁾ Trykt i Berlings Kiøbenhavnske Danske Post-Tidender 1757, Nr. 36.

⁵⁾ Sidy Mahomet Aga hed Gesandten; Gislens Traktørgaard er det senere Hotel Royal.

⁶⁾ Grev Chr. Holstein, der var Medlem af Kancellikollegiet. Sml. Aagaards Bestalling af 7. Maj (Sjæll. aabne Breve Nr. 189).

50 Rdr., som falde til ham tilbage, 3. til Secreterer Ewald 200 Rdr. — Grev Schulenburg holder Bryllup med Cammer-J[unker] Plesses Enke.

April 29. Skrevet til Geheime-Raaden om Secreterer Bager, [tilføjet senere:] oc faaet Svar d. 2. May, at hand kunde komme i mit Contoir. Samme Aften d. 2. May fik jeg et Brev fra Frue Munthe, hvori hun hæftig paastaaer, at hendes Søn¹⁾ maae faae Præferencen. Dette sendte jeg til Geheimeraadens, som gav mig til Svar: Hertil kand [jeg] ei videre svare, end at Hr. Etatz-Raad²⁾ skal arbeide med ham oc betiene sig af samme, derfor er det billig, at De har fuldkommen Frihed at udsøge dem af Secretairerne, som De har meest Tilliid til, som jeg altid approberer, oc har intet derimod. Thi mig er begge to lige gode. Ldrborg. d. 5. May 1757.

— **30.** Min Sal. Sviger-Moders Begravelse: Min Svigerfader oc Schöneman, Brügman oc jeg, Bartholin oc Busekist fulgte.

Maj 1. Holmens Kirke. Provsten selv. Cronprindsen var der paa Kongens Stoel, som for første Gang da blev brugt, efter at den var istandsat.

— **2.** Cancellie-Collegium: Udleveret efter Geh:Raadens Ordre. — Stift-A[mtmand] Hein³⁾ forlovet med Mad. Himmelstrop.

— **5.** Grev Stolberg, Stiftamtmand Holstein med fleere Riddere, Cammer-J[unker] Beulewitz Cammerherre, med fleere. Disse Avancemens ventede mand til Geburtsdagen⁴⁾.

— **6.** Holmens Kirke. Provsten selv intimerede til Kongen [?] paa Prædikestolen.

— **10.** Den Tripolitaniske Envoyés Audientz hos Geh: Raad Bernstorff⁵⁾.

— **11.** Canc.-Coll.: 1. De Druknedes oc Dødfundnes Bortbærelse, 2. Assistentz-Kirke-Gaarders Afskaffelse⁶⁾, 3.

¹⁾ Jvfr. 20. Oktober.

²⁾ Luxdorph var bleven Etatsraad 1752.

³⁾ Casp. Herm. v. Heinen i Viborg.

⁴⁾ Næmlig 31. Marts.

⁵⁾ Gesandten førtes i højtideligt Optog og med Eskorte fra sit Kvarter gennem Højbrostræde og Østergade, over Kongens Nytorv til Bernstorffs Palæ, hvor Bernstorff, omgivet af Kancelliembedsmænd, modtog ham siddende, med Hatten paa (Berl. Tidender 1757, Nr. 38).

⁶⁾ Sml. Reskript til Magistraten af 20. Maj (Sjæll. Miss. 1757, 282).

Cartet over Kiøbenhavn, 4. Samtlige Apotequere fournere Floden.

Maj 12. Conseil. — Reist til Nærum. — Den brave Mad. Treschow¹⁾ i Søllerød dør meget hastig ved det, at hun tager et Støkke Kiød i Munden, som qvæler hende mellem Hænderne paa Mand oc Børn.

— **14.** Brygger Kautrup skal fra Oeconomie-Collegio have faaet Tilladelse²⁾ at brygge Mumme oc andre Slags Øll uden for Ligningen³⁾.

— **16.** Tilbage fra Nærum. — Kongen af Preussen, efterat have slaget Piccolominis Corps ved Reichenberg oc erobret Østerrigerens største Magazin, trænger ind i Bøhmen, slaaer Østerrigerne totaliter ved Prag, mister Felt-Marechall Schwerin, tager 7000 til Fange foruden Artigleriet. Broune savnes.

— **17.** Efter Beretning: 1. skal 200 af Cron-Printzens [Regiment] i Helsingøer [have] giort Oprør for Exercitiens Skyld, oc [2.] slaget General-Major Hauchs Vinduer ind. — Paa Justitz-Raad Schrøder er til 11te Junii assigneret Frøken Rantzaus Penge 9613 Rdr. etc. Dermed indfries 1. Hviids Obl[igation] $\frac{1}{2}$ Aar[s] Rente = 6150 Rdr., 2. Schæffers ditto med Aars Rente = 3150 Rdr. De øvrige 313 leveres Generalen imod hans Pante-Obligation i Holte-Gaard⁴⁾.

— **18.** Canc.-Coll.: 1. Opsætzige Procuratorer straffes af Magistraten; 2. Underste Lectie i Odense nedlægges; 3. Ved Børnehuset en Bygning, koster 26000 Rdr. — Underskrevet Erkl[æring] over Leegaards Tilbud at hielpe ved Lovens Revision. — Cancellieraad Clausen⁵⁾ berettes at skal være General-Krigs-Commissarius, have Holtzmans Løn oc Inspectionen over Canon-Støberiet⁶⁾. — Vor Flode, som først i May gik til Seils, kommer tilbage paa Rheden.

— **19.** Conseil.

— **20.** Reist til Nærum, oc fløttet derud med alle.

— **21.** Schougaards Sag er afgjort, koster ham 13 à 1400 Rdr. foruden Charactererne i Dommen.

¹⁾ Præstekonen i Søllerød, Anna Schielderup Treschow.

²⁾ Ved kgl. Resolution af 9. Maj.

³⁾ Mumme var paa den Tid gaaget næsten helt af Brug (Kommercekollegiets Forestilling Nr. 1134). — Jvfr. 1. Juni.

⁴⁾ Jvfr. 2. Februar.

⁵⁾ Skal være Classen. Jvfr. 24. Maj.

⁶⁾ Jvfr. Nyrop, Joh. Fr. Classen, S. 111 ff.

Maj 23. Vare vi paa Rosenborg Slot oc besaae de mærkværdigste Ting, iblant andet den Hue oc Hals-Krave, som C4 havde paa, da hand mistede Øiet. Er endnu blodig. — Resolution anl. det Islandske Compagnie. Naar de afstaae Octroyen 1758, eftergives dem den halve Afgift i de 3 sidste Aar = 24000 Rdr. oc den Tiltale for Octroyens Misholdelse, i sær fordi de ei have forsynet Indvaanerne med Proviant i strænge Aar, bortfalder. Men hvis de ei vil, skal de betale den fulde Afgift oc tiltales til Octroyens Forbrydelse. Laugmand Gisle Magnussen¹⁾ er bleven Amtmand. Der siges, at Flensborgerne skal have Compagniet igien. — Kongen mønstrer den heele Uge.

— **24.** Cancellie-Coll.: 1. Sessionernes Domme appelleres oc ei forestilles, 2. Lande-Veie i Haureballe Amt istandsættes. — Clausen (vide d. 18.) har faaet Rang med Justitz-Raader.

— **26.** Conseil. — Grev Holst skal have Comtesse Reventlau med 50/m Rdr. Medgift.

— **27.** Giort Tavle over Hartkornets Beregning ope Horrebowii²⁾.

— **30.** Rebellion blandt de Sorte i Tranquebar, Capitain Hesselberg myrdet. En Officer kommer arresteret med Skibet, som kun haver halv Ladning³⁾.

Juni 1. Canc.-Coll.: 1. Nederste Lectie i Aarhus Skole nedlægges, 2. Quæstio om Arresters Ophævelse i America. — Kautrup (vide 14. May) brygger saa meget 4 oc 2 Dalers Øll samt Skl.-Øll, som hand vil, uden at lade det vrage⁴⁾. De andre Bryggere have faaet Frihed at brygge Mumme oc Breihan⁵⁾.

— **2.** Conseil. — Comtesse Holstes Bryllup med Brockenhuus holdes paa Ledreborg paa Løverdag 8 Dage⁶⁾. — Conference-Raad Gerstorff dør⁷⁾.

— **3.** Justitz-Raad Andreesen sælger Benzons-Dal til

¹⁾ Skal være Magnús Gíslason; Gísli Magnússon var Biskop.

²⁾ Jvfr. 12. December.

³⁾ Sml. Kay Larsen, Trankebar (K. 1907), S. 83 ff.

⁴⁾ Dette blev dog forpurret ved en kgl. Resolution af 6. Juni 1757 (Kommercekollegiets Forestillinger Nr. 1139).

⁵⁾ Ved den tidligere anførte kgl. Resolution af 9. Maj. Breihan = Bryan.

⁶⁾ ∴ 11. Juni.

⁷⁾ Chr. Gersdorff, Amtmand over Kalø Amt, døde 24. Maj.

Viintapper Barfred for 51000 Rdr. — Spiist paa Holte-G[aard] om Aftenen.

Juni 6. Overlat Lowson min liden Have tillige med Huusmands-Pladsen, hvorimod jeg faaer den Plads ved Enden af min Toft, oc 100 Rdr. Penge, som jeg har destineret til min Hav[e]stue. End viidere indhegner Lowson et Støkke af min Toft, som skal legges til min Have, med Plankeværk¹⁾.

— 7. Hr. Treschow reist til Norge²⁾ oc Justitz-Raad Kofod til Brønden.

— 8. Canc.-Coll.: 1. Skifteforvalteres Salarium, hvor Testamenter ere, 2. Skyds i Norge skeer efter Under-Officeerernes Tilsigelse, 3. Mandskabet i Cronborg Amt skal være 3 Aar Soldater, før de maae faae Gaard. — Adskillige begaae Børne-Mord. Uløksalig Følge af melancholske Temperamenter! — Societet: Læst noget af Hoyers Piece i Mangel af andet.

— 9. Conseil. — Professor Mølman takker af oc Dr. Bang bliver Rector³⁾ i hans Stæd.

— 10. 36 Alumni fleere paa Closteret, oc altsaa 12 Borde. Decani faae hver 1 Rdr. ugentlig. Pro-Cancellarius Pontopidan træder ind i det Theologiske Facultet.

— 11. Cammerherre Brockenhuuses Brøllup med Comtesse Holstein. Grev Ysenbourg oc hans Grevinde samt Comtesse Reventlau vare der.

— 12. Spiist paa Canin-Holmen⁴⁾ Middag oc Aften.

— 13. En Tienere paa Fredensborg skærer Halsen af et Barn. Hand føres til Blaaetaarn oc actioneres under Borg-Rettens Jurisdiction.

— 14. Canc.-Coll.

— 16. Conseil.

¹⁾ Det er Luxdorps Gaard i Nærum (der i det 19. Aarhundrede beboedes af Komponisten J. P. E. Hartmann), der her er Tale om; Andreas Lowson var Besidder af Naboejendommen (senere kaldet Nærumgaard). Mageskiftet fuldbyrdedes først efter Lowsons Død 1758. (Jvfr. Søllerød Sogn, S. 80 ff.)

²⁾ Sognepræsten i Søllerød, Herman Treschow, var født Nordmand og havde tidligere været Præst i Norge.

³⁾ ved Universitetet.

⁴⁾ Lystgaarden Kaninholm tilhørte Auktionsdirektør Movrids Fischer; Hielmstjerne boede her en lang Række Aar. Luxdorph besøger ofte Kaninholmen, men Notaterne derom er som Regel ikke medtaget.

Juni 20. Hr. Jacobæus i Slagslunde¹⁾ hans eeniste Datter besvangret af en gift Capitain, navnl. Müller.

— **22.** Canc.-Coll.: 1. Delinquenters Forfølgning, 2. Distributz ved Frue Latine Skole, 3. Skole-Væsenet i Stavanger. NB. Holdet hos Bartholin²⁾, skjønt hand havde Feber, efterdi Hielmstjerne var syg.

— **23.** Conseil.

— **25.** Svaret paa Stampes Betænkning anl. det Spørmaal, om Arrest giver Panterettighed eller et simpelt Jus detentionis³⁾.

— **26.** Raadmand Berntz er død hastig.

— **27.** Besøgt Langebecks i Søllerød.

— **28.** Grevinde Ahlefeldt oc Datter kommer til Skade ved et Krud-Horn. — Den 18de Junii attaquerer Kongen af Preussen Grev Daun ved Collin, men repousseres, mister 10000 Mand oc eendeel Canoner. 20de: Udfald af Prag. Bloquaden øphæves. Hand skrev til Dronningen: J'ai gagné 7 batailles et je viens de perdre la huitième⁴⁾.

— **29.** Canc. Coll. hos Bartholin. — Kongen af Preussens Moder⁵⁾ dør d. 28. Junii.

— **30.** Conseil.

Juli 5. Cancellie-Collegium.

— **6.** Societet. Oplæst Pontoppidans Piece om Colonier. Fastsat hvad Piecer der skal i den Tome, som skal trykkes⁶⁾.

— **7.** Conseil. — Spiist om Aftenen paa Jentofte⁷⁾.

— **8.** Udstæd Stevning til at see Aastæden i Sagen mellem Herlufsholm oc Nestved den 27. Julii.

— **9.** Embden gaer over til de Franske. — De Russiske nærme sig Preussens Grændser.

— **12.** Canc.-Coll. Udleveret efter Geheime-Raadens Ordre.

¹⁾ ∩: Præsten i Slagslunde, Christopher Holgersen Jacobæus († 1765).

²⁾ Etatsraad Caspar Christoffer B. († 1765), der havde Sæde i Kancelli-kollegiet.

³⁾ Luxdorps Svar trykt i Stampes Erklæringer II, 86.

⁴⁾ Disse Notater om Episoder fra Syvaarskrigen har som Regel ingen selvstændig Kildeværdi, men de giver et Begreb om, hvorledes man herhjemme var underrettet om Krigens Gang.

⁵⁾ Sofie Dorothea, Friederich Wilhelm I's Gemalinde.

⁶⁾ E. Pontoppidans Afhandling trykt i Vidensk. Selskabs Skrifter 1. R., VII, 197 ff.; Bindet udkom 1758.

⁷⁾ H. L. Kløcker, Viceborgmester i Kbhvn., ejede et Lyststed i Gentofte.

Juli 13. China-Fareren kommet til Canton. — Det Islandske Compagnie tilbyder Kongen deres Actier for 2000 Rdr. Stk.

— **14.** Præsident¹⁾ Ortwed lader Justitz-Raad Graah stevne til Borg-Retten, fordi hand paa en grov oc ubeskeedentlig Maade skulle have beegnet ham paa Cancelliet.

— **16.** Memel gaær over til Russerne. Den Svenske Flode gaær ad Øster-Søen for at transportere 20000 Mand til Pommern. — Usædvanlig Hagel, som store Nødder, slaaer mange Vinduer ud i Kiøbenhavn.

— **18.** Torden slaaer ned i Capitain Hoglands Skib²⁾ i Fleckerøen.

— **19.** Canc.-Coll. Udleveret efter Ordre. — Kongen kom til Byen for at besee de presents, som Lützau³⁾ skal føre til Constantinopel, sc. sølvforyldte Borde, Theriner, Røgelskar etc. for 30/m Rdr.⁴⁾.

— **20.** Spiist paa Kokkedal. — Læst et velskrevet Brev om Kongen af Preussen i l'Observateur Hollandois. Jt[em] Klopstoks Tragoedie: Der Tod Adams. Et meget bevægeligt Støkke.

— **21.** 2 Courerer fra Frankrig oc Sverrig. — Regiments-Chefferne oc Commissariatet samles hos Kongen.

— **23.** Etatz-Raad Müller død⁵⁾.

— **25.** Reist tilig til Gientofte⁶⁾ oc derfra med Stampe⁷⁾ til Ledreborg, hvor Cancellie-Collegium blev holdt om Eftermiddagen: 1. Commissionairers Afskaffelse, 2. Straf for Leiermaal paa Færøe. Siden refereret de forhen afslagne oc udleveret alting efter Ordre.

— **26.** De 3 Prindser af Hessen⁸⁾ kom til Ledreborg om Aftenen.

¹⁾ i Borgretten.

²⁾ Orlogsskibet »Nellebladet«.

³⁾ Kommandør A. F. Lützwow († 1758).

⁴⁾ 25. Febr. havde Kongen ratificeret Traktaten med Porten af 14. Oktbr. 1756. Ogsaa Offentligheden havde Adgang til denne Udstilling af Gaverne.

⁵⁾ Niels Müller, Direktør ved Gen. Post-Amtet, døde 22. Juli. Kistepladen i Berl. Post-Tid. 1757, Nr. 60.

⁶⁾ Nemlig fra Nærum.

⁷⁾ Henrik Stampe var gift med en Datter af Etatsraad Kløcker. Jvfr. Note til 7. Juli.

⁸⁾ Wilhelm, senere Landgreve og Kurfyrste, Karl, der kom til at spille en betydelig Rolle i Danmark, og Friederich. De var sendt til Danmark for at opdrages ved det danske Hof; deres Fader, Tronfølgeren, havde som bekendt forladt sit Land og var gaet i prøjsisk Krigstjeneste.

Juli 27. Reist til Nestved oc underveis seet Landstinget. Holdt Commission i Nestved, som igien til den 17. Aug. i Kiøbenhavn blev berammet. Reist tilbage til Overdrevs-Kroen¹⁾.

— **28.** Reist til Kiøbenhavn oc derfra til Nærum.

— **30.** Chinafareren kommet med en riig Ladning.

August 1. Den 26. Julii bleve de Brunswigske oc Hessiske slagne af Marechal d'Etrees oc maatte retirere sig under Hammel med 1100 Mands Forliis. De Hannoverske paa det andet Fløi kunde ei komme dem til Hielp.

— **3.** Cancellie-Collegium.

— **4.** Conseil. Geh:Raaden fraværende.

— **6.** Kongen af Preussens Armée koster ham 11 Millioner aarlig at holde.

— **9.** Om Morgenen ved Papirs-Møllen²⁾ hos Professor Kofod, som tager Siælland op³⁾.

— **10.** Cancellie-Collegium.

— **12.** Ved Brinckmans Kilde⁴⁾, hvor Kalls heele folke-riige familie var.

— **15.** Sygdom omkring i Landet som en Slags hidsig Feber. Blodgang i Byen.

— **17.** Cancellie-Collegium: Land-Soldater skal have Bønder-Gaarde. — Ods Herreds Gods paa Auction⁵⁾. Derpaa bød Andreesen 80/m Rdr. — Societet: Berg-Raad Justi indfandt sig oc gav mundtlig et kort Begreb af sit Systema, at prima principia vare Vand, Olie oc Qvæg-Sølv. Kratzenstein viiste Aftegning af islandske naturalia.

— **18.** Conseil.

— **20.** Grev Holstes Bryllup med Comtesse Reventlau paa Ledreborg⁶⁾.

— **22.** Grevinde Reuss dør paa Borrebye oc Berregaards⁷⁾ yngste Søn Hendrich den 25de Augusti.

¹⁾ Vigersted Sogn, Ringsted H.

²⁾ ∴ Strandmøllen.

³⁾ Jvfr. 14. Februar.

⁴⁾ ∴ den senere Kirsten Pils Kilde; jvfr. Offentlige Forlystelser i Fr. VI's Tid, II.

⁵⁾ Jvfr. herom Holm, III, 2, S. 103 f.

⁶⁾ Christian Holstein og Christiane Caroline Reventlow.

⁷⁾ Borrebye tilhørte Villum Berregaard, der var gift med en Datter af Henrik XXIII af Reuss.

August 24. Canc.-Coll.: 1. Jorde-Moder i Ribe, 2. Bergens nye Kirke, 3. Deserteurers Paagribelse i Helsingør, 4. Hielp til Præstøe Afbrændte.

— 25. Conseil.

— 26. Spiist hos von Stöcken paa Springforbi med Hielmstiernes oc Aagaard.

— 31. Canc.-Coll.: 1. Kirke-Jurater i Tørninge Lehn, 2. Brøgger-Forordning.

September 1. Conseil.

— 2. En nye Tontine paa 300000 Rdr., dat. ...¹⁾.

— 3. De Franske falde ind i Bremen oc Verden.

— 5. Den gamle Otto Ehlers oc Mad. Passau dør.

— 7. Canc.-Coll. oc udl[everet]: 1. Delinquenters Befordring giennem fremmede Amter, 2. Dragounerskydsen i Norge.

— 8. Den norske Post skudt af Hesten i Sverrig oc Postsækken borttaget. Der siges, at Karlen, som reed, var impliceret med oc havde ingen Skade faaet. Gierningsmanden aabnede strax Sækken, tog alle Banco-Sedler oc sprede om paa Marken baade Vexler oc Breve, som kom her 8 Dage efter. Der blev ellers føiet god Anstalt i Sverrig til den Skyldiges Paagribelse.

— 10. Besøg²⁾ af Etatz-Raad Falsen, Justitz-Raad Aagaard oc Justitz-Raad Kofod Ancher, som berettede at have seet Grev Münnichhausens³⁾ Have i Schwabbede, hvor Situationen er saa beqvem, at alle fremmede Planter kand voxe der.

— 12. Den 30. Augusti attaquerede Lehwald den russiske Armée i sin Fordeel, men maatte retirere med 10/m Mands Forliis. Russerne tabte 7000 [Mand]⁴⁾.

— 14. Cancellie-Collegium: 1. Skibes Opbringelse i neutrale Havne, 2. Kongens Staldfolk bruge borgerlig Næring, 3. Auctions-Directeur-Tienesten Søndensfields, 4. Collecter i Danmark til Kirkerne i Førstendømmene.

— 15. Conseil. — Notificeret ved en Cabinets-Courier,

¹⁾ in blanco. Forordn. om det nye Livrentesocietet, der bestod af 2400 Portioner à 125 Rdr., er af 17. August.

²⁾ Luxdorff er denne Dag i Nærum.

³⁾ Friherre Otto von Münchhausen til Schwöbber († 1774), hannoveransk Landdrost og bekendt tysk Landøkonom.

⁴⁾ Orig. har r [= Rdr.].

at der ved Grev Lynars Mellehandling er sluttet Vaabenstiltand mellem Hannover oc de Franske, som trække [sig] tilbage fra Bremen, Verden oc det Lauenborgske.

September 17. Grevinde Knuth dør i Lolland¹⁾.

— **19.** De Svenske falde ind i Pommern.

— **20.** Den . . .²⁾ blev Printzen af Bevern attaqueret af Østerrigerne. Den 7. Sept. nye Attaque, hvori Winterfeldt skudt. Den 30. Aug. attaquerer Lewald Russerne. I alle disse Actioner taber Preusserne.

— **21.** Cancellie-Collegium: 1. Laugs-Articler for Skibs-Tømmer-Svenne, 2. Mumme- oc Breihan-Brygning³⁾, 3. Christiansands Grovsmed-Dreng, som tiene Militaires, 4. Betientere taxeres til de Fattige i Trundhiems Stift, 5. Byfogdtieneste i Sorøe, 6. Politien paa St. Croix ved Soldatere, 7. Tømmer-Flaadning ved Fridrichshald.

— **22.** Conseil. — Kongen af Preussen trækker mod de Franske oc Rigs-Arméen.

— **23.** Den unge Treschow viiste mig eendeel Prøver af Farver, som vare stødte af eendeel Steene, der findes ved Mjøsen.

— **27.** 14. Sept.: Den russiske Armée gaer i stor Hast tilbage. Nogle meene, at Keiserinden er død, andre, at Tartarerne ere faldne ind i Rusland.

— **28.** Cancellie-Collegium: 1. Rettens Betienteres Salaarium af Testamenter, 2. Provste-Visitatz i Kiøbstæderne. — Været til Cancelliebud Rasch Matthiesens Bryllup med en Pige paa 20 Aar. Hand er 58 Aar.

— **29.** Conseil. — De Engelske omringe Corsica.

— **30.** Biskop Pontoppidan besøgte mig⁴⁾ oc viiste mig sit latinske Vers over de Mærkværdigheder, som i Aar vare forefaldne, kaldet Hora visitationis potentum⁵⁾.

Oktober 1. Secreterer Ewald oc Frue samt Hr. Schuster⁶⁾ fra Vestindien besøgte os. Hand berettede at have sat over 60/m Rdr. paa sin Plantage, men havde aarlig 150 til 200 Oxehoveder Sukker à Oxehovedet 50 Rdr. deraf.

¹⁾ Adam Christopher Knuths Hustru, Ida Margrethe, f. Reventlow, døde 11. September.

²⁾ in blanco; der maa sigtes til en Fægtning under Marschen til Görlitz.

³⁾ Jvfr. 14. Maj og 1. Juni.

⁴⁾ Luxdorph var i Nærum.

⁵⁾ Udkom 1757.

⁶⁾ Bertram Samuel Schuster købte Aaret efter Skodsborg.

Oktober 3. Erichsen kom herud tillige med Hammer, som gjorde Afstik til det Støkke, der skal indtages til Haven¹⁾).

— 5. Cancellie-Collegium oc udleveret efter Ordre.

— 6. De Engelske giøre Land-Gang paa Frankerig.

— 10. Professor Kofod viiste mig sit Land-Kort over Kiøbenhavns Amt.

— 11. Glommens Elv tager et stort Støkke bort ved Sarps-Fossen oc bortskyller eendeel Huuse i Drammen.

— 12. Canc.-Coll.: 1. Inquisitions-Commissionen, 2. Præstepen-ge i Kiøbenhavn, 3. Revisor ved Silkehuuset, 4. Muur-svennes Dagløn paa Landet. — Societet: Islandske Sager. Eggert Olufsen kommet tilbage. Hver af dem²⁾ tilstaaet 120 Rdlr.

— 13. Conseil. — Jøden Ephraim, som Kongen af Preussen havde forpagtet Mønten i Sachsen til, bliver Agent med Commerce-Raads Rang. — Bergraad Justi reiser til Jylland for at bebygge Heederne³⁾).

— 14. Døde min kiære Salig Svigerfader Conference-Raad Severin Junge om Aftenen Klokken 8 efter 14 Dages Svaghed af Diarrhée oc Kræfters Aftagelse. Der blev strax forse- glet af Hof-Retten. — Conference-Raad Severin Junge fød 1680 d. 28. Novembris. Hans Fader var Krigs- oc Land-Commissarius Emanuel Junge. Moderen Bodild Sørens- datter Hiort. Hans første Hustrue Karen Meulengracht Wissing, med hvem hand avlede tree Døttre oc 2 Sønner Emanuel oc Jens Junge, begge Lieutnanter. Disse 5 døde før Faderen. Den 6te Ane Bolette Junge, min velsignede Hustrue. Anden Hustrue Else Bartholin, med hvem [hand] havde en Søn Hans, † ung, en Søn Caspar, Lieutnant, 2 Døttre, Mariane Cathrine Lt Schönemans, oc Else Malene Capt. Brügmans Hustruer. Hand blev 1701, 14. Junii, Hof-Junker, 1710, 11. Julii, Stabs-Secreterer, 1715, 8. Aprilis, fik hand Ordre at sidde i Høieste Ræt, 1719 Deputeret paa Land-Etatens Commissariat. 1731, 6. Apr. nobiliteret. Var ellers Cancellie-, Justitz-, Etatz- oc Conference-Raad.

¹⁾ Nemlig til Luxdorps Lystgaard i Nærum. Jvfr. 6. Juni.

²⁾ Nemlig Eggert Olufsen og hans Rejsefælle, Medicineren Bjarne Povelsen. Jvfr. Molbech, S. 63.

³⁾ Jvfr. Jydske Saml. 3. R. IV, 393 ff.

Oktober 15. Skrevet til Grev Ahlefeldt¹⁾ om en Gave af Kongen til Begravelsen²⁾. — Giort Gravskriften³⁾.

— **18.** Etatz-Raadinde Bartholin bekoster min Svigerfaders Begravelse⁴⁾.

— **19.** Min Sal. Svigerfader begravet i Nicolai Kirke bag Choret; jeg, Capitain Brügman, Professor Schade oc Mr. Sevel fulgte. — Canc.-Coll.: 1. Opbud oc Falliter, 2. Rende-steenenes Waterpas i Kiøbenhavn, 3. Catechet ved Nicolai Kirke.

— **20.** Conseil. — Geh:Raaden tillod, at Secreterer Morgenstierne⁵⁾ maae sidde i mit Contoir oc extrahere af de gamle Protocoller. — Floden kommer hiem.

— **24.** Reist til Byen.

— **25.** Brev fra Grev Ahlefeldt, at Ansøgningen af 15de Octobris ei er accorderet⁶⁾.

— **26.** Canc.-Coll.: Skibs-Tømmersvennes Laugs-Articler. — Om Aftenen til Schouboes, hans Geburtsdag.

— **27.** Conseil. — Hertuginde af Hildburghausen dør den 8de Octobris.

— **28.** Sterboet aabnes efter min Sal. Svigerfader; leveret Ramus vor Arvs- oc Giælds Fragaelse.

— **29.** Overleveret Grev Ahlefeldt min Sal. Svigerfader[s] Mss:ter.⁷⁾

— **31.** NB. Søepasserne fra Februarii Maaned til October indbringe 1000 Rdr.

November 1. Capt. Aubert skal have stukket en holsteensk Bonde ihiel.

— **2.** Cancellie-Collegium: 1. Første Classe i Nyborg Skole nedlagt, 2. Vis Quantitet Krud hos de Militaires oc andre, 3. Præsternes Løn ved Kongens solgte Kirker i Wi-borg Stift.

— **3.** Conseil.

¹⁾ Overkrigssekretæren.

²⁾ Jvfr. 25. Oktbr.

³⁾ Kistepladens Tekst trykt i Berlings Post-Tidender 1757, Nr. 84.

⁴⁾ Jvfr. 23. April.

⁵⁾ O. C. Munthe-Morgenstierne († 1809). Jvfr. 29. April.

⁶⁾ Jvfr. 15. Oktbr. Overkrigssekretærens Brev er af 22. Oktbr. (Haand-breve 1757, Oktbr., Nr. 178).

⁷⁾ ☉: Manuscripter.

November 4. Extraordinaire Skattepaabud¹⁾. NB. Cancelliet betaler kun halvt af Sportler.

— **5.** En Mængde gode Disputatzer af Ihres²⁾ oc fleere Svenske fra Professor Rottbøll Friis³⁾.

— **7.** Pest i Lissabon. Derom circulaire Breve. — NB. Action anl. Korns Udførsel. 50/m Tønder alleene udførte af Fyen.

— **8.** Tilskrevet Geheime-Raaderne om Bogtrøkkerne, som have sat Skatte-Fr. i Aviserne⁴⁾ mod Forbuddet, som jeg lod dem sige ved Rasch⁵⁾.

— **9.** Cancellie-Collegium: 1. Kongens Arbeids- og Staldfolk bruge borgerlig Næring, 2. Fattiges Kirke-Gaarder fløttes uden for Byen, 3. Wognserup skal ei høre under Birckholms Birk, 4. Farveriet i Ringsted [tilføjet bagefter:] NB. for den i Steege, hvorved Møens Tugt-Huus vinder⁶⁾.

— **10.** Conseil.

— **11.** Den 5te Novembris: Kongen af Preussen slaaer Soubize oc Rigs-Arméen. — Cammer-Herre Fr. Berregaard dør⁷⁾. — Spiist hos Mad. Bartholin om Aftenen paa Bartholins oc Frue Weyses Geburtsdag.

— **12.** Forbuddet paa Handelen med Spanien ophæves⁸⁾.

— **14.** Journalisterne faae en Erindring anl. deres Critiquer, formodentlig i Anledning af den over Verdens Nyhed⁹⁾.

¹⁾ Forordn. om Ekstraskat af 31. Oktbr. 1757 (for Hertugdømmerne af 2. Novbr.).

²⁾ Joh. Ihre, svensk Filolog.

³⁾ Den medicinske Professor og Botaniker Chr. Friis Rottbøll var nylig rejst til Upsala (jvfr. 24. Marts), hvorfra han altsaa har sendt Luxdorff en Del Disputatzer til hans Bibliotek.

⁴⁾ En ganske kort Notits om, at Forordningen er udkommet, findes baade i Høpfners og Berlings Aviser (under 4. Novbr.).

⁵⁾ Kancellibud.

⁶⁾ Abraham Isachsen, hidtil Farver i Steege, fik 25. Novbr. 1757 Bevilling til at nedsætte sig i Ringsted og Sorø (Sjæll. aabne Breve 1757, Nr. 507); derved slap Tugthuset for en Konkurrent (jvfr. Nyrop, Danske Farvere, S. 83 og 120).

⁷⁾ Efterretningen om B.'s Død kom hertil i Novbr.; han døde som Gesandt i Warschau den 29. Oktbr.

⁸⁾ Forordn. af 12. Novbr. 1757.

⁹⁾ En Afhandling af Erik Pontoppidan, hvori Forfatteren søgte at vise, at Verden ikke var af den høje Ælde, som Kætterne mente. Afhandlingen, der 1755 blev oplæst i Videnskabs-Societetet og udkom særskilt 1757, blev skarpt recenseret i Bogtrykker Lillies Efterretninger om nye Bøger etc. for Marts og April 1757.

November 15. Kongen styrter farlig med en Hest paa Jagten, dog, Gud være lovet, uden Skade.

— **16.** Cancellie-Collegium: 1. Forandring i Fr. om de Militaires i Norge, 2. Wordingborg oc Sorøe Kald, 3. Communitetets Jordebog.

— **17.** Conseil.

— **18.** Grams oc Des Mercières Jægere vinde de 10/m Rdr. i Lotteriet.

— **19.** Correspondance med Hielmstjerne om Secreterer Finchenhagen.

— **21.** Cancellie-Collegium: Jødernes Skifter.

— **23.** Action mellem de Preussiske oc Svenske. Disse sidste miste 2 Generaler, Lieven oc Horn¹⁾.

— **24.** Jordskiælv paa de Azoriske Øer d. 9. Julii.

— **25.** Conseil. — Samling hos Schouboe anl. hvorledes de skal ansees, som begaae Mord for at miste Livet. Schouboe, Falsen oc jeg meente, at det kunde forblive ved Fr. 7. Febr. 1749. Reventlau oc Stampe, at de skal piines oc leve, Lowson, at de skal piines oc døe siden.

— **26.** Geheime-Raaderne von Holstein, Berckentin, Moltke, Thott træde i en Commission, Barchman fører Protocolen, Secreterer Finckenhagen gaaer ham tilhaande, anl. adskillige Poster til Jorde-Godsets Opkomst, især Fælledskabets Ophævelse. Jt[em] publique Godser at sælges, men Summen hæfte paa 1ste Prioritet i Godset. Derom skal corresponderes i Siælland, Smaaelandene oc Norge. Commissionen holdes paa Slottet²⁾.

— **28.** Til Hove oc paa Appartement. Spiist om Aftenen ved Marechalls-Taffelet.

— **29.** Cancellie-Collegium: 1. Jydske agende Post, 2. Svenske Vasdrage.

— **30.** Agent Ephraim faaer adskillige Privilegier³⁾.

December 1. Conseil. — Schweidnitz gaaer over til de Keiserlige.

— **3.** Sluttet mit Compendium arithmeticae.

¹⁾ Dette var dog blot et uhjemlet Rygte; de to Generaler faldt ikke.

²⁾ Jvfr. Holm III, 2, S. 87 f.

³⁾ Jvfr. 13. Oktober. Veitel Ephraim fik 2. Decbr. Tilladelse til at ned-sætte sig i Kbhvn., drive Forretninger oc holde jødisk Gudstjeneste i sit Hus m. m. (Sjæll. aabne Breve 1757, 510).

December 5. Fra Berlin berettes, at Printzen af Bevern ved en forstilt Retraite havde slaæet 16000 Østerriger. Men siden er fornummet, at Daun oc Nadasti have conjungeret sig 80/m stærke, drevet Printzen af hans Retranchements oc ruineret hans Corps, efterat hand 15 Gange havde attaqueret. Kongen var kun en Miil borte med et Renfort. — Cancellie-Collegium præsenté Geheime-Raaden: Jydsk Brand-Cassa. — Societet: Islandsk Journal. Paull Frisius¹⁾, Professor i Pisa, sender 3 Piecer.

— 6. Grev Lerche dør.

— 7. Giort Grev Lerches Gravskrift²⁾. — Ephraim vil give 2000 Rdr. aarlig til Waysenhuuset for at sætte 200 Piger i Arbeide³⁾. — Professor Munthes Disputatz. Wøldike oc Sommer opponentes.

— 8. Conseil.

— 9. Kongen af Preussen slaæer Østerrigerne.

— 10. Horrebøw oc Kofod, som viiste os sit Charta over Kiøbenhavns Amt, spiiste hos mig om Aftenen.

— 12. Cancellie-Collegium: Bergens Bygninger. — Societet: Leveret Tavlen over Hartkorn⁴⁾. Forestilling, at Islænderne beholde, hvad de have. Rantzau Qvitteering for Nordens Reise⁵⁾. Pontoppidan læste om fremmede Colonier⁶⁾.

— 13. Samling paa det Islandske Compagnie anl. Octroyen. — NB. Carl Pless lader komme 12/m Rdr. Courant fra Hamborg med 4 pro Cto Forliis.

— 15. Conseil. — Læst det Preussische Memoire mod Sverrig, sendt fra Berling. Var, at Revisores⁷⁾ ei havde Magt at lade det passere, siden det ikke fantes i nogen anden Gazette, oc det ei var befalet fra Hoffet.

— 16. Der siges, at Printzen af Bevern skulle ladet sig fange med Villie.

— 17. De Preussiske oc Svenske nærme sig sammen i Pomern.

¹⁾ Italiensk Matematiker og Fysiker († 1784).

²⁾ Kistepladens Indskrift trykt i Berlings Kiøbenhavnske Tidender 1757, Nr. 99. Chr. Lerche døde 6. Decbr.

³⁾ Jvfr. 30. November.

⁴⁾ Jvfr. 27. Maj.

⁵⁾ Jvfr. Molbech, S. 50 ff.

⁶⁾ Sml. Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. VII, S. 197 ff.

⁷⁾ Jvfr. 4. Januar.

December 19. Canc.-Coll.: 1. Fridericiæ Sengepenge, 2. Svenske Vasdragere, 3. Weile Vognmænds Taxt, 4. Kiøbenhavns Byeting, 5. Høibroe. — Societet: Cammer-Herre Rantzau fik Qvitteering for Nordens Reise. Pontoppidan læste om Colonierne oc siden talte med Langebech om Dass oc Journalen. De Islandske Studentere beholde hvad de have.

— 20. Hans Riber tager Livet af sig selv paa Munchholm¹⁾.

— 21. Stifts-Provst Tideman bliver Biskop i Pontoppidans Stæd.

— 22. Conseil. — Lowson holder sin Afskeeds-Tale i Høieste Ræt.

— 24. Canc.-Coll.: 1. Tiende af det Svenske Tømmer i Fridrichshald, 2. Bergens Bygning, 3. Desertion i Fyen. — Reist til Nærum.

— 28. Tilbage til Kiøbenhavn.

— 29. Conseil. — Schøneman bliver Capitain.

— 30. Kongen af Preussen skal have faaet Breslau med 14000 Østerriger.

— 31. Canc.-Coll.: De Contoirskes Kirke i Bergen.

1758

Januar 3. Harborg capitulerer.

— 4. Hæseker oc Holmsted Justitz-Raader.

— 5. Conseil.

— 7. Hannoverske repousserede af de Franske.

— 9. Canc.-Coll.: 1. Consulernes Privilegier, 2. Brand-Societet i Jylland. — Societet: Reskript, at Islænderne beholde det, de have af Kongens Cassa²⁾. Langebeck begynte at læse om Bergværkerne³⁾.

¹⁾ Jvfr. 15. Januar. Hans Riber var bleven ført til Munkholm i Stedet for til Fredericia. Rygtet om, at han havde taget Livet af sig, var urigtigt, thi han var endnu i Slaveri paa Munkholm 1771 (D. Kanc. Supplikprot. 1760 II, 852). Jvfr. 22. Marts 1758.

²⁾ Jvfr. 19. December 1757.

³⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. VII, 235 ff.

Januar 11. Lov-Commission¹⁾ hos Schouboe: 1. Instruxen eftersees, 2. Erklæres paa det Spørsmaal om Arrester, 3. Efterrætningerne om Jurisdictioner udleveres.

— 12. Conseil. Geh:Raad Dehn syg.

— 13. Commission hos Bispen, som har faaet Ordre at træde i sin Svigerfaders Stæd²⁾. Opsat, for at hand kunde gjøre sig Sagerne bekiendte.

— 14. Etatz-Raad Munch dør³⁾. De 300 Rdr. af hans 800 Rdr. Gage faaer Hielmstjerne efter Kgl. Resolution for længe siden.

— 16. Canc.-Coll.: 1. Høibroe, 2. Sygdom paa Bornholm, 3. Slots- oc Byens Meenigheder i Christiania separere[s], 4. Lessøe Land at selge, 5. Politiemester Horn. — Societetet: Regnskabet for i fior. Langebech blev ved at læse.

— 17. Lt Kalckreutz, som var gift med Command[eur] Liebertz Datter, gav sig ud for Enkemand, friede til oc besvangrede Obrist Lüttichaus Datter, settes i Castellet for at føres til Munckholm⁴⁾.

— 18. Justitz-Raad Leegaard dør. Testamenterer 300 Rdr. til Holmens Fattige, hvor hans Begravelse var, som fornyes af Renten. Resten deeles mellem hans Søster oc Hagedsted Stamhuuses Fattige. Seidelin Executor⁵⁾.

— 19. Conseil.

— 20. Været til Gluds Brøllup med Marie Wolff hos Justitz-Raad Kall. Provst Bytzau⁶⁾ gjorde Vielsen. Text: See Rebecca hun er for dig etc.

— 21. General-Major v. Krogen commanderende General i Frölichs Stæd. Cammer-Herre Wibe Osten i hans Stæd Commandant i Fridrichshald.

— 23. Canc.-Coll.: De Morderes Straf, som aflive andre for selv at miste Livet. — Grev Holst⁷⁾ kommer i Høieste

¹⁾ Jvfr. 1. Septbr. 1747.

²⁾ Jvfr. 13. Januar 1757. Biskop Ludv. Harboe var som bekendt Sviger-søn af afdøde Biskop Hersleb.

³⁾ Lauritz Munch, Direktør for det Harboeske Kloster, døde 13. Jan. (Berl. Tid. 1758, Nr. 7).

⁴⁾ Georg Stein Kalckreuth kom atter fri 1760; han tjente siden som Kaptajn i Norge og døde deroppe (1766).

⁵⁾ Sml. Hofmans Fund. IX, 341. Andreas Leegaard døde 18. Januar. Seidelin ♂: Ejeren af Hagedstedgaard.

⁶⁾ Præsten ved Frue Kirke.

⁷⁾ Chr. Holstein (sml. Sjæll. Miss. 1758, Nr. 23).

Ræt. — Societet: Regnskabet approberet. Tavle over adskillige Landes Fod. Langebech blev ved at læse.

Januar 24. De Franske indtage Bremen.

— **25.** Fulgte jeg Salig Leegaards Liig. Hand blev begravet i Holmens Capell.

— **26.** Conseil. — Stærk Ild løs hos Hør-Kræmmer Mantix.
— Reist til Nærum.

— **27.** Laurwig oc Römling Vice-Admiraler.

— **28.** Justitz-Raad Schröder dør¹⁾.

— **30.** Reist til Byen. — Ober-Cammer-Herren dør²⁾.
Victor Pless oc Linstow Executores. Hans aarlige Pensioner skal have været over 12/m Rdr. — Appartement. Spiist ved Marechalls-Taffelet om Aftenen.

— **31.** Cancellie-Collegium: 1. Brand- oc Vand-Commissionens Indseende med Krud, 2. Grovsmed-Dreng i Christiansand af Lægderne³⁾, 3. Processens Maade ved Brændeviins-Sager i Norge.

Februar 1. Kongen af Preussen bemægtiger sig Meklenborg. — Geh: Raad Bernstorffs Gods beskattes for 10000 Rdr.

— **2.** Conseil efter Aftensang.

— **3.** Commission hos Bisp.

— **4.** Russerne indtage Königsberg.

— **6.** Canc.-Coll.: Jylland Brand-Casse. Udleveret[t].
Samlingerne begynt igien hos mig. — Societet: Langebech blev ved at læse. — Om Aftenen til Ball hos Friis.

— **7.** Geheime-Raaden reiste til Ledreborg. Kommer igien paa Torsdag⁴⁾.

— **8.** Spiist hos Lowson med Graah oc Aagaard oc overleveret ham Documenterne anl. Jurisdictionerne.

— **9.** De ved Munchs oc Leegaards Død ledig værende 1000 Rdr. deeles saaledes: 1. Hielmstjerne 300 Rdr., 2. Weyse 300 Rdr., 3. Rosenkrantz 200 Rdr., 4. Falsen junior 200 Rdr.
— Etatz-Raad Raff dør⁵⁾.

¹⁾ Told- og Konsumptions-Inspektør Werner Schröder, f. i Ærøskøbing 11. Febr. 1719, døde i Kbhvn. 28. Jan. (Kistepåde i Berl. Tid. 1758, Nr. 10).

²⁾ C. A. v. Plessen.

³⁾ Meningen er, at Kancellikollegiet tager Bestemmelse om, under hvilke Forhold Grovsmed-Lærlinge i Kristiansand, der hører til Lægderne, kan fritages for Militærtjeneste. (Jvfr. D. Canc. Supplikprot. 1757 II, 150.)

⁴⁾ ☉: 9. Februar.

⁵⁾ Vice-Borgmester Anthoni Raff, f. i Kolding 18. Juli 1692, døde i Kbhvn. 5. Febr. (Kistepåde i Berl. Tid. 1758, Nr. 13).

Februar 10. Gaaet Sagerne igiennem med Geheime-Raaden. — Commission hos Bispen. — Læst Lowsons Pro Memoria om Instruxen til Lov-Arbeidet.

— **13.** Ober-Cammer[-Herr]en begravnes, oc under Liig-Begiængelsen kom Hof-Retten efter Geh:RR. Rabens oc Reventlaus Forlangende for at forsegle, siden de ville være overværende ved Testamentets Aabning. — Canc.-Coll.: Domme over Priser i Norge. — Societet: Langebech blev ved at læse.

— **15.** Geheimeraaden forærede mig hans Faders geheime Unterredungen mit Gott¹⁾. — Til Klevenfeldts Tieneres Brøllup med Friderica Jacobsdatter Judæa conversa. Dr. Hauber²⁾, som havde informeret hende, viede dem. Text: See en Israelit, i hvilken ikke er Sviig.

— **16.** Conseil. — Om Aftenen gik en Expreste til Norge for at lade Sundblat³⁾ arrestere, som er i Compagnie med Cancellieraad Hammond i Jern-Fabriquen i Christiania. Vid. d. 20de.

— **17.** Commission hos Bispen.

— **18.** Baade Norske oc Hamborger-Post kom ikke før end Søndag Morgen⁴⁾.

— **20.** Om Morgenen Kl. 4 blev Cancellieraad Hammond oc Frue bragte i Citadellet oc deres 3 Folk i Slutteriet. Der blev fundet 35400 Rdr. i Banco-Sedler hos ham, hvoraf de fleeste vare falske. Generalfiscalen lod ham sætte oc tiltaler ham. Der skal være fabriqueret 50000 Rdr. i 100 Rdr.-Sedler, gandske lige de gode. Roullere meest i Norge⁵⁾. V[ide] d. 16de. — Canc.-Coll.: 1. Plesses Sterboe, 2. Caper-Domme. Spiist hos Stampe. — Societet: Langebech læste.

— **21.** NB. De falske Banco-Sedler ere kortere end de andre, NB. i Pladen mellem de 2 sorte og tykke Stræger. Borgrets Præsidenten⁶⁾ gjør Allarm, fordi hand ei blev brugt til Arresten.

— **22.** Vesuvius begynder at brække løs.

— **23.** Conseil.

— **24.** Victor Pless oc Reventlau samles hos Ober-Hof-Marskalken, men der skeer intet Forliig.

¹⁾ Joh. Georg v. Holsteins »Geh. Unterredungen mit Gott« udkom 1745; Bogen var sjælden, da kun meget faa Eksemplarer tryktes.

²⁾ Andenpræsten til Petri Kirke.

³⁾ Anders Sundblad Andersson, svensk Fabrikør.

⁴⁾ d: 19. Februar.

⁵⁾ Jvfr. Norsk hist. Tidsskr. 2. R. II, S. 130 f.

⁶⁾ Truels Ortved.

Februar 25. Den store Sultan forgives¹⁾.

— **27.** Canc.-Coll. og Expeditionerne udleverede. Spiist hos mig. — Societet: Langebech læste.

— **28.** Anmodet om at være Commissarius i Plesses Sterboe.

Marts 2. Høieste Ræt. Justitz-Raad Vogt, som først skrev til sin Kiøbmand i Amsterdam, at den Assurance, hand havde gjort paa 100 R Thee, var hand ei gestændig, siden den var skeet uden Ordre, oc siden, da hand hørte, at Skibet var forgaet, ville holde sig til den giorte Assurance, blev dømt at betale Kiøbmanden den bestilte Thee oc 100 Rdr. i Omkostning. Assessores 42, deriblant Lawson. Procuratores Horn oc Anchersen.

— **3.** Cammer-Junker Staffeldts Bryllup med Comtesse Schach.

— **4.** Generalinde Lerche giver Grev Knuth 34000 Rdr. i Stæden for Lerchenfeldt²⁾.

— **6.** Canc.-Coll.: 1. Inquisitions-Commissionen, 2. Afbrændte i Nyekiøbing i Ods Herred. Spiist hos Hielmstjerne. — Societet: Langebech endte sin Læsning.

— **7.** Sæbyes Disputatz de Annona Norvegjæ levanda imod Journalisterne. — De Franske trække sig tilbage fra Tydskland.

— **8.** Grev Rantzaus Bryllup med Frøken Raben.

— **9.** Conseil. NB. Om de, som myrde andre for selv at skilles ved Livet.

— **10.** Commission hos Biskoppen. — Sundblad gaaer til Bekiændelse. Der findes 3300 Rdr. falske Sedler hos ham, Plader til 100 oc 10 Rdr. oc 2 Signeter. Lover at decouvriere en Maade at gjøre Sedler paa, som ingen kand eftergiøre.

— **11.** Udgivet min Obl. til Graah paa 600 Rdr. med Berregaards Caution. NB. H[an]d vil kun have Rente af 400 Rdr., 5 pro Cto. — Sagen mellem Pless oc Reventlow forliges; hand oc Mogens Plesses Børn giver Med-Arvingerne 30000 Rdr. Croner.

— **13.** Canc.-Coll.: 1. Maler-Academiets forbedrede Statuta, 2. Reglement for Allesøe Kald annecteret til et Professorat i Odense. Spiist hos Baron Knuth. — Societet: Ca[r]stens begynte at læse om Grev Geerts Søster³⁾.

¹⁾ Rygtet talte ikke sandt.

²⁾ Sml. Krogh, De danske Majorater, S. 193 og 214.

³⁾ Se Videnskabernes Selskabs Skrifter 1. R. VII, S. 527 ff.

Marts 14. Hannoveranerne plyndre af en Irring 2 Landsbyer i Delmenhorst.

— **15.** Bestuchef ved det Russiske Hof falder i U-Naade. — Seglene fratages af Hof-Retten i Plesses Boe.

— **16.** Conseil. — Ober-Hof-Marechallen¹⁾ Directeur ved Banquen oc Kløker Commissarius. 60 Rdr. Uddeeling pr. Actie.

— **17.** Commission hos Bispen. — Friis Directeur ved det Chinesiske Compagnie, Grev Caspar Moltke Hoved-Participant. — Været til Geheimeraadens Koks Bryllup; Provst Bützau gjorde Vielsen.

— **18.** Cancell.-Coll. efter Aftensang: Placat anl. Grønlandske Handel skiærpet²⁾.

— **20.** Refereret Sagerne for Geheime-Raaden oc udleveret. — [Minden]³⁾ gaaer over til Hannover, som faaer 4000 franske Fangne. — Samling i Brand-Societetet, Seidelin Directeur. — Societet: Carstens sluttede sin Piece.

— **21.** Reist til Nærum.

— **22.** Lange Hans, som blev foregivet at have dræbt sig selv, undkommer af Munkholms Fæstning med 5 andre⁴⁾.

— **25.** Bestuchef, hans Grevinde oc Søn arresteres. Et Memoire sendes til alle fremmede Hoffer, anl. at hand havde begaaet Crimen læsæ Majestatis.

— **26.** Cammerherreinde Brockenhuus faaer en Søn.

— **28.** Reist til Byen. — Over 100 Mennesker angivne at have spillet hos Berg, Weile oc Cardinal⁵⁾ Hazart-Spill mod Forordningen.

— **29.** Canc.-Coll.: 1. Wordingborg Rectorats Indkomster, 2. Hvem der er commanderende General i Jylland?, 3. Marked i Landsbyen Kragelund i Aarhus Stift. Spiist hos mig.

— **30.** Conseil. Refereret Sagerne for Geheimeraaden, som har Feberen.

— **31.** Wind, Danneskiold Samsøe, Grev Scheel Geheime-raader; Grev Reventlau, Hofmester Schlegel, 2 Holsteiner⁶⁾ Cammerherrer; Kaltenborn, Paurenfeindt, Castonier, Grev

¹⁾ A. G. Moltke.

²⁾ Jvfr. Plakat af 22. April 1758.

³⁾ Orig. har ved en Fejlskrift: *Memel*.

⁴⁾ Jvfr. 20. December 1757.

⁵⁾ Traktører i København.

⁶⁾ Conrad († 1784) og Ulrik Adolf († 1789).

Ahlefeldt, Irminger, Ove Juell, Sehested, Beenfeldt, Printzen af Augustenborg General-L:t[er]; Printzen af Glücksburg General etc. — Spiist til Marskalks-Taffelet om Aftenen. — Til Geburts-Dagen udkom 1. Regenfuses Coquille-Værk, 2. Grev Ludvig Moltkes Breve om Overdaadighed.

April 1. En Tyve-Complot opdages, som have staalet paa Slottet, endoc i Kongens eeget Cabinet. Deriblant Cammer-Herre Rosenkrantzes Tienere oc Grev Schachs Løbere.

— **2.** Frue Hielmstjerne faaer en Datter.

— **3.** Canc.-Coll.: 1. Grevskabet Løvenholms Birk op-hæves¹⁾, 2. Om Lønne skal deeles mellem Hersleb oc Hæseker²⁾.

— **4.** Lov-Commission hos Geheime-Raad Reventlow: 1. I America³⁾ skal en Arrest, endoc confirmeret ved Dom, ikke fornærme de andre Creditorer; 2. Lowson tager een Materie for efter en anden oc præliminariter meddeeler Commissionen sine Definitioner oc Principia.

— **5.** Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Under-skrevet Forestillingen om Arrester. — De Engelske tage nogle franske Skibe.

— **6.** Conseil.

— **7.** Grev Moltkes oc Frøken Cicignons Mariage declareret.

— **8.** 1½ L $\mathcal{W}$ af hver Tønde H. K. Fourage udskrives til Cavailleriets Heste, som i Sommer skal staae paa Stald.

— **10.** Canc.-Coll.: 1. Arrester paa St. Crux, 2. Nørholms Birk, 3. Plesses Forliig. Spiist til Stampes. — Societet: Islændernes Designation over de medbragte Sager.

— **12.** Hammonds Frue løsladt af Arresten⁴⁾.

— **13.** Conseil.

— **14.** Comtesse Schulin dør.

— **15⁵⁾.** Cancellie-Collegium: 1. Benzons⁶⁾ Dispute med Lengnick⁷⁾, 2. Assistenz Kirke-Gaarde, 3. Norske Postes Indretning.

¹⁾ Sml. D. Kanc. Supplikbog 1757 I, 282.

²⁾ Hersleb var Vice-Borgmester, Hæsecker Raadmand i København.

³⁾ ∴ Vestindien.

⁴⁾ Jvfr. 20. Februar.

⁵⁾ Efter Supplikbogen fandt denne Samling i Kancellikollegiet Sted den 17. April, ikke den 15.

⁶⁾ Jacob B., Statholderen i Norge.

⁷⁾ Joh. Lebrecht Lengnick var Generalauditor i Norge.

April 17. Societet: 1. Brev om Islændernes Giæld¹⁾, 2. Oplæst et Brev fra Cancellieraad Deichman om Jordskiælv.

— 18. Kongen reiste paa Landet.

— 19. Giort Gravskrift over Grevinde Reuss.

— 20. Conseil. — Reist til Nærum.

— 22. Det nye Støkke til min Have indhegnet.

— 23. Reist til Byen.

— 24. Canc.-Coll.: Meklenborgs 200 Rdr. af den Civile Etat. Spiist hos mig.

— 25. Schweidnitz gaaer over.

— 27. Conseil. — Om Eftermiddagen i Frue von der Maases Skifte-Commission.

— 28. Spiist med Berregaard paa Torbek om Middagen.

Maj 1. Canc.-Coll.: 1. Sengepenge i Fridericia²⁾, 2. Baron Proick³⁾ expederer Commissoria. Spiist til Hielmstiernes. — Om Aftenen Conseil hos Geheime-Raaden. Thott var der først.

— 2. Skifte-Commission hos von der Maase. — Lov-Commission hos Reventlau: Foretaget Lovens 1. B. 2. C. §1—5, 3. B. 1. C. §1—7, 2. C. §1—3. Commissionen blev udsat til October Maaned.

— 3. Skifte-Commission til von der Maases. — Samling paa det Islandske Compagnie, som frasiger sig Octroyen oc tilskyder 250 Rdr. per Actie til at fournere Landet med de requirerede 12000 Tønder Meel.

— 5. Commission hos Bispen. — Reist til Nærum.

— 8. Hæseker oc Hersleb skal deele Lønnen⁴⁾.

— 9. Stralsund bliver stærkt bombarderet.

— 10. Canc.-Coll.: 1. Assistentz-Kirke-Gaarde, 2. Militaire ved Borg-Rettens Executioner. — Geheimeraad Claus Reventlou dør Kl. 1¼ af Inflammation in vesica i sit 65. Aar.

— 11. Conseil. — Reist til Roskilde.

— 12. Reist til Borrebye. — Byefogd Langschmidt dør.

¹⁾ Se Molbech, S. 63.

²⁾ Jvfr. 19. December 1757.

³⁾ Baron C. L. v. Proeck, den senere Amtmand i Kbhvns Amt, var paa dette Tidspunkt Generalguvernør over de vestindiske Øer.

⁴⁾ Jvfr. 3. April.

Maj 15. Reist til Roskilde. — Giort Gravskrift paa Latin¹⁾ over Geheime-Raad Reventlow efter Enkefruens Forlangende.

— **16.** Reist til Kiøbenhavn. — Geheimeraadinde Reventlow er eeneste Arving efter hendes Mand.

— **17.** Canc.-Coll.: 1. Mumme-Brygning²⁾, 2. Vandledning i Kiøbenhavn³⁾, 3. Kortspill paa Bornholm.

— **18.** Conseil.

— **19.** Regimenterne faae March-Ordre. Der bliver kun 4 Batailloner i K:havn. Efter Beretning skal en Armée af 24000 Mand til Holsteen, deraf 6000 Heste under Kaas.

— **22.** Kongen er i Byen oc mønstrer den heele Uge. General-L:t Kalkreutz commanderer Cavalleriet.

— **24.** Canc.-Coll.: 1. Biskop Friis tilrettesettes for det hand skrev imod Høieste Ræt oc betaler en Mulct⁴⁾, 2. Banco-Sedler skal som før sendes med den riidende Post, 3. Tamper-rættten maae mulctere Procuratores, 4. Extrating i Brændeviins-Sager i Norge⁵⁾, 5. Norske Post-Væsen oc Skankes Løn⁶⁾, 6. De udmarcherende Militaires Hustruers Qvarteer oc 6 Feltpræster, 7. En nye Kirke paa Dagværdagnæss paa Iisland. — Societet: Læst noget af Islændernes sidste Journal. Fremlagt deres Ornithologie oc Tegning over Fuglene.

— **25.** Conseil.

— **27.** Holt Skifte-Commission hos v. d. Maases.

— **31.** Canc.-Coll.: Corsør Havns Opmuddring⁷⁾.

Juni 1. Conseil. Bernstorff har Meslinger.

— **3.** Gaaet til Springforbi. — Esquadren gaaer til Seils.

— **6.** Bloch oc Lund Felt-Præster.

— **7.** Canc.-Coll.: 1. Assistentz Kirke-Gaardene, 2. Støvringgaards Kloster.

— **8.** Conseil. — Biskop Friis, v. 24. May, skal bøde

¹⁾ Trykt i Berlings Kiøbenhavnske Tidender 1758, Nr. 43.

²⁾ Jvfr. 1. Juni 1757.

³⁾ Sml. Reskript af 16. Juni 1758 til Kbhvns Magistrat (i Reskriptsaml.).

⁴⁾ Jvfr. 8. Juni.

⁵⁾ Sml. Forordn. af 3. Juli 1758.

⁶⁾ Jvfr. 15. April og 5. Juli. Tidligere Lagtingsskriver Jens Schanche havde været paa Rejse rundt i Norge for at erkyndige sig om Postvæsenets Tilstand (General-Postamtets Forestill. 4. Aug. 1758).

⁷⁾ Jvfr. Reskripter af 11. Novbr. 1758 og 17. Juni 1762 (i Reskriptsaml.).

500 Rdr. til Seminario Lapponico, 500 Rdr. til Fridericiano¹⁾ oc 500 Rdr. til ...²⁾.

Juni 9. Printz Ferdinand oc de Hannoverske gaae uformodentlig over Rhinstrømmen og forjager de Franske.

— **10.** Munthe af Morgenstjerne Vice-Landsdommer i Siælland. — Mad:e Munck faaer 200 Rdr. af Harboes Closter, indtil hun kand faae dem af Post-Cassen, oc Hersleb beholder Inspection over Closteret med 150 Rdr. aarlig.

— **12.** Etatz-Raad Holmsted dør og hans Frue Dagen efter³⁾.

— **13.** Frue Vosbeins Sterboe blev Hersleb og mig af Admiralitets-Rættten efter Fuldmagt paa Obriste Wilkens Vegne overleveret. Frøken Günthelberg lod ved Hansen protestere derimod.

— **14.** Canc.-Coll. hos Hielmstjerne, som har Feberen: 1. Militaire Koners Indqvarteering, 2. Beboerne paa Vesterbroe legges til Staden, 3. Catholske Patres i Fridericia skal ei bruge Vognmænd, 4. Legatum paa 2000 Rdr. ved Holsteenborg Grevskab leveres i Kongens Cassa.

— **15.** Conseil.

— **17.** v. d. Maase Skifte-Commission. Betalt 37500 Rdr. af Huitfelt for Clausholm. Udlaant 16000 Rdr. til Grevinde Lerche. Schubart fik 5000 Rdr., v. d. Maase 5000 Rdr. etc. Mig givet i Salario 150 Rdr. — Ziegenbalg dør⁴⁾.

— **19.** Etats-Raad Lowson dør af en indvortes Inflammation. Om Morgenen var hand oppe oc skrev sit Testamente men confus, oc sagde selv til Wholert, at hand aldrig havde skrevet noget slættre⁵⁾. Hans Moder skal aarlig have 400 Rdr., hans 2 Fuldmægtiger Kiærulf oc Nansen aarl. hver 200 Rdr., hans Tienere Rasmus aarl. 150 Rdr. Jacob Lowsons⁶⁾ Søn oc Datter ere universelle Arvinger. Efter et Codicil skal Biørnsen⁷⁾ have aarlig 200 Rdr., fordi

¹⁾ Seminarium Fridericianum i Bergen.

²⁾ Staar in blanco. Disse sidste 500 Rdr. skulde gaa til »gudelig Brug« paa Island (Norske Miss. 1758 Nr. 107). Den hele Mulkt blev senere noget nedsat. Sml. D. Thrap, Bidrag til den norske Kirkes Hist. II, S. 219.

³⁾ Overensstemmende med Aftryk af Kisteplader i Berl. Tid. 1758, Nr. 49 og 50.

⁴⁾ Stemmer med Angivelsen i Worms Lex. II, 644. E. G. Ziegenbalg var Professor i Matematik.

⁵⁾ Testamentet ligger ved Sjæll. aabne Breve 1758, Nr. 292.

⁶⁾ Amtsforvalter i Frederiksborg.

⁷⁾ Vistnok Assessor ved Hofretten Biørn Bertelsen Biørnsen.

hans Intercession hos Kongen for ham ei har hiulpet. Efter et andet skal hans Søster-Datter Gertrud Sternberg have 5000 Rdr. Barchman oc Jacob Lowson ere Executores. Midlerne omtrent 50000 Rdr. Jeg gjorde hans Gravskrift¹⁾. — Mandagen den 19de om Aftenen stor Allarm, Oprør oc Slagsmaal imellem Soldater oc Matrosser i Nye-Boder²⁾. En Sergeant ved Holmen blev paa Stædet, eendeel døde nogle Dage efter. Obrist-L:t Gudde var nær bleven steenet ihiel. V.-Admiral Gr. Laurwig skal have stillet Allarmen, oc faaet Matroserne til at gaae hiem.

Juni 20. Været i v. d. Maases Skifte. Udlaant til Løvenskiold 2000 Rdr., til Jens West 800 Rdr., til General-Major Hauch 2000 Rdr. — Toe af Orlogsskibene, som førte Soldaterne fra Norge, staae paa Grund her paa Rheden. — Printzen af Preussen dør³⁾.

— **21.** Canc.-Coll.: 1. Skierpelse paa Straf for Tyve i Island. Tugthuuse, oc Sigt oc Sagefalds Forpagtning sammesteds. 2. Gientofte og Lyngbye Kald separeres. De Fattiges Directeurer kalde til det første oc Kongen til det andet.

— **22.** Conseil.

— **25.** Fra Nærum til Frydenlund har jeg 3544 Skrit og til Søllerød af Gangstien 3867.

— **27.** Et chinesisk oc et vestindisk Skib kommer. — Modtaget Hauchs oc Løvenskiolds Obligationer oc lagt dem i Cassen.

— **28.** Canc.-Coll.: 1. Auction over de Geistliges Kiøbstæd-Jorder i Aarhus Stift, 2. Hvem der hører til St. Petri Tydske Meenighed, 3. Fodbye Tiende kand ei skilles fra Nestved Kald, 4. Krabbesholm Gods kand ei legges til Resen Birk, 5. Auscultanternes Rang i Ober-Hof-Retten, 6. Et Skib fra Saffy⁴⁾ holder Quarantaine i 8 Dage.

— **29.** Conseil præsenté Geh:Rd. Holst aleene, Berckentin var syg. — De Franske tage Øen Matras fra de Engelske. — Dom afsiges over Hammond oc Sundblad at have Liv, Ære oc Gods forbrudt⁵⁾.

¹⁾ Trykt i Berlings Kiøbenhavske Tidender 1758, Nr. 53.

²⁾ Sml. Lind, Nyboder og dets Beboere, S. 149.

³⁾ August Wilhelm, Frederik den Stores Broder, døde 12. Juni.

⁴⁾ Hovedhavnen for den danske Handel paa Marokko.

⁵⁾ Jvfr. 16. og 20. Februar.

Juni 30. Den, som plyndrede den norske Postkarl, attrapperes paa Fridrichsborg Amt. — Printz Ferdinand slaer de Franske, 3000 Døde, 1500 Fangne. Comte Gisors dør af sine Blessurer.

Juli 1. De Engelske brænde 120 franske Skibe ved St. Malo. — Skrevet min Betænkning over Ogiers Pro Memoria anl. Opløbet i Bergen, fordi Consul Des Chezeaux ville føre en fransk Matross om bord ved de Franske selv.

— 2. Spiist paa Canin-Holmen Middag og Aften, oc seet en forunderlig Søe-Orm, omtrent en Alen lang, sort, oc ikke tykkere end en tynd Staaltraad. Intet Hoved at see, men en liden Kløft i Halen.

— 3. Natten imellem Søndag oc Mandag¹⁾ døde Geheimeraad Berckentin af en Koldfeber.

— 5. Canc.-Coll.: 1. Landsting oc andre Retter paa St. Croix, 2. Postens Indretning i Norge²⁾, 3. Directionen over Kongens Kirker oc Skoler. — Dronningens Moder³⁾ reiser bort oc spiser paa Ledreborg om Middagen.

— 6. Conseil. Præs: Holst oc Bernstorff.

— 7. Sat Inscriptionen over Geheimeraad Reventlow over paa Fransk.

— 9. Talt med Dr. Ascanius. Ormen (d. 2. Jul.) kaldes Gordius⁴⁾.

— 11. Canc.-Coll.: 1. Jurisd.-Disp. mellem Duebrødre oc Roschilde Amt, 2. Banco-Sedlers Betaling, som blive borte med Poster⁵⁾, 3. Militaire Koners Forflegning. Udliveret Sagerne efter Geheimeraadens Ordre.

— 12. Justitz-Raad Thygesens Frue dør hastig⁶⁾.

— 15. Dawn couperer en Convoy paa 4000 Vogne, slaer 3000 Preusser oc faaer totidem Fangne. Beleiringen for Olmütz ophæves.

— 18. Reist til Byen⁷⁾. Veltede ved Jægersborg, men Gud skee Lov uden mindste Skade.

— 19. Canc.-Coll.: 1. Militaire Koners Quarteer, 2.

¹⁾ d: mellem 2. og 3. Juli.

²⁾ Se Anordn. af 4. Aug. 1758. Jvfr. 24. Maj.

³⁾ Hertuginde Antoinette Amalie af Brunsvig.

⁴⁾ Gordius aqvaticus er en herhjemme forekommende Traadorm.

⁵⁾ Jvfr. 8. September 1757.

⁶⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium IV, 88.

⁷⁾ fra Nærum.

Officeerernes Huusleie. — Societet: Begyndelsen af Islændernes Reise-Beskrivelse oplæst. Heberlin oc Dreyer Membra Societatis.

Juli 20. Conseil. Geheime-Raad Thott sad første Gang i Conseillet, oc faaer Cammerets Forestillinger herefter om Løverdagen. — Justitz-Raad Benzon¹⁾ dør.

— **21.** Magistraten faaer 6000 Favne Brænde fra Skaane, 5 Q[varkeer] langt, 21 R Favnen.

— **22.** En russisk oc svensk Flode af 25 Skibe legge sig i Kiøge Bugt. — Den 15. Julii: Kongen af Preussen slaar Daun.

— **25.** Nannestad Bisp i Aggershuus Stift oc Gunnerus i Trundhiem.

— **26.** Canc.-Coll.: 1. Militaire Koners Qvarkeer, 2. Hollænderbyen betaler Præsternes Skatter, 3. Proprietairers Ridefogder maae beskikkes til Actores af Amtmændene. Udl. efter Ordre.

— **28.** Dehn faaer 2000 Rdr. Tillæg.

August 2. Annammet af v. d. Maases Auctions-Penge 800 Rdr., som ere deponerede hos Stampe i Cancelliet, rester 768 Rdr. 3 R $\frac{1}{2}$ β . — Canc.-Coll.: 1. Fridrichshalds Tømmer-Handlers Eed, at hvad der overgaaer de bevilgede 288800 Bord ei er af beneficerede eller Almindings-Skove i Norge. De kand skiære dobbelt saa meget til paa Tistedals Save. 2. De franske Capere tage norske Soldater med sig.

— **3.** Conseil. — NB. I Helsingøer er 320 Borgere, som svare aarlig 23750 Rdr., sc[ilicet] Indqvart: 3400 Rdr., Told 6800 Rdr., Consumption 11500, Byeskat 1200 Rdr., Løgteskat 250 Rdr., Fattige 600 Rdr.

— **4.** De russiske Admiraler have Audientz hos Kongen i Byen.

— **9.** Canc.-Coll.: 1. Skibs-Articler for de farende til Vestindien oc om de West²⁾, 2. Skifte efter Selv-Eier Møllere, som svare Grundskat, 3. Vagthold over Delinquenter reparerer paa Herreder, 4. De nationale Officeerer, som nu trække ind i Byen, nyde Qvarkeer-Penge: Oberst-L:t 12 Rdr., Major 9 Rdr., Capitain 6 Rdr., Lieutenant 3 Rdr., maanedlig.

¹⁾ Niels Benzon, Assessor i Hofretten.

²⁾ Jvfr. Forordn. af 22. Septbr. 1758.

August 10. General-Major Leuenborg dør¹⁾. — Conseil.

— 11. Giort min Tavle over Vægterne, sc. adskillige Stæders Untzer, færdig²⁾.

— 15. Basnes afbrendt. — Kaltenborn død³⁾. — Mad. Ahlers⁴⁾ død[s]syg gjør Amalia til Arving. — Klage over Caspar⁵⁾.

— 16. C. C.: 1. Auction i Norge over Jorde-Gods, som ei ligger i dens District, der holder Skiftet, 2. Jarlsberg Almue klager over, at de skal svare smaae Tiende, som for 12 Aar gjør 11500 Rdr., 3. Lotserne i Stavanger Amt kand ei befries fra at være Laugræts-Mænd, 4. Nye Repartition over Trundhiems Stifts Kirkers Expenser, 5. Den nederste Lectie i Slagelse Skole afskaffes.

— 17. Conseil. — NB. Professorerne skal skaffe 3 à 400 Rdr. til Hübner, som skal læse for Kofod.

— 18. Cammer-Junker Holst Kirke-Inspecteur⁶⁾, oc i Commissionen om Jorde-Godset⁷⁾. — Benjamin Poulsen Præst til Lyngbye.

— 23. Canc.-Coll.: 1. Commando af Guarnisonen afgives til Delinquenter under Borg-Retten, 2. En Gaard kjøbes til Hospitals-Præsten i Frederiksborg, 3. Hammonds oc Sundblads Dom refereres. Den sidste gjorde et vidtløftig Forslag, fornemmelig 1. at gjøre Banquen almindelig, at ald Slags Laan skulle skee der, 2. at forarbeide Myre-Jern.

— 24. Conseil.

— 25. Projectet om Fr. anl. grove Morderes Straf, som Bernstorff var imod, skal henlægges.

¹⁾ Generalmajor Carl Gustav L. ved Holstenske gevorbne Regiment til Fods døde om Aftenen den 9. August.

²⁾ Paa et af de foregaaende Blade har Luxdorph gjort Rede for den Metode, han har fulgt ved Tavlens Udarbejdelse. Denne vidtløftige Forklaring er her udeladt. Selve Tavlen er der ikke, og den vides heller ikke at være trykt. Luxdorps Undersøgelser om Vægtforhold hænger sammen med hans Møntstudier (se bl. a. Vidensk. Selskabs Skr., 1. R. IX, 613 ff.).

³⁾ Generalløjtnant F. A. Kaltenborn ved Grenaderkorpset døde 10. Aug.

⁴⁾ Anne Cathr. Ahlers.

⁵⁾ Luxdorps Svoger Caspar Junge.

⁶⁾ i Sjællands Rytterdistrikter efter afd. Andr. Lowson.

⁷⁾ Det var Kommissionen af 26. Novbr. 1757 (jvfr. denne Dato), Adam Christopher Holstein fik Ordre om at tiltræde.

August 28. Louisbourg oc heele Cap Breton indtages af de Engelske ved Admiral Boscawen; 5000 Krigs-Fanger.

— **29.** Deponeret hos Stampe af v. d. Maases Penge 765 Rdr. 15¹/₂ β.

— **30.** Canc.-Coll.: 1. Skifte efter Selv-Eier Bønder, 2. Riber Skoles Betaling ved Begravelser. — Kongen var i Byen.

— **31.** Conseil.

September 2. Den 25de Augusti slog K[ongen] af Preussen 70/m Russer ved Custrin, oc erobrede 80 Canoner oc Felt-Cassen. 15/m Russer bleve paa Pladsen.

— **5.** Kiøbt 14 Favne Brænde à 26 $\frac{1}{2}$ Favnen.

— **6.** Canc.-Coll.: 1. Westindiefahrers Skibs-Articler, 2. Officeerers Qvarteer-Penge oc Huusleie, 3. Aalborg oc Sohn-gaardsholms Fædrift oc Græsning.

— **7.** Conseil. — Fischer Vice-Admiral. — Raadmand Jørgensen¹⁾ dør.

— **11.** Besøg af Professor Kofod, hvis Kort over Kiøbenhavn's Amt er gandske færdig. — Stiftamtmand Levetzau Geheime-Raad oc Justitiarius i Høieste Ræt²⁾. NB. Endnu viides ei, hvad der bliver af Schouboe³⁾.

— **12.** Seet Regenfueses Samling af Coquiller, prægtig stukket⁴⁾. Men i Indledningen til Værket er en Passage om Østers, som viiser authori non displicuisse jocos, sed non contigisse.

— **13.** Canc.-Coll. oc udl. efter Ordre: 1. Landstinget paa St. Croix, 2. At mand maae stevne paa mange For-dringer under een Sag.

— **14.** Beseet Søllerød Slots Værelser oc Have.

— **16.** Geheime-Raaden blev syg om Torsdagen⁵⁾, saa at den unge Greve maatte reise til Fredensborg med Expeditionerne.

— **20.** Canc.-Coll.: 1. Prøvesteen til et Quarantaine-Stæd, 2. Brand-Casse for Præste- oc Bønder-Gaarde i Jylland,

¹⁾ Søren Jørgensen, Raadmand i Kbhvn.; bekendt som Direktør for Skuepladsen.

²⁾ Den samme Notits har Luxdorff allerede indført under 8. September. Hans Fred. Levetzau fik først Bestalling under 6. Oktober.

³⁾ Den hidtilværende Justitiarius. Jvfr. 14. Oktober.

⁴⁾ Jvfr. 31. Marts.

⁵⁾ 14. September.

3. Brygger-Taxtens Forhøielse varer til Aarets Udgang, 4. Westindiske Stevninger til Høieste Ræt, 5. Taxt for Sigte-Møllerne, 6. Overskuddet af Vaagens Penge¹⁾ til de Fattige i Bergen.

September 21. Conseil hos Geheime-Raaden.

— 22. Levetzaus Bestalling som Justitiarius underskrives²⁾).

— 23. Ober-Cammer-Herrens³⁾ Midler anslagen i Test. af 18. Febr. 1757: Plessiske Wildtnis ved Glückstad 100000 Rdr. Sp., Haven⁴⁾ 40000 Rdr., Førsløv 79250 Rdr., Gundersløv 79500 Rdr., Harrested 55250 Rdr., Saltøe 61250 Rdr., Fodbye 17750 Rdr., Fugleberg med Tystrup oc Lille Haldager Tiende 19750 Rdr., Castrup med Meubler oc Stutterie 20000 Rdr., Nye Gods 16750 Rdr. Foruden Guld, Sølv, reede Penge, Actier etc.

— 25. I Løverdags⁵⁾ Aftes var et usædvanligt Lynild eller Lysen i Kiøbenhavn, som gav Anledning til et ugrundet Rygte, at et af de russiske Skibe vare sprungne.

— 27. Canc.-Coll.: 1. Brændev.Br. i Kiøbenhavn bør ei have sluttet Laug, 2. Nyekiøbings Taarn i Falster skulle repareres.

— 28. Aagesen fornyede sin Vexel-Obl: paa 2/m Rdr. i v. d. Maases Sterboe. — Conseil.

— 29. Skrevet til Grev Ahlefeldt, at Caspar⁶⁾ maatte komme som Officeer til Vestindien.

— 30. Begynt at sætte Kilden i Stand⁷⁾).

Oktober 2. Mad. Thambsen dør. — Efter eget Tilbud blev jeg constitueret til Formynder oc Curator for Jacobis Børn paa Skiftet efter deres Fader.

— 3. Staaet Fadder med v. Stöcken, Hielmstjerne oc Langebech til Biskop Harboes hiemmedøbte Datter Charlotte Sophie. Baronesse Wedel b[ar] B[arnet], Frøken Richart holt Chr:H[uen]. — Capitain Kaas kom ei i Land ved Marocco,

¹⁾ ∅: Penge, der var indkommet ved en Afgift til Opmudring af Bergens Havn (Vaagen); disse Penge blev ikke brugt op.

²⁾ Blev kasseret og en anden senere udfærdiget. Jvfr. 11. September.

³⁾ Carl Adolf v. Plessen.

⁴⁾ ∅: Blaagaard uden for Nørre Port.

⁵⁾ ∅: 23. September.

⁶⁾ Caspar Junge.

⁷⁾ En Kilde paa Luxdorps Ejendom i Nærum, som han hyppig omtaler.

men der skal være erklæret, at vi vare udelukte fra Handelen, som Hollænderne havde aleene¹⁾.

Oktober 4. C. C.: 1. Den, som angiver en Tyv, har ei Lov til at ophæve Actionen. 2. Havnefogdernes Opsyn med de ved Bolværkerne i Staden liggende Skippere, at de ei begaae Forprang. 3. Markeder oc Torvedage i Skive. 4. Officeerernes Indqvarteerings-Penge oc Huusleie. NB. Byen sparer maanedlig 12/m Rdr. ved Udmarchen. 5. Skriverses Gebyhr ved Samfrender-Skifter. 6. I Harboes Closter har, foruden Priorinden, 10 Fruer Hebung oc 6 Værelser. Bygningen skal fuldføres tilkommende Sommer²⁾ oc de vacante Pladser imidlertid ei besættes. 7. Støvring-Gaards Closters Capital er 71362 Rdr., Udgifter aarlig 3271 Rdr., Overskud 750 Rdr. Jomfruerne kand komme ind sidst i 1759. 8. Til Hundene ved par force Jagten kiøbes Kaye-Brød fra England. I dets Stæd vil de bruge Tælle-Grever oc Kiøddet af selvdøde Creature.

— 5. Conseil. — Levetzau faaer sin Geh:Rds-Bestalling. — Taget af v. d. Maases Penge 100 Rdr. efter Berregaards Brev til mig, som jeg betalte til Graah paa min Obl. til ham, oc 30 Rdr. til Hof-Retsbuddene. Bisp Hygom indgav sin Regning paa 44 Rdr. 1 fl 10 p for resterende Havre af Søebye oc Schadder Kirker i v. d. Maases Sterboe.

— 6. Lt Schach i Guarden, hans Søn paa Kongsdahl er bleven Cammer-Junker og skal have Frøken Rantzau, Thurahs Stifdatter.

— 7. Etatz-Raadinde Falsen dør³⁾.

— 9. Levetzau skal forrette alt, hvad Præsident oc Justitiarius tilforn forrettede. Secretereren ved den øverste Protocol skal concipere Dommen.

— 11. Canc.-Coll.: 1. Et Stæd paa Castrup i Stæden for

¹⁾ Sml. Rasmussen, Det dansk-afrikanske Kompagnis Hist. (1818), S. 95 f.

²⁾ Der manglede en Sidebygning, som H. C. Hersleb og Thurah under 15. Decbr. 1758 (Sjæll. Miss. 1758, Nrr. 579, 80) fik Ordre om at tage fat paa det tilstundende Foraar, saa at det i Følge Fundatsen fastsatte Antal Enker kunde faa Bolig i Klosteret. Fundatsen var af 1735, men Klosterets Opførelse blev først paabegyndt 1755 (sml. Hofmans Fund. X, 3).

³⁾ Dødsdagen for Enevold Falsens Hustru, Mette Christine, f. Hoff, angives i Aftrykket af Kistepladen i Berlings Post-Tidender (1758 Nr. 83) til 9. Oktober.

Prøvesteen til Quarantaine, 2. De Verdslige skal auctionere Avling og Besætning ved de Geistliges Gaarde¹⁾.

Oktober 12. Conseil.

— 14. Schouboes Bestalling som Stiftamtmand²⁾ underskrives. Gagen 1800 Rdr.

— 15. Professor Munthe fratræder Conrectoratet³⁾, Successor skal betale de 200 Rdr. til Møller i Flensborg⁴⁾.

— 16. Ordre til Pontoppidan oc mig inden Aarets Udgang at annamme Rigtighed for Arnæ Magnæi Legatum. — Justitz-Raad Kofod faer Lov-Arbeidet med 1000 Rdr. Løn⁵⁾, oc Oblitz bliver virkelig Professor. — Dommen over Hammond oc Sundblad approberes⁶⁾.

— 17. De Allierede, 15000 Mand stærk, ved General Obergs Forseelse, som gik ind i en Defilé, slagne af 20000 Frantzoser, 6000 døde, meest Hessiske. — Underskrevet som Formynder oc Curator Mad. Jacobis oc Børns Arvs oc Giælds Fragaalse.

— 18. Canc. Coll.: 1. Seilmager-Svennes Tiide-Penge, 2. Svendborgernes Liggedage, 3. Pontoppidans Psalmebogs Indførsel i Kirkerne.

— 19. Conseil.

— 21. Kongen af Preussen bliver surpreneret af Daun, som hand meente var retireret, ved Bautzen oc mister 6000 Mand, tilligemed Felt-M[arskal] Keith oc Printz Frantz af Brunsvig.

— 23. Reist til Byen med alle.

— 24. Kongen af Portugal faer et Skud af en Kugle i sin Arm. Hans Kudsk ihielskudt, og en Laquai samt en anden Betient blesserede⁷⁾.

— 25. Canc.-Coll.: Delinquenter paa Landet deres Forvaring i Kiøbstæderne.

¹⁾ Sml. Reskript til Stiftsbefalingsmænd og Biskopper i Danmark og Norge, Aalborg Stift undtagen, af 27. Oktober 1758.

²⁾ over Aarhus Stift.

³⁾ ved Vor Frue Skole i Kbhvn. Forløvelsesbrevet er dateret 13. Oktober (Sjæll. Miss. 1757, Nr. 475).

⁴⁾ Den bekendte Rektor O. H. Møller i Flensborg.

⁵⁾ Jvfr. 1. September 1747.

⁶⁾ Jvfr. 29. Juni.

⁷⁾ Attentatet paa Kongen af Portugal, Josef I, fandt Sted 3. September.

Oktober 26. Conseil. — Geheimeraad Dehn hiemkommen. — Var om Aftenen til Schouboes Geburtsdag.

— **27.** Den unge Grevinde Holst faaer en Comtesse, kaldet Friderica Juliane.

— **30.** Canc.-Coll.: 1. Reglement imellem Præsten oc Capellanen i Fridrichshald anl. deres Indkomster oc Forretninger, 2. Delinquenters, især Slotstyvens¹⁾, Henrettelse med Sværd og Begravelse. Præs. Geh:Raaden.

— **31.** Spiist til Horrebows om Aftenen med Professor Astronomiæ i Upsal Ferner.

November 2. Conseil om Eftermiddagen. — Murbeck ved Printz Gustaffs Hof arresteres her i Byen oc føres over til Sverrig²⁾.

— **3.** 450 Russer, som strandede i Jylland, repareres i og omkring Aalborg.

— **4.** Tree Bøger: 1. Memoires secrets pour l'histoire de nôtre tems, 2. Ephraim justifié, oc 3. Alvorlig Bonde-Samtale³⁾ forbydes.

— **6.** Canc.-Coll.: 1. De svenske Fiske⁴⁾ ved Schagen, 2. Tørve-Moesers Indrettelse, 3. Hammond oc Sundblad skal rættes med Sværd.

— **7.** Rygte om, at der var Pest paa et engelsk Skib, som dog befindes falskt.

— **8.** Kalls og Møllmans Skrivelse, at alting anl. A. Magnæi Legatum var paa reede Hænder⁵⁾. Berammet Samling paa Bibliotequet førstkommande Tirsdag⁶⁾ Klokken 3.

— **9.** Conseil om Eftermiddagen.

— **10.** Sundblad⁷⁾ brækker et Støkke Jern af en Kuffert, som hand sliber spidst paa Muuren, oc dermed stikker sig

¹⁾ Peder Jørgensen Hollesøe, dømt til Døden ved Højesteret (sml. Oversekretærens Pro Memoria til Krigskanc. af 16. Nov. 1758). Jvfr. 1. April.

²⁾ Sml. Malmström, Sveriges politiska historia, 2. uppl., IV, 359 f.

³⁾ »Alvorlig og fortroelig Bonde-Samtale«, der handlede om Krigen, fandt Politimester Torm anstødelig, og skønt Manuskriptet før Trykningen var censureret af Møllman, blev den konfiskeret. Af 500 Eksemplarer var dog kun 43 tilbage (D. Kanc. Oversekr. Breve 1758, Nr. 418).

⁴⁾ Sic. Jvfr. 4. December.

⁵⁾ Sml. Oversekretærens Skrivelse til Professorerne ved Kbhvns Universitet af 18. Febr. 1758 (D. Kanc. Oversekretærens Brevbog).

⁶⁾ 14. November.

⁷⁾ Jvfr. 16. Oktober.

i Brystet; dypper et Støkke afbrudt Tand af en Kam i sit Blod oc skriver dermed nogle Ark.

November 13. Canc.-Coll.: Slotstyvens Bortbærelse oc Begravelse¹⁾. — Societet: Kofods Charta oc Beskrivelse over hans Instrument. Islandske Journal.

— 14. Paa Universitetets Biblioteque med Pro-Canceller for at eftersee Arnæ Magnæi Mss.

— 15. Hammonds oc Sundblads²⁾ Execution udsættes i 14 Dage. Denne sidste vil aabenbare en Maade at gjøre Banco-Sedler af adskillige Slags Farver af Silke.

— 16. Conseil.

— 17. Biskop Egede, Etats-Raad From, oc Justitz-Raad Hveding³⁾ døde.

— 18. Commerce-Raad Falsen⁴⁾ dør.

— 20. Canc.-Coll.: 1. Dragounernes Cathechisation i Norge, 2. Øvrigheden fastsætter, paa hvad Stæder, efter Veiens Beskaffenhed, Delinquenter skal knibes⁵⁾. Spiist til Stampes. — Societet: Kofods Charta, islandsk Reisebeskrivelse.

— 21. Geh.Rd:inde Reventlau sendte mig en Sølv Thee-Machine for Gravskriften over hendes Mand⁶⁾.

— 22. Biskop Friis bestiales for 5/m Rdr.

— 23. Conseil.

— 24. Været paa Taarnet⁷⁾ for viidere at eftersee Arnæ Magnæi Mss:ter.

— 25. Biskop Pontoppidan oc Provst Hviid erholde Til-ladelse at komme til Hammond oc Sundblad.

— 27. C. C., spiist til Knuths: 1. En Annex-Kirke i Enebachs Præstegæld, 2. Assistentz Kirke-Gaardenes Forfløttelse, 3. Hollænderbyen, om skal betale Skatter for Præsterne, 4. Havnefogder skal see til med Forprang, 5. Accoucheurs Løn her i Byen, 6. Farveriet i Slagelse beholder Børnene⁸⁾,

¹⁾ Jvfr. 30. Oktober.

²⁾ Jvfr. 10. November.

³⁾ Jens Hveding, By- og Raadstueskriver i Trondhjem. De tre her nævnte Personer var døde udenbys eller i Norge, og deres Dødsdage ligger adskillige Dage forud for Notitsen. Sml. Indledning.

⁴⁾ Joh. Eskild de Falsen.

⁵⁾ Sml. Missive til Amtmændene af 22. Decbr. 1758 (i Reskriptsaml.).

⁶⁾ Jvfr. 15. Maj og 7. Juli.

⁷⁾ Rundetaarn. Universitetsbiblioteket havde som bekendt Lokale paa Trinitatis Kirkeloft. — Jvfr. 8. og 14. November.

⁸⁾ Nemlig Anders Tamdrup og Søkende, Børn af Chr. Steenholm og

7. Regnskaberne for Hellestrup oc Holberg Baronie decideres af Conseillet, 8. Sessionerne tillade Bønder-Karle at giftes, 9. Kirketienesten paa St. Croix. — Societet: Forestilling om Kofods Charta underskrevet, islandsk Reise oplæst. Besluttet at antage fleere Membra: Suhm; Schiønning; Fabritius, Medicus i Tønder; Becker, Professor paa Kongsberg; Cancellieraad Deichman *ibid.*; Grev Ludvig Moltke, som lod sig proponere, fordi hand ville siden reise til Engelland og giærne være Membrum der. Qvæstio: Om vi skal have leges eller ei?

November 28. Til Hove. Paa Appartement og til Marechals-Taffel om Aftenen.

— **29.** En Guld-Miine er opfundet paa Kongens Alminding ved Miøsen, hvor der er Skov oc Vand og andre Anstalter nok.

— **30.** Conseil. — NB. Den Commission anl. den Danske og Tydske Meenigheds Separation ophæves, og alting bliver in statu quo erat før det sidste Rescript¹⁾.

December 1. Paa Taarnet for at igiennemgaae Arnæ Magnæi Mss:ter²⁾.

— **2.** Rappe³⁾ dør; **3** store Steene fantes i hans Blære, den eene krum som et Horn. — Norcross dør⁴⁾.

— **4.** C. C., spiist til Hielmstierne: **1.** Brændeviins-Sager i Norge behandles som Politie-Sager, **2.** Første franske Consul i Trundhiem, **3.** De svenske Fiske ved Schagen, **4.** Russerne indqvarteeres i Nibe. — Societet: **1.** Geh.-Raaden⁵⁾ introducerede Grev Moltke, som gjorde en kort Compliment, der blev besvaret af Hielmstierne, **2.** Kofod blev bevilget

Bartholina Tamdrup (begge døde i Sept. 1758), der begge havde haft Privilegium paa Farveri i Slagelse Købstad og Antvorskov Amt (Sjæll. aabne Breve 1758, Nr. 574). Sml. 9. November 1757.

¹⁾ Kommissionen, hvori sad Biskop Harboe, Prof. Peder Holm, Bluhme og Cramer, nedsattes ved et Reskript af 7. Juli og ophævedes atter ved et Missive af 24. Novbr.

²⁾ Jvfr. 24. November.

³⁾ Generallejtant F. O. Rappe.

⁴⁾ Efter Indberetning fra Kommandanten i Kastellet, Generalmajor Paurenfeind, til Overkrigssekretæren døde Norcross den 4. Decbr. om Morgen; han døde af en langvarig Brystsye efter at have siddet fængslet i Citadellet fra 20. Juni 1726 (Overkrigssekr.'s indk. Breve 1758 Litr. P).

⁵⁾ J. L. Holstein var Præses.

300 Rdr. for hvert Charta, 3. Mad. Winsløv indleverte Stemplerne oc Poncerne til Jettons¹⁾, 4. Oplæst islandske Sager, 5. Besluttet at give Project til leges.

December 5. Efterseet A. Magnæi Mss:ter paa Taarnet²⁾.

— 7. Hammond rættes først, siden Sundblad, som kysser hans Hoved i Kiisten. Hammond gik meget frimodig³⁾ til sin Død, men Sundblad ikke⁴⁾. — Conseil.

— 8. Kommet til Ende med A. Magnæi Mss:ters Eftersyn.

— 9. Mag. Søderberg, som kom her fra Sverrig, fordi hand holt paa Hoffets Partie, siden hand blev dømt til Exilium paa 3 Aar, oc siden gav sig af med Murbeck⁵⁾, oc derfor blev requireret af den Svenske Minister, men tog sin Tilflugt til den Preusiske oc fik Bestalling som Professor i Halle, gik derpaa til Lübeck med et Skib, oc forgik med 16 andre Passagerere. En Præste-Søn Autor til Partieg[ængerer]⁶⁾.

— 10. G.R. Pless sælger sin Gaard her i Byen med Meubler, undtagen Guld, Sølv og Linnet, samt Portraitet med den Sølvramme, til Grev Knuth for 50/m Rdr. oc 1000 Ducater til Schlüssel-Gelt.

— 11. C. C. hos mig: 1. 30000 Rdr. hæfte paa Wedelsborg Grevskab, 2. Slaverne bortbære de Deli[n]quenter, som halshugges under Borg-Rettens Jurisdiction. — Societet: Ordren anl. Kofods Carta oplæses. Grev Moltke læser en Afhandling om Strømpestriking i Hamrum Herred; deraf gaær 16000 Par til Pommeren⁷⁾. Islandsk Reise.

— 12. Kongen vil tage alle publique opsagte Capitaler for 5 pro Cto, dog skal ingen derfor opsiges.

¹⁾ Om disse Jettons eller Mindepenge over Begivenheder i Kristian VI's Regeringshistorie se Molbech, S. 20 ff.

²⁾ Jvfr. 1. December.

³⁾ Ovenover er tilføjet: frek.

⁴⁾ Jvfr. 15. November.

⁵⁾ Jvfr. 2. November.

⁶⁾ Mag. Oluf Søderberg udgav 1758 i Kbhvn. et Skrift: Den danske Partiegænger. Skibet, han rejste med, kom ikke til Lybæk; det strandede under Mæen. Om ham se iøvrigt Worms Lex. over lærde Mænd II, 399, og Malmström, Sveriges politiska historia, IV.

⁷⁾ Afhandlingen trykt i Oecon. Magazin III (K. 1759), 339 ff. Forfatteren, Fred. Ludv. Moltke, var født i Maj 1745 og altsaa endnu ikke 14 Aar gammel, da han oplæste Afhandlingen i Videnskabernes Selskab.

December 13. Udsat 800 Rdr. af Mad. v. d. Maases Sterboe hos v. Stöcken.

— **14.** Conseil. — Heltzen Oberberghauptmand. Af den nye Guld-Mine¹⁾ haves saa meget gieden Guld, at mand kand slaae 100 Ducater²⁾. Af den Aus Mitternacht komt Gold³⁾ skal være 60 slagne.

— **15.** Mad. Garboe⁴⁾ oc Raadmand⁵⁾ Faber ere propter incestum dømte fra Livet ved Ober-Hof-Retten.

— **16.** Skifte-Commission efter Frue von Maase. Jeg leverede Auctions-Pengene, 611 Rdr. 15¹/₂ β, fra mig; deraf forstrakt Landsdommer v. d. Maase 300 Rdr.

— **18.** C. C. prææs. Geheime-Raaden, spiiist til Stamples: 1. Amterne contribuere til Arrest-Huusenens Vedligeholdelse i Kiøbstæderne, 2. Tiende af de Lam, som fødes et Stæd og græsses et andet Stæd, 3. De fremmede Ministrers Passer giælde ikke for Reisende her i Landet. — Societet: 1. Kofods Proposition sendes til Horrebows og Hees Betænkning, 2. Schiønnings Piece om Nordlyss skal trykkes i Actis⁶⁾, 3. Islandske Sager.

— **19.** Efterseet Regnskabet for Arnæ Magnæi Legatum; Beholdningen er over 13000 Rdr.

— **20.** Torbiørnsen Commandeur, Reyersen oc fleere Commandeur-Capitainer og meer Avancement ved Søe-Etaten.

— **21.** Conseil hos Geheime-Raaden, fordi Wilhelm Holstes Søn⁷⁾ blev examineret. — Tree westindiske Sager⁸⁾ paadømte for H.R., hvori Dommene som lovstriidige og ugrundede frafaldte, og forige Gouverneur Clausen mod Hemmert dømt i anseelige Bøder og Omkostninger.

¹⁾ Jvfr. 29. November.

²⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skrifter, 1. R. XI, S. 111.

³⁾ Navnet paa en Mine?

⁴⁾ Vice-Borgmester i Bergen Peter Severin Garboes Hustru.

⁵⁾ i Bergen.

⁶⁾ Gerhard Schønnings Afhandling om Nordlysets Ælde findes i Vidensk. Selsk.'s Skrifter 1. R. VIII, 197 ff.

⁷⁾ Kammerjunker Chr. Fred. v. Holstein († 1771).

⁸⁾ Paadømte ved Overretten paa St. Croix 4. Aug. og 6. Nov. 1754; Jens Peter Hemmer var dømt for Indgreb i Guvernørens, Peder Clausens Embede og for formastelig Opførsel mod Øvrigheden (Højesterets Voteringsprot. 1758, Littr. A, 388 ff.).

December 22. Haarbye¹⁾ for falske Banco-Sedler dømt fra Ære, Liv og Gods, forskaanes med at arbejde sin Livs-Tiid i Citadellet.

— **23.** C. C.: 1. Høstetingene i Holtaalen, 2. Hillerød Capellans Residence, 3. Fridrichshald Tømmer-Flodning, 4. Huuden af døde Creature i Trundhiems Stift, 5. Spedalske i Findmarchen, 6. Jydske agende Post-Taxtes Forhøielse²⁾. — Reist til Nærum.

— **24.** Caspar Moltke køber Schenckes Regiment³⁾ for 12000 Rdr., Magnus⁴⁾ faaer Caspars, oc Gottfried⁵⁾ Magni Compagnie. Schenck bliver i Armeen med General-Majors Gage.

— **27.** Reist til Byen.

— **28.** Conseil. — NB. Den yngste Grev Schack, som har udgivet Giældsbreve paa 34000 Rdr. og kun faaet Valuta for 14000 Rdr., faaer til Commissarier Grev Rantzau og Berregaard⁶⁾.

— **29.** Forordning om Fælledskabs Ophævelse imellem Jorde-Gods-Eiere i Siælland efter den store Commissions Forestilling.

— **30.** Canc.-Coll.: 1. Dom paa Caper-Priiser, og en Søe-Miils Længde i Norge⁷⁾, 2. Taxt paa Brænde, 3. Hernuternes Etablissement paa Nikkobar.

¹⁾ Lars Pedersen H.

²⁾ Sml. Forordn. af 9. Febr. 1759.

³⁾ Holstenske Rytterregiment (sml. Krigskancelliets Koncepter til kgl. Eksped. 1758, 20. Decbr. [Nr. 1678 og flg.]).

⁴⁾ Chr. Magnus Fred. Moltke.

⁵⁾ Skal være Georg M.; han var endnu ikke 9 Aar gammel.

⁶⁾ Da Kommissionen — der havde til Opgave at eksaminere den af Kammerjunkeren Greve Frid. Chr. Schack gjorte Gælds Beskaffenhed samt den ved Pengelaanen brugte Omgang og derpaa kende og dømme — blev endelig nedsat den 19. Jan. 1759, kom foruden Otto Manderup Rantzau og Villum Berregaard tillige Hielmstjerne og Henrik Stampe ind i den (Sjæll. Miss. 1759, Nr. 48).

⁷⁾ Hvad der sigtes til, er dette: Ved et kgl. Reskript til Stiftamtmanden af 7. Maj 1756 var det bl. a. bestemt, at ingen fremmed Kaper paa en Mils Distance nær den norske Kyst maatte opbringe noget Skib; Dommerne havde ikke alle Steder været enige om, hvilken Slags Mil der skulde lægges til Grund, hvorfor denne Sag kom under Behandling i Kancellikollegiet. Resultatet blev et kgl. Missive af 23. Febr. 1759 til Stiftamtmandene i Norge, at der ved en Mil skulde forstaaes den ordinære Sømil, hvoraf der gaar femten paa en Grad (Norske Missiver 1759, Nr. 31).

1759

Januar 1. Gemaks-Prædiken hos Enkedronningen, Hof-Prædikant Bluhme.

— **2.** Til Frue Brandts om Aftenen for Berregaards Geburtsdag.

— **3.** Corterne over Kiøbenhavns Quarterer færdige og approberede. — Myntemester von Haven har i fior myntet 400/m Ducater oc faaet 4 β for Støkket, gjør 25000 Slettedaler.

— **4.** Conseil.

— **5.** Reventlaus Medaille: Justitia paa en Pied d'estal; Omskrift: Inde conspicua; i Exerguen: Usque ad 10 May 1758¹⁾. — Samling i Lov-Commissionen hos Levetzau. Kofod lovede at indgive sin Relation om, hvad hidintil var giort.

— **8.** C. C., spiist hos Baron Knuth: 1. Jyllands Brand-Cassa, 2. 36000 Rdr. optages til at betale Grev Laurwigs Giæld. — Societet: Nye Forestilling anl. Kofod, at hand skal have 600 Rdr. for hver Kort, men gjøre Siælland færdig i 6 à 7 Korter.

— **9.** Commission anl. Plesses Værgemaal²⁾. Fremlagt Formynderregnskaberne og Commissionen opsat til d. 23. Januarii.

— **10.** Underskrevet Schønemans oc Frues Testamente til Vitterlighed.

— **11.** Conseil.

— **12.** Willebrand oc Storp, begge af de 32 Mænd, blive Raadmænd.

— **13.** Desmercières, Schrøder og Hielmstjerne Opbuds-Commissarier for Pless.

— **15.** Canc. Coll.: 1. Bragnæss Liiglav³⁾; 2. Juule-Market

¹⁾ Medalje til Minde om Højesteretspræsident Claus Reventlow, der døde 10. Maj 1758.

²⁾ Luxdorph og Stampe havde 29. Decbr. 1758 faaet kgl. Ordre om som Commissarier at modtage Rigtighed af Generalmajor Fred. Chr. von Plessen for afg. Mogens Scheel-Plessens Børns Arvemidler; Generalmajor Plessen havde hidtil været deres Værg (Sjæll. Missiver 1758, Nr. 601).

³⁾ 2. Febr. 1759 konfirmeredes Vedtægter for Købmands-Ligbærerlavet i Bragnæss, daterede 12. Maj 1757 (Norske aabne Breve 1759, Nr. 52).

i Skive, 3. Reformerte Handværks-Folk, 4. Broer paa Callundb. og Sæbye-Gaard Amter, 5. Plesses Skove. Spiist hos mig. — Societet: Forestilling om Kofod. Regnskabet. K. Waldemars Jordebog¹⁾.

Januar 16. De danske courante Ducater ere 21 Karat 75 St $\frac{1}{2}$ Mark brutto, giør M $\frac{1}{2}$ fin i 85 $\frac{5}{7}$ St $\frac{1}{2}$ 171 Rdr. 2 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{7}$ β . Guldets Indkiøb er 9 Rdr. 6 β Loddet eller 145 Rdr. Marken. Proportionen er 15 $\frac{1}{10}$ in circa. 171 $\frac{1}{2}$:11 $\frac{1}{3}$ = 15 $\frac{1}{68}$.

— 18. Conseil.

— 19. Til Hielmstiernes om Aftenen, hans Frues Geburtsdag.

— 20. Rantzau, Berregaard, Hielmstierne oc Stampe Commissarier i Grev Schachs Sag²⁾. — Ordres til Mad. Mogens Pless³⁾ at være Værge, og til os⁴⁾ at modtage Midlerne.

— 22. C. C., spiist til Hielmstiernes: 1. Rectors Indkomster i Wordingborg, 2. Assistentz Kirke-Gaarde; 3. Ostuk Kiær⁵⁾ Indregning-Stæd for Fridrichshald Tømmer-Handling; 4. Artz Herredstings Forfløttelse; 5. Jydske Hamborger agende Poster; 6. Svenske og Norske Lapper⁶⁾; 7. Wedelsborg Grevskabs Jordebog; 8. Pless i Paris⁷⁾ hans Testamente; 9. Confirmation, Jordspaaastelse, Absolution ved Armeen i Holsteen; 10. Frid. Plesses Proclama⁸⁾. — Societet: Forestillingen om Kofod underskrevet. Pontoppidan læste om Danne-Gæld⁹⁾.

— 23. Commission i Plesses Sag.

— 24. Professor Kraft i Sorøe forlovet med den ældste Frøken Langhorn. — Et Læs Høe koster Kongen, foruden Gotgiørelsen, 6 Rdr., naar det er leveret i Holsteen.

— 25. Conseil. Cron-Printzen examineret¹⁰⁾.

¹⁾ Jvfr. 6. Januar 1757.

²⁾ Jvfr. 28. December 1758.

³⁾ Elisabeth, f. v. Thienen.

⁴⁾ Luxdorph og Stampe. Jvfr. 9. Januar.

⁵⁾ I Oversekretærens Brevbog (3. Januar 1759): Østuch Kiernet (Lokalitet paa den svenske Grænse).

⁶⁾ De svenske Lapper havde drevet Næringsbrug paa norsk Grund uden at betale den Leje, der udkrævedes i Følge Grænsetraktaten (sml. Oversekr. Breve 1759, Nr. 40).

⁷⁾ Chr. Sigfr. von Plessen († 1777).

⁸⁾ Jvfr. 9. Januar.

⁹⁾ Afhandlingen trykt i Vidensk. Selskabs Skrifter 1. R. VIII, 85 ff.

¹⁰⁾ Ikke blot Kongehusets Medlemmer, men ogsaa Børn og unge Menne-

Januar 27. C. C., spiiist hos Stampe: 1. Rescripter om Restantz-Domme, 2. De Handlende fra Førstendommene skal ei tage Vognmænds-Vogne til Markeder.

— 29. Spiiist ved Marskalks-Taffel om Middagen.

— 30. Commission. Generalberegning oc Pro Memoria om 28000 Rdr. Rabat. — Siden i Lov-Commissionen. Forslag paa Levetzaus Fuldmægtig Jens Frausing til Secreterer og tillige at være Cancellie-Secreterer¹⁾.

— 31. Festen hos Desmercières; Kongen kom ikke.

Februar 1. Conseil. — Cold Justitiarius i Ober-Hof-Retten med 800 Rdr. Gage.

— 2. Cammerherre Grev Schack Assessor i Cancellie-Collegio. — Professor Haberdorff Stiftsprovst i Christiania.

— 3. Grev Wedel-Wedelsb., Amtmand paa Segeberg, dør²⁾.

— 4. Stærkt, blodrødt Nordlys, hvorpaa fulgte hæftig Storm i nogle Dag[e] med Frost.

— 5. C. C., spiiist til Knuths: 1. Ingen maae tage Tieneste hos fremmede Capere, 2. Vognmands-Laug i Ribe, 3. Raadmand de Place faaer $\frac{1}{3}$ Raadmands-Løn ved Vacance. — Societet: 1. Pontoppidan læste om Dannegeldt³⁾, 2. Buchwald foreslog, at Poulsen skulle beskikkes til Medicus i Island, 3. Professor Worm indleverede en Afhandling om de danske Skoler⁴⁾. Ordre om Kofod.

— 6. Underskrevet Mad. Mummies Testamente til Vitterlighed tilligemed Dass.

— 7. James⁵⁾ Collet, som døde i Engelland, testamenterer til sine Arvinger her⁶⁾, sc. Suhm, Amtmand Collet etc.: 200000 Rdr.

— 8. Conseil.

sker hørende til de fornemme Kredse, eksamineredes i Konseillets Overværelse; Fred. Ludv. Moltke († 1824) f. Eks. blev indskrevet som Student 1755 efter privat Overhøring i Konseillet (Wad i Biogr. Lex. XI, 420). Jvfr. 21. Decbr. 1758.

¹⁾ 29. Marts 1759 blev han udnævnt.

²⁾ Amtmand Chr. Wedell-Wedellsborg døde paa Bramsted 29. Januar (Berl. Tidender).

³⁾ Jvfr. 22. Januar.

⁴⁾ Trykt i Videnskabernes Selskabs Skrifter 1. R. IX, 345 ff.

⁵⁾ Skal være John. Sml. En gammel Christiania-Slægt (1883), S. 92.

⁶⁾ ∴ i det danske Monarki. Suhm levede i Trondhjem.

Februar 9. Hørt de danske Operister hos Secreterer Finckenhagen.

— **10.** Mad. Bartholin forærede mig et Sølvbegere.

— **12.** C. C. præs. Geh:Rd. et Grev Schack, spiist hos mig: 1. At der skal kun dømmes paa Distancen, naar en Caper bringer en Prise op¹⁾; 2. Findmarkiske Delinquenter oc andre publike Ting; 3. Qvarteer for de norske Officeer-Fruer. — Soc.: Oplæst Islandica og Rantzaus Erklæring om en Medicus paa Iisland.

— **13.** Skrevet til Professorerne om Forslag paa Magistri legentes, siden Communitetet sparer aarlig 300 Rdr. ved det, at Nissen²⁾ afstaaer Oeconomie-Tieneste[n] til sin Broder, Birkeskriver Nissen, som igien faaer Lov at afstaae sin Tieneste til en anden.

— **14.** En stor Deel publike Penge opsiges for at gaae ind i Kongens Cassa. Roskilde Skoles 2200 Rdr., som jeg har paa Nærum, bleve mig opsagte, med mindre jeg ville i Stæden for 4 svare 5 pro Cto, hvortil jeg beqvemede mig.

— **15.** Conseil. — Plesses Commission hos Horn, som var syg. Horn leverede en ohngefærlig Balance og æskede Udlæg.

— **16.** Grevinde Schachs Sag med Greven forliiges saaledes, at hun overlade[s]³⁾ Gram for 80000 Rdr.⁴⁾

— **17.** Frøken Brandt forlovet med Cammer-Herre Beulewitz.

— **19.** C. C., spiist hos Hielmstjerne: 1. 18000 Rdr. optages paa Gisselfeldt, 2. Cortet over Kiøbenhavn uden Elevation, 3. Harboes Closters Bygning⁵⁾, 4. Norske Bønders Vaaben efter disse Tiider, 5. Assistentz Kirke-Gaardene. — Societet: Levert min Afhandling om Mynten sub C2, F1, C3⁶⁾; Møllman begynte at læse om errata typogra-

¹⁾ Jvfr. 30. Decbr. 1758.

²⁾ Hans Nicolai Nissen, Justitsraad og Raadmand i Kbhvn., var Oeconomus Communitatis.

³⁾ Originalen har: overlader.

⁴⁾ 16. Juni 1758 var bleven nedsat en Kommission, bestaaende af Henrik Stampe og Kofod Ancher, for at udjævne Tvistigheder mellem Hans Schack til Grevskabet Schackenborg († 1796) og Gehejmæraadinde Anna Sofie Schack, f. Rantzau (Sjæll. Miss. 1758, 293). Anna Sofie Schack beholdt Gram til sin Død 1760, og siden indgik Gaarden under Stamhuset Giesegaard.

⁵⁾ Jvfr. 4. Oktbr. 1758.

⁶⁾ Trykt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. VIII, 1 ff.

phica¹⁾; Holms Betænkning over . . . .²⁾) botaniske Tavler, Bjarne Poulsens Forslag om at være Medicus i Island. Geh:Raaden viiste en egenhændig Forklaring af Sal.Gram over hans Skrifter, skrevet ikke længe før hans Død efter Geh:Raadens Begjæring.

Februar 20. Plesses Commission. Tilbyder alle sine Godser undtagen Gunderslevholm og det nye Gods. — D. 13. Januarii skeede Executionen i Lissabon over de, som havde conspireret om at myrde Kongen³⁾).

— **21.** Mad. Paulli, Bogtrækker Høpfner, Frøken Scheel⁴⁾ døde.

— **22.** Conseil.

— **23.** Gage i H[øieste] R[æt]: 1. Levetzau 3000 Rdr., 2. Cam[mer]-H[erre] Schach 1200, 3. Cammer-J[unker] Scheel 400, 4. Justitz-Raad Hoppe 200 Rdr., 5. Justitz-Rd. Kofod 800 Rdr. NB. Disse 800 Rdr. skal hand give ud igien til Obelitz oc Hübner, hver 400 Rdr., for at læse in omnibus juris partibus⁵⁾ oc, siden 2 læse, saa skal de 100 Rdr., som Stampe gav før til en Vicarium, nu anvendes til en, som skal læse in mathesi.

— **26.** C. C., spiist hos Stampes: 1. Colding Vognmands-Taxt forhøiet, 2. Penge til Christianshavns Spiir, 3. General-L:t Rappes Skifte. — Societet: Mølman fuldendede sin Piece om Trykfeil⁶⁾).

— **27.** Udl. ad Exped.⁷⁾ efter Ordre.

— **28.** Pro Memoria til Tydske Cancellie anl. en Dispute imellem nogle engelske Skippere og norske Skibsfolk.

Marts 1. Høieste Ræt: 39 Assessores. Voteringen varede 35 Minuter og alt sammen 1½ Tiime. Qu[æstion]: William Alexander af Bergen havde d. 19. Junii 1756 kiøbt Tømmer paa Auction for 197 Rdr. paa Vilkor, at det skulde ligge paa Kiøberens Risico oc afhentes inden 14 Dage. Inden den

¹⁾ Sml. •Trende betydelige Trykfeyl udi A. Hvitfelds Beretning om det Slaviske Oprør 1066 rettede ved B. Møllmann• i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. X, 154 ff.

²⁾ Staar in blanco.

³⁾ Jvfr. 24. Oktbr. 1758.

⁴⁾ Sofie Elisabeth Skeel døde 26. Febr., 15 Aar gl. (Berl. Tid. 1759, Nr. 18).

⁵⁾ Jvfr. 17. Aug. 1758.

⁶⁾ Jvfr. 19. Februar.

⁷⁾ nemlig Sager, behandlede i Kancellikollegiet Dagen forud.

Tiid begiærede W. A. af Jørgen Lind eendeel deraf, men fik til Svar, at naar hand ville have det alt, skulle hand faae det. Imidlertid brændte Tømmeret i Bergens Ildebrand d. 23. Julii. W. A. dømt at betale. P[roccessens] O[mkostninger] ophævet.

Marts 3. De Jarlsbergske Bønder bevilges Opreisning paa en Ober-Hof-Rets Dom af 1751.

— 5. C. C. [hos] Knuth; 1. Sorøe Delinquent-Omkostningers Regning revideres af Stiftamtmanden, 2. Soldater, som ere Huusmænd, at befries fra Ugedag, naar de ere i Guarnison, 3. Harboes Closters Bygning¹⁾. — Grev Wedel-Jarlsbergs Bønders Opreisning paa Ober-Hofrets-Dommen tilbagekaldes²⁾. — Societet: Forestilling anl. en Medicus paa Island, at hand skulle have 300 Rdr. aarlig, de 200, som hand har af Kongens Cassa, det 100 af de handlende; 800 Rdr. til et Huus og 150 Rdr. til Instrumenter, begge Deelee eengang for alle; 200 Rdr. aarlig til Medicamenter³⁾. Begynt at læse min Piece⁴⁾.

— 6. Commission i Plesses Sag.

— 8. Conseil hos Geheimeraaden, fordi Carl Holsteins Søn⁵⁾ examineres.

— 9. Omgjort anl. publique Capitalers Optagelse, siden det var ugiørligt⁶⁾.

— 10. Juels Forestilling om Erichsen⁷⁾.

— 11. Provst Hviid⁸⁾ dør om Natten uden at have været synderlig syg. Hand forrettede en Brudevielse om Fredagen⁹⁾ og var til Giest om Løverdagen¹⁰⁾.

— 12. C. C., spiist hos mig: 1. Wedelsborg Grevskabs Jordebog oc Completering, 2. Bryggernes indbyrdes Sikkerhed for Kongens Kornes Betaling, som [de] indestaae een

¹⁾ Jvfr. 19. Februar.

²⁾ Jvfr. 3. Marts.

³⁾ Jvfr. 12. Februar.

⁴⁾ Jvfr. 19. Februar.

⁵⁾ Chr. Fred. v. Holstein til Faurvraa († 1798).

⁶⁾ Jvfr. 14. Februar.

⁷⁾ Jon Erichsen, paa dette Tidspunkt Luxdorps Amanuensis, blev 1759 juridisk Professor ved Sorø Akademi; Amtmand Carl Juel var Overhofmester ved Akademiet.

⁸⁾ ved Holmens Kirke.

⁹⁾ 3: den 9. Marts.

¹⁰⁾ 3: den 10. Marts.

for alle for¹⁾). — Societet: Jeg sluttede Læsningen af min Afhandling²⁾). Siden oplæst et Brev fra Gram til Geh:Raaden, om hvad hand havde præsteret in Historia Danica.

Marts 13. Om Aftenen til Pro-Cantzlers med de 3 Moltke³⁾). Hand viiste mig sine Tanker om at overlade Universitetets Gods uagtet Forbandelserne⁴⁾).

— 14. Plessiske Commission: Adkomsterne overleveret. — Dehn Præses oc Berregaard Directeur i de Fattiges Væsen. — Berregaard Directeur ved Banquen, oc den ældste Grev Moltke⁵⁾ Commissarius med 400 Rdr. Gage. Den tagne Skade ved Hammond⁶⁾ beløber sig til 11000 Rdr. Uddeeling pr. Actie 60 Rdr. Moss⁷⁾ tager Afskeed oc Directionen skal overlegge, hvorledes hand kand belønnes.

— 15. Conseil.

— 18. Holmens Kirke, Hr. Volquartz. Giorde Provst Hviids Eloge og Bøn pro novo successore⁸⁾).

— 19. C. C., spiiist hos Hielmstjerne: 1. Heele Salling at høre under Skive Byes Frihed, 2. Skelskør Byes Overdrev at deeles i Følge Fr.⁹⁾, 3. Fabriqueurer oc Skræddere præjudicere Kræmmerne, 4. De i Holsteen, som ingen Pass have, at sættes under Cavalleriet, 5. Wordingborg Skole at repareres for 300 Rdr. — Commission i Plesses Sag, hvor alting blev bragt i Rigtighed, undtagen at der skal gaae Proclama ud paa Wiltnisset.

¹⁾ Det havde vist sig, at Bryggerlavets Medlemmer havde taget Laan paa deres Beviser for Indskud i Lavet. Og da Lavet, een for alle og alle for een, paa Grundlag af disse Indskud hæftede for Betalingen af Kongens Skattebyg, konfirmeredes 6. April 1759 en ny Vedtægt, hvorefter der skulde udstedes to Indskudsbeviser, hvoraf Lavsinteressenterne fik fri Raadighed over det ene (paa 500 Rdr.), medens det andet (paa 300 Rdr.) forblev ved Lavet som Sikkerhed for det Korn, Interessenten fik udleveret (Sjæll. aabne Breve 1759, Nr. 191).

²⁾ Jvfr. 5. Marts.

³⁾ Formodentlig A. G. Moltkes tre Sønner Chr. Fred. (f. 1736), Caspar Herman Gottlob (f. 1738) og Chr. Magn. Fred. (f. 1741).

⁴⁾ Talen maa være om Udskiftning efter Forordn. af 29. Decbr. 1758. Jvfr. 25. Maj.

⁵⁾ Chr. Fred. Moltke († 1771).

⁶⁾ Jvfr. 20. Februar 1758.

⁷⁾ Peter Moss var Kasserer ved Banken.

⁸⁾ Poul Matthias Bildsøe, jvfr. 21. April.

⁹⁾ Forordn. af 29. Decbr. 1758 ang. Landvæsenets Forbedring.

Marts 21. De Engelske tage Martinique, Preusserne gaae ind i Mechlenborg. — Justitz-Raad Fuglede dør¹⁾.

— **22.** Conseil hos Geheime-Raaden. Reich examineres.

— **23.** Underskrevet Gluds og Kones Testamente til Vitterlighed med Kall. — Erklæret med Stampe paa Grev Reventlaus Ansøgning.

— **24.** Kongen spiiste hos Thott, hvis Datter skal have Cammer-Junker Rantzau. — Fundatz til et Natur- og Physisk Academie paa Charlottenborg²⁾.

— **26.** C. C., spiist til Stamped: 1. Rectors Indkomster i Horsens, 2. Qvikne Kirkes Opbyggelse, 3. De Dimitterede fra Tøighuset samme Frihed at arbeide med egne Hænder, som de ved Søe-Etaten, 4. Laugmændenes Indkomster i Island, 5. 18000 Rdr. Giæld paa Gisselfelt. — Societet: Hee sluttede sin Afhandling om Dykkeriet, hvori afhandles adskillige dybsindige Materier i Physiquen, Mechaniquen og Anatomien, alt meget grundigt³⁾.

— **27.** Grüner⁴⁾ commanderende General i Norge, Kalckreutz Commandant paa Cronborg og Kaas commanderer i hans Stæd. — Pless⁵⁾ faer 3000 Rdr. Gage.

— **28.** Ordination i Frue Kirke. 14 Ordinandi, deriblant 2 Missionarier til Findmarken og Grønland, en uexamineret Cap. pr. Pers., 24 Aar, hos Hr. Giese⁶⁾, adskillige Skibs Præster; Mag. Beverlin Studsgaard, Præst til Herlufsholm, prædikede.

— **29.** Conseil.

— **30.** Hee og Holm (ved Grændse-Commissionen)⁷⁾ designati Professores Mathematicum et Physices. — Tilskrevet Executores om Lodsedlerne⁸⁾.

— **31.** Geh:Raader: Rantzau, Knuth, Reventlau, Stolberg, Reitzenstein; Riddere Dannebr.: Paurenfeind, Løvenschiold,

¹⁾ Niels Fuglede, Byfoged i Aalborg, begravedes 20. Marts.

²⁾ Foundationen for »den kongelige Danske Charlottenborgske Natural-Husholdnings Samling i Kbhvn.« udstedtes 31. Marts, Kongens Fødselsdag.

³⁾ Christen Hees Afhandling om »Kunsten at leve under Vandet« i Videnskabernes Selskabs Skrifter 1. R. VIII, 121 ff.

⁴⁾ Gustav G.

⁵⁾ Vistnok Overceremonimesteren Victor Chr. v. Plessen.

⁶⁾ Tysk Præst ved Garnisons Kirke.

⁷⁾ Jørgen Nikolaj Holm havde hidtil været Ingeniør og Landmaaler ved Grænseopmaalingen i Norge.

⁸⁾ Talen er vistnok om det v. d. Maase'ske Dødsbo. Jvfr. 2. Marts 1760.

Schouboe, Moesting, Lieth, Grutschreiber, Pless i Slesvig¹⁾, Gähler, Bärner, Bille, Beenfelt, Castognier, Irminger; General-L:t[er]: Rippuer, Schmettau, Moltke. — Om Aftenen ved Marchals-Taffel.

April 2. C. C. hos Knuth: 1. Oberberg-Amtets Jurisdiction, 2. Wiborg Hospital, 3. Publique Midler ved Holmens Meenighed, 4. Fattiges Væsens Tilstand. — Societet: Kratzenstein læste en Piece om en geographisk og nautisk Vægt-skaal, til at finde longitudinem loci paa Vægtens Forandring, ligesom mand nærmer sig til Æquator.

— 4. Grev Ludvig Moltke examineres publico in Auditorio superiori i Cron-Printzens Overværelse.

— 5. Conseil.

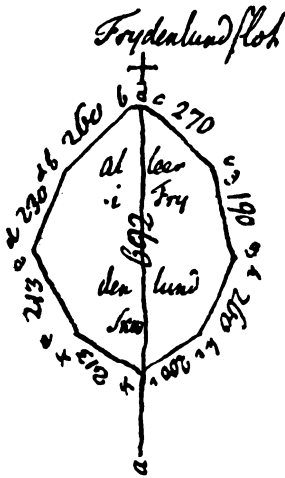
— 6. Cold bliver Etatz-Raad.

— 7. Svar fra Executores anl. Overleveringen.

— 9. C. C. Udl. efter Ordre: Fæstnings-Verkerne paa K:havns Carte²⁾.

— 10. Reist til Nærum.

— 11. Alleerne i Frydenlund Skov:

Efter mine Skrit

a.	692
b.	260
c.	270
d.	230
e og f.	426
g.	190
h.	260
i.	200

S:a 2528

Fra Frydenl. Port til Hiør-	
net af Dyrehaven.	1222
Derfra til Holte-Veien ..	290
Derfra til Gadekjæret. . .	900
Derfra hjem.	250

2662

¹⁾ Bernhard Hartvig v. Plessen.

²⁾ For ikke at mispryde det kobberstukne Kort med et bredt aabent Bælte paa Fæstningsværkernes Plads, bestemtes det at indtegne dem saa-

April 16. Læst Kofods Indgivende til Lov-Commissionen anl. 1. Hvad der hidtil er gjort, 2. Dubia anl. Jurisdictionerne, Commissarier, Opsettelse i Sager, 3. Lovens første Bog, hvad deraf skal udgaae og hvorledes inddeeles.

— 17. Reist til Byen i stærk Storm, Frost og Sne. — Executores sendte os Concept til Lodsedlen, hvilken vi communicerede Horn¹⁾.

— 18. C. C.: 1. Baggessvogns Hospital-Gods sælges, 2. Bildhuggerne ophæve deres Laug i Kiøbenhavn²⁾, 3. 2 Islændere aarlig oversendes at studere, 4. Schagens Byes Jurisdiction fra 1519. — Societet: 1. Mag. Schytte, Hører i Christiansand, begiærer 450 Rdr. for at forfatte Topographie over Norge Søndensfields, 2. Islandske Sager.

— 19. Conseil. — Geh:Raad Dehn reiser. — Vidtløftig Instrux for Øder anl. Flora Danica. — Erichsen Professor ved Sorøe Academie³⁾.

— 21. Hr. Bildsøe kaldes til Holmens Meenighed, Hr. Lemming paa Christianshavn til Nicolai, og Consistorialraad Brodersen i hans Stæd.

— 23. C. C.: Land-Soldater, som ere Huusmænd og indkaldes til Guarnisonen, deres Hustruer frie fra [sic] Huuspenge og Ugedage.

— 24. Fra Gierdet ved Nye-Mølle til Ør-	Skrit
holms yderste Stolpe mod Skoven til Søllerød.....	900
Derfra til Stenten ind til Søllerød Skov	2520
Derfra til Porten, igiennem Kirkeskoven	1100
Derfra til Cascaden	600
Derfra til Nærums Ledd	1590
Derfra til Stuedørren	392

7102

— 25. Lov-Commission: Kofods vidtløftige Forestilling, 1. Hvad der hidtil var gjort: sc. Munthe har skrevet fontes, loca parallela og Fr.⁴⁾ i sin Lovbog, Seckman tilforn ud-

ledes, »at Tegningen altid giver Anseelse af en fuldkommen Fæstning, omendskønt samme ikke just svarer til Værkernes Anlæg i sig selv« (D. K. Supplikprot. 1759 I, Nr. 309).

¹⁾ Jvfr. 30. Marts.

²⁾ Sml. Reskript af 27. April 1759 (Reskriptsaml.). Billedhuggerlavet var oprettet 14. Febr. 1744.

³⁾ Jvfr. 10. Marts.

⁴⁾ ∅: Forordninger.

arbeidet 10 Cap., Lowson giort Propositioner om 2 à 3 Capitler; 2. Facienda: Rescripser fra 1740 oc H[øieste] R[æts] Protocoller fra Begyndelsen; 3. Første Bogs Inddeeling i Capitler. It[em] adskillige deliberanda: 1. Om Jurisdictioner, 2. Commissarier naar fornødne, 3. Opsettelser, som forlænge Sager. Levetzau sagde, at H. M:t meente, at Arbeidet kunde faae Ende i et Aar. (NB. Kongen regner paa, at den har været derved saa længe, e[xempli] gr[atia]¹⁾ 10 Aar, den anden 6 Aar, den tredie 4 Aar, S[umm]a 20 Aar. I 20 Aar maae det være avanceret: Men, ved hver nyekommen maae Arbeidet optages fra raa Rod, følgelig ved hver nyekommen er det saa got som at begynde fra Begyndelsen).

April 26. Conseil. — Falsen er Vice-Justitiarius²⁾. — Svaret Executores, at mand er fornøiet med Lodsedlen.

— 27. Underskrevet Forestillingen, hvori var anført i Korthed hvad hidintil var giort i Lov-Commissionen. Etatz-Raad Hielmstjerne gav alleene sin Betænkning derover, siden Bartholin var paa Landet. Den gik ud paa, at siden det hidintil er erfaret, at hver der kommer til Arbeidet, maae saa got som begynde fra nye af, saa var det got, at Commissionen forfattede en Plan, hvilken bestandig skulle følges, paa det een kunde begynde, hvor den anden slap. Dette blev approberet, oc gik der Ordre om til Lov-Commissionen d. 18. Maii 1759³⁾.

— 28. Commission i Plesses Sag, hvor Berregaard var i mit Stød; givet Instrux til den, som paa vore Vegne skulle være ved Godsernes Overlevering.

— 29. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. — Hofsnedker Lehman forærede et Positiv til Kirken.

— 30. Bataille imellem Hannoverske og Franske æquo Marte. — Hr. Boye⁴⁾ dør.

Maj 2. C. C.: Hielp til Christianshavns Kirketaarn. — Societet: Landkort til Calenderen og islandske Sager.

¹⁾ Forkortelsens Opløsning er ikke helt sikker.

²⁾ Enevold Falsen fik 23. April kgl. Ordre om i Levetzaus Fraværelse at antage sig Embedet som Justitiarius i Højesteret (Sjæll. Miss. 1759, Nr. 291).

³⁾ Sjæll. Miss. 1759, Nr. 343. Jvfr. 16. og 25. April. — Den hele Notits er øjenlyg, ogsaa efter dens Plads i Dagbogen, indført længe efter 27. April.

⁴⁾ Frederik Boye, teologisk Forfatter og Kapellan ved Trinitatis Kirke.

Maj 3. Conseil.

— 4. Opsat Concept til Legati b[eati] Arnæ Magnæi Fundatz.

— 7. Malet Kilden. Inscriptionerne: 1. Ἀριστον μὲν ὕδωρ. Hippocrene Kilde med Pegasus; 2. Hoc erat in votis: Modus agri non ita magnus, hortu[s] ubi et fundo vicinus, *jugis aquæ fons*, et paullum sylvæ super his foret. — Hor.; 3. Neque sitim habendi pello, nec purgo scelus. | Sed pura, puris guttur et manus lavo. | Amica Musis unda non bacchantibus, | Bacchum serenis mitigo complexibus. | Propriam ferinis haustibus ne me putes; | Hoc imitatur bruta qui potu, sapit. | 4. A:o 1758 Fons hic septo clausus est¹⁾.

— 8. Stampe nobiliteres som Adel fra Dronning Magrethes Tiid²⁾. — Underskrevet Klaumans Skifte-Act.

— 9. Canc.-Coll.: Herredstingene kun eengang hver Maaned at holdes. Udl. efter Ordre. Hof-Junker Brandt Assessor auscultans i Canc.-Coll.

— 14. Reist til Byen om Morgenens Klokken 4. — Canc.-Coll., Justitz-Raad Graah mødte som Assessor oc Hof-Junker Brandt som auscultans: Confirmation, Jordspaaastelse oc Absolution ved Armeen. — Conseil.

— 22. C. C., udl. ad. Exped.: 1. Geistlige i Norge frie fra [sic] Indqvarteering af deres egne Gaarde, 2. Domme paa Tugthuus-Straf ei refereres, 3. Justitz-Cassens Reglement, NB. uden for Protocollen. — Commission i Grev Reventlaus Sag p[er]s[on]a præsenté med Svane. Fik Copie af Testamenterne og statu bonorum efter Ludvig Pless.

— 23. Underskrevet Relationen om Arnæ Magnæi Legatum og Fundatz.

— 24. Holmens Kirke, Hr. Volquartz. Cron-Printzen var i Kirken.

— 25. Siden Universitetet og Magistraten ei ville bekvemme sig efter Fr.³⁾ at gjøre Mageskifter, ere von Stöcken, Rosenkrantz oc Pontoppidan beordrede, som Commissarier at høre deres Momenta og indgive deres Relation. Paa Pontoppidans Forslag er ogsaa Harboe beordret⁴⁾. — Can-

¹⁾ Jvfr. 30. Septbr. 1758. Kildens Inskriptioner er med en enkelt sproglig Ændring gengivet i Luxdorps Carmina (1775), S. 121.

²⁾ Sml. Nyt Dansk Adelslexikon, S. 276.

³⁾ Forordningen af 29. Decbr. 1758 om Fællesskabets Ophævelse.

⁴⁾ Kommissionen nedsattes 16. Maj, og 26. Maj udgik Ordre om, at

cellie-Collegium i Kiøbenhavn skal foranstalte, hvad fremmede Ministrer ved Pro Memoria fra Collegier requirere.

Maj 26. Canc.-Coll.: Om Professorer ved Maler-Academiet skal sortere under Borg-Retten? — Stampes og min Attest, at Wildnisset er udlagt Mad. Pless, verificeres af Notario publico.

— **27.** Reist Kl. 11 med Graah, Borch og Jacobi. Spiist i Roskilde om Middagen hos Munthe. Kom til Sorøe om Aftenen Kl. 10 og lagt paa Vertshuset hos Adolph Voss om Natten.

— **28.** Beseet Kirken. Christophori 2. Seng[sic]. Waldem. 3. og Olai Grave. Tabulam Cisterciensium. Bibliotequet ex donationibus Regia, Grisii, Holbergii et Rosencrone, samt Skolens gamle Bibliotec. Spiist paa Antworschou hos Cancellieraad Brun. Om Aftenen i Corsør; spiist ved Marskalks-Taffelet¹⁾. Blaae Livskiøttre²⁾. — NB. Bogtrykkeriet besaae jeg i Sorøe, som er meget vel indrettet.

— **29.** Modvind; gaaet paa Smakke med Holst og Bernstorff, kom over i 5¹/₂ Tiime. Spiist om Middagen hos Justitz-R. Smit, Tolder i Nyborg. Om Aftenen til Odense.

— **30.** Beseet Graabrødre Kirke og Steenen over K. Hansas Begravelse, it[em] St. Knuds Kirke og Ahlefeldts Begravelse. Kongen var i St. Knuds Kirke, paa Manufacturet og Sæbesyderiet.

— **31.** Reist til Middelfart. Gaaet over til Snoghøi i 10 Minuter, om Aftenen i Colding. — Ahrenstorff Conference-Raad og Landsdommer i Jylland. — Cammer-Herre Bülow forlovet med Comtesse Haxthausen. — I Hadersleb er et Hospital, stiftet 1569 af Hertug Johan, til 16 Lemmer.

Juni 1. Fra Colding til Hadersleb og derfra til Flensborg. Logert hos Kiøbmand Marquart Jacobsen paa den Side ad Fiorden til. — Provst Lüders gav mig det første Bind af hans Schleswig-Glücksburgische Beiträge. Hand kalder sig i Oeconomiske Magazin PELAGUS, ∴ Philippus Ernestus Lüders, Aulæ Glücksburgensis Vigilans Sacerdos.

Biskop Ludvig Harboe skulde indtræde i den (Sjæll. Miss. 1759, Nrr. 333 og 363).

¹⁾ I den følgende Tid er Luxdorph næsten daglig med ved Marskalks-taflet; Notitserne herom udeladt.

²⁾ Borgermiliter i Korsør?

Her kaldes hand Propheten, fordi hand spaar om Veirliget og Jordens Frugtbarhed, og spaaer feil. Hans Observationer tager hand af solstitio og sær æquinocio; som Veiret da er, skal det blive et Fierding eller $\frac{1}{2}$ Aar. — I Angelen er 1 Pflug 8 Tdr. Hart-Korn. Ibidem mange Reliquier af det Anglo-Saxiske Sprog teste Marquart Jacobsen.

Juni 2. Conseil og Underskrivelse hos Kongen. — Skrevet til Ahlefeldt om Caspar¹⁾. — Beseet Licentiat Esmarchs Silke-Orm Fabrique. — Reist til Schleswig, logerer hos Cap:t Constants Enke. — Torden slog ned i Rendsborg i et Krudtaarn, men uden anden Skade, end at nogle Granater fløi ud i Søen.

— **3.** I Slots-Kirken og til Cour. Syndicus Dreyer haranguerede Kongen. Hand har faaet alle Cantzler Westphals²⁾ Manuscripter, deriblant et Verk i 24 Tomer anl. de Cimbriske Antiquiteter, Cimbria Chorographica, Diplomatica, Numismatica, Sigillaris etc. Om Eftermiddagen havde Clausenheim og endnu en Deputeret fra Capitlet i Lübech Audientz³⁾.

— **4.** I Slotskirken og til Cour; Provst Struense fra Altona prædikede, en Deputeret fra Bremen haranguerede. — Den heele gamle Bygning af Guldhuset i Kiøbenhavn afbrænder med Uld og Klæder fra Kl. 9 $\frac{1}{2}$ til Kl. 12 om Aftenen⁴⁾.

— **5.** Om Aftenen var Appartement. — Grev Ahlefeldt lovede mig, at Caspar ei skulle blive casseret⁵⁾.

— **6.** Igiennemgaaet Sagerne med Geheimeraad. — Munstring. Norske Dragouner. — Beseet Thum-Kirken. 1. Et prægtig Malerie (I. Ovens fecit 1664) over Johan Adolph Kielman de Kielmansegg, Geh:Raad og Amtmand over Tritau, † 1664; 2. Den prægtige Altertavle af Træe, og ei fordervet med Forgyldning, har C2 fløttet fra Portsholm⁶⁾ nær ved

¹⁾ Caspar Junge. Ahlefeldt er Overkrigssekretæren.

²⁾ Kansleren ved Kieler-Universitetet Ernst Joachim von Westphalen var død 21. Marts.

³⁾ I Dagbogen er herefter indført et kort Resumé af •Neu errichtetes Catastrum aller in der combinirten Stadt Schleszwig befindlichen Häuser• 1735, trykt i Slesvig (Eksemplar paa Kgl. Bibl.). Dette Resumé er her udeladt.

⁴⁾ Guldhuset brændte Lørdag den 2. Juni.

⁵⁾ Jvfr. 2. Juni.

⁶⁾ Bordesholm. Det Brüggemannske Alter kom som bekendt først længe efter Kristian den Andens Tid til Slesvig.

Kiel. Mesteren Hans Brygman, begravet i Eiderstedt, har ogsaa giort Christiani 2di oc Dronning Isabellæ Træbilleder høit oppe paa hver sit Hjørne af Choret; 3. Paa Chor-Gulvet ligger Biskop Godsche von Ahlefeldt; 4. Bag Alteret K. Eric Plogpennings Fløiels-Hue, en Jernkiede, 2 hans Ribbeen; 5. Bag Alteret et stort Epitaphium: H[ertug] Fridrich paa Knæ i bispelig Habit¹⁾; 6. I Choret Friderici 1. sorte Marmor-Kiste med hans Corpus og fleere Figurer Alabaster¹⁾; 7. I en Begravelse ved Siden af Choret ligger Hertugerne Christian Albrecht, Frider. 1. og i en sølvbeslagen Kiste Fridericus 4., fød 18. Oct. 1671, G[emalinde] Hedevig Sophia. Blev Hertug 1694 og ihjelskudt d. 19. Julii 1702; 8. I en aaben Kiste et ufortæret Legeme af en Amtsforvalter eller anden Betient, navnl. Schasz, begravet for 200 Aar siden.

Juni 7. Spiist om Middagen hos Mad. Mogens Pless paa Grønholt. Kiørt langs med Slien i Anglen indtil Misund, hvor mand gaaer over til Schwansen med en Færge, som flyttes frem ved Reeb, som ere spendte tværs over; koster 12 β for en Caret. Siiden forbi Eschelsmark, Saxtorp, Maarsløv, hører alle 3 Ahlefelterne til²⁾. Reist 5 stive Miil. Deiligste Situationer, men forskrækkelig ond Ve. — Grønholt bestaaer af 26 Plove, og svarer 640 Rdr. aarlige Contributioner. Har 350 Kiør, kand give 4000 Rdr. Forpagtning. Har 19 Marker, deraf ligge 12 til Græsning, 7 besaaes, og den 7de pløies først 4 Gange og giødes. Det kaldes broke. Der er 12 besatte Huse eller Gaarde, som bestriide Hoveriet. Kløver, saet tynt oven paa Havren, naar den er harvet, kommer megtig vel op Aaret efter. Levende Giærder mellem 2 Grøfter, Render overalt ved Agerne for at leede Vandet bort.

— 8. I Thumen i et Skab staaer omtrent 100 Volumina, meest Patres og Lutheri Opera, og deriblant en Snees Støkker trykte før 1500. Den ældste in Urbe Moguntina per Petrum Schœffher de Gernsheim 1467 d. 6. Martii. Virgilius Nurnberg ass. Antonium Coberg 1495. De fleeste ere ex

¹⁾ Indskrifterne henholdsvis paa Hertug Frederiks Epitafium og Frederik I's Gravmæle er udeladt. Luxdorps Afskrift er nøje overensstemmende med Aftrykkene hos Aug. Sach, Geschichte der Stadt Schleswig, S. 186 og 196.

²⁾ Maaslev tilhørte ikke Ahlefeldt'erne mere.

donatione Adolphi Ducis et Administratoris 1571. — Nielsen Prof. Philos., v. d. Maase i Fyen¹⁾ Justitz-Raad.

Juni 9. Reist til Rendsborg. — Lt Busekist deserteret.

— **10.** I Christ- og Guarnisons-Kirken. Rege præsenté.

— **11.** Her²⁾ ligger: 1. Printz Friderichs, 2. Liv-, 3. Bornholms, 4. Møens og 5. Falsters Regimenter, samt en Bataillon af Cronprindsens oc en af de Holsteenske. 11. og 12. mynstres Infanteriet, 13. Cavalleriet, 14. Allesammen giøre Krigs-Operationer, 15. Artigleriet³⁾.

— **12.** Canc.-Coll. præs. Geh:Raaden, Grev Christian⁴⁾, Hielmstjerne, Graah, jeg: 1. Fremmede Ministres Couriers frie fra at tage Pas og at visiteres, 2. Magistraten antage saa mange Meklere, som de finde tienligt.

— **13.** Beseet Tøihuset. Omtrent 50 Canoner, de ældste af F3tio, de største 24 Pundiger. Ovenpaa Salen eller Rust-Kammeret findes 1. F5 i Træk⁵⁾, Ordens-Stiernerne og Vildmænd, sammensatte af Pistoler, Flinter, Bajonetter og Kaarder; 2. . . . . Rantzaus⁶⁾ Harnisk paa en Hest overalt beklæd med Jern. Omkring Næseborene læses i Jernet: Min hopen steit . . . Godt den Heren; 3. Hertug Fridrich, som er begravet i Schleswig, hans hviide Hest, som hand blev skudt paa, hans Sadel oc en Pistol med en liden Mørser paa Enden; 4. Mangfoldige fulde Rustninger fra Top til Taae, alle hinanden ulige; deriblant en af dem, som de Ditmarske Fruentimmer brugte.

— **14.** Spadseeret ud til Nobis Kroe.

— **15.** Været paa Osterrade. Eideren gaaer igiennem Marken, Cluvensick ligger tæt ved. Paa Caminen staaer: Nicolaus ab Ahlefelt, D[omi]nus in Gelting, q[ui] f[ilius] f[uit] Benedicti ab Ahlefelt, q. f. f. Nicolai ab Ahlefelt, q. f. f. Benedicti ab Ahlefelt, Dni in Borchorst, q. f. f. Wolfgangi ab Ahlefelt, Dni in Borch., Nör etc., et uxor ejus Hilla de Wisch.

— **17.** Cabinets-Prædiken⁷⁾. Hr. Helmich fra Glücksted⁸⁾.

¹⁾ Fred. Chr. v. d. Maase, Landsdommer i Fyn.

²⁾ Nemlig i Rendsborg.

³⁾ Sml. Holm, Danm. Norges Hist. III, 1, S. 292 f. Jvfr. 19. Maj 1758.

⁴⁾ Holstein.

⁵⁾ ∘: Frederik den Femtes Navnetræk.

⁶⁾ Fornavnet in blanco.

⁷⁾ Luxdorph er nu i Itzehoe.

⁸⁾ Som sædvanlig har Luxdorph nedskrevet et sammentrængt Referat af

— Etats-Raad Hielmstjerne har Feber. — Kongen og Hoffet spiser paa Fridrichsruhe. — Gaaet langs med Støren igiennem Münsterdorff til Bredenborg, og derfra igiennem Skoven tilbage. Samme Vei har jeg gaaet for 16 eller 19 Aar siden. I Münsterdorff Kirke i Nordost i Hjørnet af Choret henger en Tavle, hvorpaa staaer: Hoc loco, ubi haberi solet Conventus Ministrorum verbi divini, vulgo Kalandt dictus, in cemiterio juxta ossorium Henricus Rantzovius, regius in Ducatibus Holsatiæ vicarius, in usum quinquaginta pauperum annuatim distribui eleemosinas ordinavit anno dñi 1596 ætat. 71, regnante Christiano IV Daniæ ac Norvegicæ etc. Rege. Inscriptio ossorii, NB. v[ide] Lindenbrogii Hypotyp.¹⁾ Grev Rantzaus Portrait i sin Kalente-Dragt med en Kiede som et Paternoster-Baand, hvori henger et Smykke.²⁾ (Denne Almisse uddeles endnu.) Tæt ved paa venstre Haand et Vindue paa 3 Fag, i hver af dem er øverst indbrendt Danmarks fulde Vaaben med Christian der drudde og øvrige fulde Titul under neden. Der kunde endnu samles et heelt af dem alle 3. Underneden i det mellemste Fag Rantzaus Vaaben, deromkring: Hr. Johan Ranszow 1602. I det andet Hjørne en Tavle, hvorpaa: Meditatio Mortis etc. ut in Lindenbr. Hypot.¹⁾ Underneden: Henricus Rantzovius, Produx Cimbricus F. F. [sic] Anno Domini 1596, Æt. 71, og Vaabnerne som forige. Ved Siden henger Henricus Rantzaus i biskoppelig Dragt med Hue og Stav, samt b[em]te Vaabener, hver ved sin Side af Hovedet. Paa Kirke-Gulvet ligger begravet Frue Helmuke, Grev Rantzaus Gemahl. Paa Kirke-Gaarden ligger nogle Grevskabets Be-

Prækenen; heri hedder det bl. a.: Til Slutning maatte jeg spørge: Hvorfor er her i Dag en saa usædvanlig Mængde Folk i Itzehoe? Enhver vil svare: Det er læt at begribe. (Derpaa tog h[an]d Leilighed at rose Kongen og ønske alt got over ham.) Men hvorfor søge I ei ogsaa til Jesum end meere; den, som ei faaer Kongen her at see, kand vente at see ham et andet Sted, men naar i Dag (unser Leben heute) er forbi, da er Jesus ingensteds at faae at see.

¹⁾ ∴ Hypotyposis arcium . . ab . . Henrico Ranzovio . . conditorum, a Petro Lindebergio. Det ses ikke, til hvilke Steder Luxdorff sigter. Af Hypotyposis eksisterer saa vidt vides kun 3 Udgaver, fra 1590, 91 og 92 (Møller nævner ikke flere). Sml. Geusz, Beyträge zur Kirchengeschichte etc. Itzehoe 1778) I, 148, 172.

²⁾ I Dagbogen har Luxdorff ved Tegninger antydet, at Portrættet bar Henrik Rantzaus og hans Hustrus Christina von Halles Vaabener.

tientere, saasom Amtsforgvaltere, Casserere etc. begravne, med store udhugne Liigsteene. Ved Breitenborg er en Gran-Skov, og ved Lindeved skal ogsaa være een, begge plantede af Greven. Breitenborg Slot er nu saa gandske forfalden, at knap Muurene ere tilbage. Sidebygningen paa den høire Haand er aleene den, som beboes. Efter Mr. Reinholts Beretning (hand har været 3 Aar paa Amtstuen ved Grevskabet) er der paa Breitenborg et Biblioteque, et Archiv, hvorover nylig er giort Registratur, og adskillige gamle Familie-Støkker. Archivet lader Grevinde Castel ikke see, af Frygt for, at hun skulle miste sine jura¹⁾. Breitenborg importerer 20000 Rdr. aarlig og de øvrige Godser 12 à 14000 Rdr.

Juni 18. Gaaet langs Støren til Hillingenstede, tilhører en Blome. Vejen er i Marsken. Et Rugstraae var 3¹/₂ Alen lang. Uhrverket i Heiligensted Kirke har Obrist-L:t Heinrich Ahlefeldt 1648 [? ladet opsætte] og Obrist-L:t Poul Sehestedt givet 10 Rdr. dertil. Daaben støbt i et heelt Metall-Stø af M. Herman Benningk. NB. Bag Alteret et Skab tillukt, hvori Klokkerinde sagde, at der var *olde Breve*. Broen i Hilligensted er 135 Skrit lang og bestaaer af 262 Bredder. Der er en Broetold.

— **19.** Canc.-Coll.: 1. Om de Militaire i Norge, som eie Huuse og Gaarde, bør contribuere til de Fattiges Underholdning, 2. Christianshavns Kirkes Gæld. — Reist om Aftenen Kl. 8 til Hamborg.

— **20.** Om Morgenen Kl. 8 kom Graah, Borch og jeg til Hamborg. Derudi regnes at være 200/m Siæle, 6000 Gaarde, 2000 Mand Guarnison. — Der meenes, at der er en Bataille forefalden mellem de Franske og Hannoverske. — Været paa Baumhuset og paa Volden. I Baum-Huuset sees Skilderiet af en overmaade høi Finlap, til hvis Hage jeg knap kunde række. It[em] Edward Bright af Essex i Kaaberstøkke, som veiede 609 engelske Ø. Døde d. 10. Nov. 1750, æt. 29.

— **21.** Porten lukt medens der raadslaaes om det Kayserlige Rescript, der forbyder de preussiske Vexler at accepteres. Imidlertid beseet 4 Haver: 1. Foghs, hvorved en Dyrehave,

¹⁾ Friedericke Eleonore, Rigsgravinde af Castell-Rüdenhausen, Enke efter Friederich Gottlieb, Rigs greve af Castell-Remlingen, ejede Breitenborg; da Wilh. Adolph, Greve af Ranzau, døde barnløs 1734, var Gaarden overgaaet til Søsteren, Friedericke Eleonores Moder, og derefter 1743 til hende selv.

2. Raths-Herr Greves, hvori prægtige Statuer af hvidt italiensk Marmor, 3. Mad. Hartongs med Grotte og Cascade samt tamme Carper i en Dam, 4. Pickels, hvori de beste Blomster, ligger ved Bille Floden¹⁾). Beseet Hofrath Stilckes Coquillon-Samling.

Juni 22. Beseet i Altona den Tydske Lutherske Kirke, bygt . . .²⁾) paa 1 Aar, it[em] den Catholske, som er prægtig, og Jødernes Synagoge. — Spiist hos von Aspern, i hvis Lyst-Huus er en Prospect uden Liige, neml. af Hamborg, Altona, Harborg, Elven etc. — Ved Üttersen er fundet eendeel Guld- og Sølv-Mynt, meest slagne i Hamborg, hvilke Geh:Raad og Ober-Præsident von Qvalen eier. Blandt dennem var en Penge af Guld, veier en Ungersk Sp.-Ducat: a. Maria med Barnet og nedent under Hamborgs Vaaben. Inscr. med Munkeskrift: * moneta * haburg' *; b. ligeledes Maria med Barnet, men nedent under Nellebladet. Inscr.: * ave * plen' * gracia. 179A (1497). Nok en ditto noget vigtigere³⁾) (hvis Præg jeg ei fik Tiid til at examinere), paa hvilken det Holsteenske Nelleblad i smaat var slaget, ligesom den Russiske Ørn paa de Tydske Speciesthr., som skal giælde med Rubler. Endnu saae jeg 12 Sølvpenge, hvoraf der gik 6 paa et Lod. Paa nogle af dem stod et Kors med Nellebladet i hvert Qvarteer deraf. — Reist i Torden og Lynild den heele Nat til Itzehoe.

— **23.** Reist fra Itzehoe til Rendsborg. — Paa Elmshorn Kirke-Gaard ligger en Liigsteen med Munkeskrift. — Beseet Rantzaus Pyramide udenfor Itzehoe⁴⁾).

— **24.** Reist lige fra Rendsborg til Flensborg. — Lt Meyer i Rendsborg ved Artiglerie-Corpsset viiste mig en Othonem æreum: a. IMP. OTHO etc., b. SECURITAS etc. Hand berettede, at den var funden i en Have i Glückstad, men havde intet at beviise det med.

— **25.** Beseet Nicolai og Marie Kirke. Besøgt Professor Møller og Hr. Boye, Diaconus ved Nicolai. Skolen er 1766 to Hundrede Aar gammel; Disciplerne henimod 100. — Canc.-

¹⁾ De fire sidste Ord tilføjet senere; hører formentlig herhen.

²⁾ in blanco. Hovedkirken i Altona, Heilig Dreifaltigkeitskirche, blev paa Grund af Bygfældighed nedbrudt 1741 og atter opført 1742—43.

³⁾ ∴ vægtigere.

⁴⁾ Sml. Lindeberg, Hypotyposis (1591), S. 80.

Coll. om Aftenen Kl. 6 strax efter Postens Ankomst: Pantebøger ved Hirschholms Amtstue. — Den Franske Ambassadeurs Passer skal gælde ligesom Ober-Præsidentens¹⁾.

Juni 26. Reist fra Flensborg til Middelfart, 13 Miile foruden Vandet. Talt med Klopstock i Colding.

— **27.** Reist fra Middelfart til Nyborg og gaaet paa Smakken Kl. 7 samt lagt 17 Tiimer paa Beltet, indtil Fredag²⁾ Middag Kl. 12.

— **28.** Kongen var 8 Tiimer paa Vandet. — Reist fra Corsør til Roskilde og kom der Kl. 2 om Natten.

— **29.** Reist fra Roskilde til Kiøbenhavn og derfra om Aftenen til Nærum. Gud være eevig lovet for vel overstaaet Reise, og at jeg forefandt alleting i god Stand her hiemme!

— **30.** Justitz-Raad Jens Aagaard i Archivet dør³⁾.

Juli 3. Skrevet Geh:Raaden til, at Broch⁴⁾ maatte komme i Archivet.

— **4.** Canc.-Coll.: Rescriptet⁵⁾, at der ikke maatte hugges i Leersjø Skov i Norge ophævet, siden der nu er sat Grændse-skiæl. — Jeg oc Stampe Commissarier for Pless anl. hans Testamente.

— **5.** Conseil.

— **6.** 6 westindiske Skibes Ankomst, de 4 fra Engelland. Har hver maattet [?betale] 2200 Ø St. i Omkostninger.

— **10.** Grev Hannibal Wedel faaer det hviide Baand.

— **11.** Canc.-Coll.: 1. Pantebøggers Indretning i Kiøbenhavn⁶⁾, 2. Delinquenter dømmes til Findmarchen, 3. Jurisdictionen ved Schanderborg. — Societet: Tavler til Almanakken. Islandske Sager. Hees Project til statuta.

— **12.** Conseil.

— **13.** Ordre til mig at være Archivarius, og til Broch at være Archiv-Secreterer med 100 Rdr. Løn, indtil viidere⁷⁾.

¹⁾ i Kbhvn. Bestemmelsen gjaldt ogsaa de øvrige Byer. Sml. Reskript af 6. Juli 1759 (i Reskriptsaml.).

²⁾ Maa menes Torsdag (den 28. Juni).

³⁾ Dødsdagen overensstemmende med Angivelsen i A. D. Jørgensen, De danske Rigsarkivers Hist., S. 166.

⁴⁾ Jens Brock, der senere blev Arkivar, sad paa dette Tidspunkt paa Maître des requêtes', ∴: Luxdorps Kontor.

⁵⁾ af 11. Decbr 1739. Sml. Reskript af 13. Juli 1759 (i Reskriptsaml.).

⁶⁾ Sml. Reskript af 27. Juli 1759 (i Reskriptsaml.).

⁷⁾ Jvfr. 3. Juli. Sml. De danske Rigsarkivers Hist., S. 106.

Juli 14. De Franske erobre Minden med Kaarden i Haanden.

— **16.** Lt Bille overfaldes af Borgemester Bredals Broder i Kongens Have og blesseres i Ansigtet¹⁾.

— **17.** Min beste Koe stanges ihiel, fordi den af Guarderne²⁾ blev drevet i Fold.

— **18.** Canc.-Coll.: 1. Findmarkens Peuplering, 2. At fremmede Handværksfolk maae blive i Bergen, 3. Commissorium mod Sø-Qvæsthuus-Præst Lorentzen for hans forargelige Brev til Urtekræmmer Holmans Kone³⁾.

— **19.** Conseil prææs. Bernstorf et Thott, Geheimeraadn er paa Næsbyeholm. — 4 Decani, som Magistri legentes, faae hver 50 Rdr. af det, der spares fra Oeconomi Løn.

— **20.** Den 9. Julii fra Kl. 9 om Morgenen afbrændte i 4 à 5 Tiimer Fridrichshalds nordre Siide, 200 Huuse, Christians Kirke, Kiældere, Pakhuuse og eendeel Træelast.

— **21.** Ildebrand i Hadersleb.

— **25.** Canc.-Coll.: 1. Christianshavns Kirkes Giæld, 2. Stads-Conducteur i Friderichstad, 3. Harboes Closters Bygning, 4. Bager-Gaardene i Bergen, 5. Skibs-Ankeres Dygtighed, — Syder-Malmen i Stochholm afbrænder.

— **26.** Conseil. — Caspar pardonneres i Henseende til hans lange Arrest, dog at Sagen staaer ham aaben, i Fald hand igien slaae sig til Drik⁴⁾.

— **28.** Allarm mellem de norske og tyske Soldater i Kiøbenhavn.

— **29.** Geheimeraad Carl Holsteins Frue dør om Natten⁵⁾.

¹⁾ Der blev 27. Juli nedsat en Kommission til at dømme i Sagen mellem Sø-Løjtnant Mathias Bille og Studiosus Peder Bredahl; efter Billes Udsagn var det Bredahl, der med dragen Kaarde havde overfaldet ham. Oprinet fandt Sted den 30. Juni (Sjæll. Miss. 1759, Nr. 420).

²⁾ Garden havde i mange Aar Ret til Græsning i Dyrehaven.

³⁾ 27. Juli 1759 nedsattes en Kommission for at paakende Sagen (Sjæll. Miss. 1759, Nr. 418). Kommissionen fradømte Johannes Lorenzen hans Præsteembede for Brevet til Urtekræmmer Jens Anthoni Holmans Kone, Inger Elisabeth, og denne Dom stadfæstede Højesteret 2. Decbr. 1760 (Højesterets Voteringsprot. 1760 Litr. A., S. 296 ff., og Sjæll. Miss. 1759 og 60).

⁴⁾ Caspar Junge havde paa Grund af Drukkenskab, Spektakler og slet Opførsel siddet arresteret i sit Kvarter fra 25. Juli det foregaaende Aar (Krigskanc. Ref. Sager 18. Juli 1759, Nr. 48).

⁵⁾ Overensstemmende med Berl. Tid. 1759, Nr. 61.

Juli 30. Preusserne repousseres af Russerne.

August 1. C. C.: 1. Forandring ved Scheens Laugstoel ved at nedlægge Raadstuerætten, naar Borgemesteren blev Laugmand, 2. Gevinsten ved Skyde-Compagniet faaer lige-saa vel en Civil eller Militair, som en Borger¹⁾.

— 2. Conseil. — Stiftamtmand Cicignon overfaldes af en Borger, som tager ham i Brystet, skiælder ham for en Tyran oc truer ham med en Ulykke.

— 3. Celebreret Frøken Brandts Bryllups-Dag hos v. Stöcken, som samme Dag havde en Besvimelse.

— 4. Obrist-L:t Langhorn dør²⁾. — Løven paa Friedrichsberg river Manden i hiel og bliver skudt³⁾.

— 7. Printz Ferdinand slaar de Franske d. 1. Aug.

— 8. Cancellie-Collegium og udleveret.

— 10. Printz Ferdinand slaar atter de Franske d. 4. Aug.

— 11. Schubart kommer i Commissariatet.

— 15. Canc.-Coll.: 1. Inspection med Holmens Skoler, 2. Fridericiæ Muurmester-Svenne antages ei i Lauget i K:havn, 3. Løsgjængeres Værving ved Cavalleriet, 4. Reglement for Guarnisons-Præsterne i Holsteen anl. Confirmation, Jordspaakastelse etc., 5. Skibs-Ankeres Prøvelse⁴⁾.

— 16. Conseil. — Wodroff kommer i Commissariatet.

— 17. Begynt med at eftersee Archivet⁵⁾.

— 18. Russerne slaar Kongen af Preussen.

— 20. Efterseet Archivet, og deraf leveret eendeel Per-gaments-Documenter til Langebech.

— 22. C. C.: 1. Vidner paa Ord efter Aar og Dag, 2. Wemmetofte Closters Rættighed at holde Skifter, 3. En Classe reduceres i Helsingør Skole.

— 23. Conseil.

— 24. Etats-Raad Leth dør⁶⁾. Ingen af de Comitterede døde siden 1742⁷⁾.

¹⁾ Sml. Reskript af 24. Aug. 1759 (i Reskriptsaml.).

²⁾ Magnus Langhorn døde om Aftenen den 3. Aug. (Berl. Tid. 1759, 63).

³⁾ Sml. herom Offentlige Forlystelser i Fred. VI's Tid II, S. 223; Løven hørte til i Menageriet ved Frederiksberg Slot.

⁴⁾ Jvfr. 25. Juli.

⁵⁾ Jvfr. 13. Juli.

⁶⁾ Chr. Leth, Kommitteret i Rentekammeret, døde 24. Aug.

⁷⁾ Muligvis Skrivfejl for 1749; i hvert Fald døde Jens Poulsen Dreyer, der ligeledes var Kommitteret, i Jan. 1749.

August 27. Justitz-Raad Lichtenberg forlovet med Frøken Juhlson, Numsen med Søren Jørgensens Datter, den yngste Castenskiold¹⁾ med Brøers Datter.

— **28.** Kalls og Møllmans Erklæring anl. Magnæi Fundatz indkommer.

— **29.** C. C.: 1. Wordingborg Rectors Indkomster, 2. Geistliges Auctions-Rettighed, 3. Leiermaals-Bøder paa Præstegaarders Grund, 4. Ægteskabs-Lysning i Riber Stift, hvor Brudgommen boer, 5. Hedemarchens Provstie deeles. — Geistlige Commission: Pro-Cancellers Forslag, at der skulle være en Commission i hvert Stift for at spare Studenterne Reisen.

— **30.** Conseil.

September 2. Spiist til Hielmstierne. Hand var bleven dødelig syg om Fredagen²⁾.

— **5.** Canc.-Coll.: 1. Vestindiske Disputer, 2. Ordrops Søe, 3. St. Jørgens Søe.

— **6.** Conseil.

— **8.** Giort et nyt Reservoir ved Kilden³⁾.

— **11.** Prøvet eendeel gamle Mynter, fundne ved Üttersen⁴⁾ og Schwerin, som v. Aspern og Ixel⁵⁾ sendte mig. Deriblant nogle 9⁷/₈ og 9²/₈ lødige, 103 og 100 St $\frac{1}{2}$ paa Marken. Med et slæt Kors, slagne i Hamborg. Disse ere de Schillinge, som bleve slagne noget efter 1411. Skulle være 10 lødige og 100 paa M $\frac{1}{2}$ brutto. 10 saadanne Schillinge gjøre en Dansk Crone.

— **12.** Canc.-Coll.: 1. Bragnæss og Strømsøe Privilegier, 2. Naar Commissarier dømme til Bøder, meldes det for Øvrigheden, 3. Delinquenter sendes til Findmarken og Baadebyggere kaldes derhen, 4. Straf for Klittetags og Marehalsms Afhug, 5. Magistraten beskikker fleere Børs-Meklere, 6. 300 Rdr. til Siællands Landstings Huus.

— **13.** Conseil.

— **14.** Land-Milicen paa Amager.

¹⁾ Carl Adolf Castenskiold, den senere Ejer af Hagedstedgaard.

²⁾ d: 31. August.

³⁾ Jvfr. 7. Maj.

⁴⁾ Jvfr. 22. Juni.

⁵⁾ Svenskeren Jakob Ichsell, der opholdt sig som landflygtig i Hamborg.

September 16. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Et Qvind-folk stod aabenbare Skrifte; Text: Jacob 1, 21.

— 17. Søndag Aften var usædvanlig Nordlys, der skiød sine Straaler fra et vist Centro ligesom en Soel.

— 19. Annammet Pretiosa, Actier og Adkomster paa Ober-Cammer-Herrens 3 Gaarde, Castrup, Fodbye og Fugleberg¹⁾ i Commissionen hos Victor Pless. — C. C.: 1. Byefogd i Fridrichstad paa St. Croix, 2. Fridericiæ Vognmands-Taxt forhøiet, 3. Officeer-Fruers Qvarteer-Penge i Norge, 4. Jyllands Landstings Holdelse, 5. Holmens Skoler, 6. Tydske Christianshavns Kirke. — Societet: Prøve af den nye Almanak og af Chartet over Siælland; Kofod indretter sine Charter som de franske. Dreyers oc Suhms Piecer indleverede. Islandske Sager oplæste.

— 20. Conseil.

— 21. Du Roger gaaer til Engelland chargé d'affaires²⁾.

— 24. Spiist hos Hielmstierne og med Procanceller og Hielmstiernes beseet Eskemose og Ebberød. — NB. I forige Uge 115 fleere døde end fødte, Smaakopper og Blodgang grasseerer.

— 25. Auction paa Hirschholm. Det ubebygte og uindhegnede gik fra 12 til 16 Rdr. T. H:K. Den forige Forpagter Lassen fik eendeel Parter (hver paa 5 T. Hk.) ved Stranden, hvor hand vel bygger tæt ved, siden hand handler med Tømmer. Procanceller³⁾ fik Ebberød for 120 Rdr. aarlig oc for Bygningen 250 Rdr. Skovrider Erhart Eskemose for 260 Rdr. aarlig og 700 Rdr. for Bygningen⁴⁾. Hand boede der allerreede. Disse to Stæder ere imod 20 Rdr. T. Hk. aarlig⁵⁾.

— 26. Om Morgenen stærk Ildebrand hos en Hvid[t]-Øls-Brygger i Store Kongens Gade. Hans Søn og fleere kom til Skade. — Dr. Holm døde om Morgenen af Blodgang. — C. C.: 1. Sæholts Hospitals Lemmer skal have Vahre og ei Penge, 2. Indqvarteerings-Ligning mellem Colding og Aalborg, 3. Hospital paa St. Croix, 4. Porsgrund nye Kirke og Kaldenes Inddeeling i den Anledning.

¹⁾ Jvfr. 23. Septbr. 1758.

²⁾ Sml. Hist. Tidsskrift 7. R. I, 76.

³⁾ Erik Pontoppidan.

⁴⁾ Sml. Christensen, Hørsholm, S. 188, 296 og 302.

⁵⁾ ∴: den aarlige Ydelse svarede til henimod 20 Rdr. pr. Td. Hartkorn.

September 27. Der siges, at visse Corps skal indrettes iblant Amagerne, samt Forteresser der anlægges. — Grev Ahlefeldts ældste Comtesse¹⁾ er død af Skarlagens-Feber. — Conseil.

— **29.** Søllerød Kirke, Mr. Rosted, Forvalterens Søn paa Walløe, som skal være p[er]sonel Cap. i Herfølge oc maaske Successor.

Oktober 1. Høieste Ræt begynder. Horn, formedelst Heeshed, maae lade Anchersen plaidere for sig. — Capitain Scherwien holder Bryllup med Frøken Falsen.

— **2.** Commissionen begynt anl. Plesses Testamente. Ingen mødte paa Medarvingernes Vegne. Udsat i 14 Dage.

— **3.** C. C.: 1. Commissoria i Westindien, 2. Asminderød Degns Indkomster af visse Familier ved Fredensbørg, 3. Conduitelister over Betienterne i Vestindien. — Paa Comœdien²⁾ med Bartholin.

— **4.** Conseil.

— **10.** C. C.: 1. Vor Frue Taarns Overlevering til Professorerne, 2. Ingen maae være Borgere uden hand er hoesat, 3. Arrester i Fallit-Boer og Umyndiges Præference der, 4. Woer-Nimbs Ting forflyttes til Horsens, 5. Skoemagernes Articlens Forandring anl. Svennen[e], 6. Gisselfelt Strøe-Gods at sælges.

— **11.** Conseil.

— **15.** Obrist-L:t Schubart dør i Odense af Smaa-Kopper³⁾.

— **16.** Commission i Plesses Sag. Ingen mødte for Raben.

— **17.** C. C.: Skanderborg Byes Beskaffenhed. Udl. efter Ordre.

— **20.** Beseet mine 2 Damme paa Overdrevet.

— **22.** Mad. Linde dør. — Du Roger velter uden for Hamborg og dør deraf⁴⁾. — Justitz-Raad Schultz General-Krigs-Commissarius, München og Caroc Depecher at have samme Rang.

¹⁾ Overkrigssekretærens halvvoxsne Datter, Sofie Amalie, døde 24. Septbr. (Berl. Tid. 1759, Nr. 78).

²⁾ Et oversat Stykke, »Rigdoms Besværligheder«, gaves denne Aften for første Gang.

³⁾ Carl Rudolf Schubart, der nylig havde faaet Udnævnelse som Deputeret i General-Kommissariatskollegiet, døde 9. Oktober.

⁴⁾ Jvfr. 21. September.

Oktober 23. Cammer-Herre Staffelt dør¹⁾.

— **24.** Canc.-Coll.: 1. Magistraten i Holbech beskikker Organist, 2. Almuens Offer til Præsterne i Bergens Stift, 3. Naar Bønderkarle skal gaae af Tieneste.

— **25.** Sendt Geh:Raaden Canc.-Coll. Betænkning over Arnæ Magnæi Legatum.

— **26.** Conseil.

— **27.** De Engelske indtage Qvebec.

— **29.** Staffelts Broder²⁾ bliver Cammer-Herre og Staldmester med 1200 Rdr. Gage, Brockenhuus faaer 300 Rdr. Tillæg og Staldmæster-Gaarden.

— **30.** Commissioner 1. baade i Plesses Sag fra Paris, og 2. anl. Mad. Mogens Plesses Børn.

— **31.** C. C.: 1. Tydske Kirke paa Christianshavn, 2. De unge Jordemødres Øvelse i Findelhuset³⁾, 3. Kratzenstein tertius Examinator in Fac. Med., 4. Hielp til de Fattiges Væsen, 5. I Børnehuset antages en Opvarterske, 6. Liig i Norge, som staae over Jorden under Liigprædiken, 7. Ahrenstorffs Allarm med Sckinkel paa Landstinget⁴⁾, 8. Kgl. Segl for de Americanske Eilande.

November 2. Conseil.

— **3.** Augustini bliver Justitz-Raad.

— **5.** C. C., spiist til Hielmstiernes: Quarantaine for det Africanske Compagnie, og hvor deres Uld skal losses.

— **6.** Cammer-Herre Schlegel dør⁵⁾.

¹⁾ Kammerherre og Staldmester Adolf Heinr. v. Staffeldt døde efter Kistepladens Udvisende (i Adresseavisen 1759, Nr. 43) den 24. Oktober, omtrent 42 Aar gl.

²⁾ Vilh. Detl. Verner von Staffeldt.

³⁾ Med »Findelhuset«, der egentlig betegner Hittebørnshospital (af »at finde«), menes her det »frie Jordemoderhus« i Gothersgade, der netop paa dette Tidspunkt var bleven bestemt at overflyttes til Frederiks Hospital (Sml. Oversekretærens Breve 1759, Nr. 410).

⁴⁾ Konferensraad Fred. v. Arenstorff, der nylig var bleven Landsdommer i Viborg, havde efter sin Bestalling af 2. Juni 1759 faaet »Sæde efter sin Rang og allern. forundte Karakter« (Jydske aabne Breve 1759, 155). Han havde derefter taget »øverste Sæde« i Tinget, hvilket mishagede de øvrige Landsdommere, hvoriblandt Fred. Schinckel (sml. D. Kanc. Supplikprot. 1759 II, 188, 92, og Oversekretærens Brevbog 1759, Nr. 417).

⁵⁾ Kammerherre og Hofmester hos Fyrstinden af Ostfriesland, Christopher Wilh. von Schlegel, døde den 5. Novbr. (Kisteplade i Adresseavisen 1759, Nr. 45).

November 7. Action mellem de Preussiske og Østerriger, 16000 Mand stærke, som maae retirere sig.

— 8. Russerne gaae tilbage til Polen.

— 9. Conseil.

— 10. Brev fra Geh:Raaden anl. fleere Skabe i Archivet¹⁾.

— 12. C. C.: 1. Benaadinger for de Afbrændte i Fridrichshald, 2. Aalborg Raadstues Opbyggelse, 3. Leiermaals-Bøder, 4. Baroniet Wintersborg, 5. Nyekiøbing Hospitals Forstandere, 6. Norske Grændse-Carter, 7. Endelave Øe, Ægteskaber. Spiist til Stampe. — Societet: Dreyers Om H. Tastii Medaille²⁾. Calenderne færdige.

— 13. Min Svoger Caspar Junge døde d. 30. Octobris.

— 14. Proviantsforvalter Ottesen dør³⁾.

— 15. Conseil.

-- 16. Mad. Lorentzen dør.

— 19. C. C.: 1. Pommerske Skippere Borgere i K:havn, 2. Christiansands Borgere opfyldte Grunde for at hindre Sandflugt oc faae Skiøde derpaa. Spiist til Knuths. — Societet: Suhms Piece, at Svend Tuigeskiæg døde 1014⁴⁾.

— 20. Cammer-Junker Krag dør.

— 21. Været paa Collegium hos Hee over Metaphysiquen oc Euclidis Elementa.

— 22. Conseil.

— 23. Collegium hos Hee. — Caspar Moltkes Bryllup med Frøken Cicignon.

— 24. I Høieste Ræt i Commerce-Raad v. d. Lippes Sag mod Assurance-Compagniet.

— 26. Høieste Ræt. — Canc.-Coll., spiist hos mig: 1. Siællands Landstings Huuses Reparation, 2. Fyns Geistlige Enke-Casses Extension, 3. Proviantsforvalter Ottesens Skifte, 4. Brand-Cassa for Kroer og Møller i Siælland, 5. Skibs-Ankeres Prøve. — Societet: Suhms Afhandling om de Nordskes Handel i de hedenske Tiider⁵⁾.

¹⁾ Findes i Oversekretærens Brevbog 1759, Nr. 416; Skrivelsen omhandler tillige Kassationer.

²⁾ I Vidensk. Selskabs Skr., 1. R. VIII, S. 155 ff.

³⁾ Hans Ottesen døde 12. Novbr., 69 Aar gl. (Kisteplade i Adresseavisen 1759, Nr. 45).

⁴⁾ I Vidensk. Selskabs Skr., 1. R. VIII, S. 101 ff.

⁵⁾ Trykt i Vidensk. Selskabs Skr., 1. R. VIII, 19 ff.

November 27. Høieste Ræt. — Om Aftenen havde den Maroccanske Gesandt Audientz hos Kongen¹⁾.

— **28.** Assurance-Compagniet tildømt at betale til v. d. Lippe efter Policen. — Spiist til Marechals-Taffelet.

— **29.** Preusserne indtage Dresden, de Allierede indtage Mønster.

— **30.** Conseil.

December 1. Inviteret af Hr. Cramer til at indtræde i et Selskab med Justitz-Raad Nielsen, Carstens, Professor Rothe etc. anl. at lade indkommende Skrifter i den danske Veltalenhed trykke²⁾.

— **2.** Den Tydske Kirke paa Christianshavn indvies.

— **3.** C.C., spiist hos Hielmstiernes: 1. Carta til Tømmer-Flodningen, 2. Ahren[s]torffs Sag med Schinckel³⁾, 3. Baggesvogn Hospital. — Societet: 1. Kornmoed i Findmarken, skjønt Sneen laae i usædvanlig Mængde til medio Junii, [2.] Bomuld paa Træer. Læst Suhms Piece om Handelen.

— **4.** Det Finkiske Corps 18/m omringes oc tages til Fange af de Keiserlige, som faae tillige 60 Canoner etc. — Printzesse Lovise efter Forlydende faaer Smaaekopper.

— **5.** Printzesse Caroline faaer Smaaekopper. — Commission til at reglere Told-Væsenet⁴⁾. — Den Hollandske Ministers Hr. Calmettes Frue dør af Smaaekopper⁵⁾.

— **6.** Om Aftenen hos Justitz-Raad Nielsens i Selskabet, hvor Indbydelsen blev læst, forfattet af Secretario Professor Rothe⁶⁾.

— **7.** Conseil. — Thott gaer fra Cammeret, Ahlefeldt i

¹⁾ Udførligt Referat af Audiensens Ceremoniel i Berlings Tidender 1759, Nr. 96.

²⁾ Senere kaldet Selskabet for de skønne Videnskaber. Se herom bl. a. Rahbek og Nyerup, Udsigt over den danske Digtetekunst under Frederik V, S. 145 ff. Luxdorps Notitser om Selskabet, der fortsættes i det følgende, giver nye Oplysninger om dets første Oprindelse.

³⁾ Jvfr. 31. Oktober.

⁴⁾ Kommissionen, der nedsattes 10. Decbr., fik til Opgave at overveje, om Toldvæsenet og det amerikanske og guineiske Handelsvæsen efterdags kunde styres af et samlet Kollegium (Sjæll. Miss. 1759, Nr. 633). Et saadant Kollegium oprettedes snart efter.

⁵⁾ Antoinette Jeanne Elisabeth, f. Godin, døde 5. Decbr. mellem Kl. 9 og 10 om Aftenen i en Alder af 39 Aar (Berl. Tid. 1759, Nr. 98).

⁶⁾ Jvfr. 1. December.

Husum¹⁾ kommer i hans Stød; Wedel gaar ind i Høieste Ræt med 2000 Rdr., sc. 800 Rosenkrantz, som bliver Deputeret i hans Stød, 1200 Rdr. Schacks, som gaar til Sverrig²⁾).

December 8. Der skal have været en Mynt-Ordning af Dronning Philippa paa Runde Taarn.

— **9.** Et bestandigt Collegium, bestaaende af Conseillet, Ober-Hof-Marechallen oc Ahlefeldt paa Cammeret³⁾ anl. Told-Væsenet og Vestindien⁴⁾).

— **10.** C. C.: 1. Skifte efter Ottesen⁵⁾, 2. Skifte efter de, som ere ved den Kgl. Vestindiske Handel, 3. Lüttichau giør Thiele til et Stam-Huus. Spiist hos Stampes. — Grev Reventlau dør af Smaae-Kopper⁶⁾. — Den franske Flode slaaes af de Engelske. — Conference-Raad Mogens Rosenkrantz bliver gammel Cammer-Herre. — Societet: Læst paa Suhms Piece om Handelen.

— **11.** Heltzen, Paulli og Barchman Etatz-Raader, Berner og Carstens Justitz-Raader.

— **13.** Conseil.

— **14.** Ingen Underskrivelse, fordi Kongen var forkølet.

— **15.** Skrevet til Scherwien om Forlig, 200 Rdr. pro arrha af Mad. Pless.

— **17.** C. C., spiist hos mig: 1. Fridericiæ Raadhuuses Reparation, 2. Kiendings-Søvds⁷⁾ Afskaffelse paa Færøe⁸⁾, 3. Skibs-Ankeres Prøve, 4. Heedens Oprydning uden for Riibe, 5. Døde Børn ei at bringes til Jorde-Moder-Huuset⁹⁾. — Societet: Læst paa Suhms Piece.

— **18.** Hørt Frids¹⁰⁾ examinere. — Igiennemgaet Ballancen i v. d. Maases Commission.

¹⁾ Hans Ahlefeldt, Amtmand i Husum.

²⁾ Joach. Otto Schack-Rathlou blev Gesandt i Stockholm.

³⁾ Den ovennævnte Hans Ahlefeldt.

⁴⁾ Da Vestindisk-Guineisk Rente- samt General-Toldkammerkollegium oprettedes ved Forordn. 7. Jan. 1760, blev Personal-Sammensætningen en anden. Jvfr. 5. Decbr.

⁵⁾ Jvfr. 14. og 26. November.

⁶⁾ Kammerherre, Grev Chr. Ditlev R. døde om Formiddagen den 10. Decbr., 25 Aar gl. (Adresseavisen 1759, Nr. 52).

⁷⁾ Søv = Faar.

⁸⁾ Sml. Reskr. af 19. Aug. 1757 (i Reskriptsaml.).

⁹⁾ Jvfr. 31. Oktober.

¹⁰⁾ Vistnok Frederik Berregaard (1751—1805).

December 20. Conseil. — Været i Selskabet¹⁾ hos Bre-dahl. Oplæst Snedorffs nye Edda²⁾ og Zwergii Paraphrase over den 97. Psalme.

— 21. Imellem 11 og 12 om Aftenen fornam vi to eller tree stærke Stød i Kiøbenhavn, som af et Jordskiælv. Det samme mærkedes ogsaa paa Frydenlund og paa Nærum. Ligeledes i Slesvig, samt i Christiania, Moss og andre Stæder i Norge, hvor Fiskerne berettede, at Vandet var lunket, skjønt der var stærk Frost. Provst Bützow skal have spaaet dette Jordskiælv 4 Uger før af de Observationer, hand havde gjort om Veirliget for 30 Aar siden, da vi og havde Jordskiælv. — Vesuvius brænder.

— 22. C. C.: En Dreng i Norge døber et Barn uden Vand.

— 24. Skrevet Barfreds Testamente.

— 25. Takket i Byens Kirker for H. M:ts Restitution. Sygdommen var Smaae-Kopper, skjønt Justz:Rd. Brun³⁾ skal have sagt, at Kongen havde havt dem, da hand var et Barn, da Brun paa den Tiid allerede var hos Kongen.

— 28. Refereret for Geheimeraadens, som er syg af For-køelse. — Været paa Comoedie og seet den engelske Linie-dandsere⁴⁾.

— 29. Ober-Hofmarechallen bliver syg.

— 30. I Aalborg har været stærk Jordskiælv, saa at Budolphi Kirke er revnet og flere Kirker deromkring have taget Skade.

— 31. C. C., spiist hos Hielmstjerne: Tydske Kirke og Christianshavns Kirke søge, at Tienesten maae begynde sildigere end sædvanligt. Afsl[aaes].

¹⁾ Jvfr. 1. og 6. December.

²⁾ »Den nye Edda eller Gylfes anden Reise» findes i de af Selskabet udgivne »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber» I (1764), 1. Stk., S. 121 ff.

³⁾ Livkirurgen Simon Gottfried Bruhn (eller Braun).

⁴⁾ Der opførtes Molières Tartuffe, en Ballet (Søslag mellem vilde Folk og Amazoner), og til sidst producerede Mr. Stuart sig paa Traaden.

1760

Januar 1. Spiist hos Geheimeraad Holst, og der hørt Prædiken af en Student, navnl. Holst, fra Trundhiems Stift¹⁾, som har ypperlige Gaver og kand blive een med af de beste Prædikantere.

— 2. Været hos Hee, som er syg og hypochonder.

— 3. Conseil hos Geheime-Raaden. — Om Aftenen i Selskabet²⁾.

— 4. Hielmstiernes Søn³⁾ og Grev Julianus Moltke⁴⁾ døde.

— 7. Cancellie-Collegium, spiist til Stampes: Provisores ved det Norske Artiglerie-Corps maae arbeide med egne Hænder saavel for de Civiles som for de Militaires. — Societet: Læst af Suhms Piece.

[— 9.]⁵⁾ Et nyt Collegium, kaldet Det Americanske Guineiske Rente- og General-Told-Cammer oprettes. De Deputerede Ahlefeldt og Grev Friderich Moltke, de Committerede Etatz-Raad Barchman og Justitz-Raaderne Wasserschleben og Cederfelt. Naar Told-Sager foretages, skal de 2 andre Deputerede⁶⁾ sidde tillige i Rættten. Moltke faaer 1000 Rdr. Gage; 6 Renteskriverere, hver faaer 800 Rdr., og 200 Rdr. til en Fuldmægtig. Barchmans Departement er de Vestindiske Sager og Tolden i Kiøbenhavn og Øresund, Cederfelts Resten. Justitiarii og Justitz-Secretererens Contoirer indrømmes dette Collegii Betientere, og de forfløttes til Slottet. Adskil-

¹⁾ Chr. Holst, † 1807 som Præst ved Trinitatis Kirke.

²⁾ ∅: De skønne Videnskabers Selskab.

³⁾ Et lille Barn.

⁴⁾ Overhofmarskallens syvaarige Søn.

⁵⁾ Notitsen staar ikke udtrykkelig opført under 9. Januar; den findes paa det hvide Blad udfor Datoerne 9.—12. Januar.

⁶⁾ Nemlig i Rentekammeret. De Deputerede i Rentekammeret var paa dette Tidspunkt Hans v. Ahlefeldt, Mogens Rosenkrantz og Michael Basballe; Ahlefeldt var tillige Deputeret i General-Toldkammeret. Naar der i Kammerretten behandlede Toldsager m. v., skulde foruden General-Toldkammerets fem Medlemmer tillige Rosenkrantz og Basballe tiltræde som Assessorer (sml. Forordn. 7. Januar 1760). Senere paa Aaret fik det nyoprettede Kollegium en tredje Deputeret, A. P. Bernstorff, der nylig var traadt i dansk Tjeneste.

lige Forandringer ved Contoirernes Inddeeling paa Cammeret ved samme Anledning¹⁾.

Januar 10. Conseil. — Mandags-Posten kom om Morgenen²⁾.

— 11. Kongen spiiste offentlig.

— 12. Justitiarii og Justitz-Secretererens Contoirer indrømmes til det nye Collegium, som tager sin Begyndelse medio Februarii³⁾.

— 14. C. C., spiist hos mig: 1. Ordrups Søe, 2. Frie Porto for de stemplede Kort. — Societet: Læst Anonymi Betænkning om Jordskiælv, hvori var noget mod Pontoppidan. Siden vedblevet med Suhms Piece. Biarne Poulsens Sag om at være Provincial-Medicus paa Island forestilles fra Cancelliet.

— 15. Giort Ballance over v. d. Maases Skifte.

— 16. Tilsagt at iise, dog ei af Magistraten. Begyndt at tõe. — 18 Deserteurer antastede af en Piquet-Vagt.

— 17. Conseil. — De Hamborger Fredags- og Mandags-Poster ankomme⁴⁾. — I Selskabet; Sneedorffs Piece om Smagen oplæst.

— 18. Snedorff, Cramer, Rothe, Langebech, Horrebow, Carstens, Falsen spiiste hos os om Aftenen.

— 20. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Østrup, en Skibs-Præst, som var med Rumohr i Tyrkiet. — Spiist til Gluds om Aftenen, hans Bryllupsdag.

— 21. C. C., spiist hos Hielmstjerne: 1. Russisk Consul i Helsingør, 2. Stiftamtmand Heins Gaard i Wiborg at kjøbes til et Latinsk Skolehuus i Wiborg. — Societet: Forbedringer ved Almanakken, foreslagne af Horrebow. Regnskabet quitteeret, 1400 Rdr. Beholdning. Læst paa Suhms Piece.

— 22. Igiennemgaaet Kofods Forslag om det Capitul om Vidner⁵⁾. — Plesses Commission udsat til den 18. Martii.

— 24. Conseil.

— 25. Aagaard, Borneman, Falck, Folsach og Ramus virkelige Justitz-Raader.

¹⁾ Jvfr. 9. December 1759.

²⁾ 10. Januar var en Torsdag.

³⁾ Jvfr. 9. Januar.

⁴⁾ 17. Januar var en Torsdag.

⁵⁾ i Lovkommissionen.

Januar 26. Arbien dør¹⁾.

— **28.** C. C., spiist til Stamples: 1. Gisselfelt Strøe-Gods at selges, 2. Skoler paa Alss at indrettes, 3. Baggessvogns Hospitals Fundatz, 4. Kaldenes Ligning paa Walløe²⁾, 5. Justitiarii Archiv i Høieste Ræt, 6. Horsens Hospitals Gods sælges, 7. Bomuld fra Norge sendes til Fabriqueurer, 8. Carter over Norge, 9. Land-Physicus i Island Biarne Poulsen, 10. Capere i Norge. — Societet: Russes[?] Beretning om Jordskiælv³⁾. Geh:Raaden læste selv eendeel Efterretninger fra Spanien om statu litterario.

— **29.** Spiist til Marechals-Taffelet⁴⁾.

— **30.** Capituls-Taxt: Rug 2 Rdr., Byg 1—5—8 β , Havre 1—1—8 β .

— **31.** Conseil. — Været i Selskabet.

Februar 3. En Comet sees.

— **4.** C. C.: 1. Solums Kalds Deeling, 2. Skifte efter Musicanten i Roskilde, 3. Universitetets Boghandler frie fra Næringsskat, 4. Regnskabet for den Tydske Fattiges Skole paa Christianshavn at aflegges for Patronen og de Ældste i Stæden for Biskoppen, 5. Islandske Lovs Forbedring, 6. Iisning ved K:havn ei at tilsiges af Stads-Hauptmand⁵⁾. Spiist hos Knuth. — Societet: Spanske Litteraria. Suhms Piece.

— **5.** Preuserne slaaes af de Svenske. — Hver Rente-skriver faaer 200 Rdr. Tillæg.

— **6.** Om Formiddagen hørt de unge Baron Gulden-croner⁶⁾ examineres paa Consistorio, præsenté Patrono⁷⁾, Geh:Raad Scheel etc.

— **7.** Conseil. Cron-Printzen examineret Kl. 10⁸⁾.

— **8.** Været i Commission hos Biskoppen.

¹⁾ Ogsaa Berl. Tid. (1760, Nr. 9) angiver Hofmedaljør Magnus Gustav Arbiens Dødsdag til 26. Januar.

²⁾ Sml. D. Kanc. Supplikbog 1759 II, Nr. 1187.

³⁾ Jvfr. 14. Januar.

⁴⁾ Kronprins Christian (VII)'s 11aarige Fødselsdag.

⁵⁾ Jvfr. 16. Januar. Sagen, der angik Isning paa Fæstningsgravene, stod længe paa; Krigskancelliet var meget uvilligt til at opgive Stads-Hauptmandens Ret til at udkommandere Borgerne til Isning (Oversekr. Breve 1760, Nr. 417).

⁶⁾ Brødrene Chr. Wilh. (12 Aar) og Peter (11 Aar). Sml. Kbhvns Univ.'s Matrikel III, 197.

⁷⁾ Joh. Ludv. Holstein.

⁸⁾ Jvfr. 25. Januar 1759.

Februar 9. C. C., spiiist hos mig: 1. Hvad Apotequerne i Christiania eene maae handle med, 2. Collect og Indquarterings-Frihed for Fridrichshald. — v. d. Maases Skifte-Commission: Arvingerne underkastede sig vores Decision uden Appel, anl. Jevnet mellem Brøderne.

— 12. Underskrevet med Falsen Begiæringen til Voldgiftsmændene i Sagen mellem Capitain Falsen og Capitain Scherwien.

— 13. Ahlefelt kommer i Oeconomie-Collegio.

— 14. Conseil.

— 15. Været i Commissionen hos Biskoppen.

— 16. Skrevet et Indlæg i Scherwiens Sag¹⁾.

— 18. C. C.: 123 Suppliquer, spiiist til Hielmstiernes: 1. Om Heste-Hude ere gode til Køllerter?, 2. Gødningen i Kiøbenhavn skal kiøres til Philip de Langes Salpeter-Verk paa Christianshavn, 3. En General-Brand-Cassa over heele Danmark. — Societet: Eggert Olufson Forlov at reise til Island paa et Aar. Læst af Suhms Piece.

— 19. Ober-Hof-Marechalinden²⁾, svag af sit forige Tilfælde, forflyttes til Palais. — Givet min Betænkning over Rantzaus Forestilling anl. Herlufsholm.

— 21. Conseil. — Opsat Decision imellem v. d. Maases Arvinger.

— 22. Været i Ordination, Professor Rothøll prædikede. — I Commissionen hos Bispen om Eftermiddagen.

— 25. C. C., spiiist hos Stampes: 1. Steen-Huuse i Fridrichshald, 2. Skiftet efter Proviant-Forvalter Ottesen³⁾. — Soc.: Udlæst Suhms Piece. Andreas Clavius fra Celle i Saxen indsendte en Afhandling om Quadratura Circuli. Klevenfelt viiste en Sølv-Medaille af Axel Urne af 1561.

— 28. Conseil. — Om Aftenen i Selskabet. — Ober-Hof-Marechalinden dør.

— 29. I Commission hos Bispen.

Marts 1. Paa Biskop Egede⁴⁾: Præsul hic est propter Christum qui cuncta reliquit | Lætus hyperboreis sacram

¹⁾ Jvfr. 12. Februar.

²⁾ A. G. Moltkes første Hustru Christiane Frederikke, f. Brüggemann. Palais : det Moltkeske Palæ paa Amalienborg.

³⁾ Jvfr. 10. December 1759.

⁴⁾ Næmlig paa hans Portræt. Stikket beskrives hos Strunk, Nr. 713.

animare tubam | Ardens præco Dei, glacie squalentia primus
| Sustinuit pulcros per juga ferre pedes (Es. 52, 7) | Nunc
sibi devinctas, Cœli per amœna *vireta* (Grønln.) | Lustrat
ovans animas sub meliore polo. — Fru Helt¹⁾ dør.

Marts 2. Bragt v. d. Maases Skifte til Ende. Indt.: 47258 Rdr. 2 $\text{fl} 3\frac{1}{2}$ β , Udg.: 9252 Rdr. 1 $\text{fl} 12$ β . En Broder-Lod 10858 Rdr. 5 $\text{fl} 4\frac{3}{7}$ β , en Søsterlod 5429 Rdr. 2 $\text{fl} 10\frac{3}{14}$. 3 Brødre- og 1 Søsterlod. Justitz-Raad v. d. Maase og Cornet Schubart fik hver 1000 Rdr. forlods.

— 3. C. C., spiiist hos mig, siden Knuth var paa Landet: 1. Kiøbmændenes Oplag af Korn-Vahre, 2. Reglement for Organisterne i Odense, 3. Islandske Lov remitteret til Lov-Commissionen. — Societet: En Skipper fra Holsteen gav et Project om at plante Skov paa Heeden. Dr. Fabritii i Tøndern Anmærkninger over det frisiske Kiøkken-Salt²⁾. — Grev Wedel Jarlsberg og Cammer-Herre Huitfelt Riddere.

— 4. Dr. Anchersen i Ribe dør³⁾. Hand skal have drømt, at 3 skulle døe, og da 2 af hans gode Venner strax efter døde, sluttede hand sig til, at hand selv skulle være den tredie. Siden den, som har Succession paa Land-Physicetet efter ham, skal boe i Fridericia, har hand giort en vidtløftig Forestilling om, at der jo maatte være en Medicus i Ribe. Dat.: Skrevet som paa min Dødsdag.

— 5. Friderich Moltke bliver Hof-Marechal, Otto Osten, Gersdorff og Brügman Cammer-Herrer.

— 6. Høi[e]ste Ræt. Nr. 126. Oberformynderne i Bergen betroe en Borger sin Broders Arv, 1200 Rdr., siden hand var fød Væрге. Denne Borger pantsætter sit Huus til Cammerraad Valentin[sen] i Flensborg for 500 Rdr. og derpaa nogle Aar efter gaer fallit. Skifterætten deciderer, at Børne-Midlerne skulle have Præference frem for Pante-Obligationen, som var tinglyst, hvilken Decision Raadstuen stadfæster. Ober-Hof-Rætten tilkiænder Valentinsen Præference og dømmer Oberformynderne i 80 Rdr. Omkostning. Denne Dom blev confirmeret i Høieste Ræt, og at Oberformynderne skulle betale af egne Midler i denne Processes

¹⁾ Kancelliforvalter Helts Enke Margrete Hedevig.

²⁾ Joh. Chr. Fabricius' Afhandling om det frisiske Køkkensalt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. VIII, 171 ff.

³⁾ Provincialmedikus Ancher Anchersen i Ribe døde 28. Febr.

Omkostning 80 Rdr. og 24 og 5 Rdr. til Justitz-Cassen. — Om Aftenen paa Appartement. — Grevinde Holst faaer en Søn.

Marts 7. Conseil.

— 8. Justitz-Raad Falsen Directeur ved de Fattiges Væsen.

— 10. C. C., spiist til Knuths, Geheime-Raaden kom efter Maaltid: 1. Opsloe Hospitals Kald, 2. Skifter og Rettens Gebyhre paa Fæø¹⁾, 3. Et Skolehuus ved Breininge Kirke paa Als²⁾, 4. Fro- og Aftensangs-Prædiken alternere i Nicolai Kirke, 5. Medicus i Ribe, 6. Tiiden, naar Soldaterne i Holsteen skal confirmeres. — Societet: Fabritii Piece om Kiøkken-Salt³⁾.

— 11. Mad. Mogens Plessens anden Søn⁴⁾ dør af Smaaekopper.

— 12. Paa Collegium hos Hee.

— 13. Conseil. — Været i Selskabet.

— 15. Nye Tontine eller Pensions-Casse⁵⁾.

— 17. C. C., spiist hos Hielmstiernes: 1. General-Beneficium] paup[ertatis] for Opfostrings-Huuset, 2. Stiftamt- og Amtmændenes Relationer i Delinquent-Sager, 3. Vor Frue Skoles Reparation i Odense, 4. Graabrødre Kirkes Reparation i Wiborg. — Samling paa Banquen til en Slags Augmentation. — Geh:Raaden reiser til Ledreborg.

— 21. Conseil om Aftenen Kl. 6. — Eenhver kand faae Actier i Banquen; en nye Actie 500 Rdr., en gammel 1000 Rdr. Der maae laanes paa Jorde-Gods, Huuse og Gaarde⁶⁾.

— 22. Underskrivelse hos Kongen. Broch og Lange Cancellieraader⁷⁾.

— 24. C. C., spiist til Stamples: 1. B. Poulsen Land-Physicus paa Island, 2. Støvring-Gaards Closters Tilstand, 3. Løgte- og Sprøite-Skattens Forhøielse $\frac{1}{12}$ deel, 4. Hof-Rettens Skifte-Decisioners Indstevning. — Societet: Mølman læste om S. Remberto. Miileviisere over Fyen.

¹⁾ c: Fejø.

²⁾ Maa menes Ærø.

³⁾ Jvfr. 3. Marts.

⁴⁾ Mogens Plessen (f. 1748).

⁵⁾ Sml. Forordn. af 5. Marts 1760.

⁶⁾ Sml. Forordn. og Plakat af 22. Marts 1760.

⁷⁾ Udnævnelserne findes tillige indført i Dagbogen under 14. Marts.

- Marts 25.** Generalinde Thurah dør¹⁾.
 — **26.** Været paa Collegium hos Hee.
 — **27.** Conseil. — Samling hos Bartholin anl. Voldgifts-Sagen mellem Falsen og Scherwien²⁾.
 — **29.** C. C., spiist til Knuths: 1. Landsdommernes Titulatur i Jylland, 2. Collect til en Skole paa Westmanøe, 3. Bøe-Jorder til Præster paa Island. — Afsagt Kiændelse i Scherwiens og Falsens Sag.
 — **31.** Om Formiddagen blev 947 Actier i Banquen og 1100 Portioner i Pensions-Cassen indskrevne. — Conseil. — Spiist til Marechals-Taffelet.
April 2. Været paa Frydenlund og gaaet til Stranden.
 — **6.** Mad. Schöneman³⁾ døde om Morgenen Kl. 8.
 — **7.** Hr. Pontoppidan⁴⁾, Cammerraad Falbe⁵⁾ og Cammerraad Frølund⁶⁾ døde.
 — **9.** C. C., spiist hos mig: 1. Jus vocandi til Opsloe Hospital, 2. Qvæg-Market i Nyekiøbing paa Falster, 3. Kirketienestens Indretning i Kiøbenhavn. — Hr. Østrup Capellan til Nicolai.
 — **10.** Conseil. — Kongen reiser paa Landet.
 — **12.** Stiftamtmand Cicignon for sin Person nyder Indkomsterne af Auction[s]-Directeur-Tienesten i Bergen.
 — **14.** Fulgt Mad. Schönemann til Jorde med Bartholin, Guldencrone, Rejelsen⁷⁾, Busekist, von Essen, Jens Jensen og Plocherose. — Esmarck bliver Etatz-Raad.
 — **15.** Om Aftenen sildig afbrændte den gamle Bygning af Børnehuset, som Kongen havde leiet, tillige med den Maroccanske Uld og hvad der hørte til Fabriquen og Farveriet. Huset skal alleene koste 20000 Rdr. at opbygge.

¹⁾ Christiane Marie de Thurah, f. Kiærskiold, var født 28. Juli 1714 og døde 25. Marts 1760 (Berl. Tid. 1760, Nr. 25).

²⁾ Jvfr. 12. Februar.

³⁾ Luxdorfs Svigerinde, Mariane Catharine Junge, gift med Kaptajn Schöneman.

⁴⁾ David Pontoppidan, Sognepræsten til Helligøjstes Kirke, døde 4. April (Kisteplade i Adresseavisen 1760, Nr. 29).

⁵⁾ Chr. Ludv. Falbe, kongl. Kasserer, døde den 6. April, 61 Aar gl. (Berl. Tid. 1760, Nr. 28).

⁶⁾ Slotsforvalter paa Kristiansborg Paul F.

⁷⁾ ∴: Regelsen eller Riegelsen.

Siden det gik ligeledes til med Guldhuset i fior, har mand talt paa adskillige Maader derom.

April 16. Canc.-Coll.: 1. Om Soldater maae boe paa Landet uden at tiene, 2. Oberformynderne i Odense være ved Skifter, og Attest om Børnepenge ved Skiøder, 3. Odense Latine-Skoles Opbyggelse, 4. De fattige Kongens Kirker i Colding frietages fra Extra-Paabud, 5. Frie Brev-Porto for Siællands Brand-Societet, 6. Tienestefolk i Callundborg give noget aarlig til de Fattige, 7. Den Tydske Kirke paa Christianshavn a. har kostet 75000 Rdr. og b. er i 6000 Rdr. Giæld, samt behøver c. til Taarnet 18000 Rdr., d. til Spidsen 12000 Rdr., e. Skole- og Betienteres Huus 3000 Rdr., f. Kirkegaardens Indhegning 1000 Rdr., 8. Om det er raadeligt at værve Løsgiangere. — Societet: Mølman oplæste St. Remberti vitam.

— 17. Conseil.

— 23. C. C.: 1. Auction efter Proviants-Forvalter Ottosen¹⁾, 2. Islandske Lovs Forbedring, 3. Medicus i Ribe, 4. Om Kongens Jagtrættighed paa 4 Tdr. H. K. — Afsagt Decision i de øvrige Poster af Scherwiens Sag og giort Liquidations-Regning²⁾.

— 24. Conseil. — Commission i Plesses Sag. Rosenkrantz og Falsen deciderede, at Testamentet skulle fremlegges.

— 26. Sat eendeel Statuer, kiøbte paa Auctionen i Holte, i min Have³⁾.

— 28. Enkedronningen bliver farlig syg.

— 30. Canc.-Coll., udl. ad exped.: 1. Militaires i Aggershuus Stift contribuere til de Fattige, 2. Delinquenters Sendelse til Findmarchen, 3. Waranger Markets Afskaffelse⁴⁾, 4. Execution hos de Militaires i Bergen, 5. Fremmede Haandværkeres Væring, 6. Fundatz for Glostrup oc Wallensbeck Kirker.

Maj 1. Nichen til den eene Statue blev giort⁵⁾.

— 3. Hielmstjerne bliver haardt angrebet af en Steen i Galde-Blæren.

¹⁾ Jvfr. 25. Februar.

²⁾ Jvfr. 27. Marts.

³⁾ Sml. Søllerød Sogn, S. 82.

⁴⁾ Sml. Reskript af 14. Maj 1760 (i Reskriptsaml.).

Maj 5. Conference-Raad Klinggraf dør¹⁾).

— **6.** Underskrevet Forslag til Jon Olavsøns Instrux til den Islandske Lovs Forbedring.

— **7.** Hr. Schade i Rødbye lod mig levere et Brev, hvori hand recommanderede en Ansøgning om Beneficio paupertatis. I Brevet var hæftet en Banco-Seddel paa 50 Rdr. Jeg leverede Brev og Seddel tilbage til Commissionairen Lüderman, som havde været Fuldmægtig hos Admiral Hagedorn. Samme Person, som havde Anseelse til at være en ærlig Karl, blev ræt bestyrtset over en saa ulovlig og uanstændig Gierning i sær af en geistlig Mand. Hand lovede at sende begge Deelee tilbage og give Præsten min billige Fortrydelse tilkiende. — Canc.-Coll.: 1. Instrux til den Islandske Lovs Forbedring, 2. Gadernes Allignement i Fridrichshald, 3. Naar Skibbygger-Svenne kand og skal opsiges Mesterne, 4. Taxt paa Bremerholms Kirke-Gaards Jorder. — Lov-Commission: Igien-nemgaaet eendeel af det Capitul om Vidner. — Forseglet Scherewiens Voldgifts-Forretning²⁾).

— **8.** Conseil.

— **10.** Min heele Huusholdning udflettet³⁾).

— **13.** Været i Lov-Commissionen og vedblevet at igien-nemgaae det Capitul om Vidner. — Scherwien underskrev Afregningen med Falsen⁴⁾. — Underskrevet og forseglet v. d. Maases Skifte-Act. — Landsdommer Laurberg og Byefogd Hesselberg⁵⁾ rappelleres.

— **14.** Canc.-Coll. hos Hielmstjerne og udl. ad exped. efter Ordre: 1. Tienestefolks Opsigelse paa Landet, 2. Graabrøder Kirketaarns Bygning i Wiborg, 3. Delinquent-Dommes For-kyndelse for Process at forkorte, 4. Breves Paaskrift ved Jyllands Landsting, 5. Mandskabs Desertion at forekomme, 6. Kornkiøb paa Landet og i Kiøbstæderne i Norge.

— **18.** Spiist om Middagen med von Stöcken paa Papiirs-Møllen.

— **19.** Jacob Cantor gaær fallit. — Scherewien Etatz-Raad

¹⁾ Joachim Gustav Klinggraf, f. 9. Jan. 1706, døde 4. Maj (Adresseavisen 1760, Nr. 36).

²⁾ Jvfr. 23. April.

³⁾ Næmlig til Nærum.

⁴⁾ Jvfr. 7. Maj.

⁵⁾ Begge paa St. Croix.

og Landsdommer i Fyen; Klevenfelt Etatz-Raad; Scheel Comitteret paa Cammeret.

Maj 20. C. C.: 1. Det store Forslag om Hielp til de Fattiges Væsen, 2. General-Directeurs Embede ved Chirurgien¹⁾. — Lov-Commission: Det Capitul om Vidner tilendebragt.

— 22. Conseil.

— 27. Assessor Horrebøw og Hr. Jegind i Faxø døe. — Cammer-Herre Holst i Ribe bliver Amtmand i Flensborg og Grev Schach Stiftamtmand i hans Stæd.

— 28. C. C.: Assistentz Kirke-Gaards Jorders Taxt. — Seet det kunstige Uhrværk, giort 1630, hvorpaa Mesteren har sat: Vides et non intelligis. Den franske Uhrmager, som har sat det i Stand, skriver oven over: Vidi et intellexi.

— 29. Conseil. — Aagaard bliver Assessor i Cancellie-Collegio og skal referere i min Fraværelse.

— 30. Munthe bliver Etatz-Raad oc Hr. Bloch, Slotspræst, Præst til Hellig Giestes Kirke, men undskyldte sig.

— 31. Reist til Byen. Spiist til Hielmstiernes paa Bakkehuuset med Greve og Grevinde Holst. — Bartholin skal forrette Justitiarii vices, medens Levetzau er paa Landet. — Cederfelt paa Hof-Junker Caspergaards Vegne kiøber Frydendal for 80000 Rdr.

Juni 1. Reist tillige med Graah, hans Søn og Mag. Bartholin i Herrens velsignede Navn til Holsteen. Fra Kiøbenhavn Kl. 11¹/₂ Formiddag. Kom til Slagelse Kl. 1¹/₂²⁾ og lagt om Natten i Vært[s]-Huuset.

— 2. Beseet St. Michels Kirke og den Latine-Skole, der har 50 Disciple, i Slagelse. Reist til Corsør om Aftenen. 2 Miile. Spiist om Aftenen til Marechals-Taffelet.

— 3. Gaaet om Bord med Grev Ahlefeldt om Morgenen Kl. 5. Kl. 9 vare vi en Miil fra Nyborg. Derpaa blev det blikstille, saa at vi kom ikke i Land før Kl. 4¹/₂ Eftermiddag. Kongen gik ud Kl. 7¹/₂ og kom før vi. Reist fra Nyborg til Langeskov Kroe 2 Miile, derfra til Odense, 2 Miile.

— 5. Reist til Colding. Beseet Kirken og Skolen. Qvarter hos Hospitals-Præst Hr. Krag. — Ved Colding vare een-deel Pfaltziske Emigranter, som skal beboe de Jydske Heeder. De blive i alt 1800.

¹⁾ Efter Generaldirektør Simon Krügers Død.

²⁾ om Natten.

Juni 6. Reist til Flensborg. Qvarteer hos Stads-Secreterer Lüders.

Efter Brand-Taxationen i Flensborg i følge Brand-Ordningen af 6. Octobris 1745 er taxeret:

	Mark lübsch	
I. Kirchspiel St. Mariæ		
Privat Gebäude.....	799 300	
Publique	14 500	
	—————	813 800
II. Kirchspiel St. Nicolai		
Privat Gebäude.....	629 900	
Publique	19 550	
	—————	649 450
III. Kirchspiel St. Johannis		
Privat Gebäude.....	161 800	
Publique, Das Thor	600	
	—————	162 400
IV. Verbesserung überhaupt.....		600
		—————
		1 626 250

Hvert 100de M $\frac{1}{2}$ lbsch giver aarlig 1 l:sch.¹⁾ til Brand-Cassen. Hvert tusinde M $\frac{1}{2}$ lbsch giver aarlig 3 lb:sch. einfache Schatzung. Nu er Skatten fierfach.

— 7. Reist til Stendrup, 2 Miile, og derfra til Schleswig, 2 Miile. Qvarteer hos Cancellieraad Brinckman, som har leiet sit Huus til Skildrer Geve²⁾. Dette Huus boede Salig Byefogd Meyer i, og har været Sal. Helts og mit Qvarteer tilforn.

— 8. Geve, fød i Hamborg, har været ved Kunst-Kammer[c]t og er Skildrer; har giftet sig med en Pige hos Enkedronningen. Hand har begynt paa et Værk af Coquiller, hvoraf 31 Plader ere færdige med tydsk og fransk Beskrivelse. Den franske giøres af Abbé Tavernier i Pariis. Jeg fandt hos ham Copie af min Salig Svigermoders³⁾ Portrait, som Wahl⁴⁾ har giort. Hand paastaaer at kunde gjøre Spansk-Grøn.

— 9. Spadseeret til Hadebuy Kirke, hvor den beste Pro-

¹⁾ ∅: lybsk Skilling.

²⁾ Formentlig N. G. Geve.

³⁾ Luxdorpha Hustrus Moder var Karen Meulengracht Wissing; mulligvis menes dog her Severin Junges anden Hustru, Else Bartholin.

⁴⁾ Johan Salomon Wahl, kgl. Hofskildrer og Kunstammerforvalter.

spect af Slesvig er. Klokken er gjort 1561. Kirke-Juraters Navne 1634. Adskillige Malerier.

Juni 10. Refereret for Geh:Raaden Sagerne af Canc.-Coll. 2. Jun.: 1. Fridrichshalds Indqvarteerings Ligning, 2. Birke-dommeren i Skanderborg Byefoged, 3. Skifter og Byefogd og Skriver paa St. Croix, 4. Fridrichstads Kirke bygges af Træe. — Cron-Printzen bliver inoculeret.

— 11. Printzen af Bevern faaer Grenadier-Corpsset.

— 12. Juell Stiftamtmand i Fyen i Rantzaus Stæd, som tager sin Afskeed; den gamle Grev Danneskiold i Juells Stæd paa Sorøe. Rehder Jægermester i Trolles Stæd.

— 13. Observeret Solens Formørkelse. Da den endtes, var Klokken 5 Minuter over 9. — Spiist baade Middag og Aften hos Justitz-Raad Boye; om Aften var Cammer-Herre Reventlau og Datter der, som skal have Grev Magnus¹⁾.

— 14. Reist til Kropper Busch 1 $\frac{1}{2}$ Miil og derfra til Rendsborg 1 $\frac{1}{2}$ Miil. Qvarteer hos Snedker Schumacher.

— 16. 8 Gaarde afbrænde i Hillerød²⁾.

— 17. Refereret Canc.-Coll. af 9. Junii i Conseillet: 1. De Militaire i Norge contribuere til de Fattige, 2. St. Jørgens Sø sættes i Stand, 3. Fremmede Maler-Svenne betale Gesellen-Gebühr.

— 18. Gaaet over Eideren i en Baad for at see Arenskiolds Have.

— 19. General-Manoeuvre. Om Eftermiddagen Artigleriet, da 3 Miner sprang.

— 20. Giort et Project til Jubel-Medaillen³⁾: Apollo rækker Muserne et Privilegium, Libertas per absolutum dominium asserta d. 16. Oct. 1660, vota solvit d. 16. Oct. 1760.

— 21. Kongen reiser til Travendahl.

— 22. Cron-Printzen fik efter Inoculationen 34 Smaa-Kopper, de 2 i Ansigtet.

— 23. Reist til Fridrichstad med Cancellieraad Langreuter. Skifte-Stæder: 1. Sargkrog (af den Aae Sarg) og derved Sargbrück⁴⁾, 2. Bung, 3. Croppe, 4. Grotereihe, NB. Halvveien. 5. Forbi Meyerhoff, 6. En Bom kaldet Bøhmers-

¹⁾ Moltke.

²⁾ Branden fandt Sted om Natten mellem den 7. og 8. Juni.

³⁾ Jubelfesten i Anledning af Enevældens Indførelse.

⁴⁾ Sarg ∅: Sorge.

laug-Bom; der betales 1 l. β , 7. Buing, 8. Woelt, 9. Nord-Stapel, 10. Seeht, 11. Fridrichstadt. — Fridrichstad er bygt i en Quadrat og igiennemskaaret med 6 Gader fra Synder til Nord, og med 3 fra Øster til Vester. Grændser til Eyderen mod Vester. En anden Flod, die Trenne, gaer ved en Canal giennem Byen, og desuden ved Sluser (hvoraf hver har kostet 12000 Rdr.) ledes i Eyderen. Der er Ebbe hver 6te Tiime og Flod hver siette samt Stilstand en Tiime ved hver Afvexling. Naar Ebbe kommer, lukker de Porte af den Sluse, som skiller Eyderen fra Trenen, sig til, naar der er Flod, lukke de sig af sig selv op. Alle Gavlene paa Huusene hænge udover, omtrent $1\frac{1}{2}$ Fod; saaledes ere de bygte for 150 Aar siden for at hindre Skade af Vandfald. Byens Vand er af Cisterner. Den er anlagt paa hollandsk Viis. Gaderne reene, Fortogerne med Klinker, Gaderne trokne efter Snor. Viinranker, Frugt- og Lindetræer fast ved hver andet Huus. Der er 4 Kirker: 1. Lutherske. Altertavlen bestaaer af et prægtigt Støkke, forestillende Christum død med hans Moder og Venner om ham, givet af Georg Owens 1675. 2. Reformeert Remonstrantisk, som Calvinisterne og Arminianerne tillige søge. I Kirken er Epitaphium over Jo. Wilhelm Verdam, første Borgemester i Byen, døde d. 20. Junii 1648, ætat. 79. Paa en Steen over Kirke-Porten læses, at Kirken er bygget 1624, d. 1. Sept., og at Jomfrue Cathrine van Moersberch lagde den første Steen. 3. Mennistisk. 4. Catholsk, med kiønne Malerier. Endnu en Jødisk Synagoge, 1674. I Byen skal være 500 Huuse og Gaarde og 2000 Siæle. Der er 1 luthersk og 1 reformeert Borgemester, 2 lutherske, 2 reformeerte, 2 mennistiske Raadmænd. Alle Publicationer skee igiennem Raadstue-Vinduet, ud paa Gaden. De Brødre Ovens, Mennister, dreve den største Handel i sær med jydsk Stude. De eie mange Frey-Güter, indtil 2 Miile hen mod Gardingen. Hand, som vi spiiste hos, har kjøbt Sal. Geh. Rd. Gersdorffs Hof, hvor hand var som Oberstaller i Eidersted. Ved samme Hof er en deilig Have. Hand har og begynt at plante Skov uden for, hvilket er usædvanligt i Marschen. Vi havde Meloner og Jordbær. Hand berettede, at mand i Hamborg havde alting 9 à 10 Dage tiiligere end hand af Have-Sager. I hans Huus i Byen var de 8 Saligheder med bare sort, men konstigt Arbeide, samt adskillige Sommer-

fugle og Blomster med Farver indbrændte paa Ruderne A:o 1627. — Hr. Ovens bruger oliet Papir i Stæden for Glass til sine Mistbænke.

Juni 24. Spiist hos Ovens og været paa hans Have uden Porten ved Collernbüttel.

— **25.** Reist tilbage til Rendsborg. Markedet begynder. — En Nat-Post, som var deserteret med 5 andre, attrapperes.

— **26.** Præsten i Fridrichs-Ort, Hr. Lopnau¹⁾, har i 25 Aar været blind, og dog forretter sit Embede. Naar en Forordning skal oplæses, maae hand lære den uden ad.

— **27.** Canc.-Coll. 16. Junii: 1. Trundhiems Capitulares Ansvar for de publique Midler, 2. Fattiges Væsens Giæld. — Hr. Reenberg dør²⁾.

— **28.** Kongen kommer fra Travendahl. — Refereret for Geheime-Raaden Cancellie-Collegium af 16. Junii. Vid. d. 27. Junii.

— **30.** D. 29. reist til Schlesvig efter Maaltid, d. 30. reist om Aftenen til Flensborg. — Refereret for Geheimeraaden Canc.-Coll. af 23. Junii: Forordningen om Land-Milicen forandret.

Juli 1. Reist fra Flensborg til Middelfart, spiist i Hadersleb om Middagen og lagt til Hr. Engels i Middelfart om Natten.

— **2.** Reist fra Middelfart til Nyborg og derfra gaaet paa Smakken Kl. 8¹/₂ om Aftenen. Smakken kom ikke til Lands ved Corsør førend Fredagen³⁾ Kl. 1 om Formiddagen, var altsaa 27 Tiimer paa Vandet.

— **3.** Om Morgenen Kl. 6 lod Cammer-Junker Lerche, Graah og jeg os sætte i Land med en Baad; eendeel af de øvrige maatte søge Proviant paa Sprow.

— **4.** Kl. 3 om Morgenen reist fra Corsør til Byen og derfra til Nærum. Fik jeg Rosen i begge mine Been ligesom sidst.

— **5.** Spiist om Aftenen ved Brinchmans Kilde.

— **8.** Reist til Byen og spiist til Graahs paa Fridrichsberg om Middagen. — Giort Extract over Canc.-Coll. 30. Junii og udleveret: 1. Collect til de Afbrændte i Hillerød, 2. For-

¹⁾ Carl Friedr. Lopnau.

²⁾ Chr. Reenberg, øverste Kapellan til Nicolai Kirke, døde om Eftermiddagen d. 27. Juni (Adresseavisen 1760, Nr. 50).

³⁾ 2. Juli var en Onsdag.

mynderes Beskikkelse i de Militaires Sterboer, 3. Skifteforvalteres Tieneres Salarium i Sterboer.

Juli 9. C. C.: 1. Graabrødre Kirketaarn i Wiborg, 2. Folkene ved Fridrichswærk søge Cregome og Winderød Kirker, 3. Tillæg til Viin og Brød ved de publique Kirker. — Mødt for Berregaard i Reventlaus Skifte. Grevskabets Documenter overleveres Geh:Raad Grev Reventlau og Huusfoged Lüders tilskrives at overlevere Grevskabet¹⁾.

— **10.** Spiist i Torbeck Middag og Aften med heele Bispens²⁾ Familie, som Justitz-Raad Aagaard tracteerede.

— **14.** Igiennemlæst Kofods Capitel om Vidner og underskrevet Forestillingen derom.

— **15.** 1759 d. 10. Decembris blev paa St. Croix opdaget en farlig Sammenrottelse af Negerne, som havde besluttet at slaae alle Blanke ihjel.

— **16.** Canc. Coll.: Auctions-Directeur-Tienesten Søndensfields.

— **17.** Conseil.

— **21.** Mad. Beulewitz³⁾ dør i Barselseng d. 19. Julii, hendes Moders Geburtsdag.

— **23.** C. C. 1. Delinquent-Domme refereres Øvrigheden, 2. Obductionsforretningers Betaling i Delinquent-Sager, 3. At Inquisitions-Commissionen directe maae holde Forhør paa Landet i Sager om Desertion, 4. Landstings-Lysningers Paaskrift i Jylland, 5. De Fattiges Giælds Betaling, 6. Conspirationen paa St. Croix.

— **24.** Conseil.

— **26.** Kiørt til von Støkkens Skov om Aftenen.

— **28.** Spadseeret til Valke- og Fiile-Møllen⁴⁾ samt Frydenlund.

¹⁾ Chr. Ditlev R., g. m. Ida Lucie v. Plessen, var død 10. Decbr. 1759 (smk. Fyens hist. Herregaarde II: Brahetrolleborg, S. 63). Der var i Ægteskabet en umyndig Datter, men Enken mente, at hun var frugtsommelig og haabede at bringe en Søn til Verden, der kunde arve Grevskabet Reventlow, som ellers skulde tilfalde afdødes Farbroder, Gehejmraad Chr. Ditlev R. († 1775). Dette slog imidlertid ikke til, og Skiftekommissarierne deciderede 3. Maj 1760, at Grevskabet skulde overgaa til Farbroderen. Denne Decision var bleven stadfæstet ved Højesteretsdom af 26. Juni (Sjæll. Miss. 1760 Nrr. 89, 288, 297 m. fl., og Højesterets Voteringsprot. 1760, S. 189).

²⁾ Ludvig Harboe.

³⁾ Sophie Magdalene Beulwitz, f. Brandt.

⁴⁾ Stampen og Raavad.

Juli 30. C. C.: Holmens Præsters Gages Deeling i Naadsens-Aaret.

— 31. Conseil.

August 2. Kongen af Preussen ophæver Beleiringen for Dresden.

— 6. C. C. og udleveret: 1. Magistraten i Odense skal dømme i Politie-Sager¹⁾, 2. Levanger Market i Trundhiems Stift reguleres¹⁾.

— 8. De Franske slaes af de Allierede.

— 13. C. C.: 1. Skattefrihed for dem, som rydde i Norge, 2. Assistentz Kirke-Gaarde for Søe-Staten og Guarnisonen, 3. Odense Hospitals Bønder vil købe deres Gaarde, 4. En Sognepræst og Politiemester Comitterede ved de Fattige, 5. Den sidste Classe i Roskilde Skole afskaffes, 6. Birketings-Domme over Delinquenter forkyndes, som Oberrættens.

— 14. Conseil.

— 15. Juell Stiftamtmand i Fyen.

— 16. Toldforpagtningen i Danmark ophæves, og Kgl. Betientere beskikkes som tilforn.

— 18. Hein faaer 1000 Rdr. Pension og Grev Rantzau den yngre²⁾ bliver Stiftamtmand i Viborg.

— 20. C. C.: 1. Hvem der skal skifte efter Selv-Eier Bønder, 2. Straf for dem, som slaer Klittetag, 3. De Militaire i Bergen skal staae under Ober-Politie-Commissionen for saavidt de contribuere til de Fattige, 4. Taxt for Obductions-Forretninger, 5. Almuen i Norge maae købe Korn af Skibe-rommene, 6. Project til en Plan for Lov-Commissionen, 7. Facultas Philosophica at befries fra de 100 Rdr. aarlig til Bibliotequet; it[em] om Magistris oc Baccalaureis³⁾.

— 21. Conseil.

— 25. Kongen af Preussen slaer Louduhn og Printz Hendrich Russerne. — Mag. Lemvig til Guarnisons-Kirken dør⁴⁾.

— 26. Ober-Hof-Marschalchen har Ja-Ord med Frøken Raben til Hove.

¹⁾ Sml. Reskripter af 22. Aug. 1760 (i Reskriptsaml.).

²⁾ Chr. Rantzau († 1765).

³⁾ Sml. Reskript af 12. Septbr. 1760 (i Reskriptsaml.).

⁴⁾ Mag. Søren Lemvig, f. 20. April 1709, døde efter Gravskriften over ham (trykt i Adresseavisen 1760, Nr. 70) den 26. Aug.; i samme Blads Nr. 68 opgives Dødsdagen til 25. Aug.

August 27. Holt Cancellie-Collegium hos mig, og udliveret efter Ordre.

September 1. Den unge Professor Kofod dør Natten imellem Søndag og Manddag¹⁾ paa Classens Gevæhr-Fabrique.

— **3.** C. C.: 1. St. Jørgens Sø opstemmes paa Kongens Bekostning, 2. Hvorviidt Kiøbenhavns Borgere kand nyde Jagtfriehed og jus vocandi, 3. Fridrichs Hospital maae exequere deres liquide Fordringer uden Dom, 4. Hielp til den afbrændte Bergens Kirkes Opbyggelse, 5. Bøsemagerne ved Armeen deres Privilegier. — Forkyndt Stevning til Høieste Ræt i Sagen om Plesses Testamente. — Conseil præsenté Geheimeraad Dehn.

— **9.** Ober-Hof-Marechallen har Bryllup²⁾. — Mad. Hillermand skal giftes med Cantor ved Tydsk Kirke. — Den unge Grevinde Reventlau³⁾ bliver forvildet i Hovedet efter Inoculationen.

— **10.** C. C.: 1. I Tingsvidner og Acter i Westindien skal være 20 Bogstaver i hver Linie, 2. Commandanten i Bergen maae ei bruge Militair-Vagt mod Borgerskabet, 3. Sikkerhed for de Umyndiges Midler i Bergen, 4. Det unge Mandskab i Odensø om Titul af Fridrichs Compagnie, 5. Renter af 1000 Rdr. svares af 2 Kald til Riber Bispe-Residentz, 6. Veiere og Maaler beskikkes fra Cancelliet. — Underskrevet Contrastevning i Grev Schulenburgs Sag. Commissionen berammet til d. 22. Septbr.

— **11.** Conseil.

— **17.** C. C.: 1. Hvem der skal give Forretningerne beskrevne i Opbudsoer, 2. Endelig Slutning med Assistentz Kirke-Gaardene⁴⁾, 3. Hvorlænge Præsterne forud skal være hos Delinquenter.

— **18.** Conseil.

— **20.** v. Stöcken opsiger Springforbi⁵⁾.

— **24.** C. C.: 1. Solum Kalds Deeling, 2. Skifte efter

¹⁾ d: 31. August og 1. September.

²⁾ Jvfr. 26. August.

³⁾ Maaske menes Frederikke Louise (f. 1746), Datter af Gehejmeraad Chr. Ditlev R. († 1775).

⁴⁾ En Plakat derom udkom 29. Oktbr. 1760.

⁵⁾ Springforbi ejedes af Johan Drewsen paa Strandmøllen.

Præste-Enker, 3. En Kiøbstads Anleggelse i Nordlandene, 4. Vægt oc Maal i Trundhiem, 5. Nicolai og Hellig-Giæstes Præsteboligers Vedligeholdelse, 6. Collect for de Afbrændte i Rønne. — Societet: Aftryk af Medaillen til Jubel-Fæsten¹⁾. Professor Kofods Giæld og Instrumenter. Carta over Fyen til Almanakken.

September 25. Conseil.

— 30. Grevinde Schach dør d. 27^a). Den yngste Greve³⁾ skal være hendes eeneste Arving, naar først Gielden af Revenuerne er betalt. Barchman oc Byeskriver Birk, Executores, faae hver 500 Rdr. aarlig, og Birk 4000 Rdr. Dør Grev Schach uden Livsarvinger, da tilfalder hendes Godser i Siælland Fridrichs og de i Jylland Riber Hospital⁴⁾.

Oktober 1. C. C.: 1. De Norske Nationale Militaires Befrielse fra at svare til de Fattiges Cassa, 2. Politiemester tager Sæde i Convent-Huus-Commissionen, 3. At enhver Chirurgus skal være Accoucheur, og Chirurgi exercere sig i Findel-Huuset.

— 2. Conseil. — K[ongen] laaner 5 Tønder Guld af Genua, hvorfor Kiøbenhavn sættes i Pant⁵⁾.

— 8. C. C.: 1. Hvad Magistraten i Kiøbstæderne skal have for at bievaane Laugs-Samlingerne, 2. Laugenes Forandring i Almindelighed i Anledning af General-Procureurens Erklæring⁶⁾ paa Urtekræmmernes Klage, 3. General-Conducteur Hammer vil gjøre nye Carter over Norge, 4. K:havns Privilegiers Extension. — Da Hans May:t, i Anledning af Jubel-Festen, havde ved Geh:Raad v. d. Lühe⁷⁾ tilsagt Byen en eclatant Kgl. Naade, saa begiærede de: 1. Deres Privilegier confirmerede paa nye, 2. At Magistratens, de 32 Mænds og andre fornemme Borgeres Børn maae antages paa Sorøe Academie og iblant Sø- og Land-Cadetter, 3. At deres Jorde-Gods maatte eximeres fra Forordningen⁸⁾, naar de ellers

¹⁾ Jvfr. 20. Juni.

²⁾ Skal være 28. Septbr.; hun døde paa Giesegaard.

³⁾ Frederik Christian Schack († 1790).

⁴⁾ Jvfr. 16. Febr. 1759 og De Danske Majorater, S. 128 ff.

⁵⁾ En udførlig Redegørelse for denne Laanesag i Carl Bruuns Kjøbenhavn III, 228 ff.

⁶⁾ Se Stampes Erklæringer III, 143 ff.

⁷⁾ Overpræsidenten.

⁸⁾ Nemlig Forordn. om Udskiftning af 29. Decbr. 1758. Jvfr. 25. Maj 1759.

giorde alt hvad deri befales til Land-Væsenets Forbedring, 4. At K:havns Borgere alleene maatte nyde Oplags-Friede og ingen Kgl. Betiente eller andre end Borgere handle en gros eller en detail, 5. At den Islandske og Findmarkske Handel alleene af dem maae drives, sc. af K:havns Borger-skab, 6. At Tolden paa Oplags-Vahre maae gotgiøres ligesom det skeede før 1748, 7. At Borgereskabet maae bevilges Oplag paa fremmede Korn-Vahre, 8. At Consumptionen maae eftergives paa alt hvad der indføres fra 16. Octobris til 16. Novembris.

Oktober 9. Conseil.

— 10. Waage bliver Comitteret i Cammer-Collegio og faaer de 2 Norske Comptoirer, som Berner havde.

— 13. Stormen tog til med saadan Hæftighed, at Rek-værket om Dyrehaven blæste om, mange store Træer bleve oprykte med Rode, og eendeel [?Baade] gik paa Grund og kom til Skade.

— 14. C. C.: 1. Den første Apotequer paa Bornholm, 2. Accisen og Skibbroe-Tolden legges igien til Magistraten i Nyekiøbing paa Falster. — Bevilget, at Kiøbenhavns Magi-strats og de 32 Mænds, samt andre fornemme Borgeres Børn maae antages ved Sorøe Academie. Vid. d. 8de.

— 15. Conseil hos Geheime-Raad, som var aareladt. — Bernstorff leverede den Articul om Danmark af en viss Abbé, hans Skrift¹⁾, sendt fra Paris ved Wedel Friis²⁾, at Hielmstjerne, Stampe og jeg skulle give vore Tanker derom.

— 16. Jubelfesten for Souverainiteten dens første Dag, da der blev holt Gudstieneste; Biskop Harboe prædikede i Vor Frue Kirke. Den 17. holdes Orationer, og den 18de Doctor-Grader in Theologia, Medicina et Jure.

— 17. Oberkamp lader hente 30 Køer fra Saltholm ved Baade, som med Mænd og Alt forgaae, og Qvæget driver til Wedbeck.

— 20. Kiøbt et Par Heste for 60 Rdr.

— 21. C. C.: 1. Pommerske Skippere, som nedsætte sig her i Byen, oc pommersk Brænde at hentes med vore egne Skibe, 2. Monopolium paa Tobakspinderie for Trundhiems Tugthuus afslaaes.

¹⁾ Jvfr. 22. Oktober.

²⁾ Den danske Envoyé i Paris.

Oktober 22. Gabel bliver Cammer-Herre. — Skrevet Betænkning over Abbé de Burlés Skrift om Danmark¹⁾.

— **27.** Reist til Byen med alle for i Vinter. — Fik min Bestalling som virkelig Etatz-Raad, dat. d. 17. Octobris 1760. — Hof-Marechal Moltke bliver Ridder.

— **28.** C. C.: Christiansands Privilegier. Derom General-Procureurens grundige Erklæring²⁾, gaaer først til Told-Cammeret og til Vice-Statholderen.

— **29.** Været til Justitz-Raad Aagaards Bryllup. Bisp selv viede dem. Texten efter Brudens³⁾ Forlangende var Psalm. 82, 12.

— **30.** Conseil.

November 3. C. C., spiist hos Hielmstjerne: 1. Baronesse Marschalchs Legatum paa 16000 Rdr.⁴⁾, 2. Provincial-Medici Tieneste i Siælland.

— **4.** Igiennemlæst Selskabets Priisskrifter: 1. Thullins Vers om Søefarten⁵⁾, 2. Skiærmans (hos Levetzau) Oversættelse af Merope⁶⁾. Begge excellente, Resten mindre end maadeligt.

— **5.** Staaet Fadder med Frue Hielmstjerne, Frøken Finckenhagen og Klevenfeldt til Seilings Søn Hans.

— **6.** Conseil.

— **8.** Et vestindisk Skib paa Reisen til Bergen forgaaer. Assureret for 28/m Rdr.

— **10.** C. C., spiist til Stamples: 1. Fruetaarns Overlevering, 2. Studenter og Chirurgi exercere sig i at accouchere, 3. Civil Krigsræt og Stads-Hauptmand paa St. Croix, 4. Skifter efter Officeererne ved Brand-Væsenet, 5. Liigs Begravelse ved Christianshavns Tydske og Danske Kirker.

¹⁾ Jvfr. 15. Oktober. Bernstorff var lidet imponeret af Abbé de Burlés Skrift; han fandt det fuldt af Misforstaaelser og Skoser over danske Forhold (RA. Gehejmeregistratur 1760, Fol. 543 f.).

²⁾ Trykt i Stamples Erklæringer III, 183 ff.

³⁾ Bolette Sofie Hersleb, en Datter af den afdøde Biskop.

⁴⁾ Den Fletscher'ske Stiftelse. Rachel Sofie Friherreinde af Fletscher var Enke efter H. C. v. Marschalck. Se iøvrigt Hiort-Lorenzens Legatrepertorium VI, 225.

⁵⁾ Se Selskabets »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber« I, 1. Stk.

⁶⁾ I Stedet for »Skiærmans (hos Levetzau)« har i Dagbogen først staaet: »Loddes« [∴ Barthold Johan L.]. Hans Schiermann, der siden gik til Norge som Sorenskriver, var paa dette Tidspunkt Huslærer i Kbhvn. Hans Oversættelse af Voltaires Merope er trykt i Selskabets »Forsøg« I, 2. Stk., S. 1 ff.

November 11. Om Eftermiddagen i Rosenkrantzes Commission hos Rantzau. Udsat til den 16. Decembris.

— **12.** Kongen af Preussen slaaer Felt-Marskalk Daun d. 3. Novembris.

— **13.** Conseil.

— **14.** Lund¹⁾ Conference-Raad og Cederfelt Etatz-Raad.

— **15.** Brockenhuus faaer det hviide Baand om Formiddagen og Mogens Rosenkrantz om Eftermiddagen.

— **17.** C. C., spiiist hos Knuth: 1. Gaardbrugende Militaires i Norge contribuere til de Fattiges Cassa, 2. Naadsens-Aarets Deeling ved Holmens Meenighed, 3. Børnehusets Afløbs-Render i Canalen, 4. Quarantaine for det Middellandske Søes Skibe, 5. Professoris Theologiæ samt Beriider i Sorøe, deres Løn.

— **18.** Læst Sneedorffs Piece om Æmulationens Influx i de smukke Videnskaber. — Om Eftermiddagen, efter at Jagten var endt paa Jægersborg, havde Kongen det Vanhæld, da hand stod fra Hæst, at Piben paa det høire Been blev brækket. Dog var Guds Haand og Forsyn derved, at det blev til en simpel fractura, uden Splinder. Hans Mai: maatte altsaa forblive paa Jægersborg²⁾.

— **20.** Forfattet et Pro Memoria, à mon corps défendant, tilligemed H. og S., om C[o]nf[er]ensraad³⁾. — Et Skib med 550 norske Troupper, som gik ud d. 21. Octobris, og hvorfra mand ingen Tiidende havde havt den gandske Tiid, da den store Storm var, saa at mand ventede det var forgaaed, dages lykkelig op⁴⁾ i Langesund.

— **21.** Conseil Kl. 11 Formiddag.

— **22.** Været paa Jægersborg om Formiddagen. Geheimeraadten skriver de courante Sager under efter Kgl. Befaling.

¹⁾ Peder Michelsen Lund, Kommitteret i Rentekammeret.

²⁾ Kongens Sygehistorie (Beretning afgivet af Hoflægerne Braun og Wohlert, dat. 16. Maj 1761) i Danske Kongers Hist. (RA.), Nr. 452 c.

³⁾ Bogstaverne H og S og Ordet: Conferensraad er i Originalen skrevet med hebraiske Bogstaver. Hvad der sigtes til, er uvist. H og S kan betyde Hielmstjerne og Stampe. De tre Etatsraader: Luxdorph, Hielmstjerne og Stampe stod som Medlemmer af Kancellikollegiet i Anciennitet umiddelbart efter Casp. Christoph. Bartholin (Eichel), der var bleven Konferensraad kort forinden. Jvfr. 9. December.

⁴⁾ dages op = opdages.

November 23. Hellig-Geistes Kirke, Mr. Faber. Beedet for Kongen.

— 24. C. C., spiist hos mig: 1. Om Stads-Hauptmanden skal conferere med Magistraten anl. hans Foranstaltninger, 2. Om Ober-Hof-Ræts Assessorerne bør mulcteres i Høieste Ræt, 3. Secreterer Ramshart skal læse i Høieste Ræt.

— 25. Bolle Weygaard, Klokker til Hellig Geistes Kirke, dør, og Magistraten beskikker strax den danske Skoleholder Sandberg i hans Stæd.

— 27. Conseil.

— 28. Giort Cour¹⁾.

— 29. Efter Aviserne har K[ongen] af Engelland²⁾ deponeret over 16 Millioner Rdr. Deriblant 5000 R St. aarlig Liv-Rente til hver af hans 17 Børne-Børn.

December 1. C. C., spiist hos Hielmstjerne: 1. De femmeriske og holsteenske Skippere maae ei selge Hveede uden til Bagere, 2. Harboes Closters Reparation, 3. Bergens Cathedrale-Skoles Reparation. — Kongen begynder at underskrive.

— 4. Conseil. — I disse Dage er forøvet Tyverier i adskillige Huuse her i Staden, hos Torms, Hielmstiernes, Langebechs, Kratzensteins etc.

— 5. Om Aftenen til Capitaine Schönemanns Ja-Ord med den yngste Frøken Dauw.

— 8. C. C., spiist til Stamples: 1. Capitulares i Trundhiem skal staae til Ansvar for de publiques Midler og sam-tække i deres Udsættelse³⁾, 2. Odense Commissions⁴⁾ Tilendbringelse, og at de intet reglere for Fremtiden, 3. Forordning om Delinquenters Præparation⁵⁾, 4. Professorernes Residencer, som bortleies, frie fra Indqvarteering, 5. Prof. Rosenstands⁶⁾ Klage over Hamborg Magistrat, som lod hans Refutation paa Schades Deistiske Skrift⁷⁾ brænde af Bøddelen⁸⁾.

¹⁾ Sofie Magdalenes Fødselsdag.

²⁾ Georg II var død 25. Oktober.

³⁾ Sml. Reskript af 13. Marts 1761 (i Reskriptsaml.).

⁴⁾ angaaende Byens offentlige Anliggender, nedsat 13. Juli 1759. Sml. Missive af 13. Marts 1761 (Fynske Miss. 1761, Nr. 10).

⁵⁾ Forordn. 13. Marts 1761.

⁶⁾ Peder Rosenstand-Goiske.

⁷⁾ Georg Schades Religion der Adepten.

⁸⁾ Det var dog ikke rigtigt, jvfr. 9. Marts 1761. Sagens Akter trykt i Nyerups Luxdorphyana, S. 4 ff.

December 9. Classen bliver Deputeret i Land-Etatens General-Commissariat med Rang som Oberst. — NB. Det d. 20. Nov. skal eengang ved Leilighed skee alleene¹⁾

— 11. Conseil.

— 12. Giort Cour paa Jægersborg.

— 15. C. C., spiist hos Knuth: 1. Quarantaine-Huus og Anstalter, 2. St. Laurentii Kirke paa Vesterlandsføhr skal holde Præstegaarden vedlige. — Om Aftenen paa Comoedie og Pantomime²⁾.

— 16. Hos Geheimeraadn paa Bakkehuset, som er syg af Forkiølelse.

— 17. Underskrevet som Cautionist Berregaards Obligation til Preisler paa 1200 Rdr.

— 18. Conseil præsent. Dehn et Thott. — Refereret Sagerne om Eftermiddagen for Geheimeraadn.

— 19. Underskrevet til Vitterlighed Berregaards Pante-Obligation i Borrebye til hans Søster. — Christen Hansen paa Lønborregaard dør, Raadmand Munch dør³⁾.

— 20. C. C. og udleveret: 1. Placats Ophævelse om at Hveden først skal tilbydes Bagerne⁴⁾, 2. Politie-Adjutant Prosches Dimission, 3. Tvende engelske Præster beskikkes i Vestindien.

— 26. Beseet Værelserne paa Ørholms Mølle.

— 30⁵⁾. C. C. og udleveret: 1. Baronesse Marchals Legatum paa 16000 Rdr.⁶⁾, 2. Harboes Closters Reparation, 3. Opsigelses-Tiiden fastsættes til inden Nye-Aar.

— 31. Foder-Marskalk Kiær dør.

¹⁾ Jvfr. 20. November.

²⁾ Holbergs Maskerade og Pantomimen Den strandede Columbine.

³⁾ Raadmand Hans Munch, f. 21. Febr. 1698, døde 18. Decbr. (Adresse-avisen 1760, Nr. 99).

⁴⁾ Ved Plakat af 15. April 1761 ophævedes Plakaten af 23. Febr. 1756.

⁵⁾ Datoerne i Kancelliets Supplikbog for Møderne i Kancellikollegiet stemmer for de nærmest foregaaende Maaneder ikke overens med Luxdorphs Datoer. Hans Datoer er som Regel nogle Dage forud for Supplikbogens.

⁶⁾ Jvfr. 3. November.

1761

Januar 2. Giort Cour paa Jægersborg.

— 6. Brügman bliver Major.

— 7. C. C., spiist hos mig: 1. Geistlige og Civile Auctioner paa Samsøe, 2. Indretning ved Jorde-Moder-Huuset efter Bergers Forslag.

— 8. Conseil.

— 12. C. C. hos Hielmstjerne, som har Tandpine, og spiist der: 1. Colds Forslag om Ober-Hof-Retten. — Efter at Tobaks-Fr. var udkommen¹⁾, blev en Undsigelse mod Bargum²⁾ opslaaet paa Holmens Kirke. Derpaa har Politie-mester, efter Told-Cammerets Brev, ladet opslaae en Placat, at Almuen skulle herefter faae ligesaa meget Tobak for en Skilling, som hidintil.

— 13. Commission baade i Sal. Cammer-Herre Revent-laus og i Ober-Ceremoniemesterindens³⁾ Sag.

— 14. Kongen begynder at gaee.

— 15. Conseil. Geheimeraad Holst er syg.

— 19. C. C., spiist til Stampes: 1. Adskillige Rescripter om Laugenes Indskrækning, 2. Erindring fra Indqvarteerings-Commissionen om Professorernes Residencer, 3. 10000 Rdr. aarlig Hielp til de Fattiges Væsen, 4. Told-Cammeret for-lange[r], at alle Tobaks-Handlere skal have Moratorium.

— 20. Commission hos Rantzau. Rosenkrantztes Sag op-tagen til Doms. Ditto for Mad. Mogens Pless udsat indtil viidere. — Reebet gaer løs ved Jægerspriis Færge, hvorved Prammen synker med 10 Mand og eendeel Hæste.

— 21. Le Comte de St. Germain bliver Generalissimus. — Den »taabelige« Benzon⁴⁾ dør og efterlader sig 2 Tønder Guld.

— 22. Conseil. Refereret Sagerne for Geheimeraadens,

¹⁾ 31. Decbr. 1760.

²⁾ Henning Friderich Bargum, Forpagter af Tobakshandelen i Danmark. Sml. Holm, Danmark-Norges Hist. II, 2, S. 284 f.

³⁾ Overceremonimester var paa dette Tidspunkt Victor Chr. v. Plessen, gift med Agathe Lucie, f. v. Plessen. Aabenbart menes dog her Mad. Mogens Plessen, Enke efter den tidligere Overceremonimester.

⁴⁾ Niels Benzon til Sæbygaard, Søn af Konferensraad Lars Benzon.

som endnu er meget mat. — Mad. Brandt opsiger mig 1100 Rdr.

Januar 23. Obrister Hoben i Garden dør¹⁾.

— **24.** Opsat Dommen i Rosenkrantz's Sag.

— **26.** C. C., spiiet hos mig: 1. Bolverkets Vedligeholdelse uden for Knuths Hotel²⁾, 2. En af Kiøbenhavns Præster Comitteret i de Fattiges Væsen, 3. Lehns³⁾ Ægtepagt med Frøken Cicignon paa 30000 Rdr.

— **28.** Hos Geheimeraad'en om Aftenen med Listen over Conseils-Sagerne. — Capituls-Taxt: Rug 9¹/₂ R , Byg 7¹/₂ R , Havre 4¹/₄ R .

— **29.** Conseil. — Giort Cour.

— **30.** Rantzau⁴⁾ faaer Hobens Compagnie⁵⁾, Grev Wedel bliver Hofmester hos Printzesse Sophia Magdalena.

— **31.** Obrister Brügman faaer Regimentet⁶⁾ efter Deichman, som blev Gen:Kr:Commissaire, og Gabel kommer igjen til Førstinden⁷⁾.

Februar 1. Tillisch General-Veimester Syndenfields.

— **3.** C. C., spiiet hos Knuth: 1. Begravelse-Cassa for Kiøge, 2. Ægteskabs-Bevillinger i forbudne Ledd for Hadersleb Amt, 3. Kalksteen at udføres fra Faxøe, 4. L'ouvrage des Romains⁸⁾ anl. det Fattiges Væsen, 5. Anstalter for at hindre Desertion, 6. Tillæg for Professorerne i Sorøe og Pension for deres Enker. — Commission i Grev Ysenborgs Sag.

— **4.** Kongens Been glider ud paa nye sidste Torsdag, saa Hans May:t igjen maae holde Sengen⁹⁾.

— **5.** Conseil og refereret for Geheimeraad'en.

— **6.** Qvitteerret paa Schönemans Testamente.

— **7.** Været i Smagens Selskab hos Cramer.

¹⁾ Johan Vilh. Hobe, Oberst af Kavalleriet og Premiermajor i Livgarden, døde 14. Januar i Jylland.

²⁾ i Kalleboderne (i: Frederiksholms Kanal).

³⁾ Poul Abraham Lehn († 1804).

⁴⁾ Chr. Ditlev R.

⁵⁾ i Livgarden til Hest.

⁶⁾ Første Vesterlenske National-Regiment.

⁷⁾ Førstinden af Ostfriesland, Sofie Caroline, hos hvem C. C. Gabel († 1800) blev Hofmester.

⁸⁾ Hvad der sigtes til, er uvist.

⁹⁾ Jvfr. 18. November 1760.

Februar 9. C. C., spiist hos Hielmstjerne: 1. Et Kald er leedigt fra Confirmationens og ei fra Vocationens Dato, 2. Pest i Archipelago, 3. Barfreds Stam-Huus¹⁾. — Societet hos Geheimeraaden: Islænderen Eggert Olufson bliver endnu et Aar i Island. Hees Project om Land-Maaleriet, dertil 1200 Rdr. om Aaret. Der skal være et Slags Folk ved Verona, som tale Dansk.

— **12.** Conseil hos Geheimeraaden: Barfreds Stam-Huus²⁾ afslagen. — Commission hos Mad. Mogens Pless baade i Reventlaus og i Plesses Sag. I den sidste frafald Mad. Pless sine Præentioner, siden hun ventede, at Wildtniss-Sagen snart fik Ende.

— **13.** Afsagt Dom i Mad. Rosenkrantztes Sag tilligemed Geh:Raad Wind.

— **14.** Været om Aftenen til Carstens, hvor ingen fleere af Selskabet mødte.

— **16.** C. C., spiist hos Stampe: 1. De Gaardbrugende Militaires i Norge contribuere til de Fattige, 2. Præsterne i Island maae bruge de Jorde[r], som ingen anden har brugt i 20 Aar, 3. Rescriptet, som indskrænker Handelen med Hveede, ophæves³⁾. — Societet: 1. Efter Hees Forslag skal 1200 Rdr. aarlig anvendes paa Landkort. 2. Regnskabet approberes; 800 Rdr. i Behold. 3. Schiønnings Piece om, hvad de gamle vidste om Scandinavia⁴⁾.

— **17.** Professor Rothe forlovet med Jfr. Biørn. — Frontin gaaer fallit.

— **18.** Til Schönemans Bryllup⁵⁾, Hr. Rhone viede dem.

— **19.** Conseil.

— **20.** Cron-Printzen examineres⁶⁾.

— **21.** Uroligheder i Sverrig. Høpken⁷⁾ faaer Afskeed.

— **22.** Hellig-Giestes Kirke. Hr. Hegelund holdt sin Ind-

¹⁾ Benzonsdal, Smørum H. — Sml. Stampes Erklæringer III, 387.

²⁾ Jvfr. 9. Februar. Det lykkedes dog senere Vinhandler Fred. Barfred at faa sit Gods ophøjet til Stamhus (sml. Sjæll. aabne Breve 1765, Nr. 238).

³⁾ Jvfr. 20. December 1760.

⁴⁾ G. Schønings Afhandling i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. IX, 151 ff.

⁵⁾ Jvfr. 5. Decbr. 1760. Bruden var Christiane Louise Dauw, yngste Datter af Amtmand Dauw.

⁶⁾ Jvfr. 7. Februar 1760.

⁷⁾ Den svenske Statsmand A. J. v. H.

trædelses-Prædiken, og efter at samme var sluttet, blev hand indsat af Provsten.

Februar 23. C. C., spiiist hiemme, siden Baronesse Knuth er syg: 1. Laane 23000 Rdr. paa Gisselfelt, 2. Grevinde Lerches Opbud, 3. Stiftamtmand og Bisp Ober-Inspecteurer over Kirker i Rytter-Districter. — Societet: Schiønnings Piece om Scandinavia udlæst.

— 26. Conseil. Geheimeraaden drager til Jægersborg.

— 27. I Commission hos Bispen for sidste Gang.

— 28. Major Hoff¹⁾ til Hessel dør. — Allarm paa Opera over 2 Danseuser, Moretti og Franchi, mellem hvilke een-deel, endog de fremmede Ministres, toge Partie. Deres zèle blev viist ved at kaste Ducater op; Franchi fik 200 og Moretti 80²⁾.

Marts 2. C. C., spiiist til Knuths: 1. Uafgiorte Sager efter Stiftsprovsten i Christiania, 2. Quarantaine for Pesten i Archipelago, 3. Præsternes Mandtall over Folke- og Familie-Skatten, 4. Missionen i Findmarken. — Giort Cour hos Cron-Printzen. — Soc.: Kratzensteens Piece om Veneris Gang giennem Solen³⁾.

— 3. Printzen af Anhalt-Bernborg faer Grambows Regiment⁴⁾.

— 5. Høieste Ræt. No. 82. Niels Rindom contra Christian Krarup. Det Synder-Jydske Land-Milice Regiments Læg No. 84 var et Strøelæg, hvoraf Beyer havde 13 Td. 3 Skp. 2 Fk. 2 Alb., Krarup 11 Td. 3 Skp. 3 Fk., Rindom 9 Td. 2 Skp. 2 $\frac{1}{2}$ Alb., købt af Cammerraad Helvad, og 5 Td. 6 Skp. 1 Fk. 1 Alb. til Tranmose-Gaard⁵⁾, købt af en anden. Fra Land-Milicens Oprettelse var leveret 3 Karle af Lægget og den sidste af Cammerraad Helvad. Siden Rindom havde siden købt Tranmose, resolverede Session[en], at hand nu som største Lods-Eiere efter Fr. 4. Febr. 1733 § 5 skulle levere en Karl. Hand undskyldte sig med: 1. At hand havde solgt Tranmose til sin Broder, NB. men dette var ikke skeet lovlig, 2. At Tranmose var en øde Gaard, der ei kunde levere

¹⁾ Henrik Hoff.

²⁾ Notitsen citeret — meget unøjagtigt — hos Overskou II, 245.

³⁾ I Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. IX, 520 ff.

⁴⁾ ∴ Prins Frederiks Regiment.

⁵⁾ Tranmosegaard, Hind H.

nogen Soldat, NB. men ei beviist. Sessionens Kiændelse blev confirmeret.

Marts 6. Giort Cour paa Jægersborg.

— 7. Cammer-Herinde Gabel dør af Cingulo¹⁾.

— 9. C. C., spiist hos mig: 1. Bøsemagerne ved Regimenterne deres Privilegier, 2. Om Leilendinge paa Island maae fløtte fra deres Jord, 3. Professor Goisches Refutation paa Schades Piece er ei brændt i Hamborg²⁾, 4. At ingen maae omsmelte Ducater eller Courant-Mynt. — Societet: Kratzensteen læste om Veneris Giennemgang³⁾.

— 12. Conseil. — Kofod faaer 600 Rdr. aarlig for Loven. — Kløker kommer i de Fattiges Væsen.

— 14. Opsat Decision i Grevinde Reventlaus Sag.

Mogens Plesses Børns Arv er til 11. Junii 1758: 138608 Rdr. 68 β

Grevinden deraf $\frac{1}{18}$ Deel .. 10662 Rdr. 20 β

Efter sin Søster $\frac{1}{14}$ Deel .. 761 - 56 $\frac{2}{7}$

Efter sin Broder .. 1903 - 92 $\frac{5}{7}$

13327 - 73 β

Derfra regnet Udstyr .. 2512 - 75 β

Rester 10814 - 94 β

Efter Inventarium af 26. Octobris 1752 var Sal. Geheime-Raad Christian Ludvig von Plessens Tilstand følgende:

Indtægt .. 906009 Rdr. 68 β

Deriblant: Glorup 40000 Rdr., Lindholm 30000

Rdr., Saltzau 120000 Rdr., Halve Wildniss

106250 Rdr., Strøe-Gods 4800 Rdr., Gaarden her

i Byen 14000 Rdr., Species-Ducater 20400 St β .

In Cassa omtrent 40000 Rdr. Mogens Plesses

Arvinger afkortet Forskud 108954 Rdr. NB. Sel-

søe, som skal være Stam-Gods, [? regnes ikke],

ei heller Fusingøe. Add. 8 gl. Asiatiske Actier.

Udgift .. 224612 Rdr.

Deriblant: Mad. Scheel 47812 Rdr. 48 β ., Mad.

Mogens Pless 26562 Rdr. 48 β ., Geh:Raadinde

Raben 25500 Rdr., Grevinde Rantzau 21250

Rdr., Baronesse Schenck 30500 Rdr., Grevinde

Scheel 42500 Rdr.

¹⁾ o: Helvedesild. Cathr. Margr. Gabel, f. Cicignon, døde 5. Marts.

²⁾ Jvfr. 8. December 1760.

³⁾ Jvfr. 2. Marts.

Marts 15. Grev Scheel Ober-Hofmester hos Printz Fridrich.

— **16.** C. C., spiist hos Hielmstiernes: 1. At Vidner i Førstendommene i Delinquent-Sager afhøres per litteras subsidiales reo non præsente, 2. Rescriptet bliver almindeligt, at Rettens Betiente beholde deres Gebyhr endog i de Sager, som de ere Parter udi, 3. Om Officeer-Fruer skal beholde deres Quarteer-Penge, naar de reise til Arméen, men lade deres familie blive tilbage. — Societet: Nova litteraria Hispaniæ. Kratzensteen sluttede sin Afhandling om Venus.

— **17.** Refereret Sagerne for Geheimeraadens.

— **18.** De Allierede slaae de Franske totaliter.

— **21.** Cron-Printzen spiiser paa Frydenlund. — Dom afsagt anl. Grevinde Reventlaus Arvepart.

— **22.** Ahlefeldt paa Cammeret¹⁾ faaer 3000 Rdr. Tillæg. Cammer-Junker Schönfelt faaer Husum Amt.

— **23.** Brochenhuus kiøber Jungshovet Gods ved Wordingborg af Kongen.

— **25.** C. C., spiist til Stampedes: 1. Bønderfolkes Opsigelsestid bliver som forhen, 2. Aalborg Hospital skal ikke mageskifte Gods uden med visse Præcautioner, 3. Mad. Rosborgs Legatum paa 5000 Rdr. til 8 Studenter²⁾, 4. Bønderne paa Falster maae ei indhegne paa egen Haand, 5. At sælge Strøegods fra Gisselfelt eller laane 23000 Rdr. derpaa.

— **26.** Conseil. — Samlet med Hielmstierne, Horrebow, Hee og Holm anl. Chart-Væsenet og at forfatte Instrux for Land-Maalere.

— **27.** Igiennemgaaet Forslaget fra den Geistlige Commission.

— **29.** Hellig-Giestes Kirke, Hr. Hegelund, som og holdt en ypperlig Catechisation.

— **30.** C. C., spiist hos Knuth: 1. Reglement mellem Sognepræst oc Capellanerne i Christiania, 2. Fisketienden i Trundhiems Stift, 3. Kongen tager de 30000 Rdr. Geld for Findel-Huuset paa sig, 4. Hvordan den Militaire Vagt ved

¹⁾ ☉: Hans Ahlefeldt († 1780).

²⁾ Om Rosborgs Legat, stiftet af Anna Catharina Abrahamsdatter de Voss, Enke efter Jacob Rosborg, se Hiort-Lorenzens Legatrepertorium VI, 18, jvfr. Hofmans Fund. X, 350.

Leierdahls Market i Bergens Stift skal lønnes, 5. De publique Tings Urigtighed i Nyborg¹⁾, 6. Hvad Sæde Horn skal tage som Fattiges Comitteret. — Societet: Horrebows Afhandling om det sidste Jordskælv²⁾).

Marts 31. Giort Cour hos Cron-Printzen. — v. Stöcken oc Berregaard faaer Ordre de la fidelité. — Yssenborgs oc Dauws Sag optaget til Doms.

April 1. Giort Cour paa Jægersborg. — Høieste Ræt til-dømmer Pless i Paris at producere sin Faders Testamente.

— 2. Conseil.

— 3. Afsagt Dom i Grev Ysenburgs Sag. Formynderne tilkiændes 10000 Rdr. i Værgemaals-Penge og efter Afregning blive 4836 Rdr. skyldige.

— 4. Erklæret paa Mad. Plesses Ansøgning om at blive Formyndere. — Professor Friis og Cancellie-Raad Brun paa Antworschow Justitz-Raader.

— 6. C. C., spiist hos mig: 1. Islandske Præsters Jorder, 2. Beboerne paa Hiarnø i Aarhus Stift maae gifte sig i 3. Ledd, 3. Havne-Commissionens Betientere maae ei arresteres, 4. Forslag, at Findlapperne maae ei lære deres Børn andet end Norsk. — Societet: Continuation af Suhms Piece om Handelen. — Spiist om Aftenen til Berregaards, hendes Geburtsdag.

— 8. De Allierede blive slagne paa nye af de Franske.

— 9. Conseil.

— 11. General-Procureuren oc Cammeret tilskrives anl. en derfra d. 26. Martii udstæd Placat, at Jagt-Betienterne maae sværge den sigtede Sag paa.

¹⁾ Borgmester og Byfoged i Nyborg, Kancelliraad Jacob Lerche, havde i Stedet for at passe sine Embeder i næsten et Aar opholdt sig paa sine Godser; han havde atter søgt Orlov, og da Stiftamtmanden havde nægtet ham Tilladelse, havde han indgivet Ansøgning til Kongen og var rejst til Jylland uden at oppebie Sagens Afgørelse. Da Borgmester Lerche fornemmelig var den, som der paa Stedet [Amtmand Carl Juel, der nylig var tiltraadt, havde ogsaa fundet Uorden i andre af Stiftets Købstæder] havde anmasse[t] sig alle Ting uden at besørge Rigtighed i rætte Tid af-lagt, kunde den øvrige Magistrat intet gøre, tilmed da Borgmesteren havde taget Nøglen til Raadstuearkivet med sig. 13. Febr. 1761 fik derfor Stiftamtmanden kgl. Brev om at kalde Borgmesteren tilbage (Fynske Missiver 1761, Nr. 5).

²⁾ Chr. Horrebows Beretning om Jordskælvet den 22. Decbr. 1759 i Videnskabernes Selsk.'s Skr. 1. R. IX, 361 ff. — Jvfr. 21. Decbr. 1759.

April 12. Aftensang i Nicolai Kirke, Hr. Østrup. Aar og Dag siden hand blev indsat.

— **13.** C. C., spiist hos Hielmstiernes: Et Syge-Huus i Christiansands Stift ligesom det, der d. 22. Apr. 1755 efter Cammerets Anstalt blev oprettet i Christiania for Morbum Gallicum. — Societet: Suhm om Handelen.

— **14.** Spiist til Berregaards om Middagen, da Fritz examineres.

— **16.** Conseil.

— **18.** Hauch faaer det hviide Baand. — Cammer-Herre og Jægermester Gram forlovet med Comtesse Reventlau paa Christianshaun¹⁾ med 30000 Rdr. Medgift. — Lemvig oc Horrebow Justitz-Raader.

— **20.** C. C., spiist hos Stampes: 1. Privilegier for Bøsse-magerne ved Regimenterne, 2. Tiiden, naar Facultas Medica skal visitere Apotequerne. — Societet. Længe ventileret om et Sigill for Societetet, Intet afgjort²⁾. — Abraham bliver Cancelliebud og skal give Anders 160 Rdr. aarlig.

— **21.** I Commissionen anl. Plesses Testamente hos Mogens Rosenkrantz. Begge Parter begjærede Commissionen op-hævet.

— **22.** Været paa Prof. Munthes Disputatz³⁾; Opponentes vare Brünnike, Schow og Mag. Lykke. — Om Eftermiddagen Samling hos Hielmstiernes med Horrebow, Hee og Holm.

— **23.** Conseil. — Kraft faaer sin Decharge og beholder de 600 Rdr. indtil videre⁴⁾. — Begynt at gaee mit Biblioteque igiennem.

— **25.** Studiosi Thomas Bugge oc Urban Brun Aascow reise efter Kratzensteens Forslag til Trundhiem for at observere Veneris transitum. Dertil betaler Kongen 150 Rdr. — Der skal være Vaabenstilstand fra 1. May mellem England oc Frankrig samt Congress om Fred til Augsburg, hvor ingen, uden de krigende Parter, maae sende Gesanter.

¹⁾ Frederikke Louise R., senere gift Stolberg.

²⁾ Jvfr. 27. April.

³⁾ C. F. Munthes Disputats udkom under Titlen: *Particula tertia Historiæ græcæ lingvæ.*

⁴⁾ 24. April 1761 udstedtes Missive om, at Justitsraad Peder Kraft forløvedes fra sit Embede som Inspector ved Sorø Akademi med Bibeholdelse af sin Løn indtil videre (Sjæll. Miss. 1761, Nr. 245).

— Jeg har givet Berregaard i Forveien min Qvitteering for 150 Rdr., som jeg skulle have i Salario af Reventlaus Sterboe, og derfor faaet til Forsikring Bartholins Seddel til ham paa 200 Rdr.

April 26. Underskrevet Forslaget til Geh:Raaden om Charta-Væsenet saavel som Acten i den Plessiske Testament-Sag.

— 27. C. C., Spiisningen ophævet: 1. Colonisterne paa Heeden deres Børne-Daab, 2. Provincial-Medici i Siælland, 3. Tienesten i Tydsk Kirke i Helsingør begynder Kl. 9 for Gevær-Fabriquens Skyld. — Societet: Suhms Piece om Handelen. Klevenfeldts Project til Societetets Sigill¹⁾. — Printzen af Sønderborg, Grev Ahlefeldt Langeland, Grüner og Stürup bliver Generaler.

— 28. Været til Amalias Brøllup; Hr. Priebst viede dem.

— 30. Conseil. — Ildebrand i Waldbye. — Ober-Hof-Marskalkens heele Mønte-Cabinet bortstæles.

Maj 1. Besøgt Hielmstjerne paa Ørholms Mølle.

— 5. C. C.: 1. Søholt Hospital, 2. Riber Heedes Skattefrihed, 3. Naar Havne-Betienterne maae arresteres, 4. Privilegier for Skyde-Compagniet, 5. De Comitterede i de Fattiges Væsen deres Sæde, 6. Forige Borg:m. Garboes Project om Justitz-Væsenet ved Heederne i Jylland, 7. Sorø Bogtrækkerie.

— 6. Hielmstjerne kjober Mad. v. d. Lühes Gaard for 12000 Rdr.

— 7. Conseil. Printz Fridrich examineres. — Faaet 50 Rdr. for Reventlaus Commission om Enkefruens Arv, og hører altsaa (siden jeg skulle havt 100 Rdr.) Bartholins gandske Billet mig til. V[ide] d. 25. Apr.

— 8. Fridrichs tydske Kirke paa Christianshavn faaer 50000 Rdr., Halvparten af Particulair-Cassen. — Slotstyven attrapperes. Det var een af Slotsforvalterens Karle, og har staalet i 1½ Aar baade fra Kongen, Enkedronningen og Ober-Hof-Marskalken.

— 11. Nordlys.

— 13. C. C.: Comœdier combineres med Opera. v. d. Lühe og Hof-Marskalk Moltke Ober-Directeurer. — Grev Magnus Moltkes forige Cammertieners myrdes og plyndres ved Fridrichsberg. — Grev Reventlaus Epitaphium: Hic

¹⁾ Jvfr. 20. April.

situs est | Generosissimus Christianus Ditlevus Comes de Reventlau | Natus Kal. Nov. 1735 | Patre: Conrado Ditlevo Comite de Reventlau | Matre: Serenissima Principe Wilhelmina Augusta Duc. hær. Slesvic. Holsat. Plöen. | Qvi post tria lustra e paternis emissus laribus | Biennio Sorø Verum quæsivit, invenit, amavit | Per Quadriennium apud exteros excoluit. | Redux in patriæ usus convertit | Fructu spem augente | Donec Variolis imparatum Corpus occupantibus | Paratam coelo animam reddidit | Hafniæ IV Id. Dec. 1759 | Relinquens Viduam Idam Luciam de Plessen | ductam Non. Apr. 1758 | Orbam: Fridericam Julianam Christianam | Comit. de Reventlau | Multum Mærentes ex Merito¹⁾.

Maj 14. Conseil. — Underskrevet Forslaget om Geistligheden.

— 15. Niels Jyde dør.

— 16. Kongen reiser fra Jægersborg til Fredensborg.

— 17. Søllerød Kirke. Der blev takket for Kongens Restitution efter en Formular, givet af Bispen, og efter Prædiken siunget: Herren i din Nød høre dig.

— 18. En Franzos arresteres i Citadellet og faaer 3 R ugentlig²⁾.

— 19. Mødt paa Berregaards Vegne i Grev Reventlaus Skifte, og siiden i Mad. Mogens Plessens Commission, hvor Anchersen fremlagde eendeel Afkald og Adkomster.

— 20. C. C.: 1. Mosse Byes begiærte Privilegier afslaaes, 2. I Wiborg Tugthus modtages ingen, som har været i Bøddelens Haand, 3. Consumptionen forhøies til de Fattiges Beste exceptis excipiendis, 4. Forbydes at reservere sig Jus vocandi, naar Kirker sælges, 5. Hvem der skal have Bøderne for Hugst i Professorernes Skove, 6. Tingtavlen Forandring for Aggershuus Amt.

— 21. Conseil. — I Corsør er d. 14. May 27 Huuse afbrændt. Skaden vurdeeret for 3410 Rdr.

— 22. Kl. mellem 5 og 6 udrød en farlig Ildebrand ikke langt fra mit i Magstrædet hos Brygger Morsleth. Den Allershøiestes Varetægt over mig og saa mange flere gjorde, at den ikke greb viidere om sig, men blev slukt Kl. 8 om

¹⁾ Reventlows Epitafium findes i Originalen paa det hvide Blad udfor Datoerne 13.—16. Maj.

²⁾ Skal være daglig. Sml. D. Kanc. Oversekretærens Breve 1761, Nr. 185.

Morgenen. David, Bartholin, Schov og Pihl forføiede sig strax til mit for at redde, om det havde været nødigt¹⁾.

Maj 23. Organisten dør²⁾.

— **26.** Ove Guldberg bliver Professor i Sorøe.

— **27.** C. C.: 1. Lande-Veien ved Wedelsborg forandret, 2. Om at laane paa Gisselfelt og sælge Strøe-Gods derfra, 3. Lande-Veienes Breede paa Antworschow Amt, 4. Fridrichsborg Skoles Bygninger at repareres af Kongens Cassa.

— **28.** Conseil hos Geh:Raaden, hvor de unge Levetzauer examineres³⁾.

Juni 2. Mødt i Reventlaus Skifte for Berregaard. — Plesses Commission holdet. — Ducater forhøies til 13 $\frac{1}{2}$. — Kløker køber Gieddesdal for 71000 Rdr. — NB. Den der sidder i Citadellet⁴⁾ skal have skrevet Libeller, og villet lade dem trykke i Holland.

— **3.** C. C.: 1. Formular til Opreisning paa Domme over ustevnte Personer, 2. Adresse-Comtoirets Avisers Revision. — Societet: Suhms Piece om Handelen.

— **4.** Conseil. — Grevinde Levetzau køber Sæbye-Gaard for 58000 Rdr. — Den 21. May afbrændte i Steege 10 Gaarde. Skaden er 6990 Rdr.

— **5.** Grev St. Germain kommer og tiltræder sit General-Felt-Marskalks Embede. — Heltzen faaer 400 Rdr. aarlig for at reise til Saltværket i Norge, og quitterer Mønte-Commissionen, som Waage antager med 600 Rdr. aarlig.

— **6.** Været fra Kl. 3 til 9 om Morgenen paa Taarnet for at see transitum Veneris. Geh:Raad Thott, Cammer-Herre Pfircks, 2 franske Chevalier[s] og eendeel Cammer-Junkere overværende. — Da Solen stod op, var Venus allerede i Solen. Observationerne stemmede meest overeens med Casini Regning; thi ♀ var allerede noget fra limbo ☉is. Imod Udgangen samlede sig eendeel Skyer for Solen, som dog ei sønderlig hindrede Operationerne. ♀ is emersio totalis skeede efter Justitz-Raad Horrebows med en Tubo paa 22 Fod og hans Broders Magisterens⁵⁾ Observationer 2^h 21'.

¹⁾ Luxdorph selv var i Nærum.

²⁾ Den 4. Juni begravedes Organisten i Søllerød, Lars Hansen Heyre, 48 Aar gl. (Søllerød Kirkebog).

³⁾ Jvfr. 25. Januar 1759.

⁴⁾ Jvfr. 18. Maj.

⁵⁾ Peder Horrebow († 1812).

Efter Rotkirks 2^h 18' 28", efter Borrebyes 2^h 20' 30". Justitz-Raad Augustini med en Tubo paa 8 Fod og hans Vært havde hver for sig observeret, og begge befundet ♀ is exitum Kl. 9.22', som omtrent falder ud paa det samme, samt at Veneris Diameter brugte til at gaae ud af Solen 18' horar. vulg. Hee observerede paa Fridrichsberg for Cron-Printzen, Kratzenstein paa sit Observatorio og Capitain Wegner hos sig selv.

Juni 8. Den rige Petersen¹⁾ i Wimmelskafte dør og efterlader sig 180000 Rdr., for hvilke skal oprettes et Closter i hans Gaard²⁾ for Kiøbmænds- og Præstedøttre af K:havn, som ere over 35 Aar og ugifte. Hver skal have 150 Rdr. aarlig³⁾.

— 9. Agent Graahs Sag udsat i 4 Uger.

— 10. Om Formiddagen i Høieste Ræt. No. 144 og 145. Johan Schoppen c. Laurence Grundel og William Davis. Den første blev tildømt at betale 745 Rdr., den anden 1196 Rdr. til Schoppen paa Handels-Compagniets Vegne for kiøbte Slaver paa St. Croix. Ober- og Underræts-Skriverne bleve i hver Sag dømt at bøde hver for sig til Vor Frelseres Kirke 30 Rdr. og ligesaameget til Justitz-Cassen for Actens uforsvarlige Udstædelse. En hver Pagina paa 26 Linier kunde jeg med smaae Skrift faae paa een Linie. No. 28. Andreas Holm contra Søren Sørensen. Citanten blev dømt at betale Sørensen 173 Rdr. efter approberet Regning for en Kiste Thee. — C. C.: 1. De Catholske og Reformerte Colonisters Børn døbes og opdrages i den Evangeliske Religion, 2. Yngre Laugs-Articler udelukke ikke de Ældre fra Frihed at sælge visse Vahre, 3. Pontoppidans Psalmebog maae ei indføres i Sorøe Kirke, 4. Aggershuus Tingtavle forandres, 5. Cicignon vil sælge Auctions-Directeur Tienesten.

— 11. Conseil.

— 12. Takket Ober-Jægermester for 200 Rdr. Salarium, tilsent mig for Plesses Testamente-Sag.

— 14. Andreesen bliver virkelig Etatz-Raad for 1000 Rdr., Rumohr Cammer-Herre.

— 15. Spiist om Aftenen i Skoven ved Nye Mølle. —

¹⁾ Albrecht Petersen døde 7. Juni.

²⁾ i Wimmelskafte, lige over for Hellig-Geistes Kirke.

³⁾ Sml. Hofmans Fund. X, Appendiks om Kbhvn., S. 17.

Extensions-Befaling og Contra-Commissorium i Graahs Sag¹⁾, dat. 12. Junii til Sonne²⁾ og mig.

Junii 16. Mad. Plesses Commission udsat til den 30. Junii.

— 17. C. C.: 1. Riber Byes Heede disputeres af Cammeret³⁾; 2. Den, der sælger Jorde-Godss, maa ei reservere sig Karle; 3. Bønder maa ei sælge deres Jord støkkeviis; 4. Project til en Brand-Casse for Bøndergaarde i Siælland. I Siælland regner Projecteuren:

2000 Gaarde à	{	300 Rdrs Værdie . f	6	} Tønder Guld
		250 Rdr.	5	
		200 Rdr.	4	
		150 Rdr.	3	
9000 ..... à 100 Rdr.....			9	
10000 Huuse à 30 til 40 Rdr.			3 ¹ / ₂	
200 Møller à 250 Rdr.			¹ / ₂	

Summa 31 T.G., fiat 3,000,000 Rdr.

Lad der brænde i en Bye 2 Gaarde i hver af de fiire første, 9 i den femte Classe, og 10 Huse; saa er Skaden 3000 Rdr., som à 1 pro Mille gjør af en Gaard 27, 15, 12, 9 β og af et Huus 4 à 3 β .

Bogholderens Løn:

Af hver Bonde-Gaard 2 β fac.... 22000 β = 229 Rdr. 1 $\mathcal{L}$ — ,

Af hvert Huus 1 β ..... 10000 β = 104 — 1 — ,

Af hver Mølle 4 β ..... 800 β = 8 — 2 — ,

Summa 341 Rdr. 4 $\mathcal{L}$ — ,

— 18. Conseil.

— 19. De tvende Observatores⁴⁾ kom til Trundhiem d. 30. May. D. 6. Junii var Veiret der ustadigt, saa at Skyer undertiiden komme for Solen efter Stiftamtmand Rantzaus Beretning: Men efter Bredals Vers⁵⁾ fik de intet at se.

— 21. Printzesse Sophia Magdalena confirmeres paa

¹⁾ Angik Tvistigheder mellem Agent Jacob Gregorius Graah og Johan Ludvig Abestée paa hans Datters, Graahs Hustru Catharine Abestée's Vegne i Anledning af en under 20. Decbr. 1759 mellem Ægtefællerne oprettet Separationskontrakt (Sml. Sjæll. Miss. 1761, Nr. 338.)

²⁾ Justitsraad Jens Michael Sonne.

³⁾ Rentekammeret vilde ikke anerkende, at den paagældende Hede-strækning hørte Ribe By til, da den i mangfoldige Aar ikke havde været ryddet eller dyrket af Stadens Indvaanere.

⁴⁾ Jvfr. 25. April.

⁵⁾ Niels Krog Bredal var paa dette Tidspunkt Borgmester i Trondhjem.

Fredensborg i Conseillets, Bispens og Facultatis Theologicae Overværelse.

Juni 23. Om Aftenen spiieste Professor Guldberg hos mig og forærede mig sine Breve¹⁾.

— **24.** C. C.: 1. Skifte efter en aftakket Militaires Hustrue i Norge, 2. Stanislas Grisanowsky Forslag om en Fabrique til Jøde-Proselyter²⁾.

— **25.** Conseil.

— **27.** Skrevet min Betænkning til Grev Holst om Krenckerup³⁾.

— **28.** Spiist til Hielmstiernes paa Ørholm om Middagen.

— **30.** Mad. Mogens Plesses Commission sluttet.

Juli 1. C. C. og udl.: 1. Skifte efter ustuderede Klokkere i Norge tilfalder den Verdslige Jurisdiction, 2. Om Geistligheden skal contribuere til Præste-Sønner, som studere ved Universitetet. — Underskrevet Rosenkrantzes Act.

— **2.** Cammer-Junker og Landsdommer Brandt dør⁴⁾.

— Justitz-Raad Lowson kommer i det gamle Rente-Cammer.

— **5.** Gientofte Kirke, Hr. Poulsen. — Spiist hos Bernstorff.

— **7.** Graahs Commission udsat til den 4. Augusti, og den Herlufsholmske Commission berammet til samme Tiid⁵⁾.

— **8.** C. C.: 1. Mad. Rosborgs Legatum paa 5000 Rdr. til 8 Studentere⁶⁾, 2. Leievaaningerne ved Aarhus Bispes-Residence kjøbes for 350 Rdr. for at afbrydes.

¹⁾ ☉: Ove Høegh-Guldbergs »Breve over vigtige Sandheder«, Sorø 1761.

²⁾ Hverken i Kancellikollegiet eller i Konseillet blev der gjort noget ved dette Forslag (sml. D. K. Supplikprot. 1761 I, Nr. 1188).

³⁾ 9. Febr. 1762 dømte Højesteret, at det Reventlowske Stamhus Krenckerup paa Laaland skulde tilfalde Grev Chr. Ditlev Reventlows mindreaarige Datter, Komtesse Frederikke Juliane Christine (Højesterets Voteringsprot. 1761, Fol. 454).

⁴⁾ 10. Juli udstedtes Begravelsesbrev for afg. Peter Brandt, Kammerjunkere og Landsdommer paa Laaland og Falster (Fynske aabne Breve 1761, Nr. 79).

⁵⁾ 23. April 1753 havde Luxdorph og Stampe faaet Kommissorium til at undersøge og paakende en Sag mellem Herlufsholms Skole, Næstved By og Rønnebæksholm ang. et omtvistet Overdrev, men først 26. Decbr. 1760 fik Prokurator F. W. Wiwet Ordre om paa Skolens Vegne at gaa i Rette for Kommissionen, og 28. Marts fik han Brev fra Oversekretæren, om han var rede til at møde, naar Kommissarieerne berammede Session (Sjæll. Miss. 1760, Nr. 606, og Oversekr.'s Breve 1761, Nr. 108).

⁶⁾ Jvfr. 25. Marts.

Juli 9. Conseil.

— 10. Udlæst Stiebriz Philosophiam Wolfii contractam¹⁾.
 — 13. Rotbøl Friis besøgte mig og fortaalte, at de 2 Colonner vare fundne i Rom af den Tempel, som Batrachus og Saurus havde bygt, oc at Cochlea eller Snecken af Capitelerne endtes, den eene med en Frøe, den anden med en Fiirbeen. Vid. Plin.

— 14. Jægersborg nedbrydes.

— 15. C. C.: 1. Præste-Gaardene i Store Maglebye paa Amager, 2. Hvorvidt Skoleholdere i Norge maae tages til Soldater, 3. De norske Bouteillers Maal og Merke, samt Glassets Bonitet, 4. Turris Astronomica har 61 Rdr. og behøver 500 aarl.

— 16. Conseil.

— 18. Præliminaria til Freden mellem Frankrig og Engelland underskrives. — Prøvet Thurahs Spøite til at vande Haven med. En meget læt Haand-Spøite, hvoraf Vandet falder som Regn.

— 19. Besøgt Pontoppidan og faet en Prøve af Kaaberstøkker, see ud som Malerier.

— 22. C. C.: 1. En Gade i Fridrichshald, kaldet Vandveiene, at sættes i Stand, 2. Antworschou og Corsør Landeveies Istandsettelse.

— 23. Conseil.

— 25. D. 16. slog Printz Ferdinand Broglio og Soubize og fik 4000 Fangne.

— 27. Schimmelman faaer Rang med Cammer-Herrer.

— 29. Canc. Coll. og udleveret. — Dr. Sundius Stads-Physicus i Christiania. — Kongen reiste til Bregntved.

— 30. Ducaterne nedsættes igien til 2 Rdr.

— 31. Den Franske, som gav sig ud for at kunde slukke Ildebrand med et Pulver og en viss Slags flydende Materie, gjorde sin Prøve d. 30. Julii, og, da den mislingede, var hand nær bleven steenet af Almue. Garderne maatte derover patrouillere paa Kiøbenhavns Gader.

August 1. Duell mellem Major Bülou og Lieutenant Hartman.

— 3. Pondichery indtages af de Engelske.

¹⁾ Udkom i Halle 1744—45.

August 4. Kongen kom til Byen fra Bregntwed. — Holt Commission i Graahs og Herlufsholms Sager¹⁾, begge opsat til 1te Septembris.

— **5.** Kongen reiste til Fredensb. — C. C.: 1. Hvorvidt Odels-Gaarder maae deeles; 2. Grev Danneskiolds Indsigelser mod Administrationen ved Gisselfeldt; 3. Paalæg paa Characterer i Collegierne til Vor Frue Taarn og andre publique Udgifter fra 1742:

Laant af danske og nor-

ske Skoler..... 12400 Rdr.

Paalægget i Collegierne. 136879 Rdr. 57¹/₃ ρ

Solgt Materialier for ... 1185 Rdr. 23 ρ

Betalt til Vor Frue Taarn..... 86522 Rdr. 40¹/₃ ρ

Til Professorernes Residencer ..... 36000 Rdr.

Til Christianshavns Tydske Kirke ..... 26000 Rdr.

I Behold ..... 1942 Rdr. 40 ρ

S:a 150464 Rdr. 80¹/₃ ρ

Naar Skolerne ere betalte, tilfalder Paalægget Fridrichs Hospital; 4. Anl. Justitz-Cassens Udgifter til Hübner og Oblitz. — Societet: 1. Societetets Sigill, 2. Efterrætning fra Cammeret om Byerne i Siælland, 3. Suhms Piece om Handelen.

— **6.** Conseil.

— **7.** Beseet Anlægget ved Frydenlund.

— **11.** Der tales stærk om Pest i Sverrig.

— **12.** C. C.: 1. Hr. Troyels Project til et Legatum for Præste-Sønner, som studere Theologien. Afslaaet. 2. En Datter, som paa en grusom Maade myrder sin syge Moder, der er 90 Aar gammel.

— **13.** Conseil. Geheimeraadens kom ikke ind. — Af et Bryllup i Wedbek i Søndags blive 40 Mennesker syge.

— **15.** Spiist paa Bernstorff.

— **18.** Andresen bliver virkelig Etatz-Raad, Charisius Conference-Raad.

— **19.** C. C.: 1. Provincial-Medici i Siælland, 2. Cicignon vil sælge Auctions-Directeur Tienesten i Bergen for 8500 Rdr.²⁾, 3. Reserverede Karle paa Aalborg Hospitals Gods.

— **20.** Conseil.

¹⁾ Jvfr. 15. Juni og 7. Juli.

²⁾ Jvfr. 10. Juni.

August 21. Spadseert i Holteskov om Aftenen.

— **22.** Mag. Horrebow¹⁾ i Eggitsløvmagle dør.

— **23.** Kongen af Preussen repousserer Lauduhn.

— **25.** Hoppe bliver Assessor i Admiralitetet.

— **26.** C. C.: 1. Det secrete Raad paa St. Croix stevnes a prima instantia for Landsting, 2. Skifter efter General-Krigs-Commissarier bør forrettes af Civiles, 3. Qvindfolks Straf for Leiermaal bør ei skiærpes, 4. Delinquent-Domme skal ei forkyndes for Dommerne, 5. Arresterede for Gield skal have deres Underholdning hver Uge, 6. Der maae kastes Jord paa dem, som have afholt sig fra Sacramentet.

— **27.** Conseil.

September 1. Graahs oc Herlufsholms Commission udsatte til den 30. Septembris.

— **2.** C. C.: 1. Reglement for Præsternes Forretninger i Christiania, 2. Tienstefolkes Fardag paa Kiøbenhavns Amt, 3. Guldsmed Jagenreuter skal alleene smelte Guld og Sølv²⁾, 4. Anhang til Rituallet.

— **3.** Conseil.

— **7.** Til Geheimeraadens Geburtsdag paa Ledreborg, hvor vi vare 21 Personer.

— **9.** C. C.: 1. Den civile Krigs-Ræt paa St. Croix approberes ikke, 2. Hvem der maae oprette Stamhuuse, 3. Hvertil Baraqueskatten³⁾ i Norge Søndensfields fra 1743 af bliver brugt, 4. Fundatz paa de Kgl. skiænkede 4/m Rdr. at udsætte aarlig 20 Rdr. til hver af 10 trængende Borgere til Souverainetets Erindring, 5. Kaget forfløttes til Fælleden. — Societet: Sigillet foreviist, Schuwalows Diploma⁴⁾, læst Suhms Piece om Handelen.

— **10.** Conseil. — Helsingør Vand-Interessenters Memorial paaskrevet, at den directe skulle forestilles oc ikke maatte gaae til Helsingørs Magistrats Erklæring.

¹⁾ Frederik Horrebow, Præst i Egeslevmagle.

²⁾ 30. Oktober 1761 fik Johannes Jagenreuter, Guldsmed i Kbhvn., Bevilling paa at være eneberettiget til at smelte Guld og Sølv for den jødiske Nation eller andre particulaire i Kbhvn. mod $\frac{1}{2}$ pCt. Smelteløn; men han maatte ikke smelte danske Dukater eller andre danske Mønter (Sjæll. aabne Breve 1761, Nr. 535).

³⁾ ∴: visse aarlige Kontributioner, der i 1743 paalignedes de søndensfieldske Købstæder til Barakkers Opbygning paa Aggershus.

⁴⁾ Jvfr. 26. September.

September 15. Jægermester Gram brækker sit Been, og Landsdommer Morgenstjerne velter med en Phaeton og slaaer sit Hoved.

— **16.** C. C.: Præsterne befries fra at gjøre Mandtal, 2. Politimesterens Løn i Trundhiem. — Mag. Herslebs Brøllup med Jomfrue Frick.

— **17.** Conseil.

— **20.** Spiist paa Bernstorff om Middagen.

— **22.** Ramus bliver Justitiarius i Ober-Hof-Retten og faaer 2000 Rdr. af Kongen, for ei at sælge sin Justitz-Secreterer-Tieneste.

— **23.** C. C.: Magistraterne i Norge skulle ei forfatte Rouller over Sømandskabet.

— **24.** Conseil. — Veneris satelles observeres.

— **25.** Om Aftenen Nordlys, som en Bue.

— **26.** Om Aftenen Nordlys. — S[c]huwalows Diploma tilbageholdes.

— **28.** Obelitz forlovet med Frøken Langhorn.

— **29.** Hellig-Giestes Kirke, Aftensang. Der prædikede en Student, navnl. Fasmer, som skal have været Under-Officeer; gjør ikke sine Prædikener selv, men udtaler dem med stor Friepostighed.

— **30.** C. C.: 1. Auctionerne paa Losse- og Ladestæderne i Bamble Fogderie tilfalde Sorenskriveren, 2. Naar en beneficet Tiende selges paa offentlig Auction, kand nærmeste Herregaard ei reclamere den, 3. Moldrups Stam-Huus Westergs Closter bestaaer af Eenemærke i 4 Kirke-Sogne, 3 Miil i Længden, 2 i Bredden, 9 i Omkreds, bestaaer af 974 T. H. K. Derpaa hæfter 24000 Rdr., hvoraf betales aarl. 500 Rdr. — I Graas Commission indstilles til Commissarierne at gjøre Propositioner, den Herlufsholmske udsættes til d. 27. Oct., fordi Collet og Dorph¹⁾ staae i Forliig. Nogle af Nestved Borgere lade møde, fordi de ikke ere fornøiede med, at Dorph ei vil svare viidere.

Oktober 1. Conseil. — Kalkreutz bliver Commandant i Rendsborg, og sælger sit Regiment²⁾ for 14000 Rdr. til Caspar Moltke, Magnus faaer hans Regiment igien, og en yngre

¹⁾ Ejeren af Rønnebæksholm, Kancelliraad P. Collet og Borgmesteren i Næstved N. W. Dorph.

²⁾ Liv-Regiment Dragoner.

Broder hans Compagnie i Guarden¹⁾. — Hr. Wøldicke paa Amager dør²⁾.

Oktober 3. Huwald, Præst til Stellau i Grevskabet Breitenburg, skrev mig til og lovede mig 100 Ducater, i Fald jeg kunde skaffe ham til Bornhovet Kald i Segeberg. Jeg sendte Brevet til Fabritius³⁾ med den Recommandation, som saa impertinent en Begiæring fortiente.

— 7. C. C.: Nibe Borgeres Handel med Egg, Flesk, Sild og Cappelou.

— 8. Conseil.

— 9. Spadseeret til Schodsborg og beseet von der Lühes Indretninger⁴⁾.

— 12. Mad. Stampe havde i Løverdags⁵⁾ en haard Forløsning, saa at Berger maatte tage Fosteret fra hende.

— 14. Spiist til Aagaards om Middagen og underskrevet hans oc Kones Testamente til Vitterlighed med B[iskop] Harboe. — C. C.: 1. Machinen til at prøve Skibs-Ankere⁶⁾, 2. Hirschholm Kiøbstæds Privilegier, 3. De 8000 Rdr. til de Fattige at repareres paa Grund-Taxten, 4. Jagenreuter skal eene smelte Sølv for andre⁷⁾, 5. Provincial-Medicus i Aalborg Stift.

— 15. Conseil. — Vundet i Lotteriet 10 Rdr.

— 18. Reist til Byen med Alle.

— 19. Ved Geh:Raad Ahlefeldts Død faaer Grev Stolberg 1500 Rdr. Hans Datter skal giftes med Cammer-Herre Bernstorff. — Berregaard faaer 500 Rdr. Tillæg.

— 20. Baronesse Knuth forløst med en Søn, Cammer-Herre Gabel giftes med Werner Rosenkrantz's Datter.

— 21. C. C.: 1. Rotbøl Friis gaar ind i det Medicinske

¹⁾ Jvfr. 24. December 1758.

²⁾ Mag. Christoffer Wøldike døde 30. September (Taarnby Kirkebog).

³⁾ Formodentlig Anton Fabricius, Etatsraad og Kancelliforvalter i Tyske Kancelli.

⁴⁾ Overpræsidenten i Kbhvn., V. A. v. d. Lühe var i 1760 bleven Ejer af Lyststedet Retraite og fik Aaret efter af B. S. Schuster tillige Skodsborg tilskødet. Disse to Lyststeder udgjorde det daværende Skodsborg.

⁵⁾ c: 10. Oktober.

⁶⁾ Denne Maskine var opstillet ved Stadens Vejerhus. Man lod Ankeret falde fra en 25–30 Fod høj Pæl ned paa en Jernkanon; kunde det taale denne Medfart, ansaas det for godt og blev stemplet (sm. Sjæll. Miss. 1760, Nr. 16, og 1761, Nr. 531).

⁷⁾ Jvfr. 2. September.

Facultet, 2. De med Frugt og Fisk omløbende skal bruges til Uldspind, 3. Hee kommer i Brand- og Vand-Commissionen. — Mad. Stampe dør pludselig om Aftenen Kl. 8¹⁾).

Oktober 22. Conseil. — Opsat Mad. Stampes Gravskrift²⁾).

— **26.** Efterseet Kofods Capitul om Beviiser.

— **28.** C. C.: 1. Lande-Veienes Breede, 2. Wiborg Landstings-Huuses Vedligeholdelse, 3. Nørre-Sundbye ved Aalborg maae bage for sig selv. — Folkene komme ind fra Nærum.

— **29.** Conseil. — Hertugen af Pløen³⁾ dør. Der siges, at der skal være en Statholder og 3 Amtmænd i Pløen, og at Giælden er 13¹/₂ Tønde Guld.

November 2. Carstens bliver Etatz-Raad.

— **3.** Afgift af Skytte-Vænget⁴⁾ 36 Rdr.

— **4.** C. C.: 1. At Skoleholdere i Norge ei maae tages til Soldater, 2. Fridrichsborg Skole repareres af Kongens Cassa, 3. Glas-Compagniet i Norge skal levere forsvarlig Glas, 4. Dandse-Boeder og Assambléer i Kiøbenhavn, 5. Byefogden i Horsens legger Paalæg paa Bønderne til Torvs⁵⁾, 6. Helsingør Vognmands-Taxtes Forhøielse.

— **5.** Conseil. Ahlefeldt paa Cammeret var i Conference med Conseillet i 2 Tiimer.

— **6.** Paa Comœdien blev opført Henrich og Pernille. Da Mad. Como begynte at dandse i Ballettet⁶⁾ efter den anden Act, begynte Parterret at trampe, hvorpaa Teppet blev nedladt, og strax derpaa declareret, at siden ildesindede Mennesker troublerede Publici Fornøielse, fant Directionen for got at ophæve Sagen for den Gang, og endtes da denne Comœdie Kl. 6¹/₂⁷⁾).

— **7.** Et groft og lumpent Skandskrift slaaes op paa Børsen mod Fædder og Como⁸⁾).

¹⁾ Jvfr. 12. Oktober.

²⁾ Trykt i Adresseavisen 1761, Nr. 81.

³⁾ Friderich Carl; han døde 18. Oktober.

⁴⁾ Skyttehaven eller Skyttevænget var et af de Vænger, der laa til Luxdorps Ejendom i Nærum.

⁵⁾ Jvfr. 30. December.

⁶⁾ De artige Bønder og Bønderpiger^c.

⁷⁾ Sml. Overskou, Den danske Skueplads II, 272 f.

⁸⁾ En Samling Smædevers over Borgmester Fædder og Mad. Como findes i Addit. 293 æ 4to. Flere er af en saadan Art, at Indholdet end ikke kan antydes.

November 10. I Brevig afbrændte d. 20. Oct. om Aftenen 40 Huuse. Skaden vurderet for 32000 Rdr.

— 11. C. C.: 1. Vand-Væsenet i Helsingør, 2. Brøggere, som ingen eedsoorne Svenne holde, mulcteres paa 50 Rdr. — En norsk Student, navnl. Krog, og Byeskriver v. Asperns Søn arresteres i Hoved-Vagten for at have trampet paa Comødien¹⁾.

— 12. Conseil. — Geh:Raad Levetzau tilskrives at tage 2 Assessores til sig for at eftersee Høieste Ræts Dom over Slotstyven²⁾, som kun blev dømt til Kag og Brændemærke i Stæden for, at den forige³⁾ mistede Livet. — Mad. Rahbec⁴⁾ dør pludselig efter sin Barsel-Seng omtrent som Mad. Stampe⁵⁾.

— 14. Horn og Brabrand Justitz-Raader.

— 16. Commandeur Fisker afløses ved Commandeur Hogland, fordi hand i den Middellandske Søe lod et engelsk Skib gjøre en Koffardie-Skib til Priis⁶⁾.

— 18. C. C.: Ore og Brenderup Kald i Fyen skal have residerende Capellan.

— 19. Conseil. — Om Eftermiddagen hos Professor Rotbøll og saa hans store og ypperlig indrettede Herbarium vivum. — Krog og Aspern udlades af Citadellet.

— 20. Samling hos Hielmstjerne anl. Carta-Væsenet.

— 21. Geheimeraaden var paa Cancelliet.

— 23. C. C.: 1. Om Umyndiges Midler i Trundhiem, 2. Forklaring om Grevernes Privilegier anl. Jus patronatus.

— 26. Conseil. — Herlufsholms Commission udsat til d. 23. Decembris. — Den unge Lehn⁷⁾ Conference-Raad.

— 27. Giort Cour. — Conference om Concepten til den Qvitteering, som Mad. Pless giver Generalen⁸⁾. Giorde Regnskab for 247207 Rdr. Udlagt Lindholm 16000, Vildtniss

¹⁾ Jvfr. 19. November.

²⁾ Henrich Thomesen Hiort, der for Tyveri paa Kristiansborg dømtes ved Højesteret den 15. Oktbr. 1761 (sml. Sjæll. Miss. 1762, Nr. 61).

³⁾ Jvfr. 30. Oktober 1758.

⁴⁾ Knud Lyne Rahbeks Moder.

⁵⁾ Jvfr. 12. og 21. Oktober.

⁶⁾ Sml. Garde. Efterretn. om den danske og norske Sømagt III, 419. Jvfr. 6. Februar 1762.

⁷⁾ Poul Abraham Lehn.

⁸⁾ Generalmajor Fred. Chr. v. Plessen. Jvfr. 9. Januar 1759.

106250, Blaagaard 28000 Rdr., Castrup 20000 Rdr., Fugleberg 19750, Fodbye 17750 Rdr.

November 28. Giort Cour.

— **29.** Underskrevet Mad. Plesses Qvitteering til General Pless.

— **30.** C. C., spiist til Knuths: 1. Gisselfeldt Administration, 2. Tobaks-Røgen i Kiøbstæderne¹⁾, 3. Skifteskriver-Tienesten paa Bornholm deeles mellem Herredsskriverne, 4. Beedemændenes Klage over Ibsen²⁾, 5. Enhver maae handle en gros paa Bornholm, 6. En nye Kirke paa Einsidelsborg Baronie i Fyen. — Societetet: Kofods 600 Rdr. Globus-Mager.

December 1. Høieste Ræt. No. 44. Niels Borup blev dømt til at betale det Asiatiske Compagnies Regning for de Vahre, som hand havde kiøbt, men ei betalt eller afhændt efter Auctions-Conditionerne.

— **2.** Høieste Ræt. No. 21. Carl Wilder for 2 skotske Kiøbmænd søger Skipper Schierning, som med det Islandske Compagnies Skib seilede deres Skib i Grund i Nordsøen d. 10. Oct. 58. Men som det var den skotske Skippers eene Skyld, blev Schierning frie for Tiltale³⁾.

— **3.** Conseil.

— **4.** Paa Comœdien dantzede Barch og Knudsen. Parterre applaudere[de] baade dem og Como og hans Kone, samt Directionen selv. Moltke gik ned og gjorde Parterret en Compliment, og forsikrede at Directionen ville gjøre alting til at behage dem⁴⁾.

— **7.** C. C., spiist hos mig: 1. Plesses Skovhugst paa Gunderslevholm, 2. Kirke-Eierne i Aggershuus Stift maae pante Huusmændene uden foregaaende Dom for de 8 β , de efter Loven skulle svare Kirken, 3. Folk paa Vesterbroe,

¹⁾ Byfoged Thomas Montagne i Ringkøbing ønskede, at det skulde forbydes Bønderne at ryge Tobak paa Gaden, selv naar de havde »Hytte« paa Piben. Stiftamtmanden var enig med ham i, at Tobaksrygning burde forbydes paa Gaderne i Købstæderne, da der, navnlig hvor der var Straatage, kunde ske Ulykker. Men Kancellikollegiet og Konseillet lod det forblive ved de derom gjorte Anordninger (D. K. Supplikprot. 1761 II, Nr. 443).

²⁾ Hofbedemand Reinholt Ibsen. De øvrige 6 københavnske Bedemænd klagede over, at han overskred Grænsen for sit Privilegium og betog dem deres Næring (sml. D. Kanc. Supplikprot. 1760 II, Nr. 844).

³⁾ Sml. Højesterets Voteringsprotokol 1761 (Litr. A), S. 327 ff.

⁴⁾ Sml. Overskou II, 275.

som høre til Fridrichsberg, maae gaae i Kirke her i Staden uden at svare Portpenge. — Societet: Oplæst af Suhms [Piece] om Handelen. Siden var Forestilling om Chartha-Væsenet foretaget.

December 10. Conseil. Holst og Dehn.

— 11. Assessor Mahling bliver Secreterer i Hof-Retten.

— 12. Underskrevet Forslaget paa Horn i Falsens Stød i Lov-Commissionen.

— 14. C. C., spiiist til Hielmstiernes: 1. Lassen¹⁾ maae fløtte sin Tømmerplads fra Ronsted til Hirschholm for Told-Svigs Skyld. I øvrigt bliver Hirschholms Privilegier ved Magt; 2. Magistraten i Fridericia kalder Klokkere til Kirken; 3. Om Rætterstædet for Borg-Retten skal være paa Nye-torv? 4. De Degne, som ikke have deres Rættighed efter Loven, svare kun $\frac{1}{6}$ Deel Consumption mod Præsten. — Societet: Horrebows Project om Astronomien, Deichmans Piece om den forgiftige Damp af Bergværkerne, kaldet Svaden²⁾.

— 16. Været paa Comœdien. En elændig Piece af Goldoni, Italiens Molière³⁾. Der blev kastet en Pung med Ducater op til M:lle Bøtke og skoggerleet, da Como blev undskyldt som syg.

— 17. Conseil plenum. — Faaer 400 Rdr. af Mad. Mogens Pless i Salario. — Om Aftenen til Hielmstjerne, hans Moders Geburtsdag.

— 18. Været hos Geh:Raad Reventlau anl. hans Moders⁴⁾ Epitaphium. — En Staffet kom om Natten, som skal have medbragt: 1. At Russerne have stormet til Colberg og med største Forliis ere drevne tilbage, 2. At Kongen af Preussen har opdaget en Sammenrottelse imod hans Liv, stiftet af General Laudohn.

— 21. C. C., spiiist hver hos sig selv, siden Knuth er paa Landet: 1. De 8000 Rdr. til de Fattige skal tages enten af det stemplede Papir, Consumptionen eller Grund-Taxten, 2. De, som begaae 3 Leiermaale i Findmarken, dømmes til at

¹⁾ Niels Lassen, tidl. Forpagter af Hørsholm Hovedgaard.

²⁾ Trykt i Videnskabernes Selskabs Skrifter 1. R. IX, 404 ff.

³⁾ Det var »Kavaleren og Damen«.

⁴⁾ Hedevig Ida R., f. Buchwald.

tiene der i Landet¹⁾, 3. Synet over Sorøe Gods og Skove, 4. Holm²⁾, Medicus i Sorøe. — Societetet: Notice af Ordren om Land-Maalerne. Deichmans Piece.

December 22. Kongen udbetaler det Africanske Compagnie med Obligationer.

— **23.** Herlufsholms Commission udsat til den 12. Januarii 1762. Confereret med Stampe, Sonne og Horn om Graahs Sag³⁾.

— **24.** Conseil. Holst, Dehn og Thott. — Reist til Nærum.

— **28.** Reist til Byen. — Justitz-Raad von Haven dør⁴⁾.

— Grev Laurwig og Commandeur-Capitain Schindel sidde i Admiralitets-Collegio.

— **29.** Skrevet Magnificum Kall⁵⁾ til om Stipendium Winstrupianum efter von Haven. — Ildebrand om Natten i Berckentins Gaard⁶⁾ hos Schimmelman, hvorved Salen med eendeel Meubler forderves.

— **30.** C. C.: 1. Offer til Rector i Horsens, 2. Trundhiems Magistrat beskikker Organister, 3. 2 ρ betales af hver Bondenvogn, som kommer til Torvs i Horsens⁷⁾, 4. Subsidia til den Islandske Lov⁸⁾, 5. Ankeres Prøvning, 6. Grev Reventlau testamenterer Christian-Sæde til den ældste, Reventlau til den anden, Brahetrolleborg til den 3die Søn.

— **31.** Conseil in pleno. — Colberg er gaet over⁹⁾.

¹⁾ Sml. Reskript af 8. Jan. 1762 (i Reskriptsaml.).

²⁾ J. T. Holm, senere adlet Holmskiold.

³⁾ Jvfr. 15. Juni.

⁴⁾ Peter Nicolai v. Haven, Møntinspektør i Kbhvn.

⁵⁾ J. C. Kall var Universitetets Rektor 1761–62.

⁶⁾ ♂: det senere Schimmelmanske Palæ i Bredgade (nu Odd Fellow-Palæet).

⁷⁾ Jvfr. 4. November.

⁸⁾ ♂: til Vice-Lagmand Jon Olafsons og Sysselmand Bjarne Halldorssons Revision af Islandske Lov.

⁹⁾ Bagest i Aargangen har Luxdorff optegnet en latinsk Sentens, signeret •Af Grams Excerptis•; den er uden historisk Interesse.

1762

- Januar 1.** Ordre til Horn at indtræde i Lov-Commissionen.
- 2. Cammer-Herre Bernstorf gaaer til Paris.
  - 3. Søllerød Kirke. Hr. Treschow viede Jørgen Mortensens Søn.
  - 5. Fulgt Justitz-Raad v. Haven til Jorde. — C. C.: 1. Auctions-Directeur-Tienesten Syndenfields i Norge, 2. Borg-Rettens Rætter-Plads, 3. Provincial-Medicus i Aalborg Stift, 4. Stistrups Bibel-Legatum¹⁾. Spiist hos Baron Knuth.
  - 7. Conseil. Holst, Dehn og Thott.
  - 8. Et Krudtaarn springer i Maastricht, hvorved mange høie og ringe, blánt andre Printzessen af Hessen-Philips-tahl omkomme.
  - 9. Spanien declarerer Engelland Krig.
  - 11. C. C., spiist hos mig: 1. De 8000 Rdr. til det Fattiges-Væsen tages af Grund-Taxten, 2. Vand-Væsenet i Helsingør og Fundatzens Confirmation²⁾, 3. De Qvinder, som løbe om med Frugt og Fisk, skal bruges til at spinde Uld til Munderinger, oc derom en Comission³⁾, 4. Nørvang-Tørrild Herredsting forfløttes fra Weile til Hveissel. — Societet: Islandica. Eggert Olufson sendte eendeel naturalia, noget Skind til Chagrin til Bøgger etc. samt Fortsettelse af den Islandske Reisebeskrivelse.
  - 12. Commission i Herlufsholms Sag udsat til om 14 Dage, den 26. Januarii. — Kongen reiser til Fridrichsborg at bese Stutterierne.
  - 13. Numsen, General-Adjutant⁴⁾, blev Cammerherre for nogle Dage siden.
  - 14. Conseil in pleno.
  - 15. Project om Veiene ved Cammeret.
  - 18. C. C., spiist til Hielmstiernes: 1. Skifte efter Be-

¹⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium VI, 225. Lavrids Christensen Stistrup var Købmand i Hobro.

²⁾ Sml. Reskriptsaml. under 5. Marts 1762.

³⁾ Kommissionen nedsattes 22. Januar og fik til Opgave at undersøge, hvorledes løse Eksistenser kunde opsamles og sendes som Spindere til Klæde- og Uldfabrikkerne i København, navnlig til det militære Uld-Manufaktur (Sjæll. Miss. 1762, Nr. 46). Jvfr. 21. Oktober 1761.

⁴⁾ Frederik Numsen.

tienterne ved den Vestindiske Handel, 2. Jyllands Landstings Domhuuses Reparation, 3. Commandanten i Bergen skal advares, naar Stiftamtmanden legger fremmede i Qvarterer. — Societet: Islandica. Eggert Olsen faer 100 Rdr. Tillæg.

Januar 19. Schimmelman kiøber Lindenberg af Moltke. — Grev Reventlau forloves med Comtesse Holst. — Grev Holst¹⁾ kommer i General-Post-Amtet.

— **21.** Conseil in pleno. — Gratuleret til Hoppes for Kløkers Forlovelse med Datteren²⁾. — Læst med stor Fornøielse Holms³⁾ Betænkninger om det Astronomiske Taarn.

— **22.** Grev Reventlaus Giftermaal declareres til Hove. — Keiserinden af Rusland dør d. 25. Dec. st. v. eller d. 5. Januarii. Grosfursten declareres Keiser uden mindste Bevægelse. Hand drikker Kongen af Preussens Skaal og sender ham en Staffet, lover sin Guarde Forbedring i Gagen, giver mange blaae Baand ud. Kalder Bestuchef tilbage fra Siberien. Tager Commando fra Romanschow etc.

— **23.** Faaet af Geh:Raadinde Rosenkrantz i Salarium 200 Rdr.

— **25.** C. C., spiist paa Cancelliet om Middagen, siden Knuth er borte: 1. Skoleholdere i Norge maa ei tages til Soldater, 2. Rætterstædet for Borg-Retten ved blaae Taarn⁴⁾, 3. Sorø Amt vil ei contribuere til Land-Physicus, 4. Wemmetofte Closters Jagt-Gods Administration, 5. Størdals Tiende at legges til Trundhiems Bispestol. — Societet: Deichmans Piece om Schwaden fuldendt⁵⁾. — Ja-Ord mellem Kløker

¹⁾ Chr. Holstein (Ledreborg).

²⁾ Caroline Hoppe, Datter af Admiral Frederik H.

³⁾ Formodentlig Professor J. N. Holm. Jvfr. 30. Marts 1759 og 12. Maj 1762.

⁴⁾ Ved et Missive til Borgretspræsident Truels Ortvad af 5. Febr. 1762 bestemtes det, at Delinkventer under Borgrettens og Hofetatens Jurisdiktion, der ikke skulde miste Livet, men lide publique Straf paa Kroppen, skulde udstaa Straffen ved det saa kaldede blaa Taarn, ved den Side, hvor Døren er paa Taarnet, der vender ud til Kanalen. Her skulde en Pæl sættes op, og saa snart Eksekutionen var forbi, atter tages ned (Sjæll. Miss. 1762, Nr. 61). Dette Blaataarn laa som bekendt ved Langebro. Misdædere, der hørte under Borgrettens Jurisdiktion og dømtes til at miste Livet, skulde efter Reskr. af 26. Septbr. 1749 rettes uden for Vesterport, ved Pesthuset. Jvfr. 14. December 1761 og 5. Januar 1762.

⁵⁾ Jvfr. 14. December 1761.

og Fr. Hoppe, Cam:J. Pfuel og Fr. Castenskiold, Cammer:H. Numsen og Frøken Osten. Geh:Raad Juell skal have Frøken Raben hos Printzessen¹⁾).

Januar 26. Cron-Printzen examineres²⁾. — Kongen af Preussen bliver haardt syg, saa at Wherloff³⁾ hentes til ham fra Hannover. — Commission i den Herlufsholmske Sag udsat til d. 3. Februarii.

— 27. Capituls-Kiøb: Rug 13 ℔ , Byg 8 ℔ , Havre 5 ℔ 4 β .

— 28. Conseil absente Bernstorff.

— 29. Giort Cour. Spiist om Middagen ved Marskalks-Taffelet, siiden paa Concert hos Justitz-Raad Nielsen og derefter paa Appartement.

— 30. Hr. Giese⁴⁾ og Frue Anchersen⁵⁾ døde i denne Uge.

Februar 1. C. C.: 1. Det store Forslag om Veienes Forbedring, hvortil Dan ℔ skal contribuere 19000 Rdr., Norge 6000, Holsteen 5000 Rdr. aarl.; 2. Med de syge Tømmersvenne forholdes som med Muursvennene; 3. En Hernhutisk Psalmebog, og hvorledes geistlige Bøger herefter skulle approberes; 4. At Kiørselen (den frie) i Fyen repareres paa alle Kiøbstæder; 5. Om der maae kastes Jord paa dødfødde Børn. — Societet: Kratzensteins Piece om Dykker-Kunsten, og at see paa Havets Bund Nat og Dag⁶⁾.

— 2. Schimmelman bliver Baron af Lindenberg.

— 3. Herlufsholms Sag optages til Doms.

— 4. Conseil in pleno.

— 6. Fisker kommer hiem og arresteres, samt hans Sag undersøges⁷⁾.

— 7. En stor Ring langt uden om Maanen.

— 8. C. C.: Barclay faaer Auctions-Directeur-Tienesten Syndenfields paa sin Livstiid, siiden skal den deeles mellem Sorenskriverne.

¹⁾ Amalie v. Raben, Hoffrøken hos Prinsesse Vilhelmine Karoline.

²⁾ Jvfr. 20. Februar 1761.

³⁾ P. G. Werlhof, fremragende tysk Læge († 1767).

⁴⁾ Gravskrift i Adresseavisen 1762, Nr. 10.

⁵⁾ Professor Hans Peder Anchersens norskfødte Hustru Catharina, f. Wiel, døde 27. Januar (Gravskrift i Adresseavisen 1762, Nr. 11).

⁶⁾ Hans »Afhandling om nogle nye Opfindelser, Dykker-Kunsten angaende« trykt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. IX, 512 ff.

⁷⁾ Jvfr. 16. November 1761.

Februar 9. Comtesse Reventlau vinder Krenckerup og eendeel Allodial-Godsdes Værdie ved Høieste Ræt¹⁾.

— **10.** Naar Kongen af Spanien seer en Koe, kand hand ei bare sig, at hand io skal malke den. — Grevinde Holck faaer et dødfød Barn.

— **11.** Et nyt Huzard-Regiment oprettes under Caspar Moltke. Backe bliver Oberst-Lieutenant, Cammerraad Hviid Premier-L.

— **12.** Conseil in pleno. Intet Conseil eller Underskrivelse hos Kongen, som har Tandpine.

— **13.** Grevinde Holst kommer ned med en Comtesse.

— **15.** C. C.: 1. Et Verts-Huus paa Volden ved blaae Taarn, som Krigs-Cancelliet har bevilget²⁾, 2. Fundatz til et Begravelses-Selskab i Trundhiem, 3. Hvorvidt Professorerne i Sorøe deres Attester giælder til at antages i Høieste Ræt som Auscultans, 4. Om alle Lodser i Norge skulle svare for Eens Forseelse, 5. Alle Borgere i Byen maae sye Børnetøi, 6. Stampes Erindringer imod Placaten anl. Krybskytterie³⁾, 7. Professorernes Lectioner og Disputatzer. — Societet: Hee læste om Sandserne, især Synets Irringer.

— **16.** Stærk Tøe. Meget vanskeligt i mange Dage at komme frem paa Gaderne for den Mængde Snee, som ei bliver bortført. — Kongen, som har Meslinger, befinder sig Gud skee Lov vel. Reventlou⁴⁾ kommer sig oc af Meslingerne. — Caspar Moltke opslaaer Placater for at hverve til Dragounerne.

— **17.** Store Uroeligheder i Sverrig, hvor der arbeides paa Souverainiteten. Staffet fra Schach⁵⁾. — Grevinde Holck dør⁶⁾ i Barselseng.

— **18.** Conseil in pleno. — Mr. Wissing, Proprietarius til Odden, dør⁷⁾. — Betalt Klingbeck de 100 Rdr., jeg var hans Sal. Kone, Amalia Ahlers, skyldig.

¹⁾ Jvfr. 27. Juni 1761 (Noten).

²⁾ Krigskancelliet havde givet Tilladelse til Værtshushold i et Hus ved Rysenstens Bastion, hvorover Magistraten beklagede sig (sml. D. K. Oversekretærens Breve 1762, Nr. 60).

³⁾ Sml. Stampes Erklæringer III, 420 ff.

⁴⁾ ? Kronprinsens Hofmester, Ditlev R. Jvfr. 27. Februar.

⁵⁾ Schack-Rathlou var paa dette Tidspunkt Gesandt i Stockholm.

⁶⁾ Frederikke Elisabeth H., født v. d. Lühe, døde 16. Febr. 27 Aar gl. (Adresseavisen 1762, Nr. 14).

⁷⁾ Hans Wissing døde paa Odden 2. Febr. (Adresseavisen 1763, Nr. 61).

Februar 19. Forbud paa Korns Udførsel. Magazin paa 90/m Td. Rug oc 180/m Td. Havre. — Veiene paa Bornholm skal sættes i Stand, for at Artigleriet kand fløttes.

— **20.** Heste skal leveres af Hoved-Gaards Taxter og Bønder-Gods; hver Herregaard giver en Skiøtte til et Jæger-Corps. Disse Ordres bleve omgiorte Løverdag¹⁾ Eftermiddag, saa at der kun af hver 89 Td. Hart-Korn contribuerende skal leveres 1 Hest for Betaling. Derfor gik Posten ikke bort før Kl. 10^{1/2}; Eftermiddag. — Grevinde Holst er meget slæt²⁾.

— **22.** C. C., spiist til Knuths: Forhøielse paa Kalk-Priisen afslaaes.

— **23.** Samling i Graahs Sag, som udsættes til i Dag 8 Dage, d. 2. Martii.

— **25.** Conseil. Dehn og Thott. Siden refereret Sagerne for Geheimeraaden.

— **27.** Meslingerne regiære stærkt til Hove. Cronprindsen, de 2 yngste Princesse, Ob:H:Marskalkinden³⁾ og det spæde Barn, Geh:Raadinde Reventlau, Frøken Rabe og endnu 2 Hof-Damer have dem.

— **28.** Grevinde Holst dør om Natten⁴⁾.

Marts 1. C. C., spiist hos mig: 1. Patagon, en Mohr i Tranquebar, som dræbte en Lieutnant, der slog ham, pardonneres med Fængsel paa Kongens Naade, 2. Lærernes Løn ved Seminario Fridericiano⁵⁾, 3. Langelands Grevskabs Forbedring.

— **2.** Commission i Graahs Sag, som udsættes til den 16. Martii.

— **4.** Høieste Ræt holdes. Hans May:t var ikke nærværende. Assessores vare 26; Geheimeraaden kom ikke. [No.]15. Professor Pilo contr. Herman Fabricii Enkes Sterboe. Anchersen, Wiwet⁶⁾. Pilo fandtes optegnet i Mad. Fabricii Bog for Viine at skyldte 97 Rdr. 4 $\frac{1}{2}$ 10 β . Hendes Skifte-Commissarier tilstillede ham Regning oc mindede ham om

¹⁾ $\circ$: samme Dag.

²⁾ Jvfr. 28. Februar.

³⁾ A. G. Moltkes anden Hustru, Sophie Hedevig, f. Raben.

⁴⁾ Chr. Holsteins Frue, Christiane Caroline, f. Reventlow.

⁵⁾ i Bergen.

⁶⁾ $\circ$: Parternes Advokater.

Betaling, men hand svarede ikke. De lode proclamere i Aviserne og derpaa sluttede Skiftet. Tvende Aar efter lode Arvingerne ham stevne for Hofretten, da hand fremkommer med en Balance-Regning, at hand desuden havde faaet 20 Duc. Sp., men derimod gjort 3 Portraiter, 2 af Mad. Fabrit: og 1 af hendes Mand (NB. hvilke ere oc virkelig hos Arvinger[ne]), som skulle koste 150 Rdr., bad at hendes Bøger maatte eftersees (som blev nægtet), provocerede Etatzraad Fabritius at modsige det (som svarede ham ikke) og paastod at liquidere. Hofretten dømte ham til at betale og 12 Rdr. i Omkostning. Høieste Ræt confirmerede Dommen, dog saaledes, at Processens Omkostning ophæves. Wiwet sagde: Det hedder vel: Pictoribus atqve Poetis, quidlibet audendi etc. Men derfor maae de ikke vende op og ned paa Lov oc Ræt og først kræve i et Sterboe, naar Proclama er ex[s]pireret. Jt: 50 Rdr. for et Portrait er for meget, Pilo var ikke den Gang saa dyr, for hand var endnu ikke Professor.

Marts 5. Conseil hos Geheimeraadens. — Mad. Wissings Testamente sendt mig til Forvaring. — Conference-Raadinde Benzon dør om Aftenen¹⁾.

— 6. Der tales om, at Proprietairerne befries fra at levere Jægere. — Fr. Ros. [?] ²⁾ har sagt en badinant at have mødt en Postillon med 2 Postsække, en foran med Krigs-Anstalter, en paa Ryggen med Contra-Ordres.

— 7. Hellig Giæstes Kirke, Hegelund. Ianl. af Evangelio erindrede hand, at en Anfægtet havde lagt Penge i Blokken, og ved en Seddel bedet om Meenighedens Forbøn.

— 8. C. C., spiiist hos Hielmstiernes: 1. Land-Physicus i Aalborg, 2. Trundhiems Slagtere maae kiøbe Qvæg paa Landet, 3. De frie Reiser i Fyen kand ei reparteres paa alle Kiøbstæder, 4. Fremmed Kornes Indførsel at maatte tillades, i fald Byen skal provianteres, 5. Ærlige Slavers Løsladelse for at giøre et frie Corps ud. — Societet: Skrivelse til Cammeret om Biarne Poulson. Hees Piece om sensus fallunt³⁾.

— 9. Min Kones Morbroder Wissing til Odden har le-

¹⁾ Konferensraad Peder Benzons Enke Anna Sophie, f. Wissing.

²⁾ Det tør ikke afgøres, hvem Luxdorph sigter til. Mon Fred. Rosenkrantz?

³⁾ Jvfr. 15. Februar.

geret min kiære Kone 1000 Rdr. paa de Vilkor, at om hun dør uden Børn og hendes Boe tilstrækker, skal deraf gøres et Legatum, hvoraf en Enke af hans fæderne eller møderne [Slægt] skal nyde Renten. Giort mig bekiendt ved Executor Testamenti Geh:Raad Holck. Betalingen skeer til Omslags-Terminen 1763.

Marts 10. Vor Frue Kirke, en Skibs-Præst Lakiær. En slæt Prædiken. NB. Ingen Sammenhæng, ingen dicta probantia, ingen Alvorlighed.

— **11.** Conseil. — Enkedronningen oc Printz Friderich faae Meslinger.

— **12.** Fulgt Conference-Raadinde Benzons til Jorde. Wisning har testamenteret mellem 15 og 16000 Rdr. bort. — Linstows Forestilling om Wemmetofte approberes¹⁾).

— **13.** Paa Anchersens Disputatz. Oppon.: Kall, Skov og Seidlitz²⁾).

— **15.** C. C., spiist hos Knuth: 1. Om Pengene til Ringene³⁾ i Trundhiem skal forhøies à 2 ρ pr. Læst, hvilket afslaaes, 2. Joenshovet kald separeret fra Præstøe⁴⁾, 3. Corsørs Havns Opmudring.

— **16.** Grevinde Holst begravet. — Commission i Graahs Sag udsat til d. 30. Martii. — St. Germain reiser, med 6000 Rdr. Tillæg, saa hand har nu 20000 Rdr. — Garderen til Hest faaer Ordre at gaae til Holsteen.

— **17.** Til Kløckers Bryllup.

— **18.** Conseil absente Bernstorff.

— **22.** C. C., spiist hos mig: 1. Geistlige forrette ei Auctioner i Norge, 2. Rescriptet om Laugene communiceret til Sorøe⁵⁾, 3. Anstalter anl. de Søe-Enroulleredes Undvigelse, 4. Item Bønder-Karlenes, 5. Engelske Skibes Arrestering i Bergen, 6. Ritualets Forandring ved Hittebørns Daab, 6⁶⁾). Pro-

¹⁾ Sml. Reskr. af 26. Marts 1762 (i Reskriptsaml.). Forestillingen ligger ved Sjæll. Miss. 1762, Nr. 143; Gehejmerraad E. C. Linstow var en af Kuratorerne for Wemmetofte.

²⁾ Disputatsen hed »Commentatio juridico-historica de hospitibus Norvegicæ veteris in jure publ. Norv. Gestir appellatis» etc. (Hafn. 1762, 4to).

³⁾ o: Ringe til at forføje Skibene i; Talen er altsaa om en Slags Havneafgift.

⁴⁾ 13. Aug. 1762 konfirmeredes Kaldsbrev for Andr. Giøe som Sognepræst for Jungshoved Menighed (Sjæll. aabne Breve 1762, Nr. 428).

⁵⁾ Sml. Sjæll. Miss. 1762, Nr. 201.

⁶⁾ Luxdorph er i sin Opregning kommet til at benytte Tallet 6 to Gange.

vincial-Medici Løn repareret paa Geistligheden, 7. Forordninger og Lov til den nye Islandske Lov¹⁾). — Societet: Hee endede sin Piece om Sandsernes Irring.

Marts 23. Efterseet Concepten til Dommen i den Herlufholmske Sag. — Pless og Laurwig General-Lieutnanter og Brockenhuus General-Major.

— **25.** Conseil in pleno.

— **26.** Preussen skal have sluttet Fred med Rusland og tilladt ham 25000 Mands Durch-March.

— **27.** Vore Troupper rykke frem til Oldeslo og Segeberg.

— **28²⁾.** Hellig Giestes Kirke, Stud. Mukholt. En slæt Prædiken; Mængde af Skriftens Sprog anførte, og ikke eet paa sit rette Stæd.

— **29.** C. C., spiist hos Hielmstiernes: 1. Degneskoler i Riber Stift sættes paa bedre Fod, 2. Brevig Afbrændte om maae bygge af Træe, 3. Brevenes Befordring til Grændse-Commissionen, 4. Ober-Hof-Retten feriere de 3 Sommer-Maaneder. — Societet: Mølman læste om Biskop Radulf af Ribe.

— **31.** Gjør Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet Middag og Aften.

April 1. Conseil. Dehn, Bernstorff, Thott. Siden referert Sagerne for Geheimeraaden. — Commission i Graahs Sag udsat til den 15. Aprilis.

— **2.** Skrevet til Justitz-Raad Horrebaw anl. det Astro-nomiske Taarn. — En Coureer fra Rusland.

— **3.** 8000 Rdr. à 9000 Rdr. aarl. til de Fattiges Væsen skal legges paa Grund-Taxten, endog af de Kongl. Slotte.

— **5.** C. C.: 1. Dr. Storm Medicus ved Syge-Huuset i Christiansand, 2. Helsingør Færgemænds Taxt. Spiist hos

¹⁾ Jvfr. 30. December 1761. Talen er om at yde de fornødne litterære Hjælpemidler (et Eksempplar af alle udg. Forordninger) til Arbejdet ved den islandske Lovs Revision (D. K. Supplikprot. 1761 II, Nr. 1046).

²⁾ Paa det modstaaende hvide Blad har Luxdorff optegnet et Regnskab for Opfostringshuset for 1760. Indtægten beløber sig ialt til 26444 Rdr. 72 Sk., hvoraf over de 20000 Rdr. er indvundet ved Lotteriet. Udgiften er opført med 16232 Rdr. 14 Sk., saaledes at der i Aarets Løb er henlagt mere end 10000 Rdr. Den samlede Formue opgøres til 113409 Rdr. 21 Sk.

Knuth. Refereret Sagerne for Geheimeraaden og udleveret. — Societet: Mølman sluttede sin Piece om Biskop Radulph.

April 6. Kongen reiser til Fredensborg og Geheimeraaden til Ledreborg.

— 10. Besøgt Hielmstiernes paa Ørholm om Eftermiddagen.

— 12. Spiist om Middagen hos Stub paa Ørholm med Hielmstiernes og Lemvigs.

— 14. C. C.: Om fremmede maae meddeeles Reisepas i Krigstiider.

— 15. Conseil absente Bernstorff.

— 16. Stürup døde i Gaar Morges¹⁾.

— 18. Søllerød Kirke. Mr. Møller hos Grev Reventlau paa Holte²⁾ prædikede.

— 20. C. C.: 1. Om Bøndernes Vaaben og Vedvarder³⁾ i Norge, 2. Om at hindre Bønder-Karles Hverving.

— 21. Schimmelmann bliver Ridder den 17. Aprilis. — Agent Graahs Commission holden og udsat til d. 5. May.

— 22. Conseil. Holst og Thott. — Lov-Commissionens Brev om Tyverie paa Slottet.

— 27. C. C.: 1. Kongens Jagt paa beneficeret Gods, 2. Bønder-Dreng i Riber Stift skulle ei søge Degneskole, 3. Bøigdelehnmændenes Løn i Norge, 4. Corsør Havns Op- mudring, 5. Straffens Skierpelse for Slotstyve.

— 28. Igiennemgaaet Sorøe Regnskaber med Munthe. — Afsagt Dom i Herlufsholms Sag.

— 29. Conseil absente Bernstorff.

Maj 1. v. Stöcken har gjort O:H:Marechallen til eeneste Arving. Efterlader sig omtrent 20000 Rdr. Testamentet er confirmeret i Cabinettet.

— 2. Til Hielmstiernes om Aftenen i deres nye Gaard⁴⁾.

— 3. Kongen kom til Byen.

— 4. Givet min Betænkning om et Project, at et 5te Facultet, under Navn af Oeconomisk, af Charlottenborg-Professorerne skulle combineres med Universitetet.

¹⁾ General Georg Christoph S. døde efter Berl. Tid. (Nr. 31) Natten mellem den 14. og 15. April.

²⁾ ☉: Chr. Dil. Reventlow til Christianssæde († 1775).

³⁾ Vedvarder ☉: Bavner. Om Bøndernes Vaaben og Vedvarder handler Norske Lov 3—17.

⁴⁾ Jvfr. 6. Maj 1761.

Maj 5. C. C., udl. efter Ordre: Provincial-Medici. — Agent Graahs Commission optagen til Doms.

— 7. Opsat Dom i Graahs Sag.

— 8. Chartagena i America med alle Indbyggerne undergaaer af Jordskiælv.

— 11. Obrister Felix Osten dør¹⁾. — Torden slaaer ned i Hillerød d. 3. May, og afbrender Huuse for 3960 Rdr.

— 12. Samling hos Hielmstjerne. C. C.: 1. Problemata, som Professorerne foreslaae Studenterne til Præmier, 2. Christianshavns Bøders Inddrivelse paa St. Croix. — Besøgt Professor Holm og set hans Instrumenter.

— 13. Conseil. Holst og Thott. — Skrevet mine Tanker om Straf for Slotstyverie. — Den store geistlige Forestilling approberet. Men Commissionen combineres med Kirke-Inspectionen.

— 15. Sluttet mine Excerpta af Trifolio²⁾.

— 17. Kløker og Finckenhagen komme ogsaa i Waisenhuusets Direction. — Banquen har maattet have Vagt hos sig³⁾.

— 19. C. C.: 1. Det store Project om Veie, 2. Hielp til Christianshavns Canals Opmudring. Udl. efter Ordre.

— 25. Grev Rantzau køber Ebberød af Pro-Cantzler for 2500 Rdr.⁴⁾.

— 26. C. C.: 1. Taxt for Helsingøers Færgemænd, 2. Requisita til Auscultanter i Høieste Ræt, 3. Corsør Havns Opmudring. — Lov-Commission: a. Forordning om Slotstyre, b. Frausings Arbeide og Tillæg.

— 27. Conseil. Holst og Bernstorff.

— 28. Skrevet mine Tanker om Hees og Holms Projecter til Instrux for Land-Maalerne.

— 29. C. C., præsent. Geh:Raaden, Grev Christian, Graah og jeg. 1. Alle Brevigs Indvaanere skal holde Capellanens Residentz vedliige, 2. Slottets og de publique Grunde opmaales for at contribuere til det Fattiges Væsen. Udl. ad exp. — Kongen kommer til Byen.

¹⁾ Overensstemmende med Gravskriften over ham, trykt i Adresseavisen 1762 Nr. 37.

²⁾ Hvad der sigtes til, vides ikke.

³⁾ Om dette Run paa Banken se Holm, Danm.-Norges Hist. III 2, S. 219.

⁴⁾ Jvfr. 25. September 1759.

Maj 31. Justitz-Raad Rothe kiøber Tybierre-Gaard for 50000 Rdr.

Juni 1. Søllerød Kirke, Studiosus Hinckel. En meget slæt, men tillige fræk Prædikant.

— 2. Kongen reiser til Holsteen. — Tidemand bliver Biskop i Christiansand og Provst Arent i Bergen.

— 4. Berregaard bliver Ridder. [Tilføjet senere:] NB. Var kun et falskt Rygte i Berlings Aviser.

— 5. Af Justitz-Cassen faaer Juell 600 Rdr., Rantzou 400 Rdr., Cortsen 300 Rdr. og Hoppe 100 Rdr.

— 7. C. C. og spiist om Middagen til Hielmstiernes: 1. Medicus til Syge-Huuset i Christiansand, 2. Smalle Skorsteene i Christiania afskaffes, 3. Documenter maae tinglyses mod Protest, 4. Findmarkens Sagefaldsting fløttes til Alten.

— 11. Auctions-Directeur Bartholin senior og Etatz-Raad Stampes Broder, Hr. Stampe, døde¹⁾.

— 14. C. C.: 1. Kirke-Tienesten i Edsvold i Norge holdes i Præstens Stue, siden Kirken er afbrændt. 2. Krassows Testamente. Hand efterlader sig over 30/m Rdr. og giør Etatz-Raadinde Hansen²⁾ til eeneste Arving. Var hun død først, skulle hendes Børn arvet, dog NB. den Ældste kun $\frac{1}{3}$ Deel mod de andre³⁾.

— 16. Aftalt med Sonne den 14de hujus, at Dommen i Graahs Sag i Dag skal afsiges. [Tilføjet senere:] NB. V[ide] d. 19.

— 17. C. C. af 7. Junii approberes i Conseillet in pleno i Slesvig. — Kongen ville reist fra Slesvig d. 11. Junii, men fik Flodfeber og reiser først den 17de [Tilføjet senere:] NB. Endnu længer udsat. — Om Morgenen tilig afbrændte Brygger-Gaarden paa Hiørnet, lige over for Rausches. Gud bevarede mit Huus af sin Naade.

— 18. Borch kommer i Hielmstiernes Contoir i Stæden for Finckenhagen.

— 19. Dom afsagt i Agent Graahs Sag.

— 21. Underskrevet Lov-Commissionens Brev, hvorved

¹⁾ Frantz Thestrup Stampe, Sognepræst til St. Mikkel's Kirke i Slagelse.

²⁾ Johanne Cathrine, f. Fabritius, Etatsraad Johan Georg Hansens Enke.

³⁾ Baron Wilhelm v. Krassows Testamente se Sjæll. aabne Breve 1762, Nr. 331.

fulgte Project til Forordningen om Slotstyre¹⁾). — C. C.: Hvorledes med fremmede Skippere i disse Conjunctioner²⁾ skal omgaaes.

Juni 22. Kongen lader Hamborg indslutte.

— **23.** I Conseillet paa Gottorp absente Bernstorff ere Cancellie-Collegii Betænkninger af 14. Junii foretagne.

— **24.** Vore Folk, efter foregaaende Accort, forlade Hamborg igien.

— **26.** Recommanderet Studiosos Johannem et Christianum von Haven til Stipendium Medeanum. — Forestilling til Kongen, om trigonometriske Aperationer skal bruges ved Landmaalingen.

— **28.** C. C.: Bang og Wivet søge om Adjunction og Succession i Generalfiscals-Embedet.

— **29.** Garden til Hest gaer til Holsteen.

— **30.** Faaet af Graah 200 Rdr. i Salarium for hans Sag med Abbestée³⁾.

Juli 3. Cancellie-Collegii Betænkninger af 21. Junii approberes i Conseillet paa Travendahl, absente Bernstorff.

— **5.** C. C.: 1. At Politiemester skal dømmes i Tobaks-Sager, og paa høiere Bøder end 8 Rdr., 2. Forordning om Straf for Slots-Tyverie, 3. Havnefogderne i Norge faae et almindeligt beneficium paupertatis i første Instantz. — Faaet 100 Rdr. af Cancellieraad Collet i Salarium for Nestveds Sag. — Travemünde tages i Possession til Magaziner.

— **8.** Interims-Instrux for Land-Maalerne. — Paa Travendahl i Conseillet absente Bernstorff foretaget C. C. d. 28. Junii. — Bangs Sag udsat.

— **10.** Vore Troupper indtage Lübeck. 40000 Mand Russer marchere i 3 Colonner til Mecklenborg. Den Russiske Flode er i Søen. Vore Orlogs-Skibe gaae ud. — Printzen af Anhalt-Bernborg faaer sin Afskeed.

— **12.** C. C.: 1. Langelands Grevskab at forbedres med

¹⁾ Forordningen, der udkom 6. August, satte Galgen som Straf for den, der stjal i Kongens eller de kgl. Herskabers Gemakker; Tyverier paa Genstande af under 10 Rdrs Værd paa andre Steder i de kgl. Slotte takseredes til Kagstrygning, Brændemærkning og Arbejde i Jern for Livstid, men gjaldt det 10 Rdr. eller derover, var Tyven ogsaa hjemfalden til Galgen. Jvfr. 12. November 1761.

²⁾ Næmlig under de truende Krigsforhold.

³⁾ Jvfr. 15. Juni 1761 (Note 1).

350 T. H. = 50000 Rdr., 2. Ved Sorøe Academie behøves ingen Skriv-Mester. — David Davidsen dør.

Juli 13. Kiøbenhavn skal forstrække Kongen med 5 Tønder Guld.

— 14. Stampe var til Cancellie-Raad Eilitzes Bryllup paa Holte og laae her¹⁾ om Natten.

— 18. Carl Juell og Kay Rantzau gaae til Congressen i Berlin.

— 19. Aagaard var ei i C. C., fordi hans Frue havde ont. C. C.: Sorenskriveriernes Inddeeling i Aggershuus og Oplands Amter saaledes, 1. Østerdalen, 2. Solløer og Oudalen, 3. Øvre Rommerige.

— 20. Kongen kommer hiem. — Geheime-Raaden gaae til Ledreborg og kommer ind d. 28de. Sendt Geh:Raaden Extracterne for 12te og 19de C. C.

— 21. Mad. Aagaard blev forløst med en dødfød Søn.

— 22. Geheimeraadens approberede C. C. Betænkninger af 5., 12. og 19de Julii.

— 23. Jomfrue Pernille dør²⁾.

— 28. C. C.: 1. At Bøgger skulle stemples i Hospitalet³⁾, 2. Holmen exciperes fra Grund-Taxten til de Fattige, 3. Altergang at holdes i Svendborg om Onsdagen efter Catechisationen.

— 29. Conseil absente Bernstorff.

— 30. Mad. Brøer dør⁴⁾ i Barselseng med et dødfød Barn i Giels-Huusset.

¹⁾ i Nærum.

²⁾ Nille Christensdatter Hurtigkarl (?).

³⁾ Forslaget sigtede naturligvis til at give Hospitalet en Indtægt og havde aabenbart sit Udspring fra dettes Direktører, skønt de paastod, at Boghandlere og Forlæggere i Kbhvn. havde givet Stødet til det. Universitetet udtalte sig kraftigt imod Forslaget — Bøgerne burde ikke gøres dyrere end de alt var — og hertil sluttede Kancelliet sig. »Man holder det for hel betænkeligt«, hed det i Kancellikollegiets Resolution, »at besværge Bøgers Oplag og Trykning med noget nyt Paalæg, da det er bekendt nok, at Papir, Tryk med alt andet derhenhørende desuden er langt kostbarere her end paa andre Steder, hvilket gør, at manges god og nyttig Bog ikke kan blive trykt, da en Autor, som paa andre Steder kan vente en anselig Profit, her næppe kan love sig at slippe skadesløs, om han selv vil forlægge sit Skrift«. Konseillet sluttede sig hertil og Sagen faldt (D. K. Supplikprot. 1762 I, Nr. 858).

⁴⁾ Kancelliraadinde Sara Marie Brøer, f. Bøfekte († i sit 36. Aar).

— — ¹⁾ Stor Revolution i Rusland. Keiseren havde giort Regning paa at være d. 3. Novembris i Slesvig, derpaa forblive i Holsteen og afstaae Rusland til Printz Ivan, men i Forveien havde hand besluttet, at hand Petri-Pauli Dag d. 29. Junii s. v. ville sætte Keiserinden i Closter og erklære hans Søn for Batard. Dette fik Keiserinden Nys om og 2 Dager før den 28. Junii s. v. fik 4000 Mand paa Beenene og selv til Hest attaquerede ham med 2000 Mand Holsteensk Guarde, som strax toge Flugten. Keiseren gav derpaa [af] frie Villie sin Kaarde og begiærede kun at beholde sit Liv, sin Maitresse og Holsteen. Dagen efter lod Keiserinden sig hylde, neml. d. 28. Junii, og udgav en trykt Ukase, at siden den Grædske Religion stod Fare og der var sluttet en saa ufordeelagtig Fred med Preussen etc., saa havde hun nu besteeget sin souveraine Russiske Throne og ladet sig hylde. D. 29de blev Keiseren sendt bort paa hin Side Siberien²⁾. Keiserinden har forsikret Haxthausen³⁾ om den gamle Fortrolighed mellem Rigerne at vedligeholde og strax givet ham Pass til en Coureer. Hvorpaa Schumacher⁴⁾ reiste herind. Det Romanzowske Corps er derpaa strax rykket tilbage, og siden intet bliver af Congressen, er Korf⁵⁾ hver Dag ventendes.

August 2. Keiseren af Rusland dør paa Petershoff af Colica.

— 4. C. C.: 1. Magistratens Tabell, hvorved Laugs-Omkostningerne modereres, 2. Ved sluttede Laug forstaaes alle de, hvis Articler ere confirmerede, altsaa maae ingen, som hører under dem, arbeide paa egen Haand.

— 5. Conseil absente Bernstorff.

— 7. Geheimeraad Dehn bliver Statholder i Holsteen. — Grev Reventlaus Bryllup paa Ledreborg med Comtesse Holstein⁶⁾.

— 9. Pihl bliver Professor Oeconomiae og skal ascen-

¹⁾ Notitsen staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 28.—31. Juli.

²⁾ Jvfr. 2. August.

³⁾ Gregers Haxthausen var paa dette Tidspunkt dansk Gesandt i St. Petersborg.

⁴⁾ Legationssekretæren i St. Petersborg Andreas Schumacher.

⁵⁾ Den russiske Gesandt i Kbhvn.

⁶⁾ ∴: Charlotte Amalie H., der ægtede Chr. Dittl. R. († 1775).

dere samt nyde af Kratzensteens Løn 200 Rdr. og Friis Rotbøl 400 Rdr. — Baron Stengelin i Hamborg bliver Cammerherre.

August 10. Banco-Sedler gøres paa 1 Rdr.¹⁾. — Floden kommer tilbage.

— 11. C. C.: 1. Naar publique Action ikke har Stæd, skjønt Sagen angaaer Øvrighed, som overfalder i sit Embede, 2. Skifter og Auctioner i Sorøe ved Academiet og Godset.

— 12. Conseil præsentibus Dehn og Thott. — Giort Liste til Geheimeraaden.

— 13. Stærk Nordlys om Aftenen.

— 14. Mad. Hendrichsen dødelig syg²⁾.

— 16. Passau Etatz-Raad, Lyders paa Waysenhuset Commerce-Raad.

— 17. Oberstald-Mester Grev Laurwig dør.

— 18. C. C. og udl.: 1. Hans Holm opretter en Vandmølle i Kiøbenhavn, 2. Lesser Doctor ved Lazaretet i Christiansand. — Kongen reiser til Bregntved.

— 19. Mad. Jacobis yngste Søn dør.

— 20. Justitz-Raad Holm bliver Amtsforvalter i Callundborg Amt efter Salten.

— 24. Kongen kommer til Byen og reiser Dagen efter til Fredensborg.

— 25. C. C.: 1. Første Sæde-Degn ved Vor Frue Meenighed i Roskilde, hans Indkomster forbedres, 2. Den residende Capellans Arvinger i Svendborg faae Naadsens-Aar. — Caspergaards Bryllup med Frøken Cederfeldt og Bangs med Jomfrue Horn.

— 26. Conseil præsentibus Holstein og Dehn.

— 28. Action mellem Preusserne og Daun. — Kongen tager Administrationen over det Kielske.

— 30. Conference-Raad Arnstorf dør³⁾.

September 1. C. C.: 1. Delinquent-Omkostninger i Norge, 2. Auctioner efter de Militaires i Norge, 3. Byefogden i Bergen giver selv sine Forretninger beskrevne, 4. Om der maae være mange Frie-Mestere i Mahler-Handværket.

¹⁾ Jvfr. 7. September.

²⁾ Jvfr. 6. September.

³⁾ Landsdommer i Jylland Fred. v. Arenstorff døde 21. August.

September 2. Samling paa Skydebanen¹⁾. — Udleveret Sagerne og sent Geheimeraaden Extracten.

— 4. 6000 Mand legges ind i det Kielske. Printz Georg bliver Statholder (Russisk) sammesteds.

— 5. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Iblant de gode Exempler erindrede hand, at Geh:Raad Dehn har givet 600 Rdr., hvoraf Renterne aarlig paa hans Geburtsdag skal uddeles til 6 ræt nødlidende Fattige, som ei betle²⁾. — Krigsraad Borneman holder Bryllup med Jomfrue Storm.

— 6. Frue Hendrichsen³⁾ og Conference-Raad Basballe⁴⁾ dør.

— 7. Forordning om B:o Sedler paa 1 Rdr.⁵⁾

— 8. C. C., Hielmstierne og Stampe absentibus: 1. Handverkerne i de smaae Kiøbstæder maae ei indskrives i Laugene i de større, 2. De reformeerte Colonister i Riber Stift forlange en Præst, 3. Den $\frac{1}{4}$ Part Forhøielse paa Springvandet til de nye Vandrender, som skulle cesseret til Mikelsdag, vedbliver for at afbetale 11000 Rdr., som Transport og Underholding af Stykknegtene etc. kostede.

— 9. Conseil absente Bernstorff. — Formæhlingen declareret mellem den ældste Printz af Hessen⁶⁾ og Printzesse Caroline.

— 10. Forordning om Qvæg-Sygen.

— 15. C. C.: 1. Auctioner og Skifter paa Sorøe, 2. Hendrich Paridon Schwensen bliver Provincial-Chirurgus.

— 16. Conseil præsentibus Dehn og Thott. Sent Liste til Geheimeraaden.

— 18. Byefogden Just:Raad Lasson dør pludselig⁷⁾.

— 20. Spiist om Middagen i Bellevue hos Falsen med 27 Personer. — Printzen af Bevern siges at skal have Fodgarden, Yssenburg Grenadiererne og Pfirks Livregimentet.

¹⁾ Der var Konge-Fugleskydning paa Skydebanen uden for Vesterport denne Dag.

²⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium II, 103.

³⁾ Hielmstiernes Moder Agnete Birgitte, f. Finckenhagen; i Adresseavisen (Nr. 68) angives Dødsdagen til 8. Septbr.

⁴⁾ Gravskrift over M. H. Basballe († 4. Septbr.) i Adresseavisen 1762, Nr. 68.

⁵⁾ Jvfr. 10. August. Forordningen udgik 4. September.

⁶⁾ Landgrev Vilhelm IX (senere Kurfyrste).

⁷⁾ Peder Fielderup Lassen, f. 15. Septbr. 1712, døde 18. Septbr. (Adresseavisen 1762, Nr. 71, hvor ogsaa hans øvrige Livsdata findes).

September 21. Lund bliver 3die Deputeret¹⁾. Berents ved det stemplede Papir med 300 Rdr.²⁾. Heltzen faaer 200 Rdr. Tillæg, Scheel 800 Rdr. Løn, Waager Deel i Sportlerne. Bülow, som skal have Comtesse Laurvig, faaer Scheels Pløenske Departement med 700 Rdr. Løn³⁾.

— 22. C. C.: 1. General-Proc. Erkl. over Forordningen anl. Generalforst-Amtets Jurisdiction⁴⁾, 2. Utvehrs Høsteting i Bergens Stift at ophæves.

— 23. Conseil absente Bernstorff.

— 25. Skatteforordningen. 1 Rdr. par tête⁵⁾.

— 27. Mad. Brügman dør i Rendsborg d. 24. Sept. af en hidsig Feber. Hun havde formaaet Majorinde Below d. 18. forhen at skrive mig til for at recommandere sin Mand⁶⁾. I Brevet havde hun selv tegnet: Hierte Broder, Guds Villie maae vi finde os i. E. M.⁷⁾.

— 28. Afskeeds-Visite hos Dehn.

— 29. C. C.: 1. Om de Fattiges Væsen i Torningerlehn er Ecclesiasticum eller civile qvid, 2. Bønderpiger maae ei nægtes Pas, og Følge-Sedler passer sig ei paa dem, siden de ei ere bundne til Stavns⁸⁾; 3. Delinquenter paa Island skal dømmes til Tugthuuset der; 4. Havnefogderne i Norge faae beneficium paupertatis generale; 5. Waysenhuuset betaler ingen Renovations-Skat; 6. Til Præsters Naadsens-Aar regnes 3 Høitids-Offere.

— 30. Conseil absente Bernstorff. — Igiennemseet Kofods 2 Capitler om eegen Bekiændelse og Parternes Eed.

Oktober 2. Dehn bliver tillige Statholder i Dytmersken.

— 4. Mad. Solberg dør⁹⁾.

— 5. Bernstorff Præses ved de Fattiges Væsen.

¹⁾ Næmlig for Finanserne.

²⁾ Meningen er, at Kommitteret i Rentekammeret J. H. Bærens tillige beskikkes til at være Kommissarius ved det stemplede Papir, hvorfor han nyder 300 Rdr. aarlig af Stempelpapirsforvalteren (sml. Rentek. kgl. Resol. 23. Septbr. 1762 [Nr. 132]).

³⁾ Alle de nævnte er Embedsmænd under Rentekammeret.

⁴⁾ Sml. Stampes Erklæringer III, 590.

⁵⁾ Efter den bekendte Ekstraskatte-Forordn. (af 23. Septbr.) skulde der betales 8 Sk. maanedlig pr. Hoved = 96 Sk. eller 1 Rdr. aarlig.

⁶⁾ Karakteriseret Major Nicolai Brügman († 1790).

⁷⁾ ☉: Else Malene. Hun var Halvsøster til Luxdorps Hustru.

⁸⁾ Sml. Reskript af 9. Oktbr. 1762 (i Reskriptsaml.).

⁹⁾ Justitsraadinde Ellen Cathr. Soelbergs († i sit 73. Aar).

Oktober 6. C. C.: 1. Det Gewæhr, som Bønderne i Norge efter Loven skal holde, forandres, 2. Byeskriveren i Christianstad paa Westindien skal give 500 Rdr. til Byefogden i Fridrichstad og 300 Rdr. til Byefogden i Christianstad, 3. Amtmanden constituerer Birkedommere hos Proprietarier, 4. Danske Matroser maae borttages fra fremmede Skibe.

— 7. Conseil præss. Holst og Thott.

— 11. Begynt paa Kammeret, hvor Orange-Træerne skal staae¹⁾. — Obrist-L:t Benzon kommer i Dispute med sin Chef, Cammer-Herre Schulenburg.

— 13. C. C.: 1. Myndtlingers Afkald i Bergen meldes i Overformynderiet, 2. Gudstienesten i Slutteriet, 3. Ahl re-clameres af det Svenske Academie²⁾, 4. Dispute med Krigs-Cancelliet anl. Seidelin, som ved Colding Byefogd gjorde Arrest i Auditeur Riegelsens Effecter, 5. De reformeerte Præster lode Magistraten beskikke³⁾, fordi dem blev paa-lagt Indqvarteering.

— 14. Conseil in pleno, sc. Holst, Bernstorff, Thott. — Tegnet paa de trøkte Ark, der gaaer omkring anl. Skatten⁴⁾.

— 18. Schweidnitz gaaer over. — Etatz-Raad Linde dør⁵⁾.

— 19. Kongens Vaaben og Placaterne anl. Administrationen i Kiel nedtages efter Sigende.

— 20. C. C.: 1. Stiftamtmand kand beskikke Procuratores i Delinquent-Sager for Landstinget, skjønt de ei ere Procuratores ved alle Oberrætter, 2. Den residerende Capellan i Hiøring nyder 3 Offerdage af de udenbyes Meenigheder, 3. Almuen skal arbeide i Fæstningen for Bøder, skjønt de

¹⁾ Talen er om Luxdorps Byggeri paa Nærum.

²⁾ Jean Ahl havde paataget sig Forfærdigelsen af matematiske Instrumenter og havde derfor i Forskud oppebaaret af Videnskabernes Akademi i Stockholm 4000 Daler, men var draget til Kbhvn. uden at opfylde sine Forpligtelser. Danske Kancelli vilde dog ikke af den Grund udlevere ham; man betragtede ham som en gældbunden Person, ikke som en Forbryder (Oversekr. Breve 1762, Nr. 190).

³⁾ nemlig ved Notarius publicus. De paagældende fire Præster, Stubenrauch, Wilhelmi, Eyraud og Mourier fik gennem Biskop Harboe en skarp Paamindelse om, at de en anden Gang maatte »entholde sig fra saadan Foretagende og vise mere égard for Stedets ordentlige Øvrighed« (D. K. Oversekræters Breve 1762, Nr. 293).

⁴⁾ ∴ Mandtallerne til Ansættelse af Ekstraskat.

⁵⁾ tidl. afskediget Zahl-Kasserer Arved Chr. Linde († i sit 79. Aar).

overgaae 120 Rdr., 4. Communitetet skal hielpes til at faae Banco-Sedler byttet, 5. Professorernes Enker i Sorøe nyde den halve Gage i Naadsens-Aar. — Spiist til Horrebows om Aftenen og seet Bugges Kort over Amager.

Oktober 21. Conseil in pleno.

— 22. De Engelske faae Havana. — Qvæg-Sygen er i Webeck.

— 27. C. C.: 1. De frie Ægter og Reiser skal ei reparteres paa alle Kiøbstæder i Fyen, 2. Straf for Bønder-Karle, som læmlæste sig for ei at blive Soldater, 3. Handværks-Svenne maae slaae sig sammen for at arbeide i de Kiøbstæder, hvor intet sluttet Laug er, 4. Kiøbenhavns Slagtere maae ei sælge Kiød uden Porten i Slagertiiden.

— 28. Conseil. Holst og Thott.

— 29. Giort Catalogus over Bøggerne her paa Nærum.

— 30. Renset Kilden¹⁾.

November 1. Berregaard falder hos Kløkers om Aftenen baglænds af Stolen og slaer sig et stort Hul i Hovedet.

— 2. Commandeur Schindel kommer til Holmen i Herbstes Stæd.

— 3. C. C.: 1. De Geistlige i Norge holde ingen Auctioner, 2. Fundatz til et Hospital i Laurwigen, 3. Stifts-Provstiet og Vor Frue Meenighed i K:havn at forsynes med Hegelund og Tybring²⁾, 4. Grev Danneskiold vil ei betale Extraskat for Academisterne paa Sorøe, 5. Vognmændene begiære 12000 Td:r Havre toldfrie.

— 4. Conseil in pleno. — Stampe forærede min Kone een af hans Sal. Kones nye Silke-Klædninger.

— 5. Hübner virkelig Justitz-Raad. — Bernstorff facultas testandi.

— 6. Seet Concepten til en Forordning fra Cammeret, hvorved Generalforst-Amtets Jurisdiction extenderes til de beneficerede Skove med viidere. — Begynt paa min Catalogus³⁾.

¹⁾ Jvfr. 7. Maj 1759.

²⁾ I Sognepræstens, Provst Bützows Svaghed skulde Præsten ved Helliggejst Kirke J. J. Hegelund (siden Bützows Efterfølger) besøge Stiftsprovstforretningerne, medens H. H. Tybring (senere Biskop) forrettede Præsteforretningerne ved Kirken (D. K. Oversekretærens Breve 1762, Nr. 335).

³⁾ Jvfr. 29. Oktober.

November 10. C. C.: 1. Generalforst-Amtets Jurisdiction, 2. Præste-Gaard og Naadsens-Aar samt Enke-Pension paa Anholt, 3. De reformeerte Colonister i Jylland begiære deres egen Præst, 4. Justitz-Contoires Extract over Bøder, som i Høieste Ræt dømmes til det Norske Krigs-Hospital.

— 11. Conseil in pleno.

— 14. Besøg af Conf:Raad Bartholin, som vil giøre Christopher umyndig¹⁾.

— 15. Paa Rotbøl Friises anatomiske Prælection. Hand gik Parterne igiennem af et osse temporum²⁾. — Brev fra Geh:Raaden, hvorvidt der avanceres med Lov-Commissionen. — Fred mellem Engelland, Frankrig, Spanien og Portugal.

— 16. Sonne bliver Byefogd. — Keiserinden i Rusland acquiescerer ved Anstalterne i Holsteen.

— 17. C. C.: 1. Birkebetientere forrette selv Auction efter deres Formænd, 2. Underfogden her i Byen forretter Arrester paa Person, og exequerer Søræts-Domme, 3. Naadsens-Aar for Inspectors Enke paa Sorøe. Udl. efter Ordre og gjort Extract til Geheimeraaden. — Solt mine 2 Heste for 16 Rdr.

— 18. Levetzau sendte mig til Eftersyn Frausings Glosarium over de fremmede Ord i Loven.

— 20. Giort Gravskrift over Salig Mad. Brügman.

— 22. En Commission, sc. Ober-Hof-Marskalken, Geh: Raad Scheel, Ahlefelt, Hof-Marsk., og Schimmelman anordnes til at reglere Skattens Oppebørsel³⁾.

— 23. Qvæg-Sygen er hos Ole Hansen i Nærum.

— 24. C. C.: 1. Thorstrup Sogn i Riber Stift⁴⁾, hvor Jyde-Potter giøres, søge[r] Frihed at vies i 3. Ledd uden Bevilling⁵⁾; 2. Stifts-Provstiet og Frue Meenighed at for-

¹⁾ Jvfr. 8. December.

²⁾ ∴ Tindingeben.

³⁾ Jvfr. 30. November.

⁴⁾ Thorstrup, Ø. Horne H.

⁵⁾ Beboerne i Thorstrup (og Annekset Horne) fik Tilsagn om gratis Bevillinger, naar der i hvert enkelt Tilfælde ansøgtes derom og de paa-gældendes Trang bevistes. Motivet var, som Sognepræsten i sin Memorial til Kongen anførte, »at Kvindekønnet i disse Sogner fra deres Ungdom bliver oplært udi at forarbejde de saakaldede Jydepotter, hvorføre de sjælden giftes uden for Sognene, ligesom og Mandkønnet af Fornødenhed maa gifte sig med Piger af Sognet, som har lært dette Arbejde, efterdi de ellers ikke skal kunne ernære dem af deres liden Jordsmaal, hvorover de

synes¹⁾; 3. Ober-Præsidenten og Commandanten træde sammen for at reglere Quarteererne, at Compagnierne kand blive samlede; 4. Amtmandens Ordres at ombæres af Proprietairernes Bønder.

November 25. Lov-Commission: Frausing producerede Extract af Rescripter og et Glossarium over de fremmede Ord i Loven. Igiennemgaaet Capitlet om skriftlig Beviis.

— 26. Kongen kommer til Byen Kl. 12^{1/2}. — Om Eftermiddagen Conseil in pleno.

— 27. Dansk Conseil hos Kongen. — Sluttet min[e] Excerpta af Grams Meursio til Saxo.

— 29. Til Hove.

— 30. Arrangement-Commission²⁾, Moltke³⁾, Scheel, Ahlefeldt, Moltke⁴⁾, Schimmelmänn, kaldes Ober-Skatte-Direction⁵⁾. Schimmelmänn, som Casserer, faaer $\frac{1}{2}$ pro C:to af Indtægten, Secreterer 800 Rdr.; Lønningerne i alt 2500 Rdr.⁶⁾

December 1. C. C., spiist hos mig: 1. Jurisdictionen over Colonisterne i Jylland, 2. Ober-Berg-Amtets Domme i Sølvtyverie-Sager, 3. Dispute om Begravelser mellem Tydske og Danske Kirke paa Christianshavn.

— 2. Conseil in pleno. — Lov-Commission: Giennemgaaet Capitlet om Parternes Eed og eegen Bekiændelse. Kofod fremlagde det Capitel om Værneting, og en Specification paa alle Værneting.

— 4. Cortsen og Reich Justitz-Raader. — Expederet Agent Graahs Act.

— 6. C. C., spiist hos Hielmstierne: 1. Magistraten faaer første Prioritet i det lille Vognmandslaugs Seeletøi etc. for hvad de laane dem af Renovations-Cassen, 2 Langelands Grevskabs Augmentation. Cammeret vil kun tilstaae for Tønde H. K. efter Forordningen. — Societet: Land-Maalernes Charter over Amager og Avenuerne af Kiøbenhavn. Mag.

samtligen ere indbyrdes beslægtede etc. (D. K. Oversekretærens Breve 1762, Nr. 343).

¹⁾ Jvfr. 3. November.

²⁾ Jvfr. 22. November.

³⁾ Overhofmarskallen.

⁴⁾ Chr. Fred. Moltke († 1771).

⁵⁾ rettet i Dagbogen fra: Ober-Skatte- og Finance-Commission.

⁶⁾ Overskattedirektionen oprettedes ved Reskript til Rentekammeret af 2. Decbr. (i Reskriptsaml.).

Horrebows Piece om, at Barometrum afvexler oftere om Vinteren end om Sommeren.

December 7. Begynt at extrahere Langebecks Diplomata.

— 8. Bartholin indsætter mig og Brinck-Seidelin til Formyndere for Christoffer¹⁾.

— 9. Conseil absente Bernstorff.

— 13. C. C., spiiist til Knuths, hvor Mand og Kone vare syge: Den Islandske Lovs Revision af Bisperne. — Societet: Bugge fremlagde Chartet over Amager og oplæste sine Operationer.

— 14. Besøg af Professor Munthe, som forærte mig den første Particul af sin Critica sacra²⁾. — Kongen reiser til Fridrichsborg. — Fælleddsskabet mellem Christianshavns og den Tydske Kirke ibid. ophæves.

— 15. Betalt Skatten for 3 Maaneder à 9 ρ ³⁾ pr. tète hver Maaned.

— 16. Conseil absente Thott. — Executores friekiendes for H[øieste] R[æt] for at give General-Major Pless Lodseddel paa Gundersløvholm. — Der findes eendeel Courant i Canalen ved Assistentz-Huuset, neml. Croner, Ducater, 24 ρ etc., som Matroserne efterhaanden fiske op. Politiet tog Part deri, men Beskaffenheden er endnu ei bekjendt.

— 17. Krigs-Raad Scavenii Bryllup.

— 18. Wiwet skal af Justitiario i 2 Assessores Overværelse reprimanderes for hans Procedure mod Beringskiold.

— 20. C. C. præsentere Geheime-Raaden, spiiist hos mig: 1. Siællands Landstings Reparation, 2. Bützow giver enten 200 Rdr. til Hegelund eller Sportlerne af Stifts-Provstiet⁴⁾. — Societetet: Kratzensteens Piece, at det Heliometrum af 2 Objectiv-Glass, som har Navn af Bouguer⁵⁾, er af Rømers Invention og kand forbedres⁶⁾.

¹⁾ Jvfr. 14. November. Konferensraad Caspar Christoffer Bartholin Eichel havde faaet udvirket et kgl. aabent Brev af 27. Novbr. 1762, hvorefter hans 27aarige Søn Christoffer B. erklæredes umyndig. Han var svaghovedet og det befrygtedes, at hans Arvemidler kunde falde i Almuens eller andre uvedkommendes Hænder (Sjæll. aabne Breve 1762, Nr. 597).

²⁾ Critica sacra Novi Testamenti etc. Udkom 1762.

³⁾ Sic. Sml. Noten til 25. September.

⁴⁾ Jvfr. 3. November.

⁵⁾ Pierre Bouguer, bekendt fransk Astronom († 1758).

⁶⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 541 ff.

December 21. Mad. Kløker kommer i Barsel-Seng med en Søn. — Forslaget om Veiene sendes tilbage til Rente-Cammeret, som noget Cancelliet uvedkommende.

— 22. Underskrevet til Vitterlighed Berregaards Skiøde paa en Bonde-Gaard. — Nogle Bønder i Fyen kiøbe deres Jord for 300 Rdr. Tønde Hartkorn.

— 23. Conseil in pleno.

— 24. Igiennemlæst og annoteret ved Kofods Capitul om Værneting og Specificationen paa de specielles, som ei nævnes i Loven.

— 28. Forseglet 3 Acter i Sagen mellem Herlufsholm og Nestved.

— 29. C. C.: 1. Sorø Apoteques Visitation, 2. Brøggernes Taxtes Forhøielse, 3. Copulations-Stædet i det Jydske og Haderslebske. — Ild løs hos Justitz-Raad Aagaard.

— 30. Conseil absente Bernstorff. — Hans faaer Expectance paa Cancelliebuddtieneste. — Pro Memoria til Geh: Raaden for Niels. — Takket Jægermester Gram, fordi hand forbød Graner¹⁾ at skyde Hunde i min Gaard paa Nærum.

1763

Januar 3. Hauch, Caroc og Tautte Commissarier til at undersøge de norske Officerers Opførsel mod Soldaterne, i sær de Syge.

— 5. C. C.: Quikne Kirkes Opbyggelse og Tienstens Forfløttelse til Annexet midlertiid. — Toe Vægttere antages, en paa Cammeret, en anden paa Cancelliet, begge antages af Ahlefeldt, hver med 80 Rdr. Løn. Kort før blev stiaalet paa Cammeret.

— 6. Justitz-Raad Sonne dør d. 5. hujus²⁾. — Geheime-raadinde Rosenkrantz³⁾ dør om Natten. — Conseil in pleno.

¹⁾ Overjæger og Skovrider paa Kbhvns Amt, Jørgen G.

²⁾ Byfoged Jens Michael Sonnes Livsdata i Adresseavisen 1763, Nr. 2. Kisteplade i samme Blads Nr. 5.

³⁾ Charlotte Amalie, f. Skeel, Iver Rosenkrantz's Enke.

Januar 7. Bryggenes Ansøgning om Forhøielse afslaaet i Conseillet¹⁾.

— **10.** C. C., spiiet til Hielmstiernes, præs. Geheimeraaden: 1. Grev Schachs jus vocandi til Kald ved Gisegaard etc., 2. Gadelygter i Odense, 3. Christianshavns Kirkes Giæld. — Præsident Mechlenborg²⁾ dør. — Societet: Suhm om de Vanskeligheder ved at skrive den danske Historie³⁾.

— **13.** Conseil in pleno.

— **14.** Et af Marskalks Taffeler afskaffes.

— **15.** Der laanes 2 Millioner Gylden i Holland af 2 Jøder i den Haag til Banquen. — Professor Hemmer dør om Natten⁴⁾.

— **17.** C. C., hver spiieste hos sig selv: 1. Lande-Veienes Reparation, 2. Christiansands Bispe-Gaards Opbyggelse, 3. Hvad Jurisdiction Consuler og deres Folk staae under? 4. Om Møllesteene ere Danefæe, 5. Legatum paa 100 Slettedlr. til Lunde Fattige i Fyen⁵⁾. — Societet: Suhms Piece⁶⁾ læst. Mølman fortaalte, at hand ved Hielp af en Bibel kunde skrive i hvad Sprog, hand ville, uden at forstaae det. It[em] at Laforets rætte Navn var Forch og at hand var Secretarius i Thorn.

— **18.** Relation om Ober-Hof-Retten. Benzon recom-manderer Auscultanterne Hiort og Kaae til virkelige Asses-sorer.

— **20.** Conseil in pleno — Det Medicinske Facultet skal examinere de norske Soldaters Sygdomme⁷⁾.

¹⁾ Kbhvns Bryggere havde gjort Forestilling om, at de paa Grund af de dyre Tider ikke kunde sælge deres Øl efter Taksten i Forordn. af 13. Juni 1755; de vilde have Lov til at tage 16 Mk. for 14 Marks-Øl (pr. Tønde) og 9 Mk. for 8 Marks; Skillingsøllet skulde ikke sættes op. Kancellikollegiet afslod det først, men gik ind paa Bryggenes Forlangende efter at et nyt Andragende var indsendt til Kancelliet; men nu faldt Sagen i Conseillet, hvor Sagen refereredes for Kongen. Fornyede Anstregelser førte imidlertid til, at Bryggerne førte deres Krig igennem og fik tilstaaet Forhøjelsen for et Aar. Og i de følgende fik de ogsaa Lov til at sætte Priserne op (D. K. Supplikprot. 1762 II, Nr. 853).

²⁾ Kaptajn Erhardt Mecklenborg, Præsæs i Stokhus-Kommissionen († 10. Januar).

³⁾ Afhandlingen trykt i Vidensk. Selskabs Skrifter 1. R. IX, S. 1 ff.

⁴⁾ Ludvig de Hemmer, Rektor i Aalborg.

⁵⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium III, 168.

⁶⁾ Jvfr. 10. Januar.

⁷⁾ Jvfr. 3. Januar.

Januar 21. Justitz-Raad Edinger dør¹⁾.

— **23.** Cancellieraad Collet²⁾ dør, ligeledes Grevinde Danneskiold i Sorø³⁾.

— **24.** C. C., spiiist paa Cancelliet: 1. Byefogden i Bergen udstæder Arrest- og Executions-Forretninger, 2. Hvad Grunde der ere frie fra at contribuere til de Fattiges Væsen, 3. Om Baccalaurei maae dimittire Discipler? 4. Kirketienesten i Roskilde begynder Kl. 9.

— **25.** Samling hos Geh:Raaden hver Torsdag anl. Universitetet af Rectore M., Procancell., Qvæstore og Decanis. — Refereret Sagerne for Geheimeraadene. — Etatz-Raad Passaus Tienere, som havde insulteret en Officeer ved Banquen, og var dømt ved Politie- og Commerce-Collegio til Castellet, bliver efter Kgl. mundtlig Ordre, bragt ved Hauch, af Politiemester ført i Castellet, skjønt hand declarerede Appel.

— **26.** Geheimeraadene bliver pludselig syge om Morgenen. — Spiiist med Cancellie-Colleg. oc flere hos Seidelin⁴⁾ Middag og Aften.

— **27.** Cron-Printzen examineres⁵⁾.

— **29.** Giort Cour og til Marskalks-Taffelet. — Om Eftermiddagen var jeg hos Geh:Raaden, hvor Carl Holst⁶⁾, Hielmstjerne og Stampe vare. Hand talte til mig om sit Testamente, sigende, dette er vel den sidste Gang, vi tales ved i denne Verden. Derpaa blev hand betient, og da jeg kom der igien, opgav hand sin Aand ved en sagte og salig Død om Aftenen Kl. 10³/₄. Hans Sygdom var Inflammation i Lungen, med stærk Sliim, som hand ei kunde hoste op.

— **30.** Hellig Giestes Kirke, Hr. Hegelund. Jeg blev kaldet ud af Kirken ned til den unge Greve⁷⁾ for at underskrive

¹⁾ Raadmand i Kbhvn. Johannes Edinger døde den 19. Januar, i sit 65. Aar (Berlings Tidender 1763, Nr. 6).

²⁾ Peder Collet til Rønnebæksholm ved Næstved.

³⁾ Fred. Danneskjold-Samsøes Hustru, f. Wedell; hun døde 23. Januar.

⁴⁾ H. D. Brinck-Seidelin til Hustedgaard; han var Sekretær i Danske Kancelli.

⁵⁾ Jvfr. 26. Januar 1762.

⁶⁾ Oversekretæren for Søetatens Krigskancelli.

⁷⁾ Christian Holstein, Joh. Ludv. H.'s Søn.

en Memorial med ham, B., H. og St.¹⁾, at O:H:M.²⁾ maatte blive Ober-Secreterer, men jeg undskyldte mig. Siden var jeg hos Bernstorff og Thott for at høre Ordres om Cancellie-Collegium og Conseillet.

Januar 31. C. C.: Passaus Tiener beder om Pardon³⁾. — Geheimeraad Thott kom op og declarerede, at Hans Mayt havde betroet ham alle Sal. Geheimeraadens Charger.

Februar 1. Geheimeraad Thotts Bestallinger underskrives.

— **2.** Giort Geheime-Raadens Gravskrift⁴⁾. — Carl Holstein bliver farlig syg.

— **3.** Conseil præsentibus Bernstorff, Thott og Geheime-raad Reventlau for første Gang. — Moltke⁵⁾ bliver Marskalk hos Cron-Printzen, Sperling Cammer-Junker og Schmettau Cammer-Page.

— **6.** Vor Frue Kirke. Efter Prædiken takkede Hr. Tybring Gud for, at Geheimeraad Holst var opløst og med Christo, hvilke Ord hand forklarede, efterat hand i Anledning af 2. Sam. 3, 38 havde talt om Sal. Geh:Raadens mange og store Fortienester. — Carl Holst dør af samme Sygdom som Broderen⁶⁾ om Aftenen Kl. 11^{1/4}⁷⁾.

— **7.** C. C. præsentere Thott: 1. Siællands Landstings-Huuses Reparation, 2. Hvad for Grunde de 9000 Rdr. til de Fattige skal repareres paa, 3. Jurisdictionen over Liv-Guarden til Hest dependerer ikke af Krigs-Cancelliet. — Justitz-Raad Bruun bliver Byefogd i Kiøbenhavn.

— **8.** Kongen reiser til Fredensborg.

— **9.** Grev Oertz afstaaer Ceremonie-Mester-Tienesten til Grev Raben.

— **10.** Conseil in pleno, Bernstorff, Thott, Reventlau.

¹⁾ ∅: Bartholin, Hielmstjerne og Stampe, der sammen med Luxdorph udgjorde samtlige borgerlige Assessorer i Kancellikollegiet, bortset fra de to Kancelliforvaltere.

²⁾ ∅: Overhofmarskal A. G. Moltke.

³⁾ Jvfr. 25. Januar.

⁴⁾ Trykt i Adresseavisen 1763, Nr. 19. Holstein karakteriseres som »et trofast Raad for Kongerne, Kirkens Forsvar, Folkets Tolk, faderløses Trøst, et Gærde for det onde: »hans Levned var en bestandig Lærdom, naar den erindres og følges, vil det gaa Landet vel«.

⁵⁾ Anton Henrik M.

⁶⁾ J. L. Holstein.

⁷⁾ Kistepladeindskrift trykt i Høpfners Post-Rytter 1763, Nr. 21.

NB. Hr. Holstes¹⁾ Ansøgning, at Himmeløw Kirkes Tiende maae fastsættes til en vis Afgift, neml. 2 Rdr. Rug, 8 ½ Byg, 5 ½ Havre, bevilges paa 20 Aar, ei bestandig²⁾.

Februar 11. Opsat Concept til et Cammer-Rescript anl. Bornholm³⁾.

— 12. Rosenkrantz bliver Ober-Secreterer⁴⁾ i Carl Holsteins Stæd; Carl Holsteins Søn⁵⁾ kommer i det Combinerede Collegio med 1000 Rdrs Gage.

— 14. C. C. præsentere Geheimeraadene: 1. Brudevielser i det Haderslebske og Jydske skee paa det Stæd, hvor Bruden er⁶⁾, 2. Anstalter ved de norske Soldaters Begravelse⁷⁾, 3. Augmentation med Tiiden af et National-Dragoun-Regimente paa 749 Mand, 300 Artiglerister og 600 Mand i Norge.

— 15. Spiist om Middagen til Thotts med Cancelliet, Kirke-Inspectionen og Missions-Collegio samt Pro-Canceller og Anchersen.

— 16. Freds-Præliminaria underskrives. — Læst Holms Memorial⁸⁾.

— 17. Conseil in pleno. — Om Aftenen med Bispens oc Graahs til Aagaards, hans Geburtsdag.

— 18. Om Aftenen Societet⁹⁾ hos Thott, som holt en kort og næt Tale, der blev besvaret af Hielmstjerne. Derpaa blev oplæst af Suhms Piece¹⁰⁾.

— 19. Med Frue Weyse paa Opera og saae Didone abbandonata samt den saa meget berømte Licenza. Minuitt præsentia famam. — Underskrevet Graahs Act.

¹⁾ Chr. Holst, residerende Kapellan ved Roskilde Domkirke. Himmelev Kirketiende laa til hans Embede.

²⁾ I Stedet for den skiftende Kapitelstakst fik Kapellanen altsaa fastsat en bestemt Pris pr. Tønde, hvorefter hans Afgift til Himmelev Kirkes Vedligeholdelse og til Roskilde Domkirke skulde regnes (Sml. Sjæll. Miss. 1763, Nr. 76).

³⁾ Der udgik samme Dag (11. Febr.) et kgl. Missive til Stiftamtmand Holger Skeel, om at Indbyggerne paa Bornholm, hvis der skulde vise sig nogen Misfornøjelse eller Modvilje mod Ekstraskatten, skulde advares mod at vise Ulydighed mod Kongens Befalinger (Sjæll. Miss. 1763, Nr. 66).

⁴⁾ for Søetaten.

⁵⁾ Chr. Fred. H. til Faurvraa († 1798).

⁶⁾ Sml. Reskript af 4. Marts 1763 (i Reskriptsaml.).

⁷⁾ Jvfr. 20. Januar.

⁸⁾ Jvfr. 14. Marts.

⁹⁾ ∘: Møde i Videnskabernes Selskab. Thott blev Præsæs efter Holstein.

¹⁰⁾ Jvfr. 17. Januar.

Februar 21. C. C. præsentere Thott: 1. Frie-Reiser skal ei repareres paa Fyens Kiøbstæder, 2. Barnefader contribuere til Barnets Underholding, 3. Indqvarteering af fremmede Ministrers Gaarde, 4. Bygnings-Inspector i Bergen med 80 Rdr. Løn. — NB. Nellerman har slaget en Husmand i Wirum, som siden blev forvildet i Hovedet, og omsider omkom sig selv.

— 22. Betalt i Skat¹⁾ 10 $\frac{1}{2}$ for 2 Maaneder.

— 23. Giort Cour til Thottes.

— 24. Conseil in pleno.

— 25. Societet: Læst Suhms Piece²⁾.

— 26. Freden underskrives til Regensborg mellem Keiserinden og Preussen.

— 28. Hellig Gæstes Kirke, Hr. Holst³⁾. Hand tog en anden Text end den anordnede og prækede derfor ei desbedre. — C. C. præsentere Thott: 1. Veienes Reparation i Coldinghuus Amt. Udleveret Sagerne, for Høieste Ræts Skyld.

Marts 3. I Høieste Ræt. Kongen fik Colica og kom ikke. Sagen var denne, at Postmester Heuck havde sadt Spiise-Vært Copie i Slutteriet for 533 Rdr., som hand havde Dom over ham paa. Christopher Holders tilbød sig at betale 200 Rdr., naar Copie strax maatte komme ud af Slutteriet (hvilket og skeede) og Holders maatte faae Sikkerhed ved Transport paa Dommen for sine 200 Rdr. Holders fik Concept til Transporten, hvorved alle de arresterede Effecter bleve ham overdragne, men hand ville tillige have, at Heug skulle forskrive sig ei at arrestere Copy, førend hand var betalt for hans 200 Rdr. Dette, som ei betinget, nægtede Heug. Holders blev dømt at betale de 200 Rdr., 50 Rdr. i Omkostning etc. Vi vare 30 i Høieste Ræt.

— 4. Societet: Suhms Piece udlæst⁴⁾.

— 5. Den lybske Paquetbaad tager Contrabande-Vahre ind.

— 7. C. C. in pleno, excepto Grev Holstein: 1. Soldaternes Inddeeling i Quarteerer udsat til Mikkelsdag, 2. Geistligheden

¹⁾ ∅: Ekstraskat.

²⁾ Jvfr. 18. Februar.

³⁾ Et andet Sted i Dagbogen (under 22. Febr.) betegnes Prædikanten som: Hr. Holst i Huuse hos Hr. Lemming.

⁴⁾ Jvfr. 25. Februar.

i Aarhus contribuere til Støk-Hestene, 3. Biskop Arentz skal ordineres og visitere, 4. Kraftes 600 Rdr. aarlig Løn, 5. Hofgaards Sæde i Raadstuen.

Marts 8. Geheimeraad Holst begravnes. — Schimmelmann begynder at opsigte Capitaler: Professorerne 100/m, Præste-Enke-Cassen 96/m, Videnskabernes Societet 11/m, Militaire Enke-Casse . . . . .¹⁾.

— 9. Kongen var ei vel. — Hørt Anchersens Oration over Geheimeraaden paa Auditorio superiori. Thema var: Heros optimi domi forisque exempli. Der var Grev Holst, Reventlau, Brochenhuus og Wind. Paa Kongens Stoel Raben, Bernstorff og Thott. Condoleret hos Grev Holst.

— 10. Conseil in pleno.

— 11. Ingen Conseil hos Kongen. — Societet: Cancellie-Raad Hammers Beskrivelse over Hadeland²⁾ med Charta og Tegninger, samt Holms Betænkning derover. Islandske Journal.

— 14. C. C. in pleno, Grev Holst var først hos Kongen: 1. Delinquenter forfølges, hvor de sidst stjæle, 2. Om fremmede Ministrers egne Gaarde ere indquarteringsfrie, 3. De norske Officeerer hvor skal vidne? 4. Holms Memorial Cancelliet uvedkommende³⁾, 5. Helsingør Qvarteer-Penge.

— 17. Printz Friderich examineres.

— 18. Sagerne udleveret. — Societet: Pou[1]sens Beskrivelse over Hecla. It[em] Forslag til Chirurgi paa Island.

— 19. Commissorium til Levetzau, mig, Stampe, Paulli og Lowson at undersøge Omgangen ved Toldboden og med Paquetbaaden⁴⁾, af 18. Martii, fra Told-Cammeret⁵⁾.

¹⁾ in blanco.

²⁾ Formodentlig den samme »Sognebeskrivelse over Hadeland« af Christopher Hammer, der mange Aar efter tryktes i »Topographisk Journal for Norge« V—VI (Kristiania 1796—98).

³⁾ Jvfr. 16. Februar. Justitsraad Andreas Holm havde i en lang Aarrække været ansat i Kommissariatet, men var pludselig bleven forflyttet til Embedet som Amtsforvalter i Kallundborg. Anledningen synes at være hans Forhold til J. F. Classen, mod hvem han optraadte meget fjendtlig. I den her omtalte Memorial beklager han sig bittert over, at Classens Forslag og Indretninger var bleven foretrukne fremfor hans. I det Punkt var han en ren Kværolant; i flere Aar overdængede han Kancelliet med Memorialer, men alle blev henlagte. I 1767 blev han fradømt sit Embede. (D. K. Supplikprot. 1763 I, Nr. 535). Sml. Nyrop, J. F. Classen, især S. 147 f.

⁴⁾ Jvfr. 5. Marts.

⁵⁾ Kommissoriet i General-Toldkammerets Ekspeditionsprotokol 1760—69, S. 232 (Datoen rettet til 17. Marts). Sml. Stampes Erklær. IV, 792 ff.

Marts 21. C. C. absente Grev Holst: 1. Det Fattiges Væsen i Colding Amt, 2. Grasserende Sygdom i Trundhiems Stift.

— **23.** Cammer-Herre Rosenørn bliver Stiftamtmand i Aarhus, Bang Cammer-Advocat, Voss Proviantsforvalter i Lavetzes Stæd i Rendsborg.

— **24.** Conseil in pleno. — Commissorium i Told-Sagen circulerer.

— **26.** Første Commissions-Samling hos Levetzau: Frausing skal bringes i Forslag til Skriver med Belønning. Commissions-Stevning underskrives. Bang¹⁾ søger Extensions-Befaling.

— **27.** Igiennemlæst Tingsvidnerne i Told-Sagen.

— **28.** I Høieste Ræt. No. 15. John et David Brown (Anchersen) c. Skipper Tscherning (Wiwet). Brown blev frie for at betale 863 Rdr. for Tschernings Skibs Reparation, siden en engelsk Søe-Admiralitets-Dom havde sagt, at det ei var averie gros²⁾, [og]³⁾ frikiendt Browns Principaler for Tschernings Tiltale. Assurance-Compagniet her havde derimod sagt, at det var averie gros, og derfor havde Sørætten her og Polit:Comm:Coll. dømt dem at betale. — C. C. in pleno, Sager udl.: 1. Veienes Reparation i Colding Amt, 2. Lessøe Indvaaneres Afgift til Capitulares⁴⁾, 3. Henningsens⁵⁾ Instrux for Land-Chirurgus. — Underskrevet Forslag paa Frausing.

— **29.** Udleveret Sagerne. — Bønderne betale Ahlefelt 5 Slettedaler pr. Tønde Hartkorn for at beholde Kongetienden og være frie fra at gjøre Hoverie til Dronning-Gaard⁶⁾.

— **30.** Qvæget paa Holte-Gaard er død. Og nogle Studenter have været der efter Collegii Medici Anstalt og savet

¹⁾ Kammeradvokaten Oluf Lundt B.

²⁾ avarie grosse.

³⁾ Originalen har: at.

⁴⁾ i Viborg. Den omtalte Afgift bestod i, at Indvaanerne maatte afgive en Femtedel af deres Bjergelod ved Strandinger til de residerende ved Domkirken; Indbyggerne bad om Fritagelse herfor, men Kancellikollegiet vilde ikke fremme Sagen (D. K. Supplikprot. 1762 II, Nr. 608).

⁵⁾ ∷: Generaldirektor for Kirurgien Willh. Hennings.

⁶⁾ Hans Ahlefeldt havde overtaget Forpagtningen af Dronninggaard efter Dehn, der var bleven Statholder i Hertugdømmerne.

Hornene af eendeel lige til Hovedet, hvorpaa de strax efter ere døde¹⁾.

Marts 31. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Min Kone bar Anders Andersens Søn til Daaben.

April 2. Thott, Benzon, Victor Pless etc. blaae Riddere, Wedel, Berregaard, Holger Wind etc. hviide Riddere til Geburtsdagen.

— 5. C. C. absentibus Holst, Knuth, Bartholin: 1. Raadmand Hofgaard, 2. Feriers Forandring paa Sorøe, 3. Qvarteerernes Inddeeling her i Byen, 4. Oeconomie-Collegii Expeditioner.

— 6. I Anledning af en Expedition, som Heltzen havde udvirket, at en Kongetiende skulle perpetueres til Rønnebechsholm, hvilken blev tilbagekaldet, ere Renteskriverne betydet, at ingen maae udfærdige nogen Expedition, førend Decisor har set den.

— 7. Conseil in pleno. — Commission hos Levetzau: Ole Brodersen beeediger sit Udsigende. Lemming examineres.

— 8. Om Formiddagen til Levetzaus for at overlegge vor Forestilling til Told-Cammeret. — Ordre til Geh:Raad Thott, General-Postamtet, Aagaard og mig at overlegge, hvorledes den agende Post kand indrettes. — Societet: Hees Forestilling om Land-Maalerne.

— 9. Kongen reiser med alle paa Landet — Commission hos Levetzau For- og Eftermiddag: Lemming og hans Fuldmægtig Schiøtt examineres.

— 11. C. C. absentibus Knuth og Bartholin: Hvilke Grunde, som skal opmaales og de 9000 Rdr. til de Fattige repareres paa.

— 13. Commission hos Geheimeraaden med General-Post-Amtet. Forestillingen blev obiter igiennemgaaet. — Om Eftermiddagen Commission til Levetzaus, hvor tvende norske Soldater bleve afhørte.

— 14. Conseil absente Thott. — Om Eftermiddagen Commission hos Levetzau, hvor 3 Arbeidskarle bleve afhørte.

— 15. I den Commission anl. det Militaire, bestaaende af St. Germain, Ahlefeldt, Hauch og Gähler, brouillerer den

¹⁾ Talen er om Foranstaltninger i Anledning af Kvægsygen. To Studenter havde faaet det Hverv overdraget at rejse rundt i Københavns Amt og undersøge Kvægsygen og siden indgive Beretning til Collegium Medicum:

sidste sig med den første, ved at give Projecter ind paa egen Haand¹⁾). — Underskrevet en Forestilling om Extension i Told-Sagen og et Brev til Told-Cameret om Skipper Sandbyes Løsladelse.

April 16. Underskrevet 3 Breve i Post-Commissionen til 1. Juell om Værts-Huuse, 2. Magistraten om samme, 3. Stolberg om Relais ved Hirschholm eller Ronsted. — Eric dør pludselig om Eftermiddagen i min Have. — Commission hos Levetzau: 2 Arbeids-Karle afhørte.

— 17. Hellig Gæstes Kirke. Bøn for Qvæg-Sygen.

— 18. C. C. absente Thott: Ingen Publica. — Conseillets Betænkning om begge Cammernes²⁾ Disputer anl. Expeditionerne approberes. — Berregaard, efter Sigende, bliver Deputeret i Oeconomie-Collegium med 1000 Rdr. Gage. — Dehns Palais og Søllerød, ut supra³⁾, kiøbes til St. Germain⁴⁾.

— 19. Commission hos Levetzau: 3 Arbeids-Karle afhørte.

— 20. Fløttetiden udsættes til d. 3. May formedelst de norske Soldaters Skyld.

— 21. Conseil prææs. Bernstorff og Reventlau. — Commission hos Levetzau: Afhørt 3 Arbeids-Karle.

— 23. Commission hos Levetzau: Afhørt en af Rahbeks⁵⁾ Skriver-Karle.

— 25. C. C. absentibus Thott og Knuth: 1. Indretning til at curere luem veneream, 2. Nye Lots-Forordning⁶⁾, 3. Tingene i Norge holdes fleere Dage for Extra-Skattens Skyld, 4. Hospitals-Forstanderen i Weyle faaer Tillæg, 5. Boppenhausens Psalmebog forbydes⁷⁾). — Hr. Winsness, en norsk

¹⁾ Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. III 2, Henvisninger S. 50 (Note 10 til 20. Kap.).

²⁾ Næmlig Rentekammeret og General-Toldkammeret. Sml. Reskript af 22. April 1763 (i Reskriptsaml.).

³⁾ Det er ikke klart, hvilken Notits i det foregaaende Luxdorff sigter til.

⁴⁾ Sml. Nystrøm, Søllerød Sogn, S. 51.

⁵⁾ Knud Lyne Rahbeks Fader Jacob R., der var Toldinspektør i Kbhvn.

⁶⁾ Forordn. om Lods væsenet i Norge udgik 19. Maj.

⁷⁾ Den af J. W. Boppenhausen 1761 udgivne Salmebog blev forbudt, fordi man fra Norge havde klaget over dens mange Trykfejl. For de allerede solgte Eksemplarer skulde Køberne holdes skadesløse. Universitetet fik samtidig Paabud om at lade udgaa en Plakat, hvorved Bogtrykere og Boghandlere truedes med Konfiskation og anden Straf, hvis de Salmebøger og Katekismer, de udgav, ikke var ordentlig korrigerede (Sjæll. Miss. 1763, Nr. 213).

Capellan, melancholicus, som [?man] længe forgjæves havde søgt, og var savnet i nogle Dage, findes død eller druknet ved Osted.

April 26. Brev til Magistraten om den Plads uden for Porten ved Fridrichsberg, som Vognmands-Lauget begjærer. — Brev til Juell¹⁾ om en Mand i Odense, som vil være Værts-husmand og Vognmester.

— **27.** Commission hos Levetzau: Confronteret Arbeidskarlene med Lemming og Kreutzfelt, neml. de 3 norske Soldater, som skal bort. — Bente havde Bryllup paa vor Sahl.

— **28.** Conseil absente Thott.

— **29.** Gaaet omkring i Holte Skov.

— **30.** St. Germain faaer Søllerød²⁾.

Maj 2. C. C. absentibus Thott og Knuth: 1. Hvorledes de Fattiges 9000 Rdr. skal betales, 2. Demaubourges vil curere Frantzoser³⁾, 3. Hielp til Fridrichshalds Nordre Kirkes Opbyggelse. — Brev til Dauw om Postrelais ved Runsted.

— **3.** Told-Cammerets Brev om Skipper Sandbyes Løsladelse. Commission om Eftermiddagen hos Lowson: Riedels, Kreutzfeldts Bogholder, erklærer, at hand hverken vil gjøre Eed eller aflegge Vidne imod sin Principal.

— **4.** Om Eftermiddagen i Commission hos Lowson, hvor Riedels indgav sin skriftlige Declaration af Indhold, som før er meldt. Skipper Sandbye blev afhørt.

— **5.** Conseil absente Thott, som havde en hoven Hals. — Underskrevet Forestilling til Kongen anl. Riedels.

— **6.** O:H:M. er G. i C. fra J. L. v. Holsteins †⁴⁾.

— **9.** C. C. hos Geheimeraaden absente Knuth, udl. ad exped.: 1. Demaubourges, Chirurgus hos Favin⁵⁾, hans Project om at curere Frantzoser⁶⁾, 2. Markedernes Udsettelse i Anledning af Taksigelse-Festen, 3. Confirmationen paa Grever Reventlauernes Forliig findes i Cancelliet, 4. Anchers

¹⁾ Stiftamtmanden for Fyn.

²⁾ Jvfr. 18. April.

³⁾ Jvfr. 25. April. Demaubourgues, fransk Læge, vilde indrette en Gaard alene for den paagældende Art Patienter (D. K. Supplikprot. 1763 I, Nr. 299).

⁴⁾ Jvfr. 19. Maj.

⁵⁾ Ejeren af Basnæs, Fred. Aug. Adolph F.

⁶⁾ Jvfr. 2. Maj.

og Werns Mellemværende¹⁾, som Krigs-Cancelliet melerede sig i. — Skipper Sandbyes Supplique sendes til Commissionens Erkl.

Maj 10. Commission hos Lowson: Confronteret Lemming, Kreutzfeldt og Lyngge, samt Kreutzfelt og Brorson.

— **11.** Underskrevet det Brev til Cammeret om Pladsen ved Fridrichsberg til Vognmændene²⁾. — Commission hos Lowson: Confronteret Kreutzfelt og Brodersen. Erklæret paa Sandbyes Supplique. — Om Aftenen i Smagens Selskab³⁾ Skiærman, Steenersen og Lund antages som Lemmer. Instruxen oplæst.

— **12.** Biskop Ramus blev viet. Cron-Printzen og Printz Friderich sadde hver i sin Lehnstoel foran i Choret. Ellers var St. Germain, Bernstorff og adskillige hviide Riddere nærværende. Desuden Hr. Heiberg, Præst paa Wemmetofte, som havde været Biskop Rami Præceptor.

— **13.** Geheimeraad Holch sendte mig med Posten Wisings Legatum⁴⁾ med 4 $\frac{1}{2}$ pro C., gjør 1044 Rdr., 1 Rdr. Førløvs-Penge fradraget. De 1000 Rdr. flyede jeg Schow, at levere Justitz-Raad Munthe mod hans Qvitteering, og gav ham ligeledes en Blanquet til et Afkald at sende Holch i Dag med Posten tillige med et Brev fra mig. — Fløttet ud med min heele Huusholding til Nærum.

— **16.** Told-Commissionen: Confronteret Kreutzfelt og Løve. — Byeskriver Birck dør⁵⁾. — Wiwet bliver General-Fiscal.

— **17.** Birck indsætter Grev Schach d. 27. Aprilis til Administrator⁶⁾, men det befindes, at hand tilforn conjunctim med Barchman har udnævnt Anchersen dertil. — Givet Brock og Frausing, som søge Birks Tieneste, Attester. —

¹⁾ Agent Erich Ancher og Mathias Wærn havde i en Række Aar været i Kompagniskab om Mosse Jernværk, men var bleven uenige. Om deres Strid se bl. a. D. K. Oversekretærens Brevbog 1763—64, passim.

²⁾ Jvfr. 26. April.

³⁾ Jvfr. 1. December 1759.

⁴⁾ Jvfr. 9. Marts 1762.

⁵⁾ Byskriver i Kbhvn. Andreas Birck døde 16. Maj i sit 47. Aar (Berl. Tid. 1763, Nr. 39).

⁶⁾ over Giesegaard m. fl. Godser. Jvfr. 30. September 1760 og Stamples Erklæringer IV, 787 ff.

Osten bliver blaae Ridder, Franckenau 3die Told-Inspecteur. — Holger Wind dør¹⁾.

Maj 18. C. C. absentibus Holst og Knuth: 1. Confirmation paa Reventlauernes Forliig fundet expederet i Cancelliet²⁾, 2. Ancher og Wærns Dispute, hvori Lands Lov oc Ræt giennem Krigs-Cancelliet er forbuddet³⁾, 3. Hvad Grev Schach aarlig skal have af hans Godser, 4. Jordemoderens Løn paa Fridrichsberg, 5. Chirurgorum Examen i Bergen, 6. Anstalter mod Qvæg-Sygen i Kiøbenhavn udsatte, 7. Om Bornholm maae befries fra Extraskat. — Told-Cammerets Resolution, at Riedels skal vidne.

— **19.** Conseil in pleno. — O:H:M. er Geh:[Rd.] i Conseillet fra 18. Martii. — Told-Cammerets Brev, at Skipper Sandbye er løsladt mod Caution. — Numsen, Vice-Præsident i Christiansand, faaer Amtmands Titul.

— **22.** Bestandig Regn fra om Morgenen Kl. 4. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. De fleeste Stole vare tomme, 37 Mandfolk og 3 Qvindfolk ofrede⁴⁾.

— **24.** Laugmand Gelmuyden i Bergen bliver General-Krigs-Commissaire med Justitz-Raads Rang for 1000 Rdr.

— **25.** Om Formiddagen først Post-Commission abs. Danneskiold og Holst. Forslagene og den tyske Fr. bleve igiennemgaaede. Det om Taxtens Forhøielse og Vognenes Viide blev udsat. — Siiden C. C. abs. Bartholin: 1. Mosse Byes Privilegier, 2. Levanger Broes Reparation, 3. Skifte efter Justitz-Raad Hagen, Comitteret i Dragoun-Sessionen Nordenfields, 4. En Priorinde i Estvad Closter, som ei er til Hebung. — Om Eftermiddagen Told-Commission: Confronteret Kreutzfelt med Friderich Gæde, som haver tient Mad. Gustmeyer.

— **26.** Conseil in pleno. — Wærn tilskrevet⁵⁾ at indkomme med hvad hand har mod Anchers Ansøgning, og siden Commissariatet havde tilskrevet Wærn, at de med første ville forestille Brøkers og Bukiaers Relation, samt at

¹⁾ Holger Chr. Wind, Generalmajor og Kommandant i Nyborg, døde 13. Maj (Gravskrift i Adresseavisen 1763, Nr. 59).

²⁾ Jvfr. 9. Maj.

³⁾ Jvfr. 9. Maj.

⁴⁾ Det var Pinsedag.

⁵⁾ Brevet i Oversekretærens Brevbog 1763, Nr. 140.

de derfor ikke raadede ham at inklade sig i Process, saa blev Krigs-Cancelliet tilskrevet¹⁾, at det maae beroe dermed, indtil den befalede Relation fra Conseillet. — Om Eftermiddagen Told-Commission: Gæde gjorde sin Deposition. Adskillige Brodersens Papiirer, som Kreutzfelt havde fremlagt, leveres Cammer-Advocaten.

Maj 27. Ober-Hof-Marskalken sad første Gang i Conseillet hos Kongen.

— **28.** Grev Schach faaer aarlig 1200 Rdr. af Godserne²⁾.

— **30.** C. C. absente Knuth, om Eftermiddagen: 1. Markedernes Udsættelse for Taksigelsens Fest³⁾. 2. Skibbyggere i Bergen maae bruge hvad Smedde de ville. 3. Soldaternes Indqvarteeing districtviis i Kiøbenhavn; $1\frac{1}{2}$ ρ betales hver Nat for en Soldat; Byens Skatter 126000 Rdr.

— **31.** Riedels mødte for Commissionen⁴⁾, og skjønt den Kgl. Resolution blev ham forelæst, declarerede hand dog ei at ville vidne, med mindre alle Byens Kiøbmænds Bogholdere ogsaa maatte fremkaldes, men at hand ville søge Kongen. Stampe meente, at han kunde forundes Opsettelse, men Pauli og Lowson efter Bangs Paastand dømte ham paa hans Falsmaal, som hand deponerede og vedblev sit forige, hvorpaa hand fik 14 Dages Dilation.

Juni 1. Underskrevet Relationen til Told-Cammeret om Riedels.

— **2.** Conseil in pleno. — Rosenstand bliver Rector Magnificus. — O:H:M. Moltke tracterer Conseillet paa Gaarden ved Helsingør⁵⁾.

— **3.** Hørt Nattergalen om Aftenen paa Kik-Hanen⁶⁾. — Udlæst Lowth de Poesi Hebræorum.

— **4.** Etatz-Raad Munthe i Roskilde dør⁷⁾.

— **6.** C. C. abss. Holst et Knuth: 1. Straffen forandres for dem, der skiænke Øll og Brændeviin for Handværks-Drenge i Kiøbenhavn, 2. Tingene i Norge holdes fleere Dage

¹⁾ Oversekretærens Breve 1763, Nr. 152. Jvfr. 18. Maj.

²⁾ Jvfr. 17. Maj.

³⁾ Jvfr. 9. Maj.

⁴⁾ ∴: Toldsvigskommissionen. Jvfr. 19. Marts.

⁵⁾ Marienlyst.

⁶⁾ Sml. »Søllerød Sogn«, S. 77.

⁷⁾ Morten Munthe, Landsdommer i Sjælland, døde 4. Juni (Livsdata i Adresseavisen 1763, Nr. 54).

for Extraskattens Skyld, 3. En almindelig Gazette litteraire i Paris, hvortil de Danske indbydes at fournere Materialier¹⁾).

Juni 7. I Conseillet hos Kongen blev d. 3. Junii resolveret, at det med Indqvarteeringen skulle indtil viidere forblive som tilforn, men begyndes med Baraquers Bygning. — Kongen har beskikket Lunde og Munthe til Stiftsskriver.

— 8. Cammer-Junker Kragh dør.

— 9. Conseil in pleno. — Recommanderet v. Haven og Wederking til Stipendium Medeanum.

— 13. C. C.: 1. De Bergenske Interessentere i Hvalfiskefangsten auctionere selv deres Vahre, 2. Residerende Capellan ved St. Peders Kirke i Nestved afskaffes og Kirketienesten regleres, 3. De Militaires auctionere Kiøbstæd-Jorder, 4. Grev Laurvigs Regnskaber, 5. Holløse Broes Reparation, 6. Skifter efter Præsterne i Thorninge Lehn, 7. Islandske Slaver sendes ei til Findmarken, 8. Pæle sættes for Fiskeriet under Cronborg Fæstning, 9. Juell paa Taasinge²⁾ paastaaer Jurisdiction i en Gaard i Ærræskiøbing³⁾, 10. Geh:Rd. Reventlaus facultas testandi. NB. Absente Knuth.

— 14. En Bonde angiver sig at have myrdet Hr. Winsnæss, som blev fundet død ved Ousted⁴⁾.

— 15. Benzon afstaaer Aggershuus Stiftamtmandskab til Storm. — Told-Cammeret communicerede Kgl. Resolution af 13de, at, om Riedel ei vidner, skal hand lide efter 1—1—6⁵⁾, og skal Commissionen med Forsigtighed see Resolutionen efterlevet.

— 16. Conseil absente Bernstorff, som har Feber. — Told-Commission. Riedel blev tilsagt, men af Kreutzfeld svaret, at hand ei i 3 Dage havde været hjemme, og hand vidste ei, hvor hand opholdt sig. Giort Forestilling derom til Kongen, og skrevet til Cammeret.

¹⁾ Det var den herværende franske Gesandt Ogier, som i Paris agtede at udgive en »lærd Tidende« med Boganmeldelser og videnskabelige Meddelelser fra alle evropæiske Lande. Kbhvns Universitet gav ham Tilsagn om Meddelelser herfra (sml. D. K. Oversekretærens Breve 1763, Nrr. 190 og 254).

²⁾ Niels Juel († 1766).

³⁾ Jvfr. 27. Juli.

⁴⁾ Jvfr. 25. April.

⁵⁾ Om Ulydighed mod Kongens Befaling.

Juni 18. Justitz-Raad Ambders dør¹⁾ ætat. 60. Grev Holst tager Borch i hans Stæd i Contoirtet²⁾.

— **19.** Søllerød Kirke. Min Kone bar Anders Nielsen[s] Barn til Daaben, en Datter, heed Karen.

— **20.** C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Lollands Kiøb-stæders Handel, 2. De 200 Rdr., som Bergens Manufactur-Huus aarlig faaer af Auctions-Værket, legges til Nye Kirke, 3. Magistratens Klage over den nye Told-Rulle, 4. Hammers Project om Find-Markens Peuplering, 5. Hielp til Mariæ Tydske Kirke i Helsingør, 6. De 1400 Rdr., som Qvarteerernes Renselse i Kiøbenhavn koster, repareres paa Grund-Taxten.

— **21.** Cammer-Junker Flotho paa Reisen i Sverrig bliver overkiørt af sine Heste og Vogn, saa at hand dør paa Stædet.

— **23.** Conseil in pleno.

— **27.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Stifta[mtmand] Juells Fuldmægtig Jens Orten bliver Bye- og Raadstue-skriver i Odense og giver Martfelt³⁾ 200 Rdr. aarlig samt hans 2 svage Døttre hver 50 Rdr. aarlig efter Faderens Død⁴⁾, 2. Hr. Schavland forretter alting for Bytzou i Frue Kirke⁵⁾, 3. Etatz-Raad Lichtenberg gjør Bidstrup paa 660 T. H. K. til Stam-Huus og afstaaer det til sin Søn, 4. Skibbotz Market, hvortil de Svenske søge, skal ei afskaffes⁶⁾.

— **28.** Taksigelses-Fest for Freden. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Kirken var gandske fuld; foruden de sædvanlige, neml. Lemvigs, Thurahs, Dreveses etc., vare Hielmstiernes, Biskop Arentz, Judichærs og mange fleere.

— **30.** Conseil absente Reuentlau.

¹⁾ I Adresseavisen (Nr. 60) og i Berl. Tid. (Nr. 49) angives Kancellisekretær Nicolai Bernhard Ambders Dødsdag til 19. Juni.

²⁾ Luxdorph mener formodentlig Lens-Kancelliet, hvor Chr. Holstein var Lensesekretær og hvor Hans Borch, Sekretær i Danske Kancelli, blev Ambders Efterfølger.

³⁾ Borgmester August Martfeld, Forgængeren i Embedet.

⁴⁾ Sml. Jens Ortens Bestalling af 8. Juli (Fynske aabne Breve 1763, Nr. 116).

⁵⁾ Jvfr. 3. November 1762.

⁶⁾ Man havde ønsket den svenske Handel paa Skibotten Marked (i Finmarken) forbudt, fordi Svenskerne solgte Brændevin til Indbyggerne; af den Grund var Varanger Marked for nylig bleven ophævet. Kancelliet ansaa imidlertid dette for betænkeligt; derimod fik Amtmanden Paalæg om at passe paa, at den forbudte Brændevinshandel ikke gik i Svang (Oversekretærens Breve 1763, Nr. 221).

Juli 1. Begynt at drikke en Krukke Seidlitzer-Vand. — Mad. Obelitz dør i Barselseng¹⁾.

— **2.** Biskop Arentz fortaalte, at der i Norge vare et Par Dreng-Børn, Tvillinger, som ei kunde lære Landets Sprog, men havde gjort sig selv et Sprog indbyrdes. Da den eene døde i sit 11te Aar, sørgede den anden sig ihjel, som var hos Obrister Emahuus.

— **5.** Brev fra Told-Cammeret, at Riedels skal actioneres af General-Fiscalen, og fra Moltke, hvordan Commissionen snarest kand faae Ende. — Strøm faer Etatz-Raad Munthes Bestilling²⁾.

— **6.** C. C. abss. Holst, Knuth og Bartholin: 1. Ancher og Wærns Sag³⁾; 2. Skifte efter en Degne-Enke, som har leiet Huus paa et Baronie, 3. Skifte skal forrettes hvor defunctus dør, og ei hvor hans Midler staae, 4. Bekostning til Sygestuer for Guarnisonen, 5. Oration paa Odense Gymnasium for Freden. — Svaret Moltke og begiært 3 Ugers Dilation.

— **7.** Conseil absente Reuentlau. Anchers Sag⁴⁾ udsat til hans Hiemkomst.

— **8.** Bønderne betale en staaende Afgift i Penge i Stæden for Kornskat, og Magaziner oprettes. NB. Er i Forslag.

— **9.** I Berlin skal alle ved Politiet være forbudt at gaae ud af deres Huuse, indtil nærmere Ordre. Dagen efter saaes adskillige Steiler, og de derpaa liggende Kroppe vare ukiendelige. — Støkkudskene begynde at røve og plyndre Folk i Skovene i Siælland. Hvorledes vil det vel gaae i Tydskland? — Provst Bützow dør om Morgen⁵⁾, og Etatz-Raadinde Bartholin⁶⁾ om Aftenen.

— **11.** Mad. Bartholin testamenterede over 36000 Rdr. bort, neml. til Gyldenchrone og hans Børn 8000 Rdr., til

¹⁾ Louise Charlotte, f. Langhorn, døde 30. Juni i sit 21. Aar (Adresseavisen 1763, Nr. 64).

²⁾ som Kirkeskriver i Sjællands Stift og Forvalter ved Roskilde Domkirkes Gods. Ole Strøms Bestalling er af 1. Juli (Sjæll. aabne Breve 1763, Nr. 401).

³⁾ Jvfr. 26. Maj.

⁴⁾ Jvfr. 6. Juli.

⁵⁾ Kistepladeindskrift i Adresseavisen 1763, Nr. 70.

⁶⁾ Else Magdalene, f. Bartholin, gift 1. med Ole Rømer, 2. med Professor Thomas Bartholin († 1737).

Bartholin og hans Børn 10000 Rdr., til det Astronomiske Taarn 1500 Rdr., til Bibliotequet 500 Rdr. etc. Resten falder til Bartholin.

Mad. Bartholins Testamente:

1. Mad. Guldencrone 4/m og hver af Sønerne 2/m	8000 Rdr.
2. Conf:Rd. Bartholin 4/m, Johan Eichel 1/m, de øvrige 5 Børn 4/m.....	9000 Rdr.
3. Commandeur-Capt. Reyersens Frue.....	1000 Rdr.
4. Christopher Jacobæi Børn	1000 Rdr.
5. Johan Adolph Jacobæi yngste Døttre	1000 Rdr.
6. Ritmester Møller paa Hegnet	500 Rdr.
7. Cap:t Falchenschiolds 2 Døttre.....	1000 Rdr.
8. Mag. Bartholin	200 Rdr.
9. Cap:t Schöneman	2000 Rdr.
10. Major Brügman	2000 Rdr.
11. Mad. Lösche.....	500 Rdr.
12. Tønnes Juels Døttre	500 Rdr.
13. Universitets-Biblioteque	500 Rdr.
14. Astronomiske Taarn	1500 Rdr.
15. Epitaphium 1000 Rdr. og Begravelsen 400 Rdr.	1400 Rdr.
16. Sophie 700 Rdr., Trine 300 Rdr., Søren 300 Rdr.	1300 Rdr.
17. Toe Senge i Wartow	1200 Rdr.
18. Secretarius Universitatis.....	100 Rdr.
19. Til de Fattige paa Silke-Huuset	500 Rdr.
20. Cf:Raad Bartholin, som Executor	1000 Rdr.

Forresten Bartholin eeneste Arving.

Juli 12. Giort Mad. Bartholins Gravskrift. — Kongen reiser til Bregntved.

— **13.** C. C. absentib. Geheimeraaden, Holst og Knuth: 1. Holløse Møllers Reparation, 2. Naar et Skibstoug kappes, skal Districtet ei svare dertil som til staalet Vrag, 3. Paa Sengene i Wartow til Kongens Staldfolk legger Staldmæsteren andre ind, naar ingen trængende Staldfolk er.

— **14.** Franckenow bliver Told-Inspecteur, og Stephan Hansens Søn Told-Cämmereer og giver 6000 Rdr. for Afstaaelsen.

— **15.** Dr. Holmboe fortalte d. 4de, at en værkbrudden Pige i Norge selv falt paa at smørre sig med Regn-Orme opløste i Olie, hvoraf hun kom sig.

Juli 19. Underskrevet Deductionen i Sagen om Taxateurerne¹⁾ tillige med et Brev til Moltke. — Geheimeraaden kom hjem om Aftenen.

— **20.** C. C. absente Bartholin: 1. Stifts-Provsten bliver Directeur ved Wiborg Tugthus i Bispens Stæd, 2. En Bonde-Karl, som gjorde en falsk B:o Seddel paa 1 Rdr., tiltales, hvor hand ville give den ud, og hvor hand skrev den.

— **21.** Conseil absente Reuentlau. — Betalt Vertinden min og Mad. Mummets Huusleie forud til Mikkelsdag med 104 Rdr. 3 $\frac{1}{2}$ for at give Hr. Storm Reisepenge²⁾.

— **22.** Spiist om Middagen til Hielmstiernes paa Frøken Agnetes Geburtsdag.

— **26.** Besvaret tilligemed Horrebøw et Pro Memoria fra Geh:Raad Thott anl. Societetets Calenders Forbedring.

— **27.** C. C. absente Bartholin: 1. Commission over Etatz-Raad Fleischer, 2. Juell paa Taasinge paastaer Jurisdiction ved Herre- eller Kiøping-Gaarden i Ærrøeskiøbing³⁾, 3. De Militaires i Christiania forrette 2 Auctioner de Civiles vedkommende, 4. Om Consul Wallace i Bergen skal betale Kopskat, 5. Grev Wedel Wedelsborg vil optage 10000 Rdr. paa Grevskabet.

— **28.** Conseil abs. Reventlau. — Bernstorf gav mig Kaaberstykket af hans Palais og viiste Prøve af nye engelske Typi, der ere som Kaaberstik. — Cederfelt kiøber Fryden-dal for 65/m Rdr. og Favin Basness for 62/m Rdr.

— **31.** Biskop Arentz indvies.

August 2. Etatz-Raad Dyssel dør⁴⁾.

— **3.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Anstalter mod Sygdom i K:havn, 2—3. Handels-Compagniets Fordringer hos Islænderne, prioriterede næst efter Kongen og Pant, og deslige Sager paadømmes i Havnene, 4. Renovations-Værket i K:havn regleres.

— **4.** Conseil in pleno.

— **10.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. General-

¹⁾ Næmlig de i det foregaaende omtalte Løwe og Lemming.

²⁾ Helene Sal. Hurtigkarls, Fiskehandlerske, ejede det Hus i Snaregaden (gl. Mtr. Nr. 13), hvori Luxdorph boede; Enken Mad. Mumme, der drev Bog-handel, var hans Medlejer. Jvfr. 29. August.

³⁾ den saakaldte Købingshof paa Torvet i Ærøskøbing. Jvfr. 13. Juni.

⁴⁾ Landsdommer i Jylland Arnoldus Chr. Dyssel, f. 24. August 1696, døde 27. Juli (Kisteplade i Adresseavisen 1763, Nr. 91).

Forst-Amtets Jurisdiction i at dømme i Eiendoms-Sager, 2. Frie-Bagernes Straf, naar de bage under Vægt, 3. Enke-Casse for Bergens Magistrat nyder ei Confirmation, 4. Byefogden i Bergen skal exequere civile Domme hos Land-Millicen.

August 11. Conseil in pleno. — Der skeer 13 betydelige Banqueroutter i Amsterdam, hvorover Stengelineerne med fleere i Hamburg ei vil acceptere Vexler. — Der tales om, at begge Cammerne¹⁾ skal igien blive Eet, samt om Reduction i den Militaire Etat.

— **15.** Ordre fra Told-Cammeret, at vi skal dømme i Taxadeurernes Sag og vor Dom appelleres til Cammer-rættten²⁾.

— **16.** Post-Commissionen holdet, og derudi alting afgjort til endelig Forestilling. — Den Chinesiske Auction udsættes for Banqueroutter[n]es Skyld.

— **17.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin, Graah: 1. Generalforst-Amtets Sag, 2. Supplement til den Franske Gazette³⁾, 3. En Præst i Bergens Stift faaer 4 $\frac{1}{2}$ aarl. af Bønderne i Stæden for 12 Miiles Kiørsel, 4. Grev Schach vil have de 1200 Rdr. til sin Enke⁴⁾, 5. Raphaels Moratorium. — Kongens Rytter-Gods skal sælges.

— **18.** Conseil absente Bernstorff. — Spiist paa Bernstorff om Middagen. — Forordningen om den danske Armées Forpflægning af 3. Augusti udkom.

— **19.** Udlæst Jablonski Pantheum Ægyptianum⁵⁾.

— **20.** Om Aftenen Torden og Lynild samt under en mørk Skye saaes bestandig et phænomenon af Lynild blandet med Kornmoed i en Tiime.

— **22.** Hegelund bliver Provst til Vor Frue Kirke og Hr. Hansen, Capellan ved Holmens, Præst igien til Hellig-Giæstes.

— **23.** Creutzfelt gaaer fallit.

— **24.** Samling om Postvæsenet. Geheimeraadens var ei

¹⁾ Nemlig Rentekammeret og det nyoprettede Generaltoldkammer.

²⁾ Sml. Generaltoldkammerets dansk-norske Ekspeditionsprotokol 1760—69, S. 254 ff. — Jvfr. 19. Juli.

³⁾ Jvfr. 6. Juni.

⁴⁾ Jvfr. 28. Maj.

⁵⁾ Udkom i Frankfurt 1750—52.

vel. — C. C. abss. Thott, Holst, Knuth, Bartholin: 1. Auction efter de Fattige i Torning Lehn, 2. Sild- og Tiære-Vragen i Nibe, 3. Amtmand forretter ei Skifte efter Amtsforvalter, som boer i en Kiøbstad, 4. Herredsfogd forretter ei Auction efter Selv-Eier paa et Grevskab, 5. General-Forst-Amtet melerer sig med Gaarden Røres Kiøb, 6. Bülow lader den Preussiske Geh:Raad Borch¹⁾ fløtte ind i sine Værelser uden Eiernes Villie, 7. De Militaires Sygestuer bekostes af Byen, 8. Baroniet Holberg faaer Birk.

August 25. Conseil abs. Bernstorff.

— **27.** Lugge og Mahling Justitz-Raader.

— **29.** Min Værtindes Svigersøn Hr. Storm²⁾ dør i Jylland, imedens hans Kone er i Byen.

— **30.** Giort Inscriptionen paa Mad. Bartholins Epitaphium paa Latin³⁾.

— **31.** Underskrevet Forestillingen om Post-Væsenet. — C. C. abss. Holst, Knuth og Hielmstjerne: 1. At Jagt-Placaten revoceres ved en trykt Forordning, 2. Politiet i Trundhiem reguleres efter Bergens, 3. Byefogden i Christiansund maa ei auctionere efter de paa Landet boende Borgere, 4. En Mand tillades at ægte sin Moders Halvbroders Enke, som hand uvidende var trolovet til og havde besvangret, 5. Et Market holdes paa Hielmcrones Godss i Lundebye⁴⁾, Riber Stift, 5 Miile fra nærmeste Kiøbstæd, d. 2. Septbr. — Kongen kom til Byen; reiste igien Dagen efter.

September 1. Conseil absente Bernstorff. Forordningen anl. General-Forst-Amtets Jurisdiction gaaer op til Underskrivelse⁵⁾. Ahlefelt protesterer derimod, bedende, at Hans May:ts Interesse maae iagttages, og Fr. expederes fra Cammeret.

— **2.** Øst Parken ud og taget Karper deraf samt lagt en Rende deri⁶⁾.

¹⁾ Den præsiske Gesandt i Kbhvn., A. H. v. Borck.

²⁾ Jvfr. 21. Juli.

³⁾ Jvfr. 12. Juli.

⁴⁾ Lund By, Gjellerup Sogn, Hammerum Herred. Marcus Hielmcrones Bevilling paa at holde dette Marked er udstedt 16. Septbr., men atter kasseret (Jydske aabne Breve 1763, Nr. 288).

⁵⁾ Forordningen udkom 2. Septbr. General-Forstamtet var en særlig norsk Institution.

⁶⁾ Paa Nærum. Fiskedamme var almindelige ved Datidens større Lyststeder.

September 3. Sat 4 hugne Kampesteene under 4 af Laurbærtræerne¹⁾.

— 4. Grev Schachs Partie med Frøken von Krogen declareres.

— 5. Udlæst Pontoppidans Atlas²⁾. — I Løverdags³⁾, da Moretti, Actrice ved Opera, ville reise til Berlin, blev hun i Roskilde Kroe angrebet af 4 Spitzbuber, Brygger Larsens Søn, som foregav, at hun var ham 400 Rdr. skyldig, en Vinkelskriver navnl. Holm og Studiosus Munch, som gave sig ud for Rettens Betiente og fingerede en Dom og Executions-Forretning, samt en Archelie-Mester, som skar hendes Kuffert løs⁴⁾, den de toge i Betaling. Hun drog tilbage, og paa hendes Angivelse bleve de grebne og komme under Forhør⁵⁾.

— 7. C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin, Aagaard: 1. Cammer-Herre Storm og Assessor Gram Commissarier i Sagen anl. Haurvigs Angivelse imod Fleischer⁶⁾, 2. En Doctor Medicinæ hører under de Geistlige⁷⁾, 3. Om en omvendt Jøde maae ved Testamente udelukke sine Børn, som ere Jøder, 4. Commandanten træder til Magistraten for at regulere Renovationen. — Det var Mad. Hoppes Geburtsdag.

— 8. Conseil in pleno. — Leveret Geh:Raaden en Supplique om at befries fra Told-Commissionen. Ligeledes gjorde Stampe, og Levetzau har tilskrevet Ober-Hof-Marskalken⁸⁾.

— 10. Cammer-Junker Scheel og Maltha Brun skulle reise om og eftersee Kongens Rytter-Godss, som skal sælges⁹⁾.

¹⁾ paa Nærum.

²⁾ ∴ første Bind, der udkom 1763, og — som bekendt — indeholder en almindelig Beskrivelse af Landet.

³⁾ ∴ 3. September.

⁴⁾ nemlig fra Rejsevognen.

⁵⁾ Sml. Overskou II, S. 319 f.

⁶⁾ Kommissoriet udstedtes 7. Oktbr. Klagerne over Amtmand Baltzer Sechman Fleischer gik ud paa, at han benyttede sit Embede til egen Fordel (Norske Miss. 1763, Nr. 197).

⁷⁾ nemlig med Hensyn til Skiftebehandling. Sml. Reskript af 23. Septbr. (i Reskriptsaml.).

⁸⁾ Jvfr. 26. Oktober.

⁹⁾ Jvfr. 17. August.

September 13. Postforordningen¹⁾ trykkes. Kongen skienker Vognmands-Lauget 10000 Rdr. til en Gaard til Posten.

— **14.** C. C. abss. Holst, Knuth og Bartholin: Skiftet efter en Deputeret i Dragoun-Sessionen i Trundhiems Stift tilfalder de Civiles.

— **15.** Conseil in pleno.

— **17.** Tilskrevet Capitain Teilman anl. Justitz-Raad Reenbergers Vers at udgive²⁾.

— **18.** Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Provst Hegelund visiterede; Bønderne klagede over Levin.

— **21.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Spiisningen ved Odense Communitet ophæves; de 42 Disciple faa 5 $\frac{1}{2}$ ugentl. 2. Collect til Assens Kirkes Reparation, som koster 2000 Rdr. 3. Brændeviins-Sahl i Tr[un]dh[iem] Stift paa Hellig-Dage afskaffes blant Geistl. og Civiles. 4. Auction over Generalinde Winds Meubler, transporterede fra Nyborg til Odense. 5. Infanterie-Regimenter bestaae af 14 Compagnier, hver paa 107 Mand, gjør 1503[!] Mand; derefter skal Indqvarteeringen forhøies. 6. I Hillerød Hospital skal kun være 20 Lemmer i Stæden for 30, naar dens Capital 24000 Rdr. kun giver 4 pC.to.

— **22.** Conseil in pleno.

— **23.** Jeg var med Hielmstiernes om Formiddagen at bese Frydenlund.

— **26.** Spiist hos Berregaard paa Jægersborg. — Bagger bliver Assessor i Høieste Ræt, Brock virkelig Justitz-Raad, Munthe Cancellie-Secreterer.

— **27.** Underskrevet Commissionens³⁾ Attest paa Ole Brodersens Memorial.

— **28.** C. C. abss. Bartholin, Knuth og Holst, Sagerne udleverede: 1. Auctioner, som General-Forst-Amtet foranstalter, 2. Fr. at Barnefaderen skal give halv Underholding til Barnet⁴⁾, 3. Straf for Jøder, som besove Christne, 4. Nyborg Jorder lignes paa Gaardene, 5. Christiansands Byes

¹⁾ ∅: den store Post-Forordning af 9. Septbr. 1763.

²⁾ Udkom 1769. Udgaven besørgetes af Kaptajn Tøger Reenberg Teilmann, Digerens Dattersøn († 1788), under Medvirkning af Luxdorph og Kofod Ancher.

³⁾ ∅: Toldsvigskommissionen. Jvfr. 7. April.

⁴⁾ Forordn. af 14. Oktober 1763.

Privilegier, 6. Jurisdiction over de Islandske og Westindiske Handelsbetiente, 7. Sæbe fra Provintzerne at prøves, 8. Klap-Jagt paa Grevskaber og Baronier¹⁾, 9. Høsteting i Norge forlænges for Extraskattens Skyld, 10. Huusrom til Husarer og Dragouner i Provintzerne.

September 30. Udlæst Wachteri Scripturæ et Naturæ Concordia²⁾).

Oktober 2. Mag. Bartholin bliver Secreterer i Kirke-Inspectionen.

— 3. Obristinde Gude dør hastig³⁾).

— 4. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Hvorfra Bekostningerne til Guarnisonens Sygestuer i K:havn skal komme, 2. Ingen enten Civil eller Militair maa sættes til et geworben Regiment som en Straf, 3. Morettis Sag skal indstevnes til Politie- og Commerce-Collegium⁴⁾).

— 5. Værtinden⁵⁾ sælger sin Gaard til Ericius for 8000 Rdr.

— 6. Conseil absente Bernstorff. I Conseillet foretaget Krigs-Cancelliets Pro-Memoria anl. Huus-Rom til Cavalleriet, Dragouner, Husarer etc. tillige med deres Fourage i Kiøbstæderne.

— 7. Spadseeret om Formiddagen til Søllerød⁶⁾ og hørt Hr. Treschows Parentation over Marcus Tømmermand fra Nye Mølle, som brækkede Halsen, da hand ville sætte Aalekroge.

— 8. Qvæg-Sygen er hos Drewes paa Strand-Møllen.

— 9. Taget mine Køer ind af Dyre-Haven.

— 11. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Møllerne søge 6 β Forhøielse paa Tønden for Kiørselen, neml. 14 β af Proviantsforvalteren og 20 β af andre. 2. Om Jorde-Gods-Eiere i Norge maae tage meere Bygsel end Loven tillader. 3. Krigs-Raad Bornemann bliver Præsæs i Inquisition-Commissionen.

¹⁾ Se herom Oversekretærens Erklæring af 8. Oktbr. 1763 (D. K. Oversekr. Breve 1763, Nr. 314).

²⁾ Var udkommet 1752.

³⁾ Oberst Henrik Gudes Hustru, Anna Marie, f. Rehling. Efter Berl. Tid. (1763, Nr. 80) døde hun 4. Oktbr. i sit 52. Aar.

⁴⁾ Jvfr. 5. September.

⁵⁾ Jvfr. 21. Juli.

⁶⁾ fra Nærum.

Oktober 13. Conseil in pleno. — Kornskats-Forordningen. Alting betales i Penge, 4 R 12 S af Tønde H. K.

— 17. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Anchers og Wærns Sag¹⁾ skal refereres, 2. Sygestuerne for Guarnisonen koste 4000 Rdr. aarlig, 3. En Jøde, som den Hannoverske Minister Reich har erklæret for sin Commissionair, vil ei møde paa Raadstuen, 4. Skanderborg, Nestved og Slagelse kand ei skaffe Officerer Qvarteer, 5. Commission om Enroulleringen, som corresponderer med alle Embedsmænd, 6. Bagerne fattes Provision af Rug.

— 18. Consistorial-Raad Praem, Præst til Hiardemaal i Aalborg Stift, dør paa Prædikestolen i Budolphi Kirke i Aalborg ved Landemode, hvor hans Tour var at prædike²⁾.

— 19. Cammer-Herre von Thienen faaer igiennem det Tydske Cancellie Tilladelse at ægte sin Systerdatter, Enke-Grevinde af Reventlau³⁾.

— 20. Conseil in pleno. — Den unge Guldenchrone⁴⁾, Baron til Wilhelmsborg, gifter og mesallierer sig i Strasborg. — Conference-Raad Charisii ældste Brodersøn skyder sig ihjel ved uløkkelig Hændelse paa Jagten paa Kokkedal i Jylland.

— 21. Giort Afskeeds-Visite til Lemvigs.

— 22. Endet Registeret over Hoyers Danmark. Geschichte.

— 23. Søllerød Kirke. Hr. Treschow prædikede og forrettede en Brude-Vielse. Bruden gik tillige i Kirke efter et Barn, som hun samme Dag lod begrave.

— 24. C. C. abss. Holst oc Knuth: 1. Cammer-Herre Bülow lod den Preussiske [Gesandt] indfløtte i den Gaard, hand iboede, uden Eiernes Villie⁵⁾, 2. Grev Schachs Børn beholde de 1200 Rdr.⁶⁾, 3. Provsten skifter efter en Præste-Enke, skjønt hun boer paa en Herregaard, 4. Wiborg residerende Capellaner fattes Residentzer.

¹⁾ Jvfr. 7. Juli.

²⁾ Det skete den 12. Oktober. Beretning om Hændelsen i Berlings Tidender 1763, Nr. 83.

³⁾ Ida Lucie Reventlow, f. Scheel v. Plessen. Dispensationen er af 7. Oktober.

⁴⁾ Chr. Fred. G. († 1788).

⁵⁾ Jvfr. 24. August.

⁶⁾ Jvfr. 17. August.

Oktober 25. Wern communicerede Commissariatets Brev med Kgl. Resolution, som deciderer Sagen med Ancher ved et Magtsprog¹⁾. — Ahlefeldt bliver General af Cavalleriet og Gouverneur i Kiøbenhavn.

— **26.** Horn bliver Commissarius i Told-Sagen i Stamples og mit Stæd²⁾.

— **27.** Conseil in pleno. — Kaas og Schaffalisky vare hos mig anl. Longuevilles Mariage med Mad. Wewer og deres Forening, som er indleveret i Cancelliet³⁾.

— **30.** Hellig Giæstes Kirke. Provst Hegelund indsatte til Sognepræst Hr. Mauritz Hansen, forhen nederste Capellan ved Holmens Meenighed, og oplæste hans Kaldsbrev af 28. Augusti og Collads af 16. Septembris.

— **31.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Ober-Rabbinen i Altona paalegger Jødeslagterne i Fridericia en Afgift af Qvæget til Skiæreren, 2. 1 p:C. af Umyndiges Capitaler under 100 Rdr. i Aggershuus Amt, 3. Dispute mellem Magistraten og de 32 Mænd, 4. Ringkiøbings Raadstues Reparation, 5. Obligation af Kongen til Sikkerhed for den til Genua for de 500000 Rdr.⁴⁾

November 1. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Begge Printzerne vare i Kirken.

— **3.** Conseil in pleno.

— **4.** Anchers og Wærns Sag⁵⁾ refereret.

— **5.** Krigs-Cancelliet og Commissariatet combineres til et General-Kr[igs]-Directorium. Præsæs St. Germain, Ober-Kr:Secreterer Hauch. Øvrige Lemmer: Gähler, Moltke, Münnich, Schultz, Wodroff⁶⁾.

— **7.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. De 600 Rdr., Kratzensteen har, at vedvare i Naadsens-Aaret, 2. Beneficeret Godss i Norge at sælges til at bøde paa Extraskatten, 3. Directions-skriveren ved Støvringgaard confirmeres ikke, 4. Undersøgnings-Commission anl. Mangel paa Tilførsel, 5. At laane

¹⁾ Jvfr. 17. Oktober.

²⁾ Jvfr. 8. September.

³⁾ Ægtepagten blandt Sjæll. aabne Breve 1763, Nr. 682 (jvfr. Nr. 683).

⁴⁾ Meningen er, at Magistraten vil have en Obligation af Kongen som Sikkerhed for den, Staden har udstedt til Genua (D. K. Supplikprot. 1763 II, Nr. 838). Jvfr. 2. Oktober 1760.

⁵⁾ Jvfr. 25. Oktober.

⁶⁾ Sml. Forordn. af 28. Oktbr. 1763.

2000 Rdr. til Sorøe Academie. — Horn, Waager, Bartholin og jeg Skifte-Commissarier mellem Mad. Wewer og Børn¹⁾.

November 8. Societet: Land-Maalerne Wilster og Bugge fremviiste deres Arbejder og Charter, og Bugge tillige sine trigonometriske Operationer; deriblant vare mange, som sloge ind med de geodetiske, men et Stæd var 100 Alens Forskiæl; Wilster erklærede at ville tage sin Afskeed. Islandske meteorologiske Observationer og andre Memoires.

— **10.** Conseil abs. Bernstorff. — Taget Copie af Dr. Ole Worms Testamente af 7. Junii 1654.

— **11.** Samling hos Schaffalisky. — Jeg var til Bartholins paa hans Geburtsdag.

— **13.** Bartholin underskriver Høieste-Ræts Domme ad interim²⁾.

— **14.** C. C. abs. Knuth: 1. Amtmanden i Hadersleb vil være med Bispen i Ribe, naar Tienderne bortforpagtes i Bispens Archidiaconatu, 2. Generalforst-Amtet confisquerer og auctionerer Tømmer, 2500 Tylter, uden Lov og Dom, 3. De Geistlige i de smaae Kiøbstæder ere frie for Indqvarteering, 4. Dispute mellem Huitfelt og Rantzau³⁾ om Aflevering af Wiborg Stift, 5. Et Testamente med conditio turpis, si non nupserit, 6. Proick giver Moratoria paa St. Croix, 7. Folkene paa Castrups Fabrique holde sig ei efter Ritualet⁴⁾, 8. Uregiærlige Folk i Xstiania Tugthuus paa Fæstningen.

— **15.** Samling i Post-Commissionen: 1. Kongen skiænker de første Postmonturer⁵⁾, 3. Fyens Vognmænd forhøies 4 ρ Miilen i Fragt, 4. En Post-Gaard kiøbes i Odense⁶⁾. —

¹⁾ Jvfr. 27. Oktober.

²⁾ Missive herom til Bartholin af 11. Novbr. (Sjæll. Miss. 1763, Nr. 516).

³⁾ Chr. Rantzau var fratraadt Embedet som Stiftamtmand i Marts 1762 og M. V. Hvitfeldt udnævnt i hans Sted.

⁴⁾ Ved det saakaldte Kastrup Kalk- og Porcellænværk i Taarnby Sogn paa Amager var største Delen af Arbejderne Svenskere og Tyskere, kun nogle faa danske. De fleste kom kun i Sognets Kirke ved Barsedaa og Begravelser, og de holdt sig ikke Kirkeskikkene efterrettelige; ofte lod de ikke deres Koner holde Kirkegang efter Barsel og en Gang kastede de selv Jord paa en død Mand. Præsten klagede og Følgen blev, at Folkene ved Værket gennem Amtmand og Biskop fik kgl. Tilhold om at søge Taarnby Kirke og rette sig efter Ritualet (Sjæll. Miss. 1763, Nr. 540, sml. Reskriptsaml. under 26. Novbr.).

⁵⁾ Sml. Reskript af 24. Febr. 1764 (i Reskriptsaml.). — 2. Post glemt.

⁶⁾ Sml. Olsen, Postvæsenet i Danmark (II), S. 217 ff.

Skifte-Samling hos Frue Wewer. Bang proponerede saadant Skifte, at Boet anslaaes for 300000 Rdr., hvoraf hun beholder 180000 Rdr., 2 Sønner hver 30000 Rdr. og 4 Døttre hver 15000 Rdr. — Stærk Sygdom ytrer sig blant Hestene her i Byen.

November 16. Secreterer Munthe kommer i mit Comptoir.

— **17.** Conseil in pleno. — Condoleret Geheime-Raadinde Levetzau¹⁾. — Hørt en Concert af de Brødre Colla²⁾, Italiener, som spille paa et Instrument med 2 Strænge, i Form af en Guitarre, kaldet Calaschioncino.

— **18.** Min Vært³⁾ skrev mig til, om jeg ville give 200 Rdr., jeg svarte ham, at jeg ville see mig om anden Leilighed.

— **19.** G:Krigs-Directorium fik Notice af Ordren anl. Ancher og Wærn⁴⁾.

— **21.** Bartholin gav mig 2 Medailler for Mad. Bartholins Gravskrift⁵⁾. — Skifte-Samling hos Bartholin. Bang begiærte at viide, hvad Arvingerne havde at proponere, Anchersen bad om Anstand, indtil de fraværende Arvinger kom tilstæde. — C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Militaire Sygestuers Bekostning i Kiøbenhavn, 2. Naar en geistlig Gaard selges, faer den Geistlige ikke meere Indqvarteerings-Friehed, end der gik paa den Gaard, 3. Professorerne vil ei betale Stykheste, 4. Sorøe Academies Tilvext.

— **22.** Skifte-Commissionen tilskrev Obrister Sehested og Ritmester Fabritius at møde.

— **23.** General-Krigs-Directorii Forslag til en Forordning om Indqvarteeringen. — Min Vært bød mig Værelserne til⁶⁾ for 180 Rdr.

— **24.** Mad. Wewers Skifte-Commission. Ritmester Fabritius mødte, Anchersen paatog sig at opsette Ægtepagten.

— **25.** Kongen kom til Byen Kl. 1. — Conseil in pleno.

— **27.** Igiennemlæst Longuevilles Ehepagt.

— **28.** Skifte-Commission hos Bartholin.

— **29.** C. C. abs. Knuth, Aagaard refererede: 1. B[anc]o-

¹⁾ H. F. Levetzau, Højesterets Justitiarius, var død 16. Septbr. paa Bygholm.

²⁾ D. K. Oversekr. Breve 1763, Nr. 335.

³⁾ Jvfr. 5. Oktober.

⁴⁾ Jvfr. 4. November.

⁵⁾ Jvfr. 30. August.

⁶⁾ c: tilbød. Jvfr. 20. November 1760.

Sedler maae sendes med Posten til Norge, og bør ei endosseres, 2. Skifte efter Enkerne af Billedhugger Stanley paa Holmen og cassetet Søe-Capitain Løve tilfalde Korn¹⁾, 3. Hindsholms Øe, hvor Scheelenborg ligger samt Hverringe og Brolykke, har ingen Herredsfoged for disse toe sidste Gaarde²⁾, 4. Laane 2000 Rdr. til Sorøe.

December 1. Commission hos Bartholin. Forliig; Ægtepagten approbert. Boets Massa til Skifte angivet til 340/m. Til Longueville afsettes 40/m Rdr., om hand overlever hende, at nyde Renterne.

— **3.** Commission hos Bartholin, hvor alting blev afgjort. — Besøg af Aagaard, Major Brüggman, Capitain Trappaud, Justitz-Raad Kofod og Frue, Etatz-Raad Hielmstjerne og Stampe, som spiiste her om Aftenen med Dass, Bartholin, Schou og Rotbøll Friis, som gjorde chymiske Experimenter om salia acida et alcalina.

— **4.** Besøg af Conf:Raad Bartholin, som leverede Longuevilles Ægtepagt, som Kaas etc. bade om Confirmation paa, samt hans Testamente og Vielsebrev.

— **5.** C. C. abs. Knuth, Aagaard refererede: 1. Bøder i westindiske Sager betales i dette Lands Mynt, 2. Lars Lee-gaards Klage over Brøggerne og Deprecation til Horn, 3. Lindencrones Fundatzer paa 7000 Rdr. til Giorsløv Gods, 4. Politiemester i Bergen beskikker Brand-Inspecteur, 5. Ægteskab i Findmarken maae Amtmanden ei hindre, 6. Borg-M[esteren] i Helsingør faaer halvt af Oplags-Told og udstædde Sundheds-Pass.

— **6.** Læst Studioss. Ellius og Aaskow, deres Indberetning til Collegio Medico om Qvæg-Sygen³⁾. De viide intet vist, uden at Sygen er anstikkende⁴⁾. Dog meene de, at Excrementerne smitte meest og at derfor Møget ikke burde blandes blant det andet.

— **8.** Conseil in pleno.

— **9.** Danneskiolds Forestilling om Sorøe refereret og afslaaet⁵⁾.

¹⁾ ∩: Præsidenten i Underadmiralitetetsretten, Auditor Koren. Sml. Stampes Erklæringer IV, 258 ff.

²⁾ Se Stampes Erklæringer IV, 264 ff.

³⁾ Jvfr. 30. Marts.

⁴⁾ ∩: smitsom.

⁵⁾ Jvfr. 21. og 29. November. Danneskjold-Samsøe havde bl. a. forlangt

December 12. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Tingdagens Forandring i Ryefylke, 2. Intelligentz-Sedlerne i Christiania, 3. Søllerød Capells¹⁾ Nedbrydelse, 4. Professorerne contribuere til Støkheste, 5. Olavsons Løn for den Islandske Lov²⁾, 6. Sportlernes Deeling ved Jyllands Landsting.

— 13. Invaliderne casseres og Haxthausen gaaer af med 800 Rdr.³⁾, Gæhler faaer Cadetterne og Gude et Regiment i Holsteen⁴⁾. Garden til Fods reduceres til 5 Compagnier, den til Hest til 2 Escadrons, som alt commanderes af Caspar Moltke.

— 14. Underskrevet og forseglet Acterne i Mad. Wewers Skifte.

— 15. Conseil in pleno. — Etatz-Raad Passau reiser bort.

— 16. Videnskabernes Societet: Uffenbach i Francfort⁵⁾ bliver Membrum. Læst Schiønnings Piece om hvad de Græker og Romere vidste om Norden⁶⁾.

— 17. Forslag at Sorøe Academie paa nogle Aar skal ophøre⁷⁾. — Projectet om Veiene sendes Fridr. Rosenkrantz.

— 18. Secreterer Munthe dør i Smaakopper.

— 19. C. C. absente Knuth: 1. Tydske Kirke i Helsingør dens Rættighed til fremedes Begravelse, 2. Gisselfeldt Birketing holdes i Tyberg Bye, med Rothes⁸⁾ Samtykke, 3. Et nyt Assurance-Compagnie i Altona, 4. Berger om hand skal vidne i Agent Graahs Sag anl. Jordemoder-Huset⁹⁾.

en aarlig Subvention paa 2000 Rdr., men derpaa vilde Kongen ikke gaa ind (D. K. Supplikprot. 1763 II, Nr. 994).

¹⁾ En privat Kirke ved Søllerødgaard, opført af Fred. Danneskjold-Samsøe.

²⁾ Jvfr. 30. December 1761 og 22. Marts 1762.

³⁾ »Invaliderne« er formentlig et Øgenavn for Garnisonskompagniet, der bestod af Soldater, som var for gamle til at tjene i den aktive Hær. F. G. Haxthausen var Chef for dette Kompagni, der nedlagdes 1764; i han fik dog senere et Regiment i Norge.

⁴⁾ Henrich Gude, der var Chef for Drabantgarden, som kort efter opløstes (jvfr. 4. Januar 1764), fik Dronningens Livregiment i Stedet.

⁵⁾ Joh. Friedr. v. Uffenbach, kejserlig Raad og Borgmester i Frankfurt († 1769).

⁶⁾ Trykt i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 151 n.

⁷⁾ Jvfr. 9. December.

⁸⁾ Tyge Rothe var Ejer af Tybjerggaard. Jvfr. 31. Maj 1762.

⁹⁾ Jvfr. 15. Juni 1761 (Note 1). Agent Graah havde æsket Bergers Vidnesbyrd om, hvorvidt hans Hustru i hendes Barselfærd var bleven betjent i Accouchementshuset. Berger blev imidlertid fritaget for at vidne i dette

December 20. Vundet 12 Rdr. i Lotteriet.

— 21. Grev Reventlaus Guld-Medailler bleve veiede hos mig, og Pohl, som spiiste her med Dass, tog dem med sig.

— 22. Conseil in pleno. — Leveret Thott de af Grev Reventlaus Medailler, som hand havde forlanget. Vog 46 Ducater. — Iselin¹⁾ sendte mig 400 Rdr. i Salarium for Wewers Sag.

— 24. Et chinesisisk Skib²⁾, Grev Moltke, opbrænder. Et andet, ostindisk, optages af Røvere, og et africansk strander ved Marocco.

— 26. Indfriet de resterende 200 Rdr. og altsaa den heele Obligation paa 1200 Rdr. til Møens Kirker³⁾.

— 28. C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Christian-sands Bisperesidences Reparation, 2. Sæbe fra Provintzerne skal ei prøves her⁴⁾, 3. Jøder maae ei nedsette sig uden Leidebrev, 4. Frødes Monopolium paa Garverie i Helsingør, 5. Krigs-Directorium udvirker Kgl. Resolution, at en Præst i Norge skal actioneres, og en Soldat, som for Beskyldninger mod Præsten var straffet ved en Krigsræt, skal friekiændes.

— 29. Conseil in pleno.

— 31. Sluttet mine Excerpta ex Recessu Hansæ Mss. Mynte-Væsenet vedkommende⁵⁾.

og andre lignende Tilfælde af Hensyn til den Tavshedspligt, der paalaa ham og Anstaltens Jordemødre, og hvorfra der ikke kunde gøres nogen Undtagelse, selv naar det gjaldt gifte Koner (Sjæll. Miss. 1764, Nr. 6, sml. Reskriptsaml. under 6. Jan.).

¹⁾ Iselin havde oprindelig været Handelsbetjent paa Wevers Kontor og har formodentlig bestyret Enkens Pengesager.

²⁾ ∅: et Skib, der farer paa Kina. »Grev Moltke« tilhørte Asiatisk Kompagni; det var afsejlet herfra i November 1761.

³⁾ Jvfr. 6. Marts 1764.

⁴⁾ Magistraten havde ønsket, at den Sæbe, der indførtes fra Provinsen til Kbhvn., blev vraget og efterset her, før den kom paa Markedet. Ønsket blev dog ikke imødekommet, da — som det hed i Oversekretærens Skrivelse til Magistraten, »ethvert Værk i Provinserne har sit Mærke, hvormed Fustagerne brændes, og altsaa intet Bedrageri kan formodes af de Interessentere, som vil vente Afræk paa Varene« (D. K. Oversekr. Breve 1764, Nr. 6). Jvfr. 28. September.

⁵⁾ Denne Notits findes i Kalenderen for det følgende Aar.

1764

Januar 4. C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Hinds-holm legges til Kierteminde, 2. Christianiæ Tugthuslemmer kand ei tages gratis i Fæstningen, 3. Randers Marked udsat. — Drabant-Guarden afskaffes. Corsør, Nyborg, Fridericiæ og Fladstrand Fæstninger afskaffes¹⁾.

— 5. Conseil in pleno. — Cammer-Junker Levetzau kom i mit Contoir. — Ild løs hos Justitz-Raad Aagaard.

— 7. Reenbergs Vers sendt mig fra Teilman²⁾.

— 8. Vandfloden gjør Skade i Ribe.

— 9. C. C. absente Knuth: 1. Fundatz for Odense Skole efter Kostens Ophævelse, 2. Heuerman fattes cadavera til Prælectioner, 3. Klokkeren i Kiøge faaer 12 Rdr. i Offer af Rytterne, 4. Rosenkrantz bliver Directeur over Veienes Istandsettelse, 5. Corsør, Nyborg, Fridericia og Fladstrand Fæstninger ophæves³⁾.

— 10. Skrevet Directorium⁴⁾ til om en Skibbroes Anlæg ved Helsingøer, som koster 22000 Rdr. af Particulair-Cassen. Item om Jardins Tegning og Pladser til Casernerne⁵⁾.

— 11. Dommen i Herlufsholms Sag confirmeres i Høieste Ræt⁶⁾.

— 12. Conseil in pleno. — Schultz gaær af fra Directorio med 1200 Rdr. aarlig.

— 13. Societetet: Læst Schiønnings Piece om Danŷs gamle Geografie⁷⁾.

— 14. Duel imellem 2 Lieutenanter Kahlen og Pladen, hvoraf den sidste bliver nedlagt⁸⁾.

¹⁾ Sml. herom Vaupell, Den dansk-norske Hærs Hist. II, 121.

²⁾ Jvfr. 17. September 1763.

³⁾ Jvfr. 4. Januar.

⁴⁾ ∩: General-Krigs-Directorium.

⁵⁾ Talen er om Sølvgadens Kaserne (•Barakker paa St. Annæ Kirkegaard•), som man under Jardins Ledelse Aaret efter begyndte at opføre (D. K. Oversekr. Breve 1764, Nrr. 14 og 15).

⁶⁾ Jvfr. 7. Juli 1761 (Note) og 28. April 1762. Om Sagen, der kom for i Højesteret den 10. Januar, men hvori Dommen først faldt den 16., se Højesterets Voteringsprotokol 1763 (Litr. A), S. 365 ff.

⁷⁾ Jvfr. 16. December 1763.

⁸⁾ Sml. Aage Friis, Bernstorffske Papirer I, 312.

Januar 16. C. C. abs. Holst oc Knuth: 1. Naar Mageskifte skeer med en Beneficiarius i Norge, skal hand svare Odels-Skat etc. af det, som hand faaer meere til Bytte end hand lægger fra sig, 2. Conrads Forslag til Instrux for Bygnings-Inspecteur i Siælland afslaaes.

— 17. Berregaard gav mig en Hest.

— 19. Conseil in pleno. — Obrister Poulsen paa Børglum-Closter bliver sendt med Posten en Eske. Da hand aabner den, befindes deri Krudt og en Fyrllaas, som sætter Ild deri, saa at hand bliver meget beskadiget.

— 20. Societet: Udlæst Schiønnings Piece om Scandinavia¹⁾. Regnskabet leveret til Møllman.

— 21. General-L:t og Commandant Moltke dør²⁾.

— 23. C. C. abs. Knuth: 1. Fridericiae Tobaks-Planteurers Skade ved Borre³⁾, 2. Naadsens-Aar ved Christianshavns Capellanie, 3. Officeerne, som ere udcommanderede, deres Huusleie, 4. Quarteer-Penge for Guarden og deres Hustruer. Udl. ad expediendum.

— 24. Giort General-L:t og Commandant Moltkes Gravskrift.

— 25. Hospitalsforstander Morsleth dør⁴⁾. — Skrevet til Biskoppen for NB.

— 26. Cron-Printzen examineres⁵⁾.

— 27. Extraskatten skal betales i reede Penge. — Societet: Læst Strøms Afhandling om 10 Insecter⁶⁾. Regnskabet quitteeres.

— 29. Underskrevet Codicillen til Mad. Mummies Testamente tilligemed Dass.

— 30. Giort Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet.

— 31. C. C. in pleno: 1. Forandring ved Tingene i Rye-følge Fogderie, 2. Delinquentdomme skal paaskrives og forkyndes ogsaa i Island, Færrøe og Westindien, 3. Under-

¹⁾ Jvfr. 13. Januar.

²⁾ Kommandanten paa Kronborg, Johan Georg Moltke, døde 20. Januar.

³⁾ Agent Peder Borre, Administrator for Tobakshandelen. Sml. D. K. Oversekretærens Breve 1764, Nr. 58.

⁴⁾ Joen Morsleth, Hospitalsforstander i Helsingør og Brygger i Kbhvn., døde 25. Januar, 77 Aar gl. (Gravskrift i Adresseavisen 1764, Nr. 15).

⁵⁾ Jvfr. 27. Januar 1763.

⁶⁾ Findes i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. IX, 572 ff.

Officeererne ved Liv-Guarden faae det, som Drabanterne havde ved Høieste Ræt¹⁾).

Februar 1. Hørt Rotbøll Friises Lection over Arterierne fra Albuen til Fingerne.

— 2. Conseil in pleno.

— 3. Justitz-Raad og Inspecteur²⁾) Kraft dør d. 30. Januarii. — Societet: Læst af Strøms Piece om Insecter³⁾). Hees Regnskab over Land-Maaleriet. Biørnsen⁴⁾) søger at blive Hoved-Operateur.

— 4. Igiennemlæst St. Germain's og Hauchs Projecter om Land-Milicen.

— 6. C. C. in pleno: 1. Qvarteer-Penge til Under-Officeererne ved Liv-Guarden og deres Koner, 2. En Birketingsdom ved Rytter-Districterne maae ei exequeres hos Adelen uden Høieste Ræts Confirmation, ei heller kand det skee af Landsdommerne. — En Skandskrift opslaaet paa Høieste Ræt leveret af Bartholin til Moltke.

— 7. Sendt Selskabets⁵⁾) Portefeuille bort.

— 8. Et nyt Skandskrift paa Fransk findes paa Slottet.

— 9. Conseil in pleno.

— 10. Societet: Udlæst Strøms Piece, besluttet at tage ham til Medlem⁶⁾).

— 12. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Været siden hos Geh:Raad Thott med øvrige af C. C. for at conferere om Land-Milicen⁷⁾). — Ladet Betænkningerne om Indqvarteeringen circulere.

— 13. Kongens Gods skal sælges for at soutenere Banquen. Bønderne i Siælland og Jylland maae kiøbe sig selv, men ei i Fyen.

— 14.⁸⁾) C. C. in pleno: 1. Residencer til Cappellanerne i Wiborg. 2. Hr. Peder Thun, Præst til Hiortlunde i Riber

¹⁾ Næmlig for Vagthold i Retten. Sml. Vedel, Den dansk-norske Høieste-rets Hist., S. 281 f.

²⁾ ved Sorø Akademi.

³⁾ Jvfr. 27. Januar.

⁴⁾ ∘: Islænderen Stephán Bjarnarson.

⁵⁾ ∘: Smagens Selskab.

⁶⁾ Jvfr. 3. Februar.

⁷⁾ »Land-Milicen« er i Originalen skrevet med græske Bogstaver.

⁸⁾ Efter Kancelliets Supplikbog fandt dette Møde af Kancellikollegiet Sted den 13. Februar.

Stift, kand saaledes præparere sundt Qvæg, at det ei kand faae Sygdommen. Sendt til Oeconomie-Collegium.

Februar 15. Obrister Poulsøn faaer et tydsk Brev, at Dosis skal med det første blive stærkere¹⁾.

— **16.** Conseil in pleno.

— **17.** Societet: Læst Schiønnings Meteorologiske Observationer i Trundhiem²⁾. Strøm antagen til Membrum³⁾.

— Mad. Riis døde om Aftenen.

— **19.** Cammertienner Justitz-Raad Bruns Frue kaster sig af Melancholie i Canalen.

— **20.** C. C. abs. Knuth: 1. Brøgger-Taxt forhøiet⁴⁾, 2. Quarteer-Penge til Under-Officerer ved Guarden og deres Koner⁵⁾, 3. Fæstningernes Afskaffelse⁶⁾, 4. Jurisdiction ved Guldhuset, 5. Skattens Repartition i Kiøbenhavn.

— **21.** Udl. ad exped.

— **22.** C. C. samlet i Cancelliet for at igiennemgaae Land-Milice-Forordningen.

— **23.** Printz Friderich examineres.

— **24.** Conseil in pleno. — Suhm bliver Etatz-Raad. — Societet: Udlæst Schiønnings Piece om Veiret i Trundhiem⁷⁾.

— **25.** Contra-Commissorium til Bartholin og mig for Iselin mod Admiralitetet⁸⁾.

— **26.** Bartholin beholder 1000 Rdr. og Sportler, indtil en Justitiarius⁹⁾ bliver.

— **27.** C. C. abs. Knuth og Aagaard: 1. De som leie Stuer i Markeder, skal ei betale Stادهpenge, 2. Slagter-Taxtens Forhøielse her i Staden, 3. Christiansands Bispe-Residences Brøstfældighed.

¹⁾ Jvfr. 19. Januar.

²⁾ Afhandlingen trykt i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 596 ff.

³⁾ Jvfr. 10. Februar.

⁴⁾ Jvfr. 7. Januar 1763.

⁵⁾ Jvfr. 6. Februar.

⁶⁾ Jvfr. 9. Januar.

⁷⁾ Jvfr. 17. Februar.

⁸⁾ Kommissoriet, der findes blandt Sjæll. Miss. (1764, Nr. 99), er dateret 24. Februar. Sagen angik en Ladning Hamp fra Riga, som Reinhard Iselin havde leveret til Holmen, men som ved Ankomsten ikke var bleven modtaget og Betalingen tilbageholdt.

⁹⁾ i Højesteret. Jvfr. 13. November 1763.

Februar 28. Udl. ad exp. — Commission hos Kofod i Iselins Sag.

— **29.** Brev fra Cammeret, at de 121000 Rdr. Justitz-Cassen tilhørende opsiges, og skal herefter af det Danske Cancellie sættes paa Rente, hvorimod Kongen svarer kun 6000 Rdr. aarlig, dog bliver Bødernes Inddrivelse bestandig ved Rente-Cammeret.

Marts 1. Høieste Ræt. Kongen fraværende. 31 Assessores. N:o 62. Catharina Juell afg. Cancellieraad Kølles (Wiwet) contra Obrist-L:t og Amtmand Petersen (Anchersen). Petersen fik Cancellieraad Kølles Bestilling som Casserer eller General-Zahl-Casserere i Norge. Mad. Kølle kræver ham for 150 Rdr. aarlig til hendes 3 Sønner fra ult. Sept. 1741, paa Grund, at hand 1740 har med egen Haand skrevet en Concept, dog uden Underskrift, Datum eller Kølles Navns Nævnelser, at ifald Cancellieraad ... ville afstaae Tienesten til ham og ingen anden, maatte der gøres en Contract mellem dem, som hos 3die Mand skulle deponeres, og da blev Conditionerne, hand ville give strax 4000 Rdr., til Kølle i Pension aarlig 600 Rdr. og NB til hver af hans 3 Børn 50 Rdr. aarlig til de bleve myndige. Men 1741, d. 13. May, blev Petersen Casserer efter Kgl. Resolution paa Vilkor at deponere 2000 Rdr. i Kongens Cassa til Giældens Betaling, at give Kølle 400 Rdr. aarlig oc stille Caution for 14/m Rdr. Dette tier Kølle til, da hand dog levede til midt i Septbr. 1741. Den 23. Febr. 1761, saa nær 20 Aar efter Kølles Død, kræver hun først disse 150 Rdr. aarlig. Dommen blev, som for alle Rætter, at Petersen blev frie for hendes ubeføiede Tiltale. P[rocessens] O[mkostninger] 80 Rdr. for Høieste Ræt. Geh:Raad Raben afsagde Dommen. — Underskrevet en Forestilling anl. Post-Væsenet, hvad Terminer Magistraten skal have de 10000 Rdr. og om de 600 Rdr. til Fyen.

— **2.** Stampe og jeg indgav Supplique om Salarium af Nestved¹⁾.

— **3.** Ober-Hof-Marchalinden kom ned med en Søn og Mad. Brockenhuus med en Datter for nogle Dage siden. — Udlæst Ammianum Marcellinum.

¹⁾ Jvfr. 7. Juli 1761 (Note).

Marts 4. Justitz-Raad Femmer dør¹⁾.

— 5. C. C. abs. Holstein: 1. Reglement for Odense Latine-Skole Disciplers Kostpenge, 2. Jordemødres Examen i Norge, 3. Raadmands Løns Deeling mellem Nissen, Falck og Place²⁾, 4. Christianshavns Canals Opmuddring, 5. Huus til Brænde-Magazin, 6. De til de Fattige contribuere[nde] Grunders Opmaaling, 7. Tobaks-Handelen her i Byen.

— 6. Cancellieraad Lange tilskrev mig, at Roskilde Latine-Skoles Forstandere ville have anden Forsikring end Nærum for de 2200 Rdr.³⁾. Ved mit Svar opsagde jeg selv Capitalen, som Bartholin har lovet at skaffe mig. — Ober-Hofmester Wind kommer i Ostens Plads⁴⁾.

— 8. Conseil abs. Bernstorff.

— 9. Societet: Horrebow læste en Piece anl. en Drabant hos Venus⁵⁾, som Rotkiær og Ahl⁶⁾ havde seet, og Professor Horrebow⁷⁾ sagde om Aftenen, at hand og havde seet den, da hand med Frue Horrebow hentede Justitz-Raaden⁸⁾, som var her om Aftenen.

— 10. Underskrevet 3 Breve om Post-Monduren.

— 12. C. C. in pleno: 1. Skifter efter Fattige i Torning Lehn forrettes af Civiles, 2. Løchstør Marked fløttes 3 Dage efter Closter-Market, 3. Taxten for Roskilde Vognmænds frie Reiser skal ei forhøies, 4. De som faae Cancellie-Privilegier paa Handværker, skal dog tage Borgerskab, 5. Sorø Academie. — Veneris satelles sees af fleere⁹⁾.

— 13. Commission i Iselins Sag hos Kofod.

— 14. Giort Cour til Thotts.

— 15. Conseil in pleno.

— 16. Societet: Bugges Landkorte[r] fremlagde.

— 17. Seet paa Anatomie-Cammeret et injiceret[?] Cadaver.

¹⁾ Hans Femmer døde efter Adresseavisens Opgivende (1764, Nr. 25) den 6. Marts, i sit 54. Aar.

²⁾ Raadmænd i Kbhvn.

³⁾ Jvfr. 26. December 1763.

⁴⁾ som Direktør for Øresunds Toldkammer.

⁵⁾ Sml. Chr. Horrebows »Reflexioner anl. Veneris Drabant« i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 396 ff.

⁶⁾ Jvfr. 13. Oktober 1762.

⁷⁾ Der menes aabenbart Peder Horrebow († 1812).

⁸⁾ ∴ Chr. Horrebow.

⁹⁾ Jvfr. 9. Marts.

Marts 19. C. C. absente Graah: 1. Sagers Paatale anl. forfalskede Banco-Sedler, 2. Maaden at ligne Extraskatten paa i Kiøbenhavn, 3. Reglement om Indqvarteeringen.

— **21.** Læst Stampes Betænkning anl. den Militaire Jurisdiction's Overladelse til Civil-Etaten.

— **22.** Conseil in pleno. — Knuth bliver Stiftamtmand.

— **23.** Besøgt Widewelt og seet Moltkes Buste. — Brüneke gav mig sin Entomologie¹⁾. — Societet: Læst Kofods Piece om den Skaanske Lov²⁾.

— **24.** Været med Rothøll Friis hos Wardien Møller og prøvet 3 gamle danske Mønter.

— **25.** Nicolai Kirke for at høre Studios. Holst, som Brygger Anchersen bad mig høre, og som skal have en ypperlig Attest af Biskop Nannestad. Hand havde et stærkt Maal.

— **26.** C. C. in pleno: 1. Arsenicum maae ei sælges uden paa Apotekerne³⁾, 2. Slagterne frafalde deres Ansøgning om Taxtens Forhøielse, 3. Løn til en Skoleholder i Skanderborg, 4. Bekostning til Christianshavns Canals Opmuddring, 5. Om Rum er bedre end dansk Brændeviin⁴⁾, 6. Ting-Tavlens Forandring paa Heedemarken, 7. Land-Milice-Forordningen, 8. General-Procureurens Tanker om den Militaire Jurisdiction, som de vil overlade de Civile.

— **27.** Condoleret til Scheels⁵⁾ og været i Commission i Iselins Sag, som blev optaget til Doms.

— **28.** Dom i Toldboe-Sagen⁶⁾: Løve bøder til Fiscum

¹⁾ Udkom 1764.

²⁾ P. Kofod Anchers Afhandling i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 50 ff.

³⁾ Sml. Reskript af 13. April 1764 (i Reskriptsaml.).

⁴⁾ Bernstorff havde i sin Egenskab af Præses i Tyske Kancelli anmodet om en Betænkning af det medicinske Fakultet om, hvorvidt den vestindiske Rom var skadeligere end fransk og dansk Kornbrændevin, og i den Anledning sendt Danske Kancelli tre Flasker Rom fra forskellige Aar, 1756, 61 og 62. Erklæringen gik ud paa, »at Rom er lige saa stærk igennemtrukken med en sveden Lugt og Smag som Kornbrændevin«, og i den Henseende mente man, at det franske Brændevin havde Fortrinnet frem for de andre Sorter; alle tre var imidlertid skadelige ved Misbrug, »men derimod, naar de bruges til Maade, er der ingen Grund til at tro, at det ene Slags er mere skadeligt end det andet«. (D. K. Supplikprot. 1764 I, Nr. 459, og Oversekretærens Breve 1764, Nrr. 99 og 133).

⁵⁾ Amtmand Holger Skeel var død 9. Marts.

⁶⁾ Jvfr. 19. Marts 1763 og Stampes Erklær. IV, 792 ff.

300 Rdr., Omkostn. 10 Rdr., Bang 40 Rdr.; Lemming har sin Tieneste forbrudt og bøder til Fiscum 600 Rdr., Omkostninger 30 Rdr., Bang 80 Rdr.; Kreutzfeldt til Fiscum 1000 Rdr., Omkost. 30 Rdr., Bang 100 Rdr.; Skipper Sandbye til Fisc. 200 Rdr. eller arbeide 6 Uger i Citadellet Fridrichshavn, Omk. 4 Rdr., Bang 16 Rdr.

Marts 29. Conseil in pleno.

— **30.** Været i Smagens Selskab, og siden i Societetet, hvor Kofods Piece¹⁾ blev udlæst.

— **31.** Spiist om Middagen ved Marskalks-Taffelet.

April 1. Hellig Giæstes Kirke. — Siden paa Taarnet seet Solens Formørkelse. Den begynte 1 Qvarteer før Tiiden efter Almanakken, Thermometrum faldt fra 17 til 7 Grader. Conseillet, Korff, Grev Schmettau, Frid. Rosenkrantz med flere vare nærværende. Det blev ikke sønderlig mørkt.

— **2.** C. C. abs. Holst og Graah: 1. Kræmmernes Indpas af fremmede Ministrers Domestiquer, 2. Privilegier for Stads-Musicanten i Kiøbenhavn.

— **4.** Kongen reiste. — Hørt den yngste Guldencrones²⁾ Examen publicum in jure naturæ, civili Romano et Danico, publico et feudali. Svarede temmelig vel. — Siden paa Rotbøll Friisens Lectioner over en præpareret Cadaver. — Om Aftenen til Commandeur-Capt. Schindels Bryllup med Frue von Haven. Præss. Combin. Coll.³⁾ etc.

— **5.** Conseil in pleno.

— **8.** Krigs-Raad Horneman og Commerce-Raad Riegelsen blive Told-Inspecteurer.

— **9.** C. C. abs. Geheimeraaden, som var forkølet: 1. Skifter efter Betienterne ved Herlufsholm, 2. Fæstnings-Værkernes Bortsælgelse⁴⁾, 3. Skifters Afgjørelse i kortere Tiid.

— **10.** Obrister Verac⁵⁾, som er forrykt i Hovedet, sættes i Citadellet. — Været hos Kofod for at conferere om Dommen i Iselins Sag.

¹⁾ Jvfr. 23. Marts.

²⁾ Vistnok Peter G.

³⁾ ∅: Det kombinerede Admiralitets- og General-Kommissariats-Kollegium.

⁴⁾ Jvfr. 9. Januar.

⁵⁾ Jacques René l'Ondeix Marquis de Vêrac havde 25. Januar 1764 faaet Karakter som dansk Oberst.

April 11. Pihl beholder de 200 Rdr. tilligemed Soren-skriveriet.

— **12.** Conseil in pleno. Militaire-Etaten overlader sin Jurisdiction til den Civile.

— **13.** Afsagt Dom i Iselins Sag.

— **14.** Spiist med Obelitz hos Mad. Levetzau og hørt hendes 2 Sønners, Hof-Junker Fridrichs oc Lieutnant Hendrichs Examen. — Danneskiolds Svar paa Geh:Raadens Brev anl. Sorøe Academie¹⁾.

— **16.** C. C. in pleno: 1. Gadernes Broelegning, 2. Fæstningernes Nedlæggelse i Norge²⁾, 3. Nissens³⁾ Fundatz over Glostrop og Wallensbech Kirker.

— **25.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin og Aagaard: 1. Danneskiolds Forslag om Sorøe Academie, 2. Riber og Hadersleb Bønders Jord-Arbeide ved Byens Demning, 3. Odense Communitets Overskud anvendes til et Syge-Huus, 4. Extra-Ting i Norge til Skattens Inddrivelse.

— **26.** Conseil in pleno.

— **30.** C. C. in pleno: Dislocations-Listen eller hvorledes Arméen i Landet skal indkvarteeres.

Maj 2. Michael Treschou blev examineret in jure naturæ et gentium, Romano, Germanico, publico, feudali et Danico af Anchersen og Obelitz. Svarede meget vel for sig.

— **3.** Conseil in pleno. Grev Danneskiolds Sag⁴⁾ skal refereres.

— **5.** Sluttet min Indberetning til Selskabet om nogle gamle danske Mønters Prøvelse⁵⁾.

— **7.** C. C. abs. Knuth: 1. En nye Skibbroe i Roskilde, 2. Stads-Musicantens Opvartning ved Søe-Etaten, 3. Tobaksforpagtningen, 4. St. Annæ Kirke-Gaard bygges Caserner paa⁶⁾, 5. Hvorledes Christianshavns Kirkes Bøder skal re-

¹⁾ Sml. D. K. Oversekr. Breve 1764, Nrr. 123 og 144.

²⁾ Jvfr. 9. April.

³⁾ Justitsraad Hans Nicol. Nissen, Raadmand i Kbhvn. Sml. Hofmans Fund. VII, 45 ff.

⁴⁾ ∴ Fred. Danneskjold-Samsøes Forslag m. H. t. Sorø Akademi (D. K. Supplikprot. 1763 II, Nr. 994). Han ønskede, at Akademiet skulde nedlægges for nogen Tid (jvfr. 17. December 1763), men Kongen vilde ikke gaa ind derpaa; til Gengæld ydedes der Akademiet den tidligere afslaaede Subvention paa 2000 Rdr. aarlig (jvfr. 9. December 1763).

⁵⁾ Trykt i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 713 ff.

⁶⁾ Jvfr. 10. Januar.

mitteres fra St. Croix, 6. Lægs-Roullernes Indretning efter sidste Fr. om Land-Milicen.

Maj 10. Conseil abs. Bernstorff. — Fridrichstad i Norge gandske afbrændt d. 1te May.

— **11.** Kongen skiænker 2000 Rdr. aarlig til Sorø¹⁾.

— **13.** Spiist om Aftenen til Langebechs og beseet hans Rune-Mønter af Svend og Knud.

— **14.** Frue Aagaard faaer en dødfød Datter. — C. C. abss. Holst, Knuth og Aagaard: 1. Hvorvidt fremmede Mini-
stere maae indføre udenlandske Vahre, 2. Gadefeiere an-
tages af Magistraten. — Ildebrand i Fridrichsberg Bye.

— **15.** Cammer-Page Grev Holck bliver Vei-Junker med 600 Rdr. Gage.

— **16.** Commandeur-Capitain Reiersen dør²⁾.

— **17.** Conseil abs. Bernstorff.

— **18.** Søllerød Kirke, Hr. Treschow. En ypperlig, men skarp Prædiken³⁾.

— **21.** C. C. abss. Geheimeraaden, Holst og Knuth: 1. Losseplads uden for Vester-Port til Renovationen, 2. Christopher Holders Klage over Vægten, 3. Doctorum og Licentiaters samt Fremmedes Rang, 4. Indqvarteeringen her i Staden ei at overgaae 40000 Rdr., 5. Tegningen til Baraquernes Bygning⁴⁾, 6. Hielp til de Afbrændte i Fridrichstad, 7. Søren Seidelins Forslag om Vidners Førelse.

— **22.** Societet: Rotbøll om Smaakoppers Inoculation⁵⁾. Islandsk Herbarium. — Beseet Geheimeraadens Biblioteque.

— **23.** En af Reiersens Matroser, i det hand beklagede hans Død⁶⁾, faldt selv strax om og døde.

— **24.** Conseil in pleno. — Fløttet ud med alle til Nærum for i Sommer.

— **25.** Secreterer Schütz og Bugge spiiste her om Mid-
dagen. Seet denne sidstes Operationer i Dyre-Haven og hørt Nattergalen om Aftenen paa Kikhanen⁷⁾.

¹⁾ Jvfr. 3. Maj.

²⁾ Efter Adresseavisen (Nr. 55) døde Chr. Reiersen den 17. Maj i sit 54. Aar.

³⁾ Det var Bededag.

⁴⁾ Jvfr. 10. Januar.

⁵⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. IX, 449 ff.

⁶⁾ Jvfr. 16. Maj.

⁷⁾ Jvfr. 3. Juni 1763. Denne Lokalitet nævnes ogsaa i andre Notater, som her ikke er medtaget.

Maj 27. Om Middagen spiste Bugge her samt Michael Treschow, som reiste med os til Byen, og er kommen i Aagaards Contoir¹⁾.

— **28.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. En Skoleholders Løn i Skanderborg, 2. St. Annæ Kirke-Gaard til Caserner²⁾, 3. Boppenhausens Legatum til fattige Børn³⁾, 4. De Contoirske siges at ville tilbyde Kongen den Tydske Kirke og de Fattiges Huus i Bergen.

— **29.** Sagerne udleveret.

Juni 2. 6 af St. Germain's Slaver løbe bort og gaae over til Skaane.

— **4.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin og Aagaard: 1. Enghaven uden Vester-Port til Losseplads for Renovationen, 2. Anchers Commissorium anl. Contracten med Commissariatet⁴⁾. — Været til Mag. Gottschalchs Brøllup med Cathrine Junge hos Bartholin. Viede af Provst Hegelund.

— **7.** Conseil in pleno.

— **8.** Førstinden af Ostfriesland døde i Gaar Eftermiddags Kl. 2.

— **9.** Skrevet min Betænkning om noget Post-Væsenet vedkommende.

— **13.** C. C. Formiddag abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Kirketienesten i Annexet til Eenebach, Aggershuus Stift⁵⁾, 2. 200 Rdr. paa 2 à 3 Aar til den Islandske Lovs Forbedring⁶⁾, 3. Formular til Lægs-Roullen. — Underskrevet Pante-Obl. paa Nærum paa 2000 Rdr. til Bartholin og givet min Haand for 250 Rdr. til Stampe, som hand dog beholdt, indtil Secreterer Bartholin fordrer dem til at betale Roskilde Magistrat 2200 Rdr. med Renter $\frac{1}{2}$ Aar⁷⁾.

— **14.** Conseil in pleno. — Reist til Nærum med Hammer, som omlegger mit Parterre, og hans liden Søn.

— **20.** C. C. abss. Holst, Knuth og Bartholin: 1. En Justitz-Casse i Island, 2. Slaver skal herefter dømmes til Kiøben-

¹⁾ c: i Kancelliforvalter Aagaards Kontor.

²⁾ Jvfr. 7. Maj.

³⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium I, 336.

⁴⁾ Jvfr. 9. Maj 1763. Sagen refereres i D. K. Supplikprot. 1762 I, Nr. 1121.

⁵⁾ Sml. Reskript af 29. Juni 1764 (i Reskriptsaml.).

⁶⁾ Jvfr. 12. December 1763 og Reskript af 13. Juli (i Reskriptsaml.).

⁷⁾ Jvfr. 6. Marts.

havn og Rendsborg¹⁾, 3. Indqvarteering i Kiøbenhavn og Caserners Opbyggelse.

Juni 21. Conseil in pleno. — Cicignon bliver Geheime-Raad. — NB. O: H: Marchallen tilskrev Erichsen at komme til Printz Friderich. Jeg raadede ham at betænke sig vel, hvorpaa hand undskyldte sig, og derpaa er det Guldberg tilbuddet.

— 22. Trappen ved Kilden vedgiort.

— 25. Cammer-Page Bülow hos Printz Friderich bliver Hof-Junker med 300 Rdrs Gage.

— 27. C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Fundatzerne for Norge at trykkes, 2. Refusion for det Jord, som tages til Konge-Veien, søges hos Cammeret, 3. Lægs-Roullernes Indretning ved Land-Milicen, 4. Om Stads-Musicanten skal have noget af de af Rangen og af Universitetet²⁾.

— 28. Conseil in pleno.

Juli 3. Hammer kiørte ud for Parterrens Anlæg³⁾. — Conf:Raad Rheder gifter sig med Frøken Obenhausen.

— 4. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Fortegnelse paa hvad Tømmer de Norske have flodet giennem de Svenske Vande, 2. Hver Amtmand beskikker aarlig en Proprietair til at eftersee Brand-Redskaberne.

— 5. Conseil in pleno. Fr. om Contrabande-Vahre i Forslag. — Besøgt Berregaard, som forærede mig et Sæt engelske Penge.

— 6. Spiist om Aftenen paa Frydenlund hos Geheime-raad Reuentlau.

¹⁾ Sml. Rentek.-Skrivelse af 22. Maj (i Reskriptsaml.) og Forordn. af 29. Juni 1764.

²⁾ Chr. Kirnhof, der var bleven Stads-Instrumentist efter den bekendte Andreas Berg, søgte om Konfirmation paa denne sidstes Privilegier, hvorefter fornemme og velhavende Folk og Folk, der hørte under Universitetets Jurisdiktion, m. fl. skulde erlægge en Afgift til Stadsmusikanten, naar de ikke betjente sig af ham ved deres Bryllupper. Professorernes Betænkning gik ud paa, at Universiteter og Akademier plejede at nyde særlige Privilegier og fries fra Byrder og Udgifter; man var utilfreds med at skulle kontribuere til Stadsmusikanten, men skulde Kongen resolvere i Favør af ham, bad man om, at disse hans Privilegier kun maatte gælde for hans Person, ikke for Eftermanden. Kirnhof fik da en Bevilling af 12. Oktbr. 1764, der sikrede ham denne Forret for hans Tjenestetid (D. K. Supplikprot. 1764 I, Nr. 720, Oversekr. Breve 1764, Nr. 266, Sjæll. aabne Breve 1764, Nr. 492).

³⁾ Jvfr. 14. Juni.

Juli 7. Geh:Raad Bernstorff faaer Jægersborg Mark, Gien-tofte, Ordrup og Wangede.

— **8.** Om Eftermiddagen Kl. 2 afbrændte Ole Hansens Gaard¹⁾ lige til Grunden, ved det at nogen af det Selskab fra Kiøbenhavn, som spiste der, skiød mod Halmtaget efter Spurre eller maaskee af anden Aarsag.

— **9.** Frue Barchman kom i Barsel-Seng med en Søn efter nogle og tyve Aars ufrugtbart Ægteskab.

— **10.** Skrevet til Cammeret anl. Ole Hansens Gaards Forfløttelse²⁾.

— **11.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Fr. om at Barnefaderen skal underholde Barnet giælder for den forbi-gangne Tiid³⁾, 2. Laugting skal holdes hvert andet Aar i Findmarken, 3. Tobaksspindere faae et sluttet Laug, 4. Abild-gaards 300 Rdr. vedvare⁴⁾, 5. Fundatz for en Skole i Nordmør, 6. Staaben⁵⁾ kand ei forfløttes fra Wordingborg til Nestved, 7. Officeerernes Indqvarteerings Repartition i Fridericia.

— **12.** Conseil in pleno. — Efter Forlydende skal Hauch være Commandant i Helsingør og Caspar Moltke Oberkrigs-Secreter⁶⁾.

— **18.** Justitz-Raad Thygesen døde om Morgen⁷⁾. Hans ældste Brodersøn⁷⁾ skal have Mattrup, den yngre⁸⁾ derimod 40/m Rdr. Horn og Forvalter Münster ere Executores. Hans øvrige Midler deeles imellem bem:te hans 2 Broder-sønner. Omtrent 2¹/₂ T. Guld. — C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Skyde-Compagniets Articler, 2. Om Tyve kand

¹⁾ i Nærum.

²⁾ Sml. Rentek. Missiveprot. for Sjællands Stifts Kontor under 11. Juli og 15. Septbr. 1764.

³⁾ Jvfr. 28. September 1763.

⁴⁾ Der havde været Tale om at spare de 300 Rdr., som Tegnemesteren ved det gehejme Arkiv Søren Abildgaard efter kgl. Befaling af 27. Februar 1756 oppebar for Rejser, paa hvilke han optog Skitser af gamle Monumenter, der om Vinteren udarbejdedes under Langebeks Tilsyn (D. K. Oversekr. Breve 1764, Nr. 276).

⁵⁾ ∴: Staben (for det Sjæll. Dragon-Regiment) (sml. Oversekr. Breve 1764, Nr. 286).

⁶⁾ Overkrigssekretæren Andreas Hauch blev Kommandant paa Kronborg fra 1. Jan. 1765. Caspar Moltke, der paa dette Tidspunkt (fra Oktbr. 1763) sad som 3. Deputeret i Generalkrigsdirektoriet, afgik i Januar 1765 som Generalmajor; han blev ikke Oversekreter.

⁷⁾ Thyge Jesper Thygesen, senere adlet de Thygeson († 1822).

⁸⁾ Lars Thygesen, 1766 Ejer af Bygholm, ligeledes adlet († 1812).

vidne efter Islands Lov, 3. Guldhushets Jurisdiction, 4. Et Syge-Huus i Odense af Communitetets Midler, 5. Hvad Vahre der maae sælges paa Bergens Markeder, 6. Portsillingen i Fridericia ophæves. — Sluttet Horatii Collation med Lerches Mss.

Juli 19. Conseil in pleno.

— 21. Spiist paa Canin-Holmen, Agnetes Geburtsdag¹⁾.

— 25. C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin og Aagaard: 1. Ovne til at tørre Hør og Hamp indrettes paa Svenstrup, 2. Veier- og Maaler-Tienesten i Odense lægges til Magistraten, 3. Husarerernes voldsomme Opførsel i Colding²⁾.

— 26. Conseil abs. Reuentlow. Conseillet spiiste paa Frydenlund.

— 28. Svaret Lemvig³⁾ paa hans Brev anl. Ole Hansens Port og Laage⁴⁾.

— 31. Udlæst Süssmilch⁵⁾. — Prof. von Haven og Forskål døde i Arabien⁶⁾. De andre reise til London.

August 1. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth og Bartholin: Situations-Carter skal tages ved Underrættens⁷⁾. Sagerne udleverede. — Underskrevet til Vitterlig[hed] med Guldencrone Grevinde Svanes Testamente af denne Dato.

— 6. Kongen kom til Byen.

— 8. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth, Bartholin: 1. Fiskerbaades Indretning for at forekomme Desertion⁸⁾, 2. Vognmænds-Lauget i Aarhus, 3. Recambio⁹⁾, Skifter, Auctioner og Execution i reene Giælds-Sager i Westindien, 4. Officeerer som have Wartpenge, deres forum, 5. Hof-Rettens Skifte-Decisioner indstevnes lige til Høieste Ræt. — Kongen reiste til Fredensborg.

¹⁾ Jvfr. 22. Juli 1763.

²⁾ Tre Eskadroner Husarer var indkvarteret i Kolding, hvor de overfaldt og brutaliserede Borgerne (herom flere Breve fra Oversekretæren).

³⁾ Amtsforvalter Fred. Ludv. Lemvigh, Ejer af den senere Nærumgaard og Luxdorps Nabo.

⁴⁾ Jvfr. 8. og 10. Juli.

⁵⁾ Den bekendte tyske Statistiker. Første Udgave af hans »Göttliche Ordnung« udkom 1741.

⁶⁾ Som bekendt døde de to Forskere et helt Aar tidligere. Saa længe var Efterretningen altsaa om at naa hertil.

⁷⁾ Formodentlig er Talen om Situationskort, der optages i Anledning af Retstrætter om Jordejendom.

⁸⁾ Sml. Stampes Erklæringer IV, 348 ff.

⁹⁾ Udtryk i Vekselretten. Se Stampes Erklæringer IV, 333.

August 9. Conseil in pleno.

— **14.** Bildsøe bliver Biscop i Aarhus og Bloch i Riibe.
 — **15.** C. C. abss. Holst, Knuth og Bartholin: 1. Tegning til Baraquernes Bygning¹⁾, 2. Selv-Eiere i Lolland skal levere Soldater, 3. Magazin af fremmed Rug i Kiøbenhavn, 4. Cammerraad og Byefogd Juhl i Westindien er under Action af General-Gouverneuren, 5. Regimenternes Ind-quartering i Danmark, 6. Sommertingenes Ophævelse i Tellemarchen.

— **16.** Conseil abs. Bernstorff.

— **19.** Om Aftenen saae vi stærk Tegn til Ildebrand, som var Skovs-Odde²⁾ Kroe og nogle Huuse, som afbrændte.

— **21.** Været hos Schlegel, da Thullin blev antaget i Selskabet³⁾.

— **22.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Hvorvidt de militaire Friefolk maae arbeide, 2. Sorøe Academies Opkomst, 3. Sagers Forligelse paa Vesterlands Føhr, 4. En Justitz-Casse paa Iisland, 5. Om Berg-Amtet maae moderere Straf i Delinquent-Sager, 6. Latinsk Skole paa Kongsberg, 7. Lærreds-Fabrique i Bergen, 8. Confirmations-Tiiden om Fastelavn i Faaborg.

— **23.** Conseil abs. Bernstorff. — Vermähligen⁴⁾ opsat for Kongens Upasselighed.

— **26.** Spiist Middag og Aften paa Canin-Holmen og seilet over til Kollekolle.

— **27.** Udlæst Thurahs Oversættelse af The Gentelmens Calling⁵⁾.

— **28.** Udlæst Les Oeuvres du Philosophe Bienfaisant.

— **29.** Jeg og Stampe gav vor Betænkning, at Rønnebechsholm ei kand indhegne Herlufsholms Overdrev. —

¹⁾ Jvfr. 21. Maj.

²⁾ ∅: Skovshoved.

³⁾ ∅: Smagens Selskab.

⁴⁾ Jvfr. 1. September.

⁵⁾ Diderik de Thurahs Oversættelse »Fruentimmerets Kald« udkom 1764, medens den tilsvarende »Mandfolkens eller Herre-Mænds Kald« bærer Trykkeaaret 1765. Muligvis har Luxdorff, der gjaldt for en fremragende Smagsdommer, haft Oversættelsen til Gennemsyn i Manuskript eller Korrektur.

C. C. abs. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Politiemesters Løn i Trundhiem, 2. Bønderne hielpe til Riber Demning, 3. Indqvarteering i Odense, Nyborg og Svendborg.

August 30. Conseil abs. Bernstorff.

— **31.** Spiist om Middagen hos Bernstorff med Berregaard, Cammer-Herre Gram, Hielmstjerne, Wasserschlebe, Temler og Jardin. Talt om Frontins Skilsmisse fra sin Kone.

September 1. Printzesse Wilhelmine Caroline og Printz Wilhelm af Hessen-Cassel formæles paa Christiansborg Slot. Opvarterne ved Taffelet vare 9 Riddere og 1 Cammer-Herre, sc. Gr. Chr. Ahlef.: 1. Bruden: Stald-M. Brockenhuus, 2. Brudgommen: Grev Christian Ahlefeldt, 3. Kongen: Gouverneur Grev Ahlefeldt, 4. Dronningen: Grev Knuth, 5. Enkedronning: General-L:t v. Plessen, 6. Cronprintz: Grev Laurwig, 7. Pr. Fridrich: Frid. Rosenkrantz, 8. Printzesse Sophia Magd.: Baron Wedel, 9. [Printzesse] Charlotte: Willum Berregaard, 10. [Printzesse] Lovise: Mog. Rosenkrantz. — Avancements: Geh:Conf:Raader: von der Lûhe og Holck; Geheimeraadere: Laurwig og Frid. Rosenkrantz; Ridder af Elephanten: Printzen af Bevern; Riddere af Dannebroke: Vice-Admiral Rømeling, Cammer-Herrer Klingenberg, Werner Rosenkrantz, Huitfeldt, Schulenburg, Baron Teufel, Reuentlau i Pløen¹⁾, General Majorer Lindgaard og Wintz.

— **3.** Skatterne for de Fattige og Tienestefolk paa Landet i Norge eftergives. Giør aarlig 80000 Rdr.

— **4.** Giort Cour. — Kiørt om at besee Illuminationerne, som endnu vare fleere end til Formælingen, og hvorover Dronningen tilkiendegav v. d. Lûhe sit Velbehag²⁾.

— **5.** Post-Commission med Schrødersee: 1. Borg:M. Holms Gaard i Odense kiøbes til Post-Gaard for 4200 Rdr.³⁾, 2. Forslag fra Vognmændene i K:havn, Assens, Slangerpup afslaaes, dog maae K:havns Vognmænd for 3die Hest tage 1 $\frac{1}{2}$ af Miilen. — C. C. abs. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Skovtyve i Jylland sættes i Wiborg Tugthuus, 2. Indqvarteering i Wordingborg. — Kongen reiste til Fredensborg.

— **6.** Conseil in pleno.

¹⁾ Ditlev R., Amtmand i Pløen.

²⁾ Anledningen var Juliane Maries Fødselsdag.

³⁾ Jvfr. 15. November 1763.

September 7. Longueville havde Fyrværk og fransk Comœdie¹⁾ for Vermählingen.

— **10.** Biskop Harboe skal præparere Cron-Printzen til Confirmation og forrette Acten.

— **12.** C. C. abss. Holst, Knuth, Bartholin: 1. Indqvartee-
ring i Faaborg, 2. Bestalling for den, som fører Regnskabet
over de 9000 Rdr. til de Fattige i Kiøbenhavn med 300 Rdr.
Løn, 3. Fremmede Consulers Rang, 4. Qvæg-Marked ved
Aalborg. — Supplique om 150 Stolper til mit Venges Ind-
hegning.

— **13.** Conseil in pleno.

— **18.** Ball paa Fridrichsberg for Printzen af Hessen.

— **19.** C. C. abss. Geheimeraadens, Holst, Knuth, Bartholin
og Graah, Sagerne udleverede: Reglement mellem Pro-
fessores Matheseos og Græcæ lingvæ i Odense om deres
Naadsens-Aar og Tiende. — Begge Printzerne fulgte Printzen
og Printzessen af Hessen-Cassel til Roskilde.

— **24.** Grev Danneskiold tager Afskeed fra Sorøe.

— **25.** Stanislaus Augustus Poniatowsky, Stor-Truchsess
af Litthauen, udvælges d. 7. Septembris til Konge i Polen.
— Keiserinden af Russland udgiver sin Declaration anl. Printz
Ivans Død.

— **26.** C. C. abss. Geh:Raaden, Knuth, Bartholin, Stampe:
1. Provsten skifter efter Proprietairers Skoleholdere, 2.
Bønderkarles Fæstetid og Løn i Penge, 3. De norske Sigt-
og Sagefalds-Eiere udføre Delinquent-Sager paa slæt Papir,
4. Procuratorer, som maae gaae i Rætte for Landstinget.

— **27.** Conseil in pleno.

— **28.** Nordlys og Nattefrost.

— **29.** Om Aftenen stærk Nordlys og siden stærk Natte-
frost.

Oktober 2. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Fridrichstads
Privilegiers Forbedring siden Ildebranden, 2. K:havns Borgere,
som hæle eller begaae smaat Tyverie, dømmes ved Bye-
tinget, 3. Islænderne vies i andet Ledd uden Bevilling, 4.
Krybeskiøtter og Skovtyve at indsættes i Møens og Odense
Tugthuus, 5. Fridericiæ Senge-Penge ophøre²⁾, 6. Sviin skal

¹⁾ formodentlig paa Enrum, som Longueville havde faaet med sin
Hustru, og som var indrettet med pragtfulde Haveanlæg i Hyrdestil.

²⁾ Disse »Sengepenge«, der er omtalt flere Gange i det foregaaende,

ei føres til Axeltorv, 7. Assurance-Casse for Bønder-Gaarde, 8. Reformeertes Privilegier i Henseende til Religionen, 9. Løn for dem, som indkræve Extraskatten i K:havn, 10. Forbud paa Forprang af Korn og dets Udførsel.

Oktober 3. Underskrevet og forsegleet Acten i Iselins Sag mod det Combinerede Collegium. — Contra-Commissorium til mig og Klevenfeldt i Commandeur Holstes Sag mod Laurence Bodkin¹⁾.

— 4. Conseil in pleno.

— 5. Om Natten saacs en stærk Ildebrand i Landskrone.

— 7. Søllerød Kirke. Hr. Treschow forrettede en Brudevielse (NB. paa Brudgommens Opførsel var meget at udsette) og prædikede.

— 8. C. C. abss. Holst, Knuht, Bartholin og Graah: 1. Hvem der maae tilsige til Klap-Jagt efter Ræve paa Grevskaber, 2. Et Barn besigtet af en jydsk Herredsfogd paa Hadersleb Grund²⁾, 3. Herredstinget i Jylland skal hver Gang vare en Tiime, 4. Byeskriveren i Christiansand, hvorvidt hand nyder Gebyhr som i K:havn, 5. Fisketiendens Oppebørsel i Nordlandene, 6. Hvad der er summa inappellabilis til Høieste Ræt for Island, 7. Hielp til Indquarteeringen for Odense, 8. Hvem der skal forrette Ministerialia hos Præste-Enker i Naadsens-Aaret, 9. En halv Esquadron indquarteeres i Nyborg, 10. Medici i Westindien.

— 9. 2 Pro-Memorier fra Directorio om Anchers Sag³⁾.

— 11. Conseil abs. Reuentlou.

var Erstatning for Udgifter ved Tilvejebringelse af Sengeleje til de indkvarterede Soldater. Staten betalte Borgerne baade Lys- og Sengepenge.

¹⁾ Laurence Bodkins hørte hjemme paa St. Croix, og Kommandørkaptajn Jac. Nicol. Holst havde tidligere været Amtmand i Vestindien. Sagen angik en Slave og en Slavinde, vurderet til en samlet Sum af 1500 Rdr.; Holst mente, at Bodkins uberettiget havde bortskødet dette Slavepar. Ancher Andreas v. Suhm og Fred. Horn havde 17. Aug. faaet Ordre til at dømme i Sagen (Sjæll. Miss. 1764, Nr. 460).

²⁾ Byfogden og en Kirurg fra Ribe havde indfundet sig paa Kalsunds Kirkegaard, havde ladet opgrave et Barnelig og besigtiget det, hvorover Amtmanden i Haderslev fandt sig brøstholden, fordi det var et Indgreb i hans Jurisdiktion (D. K. Oversekr. Breve 1764, Nrr. 431, 32 og Reskr. af 20. Oktbr. [i Reskriptsaml.]).

³⁾ Jvfr. 9. Maj 1763.

Oktober 14. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Staffelt Kokkepiges uægte Barn døbes.

— **15.** C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Legatum til Corsør Kirke¹⁾, 2. Fremmed Kornes Indførsel i Kiøbenhavn, 3. Hvorledes Slaver skal være klædte, for at kiændes.

— **16.** Underskrevet Stevning i Holstes Sag mod Bodkins. — Trumbach duellerer med Bleckingberg og Angeli, legger den første ned og blesserer den sidste²⁾.

— **17.** Skrevet ang. fremmed Kornes Indfø[rsel]. — Dom i Morettis Sag³⁾. Holm og Glan skal bøde hver 3 R , den første arbeide i 8 Aar, den anden i 4, Herman Larsen i 2 og Munk i 1 Aar i Rasp-Huset.

— **18.** Conseil in pleno. Armeens Mundur skal være blaa. Kongen var upasselig, saa at Conseillet gik ikke ud.

— **19.** Tofte-Jorden⁴⁾ opmaalt af Stads-Conducteur Balle. — Soldater udskrives.

— **20.** Skrevet et Pro-Memoria til Lemvig om Ole Hansens Laage⁵⁾.

— **21.** Lemvig har solgt sin Gaard⁶⁾ til Dyssel. — Reist med min Kone til Byen for at blive.

— **22.** C. C. abss. Knuth og Graah: 1. Bønderne skal hielpe til Riber Demning, 2. Den Contoirske Mariæ Tydske Kirkes Vedligeholdelse i Bergen, 3. Plads til Renovationen uden Vesterport, 4. Børn i Norborg skal underviises i Christendommen paa Dansk, 5. Prædikeners og Geistlige Bøggers Censur. — Atter Forestilling fra Directorio i Anchers Sag.

— **24.** Commandeur Holstes Commission hos Suhm udsat til 7. Novbr.

— **25.** Conseil in pleno.

— **27.** Vore Folk kom ind⁷⁾. — Anders Battum dør.

¹⁾ Maren Morups, sal. Borgmester Fred. Michelsens Efterleverskes Legat (Sjæll. aabne Breve 1764, Nr. 517).

²⁾ Alle de tre nævnte var Husarofficerer i dansk Tjeneste. Den nævnte Bleckingberg maa være Gerhard Nicol. B., der dog ikke mistede Livet ved denne Lejlighed; han døde først 1777.

³⁾ Jvfr. 5. September 1763.

⁴⁾ nemlig af Ole Hansens Gaard; Bonden havde afstaaet Luxdorff denne Toftejord. Jvfr. 10. Juli.

⁵⁾ Jvfr. 28. Juli.

⁶⁾ den senere Nærumgaard.

⁷⁾ fra Nærum.

Oktober 28. Biske-Vielse af Harboe, Hegelund intimerede, Bildsøe prædikede, Cronprintzen var hos. Dr. Poul Matthias Bildsøe, fød 1710, først Rector i Svendborg, siden Præst i Lolland, ved den danske Guarnisons, Helliggiæstes, Nicolai og Holmens Meenigheder, nu Biskop i Aarhus. Mag. Jørgen Carstens Bloch, fød 1717, Skoleholder ved Holmen, Qvæsthuus-Præst og tredie Capellan, Slotspræst og nu Biskop i Ribe.

— 29. C. C. abss. Geheimeraaden, Holst, Knuth, Graah: 1. Auction hos de Militaires i Norge, 2. Militaires befries fra Skrifte for Leiermaal før Confirmation¹⁾, 3. Kirkegangskoner i Christiansand, 4. Officerernes Frihed fra borgerlig Tyngte paa Bornholm. Udl. Sagerne, siden ingen Conseil bliver paa Torsdag²⁾.

— 30. Refereret Sagerne for Geheimeraaden.

— 31. Kongen reiste igien.

November 3. Tilskrevet Jfr. Wissing og Conrector Halse i Anledning af Frue Wissings Død d. 26. Octobris. — Seehus, en Student³⁾, og Martens, Skriverkarl hos Dajon, arresteres i Citadellet, formodentlig for Skandskrifter, og examineres af Stampe og Aagaard.

— 5. C. C. in pleno: 1. Syestuers⁴⁾ Bekostning for Guarnisonen i Kiøbenhavn, 2. Anstalter i Norge, at Ungdommen skal gaae i Skole og Mandskabet ei komme uconfirmerede til Militien, 3. Hver som i Norge kiøber et Støkke Grund fra en Gaard, skal selv betale Skatter etc. deraf, 4. Skifte i Kiøbstæder efter Chirurgi, som ere Licentiater, 5. Skifte efter Spiisemesteren ved Opfostrings-Huset paa Christianshavn, 6. Lættelsen i Indqvarteeringen i K:havn, som nu er 57000 Rdr. 7. Skifter, Auctioner etc. paa St. Croix, 8. Lættelse i Odense Indqvarteering, 9. Fridericiæ Sengepenge, 10. Stank ved Christianshavns Kirke af Renovationen, 11. Tug[t]-huset paa Møen betaler selv Extraskat for Lemmerne, og

¹⁾ ∴ Lejermaal med en Kvinde, der forberedes til Konfirmation. Sml. Reskript af 9. Novbr. 1764 (i Reskriptsaml.).

²⁾ ∴ 1. November.

³⁾ Muligvis Hans Michael Seehus — Nordmand, død som Præst i Saksild i Jylland —, der 1763 havde udgivet: Paragenis, en Grækers og hedensk Filosofs gudelige Undersøgelse.

⁴⁾ ∴ Sygestuer. Jvfr. 10. December.

ei Steege, 12. Om 6. og 10. Penge skal betales mellem Jylland og Slesvig, 13. Proprietarier maae ei tilegne sig de Geworbenes Sønner.

November 7. Commission i Commandeur-Cap:t Holstes Sag udsat til 14. Novbr.

— 8. Conseil in pleno. — Iselin lader et Species facti trække over hans Sag¹⁾.

— 9. Frue Hielmstjerne forløst med en Søn, som døde om Natten.

— 10. Nyt Pro-Memoria fra Directorio om Anchers Sag. — Cap:t Krog gav mig 250 Rdr. pro arrha.

— 12. C. C. abs. Hielmstjerne: 1. Brand-Casse for Bøndergaard, 2. Provisorerne i Norge aftakkes.

— 13. Opsat min Betænkning i Anchers Sag.

— 14. Commandeur Holstes Sag foretagen og udsat til den 21de Novbr.

— 15. Conseil in pleno. Anchers Sag i Conseillet.

— 16. NB. Mad. Wissings Testamente fundet, deri er mig tillagt 100 Rdr. og Mette Maries Søn 100 Rdr.

— 17. Waager notificerede Cammeret, at Geh:Rd. Ahlefeldt har faaet sin Afskeed. Reuentlou²⁾ kommer i hans Stæd, og bliver tillige i Conseillet.

— 19. C. C. in pleno: 1. Magistraten holder Skifte efter Islandske og Westindiske Compagnies Betiente, 2. Universitetet paataler selv Skovtyverier og hæver Bøderne, 3. Ærrøeskiøbing Magistrat forrette Skifte efter en Student, 4. Fattiges Directeurer forrette ei Auctioner over Immobilia, 5. Bøndernes Kornhandling med Stavanger, 6. Fridrichs Hospitals Fordringer afgjøres ved det[s] eegte Forum, 7. Skifte efter en Skovriider-Enke paa det Skanderborgske, 8. Skovtyve komme ei i Odense eller Møens Tugthuis, 9. Korn-Magaziners Oprettelse her i Staden.

— 20. Tilskrevet Conrector Halse anl. Mad. Wissings Sterboe. — Enkedronningen kom ind. — Agent Ryberg forlovet med Cancellieraad Ottos Datter.

¹⁾ Om dette Species facti, en Kommentar til en Højesteretsdom, der nylig var overgaaet Iselin (jvfr. 25. Februar), og som udkom anonymt, se Stampes Erklæringer IV, 556 ff.

²⁾ Ditlev R. († 1783).

November 21. Holstes Sag udsat i 2 Maaneder, Graahs Sag udsat til den 28de Novbr. — Justitz-Raad Waagers Bryllup med Jomfrue Jørgensen.

— 22. Conseil in pleno.

— 23. Kongen kom til Byen.

— 24. Tilskrevet Erichsen om Professorernes Administration. — Conseil hos Kongen. — Læst i Kofods Piece om Computatio canonica et civilis¹⁾.

— 26. C. C. abs. Knuth: 1. Berg-Amtet maae ei formilde Domme, 2. Indqvarteeeringens Formindskelse i Kiøbenhavn, 3. Fridericiæ Senge-Penge, 4. Address-Comtoir i Bergen, 5. Steenhuggere skulle holde danske Dreng, 6. Stald-Requisita til Cavalleriet, 7. Kiøbenhavns Bager-Taxt, 8. Indqvarteeeringens Ligning i Siælland.

— 27. Ahlefeldt overlader Dronninggaard til Grev Laurwig.

— 28. Giort Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet²⁾. — Været i Graahs Commission, og afhørt et Vidne, som vidste intet.

— 29. Conseil in pleno.

— 30. Cancellie-Raad og Laugmand³⁾ Matthiesen dør. — Optaget hos Thygesen paa Cap:t Teilmans Vegne 100 Rdr., og deraf betalt Preisler for Reenbergers Portrait 70 Rdr.⁴⁾ — Societet: Land-Maalerne viiste deres Carter. Læst Schæffers Forslag om Papir af adskillig anden Materie end Klude. Jt[em] Remmers om Formørkelsen⁵⁾. — Kgl. Ordre af 30. Novbr: 1. Qvarteer-Pengene gotgiøres til Paaske 1765, 2. Fra Nye-Aar 1765 til Udgang 1776 betaler Staden aarlig 45000 Rdr. til Junii og Decembris Udgang, 3. Fra den Tiid af aarlig 35000 Rdr., saalænge Guarnisonen ei overstiger 16000 Mand Infanterie og 160 Cavallerie, 4. Pladser til Caserner og de indkøbte Materialier overlades Directorium uden Betaling,

¹⁾ Luxdorph mener formodentlig Kofod Anchers Afhandling om den bedste Maade at regne Slægtskabsled paa i Ægteskabs- og Arvesager; den udkom 1765.

²⁾ Sofie Magdalenes Fødselsdag.

³⁾ i Kristiania.

⁴⁾ Jvfr. 17. September 1763. Tøger Reenbergers Portræt, stukket af Preisler, fulgte som Titelkobber med Udgaven af hans poetiske Skrifter.

⁵⁾ Disse Observationer over Solformørkelsen 1. April 1764, anstillede af Hr. Remmers i Meldorf, er indrykket i Vidensk. Selsk. Skr. 1. R. IX, 611 f.

5. Derimod bygger Directorium selv Caserner med 8000 Senge.

December 1. Graahs Commission. Værts-Huusmand Evers, reformeert, ustævnt Vidne, vandt omstændelig om den Passage i Kiælderens¹⁾).

— 3. C. C. in pleno: 1. Enkelt-Personer maae ei assu-
rere²⁾, 2. Jammerlig Tilstand i Findmarken.

— 4. Hannibal Wedel bliver Geh:Raad.

— 5. Graahs Commission. Herman Ewers blev endnu afhørt. — Wodroff General-Krigs-Commissaire i Holsteen i Stæden for Gähler, og Schmidt i Odense³⁾) kommer i hans⁴⁾) Stæd i Directorio og Dietrichs bliver Krigs- og Land-Commissarius i hans Stæd⁵⁾).

— 6. Conseil in pleno. Assurance-Sagen udsat. — Com-
mandeur Holst insulterer Ober-Hof-Marskalken, og vil trænge sig ind til Kongen, hvorfor hand bliver arresteret⁶⁾).

— 7. Udlæst Crevier Histoire des Empereurs⁷⁾). —
Societet: 2000 Rdr. udsat. Jeg begynte at læse paa min
Piece om Mynten under Erico Pomerano⁸⁾). — Den Engelske
Envoyé Kosby⁹⁾) gaaer fra Forstanden.

— 8. Skrevet Bartholin, som havde choqueret Berre-
gaard i Høieste Ræt, til at bielegge Sagen, hvilket hand og
giorde ved et Brev.

— 10. C. C. abs. Grev Holst: 1. Sygestuer til Guarnisonen
her, 2. De aftakkede Militaires høre under det Fattiges
Væsen, 3. Møddingers Udkørsel og Priveeter, 4. Procuratorer
i befalede Sager befries for Portpenge¹⁰⁾, 5. Amtmandens

¹⁾ Jvfr. 15. Juni 1761 (Note 1) og 19. December 1763.

²⁾ Sml. Stampes Erklæringer IV, 459 ff.

³⁾ Generalauditor Joh. Ernst Erich Schmidt.

⁴⁾ ∴: Wodroffs.

⁵⁾ Oberstløjtnant Gabriel Grabbe von Dietrichson blev Krigs- og Land-
kommissarius i Odense i Schmidts Sted. Elias Dieterichs beklædte det
samme Embede for Aalborg og Viborg Stifter og forblev der.

⁶⁾ Sml. Garde, Efterretn. om den dansk-norske Sømagt III, 436.

⁷⁾ Første Udgave udkom 1749—55 i 12 Bind.

⁸⁾ Trykt i Vidensk. Selsk. Skr. 1. R. IX, 613 ff.

⁹⁾ Dudley Alexander Sidney Cosby, britisk Ministerresident i Kbhvn.

¹⁰⁾ Prokurator Ponick havde fungeret som beskikket Defensor i en De-
linkventsag ved Ballerup Birketing, var bleven opholdt og maatte ved sin
Tilbagekomst til Byen betale 12 Sk. i Portpenge. Sagen bragtes for Kan-
celliet og det betydedes Magistraten, at dette var utilstedeligt efter Forordn.

Besigtelser efter Fr. om Felledskab, 6. Skattens (Extra-) Oppebørsel paa Bornholm, 7. 287⁵/₆ □ Favne Steenbroe efter Marmillods Maade i store Kongens Gade koster 739 Rdr. 5 $\frac{1}{2}$ 6 β , saa at heele Gaden, der er 1145 Al. lang, skulle koste 10400 Rdr. Derimod koster 542 □ Favne i Fridrichsberg-Gaden paa den gamle Maade ikkun 246 Rdr.

December 11. Commandeur Holst skal sendes til Munkholmen og hans Frue have 400 Rdr. Pension¹⁾.

— **12.** I Graahs Commission. Evers mødte ikke, derfor blev den udsat.

— **13.** Conseil in pleno.

— **14.** Ober-Cammer-Junkerens Datter og Frue dør og Frøken Hein er farlig syg. — Societet: Brev til Cammeret om Olafson. Læst af min Piece.

— **15.** Min Piece færdig leveret til Prætorius²⁾.

— **16.** Etatz-Raad Barchman dør³⁾ og udnævner Sevel til Executor af Grevinde Schachs Testamente⁴⁾.

— **17.** C. C. abs. Grev Holst: 1. Inspectionen med Academisterne paa Sorøe, 2. Det beneficerede Godes Afhændelse i Norge. It[em] beqvemme Auditeurers Anskaffelse.

— **18.** Basness solgt for 51/m Rdr., kostede Favin 62/m.

— **19.** Underskrevet Commandeur Schindels og Frues Testamente til Vitterlighed med Justitz-Rd. Møinich. — I Graahs Commission. Evers afhørt. Der skal skee Besigtelse over Kiælderren.

— **20.** Conseil in pleno. — Pro-Canceller Pontoppidan dør, og var vel om Middagen og spiste med sin Familie.

— **21.** Societet, Grev Lynar var overværende: Oplæst af min Piece.

— **24.** Begynt at læse om de uafgiorte Skifter. — Stolen i Kirken⁵⁾ aflukt. — C. C., Aagaard refererede i mit Stød, abss. Holst, Knuth og jeg: 1. Feie-Pengene inddrives ved

af 13. Jan. 1747 Art. 5. Saadanne Rejser skulde betragtes som Hoveri-Rejser (D. K. Oversekretærens Breve 1764, Nr. 557).

¹⁾ Jvfr. 6. December.

²⁾ Muligvis Lorens Prætorius (den Gang Kommitteret i Generaltoldkammeret), som interesserede sig for Møntvæsen.

³⁾ Jacob Barchmanns Livsdata i Adresseavisen 1764, Nr. 143. Dødsdagen stemmer med Luxdorphs Angivelse.

⁴⁾ Jvfr. 30. September 1760.

⁵⁾ c: Søllerød Kirke.

Execution, 2. Der skal ei feies hver Dag, 3. Skolerne paa det solgte Gods skal forblive.

December 27. Ahlefeldt bliver Geheime-Conference-Raad.

— **28.** Spadseeret til Trørød Broe.

— **29.** En af Berlings Folk arresteres hos Politimester for det, der var indført i de danske Aviser anl. Keiserindens Søn af Rusland¹⁾. — Pingel i Hee's Stød til Odense²⁾, Greger³⁾ bliver Laugmand over Scheen.

— **31.** Giort en kort Extract over de usluttede Skifter til Geh:Raaden. — C. C. abs. Holst, Knuth, Bartholin og jeg, Aagaard refererede: 1. Skoleholdere frie fra Extraskat, 2. Bergens Contoirers Afskaffelse, 3. Broen til Nyborg dens Istandsættelse, 4. Stampe og Caroc reglere de Militaires Skifter, 5. Præster iagttage de aftakkedes Afskeed, 6. Liig-Societet her i Byen, 7. Eenigheds Kaaberværk maae kiøbe Vahre i nærmeste Kiøbstød.

1765

Januar 2. Cramer bliver Professor Theologiae, Schumacher ved Toldboden⁴⁾ Comitteret i Told-Cammeret.

— **3.** Conseil in pleno.

— **4.** Kongen er upasselig. — Seehuus og den anden arresterede løslades⁵⁾.

— **7.** Dyssel dør og testamenterer sin Huusholderske

¹⁾ Den anstødelige Artikel findes i Nr. 103 (for 24. Decbr. 1764). Det er en Korrespondance fra Dresden, hvori fortælles, at Keiserinden havde sammenkaldt Senatet og erklæret, at hun havde ladet Medici undersøge sin Søns Svaghed, og at Lægerne havde svaret, at han umuligt kunde leve længe; hun ønskede derfor, at Senatet skulde vælge en Tronfølger. — Efter Kongens Befaling gav Oversekretæren 28. Decbr. Politimester Horn Ordre om, at Forfatteren straks skulde arresteres i Politimesterens Hus og forblive der indtil videre (D. K. Oversekretærens Breve 1764, Nr. 556).

²⁾ som Sognepræst ved St. Knuds Kirke.

³⁾ Jonas Gregers Bestalling som Vice-Laugmand og succederende virkelig Laugmand dateret 28. Decbr.; han blev samtidig Borgmester i Skien (D. K. Norske aabne Breve 1764, Nrr. 674, 75).

⁴⁾ Cornelius Schumacher († 1777).

⁵⁾ Jvfr. 3. November 1764.

16/m Rdr. og sine Meubler¹⁾. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Moratoria paa St. Croix, 2. Sundhedspasser i Bergen maae hver Doctor udgive, 3. Fridrichstads Opbyggelse, 4. Bønder-Karles Følge-Sedler skrives paa slæt Papir, 5. Permitterede Soldater maae arbeide med egne Hænder, 6. Hielp til Findmarken, 7. Commission anl. Kongens solgte Gods, 8. Birk og Skifter paa samme, 9. Hvervings-Sager dømmes ved Politiet, 10. Avisernes Revision, 11. Henrich Werling, en Svensk, og Hustru opvikler²⁾ Romsdals Almue, 12. Extra-skat paa Bornholm, 13. Land-Milicen i Norge, 14. Regimenternes Recrutering i Danmark.

Januar 8. Besøgt Justitz-Raad Kraft og gratuleret Jomfrue Jegind og hendes Kiærste Hospitals-Forstander Olrich i Helsingør.

— 9. Cap:t Krogs Commission³⁾ begynt, hvor Anchersen mødte tillige med G:Auditeur Bruun, som fik Anstand i 4 Uger.

— 10. Conseil in pleno.

— 11. Seet Mad. Bartholins Epitaphium i Vor Frue Kirke. — Societet: Islandske Tegninger.

— 14. C. C. abss. Knuth og Hielmstjerne: 1. Baades Beskaffenhed, at Deserteurer ei kand bruge dem⁴⁾, 2. Officeerernes Frihed paa Bornholm for borgerlig Tynge, 3. Fremmede Ministres Pass til Handverksfolk.

— 15. Hauch General-L. og Commandant paa Cronborg, Caspar Moltke General-Major og faer efter Sigende et Dragon-Regiment⁵⁾ foruden Guarden; begge beholde deres Gage og gaae ud af Directorio. Cammer-Herre Ahlefeldt i Guarden bliver Referendarius i Directorio med 2000 Rdr. Gage⁶⁾.

— 16. Commission i Graahs Sag. Evers dimitteret. — Justitz-Raad Ancher dør, efterladende sig 300000 Rdr.⁷⁾

¹⁾ E. Dyssel, Luxdorps Nabo i Nærum, var Supercargo i Asiatisk Kompagni; han døde den 7. Januar i sit 43. Aar (Adresseavisen 1765, Nr. 3).

²⁾ ∴ opvigler, bringer til Oprør. Talen er om Optøjer i Norge i Andledning af Ekstraskatten (Oversekretærens Brevbog 1765, passim).

³⁾ Jvfr. 19. November 1766.

⁴⁾ Jvfr. 8. August 1764.

⁵⁾ Kgl. Livregiment Dragoner.

⁶⁾ Jvfr. 12. Juli 1764.

⁷⁾ Christian Ancher i Kristiania døde Natten mellem den 9. og 10. Januar (Adresseavisen 1765, Nr. 8).

Januar 17. Conseil in pleno.

— 18. Cronprintsens Mariage med Printzesse Caroline Mathilde af Engelland declareres. Gjør Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet. — Besøgt Conf:R. Bartholin, som i en Hast var blevet hæftig syg.

— 21. C. C. abss. Knuth og Bartholin: 1. De 120/m Rdr. til Justits-Cassen opsiges af Steuer-Commissionen og blive herefter paa 4 pC., 2. Mesterstøkke for Muurmestern[e] forbliver som før, 3. Visse Stald-Requisita tilstaaes Rytteriet i Nestved, 4. De norske Provisores maae fremdeeles arbeide med egne Hænder, 5. Misbrug ved Bondebrølluper forholdes med efter Anordningerne, 6. Om Consulerne skal betale Skat af deres Rang, 7. Utilladelig Hverving her i Staden, 8. I Oldenborg vil visse Sogne ligne Extraskatten imellem sig.

— 22. Høieste Ræt ophører. — Om Eftermiddagen hørt paa Fridrich Berregaards Examen med Stampe og Cramer. Hand svarede meget got.

— —¹⁾. Grev St. Germain's Forslag til Krigshærens Størke 1765.

Summa Hoveder	Hoveder	Danske.	Koster aarlig	Summa
	26016...16	hvervede Danske Infanterie-Regimenter	666284 Rdr.12 β	
	2052...4	dito Cuirassier-Regimenter	132529 » 2 »	
	2056...4	dito Dragouner-Regimenter	122834 » 14 »	
	306...1	dito Husar-Regiment	18397 » 38 »	
30430.....		Summa Danske		940045 Rdr.18 β
		Norske.		
	15136...8	Norske geworbene Infanterie-Regiment.	333142 Rdr. 6	
	3027...3	Norske National Dragon-Regimenter.	46560 » -	
18163.....		Summa Norske		379702 Rdr. 6 β
48593.....		Summa Summarum.....		1319747 Rdr.24 β

¹⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 23.—26. Januar.

Januar 23. Commission i Holstes Sag. Fremlagt en Prolongations-Bevilling paa 4 Maaneder. — Cancellieraadinde Eylitz dør¹⁾.

— **24.** Conseil abs. Bernstorff. Gähler bliver Ober-Krigs-Secreterer, og altsaa refererer Ahlefeldt ei meere.

— **25.** Staaet Fadder til Commandeur Schindels Søn Peter Nicolai med Etatz-Rd. v. Hemert, Commandeur Hoglant og Justitz-Raad Haagensen. — Siden besøgte jeg Conf:Rd. Bartholin, hvis Liv staaer i Fare. — Societet: Læst Bergers Piece om Varseler i Grønland.

— **26.** Conf:Raad Bartholin dør Kl. 8^{1/2}. Giort Opskriften paa hans Kiste²⁾. — Underskrevet Geh:Raad Rosenkrantzes Obligation til Hielmstjerne til Vitterlighed.

— **27.** Cf:Raad Bartholin har udnævnet mig og Seidelin til Formynder for Christopher Bartholin³⁾, og at hver af os skal udnævne en anden i sit Stæd. — Rector Schade dør⁴⁾.

— **28.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Anchers Sag til Ende, saa at det bliver ved Commissorium, men Directorium har intet dermed at gjøre⁵⁾, 2. Børglum Kirke maae tekkes med Tagsteen, 3. Magistraten faaer en Renovations-Plads uden for Porten af Bygnings-Commissionen, 4. Om Reersløv⁶⁾ skal have 300 Rdr. for at holde Regnskab over de 9000 Rdr. til de Fattige.

— **29.** Sendt Hof-Retten Copie af Sal. Bartholins Brev. — Nissen tog Horn til sig i Bartholins Stæd i Krogs Sag⁷⁾. Underskrevet Stevning til 6te Martii. — Giort Cour og spiiist ved Marskalks-Taffelet. — Min Piece⁸⁾ er trøkt færdig.

¹⁾ Begravet i Søllerød Kirke 14. Febr.; 48 Aar gammel ved sin Død (Søllerød Kirkebog).

²⁾ Trykt i Adresseavisen 1765, Nr. 15.

³⁾ Jvfr. 8. December 1762.

⁴⁾ Professor ved Universitetet og Rektor ved Vor Frue latinske Skole i Kbhvn. Clemen Schade døde efter Angivelserne i Berlings Tidender (Nr. 8) og Adresseavisen (Nr. 12) den 28. Januar. Han var født 11. Decbr. 1683.

⁵⁾ Jvfr. 9. Maj 1763.

⁶⁾ Bent Reerslev havde af Magistraten faaet Bestalling som Regnskabsfører ved dette Skattepaalæg, da Stadskonduktøren, der var særlig egnet til dette Hverv, havde forlangt 400 Rdr. derfor; Kancelliet henstillede, at man endnu en Gang søgte at formaa Stadskonduktøren dertil mod en ringere Godtgørelse (D. K. Oversekretærens Breve 1765, Nr. 99).

⁷⁾ Jvfr. 9. Januar.

⁸⁾ Jvfr. 7. og 15. December 1764.

Januar 30. Commission i Graahs Sag. Lovsgrav afhørt. — NB. Krogs Commission begynder d. 6. Febr., ikke d. 6. Martii. — Hof-Junker Caspergaard¹⁾ dør, og som meenes, uden Testamente.

— 31. Conseil in pleno.

Februar 1. Societet: Læst Bergers [Piece] om Dona i Grønland²⁾.

— 2. Tilskrevet Christoffer³⁾, Mad. Thullin, Collet, Assessor Bartholin og Schlegel om at recommandere Mad. Thullin til Pension af Particulair-Cassen⁴⁾.

— 4. Cf.: R. Bartholin begravet. 5 Par: 1. 2 Sønner, 2. Thomas og Aagaard, 3. Monrad og Guldencrone, 4. Hoppe og Schindel[?], 5. jeg og Berregaard. Begravet i Mad. Bartholins [Begravelse] i V. Fr. Kirke. — C. C. in pleno. 1. Skovtyve indsettes i Wiborg Tugthuis, 2. Saltværket paa Lessøe, 3. Vilkor i Henseende til Soldater, paa hvilke Kongens Gods sælges i Jylland, 4. Relation om Bornholms Tilstand, 5. Præsentationer til Soldater i Strøelæggene.

— 5. Tilskrevet Directorium fra Cancelliet om Hvervinger saavelsom om at Under-Officeererne ei maae bære[?] couleerte Klæder, og at der maae sættes et Collegium i Stæden for Commissariatet, samt om at alle Skoleholdere skulle være frie fra Extraskatten.

— 6.⁵⁾ Om Formiddagen med Seidelin i Bartholins Sterboe, hvor Papirerne begyntes at eftersees; berammet Samling igien til d. 8. hujus. — Om Eftermiddagen: 1. Krogs Commission; Anchersen indgav sit Indlæg. Udsat til d. 6. Martii. 2. Graahs Commission, udsat til d. 13. Februarii. — Sent Geh:Raaden mine Tanker over Skyttes⁶⁾ Forslag anl. Sorøe.

¹⁾ Claus Caspergaard, Ejer af Tølløse.

²⁾ Jvfr. 25. Januar. Dona ∴ Offergaver.

³⁾ Bartholin.

⁴⁾ Digteren Tullin var død i Kristiania den 21. Januar.

⁵⁾ Paa det hvide Blad udfor Datoerne 6.—9. Febr. findes en Opgørelse over Øresundstolden 1763 og 64. I 1763 angives at være passeret 1155 Holændere til, 1159 fra Østersøen; af hanseatiske Skibe var passeret 531, af danske og norske 1103, af svenske 1212 og af engelske 1085. Det samlede Antal Skibe var 6245, Tolden 584 Rosenobler og 296882 $\frac{1}{2}$ Rdr. Sp. eller ialt 357835 $\frac{1}{2}$ Rdr. kurant. Antallet af Skibe var 1764: 6192, Tolden 569 Rose-nobler og 305863 $\frac{1}{2}$ Rdr. Specier, eller ialt 368493 Rdr. kurant.

⁶⁾ Andreas Schytte, der var Professor i Statsvidenskab ved Akademiet.

Februar 7. Conseil in pleno.

— 8. I Bartholins Sterboe med Seidelin. Efterseet Papiirerne. — Cammer-Herre Grev Christian Rantzau dør¹⁾.

— Societet, præsenté Lynar: Hee læste om Rambuks-Pæle.

— 9. Urolighed i Guldbrandsdalen anl. Extraskatten.

— 11. Underskrevet Selskabets Brev, som recommanderer Mad. Thullin[s] Memorial om Pension²⁾. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Voldsomme Hvervinger, 2. At Soldater maae gifte sig.

— 12. Schouboe blive[r] Laugmand i Aggershuus Stift. — Banquen har myntet 160000 Rdr. i Eeneste-Skillinger siden 1752.

— 13. Brev fra Conrector Halse³⁾. — Graahs Commis- sion. Afhørt Mad. Hansen paa Vesterbroe.

— 14. Conseil in pleno.

— 15. Societet: Hee læste sin Piece om Anslag Ictus⁴⁾.

— Spiist om Aftenen hos Rotbøll med Wiedewelt og Als. Talt om Kaaberst~~z~~ til Peder Paars⁵⁾.

— 16. Schiønning bliver Professor paa Sorøe. Sendt Forslagene om Sorøe til Geh:Raden. — Svaret Barfred om hans Stamhuus⁶⁾.

— 18. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. I Naadsens-Aaret forrettes ei Brude-Vielse, Børne-Daab etc. af Provsten, men af Successor, 2. Confirmationen forrettes i Faaborg paa sædvanlig Tiid, 3. Land-Milicen i Norge, 4. Extraskattens Ligning i Kiøbstæderne, 5. Bønder-Karles Løn i K:havns Amt.

— 20. I Graahs Commission, hvor Mad. Hansen uden for Vesterport og Cammerraad Hansens Datter bleve afhørte. — Mogens Rosenkrantz bliver Justitiarius⁷⁾.

— 21. Conseil in pleno.

¹⁾ Tidligere Stiftamtmand i Viborg, Grev Chr. Rantzau (f. 1730), døde den 7. Februar (Livsdata i Berlings Tidender 1765, Nr. 13).

²⁾ Jvfr. 2. Februar.

³⁾ Jvfr. 3. November 1764.

⁴⁾ Jvfr. 8. Februar.

⁵⁾ Udgaven af Peder Paars 1772 skyldes som bekendt væsentlig Luxdorphs Initiativ; Kobberne er stukne af J. F. Clemens efter Wiedewelts Tegninger.

⁶⁾ Jvfr. 9. og 12. Februar 1761.

⁷⁾ i Højesteret.

Februar 22. Anden Gang igiennemseet et Støkke af Skiærmans Oversættelse af Pope's Criticism¹⁾.

— **25.** C. C. abs. Knuth: 1. Voldsomme Hvervinger, 2. Om Kongens Jagt kand overalt bortforpagtes, 3. Kiøbenhavns Broelegning, 4. Falsens Rapport om Strøelæggene, 5. Materialier til Caserne, 6. Fremmede Consuler frie fra Extraskat, 7. Veien mellem Hedehusene og Roskilde, hvortil kræves 2000 Cubic-Favne eller 54/m Cubic-Alen, hver til 3 $\frac{1}{2}$, gjør for Roskilde Bye 27/m Rdr. i 3 Aar.

— **26.** Været i Bartholins Sterboe.

— **27.** Tilskrevet Gedberg om Christoffers²⁾ Sager. — Begge Cammerne combineres saaledes, at Reventlau, Moltke, Schak (nye Deputeret), Bernstorff og Lund blive Deputerede i begge Cammerne.

— **28.** Conseil in pleno. — Givet mine Tanker om Charlottenborgs Instituti Combinering med Universitetet. — Stevning anl. Utterslev Sø til Manddagen d. 18. Martii³⁾.

Marts 1. Ordre til at sidde i Høieste Ræt. — Societet: Hee udlæste sin Piece med nogen Contradiction, i forige Sessioner af Rotbøll, sidst af Kratzenstein⁴⁾.

— **3.** Hellig-Giæstes Kirke, Studiosus Jørgensen. En slæt Prædiken, ingen Materie, ingen Sammenhæng, ingen Gaver, og fik ingen Ende. — Falske trøkte B:o Sedler begynde at roullere.

— **4.** Mogens Rosenkrantz bliver Geheimeraad. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Reersløv bliver Regnskabsfører for Grundskatten til de Fattige⁵⁾, 2. Saltverket paa Lessøe, 3. Fremmede Ministrers Passer, hvorvidt de fornerme Ober-Præsidenten⁶⁾, 4. Waysenhusets Privilegier, 5. Got Udfald med Skatten paa Bornholm, 6. Adam Holstes Forslag eller Forespørgsel om Tyv-Sagers Udførsel.

¹⁾ Alexander Popes Forsøg om Kritiken ved H. Schiermann i »Forsøg i de skjøne og nyttige Videnskaber« 4. Stykke (1766), S. 143 ff.

²⁾ ∴: Christoffer Bartholin.

³⁾ Victor Chr. v. Plessen og Luxdorph var 8. Febr. bleven udnævnt til som Kommissarier at undersøge alle Forhold, Utterslev Sø angaaende (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 55).

⁴⁾ Jvfr. 15. Februar.

⁵⁾ Jvfr. 28. Januar.

⁶⁾ Jvfr. 25. Juni 1759.

Marts 5. Svar fra Gedberg. Actiernes Bortsælgelse i Bartholins Sterboe. — Udleveret Sagerne.

— 6. Commission i Krogs Sag udsat til den 17de Aprilis.

— 7. Høieste Ræt. No. 14. Johan Gottlieb Schwartz contra Jøden Magnus Israël. Schwartz, en Kleinsmed, har gjort den store Jernport til Slottet, et prægtigt Arbeide. I værende Tiid, for, efter hans Sigende, at faae Forskud ved Zahl-Cammeret, udgav hand d. 29. Junii 1743 sin Obligation til Jøden Jacob Carsten Levi paa 800 Rdr., med 5 pC. skadesløs, at betales af Zahl-Cammeret ved Forskud eller paa andre Maader. Denne Obligation blev ei paa den Maade betalt, men transporteret af Creditor d. 9. Aug. 1745 til en anden Jøde, Magnus Israël, som pantsatte den til Falkeneer Veerhaugen 1762, og in Aprili 1763 paatalte den. Debitor interponerede Exceptionem non numeratæ pecuniæ. Ved alle Rætter blev Schwartz dømt til at indfrie sin Forskrivelse med Omkostninger skadesløs, og 24 oc 5 Rdr. [til] J[ustits-]C[assen]. Abs. Rege. Assessoribus: Raben, Thott, Pless, Gr. Reventlau, Grev Knuth, Gr. Rantzau, Geh:Rd. Rosenkrantz Justitiarius, Baron Wedel, Berregaard, Grev Holst, Baron Juell, Baron Knuth, Braem, Friis, Luxdorph, Hielmstjerne, Stampe, Klevenfeldt, Suhm, Weyse, Falsen, Hoppe, Seidelin, Reich, Cortsen, Bagger. Advocaterne: Anchersen, Wiwet.

— 8. Societet: Kratzensteen læste en Piece imod Hee til Belidors Forsvar, og ved en Modell af en liden Rambuk beviiste, at en tungere Pæl behøver ligesaa mange Slag som en lættere¹⁾. Foreviist det Træe med Bogstaver i, som var fældet ved Lyngbye.

— 9. Skrevet mine Tanker om Bogstaverne i Træet samt opsat Betænkning i Assurance-Sagen, og svaret Biskop Nannestad om Subsidia til Norvegia sacra²⁾.

— 11. C. C. abss. Holst og Graah: 1. Particulaires Assurance³⁾, 2. Reglement for Præsternes Forretninger i Aarhus.

— 12. Jomfrue Rose paa Comoedien bliver enleveret af Grev Laurwig⁴⁾.

¹⁾ Jvfr. 1. Marts. Afhandlingen trykt i Vidensk. Selsk. Skr. 1. R. X, 364 ff.

²⁾ Udkom aldrig.

³⁾ Jvfr. 3. December 1764.

⁴⁾ Om denne Sag, hvorom mere i det følgende, fortæller Charlotte

Marts 13. Nogle fulde Officeerer slaer endeel Gadeløgter i tu, begyndende fra Geh:Raad Thotts. Vægterne bragte dem til Hoved-Vagten, men Officeeren lod dem gaae.

— 14. Conseil abs. Geh:R. Thott, som var forkølet.

— 15. Weyse bliver Etats-Raad og Levetzau kommer i Høieste Ræt.

— 17. Været hos Kall og beseet de Hebraiske Bibler fra Arabien. Der skal være en Codex fra 8de Seculo. — Underskrevet, at Ole Hansen maae beholde Port og Laage, naar jeg beholder Nøglen dertil¹⁾.

— 18. C. C. hos Geheime-Raaden abs. Knuth: 1. Steen til Heedehuus-Veien, 2. Wiborg Tugthuus frasiger sig Oeconomie-Kollegium²⁾, 3. Tingdagene paa Hedemarchen forlænges for Extraskattens Skyld, 4. Forslag til Tyve-Sagers Forkortelse.

— 19. Commission anl. Utterslev Søe. Anchersen fremlagde et Indlæg; Stauning paa Lugges Vegne og Hr. Hersleb mødte samt Bang. Just Fabritius blev forelagt³⁾. Udsat til 16de Aprilis. — Grev Laurwig arresteres i sit Hotel; ligeledes arresteres Cap:t Falchenschiold, alt paa Roses Klage.

— 20. Om Middagen overleverede Grev Laurwig Jomfrue Rose til Horn⁴⁾, i hvis Huus hun indtil videre forbliver. — Commission i Graahs Sag. Christian Fugl, Broder til Reg:Qv:Mesteren, Borger i Odense, godvilligt Vidne, afhøres. — Hemmert, som havde tient Justitz-Raad Niels Hendrichsen og af ham faaet Penge til Laans, som var Grundvolden til hans Lykke, forærer Etatz-Raad Hielmstjerne til Erkiendtlighed 14000 Rdr.

— 21. Conseil in pleno. — Renteskriver Basballe⁵⁾ bliver tungsindig og prøver paa at omkomme sig, [tilføjet bagefter:] og dør om Aftenen. — Dr. Kragelund⁶⁾ dør.

Biehl som bekendt meget vidtløftigt; nogle officielle Aktstykker er vedføjet hendes Fremstilling i Bobés Udgave af Brevene fra Fred. V's Tid (Interiører fra Kong Frederik den Femtes Hof, S. 242 ff.)

¹⁾ Jvfr. 28. Juli 1764.

²⁾ ∴ Økonomi-Kollegium frasiger sig Overbestyrelsen af Viborg Tugt- og Manufakturhus. Udgifterne oversteg nemlig Indtægterne betydeligt (D. K. Supplikprot. 1765 I, Nr. 544).

³⁾ ∴ fik Tilsagn om at møde en bestemt Dag. Just Fabritius maa have været indstævnet for Kommissionen, men er udeblevet. Jvfr. 26. Marts.

⁴⁾ ∴ Politimesteren i Kbhvn.

⁵⁾ Jacob Basballe, Renteskriver i det nordenfjeldske Kontor.

⁶⁾ Lic. med. Morten Kragelund.

Marts 22. Allarm blant Bønderne saavel i Bergens Stift som i GuldbRANDSDalen anl. Extraskatten.

— **23.** Justitz-Rd. Kraft er død d. 18de. — Forhøret om J:frue Rose.

— **25.** C. C. hos Geheimeraadens abs. Knuth: 1. Forbud paa Forstmans Skrifter¹⁾, Bøggers Censur og Examen Theologicum, 2. Bønderkarles Løn paa Kiøbenhavns Amt, 3. Skyde-Compagniets Articler her i Staden.

— **26.** Cf: Raad Bartholins Actier sælges for 1750 Rdr. en quart Ostindisk Actie med Uddeeling og uden Renter. — Underskrevet Foreleggelsen til Fabritius i Sagen om Uttersløv Søe²⁾.

— **27.** Underskrevet til Vitterlighed Contracten mellem Mad. Mumme³⁾ og Biskop Block om hans Prædikener.

— **28.** Conseil in pleno. Leilændinger i Norge, ligesom Odelsbønder, befries fra at betale for de Fattige Extraskatten.

— **29.** Samling i Bartholins Sterboe. Ridefogdens Cautio-nister tilskrives. — Societet: Kratzensteen oplæste en Piece imod vim inertia⁴⁾. Hee tog Træet med Bogstaverne⁵⁾ til sig. Præs. Lynar. — Gerhard Treschow Præst til Runde Kirke.

¹⁾ En norsk Kapellan Cornelius Norman havde i 1763—64 udgivet i dansk Oversættelse nogle Prædikener af J. G. W. Forstmann, evangelisk luthersk Præst i Solingen i Hertugdømmet Berg. Det teologiske Fakultet, der var bleven opmærksom paa disse Prædikener, fandt, at de var af en saa herrnhutisk Tendens, at de umulig kunde være passeret den teologiske Censur. Man henvendte sig til Udgiveren, der imidlertid nægtede at udlevere sine Manuskripter, men paastod, at Prædikenerne var censurerede. Sagen kom saa for Kancelliet, hvortil Præsten ved Krist- og Garnisonskirken i Rendsborg, Mag. C. W. Conradi, i samme Anledning indsendte en saa hidsig Skrivelse, at Oversekretæren maatte slaa ham koldt Vand i Blodet og forsikre ham, at Sagen nok skulde gaa sin lovlige Gang uden hans Mellekomst. Enden blev, at Prædikenerne lagdes under Forbud og det bestemtes, at for Fremtiden skulde slige censurerede Skrifter ikke blot bære et: Imprimatur, in fidem protocollis, men tillige vedkommende Censors Navn (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 205, og Oversekretærens Brev, Nr. 252). Sml. Reskript af 19. April (i Reskriptsaml.).

²⁾ Jvfr. 19. Marts.

³⁾ Mad. Mumme var Boghandlerske (jvfr. 21. Juli 1763).

⁴⁾ Trykt i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. X, 337 ff.

⁵⁾ Jvfr. 8. Marts.

Marts 30. Smagens Portefeuille¹⁾. Deri No. 7, Tetens Vers, værd at trækkes.

— **31.** Om Eftermiddagen blev Cron-Printzen confirmeret i Slots-Kirken i Overværelse af det gandske Kgl. Herskab, det heele Hof, Conseillet, alle Collegierne og Rangs-Personer indtil Justitz-Raader inclusive samt de fremmede Ministrer. Cron-Printzen sad paa en Balcon paa Alterets venstre Side og Enkedronningen lige over for paa høire. Da den første Psalme var sunget, steg Printzen ned og satte sig i en Lehnestol i Choret. Biskop Harboes Text var 1. Timoth. 6, 13—14. Derpaa gav hand Printzen Spørsmål den heele geistlige Lærdom igiennem lige fra Theologia naturalis, indtil Novissima. Cron-Printzen havde et reent Mæle, besvarede hvert Spørsmål vidtløftig og grundig, gav Definition paa hver Ting, beviiste alt med Skriftens Sprog og anførte Stæderne. Examen varede 9 Quarteer. Derpaa igientog Printzen lydelig og i Korthed sin Bekiændelse, hvad hand troede, hvorledes hans Pligt var at leve, og, som hand var et skrøbeligt Menneske, udbad hand sig ei alleene af denne Forsamling, men endog af samtlige Indbyggerne i Landet, at de ville tilbeede ham Kraft og Størke af Gud. Biskoppen derpaa holt en aanderig og hæftig Tale, deels i Kirkens, deels i Kongens Navn, til Printzen, foreholdende ham hans Pligter, og lysede Forbandelse over hver den, der vovede sig til at ville forføre ham. Jeg seer (sagde hand) allerreede Satans Kløer udstrakte, men Gud skal træde ham under Fødder. Kongen selv var meget bevæget. Acten varede fra 3^{1/2} til 6^{1/2}. Biskoppen var siden hos Kongen, Dronningen oc Cron-Printzen.

April 1. Forhør over Hogland, Stephensen og Falckenskiold²⁾. — Giort Cour og spiiist til Marskalks-Taffel. — C. C. abss. Holst og Graah, Sagerne udleverede: 1. Hammer Gaard i Aggershuus Stift kand ei blive Kiøbstæd, 2. Fremmede Ministres Passer, hvorvidt gælde.

— **6.** Udlæst de 6 Tomer af Histoire du bas Empire³⁾.

— **9.** Finck og Arnstedt komme i Directorio, Linde bliver Etatz-Raad.

¹⁾ ∫: Smagens Selskabs Portefeuille.

²⁾ i Jfr. Roses Sag.

³⁾ Af Charles Le Beau; begyndte at udkomme 1757.

April 10. C. C. om Formiddagen abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Voldsomme Hvervinger, 2. Qvarteer til Ingenieur-Officereer i Helsingør, 3. Troffel-Vænget¹⁾ ved Sorøe nedlægges, 4. Forbud at sælge Jord fra Gaarde. — Været paa Mølmans Oration til Geburtsdagen.

— 11. Conseil in pleno. — Kongen reiser til Fredensborg. — Bugge viiste mig Chartet over K:havns Amt. — Grev Laurwig skal bøde 10/m Rdr. ad pios usus, give aarlig 300 Rdr. til Rose og 200 Rdr. til hans Datter, indtil hun bliver gift, da 3000 Rdr. til Medgift, og forføie sig, indtil videre, til sit Grevskab. Roses Datter skal være 2 Aar paa Landet og skaffe Attester om hendes Opførsel. Falckenschiold degraderes paa 3 Maaneder. Stephensen reprimanderes offentlig og Hogland hemmelig.

— 12. Societet præsentere Lynar: Kratzenstein blev ved at læse imod vim inertia²⁾. Mr. Bonnet indsendte sin Contemplation sur la nature³⁾.

— 14. I Følge Kgl. Ordre, at Grev Laurwig ufortøvet (som blev forklaret: inden 3 Solemærker) skulle reise til sit Grevskab, er [han] reist i Dag Kl. 11.

— 15. Fink, Arnsted, Deichman og Lengnick samles i en Commission for at overlegge Indretningen med Land-Militien i Norge⁴⁾. — C. C. abs. Graah: 1. Salt-Værket paa Lessøe, 2. Hielpeskats Befrielse for Skivebye, 3. Brolegning efter Marmillods Maade, 4. Indqvarteering i Norge, 5. Professorernes Rangskat i Sorøe, 6. Steen til Roskilde-veien.

— 16. Commissionen om Uttersløv Søe udsat til den 14de Maii.

— 17. Besøgt Justitz-Raad Anchersen, som havde begynt Cap:t Strikers sympatetiske Cuur, hvorover de alle have Haab. — Graahs Commission. Under-Officereer Fugl afhørt. Udsat til den 25. Aprilis. — Kroghs Sag udsat i 3 Uger.

¹⁾ i Oversekretærens Brevbog (1765, Nr. 142) kaldet: Truffel-Vænget (mellem Alsted og Braaby i Alsted H.).

²⁾ Jvfr. 29. Marts.

³⁾ Udkom i Amsterdam 1764—65.

⁴⁾ Kommissionen nedsat ved kgl. Resolution af 17. April (General-Krigs-direktoriets Forestillinger 1765, Nr. 230). Foruden de nævnte fik General-løjtnant Gähler og Kammerherre Oberstløjtnant Hans Jac. Scheel Sæde i den.

April 18. Conseil in pleno.

— 19. Udlæst Bonnets Contemplation de la nature. En ypperlig Bog¹⁾.

— 21. Af Bartholins Løn 700 Rdr. faaer Ober-Secreterer 500 Rdr. og Bork 200 Rdr., Grev Holst faaer Sportlerne. Af Aagaards 700 Rdr. beholder hand selv 300 Rdr., Stampe faaer 200 Rdr., Brock 200 Rdr. og qvitteerer Protocollen²⁾.

— 22. C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Visse Lønninger af Kongens Cassa til Præsterne i Fyen ophøre, 2. Cicignon skal svare dem, som have at fordre for Nyekirkens Arbeide, 3. Stistrops Bibler læses i ved Messefald.

— 23. Kiørt Uttersløv Søe rundt omkring og confereret Pælene med Cartet. Derved var Gouverneuren, Baron Juell, Horn, Hee, Cap:t Striker, Balle og en Mængde Vand-Inspecteurer. — Brügge man forlovet med Pentzes anden Datter³⁾.

— 24. Confereret med Bartholin Kleens tyske prosaiske Oversættelse af Tullins Vers om Skabningens Sammenhæng⁴⁾.

— 25. Conseil in pleno. — Gedberg bragte mig et important Brev fra Christoffer⁵⁾.

— 26. Samling i Bartholins Sterboe.

— 27. Wessel viiste mig sine Carter. — Frue Hielmstjerne har Smaakopper.

— 29. C. C. in pleno: 1. Contract med Bønderne paa Bøttøe ved Falster og Præsterne anl. Græsningen, 2. Kongens Gaarde her i Staden betale Grundskat etc., 3. Cicignons Forslag, at Bergens Fæstning skulle vedblive⁶⁾, 4. Skifter efter Consuler, som bruge borgerlig Næring, 5. Fremmed Rugs Indførsel, 6. Landsbye-Skræddere forbydes.

— 30. Seidelin og jeg svarede Gedberg paa Christoffers

¹⁾ Jvfr. 12. April.

²⁾ Protokollerne i Højesteret førtes af Sekretærer fra Danske Kancelli; Brock besørgede sammen med Cosmus Bornemann den første eller øverste Protokol.

³⁾ Vibeke Marie (1743—1805), Datter af Konferensraad Fred. Ludv. Chr. v. P.

⁴⁾ Udkom i Kbhvn. 1765. Digtets Titel er som bekendt: Om Skabningens Ypperlighed.

⁵⁾ Bartholin.

⁶⁾ ∩: ikke nedlægges.

Brev¹⁾). — Justitz-Raad Aagaard og Frue samt jeg og min Kone besøgte Mag. Skiøtt paa Fridrichsberg og ved den Leilighed saae Biørnedandsen²⁾).

Maj 1. Skrevet mine Tanker om Klammeriet mellem Professor Bernth og Mag. Studsgaard. — Graahs Commission udsat til 5. Junii.

— 2. Conseil in pleno. — Praem blev Præst i Slagslunde.

— 4. Gaaet til Trørøds Broe. — Cammer-Brev, at Kongen har approberet Forliget mellem mig og Ole Hansen³⁾).

— 5. Grevinde Knuth dør hastig i Barselseng⁴⁾).

— 6. C. C. abs. Knuth: 1. Iselins Species facti⁵⁾, 2. Landstings-Huusset i Jylland, 3. Deserteurer, som komme fra Kiel tilbage, at være frie for Stavn, 4. Pintzeferienes Ophævelse ved Sorøe Academie, 5. Skolemesterne i Torninge Lehn frie for Extraskat.

— 7. Paa Borkens Collegio i Oration, som blev holdet af Alumno Kiær over Anchersen, præss. Thott, Biskoppen, Linde, eendeel af Professorerne og Ministerio. — Tilskrevet Mag. Gottschalk, som sendte mig Begyndelsen af Theophrasti Oversættelse⁶⁾).

— 8. Krogs Commission udsat til d. 5. Junii. — Mørup gjør Regnskab for Justitz-Cassen og faaer 150 Rdr. derfor.

— 9. Conseil in pleno.

— 11. D. 18. Aprilis kom over 1000 Bønder til Bergen, som tilligemed Byens Pøbel brøde ind i Stiftamtmandens Huus, truede med Mord og Brand, sloge ham blaae og blodig, rev hans Ridderbaand af, holt Vagt over ham om Natten, og nødde ham til at udstæde Ordre, at Extraskatten skulle gives dem tilbage. Fogden Bildsøe blev og ilde medhandlet. Oprøret varede i 3 Dage. Nu gaaer der et Rescript, at Kongen vil opsende en Commission for at undersøge Sagen.

¹⁾ Jvfr. 25. April.

²⁾ Formodentlig i det ved Slottet værende Menageri, der nedlagdes fra Nytaar 1768.

³⁾ Jvfr. 17. Marts.

⁴⁾ Marie, Stiftamtmand Grev E. C. Knuths Hustru, en Datter af Michael Numsen, døde 4. Maj i sit 31. Aar (Adresseavisen 1765, Nr. 50).

⁵⁾ Jvfr. 8. November 1764.

⁶⁾ Hans Gottschalchs Oversættelse udkom i Aalborg 1768.

Maj 12. Skrevet mine Tanker om Instruxen til Commissionen, som gaaer til Norge, som er Rømeling og maa-
skee Falsen og Bagger¹⁾).

— **13.** C. C. abs[s]. Holst og Knuth, Sagerne udleverede: 1. Om de Militaires Enker og Afskeedigede skulle høre til Civil-Etaten, 2. Skole for Børn af den Reformeerte Religion, 3. Krigs-Hospitalets Vurdeeringer ved Execution i Panter giøres gratis, 4. Om de Comitterede skal adlyde Directeurernes Ordres ved det Fattiges Væsen.

— **14.** Reist med min Kone til Erichsholm.

— **15.** Reist om og beseet Bøndernes Tilstand i Englerup og Ordrup, hvor Smedden skal forandres²⁾, og Bønderne klage over Forpagtnings-Contracten. Efterseet Trudsholms Bygning og Sonnerup Kirke. Været hos Christopher paa Aastrup og talt med Frøken Falchenschiold³⁾.

— **16.** Besøgt med Seidelin Grev Holst paa Ledreborg. Hr. Mølleskov prædikede i Capellet. — Den norske Post skal være ihielslaet og røvet ved Arendal, dog Post-Sekken kom til Veie.

— **17.** Kiørt om til de frie Bønder i Alkestrup, Qvandløse, Sønder-Jer[n]løse og Snevre. — Ordrup Bønder klage over Boas Larsen⁴⁾.

— **18.** Reist med min Kone til Kiøbenhavn. — Ober-Jæger Graner⁵⁾ dør.

— **20.** Opsat Commissorium og Instrux for Rømeling, Cederfeldt og Falsen, som gaae til Bergen⁶⁾. — C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Kornet skal maales og ei veies i Stavanger, 2. Bønderne omkring Stavanger maae kiøre deres Korn til hvad Kiøbstæd de ville.

— **22.** Hørt Kratzensteens Disputats pro loco de vi centrifuga, opponentibus Møllman, Friis, Horrebøw og Rothøll. — Skrevet til Rector Lykke⁷⁾ om Skov.

¹⁾ Jvfr. 20. Maj.

²⁾ Meningen er formodentlig, at Ordrup skal have en ny Smed eller at Smedjen skal forandres.

³⁾ Trudsholm og Aastrup tilhørte den nys afdøde Konferensraad C. C. Bartholin, der havde udset Luxdorph og Brinck-Seidelin til Formyndere for sin Søn Christoffer. Jvfr. 8. December 1762 og 27. Januar 1765.

⁴⁾ Jvfr. 9. Juli.

⁵⁾ Jørgen Graner.

⁶⁾ Kommissoriet udstedt 22. Maj (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 278).

⁷⁾ ved Frue latinske Skole i Kbhvn.

Maj 23. Conseil in pleno: 1. Cammerets Forestilling om en nye Inddeeling for Extraskatten i Danmark, 2. Directorii Forslag, at de Nationales skal ei i Fæstningen, men exerceres battaillonvis i September Maaned paa Landet.

— 26. Hr. Gerhard Treskov prædikede ypperlig i Runde Kirke og Hr. Juhl heglede hans Prædiken igiennem anden Pintzedag¹⁾.

— 28. Justitz-Raad Schumachers Søn²⁾ bliver Skriver i Commissionen i Bergen.

— 29. C. C. om Formiddagen, abss. Holst, Knuth, Aagaard: 1. 549 Rdr. af Biellerup Ladegaard anvendes til Skive Indquarterings Hielp, 2. Krigs-Cancelliet maae ei expedere Testamenter og uskiftede Boer, 3. Tisted maae pløie den Jord, som bruges til Faare-Avling³⁾, 4. Opfostrings-Husets Rættighed til Dreng⁴⁾, 5. Fremmede Skippere maae ei være Borgere i Kiøbenhavn, 6. Tilsyn med Reebslager-Arbeide i Kiøbenhavn, 7. Renovations-Væsenet, 8. Børne-Midler paa det fynske solgte Gods, 9. Militaires skal underholde uægte Børn⁵⁾. — I Smagens Selskab, præss. Carstens, Nielsen, Lous, Schlegel.

¹⁾ 26. Juli var 1. Pinsedag.

²⁾ Jens Reimer S.

³⁾ Talen er om et Stykke Jord, kaldet »Kronens Mark«, som af Kronen var skænket Thisted By. Borgerskabet havde tidligere brugt det til Faareavl, men vilde nu dyrke Korn i 50 Tdr. Land deraf; dertil fik det Lov (D. K. Supplikprot. 1765 I, Nr. 689).

⁴⁾ En Herremand, Justitsraad Jens Bruun Neergaard til Svenstrup, havde forlangt udleveret en Dreng fra sit Gods, som var bleven indsat i Opfostringshuset. Direktionen erklærede, at Drengen var optagen efter Faderens Ansøgning og at Forældrene var fattige Folk, der nød Almisse i Sognet; da saadanne Drengbørn efter Fundatsen fremfor andre skulde optages, ansaa den sig ikke for berettiget til at udlevere ham. Sagen henvises af Kancellikollegiet og Konseillet til Lands Lov og Ret, dog — tilføjedes der — »i Fald Neergaard kan bevise, at Drengen tilhører ham, ser man ikke, at Neergaard kan nægtes hans Udlevering« (D. K. Supplikprot. 1765 I, Nr. 895).

⁵⁾ General-Krigsdirektoriet og det norske Krigsdirektorium var enige i, at Underofficerer og menige, baade nationale og gevorbne, der var forskaaned for Straf for det første begangne Lejermaal, tillige maatte være fritagne fra Bestemmelserne i Forordn. af 14. Oktbr. 1763, der paalagde Faderen til et uægte Barn at yde i det mindste Halvdelen til dets Underholdning. Kancelliets Mening om den Ting indeholdes i Skrivelse fra Oversekretæren til Direktoriet af 28. Septbr. 1765, hvori det fremhæves, at det ikke maa anses for en Straf, naar det paalægges Faderen saavel som

Maj 30. Conseil in pleno. — De Enroullerede i Bergen ere i Uroe anl. Extraskatten, men stilles ved Cap:t Dischingthun¹⁾.

Juni 2. Kl. 5 gik Admiral Rømeling under Seil²⁾.

— **3.** Det Norske Krigs-Directorium bliver inependant af det Danske og haver sine Forestillinger for sig selv.

— **5.** Graahs Sag udsat til 19. Junii, Krogs til 17. Julii.

— C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Oec.-Colleg. vil have 1200 Rdr. aarlig til Wiborg Tugt-Huus³⁾, 2. Land-Milicen skal exercere paa Landet 23 Dage i Septembri, 3. Uægte Børn, fødte før Forordningen⁴⁾, underholdes af militaire Fader i Norge, 4. Disput mellem Ogiers og Korffs Domestiquer, og Klage over Notarius publicus, som har afhørt Vidner mod Ogiers Folk⁵⁾.

— **6.** Conseil abs. Reventlau.

— **7.** Begynt at drikke en Krukke Seidlitzer-Vand. — Mad. Fisker dør⁶⁾.

— **11.** Post-Commission præ[s]. Geh:Raaden, Rheder, Schrøder, Aagaard: 1. Vognmændene maae for Chaiser tage Betaling for 3 Heste om Sommeren, 2. Post-Gaarden maae have sin egen Remsnider. — Faaet 14 Favne Brænde af Brabrand for Favnen 3 Rdr. og Fragt 1 Rdr. 3 $\frac{1}{2}$. — Prolongations-Bevilling i Holstes Sag paa 4 Maaneder, Contrastevning i Etatz-Raad Raisers Sag⁷⁾ til 19. Junii.

— **12.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Fridrichstads Opbyggelse, 2. En Skole i Kongsberg holdes overflødig, 3. Ingen

Moderen at bidrage til Barnets Underholdning, ligesom det i Almindelighed ikke er en Straf, at Forældre maa underholde og opdrage deres egne Børn, men som noget, hvorved Forældre forbindes til at efterkomme og opfylde de Pligter, hvilke Naturens Lov selv paalægger alle Forældre i Henseende til de af dem avlede, saavel uægte som ægte Børn (D. K. Oversekretærens Breve 1765, Nr. 588).

¹⁾ Job Dischingthun, Kaptajn og Enrolleringschef i Bergen.

²⁾ Jvfr. 20. Maj.

³⁾ Jvfr. 18. Marts.

⁴⁾ af 14. Oktbr. 1763. — Jvfr. 11. Juli 1764.

⁵⁾ Konseillet bestemte, at Notarius atter skulde udslette af sin Protokol nogle Vidneforklaringer om et Overfald, forøvet af en Person i Ambassadør d'Ogiers Liberi (D. K. Supplikprot. 1765 I, Nr. 1207).

⁶⁾ Maria Elisabeth, f. Cølner, Auktionsdirektor Fischers Hustru, f. 16. Febr. 1716, † 7. Juni 1765 (Gravskrift i Adresseavisen 1765, Nr. 66).

⁷⁾ Luxdorph og Klevenfeldt havde 10. Maj faaet kgl. Ordre om at være Kontrakommissarier for Etatsraad Andr. Raiser, mod hvem der var rejst Kommissionsag ang. Sjette- og Tiendepenge af hans Formue, som han

maae reise uden Præsidentens¹⁾ Pass, 4. Indquarteeringens Forbedring i Christiania, 5. Rosenkrantz's Instrux anl. Veienes Reparation. — Om Eftermiddagen skrev jeg og Stampe Geheimeraad Thotts og Frues Testamente under til Vitterlighed. — Besøg af Etatz-Raad Raiser, som gav mig 50 Rdr. pro arrha.

Juni 13. Conseil in pleno: 1. De Nationales skal exercere paa Landet i September Maaned, 2. Magistraten beder om fremmed Rugs Indførsel. — Skrevet til General-Krigs-Commissaire Bartholin og Raadmand²⁾ v. Deurs, at Jøden Levin Abrahams Sag holdes i Ronsted³⁾.

— 17. Bartholin, begge Ancherne og deres Informator Holt spiste her om Middagen.

— 18. Skrivelse fra Gen:Kr:Comm. Bartholin og Raadmand von Deurs om Commissionen at holdes i Jødens Sag i Ronsted.

— 19. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Kongens Jagt paa Kiøbstæd-Marker kand ei sælges, men vel bortforpagtes; men paa beneficeret Gods bør den hverken sælges eller forpagtes bort. 2. En Selv-Eier Bonde maae sælge af sit Hartkorn. — Graahs og Raisers Sag udsatte hver i 3 Uger.

— 20. Conseil in pleno. — Svaret Bartholin og Deurs, at Commissionen kand holdes om Fredagen. — Sevel bliver General-Auditeur i Kofods Stæd, som beholder Lønnen, Assessor Fog Søe-Fiscal og Notarius i Sevels Stæd, og nyder kun Sportlerne, da Sevel beholder sin Løn. — En Chinafarer kommer om Morgenen og een om Aftenen.

— 22. Udlæst Prideaux Histoire des Juifs⁴⁾ og begynt paa Hardion Histoire universelle⁵⁾. — Pro-Memoria til Moltke om Stolper til Indhegning.

formentes at have til Hensigt at føre ud af Landet (Rentek. danske Ekspeditionsprot. 1760—66, Nr. 385).

¹⁾ nemlig Bypræsidenten, i Kbhvn. Overpræsidenten (sml. Raadstueplakat af 26. Juni).

²⁾ i Helsingør.

³⁾ Levin Abrahams boede i København, men da den anden Part havde hjemme i Helsingør, valgte man Rungsted som et Punkt midt imellem. Bartholin og v. Deurs var Modpartens Kommissarier, Luxdorph og Assessor J. P. Bager var Jødens. Sagen drejede sig om en tabt Brevtaske med Bankosedler og Veksler (Sjæll. Miss. 1765, Nrr. 321 og 22).

⁴⁾ Franske Oversættelser af Humphrey Prideaux' History of the Jews udkom i Amsterdam 1722, 44, 55.

⁵⁾ Udkom i Paris 1754—65.

Juni 23. Sahl bliver Conrector i Vor Frue Skole, og Hr. Juhl ved Trinitatis Kirke bliver mod sin Villie Præst til Bredsted i Riber Stift.

— **25.** Jacobæus i Slagslunde dør¹⁾.

— **26.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Waysenhusets Bientere befries fra Extraskat. 2. Uægte Barns Underholdning i Norge fastsættes til 12 Rdr. 3. Bønderne i Ryfylke Fogderie ville ei betale Extraskatten. Ordre til Commissionen i Bergen at undersøge deres Besværing. 4. De Militaires Overlast mod Borgerne i Helsingør fra Februarii af. 5. Aalborg Skole maae synge for Liig uden Liig-Prædiken. 6. 5000 Rdr. aarlig af Particulair-Cassen til Comoedierne. 7. Bekkenbrev til Nibe, hvor 80 Huuse og 120 Familier ere afbrændte. 8. Kiøbstæderne maae ei bruge Baraquerne²⁾. 9. Cammer-Commissarierne sælge fra Weylebye Løged Mark, 7 Td. H. K. for 2100 Rdr., som den har havt fra 1484 for 18 Rdr. aarlig Afgift. 9[!]. Klap-Jagt og Udviisning paa Sorøe skeer ei uden Professorernes Viidende.

— **27.** Conseil abs. Bernstorff, som bruger Brønden. — Skrevet for Mad. Holst til Cammeret, at hendes Datter Helene Transes[?] maae faae Pension. Ligeledes til Borgemester³⁾ Meyer om Borger-Vennen⁴⁾ og Bogtrækkeren i Bergen.

— **28.** Igiennemgaaet alle de Sorøske Sager og skrevet mine Tanker, hvilke jeg Dagen efter sendte Aagaard.

Juli 1. Ole Hansens Søn treffer to Krybeskiøtter⁵⁾, hvoraf den eene bliver skudt og dør.

— **3.** Udkast til en Forordning at forbyde Samling af Almuen og Budstikke i Norge⁶⁾. — C. C. abss. Holst, Knuth: 1. Injurien-Sager paa Vesterlandsføhr skal mand søge at forlige, 2. Hvad Liig de Fattiges Fogder skal bortbære, 3. Anstalter ved Extraskattens Inddrivelse i Norge, 4. Fremmede

¹⁾ Christopher Jacobæus, Præst til Slagslunde og Gandløse, døde 20. Juni (Berl. Tid. 1765, Nr. 53).

²⁾ ∴ Militær-Barakkerne.

³⁾ i Bergen.

⁴⁾ »Den Bergenske Borger-Ven«, der begyndte at udkomme 1764, udgaves af Borgmester Hildebr. Meier.

⁵⁾ aabenbart i Dyrehaven.

⁶⁾ Forordn. af 5. Juli 1765.

Assurance-Compagnier er Ryberg¹⁾ Commissionair for, 5. Jyllands Landstings-Hører og -Skriver svare Indqvarteering, 6. Apotequet paa Sorøe. — Raisers Sag udsat til 10. Julii. — Kleist, 5. Lectie-Hører i Frue Skole, bliver Rector i Trundhiem og betaler 250 Rdr. til Schønning²⁾. — Jeg faaer 300 Rdr. af Kongen til Indhegningen³⁾.

Juli 4. Cons. abs. Bernstorff. — Tobak, som aarlig avles i Dan $\ddot{a}$: 1. Fridericia 190000 $\mathcal{R}$, 2. Kiøge 20000, 3. Nykiøb. Ods H. 12000, 4. Nestved 11000, 5. Slagelse 10000, 6. Saxkiøbing 10000, 7. Stubbekiøbing 4000, 8. Roskilde 4000, 9. Skiælskør 3000, 10. Steege 1500, 11. Maribo 1200, 12. Holbek 400, 13. Kiøbenhavn 1200 = 268300 $\mathcal{R}$.

— 5. Læst Guldbergs prægtige Tale over Kronprintzens Confirmation⁴⁾.

— 6. Geh:Raaden reiser til Gaunøe.

— 9. Tullins Enke sendte Dass og mig hans Skrifter. — Skrevet til Seidelin at hielpe Boas Larsen⁵⁾.

— 10. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: 1. Sager om falske Banco-Sedler føres frit og lignes paa Amtet, 2. Saugbrugere maae sælge hvor de vil, enten Ahrendal eller Risør, 3. Skifter efter Frøkenerne i Støvringgaards Kloster. Udl. efter Ordre. — Graahs og Raisers Sager udsættes til 7. Aug. og 24. Julii.

— 13. Stævning af Hoved-Commissarierne i Jødens Sag⁶⁾, som holdes i Ronsted d. 26. Julii.

— 14. Udlæst Hardion Tom. 1, 2.

— 15. Bartholin, begge Ancherne og Holt spiiste her⁷⁾ om Middagen. Om Formiddagen besaae de Nye, Brede, Fuglevads og Ørholms Møller, om Eftermiddagen Papirs-Møllen.

— 17. Kroghs Sag udsat til den 14. Aug. — Kongen kom til Byen. — C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Cammeret vil, at intet meere Tobak skal plantes, men Kiøb-

¹⁾ Den bekendte Handelsmand Niels R. beskæftigede sig en Tid navnlig med Assuranceforretninger.

²⁾ Gerh. Schønning blev Professor i Sorø.

³⁾ Jvfr. 22. Juni.

⁴⁾ Udkom særskilt samme Aar.

⁵⁾ Jvfr. 17. Maj.

⁶⁾ Jvfr. 13. Juni.

⁷⁾ i Nærum.

stæd-Jorder anvendes til Korn-Avling¹⁾, 2. Gl. Rescript fra Tydske Cancellie, at Bønderkarle, som undvige til Holsteen, skal tiene ved Cavalleriet, begiæres af Directorio extenderet overalt og til Infanteriet, 3. Roskilde maae laane 2000 Rdr. til Steen til Veiene at begynde med, 4. Til Renovations-Væsenet laanes 2000 Rdr., 5. 5000 Rdr. aarlig til Comoedierne afslaes.

Juli 18. Conseil abs. Reventlau. — Grev Knuth skal giftes med Hof-Frøken Moltke, Søster til Marskalken hos Printzen. — Brünnike tog Afskeed og gav mig sin Ornithologie. — Cicignon, ved en Placat, erklærer alle dem af Nordhors Lehn, som lade Extraskatten annamme tilbage, for Skov-Røvere²⁾.

— **20.** Gravet et Bassin paa Engen uden for min Have.

— **22.** Sluttet min Betænkning om Siège de Calais³⁾.

— **24.** Raisers Sag optages til Doms. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. 1200 Rdr. til Wiborg Tugt-Huus, 2. Hvem der skal bortbære dem, som ombringe sig selv, 3. Amtmændene i Norge faae militaire Hielp, 4. Holmen maae bruge hvem de vil til Panters Vurdeering, 5. Kongens Kirker sælges med jure vocandi, og Skolerne blive i den Stand, de ere. — Faet 300 Rdr. til Indhegningen og takket Moltke derfor⁴⁾. — Nielsen bliver Etatz-Raad.

— **25.** Conseil in pleno.

— **26.** Commission i Runsted i Abraham Levins Sag udsat til 16. Augusti.

— **29.** Igiennemgaaet Skifterne i Kiøbenhavn og Siæl-lands Stift, med Bager, og givet min Betænkning derover.

— **30.** Skov bliver 2. Lectie-Hører i Frue Skole⁵⁾. Hans Antecessor Hansen⁶⁾ tager Succentoratet med sig ved Ascensionen, og giver ham 30 Rdr. aarlig, men ascenderer ikke

¹⁾ Jvfr. 4. Juli.

²⁾ Muligvis blev Ekstraskatten paa visse Steder i Norge endnu erlagt i Bord og Tømmer i Stedet for i Penge.

³⁾ Luxdorphs »Betænkning over Belloys Tragoedie le Siege de Calais« er trykt i »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber« 4. Stykke, S. 33 ff.

⁴⁾ Jvfr. 3. Juli.

⁵⁾ Jvfr. 22. Maj. Laurids Nielsen Schov († 1789) levede i Luxdorphs Hus som hans Amanuensis og Bibliotekar, og tilbragte som Regel Aftenen i hans Selskab.

⁶⁾ Jacob Hansen.

viidere. — D. 12. Julii kom Orlogs-Skibet med Commissarierne til Bergen¹⁾. Rømeling gik forud paa en Chaloupe, 10 norske Miile fra Bergen, og var underveis 2¹/₂ Dag i ont Veir. Kom om Morgenen tilig og Skibet om Eftermiddagen. Den 13de gik Troupperne i Land.

Juli 31. C. C. abss. Holst og Knuth: Kierteminde Bolværk. — Smagens Selskab, præss. Nielsen, Carstens, Lous, Schlegel. Læst Tetens Ode og en anden, som Lous tog til sig. Præmium for ad Aare²⁾ bliver for 1. Ode paa Patriotisme, 2. Comoedie, 3. Lovtale paa en berømt dansk Mand, 4. Moralsk Materie. — Contrastevning i Abraham Levins Sag underskrevet.

August 1. Tilskrevet Seidelin, at Mad. Ryberg holder Huus for Christoffer³⁾ og Gedberg for 242 Rdr. 2 $\frac{1}{2}$ aarlig for Kosten og for 50 Rdr. Løn. Brøndlund, Seidelins Foged, bliver Foged for 100 Rdr. aarlig; Borgen opsagt. — Conseil in pleno. — Læst Hielmstiernes Betænkning om Skifterne i Aarhus Stift.

— 2. Været med Brand- og Vand-Commissionen ved Utterslev Søe, hvor der skiæres Tørv.

— 5. Udlæst Hardion Tom. 3 og 4.

— 6. Givet min Betænkning over Jfr. Biehls Kiærlige Datter⁴⁾ og Carstens Brev til sin Klædning⁵⁾. — Løkke, Sahl og Skov vare indsatte i Frue Skole; Vice-Landsdommere: Justits-Raad Rothe i Siælland, Steensen i Jylland og Ober-Auditeur Hohlendal i Fyen.

— 7. Kongen er paa Bregntved og Geh:Raaden paa Gaunøe. — C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth, Graah, Sager udleveret: 1. Veimaalerne skal have Assistance, 2. Højbroe bliver ei Vindelbroe. — Min Indhegning er 648 Al. omkring.

— 10. Stampe, Glud og jeg besøgte Cancellie-Raad Eilitz, som er forlovet med Horns Datter.

— 13. Kiøbt 32 Læs Høe for 3 Rdr. Læsset. — Under-

¹⁾ Jvfr. 2. Juni.

²⁾ ∅: i det tilkommende Aar. Udtrykket har nu en mere ubestemt Betydning.

³⁾ Bartholin.

⁴⁾ Blev trykt i »Forsøg i de skionne og nyttige Videnskaber« 5. Stykke (1766), S. 1 ff.

⁵⁾ i samme »Forsøg« 4. Stykke (1766), S. 205 ff.

skreven Fiskemester Carlsens Stevning og faaet 100 Rdr. pro arrha.

August 14. Kroghs og Graahs Sager udsættes til 11. Septbr. — Skrevet Carstens til om Smagen og Seidelin om Christoffer. — C. C. abss. Thott, Holstein, Knuth: 1. Der maae ei plantes meere Tobak, 2. Ingen maae føre Slaver fra St. Croix uden G[eneral-]Gouverneurens Pass, 3. Lysnings-Pengene i Christiania beholder Raadstueskriveren alleene, 4. Liv-Guarden til Fods completteres med 117 Mand, 5. Kongens Kirker sælges med jure vocandi, 6. Comoediernes Underholdning, 7. Renovations-Væsenets Istandsættelse, 8. Boeslodder regnes til uvisse Sagefald, 9. Islænder, som dømmes paa Æren, maae gifte sig¹⁾.

— **15.** Conseil in pleno. — Fregatten kommer fra Bergen.

— **16.** Commission i Ronsted i Abraham Levis Sag, udsat til 30. Augusti. — Observeret Solens Formørkelse.

— **17.** Endet Forbedringerne til Schiermans Oversættelse af Pope on Criticism²⁾.

— **18.** Frue Kløker kommer ned med en Datter.

— **19.** Conciperet Dommen i Raisers Sag. — Besøgt Hunter paa Springforbi om Eftermiddagen. — Schumacher, Legations-Secreterer i Rusland, bliver Etatz-Raad, Cabinet-Secreterer hos Kongen og faaer 1200 Rdr. aarlig Gage.

— **20.** Ratificeret Contracten med Mad. Ryberg³⁾ og Conditionerne til Trudsholms Forpagtning.

— **21.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Fridrichstads Bygningers Bekostning, 2. Designation paa de af Kongens Kirker, som ere solgte cum jure vocandi, 9 i Fyens og 30 i Riber Stift, 3. Om Lotserne i Norge skulle skydse Præsten, 4. Indquarteeringens Ligning mellem Kiøbstæderne i Danmark.

¹⁾ Sysselmand Wium paa Island havde forespurgt, om de Mandfolk, som paa Grund af Tyveri var dømt til at miste Æren og betale Tyvs-Bøder, maatte have Lov til at gifte sig. Stiftamtmand Rantzau mente, at de af Hensyn til Børnene ikke burde det, med mindre de søgte og fik Æresoprejsning. Kancelliet kunde dog ikke gaa ind paa denne Betragtning og fastholdt, at man burde holde sig til Loven, der ikke hindrede slige Folk i at gifte sig (D. K. Oversekretærens Breve 1765, Nr. 551, sml. Stamps Erklæringer IV, 638 ff.).

²⁾ Jvfr. 22. Februar.

³⁾ Jvfr. 1. August.

— Domslutningen i Raisers Sag underskrevet af alle 4 Commissarier. — Besøgt Etatz-Raad Suhm fra Norge¹⁾.

August 22. Conseil in pleno. — Da eendeel Selv-Eier Bønder i Fyen ei ville betale Extraskatten for Huusmændene²⁾, blev en Under-Officeer med 5 Mand udsent[?] paa Execution, men 150 Bønder samlede sig og jog dem tilbage. Siden blev et Detachement af 24 Mand udsendte, som dødelig saarede 3 Bønder, hvorpaa alting blev stille.

— **23.** Accorderet med Mester Johan Snedker at opsette hvert Fag Stakkit-Verk fiire Al. bredt og $2\frac{1}{2}$ Al. høit for 10 Rdr 8 β ³⁾.

— **24.** Skrevet min Betænkning om Jfr. Biehls Forelskede Ven og Listige Optrækkerske⁴⁾.

— **25.** Agent Borre kjøber Lemvigs Gaard⁵⁾ for 2300 Rdr. og 700 Rdr. for Besætningen.

— **26.** Vindelbroen og Bænkene uden for Haven⁶⁾ færdige.

— **27.** Underskrevet de 32 Mænds Stevning mod Barfred til 4. Septembris⁷⁾.

— **28.** C. C. abss. Holst, Knuth, Aagaard: 1. Skifterne efter Frøkenerne i Støvringgaards Closter, 2. Maal og Vægt i Trundhiem, 3. Fiskeriet ved Cronborg Fæstning, 4. Helsingør

¹⁾ Det var første Gang, Luxdorph besøgte Suhm efter dennes Tilbagekomst fra Norge.

²⁾ I Forordn. (af 23. Septbr. 1762) hed det nemlig, at Skattebeløbet for de uformuende, der ikke kunde betale, skulde lignedes paa de formuende.

³⁾ Jvfr. 24. Juli og 7. August.

⁴⁾ Hverken »Den forelskede Ven« eller »Den listige Optrækkerske« optoges i Selskabets Skrifter. Det sidstnævnte Stykke ansaas for umoralsk, og Jfr. Biehl udgav selv til Forsvar for det en lille Komædie med Titel »Tvistigheden eller Critique over den listige Optrækkerske« (1766).

⁵⁾ Jvfr. 21. Oktober 1764 og 7. Januar 1765.

⁶⁾ Luxdorphs Have i Nærum.

⁷⁾ Luxdorph og Generalauditor Fred. Chr. Sevel havde 23. Aug. faaet kgl. Missive om at dømme i en Sag mellem Stadens 32 Mænd og Fred. Barfred. Barfred, der selv hørte til disse, havde udsendt et anonymt Skrift, hvori han drog til Felts mod de 32 Mænd, der havde foranlediget et Reskript (af 25. Jan. 1765), hvorefter der af Stadens Midler skulde indkøbes et Forraad af 5—6000 Tdr. Rug for paa den Maade at forekomme de høje Kornpriser; og tillige havde han angrebet dem paa deres gode Navn. Forsamlingen havde derfor i et Møde den 17. Maj med en Majoritet paa 29 Stemmer udelukket ham. Barfred beklagede sig over deres Adfærd og Kommissarierne fik 11. Oktbr. yderligere Missive om at paakende hans Kontrapræentioner (Sjæll. Miss. 1765, Nrr. 431 og 540, sml. Fra Arkiv og Museum I, 550 f.).

Told-Officianter befries fra Indqvarteering in natura, 5. Delinquenter føres fra Jylland til Rendsborg Fæstning, 6. Anstalter mod Pesten i C[onstantino]pel og Smyrna. — Afsagt Dom i Raisers Sag. Holstes var holdet tilforn d. 16. Aug. og nu udsat til 25. Sept.

August 29. Conseil abs. Bernstorff. — Skrevet Betænkning paa nye om Md:selle Bielhs 2 Comoedier, og Oversættelsen af Vertvert¹⁾.

— **30.** Commission i Ronsted. Abraham Levins Sag optagen til Doms. — Besøg om Eftermiddagen af Secreterer Skiøtz og Justits-Raad Kirkhof, hvem jeg lovede at være Mad. Gustmeiers Laugværge.

September 2. En stor Halo eller Ring var omkring Maanen om Aftenen.

— **3.** Opsat Dommen i Abraham Levins Sag og sendt den til Hoved-Commissarierne. — En Constabel, som skulle bære Papiir op paa Cammeret, falder ned over Gelenderet af Trappen, og slaer sig ihjel.

— **4.** C. C. abss. Thott, Holst, Knuth og Aagaard. Sagerne udleveret ad exped. Om de Bøxel-Gaarde, som skulle overlades Officeererne i Norge, skal Cancelliet immediate correspondere med det Norske Krigs-Directorium. — Underskrevet Stevningen i Smits Commission²⁾ til den 11te Septembris. — Knud Carlsens Commission³⁾ begyndt, og udsat til 25. Septbr. De 32 Mænds ligeledes, og udsat til 18. Septbr. — Grev Scheel Geheime-Conference-Raad.

— **5.** Skrevet mine Tanker om Mad. Gustmeiers Disposition, og om de 2 Dunquerquer-Skibe, som Handels-Compagniet lod opbringe under Island.

¹⁾ A. G. Carstens' Oversættelse eller Gengivelse af den franske Digter Gressets »Vert-Vert« er trykt i »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber« 5. Stykke, S. 125 ff.

²⁾ Luxdorph og Politimester Fred. Horn havde 23. Aug. faaet kgl. Kommissorium om at dømme i Peter Nissen Schmidts Sag. Denne havde — som han selv mente ulovligt — i over 25 Uger siddet arresteret for Gæld i Stadens Arresthus paa Foranledning af sin Kreditor Herm. Chr. Bargum (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 432).

³⁾ Knud Carlsen havde været Forpagter af de kgl. Fiskerier paa Kbhvns, Frederiksborg og Kronborg Amter; der var i den Anledning opstaaet Tvistigheder mellem ham og Kammerkollegiet, hvorfor Luxdorph og Raadstueskriver Hans Tausan 19. Juli 1765 fik Kommissorium til at undersøge Sagen (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 380).

September 9. Udlæst The Description of Kamtschatka.

— **10.** Svart Jfr. Biehl paa hendes Billet anl. noget, som M. Treskow paa sin Farbroders¹⁾ Auction havde sladdret om hendes Comoedier.

— **11.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Hovedlodder høre ei til Sigt og Sagefald, 2. Domme i Sølvtyverie-Sager ved Kongsberg kand appelleres, 3. Bagerne vil have et sluttet Tall Gaarde²⁾, 4. Kirkerne i Norlandene fravændes deres Jorder, 5. Ingen maae handle med Slaverne, 6. Korn-Magazin i Kiøbenhavn, 7. Danske Bønderkarle, som findes uden Pass i Holsteen, sættes til Cavalleriet, 8. Procuratores maae ei møde ved Politie-Retten i Helsingør, 9. Stads-Physicus skal giøre Obductions-Forretninger, 10. Delinquenters Transport til Findmarken bekostes af Handels-Compagniet, 11. Politie- og Commerce-Collegii Domme i Hvervings-Sager, om skal appelleres, 12. Til Gardens Completering fordres 58 Mand af Dan~~sk~~, 13. Lotser ere frie for at skytse Præsterne, 14. Delinquenters Forfølgning paa Kongens solgte Gods ved Colding, 15. Byeskatten i Aarhus skal ei indkræves ved militair Execution, 16. Tvende fanatiske Qvinder, som prækede³⁾, indsættes i Børne-Huuset⁴⁾. — Smits Commission udsat til 18. Sept., Graahs til 23. Oct., Kroghs optaget til Doms.

— **12.** Conseil in pleno. — Optaget i Cancelliet 200 Rdr., som under Couvert af Berregaard blev sent Geh:Rd. Frid. Rosenkrantz, paa hvem jeg har Berregaards Assignation, at betales igien d. 6. Octobris.

— **15.** Søllerød Kirke. Hr. Treskov viede Skovfogd Jens Pedersen i Rundforbi.

— **17.** Sevel og Korn blive Assessores i Høieste Ræt. — Bang tog Contrastevning i Knud Carlsens Sag til 25. Septembris.

— **18.** C. C. abss. Holst, Knuth, Stampe: 1. Fridrichstads

¹⁾ Gerhard Treschow.

²⁾ Sml. Stampes Erklæringer IV, 662 ff.

³⁾ nemlig paa aaben Gade.

⁴⁾ Se herom Carl Bruuns Kjøbenhavn III, S. 147. Den tredje, Carl Bruun omtaler, en ung Pige, der havde tiltalt Præsten i Trinitatis, Gerh. Treschow, da han kom ned af Prædikestolen, slap for Straf, men Politimesteren skulde sørge for, at hun blev sat i Tjeneste hos skikkelige Folk (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 478).

Byes nye Grunde, 2. Auction hos Bønder uden for et Birk¹⁾, 3. Skifte efter en Præste-Enke²⁾, 4. Ditto efter en Præstedatter³⁾, 5. Renovations-Cassens Giæld er 28000 Rdr., 6. Soldater skal underholde deres uægte Børn⁴⁾, 7. Land-Milicens Reparteering i Danmark og Strøelægdens Afskaffelse. — Smits Sag udsat til 25. Septembris.

September 19. Conseil in pleno. — Tilskrevet Seidelin om Trudsholms Forpagtning, som Geh:Raad Rosenkrantzes Forvalter byder 750 Rdr. for.

— **20.** Om Aftenen Nordlys. — Afsagt Dom i Levin Abrahams Sag i Rundsted. Alle 4 Commissarierne eenige.

— **21.** Grevinde Stolberg kjøber Mad. Egtveds Gaard⁴⁾ for 5000 Rdr. — Hammer⁵⁾ gjorde Tegning over Toften. — Skrevet mine Tanker i Reventlous Skifte til Berregaard.

— **23.** Hammer⁶⁾ afstak Alléerne paa min Tofte.

— **24.** Tillige med Aagaard tilskrevet Mahling anl. Auctions-Pengenes Ind-Casseering i Conf:Raad Bartholins Sterboe.

— **25.**⁷⁾ I Smits Commission Byefogden forelagt⁷⁾ til 9. Octobris, Holstes udsat til 9. Octobris, Carlsens til 16. Octobris. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Westindiske Stevningers Anførsel paa Høieste Ræts Orden, 2. Delinquent-Omkostninger i Kjøbstæderne, 3. Præstetiende af Riiber Jorder, 4. De nye Veie i sær ved Roskilde, 5. K:havns og Magistratens Accise forandret ved den nye Told-Rulle, 6. Indqvarteerings-Hjelpeskatten i Siælland, 7. Commando ved Warde for at optage undvigende Bønder-Karle, 8. Bogtrækkerier i Aalborg, 9. Bies Fabler⁸⁾.

— **26.** Conseil in pleno. — Orlog-Skibet kom hjem fra Bergen. Men Guarnisonen blev. — Fik 50 Rdr. Salarium af Abraham Levin.

¹⁾ Sml. Stampes Erklæringer IV, 599 ff.

²⁾ Stampes Erkl. IV, 602 ff. og 605 ff.

³⁾ Jvfr. 29. Maj.

⁴⁾ Rungstedgaard.

⁵⁾ Jvfr. 14. Juni og 3. Juli 1764.

⁶⁾ Paa det hvide Blad udfor Datoerne 25.—28. Septbr. har Luxdorph gjort en Optegnelse om ostindiske Penges Navne og Møntværdi: En Pagode gælder 2 Rdr. 1 $\frac{1}{2}$ 8 β ; 1 Pagode = $2\frac{1}{4}$ Rixdaler à 1 dansk Rdr., 1 Rixdaler = $1\frac{1}{6}$ Pardoas à 5 $\frac{1}{2}$, 1 Pardoas = 10 Fano à 8 β , 1 Fano = 80 Kaas à $\frac{1}{10}$ β .

⁷⁾ Jvfr. 19. Marts.

⁸⁾ Jvfr. 3. Oktober.

September 28. En stor Ring omkring Maanen ligesom d. 2. Septbr.

— **30.** Udlæst Anchersens Extract i Kroghs Sag.

Oktober 2. C. C. abs. Holst, Knuth, Hielmstjerne: 1. Forbud at handle med Slaver, 2. Aarhus Hospital faer halv Tørv i Stæden for Brænde, 3. Greverne til Holsteenborg kalde Sognepræst til Fordrup og Skiørpinge, som før var residerende Capellanie til Skelskør, 4. Møllerne¹⁾ deeles mellem Præsterne i Lyngbye og Søllerød, 5. Om Qvæsthuus-Præsten skal beholde Skibs-Kirke-Gaard, 6. Wiborg skal kun skaffe et Vagt-Huus til Guarnisonen, 7. Fremmed Korn og Jerns Indførsel, 8. Marked i Slingerup og Hillerød forandres. — Trudsholm forpagtet af Geh:Raad Friderich Rosenkrantz for 700 Rdr.

— **3.** Conseil in pleno. — Conciperet Proclama i L:t Suhms Sterboe. — Bhie skulle for den 6te Fabel efter Kgl. Resolution sættes paa Christiansøe, men undvigede. Bogen blev confisqueret²⁾.

— **5.** Kofod sendte mig Fortalen til Reenberg's Vers³⁾.
— Udlæst Hardion T. 7 og 8.

¹⁾ ∅: Værkerne ved Mølleaaen, der danner Skel mellem Sognene.

²⁾ Jvfr. 25. Septbr. Kancellikollegiets Betænkning, der er conciperet af Luxdorph, gik ud paa, at Studiosus Jacob Chr. Bie havde i den 6. Fabel om »Bæveren« i sine »Originale danske moralske Fabler« »saa kendelig og tillige paa saa dumdristig og formastelig en Maade takseret Udfaldet af en Sag, som ved kongelig Resolution er afgjort, da han blandt andet har sagt, at Dommen deri var fældet af Avind, og at der var handlet uretfærdig; efter Loven havde han fortjent en haard Straf, men i Betragtning af, at han var et ungt Menneske og rimeligvis havde handlet i Ubetænksomhed, indstillede Kollegiet til Kongen, at han til Advarsel og Forbedring sattes i Forvaring paa Kristiansø indtil videre. Konseillet refererede Sagen for Kongen, som 27. Septbr. approberede Kancellikollegiets Betænkning og tillige bestemte, at Bogen skulde forbydes. Det lykkedes dog ikke at opdrive og konfiskere mere end 20 Eksemplarer, 8 i Trykkeriet (hos Berling), Resten hos to Boghandlere. Da Forfatteren echapperede, efterlod han sig et Brev, hvori han meget bestemt hævdede, at han ikke havde skrevet præjudicerligt (Sjæll. Miss. 1765, Nrr. 506 og 507). Fablerne er skrevne i letflydende og gode Vers; 20 andre udkom 1767 under samme Titel som de første konfiskerede. Om J. C. Bie se iøvrigt A. Jantzens Artikel i Biogr. Lex. og Holms Danm.-Norges Hist. IV 2, S. 280 f. (og Henvisninger).

³⁾ Jvfr. 17. September 1763.

Oktober 7. Skrevet til Cammer-Herre Gram om Askebakken og Lindetræer¹⁾).

— **9.** Svaret Obrist-L:t Benzon²⁾ at holde sig Heins³⁾ Forbud efterrættelig anl. Jagten paa Hiallese Mark. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Pladser til de Afbrændte i Fridrichstad, 2. Hielpeskat til Indqvarteeringen i Fyen, 3. Kone, som før Bryllupet er af en anden besvangret, kand skilles fra sin Mand, 4. Solbraae⁴⁾ sættes paa frie Fod. — Smits og Holstes Sag udsættes til 16. Octobris.

— **10.** Conseil in pleno. — Lorentzen fik begge Forpagtnings-Contracterne paa Trudsholm til Frids Rosenkrantz's Forvalter for 700 Rdr. for at lade Rosenkrantz's Caution tegne paa den eene og sende dem begge til Seidelin. Jeg underskrev den eene.

— **12.** Kirkhof sendte mig Gustmeiers og Bargums Project til Fortets Overdragelse paa Kusten Guinea⁵⁾).

— **13.** Søllerød Kirke. Hr. Treskov gjorde 2 Brudevielser og prædikede samt efter Begiæring tillyste, at en Kirkegangskone paa en usædvanlig Maade ville holde sin Kirkegang uden at introduceres, hvorfor hand ønskede, at hun ei maatte blive syg af forfængelig Ære, hvorved hun kun blev til et Spectacul. — Justitz-Raad Kirkhof spiiste

¹⁾ Jvfr. 13. November.

²⁾ Chr. B., Ejeren af Christiansdal (Odense H.); han havde nylig købt Gaarden, som var afhændet mellem det fynske Ryttergods.

³⁾ Casp. Herm. v. Heinen, den tidligere Stiftamtmand i Viborg, der ejede Hollufgaard (Aasum H.).

⁴⁾ Peder Poulsen Solbraae, en Bonde fra Gudbrandsdalen, der havde været en af Hovedmændene for Bøndernes Opposition mod Ekstraskatten, var i Februar bleven greben og sat i Arrest paa Aggershus. Det indrømmedes dog, at hans Optræden kun kunde betegnes som noget uforsigtig (D. K. Supplikprot. 1765 I, Nr. 1176, og Oversekretærens Breve s. A., Nrr. 122, 166, 780).

⁵⁾ Ved kgl. Koncession af 1. Novbr. fik Købmand Gustmeiers Enke og hendes Svigersøn Henning Fred. Bargum, som Direktører for et kgl. oktroyeret Selskab til Handel (navnlig Slavehandel) paa Guineakysten, overladt Forterne Christiansborg og Fredensborg med tilhørende Loger paa 20 Aar. 9. September 1766 fik Handels societetet kgl. Konfirmation paa Konventionen mellem Interessenterne (General-Toldkammerets vestindisk-guineiske Ekspeditionsprotokol 1760—71, Nrr. 218 og 244).

her om Middagen; jeg gav ham min Betænkning om Forslaget¹⁾).

Oktober 14. Udlæst Roterodamum de pronuntiatione.

— **15.** Underskrevet og forseglet Abraham Levis Act. — Skrevet til Biskoppen, at min nye Gaards-Karl Peder Jochumsen, fra Skaane, som havde tient Glerup i 2 Aar og i den Tiid ikke været til Alters, maatte uden offentlig Afløsning i Hellig-Giæstes Sogn antages.

— **16.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Kongens Jagt paa Kiøbstæd-Jorderne, 2. Wiborg Tugthus faaer aarlig 1200 Rdr., 3. Forordningen om Brændeviins-Brænden giælder ei paa Skakkenborg, Amrum og Romøe, 4. Indretninger ved den Nationale Norske Armée. — Smits Commission udsat til 30. Octobris og deri interloqueret; Carlsens udsat til 5. Novembris, Holstes til 24. Octobris.

— **17.** Conseil abs. Bernstorff. — Underskrevet Trudsholms Skov-Rulle.

— **21.** Der siges, at Frøken Weyse er forlovet med Sevel.

— **23.** Læst Lynars Documenter²⁾. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Veienes Forbedring i Siælland, 2. Baracquernes Istandsættelse, 3. Kongens bortsolgte Kirker sine jure vocandi og Skoler, 4. Coldings Amtsforvalter skal ei tiltale Delinquenter, 5. Forterresserne i Guinea overlades til Directionen for Slave-Handelen³⁾).

— **24.** Conseil in pleno.

— **26.** Contract med Jens West om 40 Rdr. af Skiøtte-Haven⁴⁾ aarlig fra 1te May 1766.

— **28.** Udlæst Hardion T. IX og X. It[em] læst Ciceronis Oratio contra Rullum og Apuleii Florida.

— **29.** Reist til Byen med min Kone for at blive i Vinter. — Nye Allarm med Grev Laurwig. — Landsdommer Skinkel og Leth i Dispute.

— **30.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Straf for dem, som stæle Brændevedd i Skoven, 2. Ebeltoft Skibbroe, 3. Ud-huse til Sorøe Professorers Residentzer, 4. Hvad Gastgivere

¹⁾ Jvfr. 12. Oktober.

²⁾ Jvfr. 2. November.

³⁾ Jvfr. 12. Oktober.

⁴⁾ Jvfr. 3. November 1761.

i Norge maae sælge, 5. Qvæg-Market ved Aalborg udsat, 6. Publicationer af Prædikestolen i Torningelehn. — Smits Commission udsat til 5. Novbr.

Oktober 31. Conseil in pleno. — Professor Guldberg besøgte mig og gav mig sit Skrift om den naturlige Theologie.

November 1. Underskrevet Proclama efter L:t Suhm.

— 2. Indhegningen færdig, 158 Fag og 7 Fag til den lille Have. — Stampe og jeg indgav vor Betænkning om Lynars Sag¹⁾.

— 3. Landsdommer Leth besøgte mig og fortalte hans Slagsmaal med Skinckel²⁾. Si pugna est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum. — Vanino³⁾ skal efter Forlydende have faaet Moratorium paa 6 Aar.

— 4. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Vestindiske Testamenter, 2. Guarnisonens Skoler her i Byen afskaffes, 3. Inquisition om Papistiske Skoler, 4. Om Beneficarii i Norge bør betale Extraskatten for deres Leilændinger, 5. Sevels Ægtepagt med Frøken Weyse, 6. Cancellie-Rd. Løvenskiolds Separations-Contract med sin Frue, Akeleies Datter.

— 5. Udlæst Guldbergs naturlige Theologie.

— 6. De Sorøeske Sager foretagne in pleno. — Kiøbmand Jacob Benzon har faaet Moratorium under Kongens Haand d. 28. Junii 1765 paa 12 Aar⁴⁾. — Smits Sag udsat til 13. [Novembris]⁵⁾, Carlsens til 4. Decbr.

— 7. Conseil in pleno. — Samling hos mig i Bartholins Sterboe.

— 9. Udlæst Winckelman, Geschichte der Künste⁶⁾.

— 11. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Kongen tager Sigt og Sagefalds-Casserne til sig, lønner deraf Byefogderne og bestriider Delinquent-Omkostningerne, 2. Skinkel kommer

¹⁾ Jvfr. 23. Oktober. Se herom Holm, Danm.-Norges Hist. III 2, S. 489 f. (og Henvvisninger).

²⁾ Jvfr. 29. Oktober.

³⁾ P. Vanino var en af de større Købmænd i Kbhvn.

⁴⁾ Jvfr. 25. November.

⁵⁾ Originalen har *Octoberis*.

⁶⁾ Joh. Winckelmanns Geschichte der Kunst des Alterthums udkom i Dresden 1764.

under General-Fiscalens Tiltale for hans Opførsel mod Leth¹⁾. — Frue Weyses Geburtsdag.

November 12. Udlæst Relationen fra Commissionen i Bergen. — NB. Bagger beholder de 400 Rdr., som Falsen havde ved de Fattiges Væsen, førend hand blev Justitiarius i Ober-Hof-Retten. — Etatz-Rd. Raiser sendte mig 50 Rdr. i Salarium.

— **13.** Cammerets Brev af 12te hujus, at jeg har Raadighed over min Skov og faaer 60 St~~æ~~ Linder²⁾. — Smits Sag optaget til Doms. — Skrevet min Betænkning om Herrnhuterne maae forblive i Tranquebar³⁾.

— **14.** Conseil in pleno. De Sorøeske Sager foretaget. — Ild løs paa lille Kiøbmager-Gade.

— **15.** Været med Brok og Bartholin at besee den høie Mand Gilli. Hand forsikrede, at hand ingen Smerte havde havt, medens hand voxede⁴⁾. — Underskrevet Barfreds Contrastevning til 22. Novembris. — Hübner forlader Academiet og kommer i Cammeret. — Besøg af Obrister Eickstedt, som talte om hans Morbroders General Kaases Disposition for at giøre Boltinggaard til Stam-Huus⁵⁾. — Berregaard gav mig Regenfuesses Værk om Coquiller.

— **16.** Conciperet Dommen i Schmits Sag. — Extensions-Befaling⁶⁾ i Sagen om Utterslev Søe.

¹⁾ Jvfr. 3. November.

²⁾ Jvfr. 7. Oktober. Skovene paa Kbhvns Amt, selv de mindre Skovholme, der laa til private Ejendomme og Lyststeder, tilhørte alle Kongen. Undertiden fik dog Ejerne, navnlig naar det var fortjente Mænd, saadanne Skovstykker overladt. Ligesom Luxdorph erholdt fri Raadighed over sin her omtalte lille Skov, saaledes fik 1783 Colbjørnsen, den Gang Ejer af den senere Nærumgaard, et betydeligt større Skovstykke paa sin Grund ved Nærum By overladt som kongelig Gave — som det udtrykkelig hedder paa Grund af hans Fortjenester og mange Embedsforretninger.

³⁾ Sml. Kay Larsen, De dansk-ostindiske Koloniers Hist. I Trankebar, S. 88.

⁴⁾ Erindringen om denne usædvanlig lange Italiener, der lod sig vise frem for Penge, levede i Kbhvn. i mere end en Menneskealder. Om ham er det, den bekendte Anekdote fortælles, at han en Aften tændte sin Pibe ved en Gadelygte; en Vægter, der stod paa en Stige for at gøre Lygten i Stand, var ved at styrte ned af Forfærdelse og troede, at det var selve Lucifer (Nyeste Skilderie af Kiøbenhavn 2. Novbr. 1804).

⁵⁾ Stamhuset skulde bære Navnet Kaaseslund; det blev vistnok aldrig egentlig erigeret, men substitueredes langt senere med et Pengefideikommis.

⁶⁾ Missive af 15. Novbr. til Kommissarierne (jvfr. 28. Febr.) om tillige at

November 17. Hr. Treschows Søster i Trundhiem, en Enke paa 67 Aar, gifter sig med Agent Lassen uden at oppebie det bestilte Konge-Brev.

— **18.** C. C. abss. Knuth og Aagaard, som var syg: 1. Erindring til Directorium, hvem de Officerer ere, som staae paa Wartpenge, 2. Hvorledes Jøderne maae bygge en Synagoge, 3. Om de, som eie ucompleterede Gaarde, maae give Bønder-Karle Pass, 4. Comoediens Giæld skal hæfte paa Byen, 5. De som nedbryde Jorddiger, straffes som for Vold, 6. Ingen Slaver kand antages paa Fæstningerne i Vest-Indien.

— **19.** Skrevet mine Tanker til Klevenfeldt i Holstes Sag. — Læst den Bergenske Commissions Relation i den Post om Ryefylke Fogderies Opstand. — Takket Jægermester Gram¹⁾.

— **20.** Afsagt Dom i Smits og Bargums Sag, Stevning i Uttersløv Søe Sag til 29. Novbr. — Hr. Treskov til Runde Kirke døde i Morges²⁾. — Graahs Sag udsat i 4 Uger. — Brev fra Ober-Jægermesteren og takket ham¹⁾.

— **21.** Conseil in pleno. — Justitz-Raad Bukier i Norge dør³⁾. — Om Hernnhuterne skal blive i Tranquebar?⁴⁾

— **22.** Commission med Sevel i Barfreds Sag, udsat til den 13. Decembris. — Kongen kom til Byen og var siden af og til syg.

— **23.** Ingen Conseil hos Kongen. — Mag. Hersleb i Nyekiøbing dør⁵⁾.

— **25.** Ingen Conseil hos Kongen. — Brev til Horn at arrestere Kræmmer Benzou, som har faaet et falskt Moratorium⁶⁾ fabriqueret af Brogaard, Fuldmægtig hos Gen:Aud. Bruun, som er anholden i Blaataarn. Begge ere

paakende Kongens og Bøndernes Kontrapræentioner til Brand- og Vandkommissionen, som en Tid lang uberettiget havde tilholdt sig nogle Enge ved Søen (Sjæll. Miss. 1765, Nr. 606).

¹⁾ Jvfr. 7. Oktober og 13. November.

²⁾ Gravskrift i Adresseavisen 1765, Nr. 134.

³⁾ Krigskommissær og Krigsbogholder Thomas Bukier, f. i Norge 16. Februar 1703, døde i Kristiania 11. November (Gravskrift i Adresseavisen 1765, Nr. 133).

⁴⁾ Jvfr. 13. November.

⁵⁾ Sognepræsten i Nykøbing p. Sjælland, Mag. Peder Jespersen Hersleb, døde den 19. November (Berlings Tidender 1765, Nr. 93).

⁶⁾ Jvfr. 6. November.

examinerede af Ober-Hof-Marskalken selv. Generalfiscalen skal tiltale dem. — C. C. abss. Geh:Raaden, som var upasselig, og Holst: 1. Kaabberførerne¹⁾ skal være boesiddende, 2. Om Beneficiarius i Norge skal svare til Leilending-Skatten²⁾, 3. Om de Hviide Riddere skal betale til det Syge- og Jordemoder-Huus paa Fridrichsborg Amt³⁾, 4. Visse Privilegier for Degne-Enker paa Wordingborg Amt.

November 26. Kræmmer Benzon blev ei fundet. — Inspecteur Hurtigkarl dør⁴⁾.

— **27.** Dom afsagt i Commandeur Holstes Sag. — Kræmmer Benzon blev arresteret om Aftenen. — Ludvig Moltke kommer i Tydske Cancellie.

— **28.** Der blev ingen Conseil. — Bargum besøgte mig og lovede at ville separere sig⁵⁾.

— **29.** Ingen Conseil hos Kongen. — Commission i Uttersløv Sag udsat til 20. Decbr. — Frue Aagaard⁶⁾ blev forløst med en Søn, som Bispnen døbte Peder Hersleb, og hun døde strax derpaa af et Slag. Helas!

— **30.** Besøgt Aagaard. Aldrig kand Bedrøvelse livagtigere tegnes end hos ham. — Giort, efter Aagaards Begjæring, hans Sal. Kones Gravskrift⁷⁾.

December 2. C. C. abs. Aagaard: 1. Baraquernes Istandsettelse, 2. Market i Store-Hedinge. — Grev Lynar faaer sin Afskeed og maae restituere de 4000 Rdr.⁸⁾

— **3.** Underskrevet et Pro-Memoria som Laug-Væрге for Mad. Gustmeier til det Combinerede Collegio anl. Tømmer-Handlingen⁹⁾.

— **4.** Carlsens Sag udsat til den 8. Januarii 1766. —

¹⁾ Jvfr. 10. Februar 1766.

²⁾ Jvfr. 4. November.

³⁾ Dette vedtoges (D. K. Supplikprot. 1765 II, Nr. 1048). Jvfr. 17. Februar 1766.

⁴⁾ Svend Hurtigkarl, Inspektør ved Sorø Akademi og Fader til den bekendte Retslærde og Legatstifter, døde 26. Novbr. i sit 49. Aar (Adresseavisen 1765, Nr. 135).

⁵⁾ Jvfr. 15. December.

⁶⁾ Bolette Sophie, en Datter af Biskop Peder Hersleb.

⁷⁾ Trykt i Adresseavisen 1765, Nr. 139.

⁸⁾ Jvfr. 2. November.

⁹⁾ Bargum og Mad. Gustmeier havde i de foregaaende Aar leveret Tømmer til Marinen.

Etatz-Raad Kløker dør om Natten Kl. 1¹⁾). — Officeererne gjøre Allarm paa Comoedien for den Forelskede Ven²⁾).

December 5. Conseil in pleno.

— 6. Ortwed³⁾ spiiiste her om Middagen og gav mig Forliigs-Propositionerne, som jeg sendte til Kirkhof⁴⁾). — Societet præss. Bispen, Suhm, Carstens, Hielmstjerne, Horrebøw, Mølman, Kratzenstein, Hee, Just:Rd. Friis, Rotbøl, Langebek: Landkorterne. Islandske Sager, som Suhm tog til sig. Trokket Sedler om Ordenen, som Piecerne⁵⁾ skulle skrives i.

— 7. Om Formiddagen besøgt Cammerherinde von der Lühe anl. Lewetzaus Ægtepagt med Frøken Schaffalitzky.

— 9. C. C. abs. Holst: 1. Jurisdiction over Bergværks-Arbeide, 2. Bergparters Auction, 3. Torninge Lehns Præsters Skifter, 4. Alsing⁶⁾ skal sælge af de Romsdalske Skove til Sundmøreske⁷⁾), 5. Wiborg Tugthuus, 6. Staldenes Reparation ved Colding, 7. Opløbet i Bergen.

— 12. Conseil in pleno. — Underskrevet til Vitterlighed Ægtepagten mellem Jægermester Levetzau og Frøken Schaffalitzky.

— 13. Commission i de 32 Mænds Sag⁸⁾) udsat til 19. Decembris. — Leveret Aastrups Regnskab til Pau.

— 15. Giort Udkast til Separations-Contract mellem M. Gustmeier og Bargum⁹⁾). — Om Aftenen til Hielmstiernes. — Da vi kørte hiem fra Hielmstiernes, veltede Kudsken os i Porten, dog, Gud skee Tak, uden at vi fik Skade.

— 16. Sendt Ortwed Concepten¹⁰⁾). — C. C. abss. Holst

¹⁾ ∩: Natten mellem den 4. og 5. Decbr. Hans Gravskrift i Adresseavisen 1765, Nr. 141.

²⁾ Jfr. Biehls Komedie.

³⁾ Borgretspræsidenten.

⁴⁾ Jvfr. 9. Januar 1766.

⁵⁾ ∩: Afhandlingerne.

⁶⁾ Jernværksejer i Romsdalen.

⁷⁾ Sml. Stampes Erklæringer IV, 740 ff.

⁸⁾ ∩: Sagen mod Barfred.

⁹⁾ nemlig om Bestyrelsen af det dansk-guineiske Handels-Societet. Mad. Gustmeier, Carl Hieronimus Gustmeiers Enke, trak sig ud af Directionen og overlod Selskabets Bestyrelse til Svigersønnen alene, den egentlige Stifter (Generaltoldkammerets vestindisk-guineiske Ekspeditionsprotokol 1760—71, S. 265 f.). Jvfr. 12. Oktober og 28. November samt 6. December.

¹⁰⁾ til Separationskontrakten mellem Mad. Gustmeier og Bargum.

og Graah: 1. Placaten anl. Brændevedds Tyverie i Skoven bliver almindelig for Danmark¹⁾, 2. Ved Skiøder paa Kongens Gods behøves ingen Attest eller Betaling til Tugthuuset af stemplet Papir, 3. Taxt paa de afbrændte Grunde i Fridrichstad.

December 17. Berger har faaet Værelser paa Slottet²⁾. — Frue Malling, Frue Fogh og Jens West giøre Opbud. — Grev Danneskiold er i Sorøe og ventes her til Byen. — Samling hos mig i Bartholins Skifte.

— 18. Graahs Sag udsat til d. 12. Februarii. — Duell mellem L:t Gamst³⁾ og den unge Grev Schmettau⁴⁾, som blev hugget i Armen og Knoglerne af de 3 Fingre. De havde 2 Secundanter, hvoraf den eene var L:t Hwiid, og 2 Barbeerere. Det stod strax uden for Porten.

— 19. Cons. abs. Bernstorff. — De 32 Mænds Sag⁵⁾ optaget til Doms. — Udlæst Hardion T. 11 og 12.

— 20. Commission hos Pless, Utterslev Søes Sag optaget til Doms. — Societet præss. Raben, Rantzau etc.: Bangs Piece om Reebslagning⁶⁾ med Kratzensteens Remarqver og Modell. Kratzensteens Svar paa Pater Turres Brev om Teloscopier.

— 21. Bryggerne Jensen, Weyle og Mad. Tønnesen giøre Opbud.

— 23. Igiennemlæst Sagen om Uttersløv Søe. — C. C. abss. Holst, Knuth og jeg⁷⁾: 1. Stevning i Politie-Sager i Trundhiem, 2. Forklaring over Forordningen om Extra-skatten.

— 24. Igiennemlæst de 32 Mænds Sag.

— 26. Opsat Dom i Uttersløv Sag.

— 28. Opsat Dom i de 32 Mænds Sag.

¹⁾ Plakaten af 8. Novbr. 1765 angik kun Kbhvns, Frederiksborg og Kronborg Amter. Sml. iøvrigt Stampes Erklæringer IV, 710 ff.

²⁾ I Anledning af Kongens tiltagende Sygdom.

³⁾ ? Jac. Mathias G. (1745—81), Sekondløjtnant i Artillerikorpsset.

⁴⁾ Formodentlig Carl Jac. Valdemar Rigsgreve S. (1744—1821). Han var samme Aar bleven Kaptajnløjtnant i Livgarden, men gik pludselig ud af Hæren — Eftermanden ansattes i Februar 1766 — og traadte i fransk Tjeneste. Senere kom han som bekendt tilbage.

⁵⁾ ∴ Sagen mod Barfred.

⁶⁾ Jens Bang (1737—1808) udgav 1769 et »Forsøg til Reebslageriets Forbedring«, der senere blev oversat paa Fransk.

⁷⁾ Luxdorff var rejst til Nærum for at tilbringe Julen der.

December 29. Søllerød Kirke. Bøn af Prædikkestolen for Kongen. Hand har Vattersot baade i Brystet og Underlivet, Gicht, sort Guulsot og Trøske. Hand er bleven tappet.

— **30.** Ortwed sendte mig Bargums Project til Forliigs-Propositionerne med Mad. Gustmeier¹⁾. — C. C. abs[s]. Holst, Knuth og jeg: 1. Obductioner af Stadsphysico her, 2. Direction over Tugthuset paa Island, 3. Bagger faaer de 400 Rdr. efter Falsen.

1766

Januar 1. Kongen og Dronningen communicerede.

— **2.** Conseil in pleno.

— **3.** Skrevet til Ortwed om Bargums Propositioner²⁾.

— **7.** C. C. abs. Geh:Raaden, Holst, Knuth og Aagaard: 1. Kierteminde Søebroer, 2. Staldene i Fridricia, 3. Aarhus Bispe-Residences Reparation.

— **8.** Refereret Sagerne for Geh:Raaden. Geh:Raaden underskriver de courante Expeditioner. — Qvæg-Sygen [er paa 5 Stæder i Siælland. — Carlsens Commission var berammet, men ingen mødte.

— **9.** Conseil in pleno. — Kongen er meget slæt. — Ortwed skikkede mig Concepten til Forliiget mellem Bargum og Mad. Gustmeier, som jeg sendte til Kirkhoff³⁾.

— **10.** Afsagt Dom i de 32 Mænds Sag mod Barfred. — Confereret med Pless om Dommen i Sagen anl. Uttersløv Søe. — Societet: Anonymi Piece om Rømers Observatorium ved Pilenborg. Wessels Pro-Memoria om Charternes Stikning over Danmark.

— **11.** Contracterne mell[em] M[ad.] Gustm[eier] og Barg[um] underskr[ives]⁴⁾. — Ved Middags-Tiid befant Kongen sig særdeeles slæt. Samtlige Kongelige Herskaber bleve nedkaldede. Rygtet gik i Byen, at hand allerreede var død, og

¹⁾ Jvfr. 15. December.

²⁾ Jvfr. 30. December 1765.

³⁾ Jvfr. 3. Januar.

⁴⁾ Jvfr. 9. Januar.

en Mængde samlede sig om Eftermiddagen paa Slots-Pladsen.

Januar 13. Sendt Contracten til Mad. Gustmeyer¹⁾. — C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Fridrichstads Borgere maae bygge paa deres gamle Grunde, 2. Brænde til Vagterne og Brand-Vagten i Helsingør, 3. Staldenes Reparation i Fride-ricia, 4. Møller-Lauget skal male for Handels-Compagniet.

— **14.** Om Natten Kl. 1¹/₂ mellem 13. og 14. døde Høi-Salig Kongen paa Christiansborg Slot i Hr. Bluhmes Nær-værelse, med fuld Fornuft og lukte selv sine Øine og Mund. Om Formiddagen Kl. 10 skeede paa Altanen ud til Slots-pladsen den sædvanlige Udraabning af Geh: Raad Bernstorff, hvorefter Kongen gik selv ud paa Altanen og viiste sig. Geh: Raaderne i Conseillet ere konfirmerede i alle deres Charger og Reuentlou Ober-Cammer-Herre. Moltke Ordre at besørge Liig-Begiængelsen. Geheime-Raaden indkaldte Hielmstjerne og mig paa Cancelliet og sagde os, at vi for-blive i vore Tienester.

— **15.** Kongen og begge hans Søstre reiste i Gaar til Fridrichsberg. — I Dag er Conseil hos Kongen. — Høieste Ræt ophører indtil viidere. — Det øvrige Herskab bliver paa Christiansborg, Enke-Dr. Sophia Magdalena er upasse-lig. — Een nye Fæstere til Wintre-Mølle og Muurmester samt Snedkers Overslag over Trudsholms Reparation approberes.

— **16.** Den ældst[e] Enke-Dronning flyttede i Gaar ud til Fridrichsberg. — Nielsen Bibliothecarius med 1600 Rdr. og Reverdil Lector med 1000 Rdr. — Conseil in pleno, hvor Ober-Hof-Marskalken var med for første Gang.

— **17.** Conseil hos Kongen. — Kongen besøgte Enke-Dronningen her i Byen. — Den Dag, Kongen blev procla-meret, fik Caspar Moltke Svindel og falt først med Ansigtet mod Vindues-Posten, siden med Baghovedet mod Gulvet, og derpaa fik et Slag samt er endnu meget slæt. — Skrevet og underskrevet Mad. La Tours Testamente.

— **18.** Smagens Portefeuille. Deri var: 1. Jfr. Biehls Kiærlige Datter, 2. Stif-Moderen, en Comoedie, 3. Et Vers over Kiærlighed til Fædernelandet, 4. Afhandling om Siælens Mandighed. — Underskrevet Kræmmer Smits Act.

— **20.** Høieste Ræt begynder igjen. — C. C. abs. Knuth:

¹⁾ Jvfr. 11. Januar.

1. Tavle og Bekken i Christiansands og Bergens Stifter til Tugthuuset i Christiania, 2. Indqvarteeringen i Wiborg.

Januar 21. Underskrevet de 2 Resolutions-Bøger med Mad. Gustmeier efter den nye Contract¹⁾. — Commission hos Pless. Afsagt Dom i Sagen om Uttersløv Sø.

— **22.** Underskrevet Acten i Commandeur Holstes Sag. — Endet det chronologiske Udtog af Freyer²⁾.

— **23.** Conseil in pleno. — I Smagens Selskab præss. Carstens, Cramer, Guldberg, Lous, Schierman, Schlegel: Skiermans Vers over Sal. Kongen³⁾, Brev til Moltke om Confirmation⁴⁾, Fortale til et nyt Bind⁵⁾.

— **24.** Recommanderet Nielses Ansøgning til de Committerede om at blive Qvarteer-Mester ved de Fattiges Væsen.

— **25.** Atter omskrevet Mad. La Tours Testamente.

— **26.** Læst Rorarius, quod bruti etc.⁶⁾.

— **27.** Approberet Tømmer- og Muurmester-Regning [for] Trudsholm. — C. C. abs. Holst: 1. Wangensteens Norske Charter continueres af Hammer⁷⁾, 2. Baraquer og Stalde ved Præstøe, Colding, Fridericia og Skanderborg, 3. Rettens Protocoller indleveres til Amtmanden, 4. Lys og Brænde til Vagthuus i Svendborg og Faaborg, 5. Om Handels-Compagniet maae opbringe dem, som handle paa Iisland, 6. Comoedianernes slætte Tilstand.

— **29.** Capituls-Taxt: Rug 3 Rdr. 1 $\frac{1}{2}$, Byg 2 Rdr. 1 $\frac{1}{2}$, Havre 1 Rdr. 1 $\frac{1}{2}$. — Underskrevet Stevningen i Plums Sag mod Cammeret til i Dag 8te Dage og faaet 50 Rdr. pro arrha. — Udlæst Hardions T. 13 og 14. — Reventlau⁸⁾ blaae Ridder; Schach (i Sverrig fra i Løverdags af), Moltke⁹⁾, Reuentlau

¹⁾ Jvfr. 13. Januar.

²⁾ ∴: H. Freyers Universal-Historie.

³⁾ H. Schiermanns Tanker ved Kongens Liig er trykt i Forsøgenes 4. Stykke, S. 215 ff.

⁴⁾ nemlig paa Selskabet.

⁵⁾ ∴: 4. Stykke af Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber.

⁶⁾ Hier. Rorarii, quod animalia bruta ratione utantur melius homine (Det kgl. Bibl. i Kbhvn. ejer Udgaver fra 1648, 1654 og 1728).

⁷⁾ Generalkonduktør i Aggershus Stift Christopher Hammer fik 14. Februar 1766 Bevilling paa 20 Aar til at udfærdige Kort over Norge. Den da afdøde Artillerikaptajn Ove Andreas von Wangenstein havde under 1. Juli 1760 faaet et lignende Privilegium (Norske aabne Breve 1766, Nr. 53).

⁸⁾ Ditlev R. († 1783).

⁹⁾ Anton Henrik M. († 1792).

hos Enke-Dronning Sophia Magdalene¹⁾, Finck og Arenstedt hviide Riddere; Wind Geh:Conf:Raad; Holst ved Sø-Etaten²⁾, Grev Holck, Gregers Juell i Sverrig, Baron Rantzau ved Liv-Guarden og Cammer-Junker Scheel v. Plessen Cammer-Herrer; Sperling 3die Stald-Mester, Frids Rosenkrantz Ober-Krigs-Secreterer ved Sø- og Land-Etaten, Gähler Vice-Commandant i Glückstad med 2000 Rdr. Gage.

Januar 30. Conseil abs.Thott, som er upasselig af Colica.

Februar 1. Kongen kom til Byen. Sal. Kongens Kiiste tilslagen.

— **3.** Brev til Ober-Hof-Marskalken om Confirmation paa Smagens Selskab³⁾. — C. C. abs. Knuth: 1. Berg-Arbejderes Jurisdiction⁴⁾, 2. Trauer-Music ved Liig i Aalborg⁵⁾.

— **4.** Niels CB.⁶⁾

— **5.** Commission med Bager i Plums Sag udsat til 26. Februarii.

— **6.** Conseil in pleno.

— **7.** Societet: Læst Kofods Piece, at Norge ei var en Provintz nogen Tiid af Danmark⁷⁾.

— **10.** C. C. abs. Holst og Graah: 1. Indqvarterings Ligning i Siælland, 2. At Kobberførerne⁸⁾ skulle være boesatte Mænd, 3. Banco-Sedlers Transport med Posten og Endossering, 4. Om Kongens Gods kand sælges med Jagt-

¹⁾ Ditlev Conr. R. († 1794).

²⁾ Chr. Fred. v. Holstein til Faurvraa († 1798).

³⁾ Jvfr. 23. Januar.

⁴⁾ Reskript af 4. April 1766 (i Reskriptsaml.).

⁵⁾ Reskript af 14. Marts 1766 (i Reskriptsaml.).

⁶⁾ I Originalen skrevet med hebraiske Bogstaver. Personen, der sigtes til, er utvivlsomt Luxdorps Tjener Niels Bruun. CB (paa Hebraisk staaer der egentlig KB) = Cancellie-Bud? Jvfr. 30. December 1762 og 19. Juni 1766.

⁷⁾ Trykt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. X, 29 ff.

⁸⁾ c: Folk, der rejste rundt og solgte Kobbervarer. En saadan Kobberfører, der var bosat i Aalborg og handlede med Kobber- og Messingvarer fra Brede og Nymølle Værker, var af sine Kolleger bleven boykottet, fordi han imod deres Vedtægter havde indladt sig i Ægteskab — de andre plejede at drage ud af Landet, naar de havde tjent nogle Penge; da han klagede, bestemtes det, at disse Kobberførere for Fremtiden skulde være boesatte Folk med Hus og Hjem Amtmændene fik tillige Paalæg om at forlange de omræjsendes Konstitutioner foreviste. for at de kunde bevise, at de var berettiget til denne Handel og ikke blot var Kobberføreres Svende eller Tjenere. (D. K. Oversekretærens Brevbog 1766, Nr. 113, sml. Reskript af 22. Marts 1766 [i Reskriptsaml.]). Jvfr. 25. November 1765.

Rettighed, 5. Designation over afskeedigede Officerer henlagt. — Underskrevet 3 Breve om Post-Væsenet.

Februar 11. Pr[o]-M[e]m[o]ria Graah¹⁾. — Gratial-Bogen refereret i Cahiers af Geh:Raaden. — Kammer-Tiener Kirckhoff faaer sin Afskeed med 1200 Rdr. Pension og Kongen betaler hans Giæld med 3000 Rdr.²⁾

— **12.** Graahs Sag opsat til den 26. Martii efter Flints Begiæring.

— **13.** Conseil in pleno. — Giort Inscriptionen til Illuminationen paa Børsen ved Kongens Begravelse³⁾.

— **14.** Societet: Udlæst Kofods Piece.

— **15.** Underskrevet de 32 Mænds Act⁴⁾.

— **17.** C. C. abs. Graah: 1. Den Islandske Lovs Forfærdigelse, 2. Ridderne af Dannebrogge contribuere til en Jordemoder-Skole paa Fridrichsborg Amt⁵⁾, 3. Angivelse over Ober-Hof-Retten, 4. Om Tang-Brenderie⁶⁾ i Norge er skadelig for Fiskeriet.

— **18.** Wedel-Friis Geheime-Conference-Raad. — Skrevet mine Tanker om Geheime-Raadens Inscriptioner paa hans Illumination⁷⁾.

— **19.** Underskrevet Contrastevning i Plums Sag at holdes hos Baron Wedel d. 26. Februarii. — Suhm spiiste hos mig om Middagen og vi vare begge til Haubers for at bese Bøggerne⁸⁾. — Kirckhoff forviises Slottet og reiser med Familie til Norge.

¹⁾ Staar i Originalen skrevet med hebraiske Bogstaver.

²⁾ Johan Kirckhoff fik ved kgl. Resolution af 15. Februar tilstaaet en Pension af 1200 Rdr., medens Kongen ved Resol. af 8. Marts skænkede ham 1000 Rdr. til Hjælp ved hans Gælds Afbetaling; Resten af det Beløb, han skyldte bort, tillod Kongen, at han fik som Forskud paa Pensionen. Da det paa anden Maade lykkedes at klare en Del af Gælden, blev Forskudet kun 750 Rdr. (Partikulærkammerets Prot. over Indtægts- og Udgifts-Ordre, 1766).

³⁾ Beskrivelse af Børsens Dekoration og Inskriptionerne findes i Berlings Tidender 1766, Nr. 22.

⁴⁾ ∩: Sagen mellem de 32 Mænd og Barfred.

⁵⁾ Jvfr. 25. November 1765. Sml. Reskript af 28. Februar 1766 (i Reskriptsaml.).

⁶⁾ Denne Tangbrænding fandt Sted i Ryfylke Fogderi (D. K. Oversekretærens Breve 1766, Nr. 143).

⁷⁾ Om Inskriptionerne paa Thotts Palæ i Anledning af Ligbegængelsen se Berlings Tidender 1766, Nr. 22.

⁸⁾ Den ene Halvdel af E. D. Haubers Bogsamling skulde nemlig sælges ved Auktion i April.

Februar 20. Conseil in pleno.

— 21. Faacet 50 Rdr. i Salarium for de 32 Mænds Sag. — Societet, Grev Moltke var der: Læst Schiønnings Piece om hvad de gamle have vidst om Norden¹⁾.

— 22. Et Skrift om Extraskatten med Trusel om Brand opslaaes i Bergen.

— 23. Sluttet Extracten af Dupuys Memoires sur la Monnoye Romaine. — General Fink dør²⁾. — Hut bliver General-L:t.

— 24. Samtøkt paa Christoffers Vegne at continuere Assurance-Compagniet endnu i 10 Aar³⁾. — C. C. abss. Holst, Knuth og Graah: 1. Fundatz for fattige Bønder paa Kokkedals Gods, 2. Hvem der skal tage Thorninge Præster i Eed. — Observeret Maanens Formørkelse paa Taarnet.

— 25. I Jordemoder-Huuset er død 14 Barsel-Qvinder af 16 paa et Kammer, hvilket meer eller mindre længe har vedvaret, og haves en af Opvarterskerne mistænkt at forgive dem for at profitere af deres dépourilles.

— 26. Commission hos Wedel i Plums Sag udsat til 26. Martii. — Været hos Graah med Aagaard og forfattet et Deelings-Instrument mellem ham og hans Søn, Secreterer Graah anl. hans fæderne Arv.

— 27. Conseil abs. Thott, som var syg. — Cammer-Junker Scheel, efter Sigende, bliver Stiftamtmand i Trundhjem⁴⁾.

— 28. Biskop Harboe bliver Confessionarius hos Kongen. — Societet: Læst paa Skiønnings Afhandling.

Marts 1. Igien[nem]seet Lous Oversættelse af Popes Epistel om Fruentimret.

— 3. Reitzenstein Ober-Hofmester paa Sorøe og Marskalk Rantzau Amtmand⁵⁾ i hans Stæd. — C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Handel, Brand-Væsen etc. paa Bornholm, 2. Veier

¹⁾ Trykt i Vidensk. Selsk.'s Skr. 1. R. X, 206 ff.

²⁾ Stemmer med Opgivelsen i Berlings Tidender (1766, Nr. 16), hvorefter Frid. Aug. Finck døde om Morgenen den 23. Februar.

³⁾ Formodentlig er Talen om Brandforsikringen af en af Christoffer Bartholins Ejendomme.

⁴⁾ Jørgen Erik Skeel blev Stiftamtmand, ikke i Trondhjem, men i Bergen (jvfr. 10. Maj); han afløste Cicignon. I Trondhjem blev Diedr. Otto v. Grambow Fred. Rantzaus Efterfølger.

⁵⁾ over Vordingborg og Tryggevælde Amter.

og Maaler beskikkes fra Cancelliet, 3. Trusels-Placaten om Ildebrand i Bergen¹⁾, 4. Brand-Væsenet i Trundhiem, 5. Apoteque i Westindien, 6. Delinquenter dømmes til Bergens Fæstning, 7. Kierteminde Søebro. Udl. ad exped. — Underskrevet Uttersløv Søes Act.

Marts 4. Hauch kommer i Directorio og Arnstedt bliver Commandant i Citadellet.

— 5. Bortsendt Smagens Portefeuille med Critique.

— 6. Høieste Ræt aabnet. Der var 31 Assessores i Høieste Ræt. Hans May:t sagde: Dommen skal afsiges efter de fleeste Stemmer. Retten begynte Kl. 11¹/₂ og varede til Kl. 2. Bang som Citant holt en kiøn Tale. Anchersen sagde: Bang har opfyldt tvende Pligt[er]. Hand har ønsket Deres May:t til Løkke og forsvart sin Principal. Hvad det første angaaer, da er det saa langt fra, at jeg derudi er hans Contrapart, at jeg langt heller føier mine Ønsker til hans etc. Sagen var No. 86 Thore Olsen c. Niels Andersen. Thore Olsen besidder Gaarden Grønsæt, men tilstaaer, at Ole Andersen er, paa sin Hustrues Vegne, nærmere odelsberettiget. Hand vil og lade ham faae Gaarden enten for 550 Rdr. eller efter uvildige Mænds Taxt over den heele Gaard efter Norske Lovs 5—3—10. Derimod dømte Jarlsberg Ober-Birkedommer efter 5—3—5, at Niels Andersen skulle give Thore Olsen for Gaarden 79 Rdr., siden den Summa meldedes i Brevene, og desuden erstatte Meliorationen. Ober-Birketingsdommen blev per unanimia stadfæstet, dog saaledes, at Processens Omkostning blev ophævet for alle Rætter.

— 7. En Bededag anordnes d. 25. May for at udbeede Kongen Kraft og Naade af Gud til at regiære. — Societet: Skiønnings Piece udlæst. — Mølman forærede mig 20 Tomer af Deliciis Poetarum.

— 8. Igiennemgaaet Encyclopedien med Bartholin.

— 9. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Cammermeyer, norsk Capellan. Prædikede 2 stive Tiimer. Der var meget got i hans Prædiken, men forresten var den indrettet efter visse Folkes Maade, fuld af Talemaader om Blod. Hand nævnede og ikke eengang den Hellig Aand.

— 10. C. C. abs. Graah, præes. Brandt: 1. I hvilke De-

¹⁾ Jvfr. 22. Februar.

linquent-Sager Omkostningerne deeles paa Amtet, 2. Facultates testandi, Testamenter, Uskift Boer og Veniæ ætatis skal ei confirmeres, 2b. Jagtsessions-Domme gaae til Høieste Ræt, 3. Separations-Contract mellem Løvenskiold og hans Kone, Aceleyes Datter¹⁾, 3b. Løgstør, Fladstrand contribuere ei til Wiborg²⁾.

Marts 11. Justitz-Raad Lemvigs Frue dør³⁾. — Underskrevet et Brev til Magistraten, hvorved dem sendes Cammerets Anmærkninger over Regningen paa Post-Gaardens Revenuer. — Været med min Kone og Suhms i Slots-Kirken for at see Catafalquen.

— **13.** Conseil in pleno. — Faaet 300 Rdr. Salarium for Uttersløv Sag.

— **14.** Caspar Moltke faaer pludselig Ordre at forføie sig til sit Regiment og Ahlefeldt i Directorio faaer Liv-Guarden⁴⁾. — Horrebøw viiste mig sin Forestilling om det runde Taarn.

— **17.** C. C. abs. Geh:Raaden, Holst og Knuth: Hvem Betienterne i Stavanger Amt skal aflegge Eed for. — Underskrevet Mad. Gustmeiers Contract med Andreas Colstrup om at være hendes Fuldmægtig ved Brænde-Handlen.

— **18.** Klage-Prædiken Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. — Seet Liig-Processionen, som gik for sig serie quam maxime interrupta, hos Sevel. — Spiist hos Sevel om Aftenen og siden seet Illuminationerne. Lamperne ville ikke brænde⁵⁾.

— **19.** Atter beseet Illuminationerne. Kongen selv kiørte omkring.

¹⁾ Separationskontrakten, dateret 15. Oktober 1765, konfirmeredes 31. Marts (Norske aabne Breve 1766, Nr. 124).

²⁾ ∴ Viborg Tugthus. 7. Febr. 1766 var der nemlig udgaaet et Reskript (i Reskriptsaml.) til Stiftamtmandene i Jylland (Viborg Stift undtagen) om aarlige Afgifter til Tugthuset.

³⁾ Gertrud Elisabeth L., f. Klinge, døde 11. Marts paa Ørholm, i sit 45. Aar (Adresseavisen 1766, Nr. 42).

⁴⁾ Caspar Moltke var baade Chef for det kgl. Livregiment Dragoner og næstkommanderende (efter Kongen) ved Hestgarden; Hans Adolph v. Ahlefeldt overtog denne sidste Charge. Disse Forflyttelser blev først endelig fastslaaet ved et kgl. Reskript til General-Krigsdirektoriet af 16. April 1766; heri hedder det, at Moltke afskødiges fra sin Post ved Garden efter hans derom gjorte Ansøgning. Han beholdt alle sine hidtidige Indtægter (General-Krigsdirektoriet kgl. Ordres og Resol. 1766, Nr. 200).

⁵⁾ Det blæste nemlig en stærk Østenvind.

Marts 20. Conseil in pleno.

— **24.** C. C. abss. Graah og mig, Aagaard refererede: 1. Christianssands Syge-Huuses Ophævelse, 2. Om Degnene skal have Tiende af Præsternes Annex-Gaarde. Udl. ad exped.

— **25.** Frue Lemvigs Liig føres til Byen¹⁾.

— **26.** Udlæst Hardion T. 15, 16.

— **30.** Commissarierne kom hjem fra Bergen²⁾.

April 1. Udlæst Apuleii Apologia.

— **2.** Udlæst Histoire du bas Empire par Le Beau T. 7.
— C. C. abss. Holst og Knuth, Aagaard refererede om Formiddagen: 1. Om Bønderne i Riberhuus Amt skal contribuere til Hadersleb Jordemødre, 2. Rybergs Snig-Handel³⁾ paa Færøe, 3. Amtmændene Syndenfields i Norge skulle have med Veiene at gjøre.

— **3.** Conseil in pleno. — Giort Cour. Cron-Printzessens⁴⁾ Mariage med Printz Gustaff af Sverrig blev declareret og Kongen fik Seraphiner-Ordenen. Heele Hoffet var en galla, og Appartement samt Bunte Reihe om Aftenen.

— **5.** Jansen, Informator hos Reventlaus Børn, bliver 3die Tydske Hof-Prædikant med 400 Rdrs Gage.

— **7.** C. C. abs. Holst: Om Grev Laurwig skal svare til Extraskatten i Kiøbstæden Laurwig⁵⁾. — Baron Korff dør⁶⁾.

— **8.** Executores sendte mig Mad. Wissings Skifte-Act,

¹⁾ Jvfr. 11. Marts.

²⁾ Jvfr. 30. Juli og 26. September 1765.

³⁾ ∩: Hemmelig Handel — i dette Tilfælde dog med Autoriteternes Billigelse. Niels Ryberg havde nemlig ansøgt om at have et Oplag af ost- og vestindiske Varer paa Færøerne, hvilket Generaltoldkammeret mente at burde imødekomme, men vilde først høre Konseillets Udtalelser om Sagen. Konseillet mente ogsaa at kunne gaa ind paa Agent Rybergs Ønske, men med det Forbehold, at Oplaget skulde nedlægges, saasomt det maatte vise sig, at det affødte Inkonvenienser (D. K. Supplikprot. 1766 I, Nr. 491, og Oversekretærens Breve s. A., Nr. 230).

⁴⁾ Prinsesse Sofie Magdalene fører Titel af Kronprinsesse (opføres ogsaa saaledes i Statskalenderen), fordi hun var ældre end Broderen Kristian VII og altsaa før dennes Fødsel Tronarving.

⁵⁾ Oversekretæren mente, at der med Laurvig By i dette Tilfælde maatte forholdes som med andre Købstæder (D. K. Oversekretærens Breve 1766, Nr. 241).

⁶⁾ Den russiske Gesandt i Kbhvn., Johan Albrecht Korff, døde her den 7. April Kl. 3¹/₂, Eftermiddag (Berl. Tid. 1766, Nr. 28).

hvorefter jeg fik 100 Rdr. og J:frue Wissing har 7700 Rdr. i Arv¹⁾.

April 9. Commission hos Wedell i Plums Sag udsat i 14 Dage til den 23de.

— **10.** Conseil in pleno.

— **11.** Underskrevet Contrastevning i Krogs Sag mod Becker og Glerup at holdes den 18de. — Sevel har Bryllup.

— **14.** C. C. abs. Knuth: 1. Accort mellem Fridrichstad og Ober-Kr:Comm. Holter om gamle Sarpsborg Jorder, 2. Skive Markets Forandring.

— **16.** Ild løş paa Vesterbroe om Aftenen, hvor Kongen selv var til Hest.

— **17.** Rømling var i Conseillet, og altsaa blev intet refereret af de danske Sager²⁾.

— **18.** Commission i Kroghs Sag mod Glerup udsat til d. 2. Mai. — Societet præ[s]. Hielmstjerne, Suhm, Kratzenst., Carstens, Langebek, Hee, Mølman: Carte over et Støkke af K:havns Amt, Kratzensteens Regne-Machine.

— **20.** Min Confirmation³⁾ som Etatz-Raad, Maitre des requêtes, Secreter⁴⁾ og Archivarius, dat. 1 Aprilis.

— **21.** C. C. in pleno: 1. Apoteques Indrettelse i Westindien, 2. Consumption skal ei svares af Præsters Annex-Gaarde, 3. Fundatz til en Fattig-Skole paa Strømsøe, 4. Colding Vognmænds Taxts Forhøielse, 5. Svendborg Laugs-Articler udstødde af Oec[onomie]-Coll[egium] confirmeres, 6. Tillæg for Favnsættere og Læssere⁵⁾.

— **22.** Ogier rappelleres til Frankrig. — Proick faaer sin Afskeed⁶⁾ og Oberst-L:t Clausen kommer i hans Stød.

— **24.** Cons[eil] abs. Moltke.

— **26.** Conseil hos Kongen. — Udlæst Histoire du bas Empire T. 8.

— **27.** Brouillerie mellem R.⁷⁾ og K.⁷⁾ bielagt.

¹⁾ Jvfr. 16. November 1764.

²⁾ Hans Rapport om Ekspeditionen til Norge tog nemlig hele Tiden.

³⁾ i Anledning af Tronskiftet.

⁴⁾ i Kancelliet.

⁵⁾ Sml. Plakat af 12. Maj 1766.

⁶⁾ som Generalguvernør i Vestindien.

⁷⁾ De to Bogstaver staa i Originalen skrevet med hebraiske Bogstaver. *Maaske* kan hermed menes Reventlow og Kongen, og Talen bliver da om en, sikkert kun forbigaaende, Strid mellem denne sidste og hans tidligere

April 28. C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Brand-Societetets Fundatz her i Byen, 2. Paalæg pr. Læst af Skibe til Kierteminde Søebro, 3. Byeskriver Dietrichs Sæde i det Secrete Raad paa St. Croix, 4. Rettens Betienteres Salarium i Westindien, 5. Chirurgi og Jordemødre i Island.

Maj 1. Conseil abs[s]. Moltke og Reventlau.

— **2.** I Kroghs Commission hos Suhm. — Societet: Kratzensteen viiste sin Regne-Machine. Holms Brev om Svampe, som opvoxte af Orme.

— **4.** Justitz-Raad Hoppes Ja-Ord med Frøken Holst.

— **5.** C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Norske Veies Vedligeholdelse, 2. Helsingørs lidet Liig-Lav, 3. Fridrichstads Borgeres Bygge-Pladser¹⁾, 4. St. Hanses Kirke ved Ringsted, 5. Bøndernes Klager [bliver] ved i Bergens Stift, 6. Tydsk Meenigheds Privilegier. Sagerne udleverede ad expediendum.

— **6.** Reist til Nærum tillige med Mr. Hammer, som begyndte paa Trapperne paa Bakken²⁾.

— **7.** Spadseeret i Dyre-Haven og beseet Plantagen ved Aggershvile.

— **9.** Geheime-Raad Grev Hannibal Wedell findes i sit Kammer ihjelskudt af en Flint, som hand havde under Hænder. NB. Hand dræbte sig med fuld Forsæt, som hand havde gaaet svanger med siden December. Hand skrev Breve derom til Printzessen³⁾, Printzen af Hessen, Bernstorff, Moltke, Reventlau og Ober-Jægermester. NB. Aarsagen var hans slætte Tilstand, 55/m Rdr. Giæld.

— **10.** Cicignon gaaer fra Bergen og Scheel kommer i hans Stæd⁴⁾.

— **11.** Grev Danneskiold gjør en Angivelse over Søe-Etaten⁵⁾.

Hofmester Ditlev R. Men sikkert er det slet ikke, at denne Tydning er den rette.

¹⁾ Det norske Krigs-Direktorium fandt det heldigst, at den afbrændte By ved Genophbyggelsen flyttedes, men Borgerne vilde bygge paa de gamle Tomter (D. K. Supplikbog 1766 I. 883).

²⁾ Det er et Anlæg paa Askebakken i Nærum her er Tale om; i en Række her udeladte Notater fortæller Luxdorph om dette Arbejdes Fremgang.

³⁾ Han var Hofmester hos Prinsesse Sofie Magdalene.

⁴⁾ Jvfr. 27. Februar.

⁵⁾ Jvfr. 3. Juni.

Maj 12. C. C. abss. Holst, Knuth og Graah: 1. Fremmedes Fiskerie og Handel paa Island¹⁾, 2. Reformeertes Privilegier, 3. Trundhiems Tugt-Huuses Tilstand. — Kofod Ancher, Hersleb, Hoppe, Falsen, Seidelin, Kock og Iselin bliver Etats-Raader.

— 14. Rosenkrantz faaer Ordre at sidde i Lov-Commissionen.

— 15. Conseil in pleno. Relationen og Concepten til Ordren anl. Handelen paa Island oplæst²⁾. — Ankerne³⁾ sendte mig 2 Støkker, den ældste et Landskab, den yngste en Tegning af Lucii og Veri Tempel i Nismes, kaldet la maison quarrée. — Reist med min heele Huusholding til Nærum.

— 16. Reventlau reiser til Holsteen. — Berregaard Committeret til at sælge det Falsterske Gods. — Reventlau hos Enke-Dronning Soph. Magd.⁴⁾ Geheime-Raad og Sperling Cammer-Herre.

— 17. Printz Friderich faaer Sorgenfrey.

— 18. Udlæst Histoire d'Herodote par du Ryer⁵⁾. — Conrad Fabritius bliver Etatz-Raad.

— 21. C. C. abss. Holst, Knuth og Graah: 1. Hvor Fridrichstad skal bygges, 2. Assurance-Compagniets Octroy, 3. Schmettaus Titulatur⁶⁾ fra Cammeret, 4. Et Apoteque i Westindien. — 4 Søe-Lieutnanter, Mo[r]genstjerne, som havde Vagt, Hviid, Fisker og Smidt, samt 2 Cadetter, Bildsøe og Brun, behandle en Skiøge i Vagten paa en meget ublu og barbarisk Maade.

— 22. Conseil abs. Reventlau. — Udlæst de 6 første Kapitler af Kofods gamle Lov-Historie⁷⁾.

¹⁾ Sml. Stampes Erklæringer V, 5 ff.

²⁾ Jvfr. 12. Maj.

³⁾ Nordmændene Peter Anker og Carsten Tank Anker? Jvfr. 17. Juni og 15. Juli 1765.

⁴⁾ Ditlev Conrad R. († 1794).

⁵⁾ Paris 1713.

⁶⁾ Den kommanderende General i Norge, Grev H. V. Schmettow, forlangte af Rentekammeret at blive tituleret »høj- og velbaaren«, men Kancelliet hævdede, at denne Titulatur kun tilkom danske Lensgrever eller fremmede naturaliserede (D. K. Supplikprot. 1766 I, Nr. 1027).

⁷⁾ Lovhistorien begyndte først at udkomme 1769. Det maa være Manuscriptet, Luxdorph har gennemgaaet.

Maj 27. En Anonymus (uden Tvivl Hübner) skrev et vidtløftigt Brev til Hielmstjerne, Stampe og mig, hvori beskrives Grev Holstes¹⁾ slætte Levemaade, i sær med sin Huusholderske Ane, og der bindes paa vor Samvittighed at føre ham paa rætte Veie.

— **28.** C. C. abss. Holst, Knuth og Aagaard: 1. En Kirkes Opbyggelse paa Guinea, 2. Atter hvor Fridrichstads afbrændte Borgere maae bygge.

— **29.** Conseil abs. Reventlau. Conference med Grev Danneskiold.

— **30.** Krogs Sag mod Gleerup optages til Doms.

— **31.** Laurwig og Rømeling faae Vice-Admirals Gage og Guldencrone og Kaas Divisioner²⁾.

Juni 1. Spiist om Middagen i Torbek hos Mad. Gustmeier.

— **3.** Rescript til Danneskiold³⁾, at H. M:t, efter hvis hand efter Kgl. Befaling har anmærket, vil give de fornødne Ordres og overlade sammes Iværksættelse til nærmere Overlæg og Foranstaltning af det Combinerede Collegio, med hvis Foranstaltninger, som grundede paa hans og hans Høi-Salig Faders Ordres, H. M:t er fuldkommen tilfreds.

— **4.** Sperling faaer et Compagnie i Liv-Garden til Hest, Bülow paa Cammeret⁴⁾ gaaer derfra og faaer et Compagnie. — C. C. abss. Holst, Knuth, Aagaard: K:havns Privilegiers Forbedring.

— **5.** Conseil abss. Bernstorff og Reuentlau. — Cancellie-Raad Stødt bliver Secreterer i Ober-Hof-Retten, men qvitteerer Assessoratet.

— **10.** Obrister Winding dør og (siden hans Søn var død nogle Dage⁵⁾ tilforn) gjør Conference-Raad Løvenørn til sin Arving, dog, efter sin afg.Søns Begjæring, testamenterer Løvenørns Søn, som havde studeeret med ham paa Sorøe, 10/m Rdr.

— **11.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Norsk beneficeret

¹⁾ Christian Holstein († 1799), Johan Ludv. H.'s Søn.

²⁾ Fik henholdsvis 1. og 2. Division.

³⁾ Jvfr. 11. Maj.

⁴⁾ Fred. Ludv. Ernst B.

⁵⁾ Oberst Andreas Windings Søn var død 26. Maj (Adresseavisen 1766, Nr. 86).

Gods om det kand gives Officererne til Quarteer, 2. Fremmede Skibe, som fiske ved Island, 3. Chirurgi, Jorde-Mødre og Hospitaler i Island.

Juni 12. Conseil abs. Moltke og Reuentlau. — Kongen var paa Orlogs-Skibene. — Carlsens Commission udsat til ...¹⁾ og Plums til 9. Julii. — Grev Holk bliver Ober-Skænk.

— 15. Gislinge Lade-Gaard afbrænder af Torden. Stærk Hagel ved Gyrstinge.

— 17. Beseet Kunst-Kammeret og Kongens Gallerie, hvori kun er faa Støkker af de ældste Mestere. Paa Kunst-Kammeret er et Hoved af Raphaels Apotequer, som Raphael har malet.

— 18. C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Reitzensteens Forestilling om Sorøe Academie, 2. Der maae ingen Kiøbstæd være i Nordlandene, 3. Norske Almues Skyds til Campement, 4. Bønder-Karles Pas paa Strøelægderne. — Skifte-Samling i Bartholins Sterboe. Johan Eichel beholder Eskildstrup-Gaard og faaer 500 Rdr., som forud var hævet af Aastrup Forpagtning.

— 19. Conseil abs. Reventlau. — Mad. Gustmejer afstaaer sin Prætension paa Skiødet paa Bargums Gaard, imod at hand leverer 11000 Rdr. i Handelen. — Underskrevet Contracten med Borre om Skytte-Vænget paa 3 Aar. — Geheime-Raaden lovede mig, at Niels²⁾ skulle blive Cancellie-Bud, om der blev Vacance i hans Tiid eller nogen ville afstaae.

— 20. Skrevet Skifteforvalterne til, at Johan Eichel faaer de 500 Rdr. — Printz Carl af Hessen faaer det blaae Baand.

— 21. Kongen, geleidet af Ober- og Hof-Marskalk Moltke, v. d. Lühe, Sperling, Linstow, Walmoden og Schmettau, var først i det Danske Cancellie i alle Comptoirerne, dernæst i det Tydske, siden i det Danske, Tydske og Geheime Archiv. Geh:Raaderne Thott og Bernstorff anviiste ham.

— 22. Brorson paa Christianshavn bliver Stifts-Provst i Ribe og Provst Hviid i Qvislemark kommer i hans Stæd.

— 24. Svenstrup Lade-Gaard afbrændt ved Lynild, Skaden 5400 Rdr. — Udlæst Lucretius. — Mange Telter og

¹⁾ staar in blanco.

²⁾ Jvfr. 4. Februar.

fornemme Folk ved Kilden¹⁾). Kongen og Printz Fridrich droge der forbi.

Juni 25. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Geistlighedens Skifter paa Als, 2. En Amtmand maae ei constituere en [Procurator]²⁾ uden for Amtet³⁾, 3. Politie-Domme i Hvervings-Sager inappellables, 4. Fridrichstads Opbyggelse, 5. K:havns Møllere, som ei vil male for Guarnisonen, belegges med Execution.

— **26.** Cons. abs. Moltke, præs. Reventlau. — Udlæst Lettres édifiantes 14de Recueil.

— **27.** Spadseeret til Frydenlund og beseet Haven og Slottet.

— **29.** NB. Vandet i Fuur-Søen, ligesom ald anden Steds i denne Sommer, er kiændelig siunket.

— **30.** Grev Holchs Bestalling som Ober-Skiænk lyder uden Rang, Embede eller Løn.

Juli 1. Societet: Wessel fremlagde Charter, Kratzensteen oplæste en Afhandling imod vim repulsivam⁴⁾.

— **2.** C. C. abs. Knuth: 1. Skifte efter Fridrichstads Borgere, 2. Leiermaals-Bøder paa Præste-Gaards Grunde, 3. Belønning for Sølvtyveries Opdagelse⁵⁾, 4. Om Interessenterne i Pramlauget svare borgerlig Næring, 5. Tugthusets Bestyrelse i Odense sættes paa Auction⁶⁾.

— **3.** Conseil in pleno. — I Morgen skal Giftermaalet med Printzesse Lovise og Printz Carl af Hessen declareres og Printzen faaer Titler af Statholder og Vice-Rex i Norge, dog skal det ikkun være Titler og ikke medføre nogen Myndighed eller Forretning Norge vedkommende. — Sperring faaer Dronningens Orden.

— **4.** Grev Knuth blev Geheime-Conference-Raad, Printzen af Bevern Gouverneur i Rendsborg, Grev Ranzau-Ascheberg General-Lieutnant og General-L:t Hut Ridder af Dannebrog.

¹⁾ ∴ Kirsten Pils Kilde.

²⁾ Originalen har ved Fejlskrift: *Amtmand*.

³⁾ Sml. Stampes Erklæringer V, 39 f., og Kancelliskrivelse af 5. Juli 1766 (i Reskriptsaml.).

⁴⁾ Trykt i Vidensk. Selsk.'s Skr. 1. R. X, 351 ff.

⁵⁾ Næmlig paa Kongsberg Sølvværk. Sml. Stampes Erklæringer V, 40 f., og Forordning af 22. Juli 1766.

⁶⁾ ∴ Bestyrelsen af Odense Tugthus bortliciteres ved Auktion.

Juli 5. Cammer-H. Staffelts Søn Wilhelm, fød i Mandags¹⁾ Nat, blev døbt i Søllerød Kirke. Fadderne: Desmercières, Ober-Jægermester og Grev Rantzau Ascheberg. Mad. Desmercières bar Barnet, den unge Mad. Gram²⁾ holdt Huen. — Spadseeret til Trørød Bakke.

— **7.** Begge China-Fahrerne kom.

— **8.** Bernstorff bliver Directeur ved Øresund³⁾.

— **9.** C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Kongen køber Plads til Fridrichstad for 28000 Rdr.⁴⁾, 2. Fransk Brændeviin indføres i Fridrichstad og Langesund, 3. Etats-Raad Charisii Testamente. — Plums Sag udsat til 23de Julii.

— **10.** Conseil abs. Moltke.

— **11.** Reist med min Kone og Glud til Slagslunde og spist hos Hr. Praem⁵⁾ med L:t Jacobæus⁶⁾ samt gaet til Bursøe, hvorfra mand kand see Slangerup Kirke-Taarn, og beseet Overdrevet, hvor der findes adskillige forunderlige Bøger, nogle kaldes Hænge-Bøger, andre som en Parasol, andre der ere voksne som en Lynild-Straale, med flere Forandringer.

— **12.** Skrevet mine Tanker om Carstens Afhandling om Hiatus i Poesien⁷⁾.

— **13.** Borre underskrev Contracten om Skytte-Vænget.

— **15.** Anthon Moltke bliver Ober-Hof-Mester hos Enkedronning Juliana.

— **16.** C. C. abs[s.] Holst og Knuth: 1. Amtmændene skal ved Resolution hielpe til, at Barnefaderen betaler til Alimentation, 2. Guldsmed-Laugs Articler extenderes ei i Henseende til uberettige[de]s Straf⁸⁾, 3. Rættergangs-Maaden ved Kiøbenhavns Byeting forbedres, 4. Den Miil, Tienden skal føres, regnes fra Kirken, 5. Med Assistentz Kirke-Gaarde forholdes mellem Byen og Professorerne som med Guarni-

¹⁾ ☉: 30. Juni.

²⁾ Den senere Grevinde Stolberg.

³⁾ ☉: Øresundstolden.

⁴⁾ Jvfr. 5. Maj

⁵⁾ Præsten i Slagslunde, Henr. Fred. Pram.

⁶⁾ Holger Jacobæus, Søn eller Slægtning af den tidligere Præst i Slagslunde.

⁷⁾ Trykt i »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber« 6. Stykke⁸⁾ S. 103 ff. under Titel »Samtale om Vocalers Sammenstød i Danske Vers«.

⁸⁾ Sml. Stamped Erklæringer V. 55 ff.

sonen¹⁾, 6. Hvad Catecheter i Kiøbstæder betale i Consumption, naar de gifte sig, 7. For hvad Priis K:havns Møllere skulle male for Guarnisonen, 8. Om Selv-Eiere maae jage i deres Eenemærker?, 9. Taxt for Vognmænd og Hyrekudske i Kiøbenhavn, 10. Aarhus Præste-Enker skiænkes 6. og 10. Penge.

Juli 17. Conseil abs. Moltke. — Reverdil bliver Cabinet-Secreterer hos Kongen og Nielsen hos den tilkommende Dronning.

— **18.** Stærk Heede med Soel-Taage og udentvivil deraf en blaae Sliim paa Vandet.

— **20.** Den regiærende Printz af Hessen dør. [Tilføjet senere:] NB. Falsk Rygte. — Ober-Hof-Marskalken tager Afskeed fra alle sine Charger. — Böttcher betale de 36 Rdr., hvorved Processen ved Hof-Retten ophæves.

— **21.** Udlæst Lessings Laocoon Iter Theil.

— **23.** C. C. abs[s.] Holst og Knuth: 1. At Magazinet ville give Uld til Wiborg Tugthuus Spinderie, 2. Appelbye skulle holde aaben Reberbane, 3. De 32 Mænd vil ei underskrive Obligationen paa Comoediens Giæld, som hæfter paa Byen, 4. Commissariatskrivers og Renteskrivers Rang i Borg-Retten, 5. Fridrichstad Borgere, naar de maae bygge, 6. Sam-Eie Skoves Deeling i Norge, 7. Ober-Fiske-Veier Tienesten i Bergen, 8. Tømmerhandlerne forures af uberettigede, 9. Charisii Testamente. — Guldbrand Andersens Commission²⁾ begynder d. 30. Julii. — Brodering tillades³⁾.

— **24.** Conseil in pleno, sc. præss. Bernstorf, Thott, Reuentlau⁴⁾.

¹⁾ Det var nemlig 1760 bleven bestemt, at Bremerholms og Garnisonskirken ikke maatte modtage noget Lig til Begravelse, som henhørte til Kbhvns Sognekirker, medmindre vedkommende i Forvejen havde Gravsted paa disse Kirkers Urte- eller Kirkegaarde. Denne Ordning kom nu til at gælde ogsaa for Stadens øvrige Kirker indbyrdes. Sml. Reskript af 1. Aug. 1766 (i Reskriptsaml.).

²⁾ 11. April 1766 havde Luxdorph og Assessor Johan Poul Bager faaet kgl. Ordre til som Kommissarier at dømme mellem Gulbrandt Andresen, Regimentskvartermester ved det Delmenhorstske Regiment, og Arvingerne efter afg. Regimentskvartermester Balche, hos hvem han mente at have en Pengesum at fordrø (Sjæll. Miss. 1766, Nr. 254).

³⁾ Sml. Patent fra Kommercekollegiet af 18. Juli 1766 (i den trykte Saml. af Forordninger).

⁴⁾ Flere var der nemlig ikke, da Overhofmarskal Moltke nu var afgaet. Kort efter kom Grev Danneskjold til (jvfr. 1. August).

Juli 26. Om Aftenen reiste sig et skrækkeligt Torden-
Veir, som slog ned i en Mast af en Fregat i Kiøbenhavn¹⁾
og slog en Hest ihjel i Lyngbye. — Kongen og Printz Frid-
rich vare paa Frydenlund.

— **28.** Udlæst Mosers Reliquier²⁾.

— **30.** C. C. abss. Holst og Knuth: Lindgreens Beskrivelse
over den Verdslige Staat³⁾. — R[egiments]-Q[varkeer]-Mester
Guldbrand Andreesens Sag udsat til 13. Aug. — Proc.
Lorentzen dør⁴⁾.

— **31.** Conseil in pleno.

— —⁵⁾. Cancelliets Don gratuit assigneret 4000 Rdr. [Cro-
ner]⁶⁾. Deraf Graah, med 200 Rdr. for Materialier, 1000 Rdr.,
Aagaard 800 Rdr., rester 2200 Rdr. Hvilke skulle deeles som
andre Cancelliesportler, saa at Geheime-Raaden faaer
 $\frac{3}{4}$ Parter = 1650 Rdr., og i de øvrige 550 Rdr. tager Hielm-
stjerne og jeg Andeel. Siden afgjort mellem Hielmstjerne
og mig, at jeg faaer kun 330 Rdr.⁷⁾ og hand 220 Rdr.

August 1. Grev Danneskiold tager første Gang Sæde i
Conseillet, som nederst.

— **4.** Langebechs Datter dør af Blodgang, som grasserer
stærk i Byen.

— **5.** Seet Formørkelsen paa Taarnet, som begyndte sildi-
gere end Almanakken tilholder og endtes før Sol gik ned.

¹⁾ Det var Fregatten »Møen«; Ilden blev dog hurtig slukket.

²⁾ Fried. Carl von Mosers Reliquien udkom 1766 i flere Oplag.

³⁾ Udkom under Titlen: Dannemarks Speil eller Efterretning om den
Verdslige Stand (sml. Nyrop, Den danske Boghandels Hist. I, 292). Bog-
trykker Jonas Lindgren i Sorø, der gav sig i Lag med denne Opgave,
fordi »Bogtrykker-Arbejdet der paa nogle Aar meget har aftaget,« androg
om, at Amtmændene maatte paalægges at indsende Materialer til Værket.
Men dette fraraadede Stiftamtmanden; til andre lignende Værker (Stats-
kalenderen, Høpffners Gejstlige Stat, Adressekontorets Handels-Spejl) havde
Udgiverne selv skaffet sig Stof ved Kommissionærer og Korrespondancer;
saadan maatte ogsaa han gøre og ikke bebyrde de kgl. Betjente. Hertil
sluttede Kancellikollegiet og Konseillet sig (D. K. Supplikprot. 1766 II,
Nr. 134).

⁴⁾ Prokurator Michael Johannes Lorentzen, Brygger, døde (ogsaa efter
Opgivelsen i Berlings Tidender 1766, Nr. 61) den 30. Juli.

⁵⁾ Notitsen staar paa det hvide Blad udfør Datoerne 30. Juli—2. Aug.

⁶⁾ I Originalen staar et Tegn, hvis Opløsning kan udledes af Assigna-
tionskontorets Journal og kgl. Resolutioner 1766 (RA).

⁷⁾ Af en senere Notits (under 6. Aug.) ses det, at Luxdorph fik 350 Rdr.
3 § 12 β.

August 6. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Fridrichstads Opbyggelse, 2. Wardøehuus Fæstnings Afskaffelse, 3. Catecheter i Kiøbstæderne, som giftes, svare Consumption som Geistlige paa Landet.

— 7. Conseil in pleno, Danneskiold nederst. — Underkrevet Continuations - Stevning i Carlsens Sag til den 28. Augusti.

— 8. Skrevet mine Tanker i Krogs Sag.

— 9. Etatz-Raad Kock bliver Vice-Borgemester, General-Auditeur Bornemann og Kiøbmand Andreesen Raadmænd.

— 11. Horrebow med Frue og Søn spiiste her om Middagen. Hand medbragte Societetets Kalender for 1767.

— 13. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Reebslaaerne skal have aabne Baner¹⁾, 2. Naar Vidner maae føres paa Ord efter Aar²⁾, 3. Skiøder paa Selv-Eier Gaarde læses til Hiemting, 4. Selv-Eier Bønder have ingen Jagt-Friedhed. — Guldbrand Andersens Sag udsat til 10. Sept. Pro arrha 20 Rdr. — Malta Brun dør³⁾.

— 14. Conseil in pleno. — Justitz-Raad Bornemann dør paa Edalgave.

— 18. Lotteriets 4de Trækning kommer i Uorden og maae udsættes, fordi Gevinster og Nummere kom i samme Cassa.

— 19. Bhie bliver pardonneret⁴⁾.

— 20. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Løn for Provincial-Medicus i Aarhus, 2. Odense Tugt-Huus Forpagtning, 3. Præster maae ei vie Militaires, som ei sætte i Enke-Cassen, 4. Særdeeles Text at prædike mod Contrabande⁵⁾. — Suhm gav mig 100 Rdr. pro arrha for Skifte-Commission.

— 21. Mad. Langebek dør⁶⁾. — Conseil in pleno.

— 24. Gaaet med min Kone, Berregaard, Finance⁷⁾,

¹⁾ Jvfr. 23. Juli.

²⁾ c: efter Aars Forløb. Sml. Stampes Erklæringer V, 99 f.

³⁾ Malte Chr. Bruun, adjungeret Amtsforvalter over Kbhvns Amt.

⁴⁾ Jvfr. 3. Oktbr. 1765.

⁵⁾ Efter Kommercekollegiets Ønske fik Præsterne Ordre til i deres Prædikener at udmale, hvor strafværdig en Synd Toldsvig og Handel med Kontrabandevare var, for paa den Maade at komme disse Onder tillivs (D. K. Oversekretærens Breve 1766, Nrr. 521 og 707).

⁶⁾ Helene Marie, f. Pauli.

⁷⁾ Mag. Finance nævnes et Par Gange (tidligst Januar 1766) i Notitser, som her ikke er medtagne.

Etatz-Rd. Kofod, Frue og Datter paa Capt.Seyffarts Chaloupe over til Hveen og hørt Prædiken af en Studioso¹⁾, som skal adjungeres Præsten, Hr. Johannes Thorning. Spiist i Præstegaarden og beseet Herregaarden, hvor der er en vidtløftig Have, og Pladsen, hvor Uranieborg har staaet. Kom hjem om Aftenen mod 10.

August 25. Thurahs Heste løb løbske, kiørte min halve Stakket-Port i tu og tørnede med Stangen mod Forstue-Stolpen.

— **26.** Danneskiold bliver alt hvad hand var for 20 Aar siden ved Sø-Etaten, General-Admiral-L:t, Ober-Secreterer, Surintendant de la Marine. — Rosenkrantz gaaer ind i Høieste Ræt med 8000 Rdr.

— **27.** C. C. abs. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Delinquenter i Norge skal arbeide i nærmeste Fæstning, 2. Om Rabbieren maae boe i Jødernes Synagoge, 3. Akeleie Ordre, at hans Datter skal staae under hans Formynderskab²⁾. — Kongen var paa Holmen med Grev Danneskiold og udnævner Rømling til at sidde i det Combinerede Collegio.

— **28.** Cammer-Junker Rosenkrantz examineres i Conseillet. — Conseil in pleno. — Borgerne forbydes at illuminere til alle tilkommende Festiviteter, sc. Printzens af Hessens, Sophie Magdelenes, Kongens Formæling og Indtoget. — Samtlige Deputerede i Cammeret indtræde i Steuer-Commissionen.

— **30.** Printzen af Hessen og Ahlefeldt komme i Directorio, Cammer-Herrerne Kaas og Rumohr i det Combinerede Collegio.

September 1. Skrevet mine Tanker om Jfr. Biehls Piece den Ædelmodige og om Thullins Skrifter. — Cammer-Herre Gabel bliver Ridder og Cammer-Herrinde Bülow faaer Ordre de la fidélité.

— **3.** C. C. abs. Holst: Hielp til Vor Frue Kirkes Re-

¹⁾ Som sædvanlig har Luxdorph ogsaa her nedskrevet et kort Referat af Prædikantens Tale. Referatet slutter saaledes: Efter Prædiken blev oplæst et Støkke af den Svenske Forordning mod Yppighed, at ingen under 21 Aar maae røge Tobak og at hver over den Alder skal betale 1 Dlr. S[ølv] M[ønt] aarlig derfor.

²⁾ Bevillingen, dateret 5. Septbr., findes blandt Sjæll. aabne Breve (1766, Nr. 417).

paration i Aalborg. — Skifte-Commission hos Etatz-Raad Suhm udsat indtil videre.

September 4. Conseil in pleno. — Grev Haxthausen bliver Ridder.

— 5. Skrevet mine Tanker i Plums Sag.

— 6. Mag. Olrog dør¹⁾.

— 8. Printzen af Hessen kommer i Conseillet. — Brouillerie mellem B. og D.²⁾.

— 10. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: 1. Forandring ved Colding Stalde, 2. Ober-Fiske-Veier Tienesten i Bergen bortgives i Cammeret, 3. Catholske Geistlige forbydes. — Guldbrand Andersens Sag udsat til den 24de.

— 11. Conseil abs. Printzen af Hessen.

— 12. Hut faaer med Veiene at gjøre.

— 13. Admiralitetet, hvori Hoppe, Fontenay, Laurwig, Rømling, Kaas, Rumohr og Fleischer, og Commissariatet, hvori Haxthausen, Holst og Wium, skilles ad; Greven³⁾ er i dem begge, Reiersen kommer paa Holmen i Schindels Stæd, som faaer 800 Rdr. — Ahlefeldt og Braem kommer i Directorio, Hauch gaaer ud, Schmidt bliver [Gen:Auditeur] i Carocs Stæd.

— 16. Kongen var paa Bernstorff.

— 17. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Jødernes Rabbi og Cantor maae ei boe i Synagogen, 2. Hvad der forstaaes ved Herre-Kammer og Borgerstue, som Bønderne skal bygge for Præsten i Norge, 3. Broagger dømmes at have Haand, Ære, Boeslod forbrudt og Benzon⁴⁾ at bøde 100/100 Rdr.⁵⁾

— 18. Conseil in pleno præsentere Printzen af Hessen. — Samling i det Africanske Compagnie: Besluttet at det skal ophæves.

— 23. Færdig med min Oversættelse af Popes Epistel

¹⁾ Mag. Jens Olrog, residerende Kapellan til Trinitatis Kirke, døde den 4. Septbr.

²⁾ Bernstorff og Danneskjold?

³⁾ ∴ Frederik Danneskjold-Samsøe.

⁴⁾ ∴ Klædekræmmer Jacob Bentsen, som havde betjent sig af et falsk Moratorium, som Hans Christopher Broager havde udfærdiget og underskrevet med Kongens Navn (jvfr. 25. November 1765). Broager blev fri for at miste Haanden, men saltes til Fæstningsarbejde for Livstid (D. K. Supplikprot. 1765 II, Nr. 1095).

⁵⁾ Sic. I Supplikprotokollen staar, at Bentsen skal bøde ialt 200 Speciesdaler.

om Rigdom¹⁾. — Falster²⁾ bliver solgt for 6 Tønder Guld.

September 24. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: 1. Comoediens Giæld, 2. Magistraternes Indkomst i Aarhus Stift. — Confereret med Wedel og Sevel i Plums Sag.

— 25. Conseil in pleno.

Oktober 1. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: Jordemødres og Chirurgorum Examen paa St. Croix. — Commission i Guldbrand Andreesens Sag. — Printzesse Sophie Magdalene formæles til Printz Friderich paa Printz Gustaffs Vegne³⁾. Feignet og Wense blive Riddere, Obriste Trolle Cammer-Herre.

— 2. Conseil in pleno.

— 4. Spadseeret til Giese-Søen.

— 8. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Auction hos en Verdslig paa en Præste-Gaards Grund, 2. Grønlands-Farernes Auction i Aalborg, 3. Fr. om dem, som brænde Lyng og grave Tørv paa Heeden i Jylland⁴⁾, 4. Amtmandens Befordring ved Stranderier i Norge, 5. Børnepenge ved den Militaire Jurisdiction, 6. Skifter efter Greverne, 7. Tiende af Fisk i Nordlandene, 8. Skifte efter Selv-Eier Bønder. — Printzesse Sophie Magdalene gik over til Helsingborg. — Andreesens Sag opsat til den 28. Octobris.

— 9. Ingen Conseil. Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Johan Eichel og Treschow blive Secreterere⁵⁾.

— 13. Besøgt Stubs paa Ørholms Mølle. — Mad. Ericius dør⁶⁾. — Taksigelses-Festerne d. 13. Januarii i Norge og d. 11. Februarii i Dan~~sk~~ ophæves, dog gøres en kort Taksigelse Søndagen efter⁷⁾.

¹⁾ Sml. »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber« 6. Stykke og Bibliotheca Luxdorphiana, Libri Manuscripti Nr. 158.

²⁾ ∴ Ryttergodset paa Falster.

³⁾ Under 30. September noterer Luxdorph, at han har »spiist til Geh:Raadens med de Svenske Cavalliers, 2 Baron Putbus, Klingspor, Thott, Wrangel, Paulli, Stachelberg etc.«, hvorefter han opregner alle de danske Deltagere i Gæstebuddet.

⁴⁾ Plakat af 31. Oktbr. 1766.

⁵⁾ i Kancelliet.

⁶⁾ Sofie Hedevig Ericius, f. Strandberg, døde ogsaa efter Adresseavisen (1766, Nr. 155) den 13. Oktober.

⁷⁾ Sml. Reskripter af 17. Oktbr. til Biskopperne i Danmark og Norge (i Reskriptsaml.). 13. Jan. (1720) var »den Dag, at Norge fra Fjendens Magt

Oktober 14. Skrevet et Pro-Memoria for Lemwig til Reventlou, som hand mundtlig svarte mig paa Dagen efter. — Myhre bliver Capellan i Olrogs Stæd¹⁾).

— **15.** C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth, Hielmstjerne: 1. Grevernes Skifter, hvem skal forrette, 2. Hvad Fæstninger i Norge Delinquenter etc. skal henvises til, 3. Tømmer-Handlernes Privilegier i K:havn, 4. Carduan-Bereederne i Bergen maae kiøbe Bark²⁾), 5. Magistraten i Corsør have Sigt og Sagefald.

— **16.** Conseil in pleno. — Directorium kaldes det Høie Krigs-Raad, Printzen af Hessen er Præsident, Ahlefeldt Vice-Præsident.

— **17.** En Halo omkring Maanen.

— **18.** Udlæst Memoires ou Observations sur l'Italie.

— **19.** Støvring-Gaard Closters Capitaler ere 80300 Rdr., uvis Giæld 5727 Rdr., Herregaarden 13000 Rdr. Udgift i 3 Aar til 1. May 1766 10365 Rdr. 2 $\frac{1}{2}$ β , Beholdning 1491 Rdr. 4 $\frac{1}{2}$ β .

— **20.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Odense Tugthuuses Forpagtning, 2. Privilegier for Helsingøers Skyde-Compagnie. — Guld og Sølv forbydes³⁾).

— **21.** Beseet Riddersalen⁴⁾. — Udlæst Lettres édifiantes indtil XVII Recueil inclusive.

— **22.** Underskrevet Plums Dom. — Andreesens Commission udsat til 29. Octobris.

— **25.** Udlæst Krogs Sag mod Becher og Gleerup og skrevet mine Tanker deri.

— **27.** C. C. abs. Grev Holst: 1. Skiøder i Ribe skal paa- tegnes, at ingen Umyndiges Penge hefter, 2. Straf for de Militaires, som begaae supra qualificata, 3. Paa hvad Vilkor Kongens Kirker og Skoler i Falster ere solgte. NB. Akeleies Memorial med visse Bielage ere blevne borte i Cancelliet. — Udlæst Lettres édifiantes 18. Recueil.

ganske blev befriet*. Anledningen til, at Erindringen om det gamle Fjendskab udslettedes, var den, at Prinsesse Sofie Magdalene var bleven svensk Kronprinsesse.

¹⁾ Jvfr. 6. September.

²⁾ Reskript af 7. Novbr. 1766 (i Reskriptsaml.).

³⁾ Forordn. af 27. Oktbr. 1766.

⁴⁾ Riddersalen paa Kristiansborg har formodentlig været sat i Stand og pyntet til Dronning Karoline Mathildes forestaaende Indtog.

Oktober 28. Besøgt Cammer-Herre Rosenørn og seet hans Journal over hans Forretninger, forfærdiget med stor Accuratesse. — Det Høie Krigs-Raad (tilforn Directorium) bestaaer nu af Printz Carl af Hessen som Præsident, Grev Ahlefeldt¹⁾ som Vice-Præsident, Huth, Hoben, Pfirks og Ahlefeldt²⁾, Commissariatet af Arnstedt, Braem, Münich og Schultz.

— **29.** Andreesens Commission udsat til d. 12. Novembris. — Skifte-Commission i Suhms Skifte. Udsat i 4 Uger til d. 19. Novbr. Aftalt at skrive Görtz³⁾ til at forrette Auctionen. — Fr. hvorved Sølv og Guld forbydes⁴⁾. — Den unge Baron Knuth⁵⁾ vil forgive sin Broder Greven⁶⁾ i Leipzig.

— **30.** Conseil abs. Reventlau og Danneskiold. — Conference hos Nissen i Krogs Sag.

November 1. Justitz-Raad Lemwig gaaer af med 500 Rdr. Pension og Saxesen kommer i hans Stæd⁷⁾.

— **2.** Om Natten, da alle vare i Roskilde, afbrændte Selsøe Borg- og Lade-Gaard⁸⁾, stod for 341 Portioner⁹⁾. Ifald Skaden er total, gjør det for mine 13 Portioner i Nærum à 16 R 13 $\frac{5}{6}$ R , 36—3—4.

— **3.** C. C. abs[s]. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Auction efter Præste-Enker her i Staden, 2. Omkostninger, naar mindre delicta paatales, 3. De Enroulleredes Privilegier i Norge, 4. Colonisternes¹⁰⁾ Disposition over deres Gaarde, 5. Skiøders Læsning ved Laugtingene i Island, 6. Creditorer i Westindien tvinge Debitorer at handle¹¹⁾, 7. Skoleholderes

¹⁾ Conrad Vilh. v. A. til Langeland.

²⁾ Hans Adolf v. A.

³⁾ Der menes utvivlsomt Auditor J. G. Gørtz.

⁴⁾ Jvfr. 20. Oktober.

⁵⁾ formodentlig Adam Christopher K. (f. 1749).

⁶⁾ c : Johan Henrik K. († 1804).

⁷⁾ som Amtsforvalter over Kbhvns Amt.

⁸⁾ Jvfr. 5. November.

⁹⁾ i Brand-Societetet.

¹⁰⁾ nemlig i Jylland. Om Sagen se Stampes Erklæring V, 171 ff.

¹¹⁾ Der sigtes til den Ulempe det medførte, at nogle faa formuende Købmænd ganske havde Krammet paa deres Kolleger, fordi disse stod i Gældsafhængighed til dem. Herover var der klaget fra Vestindien, og man vilde nu forsøge at finde Midler til at dæmpe dette Onde. Sml. Stampes Erklæring V, 158 ff.

Beskikkelse i Riber Stift. — Dronning Carolina Mathilda kommer til Fridrichsberg.

November 4. Brockenhuus¹⁾ faaer sin Afskeed og beholder sine 1500 Rdr. og Gaarden.

— 5. Lade-Gaarden skal kun være afbrændt paa Selsøe.
— Mad. Gustmeier og Bargum separeres til Aarets Udgang.

— 6. Conseil in pleno.

— 7. Conseil hos Kongen her i Byen, siiden Taffel paa Fridrichsberg.

— 8. Indtoget. Min Kone og jeg saae Indtoget hos Biskoppens og spiiste der i en tallrig Forsamling. Kl. 6¹/₂ vare vi tilsagte at møde i Dronningens Forgemark. Dronningen kom paa Slottet Kl. 4¹/₄, Processionen til Slots-Kirken begyndte Kl. 8. Brude-Texten var Ps. 111, 2; Vielsen blev forrettet i alt efter Ritualen. Dronningens Titul var: Hendes May:t Carolina Mathilda, fød Arve-Printzesse til Engelland, Frankrig og Irland, Hertuginde til Brunsvig-Lyneborg. Acten varede omtrent en Tiime. Marskalks-Taffelet fik Ende Kl. 12. Avancements: Geh:Cf:Raad: Grev Danneskiöld; Geh:Raader: Bothmar, Bille, Kleist; Riddere af Dannebr.: Grev Holst, Rabe, Baron Juell, Bernstorff, Staffeldt, Hoben, Rantzau-Ascheberg, Rantzau i Slesvig²⁾, Gen. Eppinger i Norge, Perckentin i Lübeck³⁾, Ahlefeldt før i Berlin⁴⁾, Osten i Naples; Conference-Raader: Friis⁵⁾, Dauw, Luxdorph, Hielmstjerne, Stampe, Charisius, Bärns, Adler Kirke-Inspecteur; Virkelig Et:R.: Petersen⁶⁾.

— 10. Præsenteret til Printz Friderich, Printzesse Charlotte, Dr. Juliana Maria, den regiærende Dronning; takket Kongen⁷⁾. Spiist ved Marskalks-Taffelet. — C. C. abs. Holst: Procuratorerne i Oplands Amt skal procedere Sager for Christianiæ Laugting.

— 11. Præsenteret om Eftermiddagen hos Enke-Dronningen.

¹⁾ Staldmester Henrik Adam Brockenhuus.

²⁾ Vicekansler i Slesvig Cai v. R.

³⁾ Henrik Diderik v. Berckentin, Domherre i Lybæk.

⁴⁾ Joh. Henrich v. A. († 1770).

⁵⁾ Joh. Fred. F., Kommitteret i Kommercekollegiet.

⁶⁾ Chr. P., Amtmand i Norge.

⁷⁾ nemlig for Konferensraadstitlen.

November 12. Begynt at extrahere paa de Bergenske Sager¹⁾).

— 13. Conseil in pleno.

— 16. Underskrevet Separations-Contracten mellem Mad. Gustmejer og Bargum²⁾).

— 17. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Wiborg Tugthuus, 2. Plan til Comoedie-Huuset, 3. Skiøders Læsning ved Lands-tinget i Jylland, 4. Prædiken mod Contrabande-Vahre³⁾), 5. De publique Tings Tilstand i Bergen, 6. Stadens Refusion for Afgang ved Placaten⁴⁾ om Copulations-Penge.

— 18. Giort Extract af de Bergenske Sager. — Om Eftermiddagen hørt Horrebows Søn examinere.

— 19. Opsat Dommen i Krogs Sag med Becker og Gleerup⁵⁾).

— 20. Conseil in pleno.

— 21. Johan Eichel kommer i mit Comptoir.

— 24. C. C. abs. Holst: 1. Contract om Odense Tugt-Huus, 2. Falsters Rytter-Districts Dømmes Indstevning, 3. Claudi Rossets Legatum⁶⁾).

— 26. Afsagt Dom i Krogs Sag med Becker og Gleerup. — Skifte-Commission hos Suhm udsat til 17. Decbr. — Ud læst Histoire du bas Empire Tom. 9.

— 27. Conseil in pleno. — Tryggevelde afbrænder.

— 28. Til Hove og spiist ved Marskalks-Taffel. — Bagger og Treschow faae hver 100 Rdr. og Sevel 50 Rdr. af Justitz-Cassen. — Commis. til Thott, v. d. Lûhe, mig og Esmarch⁷⁾).

¹⁾ Jvfr. 17. og 18. November.

²⁾ Jvfr. 15. December 1765. Efterretninger om det Guineiske Handelskab findes i Adresseavisen 1766, Nrr. 159 og 163.

³⁾ Jvfr. 20. August.

⁴⁾ af 27. August 1766 (sml. Plakat af 29. Decbr. s. A.).

⁵⁾ Luxdorph og F. C. Sevel havde i den nærmest foregaaende Tid som Kommissarier haft to Sager at afhandle, hvori Kaptajn Hans Georg Krogh, tidligere Guvernør paa Trankebar og Kommandant paa Dansborg, var Part. Det ene Kommissorium, udstedt 12. Oktbr. 1764, paalagde Kommissarierne at afhandle Tvistigheder mellem Krogh og Direktørerne for Asiatisk Kompagni, det andet, af 21. Marts 1766, at bilægge en Strid mellem Krogh og Købmændene Becker og Gleerup (Sjæll. Miss. 1764, Nr. 547, og 1766, Nrr. 222 og 23).

⁶⁾ Hiort-Lorenzens Legatrepertorium II, 94.

⁷⁾ Thott, V. A. v. d. Lûhe og Luxdorph skulde modtage af Etatsraad Henr. Chr. Esmarch nogle gehejme Papirer og Brevskaber, som denne

November 29. Krog gav mig 100 Rdr. Salarium for Sagen med Becker og Gleerup.

December 1. C. C. abs. Knuth: Auction over de grønlandske Vahre i Aalborg.

— **2.** Hørt Dons¹⁾ examineres af Kofod, Møllman og Obelitz.

— **3.** Frue Eilitz kommer i Barsel-Seng med en Datter.

— **4.** Ingen Conseil. — Gratuleret til Hoppes. — Conference-Raad Lund²⁾ dør.

— **5.** Muurmester-Svennene gjøre Opstand paa Raadstuen, saa at de maae lade hente Vagten. — Societet: Kratzensteen sluttede sin Afhandling om vis repulsiva. Talt om Kortets Stikning over K:havns Amt.

— **6.** Commission paa Slottet³⁾. — Samling hos Nissen i Kroghs Sag, men bleve ei eenige.

— **8.** Underskrevet 2 Stevninger for Skipper Wulf og Verraion⁴⁾ til 17. Decembris. — C. C. abs. Knuth, præss. Brandt og Levetzau, for første Gang, som auscultans: 1. Bøxel for Almuen i Sundmør samt Betaling for Brudevise og Trolovelse, 2. Bergenske Sager.

— **9.** Skifte-Samling efter Sal. Co[n]f:Rd. Bartholin. Annammet paa Christoffers Vegne 346 Rdr., som Seidelin havde udlagt, og 200 Rdr. til hans Mundportion. Revideret Brøndlunds Regnskaber. Reparationen paa Trudsholm kostede 450 Rdr. — Faaet Medaillen paa Kongens Formæling.

— **10.** Skrevet for Morten til Cammeret om hans Frieled. — Commission i Guldbrand Andreesens Sag, som optages til Doms. — Været i Smagens Selskab.

— **11.** Conseil abs. Bernstorff, som er syg. — Til Berlings Bryllup med Godiches Datter. Provst Hegelunds Text havde faaet Befaling om indtil videre ikke at udlevere (Sjæll. Miss. 1766, Nrr. 680, 81).

¹⁾ Jens Bing Dons († 1802).

²⁾ Peder Michaelsen Lund († 4. Decbr.).

³⁾ ∴: den Esmarch'ske Kommission. Jvfr. 28. Novbr. 1766 og 11. Februar 1767.

⁴⁾ Legationsraad Verrayon havde givet Skipper Henrich Frantzen Wulf af Bergen Fragt med en Ladning Vin m. m. fra Tyrkiet, og ved Skipperens urigtige Angivelser var der tilføjet ham Tab. Til at dømme i den derved opstaaede Strid mellem Parterne var der tidligere nedsat en Kommission, og 28. Novbr. blev Kommissionens Opgave udvidet til ogsaa at undersøge og paakende Verrayons Kontraprætentioner (Sjæll. Miss. 1766, Nr. 686).

var Syr. 6, 27. Stampe, Kalls, Nissen, Langebech og mange flere vare der og spiste om Aftenen.

December 12. Wasserfall har Monopolium paa Masker¹⁾.

— Paraden skal være i Rosenborg Have.

— **15.** C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Graah: 1. Fridrichstads Indvaaneres Bygning, 2. Skytz og Campementer i Norge, 3. Guarnisons-Skolerne sættes paa den gamle Fod. — Den gamle Jfr. Edinger gjør Opbud.

— **16.** NB. Den samme Streg, som blev spillet Obrist-L:t Poulsen²⁾, er skeet 1674 til Savona i det Genuesiske. See Theatr. Europæum T. XI p. 745 col. 2 fin. — Commission hos Rantzau i Verrayons Sag, opsat til Tiisdagen efter H. 3. K. d. 13. Januar 1767. — Hof-Junker Berregaard examineret af Cramer.

— **18.** Refereret Sagerne for Geh:Raaden, som er syg. — Conseil abss. Bernstorff og Thott. — Afsagt Dom i Gulbrand Andreessens Sag.

— **22.** Efterseet Hof- og Borg-Rettens samt Magistratens og Siællands Geistlige og Verdslige Skifter og sendt dem med Peer Larsen til Aagaard. — C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og jeg, Aagaard refererede: 1. Delinquenters Underholding i Findmarken, 2. Odense Tugthus.

— **24.** Udlæst Mallets Histoire de Hesse T. 1; maadelig skrevet og hidintil lidet interessant. — Arnstedt faaer sin Afskeed med Pension og Grev Holst kommer i hans Stæd³⁾.

— **28.** Generalinde v. Stöcken og Cammer-Junker Pfuld døde⁴⁾.

— **29.** Udlæst Lettres édifiantes Recueil XIX. — C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth og jeg, Aagaard refererede: 1. Skanderborg Baraquer, 2. Skifte-Protocoller i Store Hedinge, 3. Proceduren ved Ober-Hof-Retten.

¹⁾ Efter at Maskeraderne havde været ophørte i Kristian VI's og Frederik V's Tid, fandt det første Maskebal Sted ved Hoffet den 4. Decbr. 1766.

²⁾ Jvfr. 19. Januar 1764.

³⁾ E. L. Arnstedts Afsked blev først endelig fastslaaet ved kgl. Resolution af 30. Marts 1767; han fik 1200 Rdr. i Pension. Grev Magnus Moltke (ikke Holstein) rykkede samtidig ind i General-Krigsdirektoriet som Deputeret (Gen. Krigs-Dir.'s kgl. Ordres og Resol. 1767, Nr. 79).

⁴⁾ Francisca, f. v. d. Veckenen, Enke efter G. C. v. Stöcken, døde 24. Decbr. Kammerjunkeren Ehrenreich Sivert Pfuhl den 25. Decbr.; den sidste paa Jægersborg (Adresseavisen 1766, Nr. 193).

December 30. Sendt Proicks Forklaring om Skifterne paa St. Croix med Morten til Aagaard. — Gottsched er død.

1767

Januar 3. Udlæst Lettres édifiantes 20. Recueil.

— **4.** Udlæst fra 4. til 15. Seculum i Mosheims Historia Ecclesiastica¹⁾ samt det meeste af Holbergs Friderici 3. Historie i de 14 Dage paa Landet.

— **5.** C. C. abss. Holst og Knuth, Aagaard refererede: 1. Wiborg Tugthuus Arbeide for Delinquenter. 2. K:havns Magistrats Accise af Adskilligt. 3. Forskiæl mellem danske og norske Grevskaber; det Jarlsbergske var 1834 Sk $\ddot{e}$ 2L $\ddot{e}$ à Sk $\ddot{e}$ 2 T. H.-K. 4. Ved Comoedie-Huuset bliver Ober-Præsidenten med 2 af Magistraten og 2 af de 32 Mænd²⁾.

— **6.** Alt Qvæget er uddødt paa Jægersborg. — NB. Reventlau vil have Moderation i Skatter paa 220000 Rdr., som er tredie Parten, og har tilskrevet Seidelin og fleere om deres Betænkning.

— **7.** Skifte-Commission hos Suhm. Bang indleverede sit Indlæg, som Bruun tog til Besvaring. Udsat til 21. Januar. — Ild løs paa Cammeret i en Skorsteen.

— **8.** Conseil in pleno. — Bagger var her³⁾ i Masquerade-Klæder. — Kongen var i Gaar paa det militaire Ball i Post-Gaarden. Comedie roiale Nye-Aars Dag.

— **9.** Min Kone bar Wardien Møllers Søn Joachim paa Xstianshavn⁴⁾, Stampe, Ursin og Schumacher Faddere. — Skrevet mine Tanker om den Kgl. Resolution, at de

¹⁾ J. L. Mosheims Institutiones historiae ecclesiasticae (første Udgave 1726).

²⁾ Meningen er, at Overpræsidenten for Fremtiden skal være Overdirektør for Komediehuset, medens Hvervet som Meddirektører tilfalder to Magistratsmedlemmer og to af de 32 Mænd. Da Komediehusets Gæld hæftede paa Staden, skulde ogsaa dens Embedsmænd forestaa Ledelsen (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 56).

³⁾ ∴ i Luxdorps Hjem.

⁴⁾ Daaben fandt Sted i Frelsers Kirke.

Militaires skal alternere i Civil-Betieninger med de Civiles.
— Akeleie sendte min Kone en paque, som blev sendt tilbage.

Januar 10. Udlæst Lettres édifiantes Rec. XXI.

— **12.** C. C. abss. Holst, Knuth og Brandt: 1. Grambows Forestilling om Commissarier anl. Trundhiems publique Ting, 2. Frie Residence til Stiftamtmanden i Trundhiem, 3. Lønninger og Anticipationer ved Ober-Hof-Retten. — Baron Guldencrone søger at gjøre sin Søster Frue Eggers¹⁾ umyndig. — Faaet Bandurii Imp. orientale²⁾ af Suhm.

— **13.** Commission i Verraions Sag udsat til videre. — Skifte-Samling for sidste Gang i Bartholins Sterboe. Paa Trudsholms Regnskaber kom Christoffer omtrent 700 Rdr. til gode, og paa Aastrups Sterboet omtrent 300 Rdr. Dog siden det var mellem Sødskende, blev besluttet, at Cautionen, som er 500 Rdr., skulle deeles, saa at Christoffer i alt faaer 250 Rdr.

— **14.** Den røde Koe, som har været syg, fik en Tyre-Kalv. Morten beretter, at nogle troe det er Synd at bruge Raad og at Gud straffer med større Plage. — I Fredags³⁾ var Ild løs i Borres Drive-Huus. — Giort Cour til Thotts.

— **15.** Mad. Monrad dør. — Conseil in pleno. Den Sag om de Militaires Omvexling til civile Tienester foretaget. — Salarium for Plums og Andreesens Commissioner 70 Rdr. — Huusene ved Charlottenlund afbrænde.

— **16.** Om Aftenen spiiste her Berregaard, Skov og Holt, som berettede, at der var fra Østerbøigden i Grønland efter 40 Dages Reise kommen Folk til Vesterbøigden over Land, som flygtede for dem i Dalene, men forstod deres Sprog, dog havde et Sprog for dem selv. Nærmere Vei til Søes. — D. 16. viiste Conference-Raad Friis mig Interessenternes Besværinger over Directionen ved det Asiatiske Compagnie, som ere af stor Betydenhed. Statuen⁴⁾ har hidintil kostet 165/m Rdr., og paa Friises Part alleene 4000 Rdr.

— **17.** Været med min Kone og Suhms paa Fransk Comoedie, hvor der blev spillet Regnarnds Joueur og en

¹⁾ Sofie Amalie, Etatsraad Povl Eggers Hustru († 1767).

²⁾ Første Udgave udkom i Paris 1711.

³⁾ ☉: 9. Januar.

⁴⁾ ☉: Salys Statue af Frederik V paa Amalienborg.

Farce Les Chasseurs. Trouppen er elændig slæt. — Fordi der kom Ild i Sengen hos Frue Eggers, er hun fløttet til Brygger Anchersens¹⁾. — Holtes Beretning²⁾ er af Crantz.

Januar 18. Frøken Harboe skal have den unge Lindencrone³⁾ og Else⁴⁾ Justitz-Raad Hansen i Helsingør.

— **19.** C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth, Graah: 1. Delinquenter i Norge føres til nærmeste Fæstning, 2. Cathedralicum etc. i Riber Stift svares efter Fr. 1732, 3. Froeprediken i Holmens Kirke begynder Kl. 7.

— **20.** Jgiennemseet Louses Oversættelse af Popes 4de Ethic. Epistle⁵⁾.

— **21.** Den yngste Grev Knuth dør i Leipzig af Smaekopper⁶⁾. — Læst en Afhandling til Smagens Selskab om Løksalighed. [Tilføjet senere:] Slæt skrevet.

— **22.** Conseil in pleno.

— **23.** Societet præss. Carstens, Horrebow, Hee, Kratzensteen, Friis: Talt om Papiret, Landkortet skal trækkes paa. — Den unge Reich kom i Fortreed i Gaar paa Masqueraden.

— **24.** Underskrevet Stevningen i Rybergs Sag mod Rothe. — Geh:Raadens Betænkning om de Militaires, der skal have civiles Tienester.

— **25.** Wilhelm Holst dør. De 3 Brødre Johan Ludvig, Carl og Wilhelm ere døde efter deres Alder⁷⁾.

— **26.** C. C. abss. Holst, Knuth, Graah: 1. Randers Qvæg-Market forfløttet, 2. Foundation paa et Fattig-Huus i Nestved. Udl. ad exped. formedelst Geburts-Dagen.

— **28.** Læst Carstens Afhandling om Vocalers Sammenstødning i danske Vers⁸⁾. — Grev Ulrich Holst bliver Amtmand i Tønder.

— **29.** Giort Cour. — Moltke bliver Ober-Hof-Marskalk, og ingen Marskalk.

¹⁾ Jvfr. 12. Januar.

²⁾ Jvfr. 16. Januar.

³⁾ Joh. Fred. L. († 1817).

⁴⁾ ∘: Else Eichel Bartholin.

⁵⁾ Sml. »Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber« 6. Stykke (1767), S. 77 ff.

⁶⁾ Jvfr. 29. Oktober 1766.

⁷⁾ Amtmand i Tønder Fred. Vilh. Holstein døde 15. Januar; Johan Ludv. var født 1694, Carl 1700, Fred. Vilh. 1703.

⁸⁾ Jvfr. 12. Juli 1766.

Januar 30. Læst den franske Oversættelse af Tassoni *Secchia rapita*. Skriftet er ypperligt, Versionen skiødesløs.
— Capituls-Taxten: Rug 16 $\frac{1}{2}$, Byg 10 $\frac{1}{2}$, Havre 5 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$.

— **31.** Underskrevet med Dass Mad. Mummies Codicill, hvorved hun legerer sine Svenne og Birthe hver 100 Rdr.

Februar 2. C. C. abss. Holst, Knuth og Graah: 1. Betaling for Acter i Inquisitions-Commissionen, 2. Straf for dem, som udjage Fattige for Extraskatten.

— **3.** Laant Berregaard 350 Rdr., hvorimod jeg hæver af hans Løn i Martio 400 Rdr. og legger ud af de 50 Rdr. til Fridz. — Kgl. Resolution, at hvert Departement skal forestille til Bestillinger herefter som forhen.

— **4.** Commission i Rybergs Sag udsat til 25. Febr., ditto i Verrayons udsat til 11. Februarii. — Mad. Rotbøll¹⁾ dør om Natten. — Skrevet mine Tanker om en Comoedie, kaldet Selima.

— **5.** Conseil abss. Reventlau og Danneskiold.

— **6.** Societetet: Regnskaberne quitteerede, Beholding 1664 Rdr. Kratzensteen læste om en Feil ved Reaumurs Thermometr.²⁾

— **7.** Forordning om Renters Nedsettelse til 4 pC. — Grev Schmettau³⁾ lader forbyde Fridrichstads Indvaanere at bygge, og skriver et impertinent Pro-Memoria til det Danske Cancellie.

— **9.** Mad. Mumme dør⁴⁾. — C. C. abss. Grev Holst, Knuth, Hielmstjerne og Graah: 1. Accisens Beløb ved Kiøbenhavns Toldbod, 2. General-Vei-Mester Tienesten Syndenfields, 3. Stads-Physici Løn i Trundhiem, 4. Militaire Sygestue i Bergen, 5. Markederne i Aggershuus Stift, 6. Indkomsterne af Ober-Fiske-Veier Tienesten i Bergen.

— **11.** Om Formiddagen i Commission hos Esmarch paa Slottet; om Eftermiddagen i Verrayons Commission, hvor de bleve eenige om at sælge Viinen⁵⁾, og Commissionen udsat i 3 Uger til 4. Martii.

¹⁾ Ursula, f. Schnabel.

²⁾ Trykt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. X, 329 ff.

³⁾ H. V. Schmettow var kommanderende General i Norge og Præses for det norske Krigsdirektorium.

⁴⁾ Dorothea Elisabeth, sal. Boghandler Mummies, døde 9. Febr. i sit 70. Aar (Berlings Tidender Nr. 12 og Adresseavisen Nr. 21).

⁵⁾ Jvfr. 8. December 1766.

Februar 12. Conseil in pleno. Schmettaus Pro-Memoria¹⁾ circulerer i Conseillet.

— **13.** Justitz-Raad Holm til Danneskiolds²⁾ kommer i Post-Amtet og skal succedere Rheder. — Skifte-Commission til Suhms optagen til Doms; Skifte-Commissionen efter Grev Reventlau tilskrev mig at være Voldgifts-Mand med Klevenfeldt anl. Plesses Creditorer.

— **14.** Om Eftermiddagen fulgte jeg Mad. Mumme til Jorde, som blev begravet paa Tydsk Kirke-Gaard.

— **15.** Kongen skiænker v. d. Lühe Marskalks-Gaarden, Brockenhuus beholder sin Pension.

— **16.** Underskrevet Commissions-Stevningen i Justitz-Raad Smits Sag til 25. Februarii. — C. C. abss. Knuth og Graah: 1. Straf for dem, som udkaste Snee, 2. Tvende nye Membra blant de Comitterede i Fattiges Væsen, 3. Fro-Prædiken ved Holmens Kirke begynder 1 Tiime sildigere.

— **17.** Skrevet Betænkning over Schmettaus Pro-Memoria³⁾).

— **18.** Udlæst Histoire du bas Empire T. X. — I Smagens Selskab. Siette Støkke⁴⁾ trækkes, Baden optages i Selskabet. Priis-Materier: Solut: Grænserne af den politiske og moralske Dyd; Vers: En fredelig Regents Fortrin for en Erobrer. Vignetten forandret. Møller og jeg revidere Regnskabet. Præss: Nielsen, Guldberg, Lous, Møller, Carstens.

— **19.** Cons. abs. Danneskiold. Betænkningen anl. Schmettaus Pro-Memoria oplæst. — Skrevet et Pro-Memoria for Svennene i Mad. Mummess Skifte⁵⁾).

— **20.** Societet præss. Geheime-Raaden, Suhm, Rotbøll og jeg: Begynt at læse paa Biskop Friises Piece om Fiskeriet i Nordlandene⁶⁾).

— **23.** C. C. abss. Knuth, Graah og jeg: 1. Løn for den Islandske Lovs Forfærdigelse, 2. Wiborg Tugt-Huus. Aagaard refererede, siden jeg havde Tandpine.

— **25.** Commissionerne mellem Rothe og Ryberg samt

¹⁾ Jvfr. 7. Februar.

²⁾ Th. Holm, senere adlet Holmskjold.

³⁾ Jvfr. 12. Februar.

⁴⁾ af Forsøgene.

⁵⁾ Jvfr. 31. Januar og 9. Februar.

⁶⁾ Trykt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. X, 177 ff.

Told-Cämmererne og Justitz-Raad Smit holdne og udsatte til 26de Martii.

Februar 26. Conseil in pleno. — Den Reventlauske Voldgifts-Sag¹⁾ foretages paa Onsdag hos Klevenfeldt.

— **27.** Lov-Commission hos Rosenkrantz præss. Stampe, Kofod. Erklæring om Islandsk[e] Lov. — Societet præss. Hielmstjerne, Horrebow og Friis, som begge spiste hos mig om Aftenen: Oplæst af Biskop Friises Afhandling om Nordlands Fiskerie. Foreviist Tegninger af islandske Planter.

— **28.** Faaet Høieste Ræts Ordre²⁾. — Underskrevet Erklæringen om den Islandske Lovs Revision.

Marts 2. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst, Knuth og Graah: 1. Skanderborg Baraquer, 2. De nordlandske Handleres Præference i Bøndernes Sterboer, 3. Stubbekiøbing Kirke-Tiende, 4. Proprietariernes Forstrands-Rættighed i Jylland, 5. Brænde-Deputat til Præsterne paa Falster. Udl. ad exped. for Høieste Ræts Skyld.

— **3.** Hansen betalte mig de 400 Rdr. paa Berregaards Vegne og fik hans Assignation tilbage³⁾.

— **4.** Spiist om Middagen hos Klevenfeldt med Ancheren og Windelew og foretaget Voldgifts-Forretningen⁴⁾. — Siden i Verrayons Commission, udsat til 18. Martii.

— **5.** Høieste Ræt, præss. Rege og 30 Assessores. No. 68. Cammer-Assessor Lautrup boede i Jellinge Sogn og der gjorde Testamente, at de Fattige, generaliter, efter hans Død skulle have Renten af 800 Rdr. Hand flytter til Weile og dør. Jellinge Fattige disputere Weile Fattige disse 800 Rdr., men tabte.

— **6.** Skrevet et Pro-Memoria til Grev Danneskiold for Henneke om Boderne paa Børsen. — Geh:Rd. Reventlou kommer i Oeconomie-Collegium i Bernstorffs Stæd. — Skifte-Samling efter Bartholin hos Weyse og om Aftenen til Frue Weyses med Sevels og Justitz-Raad Hansen, hvis Partie med Else er declareret⁵⁾.

¹⁾ Jvfr. 13. Februar.

²⁾ c: Ordre til at møde i Højesteret.

³⁾ Jvfr. 3. Februar.

⁴⁾ Jvfr. 26. Februar.

⁵⁾ Jvfr. 18. Januar.

Marts 7. Ahlefeldt bliver Statholder i Holsteen og Dehn faaer Pension. St. Germain kommer i Krigs-Raadet. — Ud læst Recherches sur les decouvertes des Modernes.

— **9.** C. C. abss. Geheime-Raaden og Graah: 1. Islandske Lovs Revision, 2. Land-Soldaterne i Norge svare til den Fattiges Cassa, 3. Betleries Afskaffelse i Fyen, 4. Tømmer-Handlernes Privilegier, 5. Medicus ved Sorøe Academie. — Endnu er det ei afgjort med Krigs-Raadet.

— **10.** Skifte-Samling hos mig i Sal. Bartholins Sterboe. — Krigs-Directorium igien restitueret og Commissariatet afskaffet. I Directorio St. Germain Præsens, de øvrige: Gähler, Gørtz, Arenstorff og Schultze. Ordren parapheret af Reverdil.

— **11.** Frøken Harboes Ja-Ord med Hof-Junker Lindencrone¹⁾. — Læst det 7., 8. og 9. Capitul af Kofods Skrift om de gamle Love. — Efterseet med Müller Schlegels Regnskab²⁾ fra 1763 til 1767. Beholdningen er 663 Rdr.

— **12.** Conseil absente Printzen³⁾. — Printzen gaer af fra Artigleriet og Guarden, som combineres under Gørtz; Ahlefeldt faaer Regiment⁴⁾, Lehman skal assistere Gähler, Schultze skal ei underskrive med, uden Commissariats-Sager. Grev Ahlefeldt beholder 1000 Rdr. De øvrige 1000 Rdr. og Firks 500 Rdr. gaae ind i Krigs-Cassen. Printzen faaer 4000 Rdr.

— **14.** Gørtz gaer ud af Directorio og Guarden, hvilken Magnus Moltke faaer.

— **16.** C. C. abss. Grev Holst og Graah: 1. Veimester-Tienesten Syndenfields i Norge, 2. Kongens Fordringers Præference i Vestindien, 3. Randers Hospitals Korn-Indkomster inddrives ved Execution, 4. Hoffnagel⁵⁾ tillades at gjøre blaåt og hvidt Porcellain. — Kongen, med de andre, spiller Zaïre, Grev Holst og eendeel flere tilsiges at være Tilskuere⁶⁾.

¹⁾ Jvfr. 18. Januar.

²⁾ ∴ Regnskabet for de skønne Videnskabers Selskab, hvori J. H. Schlegel var Sekretær og Kasserer; F. A. Müller, den bekendte Kobberstik-samler, var Medlem af Selskabet.

³⁾ ∴ Prins Carl af Hessen.

⁴⁾ Hans Ad. v. A. fik Fynske gevorbne Regiment Dragoner.

⁵⁾ Sml. Nyrop, Bidr. til d. danske Industris Hist., S. 211.

⁶⁾ Jvfr. 8. Maj. Sml. Hist. Tidsskr. 8. R. II, 304 ff.

Marts 17. Bagger spiste her om Middagen og giennemgik Documenterne i Suhms Skifte.

— **18.** Klevenfeldt, Anchersen og Windeløw spiste her om Middagen. Afsagt Kiændelse i Voldgifts-Sagen mellem Reventlaus Sterboe og Plesses Creditorer. Verrayons Sag udsat til d. 24. Martii.

— **19.** Conseil in pleno. — Land-Værnen i Norge skal afskaffes.

— **20.** Læst et Brev om Kiærlighed til Fædernelandet¹⁾. — Den skaanske Dreng Hans Knudsen bliver hvervet. — Societet præss. Hielmst., Suhm, Horreb., Kratzenst., Friis: Udlæst Biskop Friises Piece om Fiskeriet.

— **21.** Kongen har Skarlagens-Feber.

— **22.** Udlæst Schlegels C[hristiarni] 1mi vita²⁾.

— **23.** Udlæst Pontoppidans Atlas T. 3. — Hans Knudsen kommer løs. — C. C. abs. Graah: 1. Acternes Betaling i Inquisitions-Commissionen, 2. Politiemester og Ræt i Christiansand, 3. Indqvarteeringens Repartition i Jylland.

— **24.** Læst Eigills og Asmunds Saga. — Verrayons Sag udsat til 14. Aprilis.

— **25.** Besøg af Akeleie og Biskop Friis, som tog Af-skeed. — Udstæd Gulbrand Andreesens Act.

— **26.** Conseil abs. Printzen og Geh:Raaden. — Faaet 100 Rdr. pro arrha i Baron Hagens Sag med Schimmelmann³⁾. Rybergs og Smits Sag udsatte til 30. Aprilis.

— **27.** Magnus Moltke kommer i Directorio.

— **28.** Mad. La Tour dør⁴⁾.

— **29.** Schmettau giver en Erklæring endnu værre end

¹⁾ Af Eiler Hagerup († 1795); udkom anonymt 1767.

²⁾ Sml. første Bind af *Geschichte der Könige von Dänemark aus dem Oldenburg Stamme*; udkom 1769.

³⁾ 24. April blev udstedt kgl. Kommissorium til Luxdorph og H. D. Brinck-Seidelin om at undersøge og dømme i et Mellemværende mellem H. C. Schimmelmann og den kurfyrstelig sachsiske Gehejme-Krigsraad og Vice-Generalakcise-Direktor Ernst Friedr. Friherre v. Hagen, med hvem Schimmelmann havde været associeret i en Furagelevering under Syvaarskrigen. Den sachsiske Baron mente at have 19000 Rdr. til Gode hos Schimmelmann, men denne vilde ikke betale (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 234).

⁴⁾ Adresseavisen (Nr. 51) angiver Dødsdagen til 30. Marts.

det første Pro-Memoria¹⁾. — Spectaclerne skal vedvare til den stille Uge²⁾.

Marts 30. C. C. abss. Geheime-Raaden og Graah: De Fattiges Huus i Bergen bevilges en Søe-Tønde³⁾.

April 1. Cap:t Witth myrdes af sin Tienere og en Under-Officeer.

— **2.** Ingen Conseil. — Schmettaus Pro-Memoria anl. Slaverne.

— **3.** Fulgt Mad. La Tour til Jorde i den Reformeerte Kirke med Geh:Cf:Rd. Gram, Grev Ahlefeldt, Juell, den unge Gram⁴⁾, Mazar, Biskop Harboe og begge de franske Præster⁵⁾. — Afsagt Decision i Suhms Skifte. — Societet: Rotbøll læste Historiam botanices og fremviiste Urter fra St. Croix.

— **4.** Printz Friderich examineres.

— **6.** C. C. in pleno: 1. Børnedaab i Kirken om Vinteren, 2. Siette- og Tiende-Penge til Siællands Præste-Enke-Cassa af Penge, som gaae til Holsteen, 3. Nexøe Havns Vedtægt, 4. Taxt for Hyrekudskene, 5. Odense Tugt-Huus og dets Bogholder, 6. Stubbekiøbings Kirkes Tiende. — Grev Schmettau gaaer af med 3000 Rdr. aarlig og 8000 Rdr. til hans Giæld. Rantzau-Ascheberg kommer i hans Stæd⁶⁾.

— **7.** Pro-Memoria fra Directorio, at af de Norske National-Troupper beholdes kun 3 Dragoun- og 8 Infanterie-Regimenter, respective til 855 Mand og 200 Land-Værn samt 1956 Mand og 850 Land-Værn, foruden Ober-Officerer; dog at for hver af de 2 geworbene Infanterie-Regimenter og for Artiglerie-Corpset tillige indrettes 3 Batailloner, hver til 5 à 600 Mand. Skieløberne afskaffes.

— **8.** Fiskeriet af Torsk i Bergen giver stor Velsignelse af sig.

¹⁾ Jvfr. 7. Februar.

²⁾ Herom udgik et Missive til Overpræsident, Borgmestre og Raad i Kbhvn. af 30. Marts. Det gjaldt baade de danske og franske Skuespil (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 171).

³⁾ For Søtøndens Udlæggelse paa Bergens Vaag skulde de søfærendes Fattighus i Byen oppebære en Afgift af hvert Skib (sml. Reskriptsaml. under 30. Oktbr. 1767).

⁴⁾ Chr. Fred. v. Gram († 1768), Louise Reventlows første Mand.

⁵⁾ Mad. La Tour var Enke efter reformert Præst.

⁶⁾ som kommanderende General i Norge.

April 9. Conseil in pleno.

— **10.** Societet: Rotbøll læste om is- og grønlandske Planter og foreviiste westindiske Fiske.

— **11.** Commissariernes Dom confirmeret i Høieste Ræt i Kroghs Sag mod Becher og Gleerup¹⁾.

— **13.** Spadseeret til Trørøds Bakke. — C. C. abss. Holst, Knuth og jeg: Hr. Rotbøll til Trinitatis Kirke forretter tillige Catechets-Embede.

— **18.** Udlæst Warton on Pope²⁾.

— **21.** Udlæst Lettres édifiantes 22. Recueil.

— **22.** C. C. abss. Holst, Knuth og Graah: 1. Wiborg Tugthuus, 2. Ober-Fiske-Veier Tienstens Indkomster i Bergen, 3. Naar Penge maae udsættes paa 5 pC:to, 4. Sportler for Dommere og Procuratorer i Westindien. — Underskrevet Stevning i Steffensens Sag³⁾ til 30. Aprilis og faaet pro arrha 50 Rdr.

— **23.** Var paa Dr. Rotbølls Disputatz, hvor Hee og Bluhme opponerede. — Conseil abs. Printzen. — Toe Pro-Memorier om Guarnison i Kiøbstæderne i Norge og om Land-Milicen i Danmark.

— —⁴⁾. Det til Land-Milicen i Danmark contribuerende Hartkorn:

Siælland, Falster, Møen og Lolland	119580	Tønder
Fyn og Langeland	47940	»
Synder-Jylland	63600	»
Norder-Jylland	75129	»

S:a 306249 »

To geworbene Infanterie-Regimenter gaee til Norge; af det eene legges en Bataillon i Trundhiem og een i Bergen. Det andet afløser det Nordenfieldske, som ligger Søndenfields og skal her ned. Officerer og Gemeene, Artiglerister og Ingenieurer nyde alle frie Qvarteer.

¹⁾ Jvfr. 19. November 1766.

²⁾ Joseph Wartons »Essay on the Genius and Writings of Pope«.

³⁾ Luxdorph og Justitsraad B. G. v. Obelitz fik 11. April kgl. Kommissorium til at dømme i en Strid mellem Brygger Lauritz Nyeland Stephansen paa den ene Side og Købmand Frantz Henrich Kreutzfeldt samt Byfogden paa den anden Side ang. de nærmere Omstændigheder ved en Vekselprotest (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 190).

⁴⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 22.—25. April.

I Danmark gives til Artigleriet 600 Mand af Oldenborg og Delmenhorst, og 600 Mand af Norge. Til hver af de 16 geworbene Regimenter Infanterie anhænges 500 Nationales, hvoraf Slesvig og Holsteen leverer 1398 Mand, de danske Provintzer de øvrige. Desuden leverer Landet aarlig 700 Recruter, som skal tiene i 6 Aar.

April 25. Dons disputeerte for Doctor-Graden; Jacobi, Obelitz og Kofod opponerte.

— **26.** Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen, som gjorde Bøn for Kongens tilstundende Salving.

— **29.** C. C. abss. Holst, Knuth og Brandt: 1. Skanderborg Baraquer, 2. Privilegier for den Tydske Jødiske Meenighed, 3. Fattiges Cassa paa Færøe, 4. Tobaks-Spindernes Tall i K:havn, 5. Forandring ved Land-Milicen i Danmark, 6. Slavernes Hensendelse til Fæstningerne i Norge.

— **30.** Conseil in pleno. — Smits og Steffensens Sag udsatte til 14. May, Rybergs indtil viidere.

Maj 1. Gik i Processionen og var ved Salvings-Acten samt spiiste ved Marskalks-Taffelet. Ober-Hof-Marskalken og Baron Wedel Geheimeraader; Grev Rantzau-Ascheberg blaae Ridder; Bähr, Beulewitz, Bluhme, Rosenørn Riddere af Dannebroke; Schrødersee, Eric Scheel v. Holstein, Simonsen, Hauch, Paulli Conference-Raader; Klevenfelt, Fleischer, Bagger Laugmand, Fæddersen virkelige Etatz-Raader; Sevel og Bagger Justitz-Raader etc.

— **2.** Conference-Raad Friis¹⁾ døde om Formiddagen.

— **3.** Brev fra Cammeret, at Morten faaer sin Friehed for 20 Rdr. og løse Bevillingen²⁾.

— **4.** Underskrevet Stevning i Baron Hagens Sag til 14. May. — Været ved Doctor-Promotionen. Rosenstand³⁾ creerede Cramer, Bloch, Rotbøll og Münther. Holt Oration de tolerantia og Rotbøll solverede det problema, om 2. Joh. v. 10 var mod Tolerance. Kofod³⁾ creerede Dons og Justitz-Raad Friis³⁾ Buchhaue og Kron. — Verrayons Sag udsat til

¹⁾ Joh. Fred. Friis, Kommitteret i Kommercekollegiet.

²⁾ Jvfr. 10. December 1766.

³⁾ Dekanerne i de forskellige Fakulteter kreerede Doktorerne: P. Rosenstand-Goiske de teologiske, Kofod-Ancher den juridiske og Chr. Lodberg Friis de to medicinske. Højtideligheden blev efter Sædvane indringet med Frue Kirkes Storklokke fra Kl. 8 til 9 Form. Kl. 9 begyndte Pro-

19. Maj. — Om Aftenen Masquerade. — Om Natten afbrændte en Brøgger-Gaard paa Amalienborg.

Maj 6. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: 1. Hvorfra de 4 Miile regnes, som Fremmede ei maae nærme sig Island, 2. Sorenskr[i]verens Ræt til at forsegle paa Lyst-Gaarde ved Trundhiem.

— 7. Conseil in pleno. Begge Pro-Memorier om den Danske og Norske Milice. — Om Natten antendtes en farlig Ild, hvorved Kongens Brygger-Huus afbrændte¹⁾.

— 8. Kongen spiller Zaire i Conseillets Overværelse²⁾.

— 9. Extraheret Velasquez om de ubekjendte Bogstaver paa de spanske Mynter. — H. M:t befalede, at den Post om de geworbene Troupper i Norge skal strax expederes.

— 10. Sperling faaer det hviide Baand.

— 13. C. C. abss. Holst og Knuth, Aagaard refererede for mig: 1. Spinderie fra Wiborg Tugt-Huus, 2. Dynkerkernes Seilads under Island, 3. Norske Officerers Extra-Frie-Skyds, 4. Nexøe Havne-Vedtægt, 5. Middelfart Indqvarteerings Hjelpe-Skat.

— 14. Conseil in pleno. De danske Sager bleve ei foretagne. — Seidelin, Sevel og Obelitz var i Commission. Smits og Steffensens Sager udsatte til 3. Junii, Baron Hagens indtil viidere.

— 16. Bispinde Hersleb dør³⁾.

— 17. Cammer-Junker Levetzau⁴⁾ tog Afskeed og reiser udenlands.

— 18. Giort Bispinde Herslebs Gravskrift.

— 19. Skrevet Pro-Memoria for Svennene⁵⁾.

— 20. C. C. abss. Holst, Knuth, Hielmstjerne og jeg, Aagaard refererede: 1. Fierding-Chirurgi i Island, 2. Veiarbeidet, 3. Capellaners Indkomster i Kiøbstæderne, 4. Videnskabs-Selskab i Trundhiem. — NB. Trudsh[olm] sælges

cessionen til Studiegaarden, hvorefter Akten fandt Sted paa den øverste Høresal. Ceremonien indlededes og afsluttedes med Vokal- og Instrumentalmusik, udført af Studenter (Berlings Tidender 1767, Nr. 36).

¹⁾ Beretning om Branden i Adresseavisen 1767, Nr. 66.

²⁾ Jvfr. 16. Marts.

³⁾ Ogsaa i Adresseavisen (Nr. 70) angives Bolette Herslebs Dødsdag til 16. Maj.

⁴⁾ Albrecht Philip L. († 1817); han gik som Attaché til Paris.

⁵⁾ Jvfr. 19. Februar.

for 30000 Rdr. og 100 Ducater. — Hersleb proponerede mig [i?] Commission for Magistraten mod [de] 32 Mænd¹⁾.

Maj 21. Aagaard refererede i Conseillet. — Contra-Commissarius med Sevel i Steffensens Sag²⁾.

— **22.** Skifte-Commissionen efter L:t Suhm sluttet.

— **23.** Udlæst History of England in a Series of Letters³⁾.

— **24.** Geheime-Raaden var hos mig om Eftermiddagen og saae mine Bøger⁴⁾.

— **26.** Admiralinde Suhm⁵⁾ dør i Øverrod.

— **27.** Udlæst Hardion T. 17 og 18. — C. C. abss. Holst, Knuth og Aagaard, udl. ad exped.: 1. Regimenternes Inddeeling i Norge, 2. Geworbene Trouppers Opsendelse og Officerers frie Quarteer, 3. Kiøbenhavns Professorers Enke-Casse.

— **29.** Udlæst Lettres édifiantes 23. Recueil.

— **30.** Borre betalte 40 Rdr. af Skiøtte-Venget og 3 Rdr. til Bønderne.

— **31.** Fridtz Rosenkrantz kommer i Conseillet og Skack paa Kammeret. — Udlæst Lettres édifiantes 24. Recueil.

Juni 2. Udlæst Lettres édifiantes 25. Rec. — Carlsens Sag optagen til Dom. — Bork adjungeres Graah⁶⁾ og skal succedere ham. Faaer aarlig 300 Rdr. og qvitteerer de 200 Rdr. i Hielmstiernes Contoir, som Debes faaer, samt de 100 Rdr. ved Høieste Ræts Protocol. Naar Graah dør, giver hand aarlig 200 Rdr., som Hans May:t disponerer over, til Stampe de 200 Rdr., som hand nu faaer af Aagaard, og endnu 200 Rdr. for det, som Stampe faaer af Graah, samt til Frue Graah 300 Rdr., og, naar hun dør, disponerer H. M:t over 100 Rdr. af dem.

¹⁾ Kommissoriet — for Luxdorph og Justitsraad Joh. Poul Bager — udstedtes 5. Juni. Striden mellem Magistraten og de 32 Mænd var opstaaet i Anledning af en ny Jordebog over Bistrup Gaard og Gods (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 327).

²⁾ Jvfr. 22. April. Luxdorph og Sevel blev 5. Juni Steffensens Kontrakommissarier i en Sag, som Joh. Dav. Reinicke havde rejst mod ham (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 325, jvfr. Nr. 189).

³⁾ London 1764; tillægges ofte G. Lyttelton (saaledes i Bibliotheca Luxdorphiana II, 85), men er af Oliver Goldsmith.

⁴⁾ Otto Thott var jo ligesom Luxdorph en stærkt interesseret Bogsamler.

⁵⁾ Hilleborg Cathrine, f. Lerche.

⁶⁾ som Kancelliforvalter i Danske Kancelli.

Juni 3. Faaet 100 Rdr. for Reventlaus Voldgifts-Sag. — Berregaard bliver Geh:Raad. — C. C. abss. Holst, Knuth og Aagaard: 1. Regimenternes Tall i Norge, 2. Frie Qvarteer for Officeererne i Norge, sc. de 3 Regimenter, Ingenieurer og Artiglerister, 3. De 580 Recruters Inddeeling i Danmark, 4. Om Riibe og Colding skal hielpe til Siællands Indqvarteering, 5. Hvor nær mand maae fiske ved Island, 6. Frie-Slagtere de 4 Sommer-Maaneder, 7. Skoleholderes Løns Inddrivelse, 8. Westindiske Skifters Afgiørelse, 9. Storms Forslag, at Stiftamtænd skal være Præsidenter¹⁾, 10. Contract mellem Cancellie-Bud Simon og Hans²⁾, 11. Den Keiserlige Minister begiærer et Catholsk Capell³⁾. — Stephansens Sag udsat til 25. Junii, Smits til 17. ditto.

— 4. Conseil in pleno. Bernstorff introducerede Rosenkrantz. Forordning, hvorved aabenbare Skriftemaal ophæves, dog Cancellie-Sportlerne uforkrænkede⁴⁾. Siden H. M:t vil, at den frie Hverving skal prøves i et vist District, saa foreslaaes dertil Kiøbenhavns, Roskilde, Hirschholm og Holbeks Amter.

— 5. Igiennemlæst Knud Carlsens Sag, og sendt den til Tausan. — Spadseeret til Giise-Søen.

— 8. Skrevet et Indlæg for Henneke⁵⁾.

— 9. Reist med Graah, Borck og Johan Eichel, i Herrens Navn, Kl. 2 Eftermiddag og kom til Sorøe om Aftenen Kl. 12;

¹⁾ Amtmanden i Aggershus Stift, Casp. Herm. Storm, havde indgivet en Forestilling om, at det var umuligt for en Stiftamtmand i Norge med den Gage, der var tillagt ham, at opføre sig efter sit Embedes Værdighed eller opfylde den Gæstfrihed, hvilken Nordmanden som en Pligt udkræver af hans Øvrighed; han foreslog derfor, at Præsident-Embederne i Stifternes Hovedstæder ved indfaldende Vakance for Fremtiden skulde annekteres med Stiftamtmandenes. Kancellikollegiet fandt dog dette Forslag aldeles utjenligt til den kgl. Tjenestes Befordring (D. K. Supplikprot. 1767 I, Nr. 1283).

²⁾ Simon Hansen afstod ved denne Kontrakt sin Tjeneste til Hans Jensen Teilmann, som 1762 havde faaet kongl. Løfte paa Bestillingen (D. K. Supplikprot. 1767 I, Nr. 1323).

³⁾ Grev Philip von Welsberg vilde opføre Kapellet paa et købt Grundstykke, hvoraf han ønskede at nyde de samme Privilegier og Friheder, som var forundt de fremmede Ministres Gaarde (D. K. Oversekr. Breve 1767, Nr. 401).

⁴⁾ Forordn. af 8. Juni 1767.

⁵⁾ Jvfr. 6. Marts.

logerede hos Johan Adolph Voss, som nu er 77 Aar gammel. — Seidelins Foged, Brøndlund, skal have druknet sig.

Juni 10. Besøg af Erichsen, som viiste mig det, som var færdigt af Speculo Regali¹⁾. — Reist Kl. 10 til Corsør og fik Qvarteer hos Kiøbmand Eggertsen. Geheime-Raaden kom Kl. 7 directe fra Gaunøe. — Naboen druknede i Brønden om Natten.

— **11.** Om Bord Kl. 7¹/₄. God Bør, 3 Tiimer paa Vandet. Geheime-Raaden var med paa Smakken. — Om Eftermiddagen til Odense. Qvarteer hos Kiøbmand Iversen paa Nørregade. — Kongen spiste offentlig om Aftenen.

— **12.** Mønstring om Formiddagen.

— **13.** Reist fra Odense til Middelfart. Været paa det lille Belt i 1¹/₂ Tiime. Om Aftenen til Colding. Got Qvarteer hos Hans Christian Høxbroe.

— **14.** I Høimesse. M. Ole Westphal prædikede om Troens Grund, Kiændemærke, Frugt og Ende, saa hastig, at ingen kunde følge ham, og det varede i 10 Minuter. Derefter dræbede hand mig med Snak i dobbelt lang Tiid. — I Kirken er blant andet denne Steen med 2 Vaabner af 1548: Præclara de gente satus Christophorus Urne | De Skougaard parvo conditur hoc tumulo | paa Gulvet i Choret.

— **15.** Reist om Morgenen Kl. 4¹/₂ fra Colding. Spiist meget vel om Middagen i Mastrup Præstegaard, ¹/₂ Miil fra Hadersleb, hos Hr. Johan Qvedensen Harboe, Præst til Hoptrup. Præstekonen, 19 Aar gl., havde en Datter samt Moder og Mormoder, som var 81 Aar gammel, i Live. — Om Aftenen til Flensborg. Qvarteer hos Stads-Secreterer Lüders. Veiene dertil ere forsynede med Rækværk. — Der var Ild i Skorsteenen hvor Kongen logerede.

— **16.** Om Aftenen til Slesvig. Qvarteer hos Gewürtz-Kremmer Marchmand.

— **17.** Spadseeret om Aftenen i Neuwerk. — Om Aftenen Bunte-Reihe til Hove. Comoedie fra 7¹/₂ til 10. De Hamburger- og Bremer-Deputerede havde Audientz og haranguerede Kongen.

— **18.** Nye Forordning om Skatten i Norge fra Cammeret²⁾. NB. Da Børn og Tienstefolk bleve frie, faldt Extra-

¹⁾ Udkom 1768.

²⁾ Anordn. af 3. Juli 1767.

skatten med eet fra 450/m Rdr. aarlig til 140/m Rdr., hvoraf nu kun betaales 70/m Rdr. — Beseet Thum-Kirken. — Om Aftenen i Comoedie.

Juni 19. Mynstring om Formiddagen. Været hos Geheime-Raaden¹⁾ anl. Fr. om Land-Milicen, Ordren om den frie Hverving og Indqvarteeringen i Norge.

— **20.** Haven var illumineret om Aftenen. — Geheime-Raaden var hos Reventlau paa Altenhof.

— **22.** Været til Couren med Bork og Bartholin. — Comoedie og Buntereihe paa Slottet.

— **23.** Spadseeret i Gottorp Have.

— **24.** Posten, som skulde kommet i Mandags²⁾ Aftes, kom først i Morges Kl. 3 og medbragte Cancellie-Collegium af 10. Junii.

— **25.** Reist Kl. 10 Formiddag til Rendsborg. Qvarteer hos Hr. Conradi, Haupt-Pastor til Guarnisons-Kirken. — Kongen spiste paa Kohøvd om Middagen. Besaae Fabriquen i Eckrenførde og kom til Rendsborg Kl. 8. — Spiist in communi af Stads-Kokkens Mad hos Graah.

— **26.** Beseet Fayence-Fabriquen. — Kongen mønstrede om Formiddagen.

— **27.** Atter Mønstring. — Printzen af Glücksburg³⁾ faldt af Hesten.

— **28.** Guarnisons-Kirken, General-Superintendent Struensee. Tienesten begyndte Kl. 10 og Paraden Kl. 11, saa at Commandanten og eendeel af Guarnisonen maatte gaae ud under Prædiken. Kongen var ei i Kirken. — Beseet Tøihuuset. — Reist til Hohenwedsted og lagt der om Natten.

— **29.** Reist fra Hohenwedsted over Itzehoe til Glückstad og der beseet det Bassin, hvor Doggen skulle været, samt et af Digerne. — Qvarteer hos Cancellist Lau. — Illumination om Aftenen i Jomfrue-Stien og anden Steds.

— **30.** Reist om Morgenen Kl. 6 til Altona og spist Frokost i Rellingen. Qvarteer hos Justitz-Raad Harmsen. — Kongen mønstrede i Glückstad. — Beseet adskillige af Illu-

¹⁾ Paa Rejsen var Luxdorph jævnlig hos Thott for Kancelliforretningernes Skyld. Notaterne herom er udeladt, naar Genstanden for Handlingerne ikke angives.

²⁾ d: 22. Juni.

³⁾ Frederik Henrik Vilhelm (1747—79).

minationerne, som løkkedes meget got. — Kongen kom Kl. 6. — Gähler styrtede med sin Hest.

Juli 1. Cancellie-Coll. af 17. Junii ankom med Posten. — Conseil hos Bernstorff abs. Danneskiold, ref. C. C. 10. Junii: 1. Garnet, som Tugt-Huuset i Wiborg lader spinde, 2. Friepasser, som Selv-Eiere udgiver til Bønder-Karle, 3. Skibsbroen i Nexøe. — Kongen var i Hamborg paa Comoedien og kom hjem Kl. 10.

— **3.** Reist med Graah, Bork og Bartholin efter Maaltid til Hamborg. Den 3die Julii reiste vi til Hamborg¹⁾, og holt for den Schwartz Adler, hvorfra vi bleve henviiste til Kayser-Hoff, hos en ugift Mand, der havde været Schimmelmans Kok og nylig havde nedsat sig. Vi gik strax til Comoedien, hvor Kongen kom. Der blev spillet Soliman II, et Støkke, som er taget af Marmontel og forfattet paa Fransk i Vers, men oversat paa Tydsk i solut Stiil. Acteurerne gjorde det meget bedre, end jeg havde ventet, i sær Roxolane. Slutningen var beqvem. Solyman siiger: En Regents Løksalighed begynder først fra den Tiime, hand lærer at kiænde Dyden. Om Aftenen spiieste vi flamsk Sild og laae elændig om Natten. Om Morgenen var det som sædvanligt Regn og Blæst; dog besaae vi om Formiddagen Vogts, Grewes, Hattungs og Pickels Haver. I Vogts var levende Traner, i Hattungs en prægtig Hekke af Agrifolio eller Hulsen. Om Middagen spiieste vi slæt, i Selskab med Baron Proick, som forsikrede, at om hand ei havde kiøbt sig en Plantage, var hand kommet [som] en forgiældet Mand tilbage²⁾. Derpaa vare vi i Thumen, og i Herolds Boglade, hvor der ikke var en Bog fangelig af dem, jeg søgte. Derfra droge vi til Bomhuuset og saae siden Michaelis-Kirke, der skal være en 6- eller 8-Kant, men efter mit Tøkke ingen kiøn Architectur. Derfra droge vi hjem³⁾. — Kongen spiieste hos Schimmelman.

— **4.** Kom hjem om Aftenen fra Hamborg. — Kongen spiieste paa Oldenhorst⁴⁾ ved Alsteren.

¹⁾ Denne udførligere Beretning om Rejsen til Hamborg findes paa det modstaaende hvide Blad.

²⁾ nemlig fra Posten som Generalguvernør i Vestindien.

³⁾ Derefter følger et specificeret Regnskab over Rejsedgifterne, ialt 36 Rdr. 10 ß, for alle fire.

⁴⁾ c: Uhlenhorst.

Juli 5. Duell mellem Baron Bülow og General-Major v. Eyndten med Pistoler. Kuglerne gik i Luften.

— **6.** Kongen var hos Schimmelman paa Maskerade i Hamborg.

— **7.** Kiørt om Eftermiddagen til Blankeneese, igiennem Niienstedt, hvor Kirken er af Bindings-Værk, samt en kiøn Have, tilhørende en Hamborger, og Doppenhude¹⁾, hvor Hugo Grotius har boet, og spiist hos Færgemanden om Aftenen. En meget behagelig Reise langs med Elben.

— **8.** Refereret for Geh:Raaden: a. Halvparten af C. C. 17. Junii, som ei blev refereret i Conseillet d. 1. Julii, deriblant Publica: 1. Fridericiæ Hielpe-Skat, 2. Brand-Officerer i Trd:hiem bære galonnerede Hatte; b. C. C. af 23. Junii: 1. Selv-Eier Skiøders Læsning, 2. Fattiges Cassa paa Færøe, 3. Tobaks-Spinderes Tall i K:havn. — Spiist in communi hos Graah, siden seet Voxdukkerne og den illuminerede Palemaille. — Kongen var spadseerendes paa Gaden og i Jøde-Synagogen.

— **9.** Reist fra Altona til Segeberg i den værste Vei, der optænkes kunde. Qvarteer hos Dr. Hensler, megel vel.

— **10.** Været paa Travendahl og beseet Haven.

— **11.** Skrevet mine Tanker om Land-Milice-Fr. og den frie Hverving. — Om Aftenen var Comoedie paa Travendahl. — Beseet Kalkbierget, som er værd at see, samt gaaet Segeberg igiennem.

— **12.** Været hos Geheime-Raaden paa Travendahl, og hørt Gemaks-Prædiken af Provst Ahleman; men jeg kunde ikke forstaae ham. Spiist hos Gartneren og siden gaaet op paa Kalkbierget.

— **13.** Reist med Borek og Bartholin samt Dr. Hensler til Plöen, og paa Veien beseet Ascheberg prægtige Have. Høi-Salig Kongen var just den Dag, da Forandringen i Rusland skeede²⁾, paa et Bierg der i Haven, som da hed Bellevue, men siden af Almuen, quasi per instinctum, blev kaldet Königsberg. Derom har Grev Rantzau opsat en Tavle i et Lysthuus. Vi kom forbi et Bonde-Huus, som var tiltænkt Jean Jacques Rousseau, hvor Greverne af St. Germain, Rantzau og Schmettau ville givet ham en Pension. Vi be-

¹⁾ ∴ Dockenhude.

²⁾ Jvfr. Side 166.

saae Slottet og Haven i Pløen, spiiiste hos Værts-Huusmand Gundelach, drak Caffee hos Henslers Svoger Hr. Callisen, og kom hiem om Aftenen Kl. 10^{1/2}¹⁾.

Juli 14. Paa Travendal om Formiddagen hos Geheime-Raaden. — Conseil paa Travendahl abs. Reventlau. Directorii Erindringer mod Fr. om Land-Milicen og den frie Hverving. — Om Aftenen var mit Selskab paa Comoedien.

— **15.** Refereret for Geh:Raaden Canc.-Coll. af 1. Julii: Hvem der skal bestriide Skyds, Laugræt og Vagt-Hold i Christiansands Stift. — Reist med Graah, Bork og Bartholin til Lübeck. En meget ond Ve.

— **16.** Beseet Mariæ-Magdalænæ, St. Petri og Thum-Kirkerne samt Tøihuuset etc. og været paa de 3 Boglader, samt paa Volden²⁾. — Kongen var i Pløen.

— **17.** Reist om Morgenens tilbage til Segeberg. — Om Eftermiddagen hos Geheime-Raaden paa Travendahl. — NB. Fæddersen i Christiania faaer sin Afskeed, og Stockfleth bliver Præsident i hans Stæd³⁾, samt skal reglere Indqvarteeringen med Rantzau. Underskrevet i Bramsted, men dateret Rendsborg d. 20. Julii. Efter Grev Rantzau-Aschebergs Forslag, under Paaskud, at Fæddersen allene var Skyld i Opholdet ved Indqvarteeringen, da dog eendeel af de øvrige Magistrats-Personer og de beste Borgere giærne ville, samt at hand hartad var færdig at stifte en Rebellion etc., hvilket St. Germain refererede Kongen, som derpaa resolverede disse Expeditioner. Førend de afgik, indløb Efterrætninger, at Qvarteererne vare reglede, men som det hedde, at det ei var skeet af Fæddersen, men af Ancher og de andre beste Kiøbmænd, gik Expeditionerne ligefuldt afstæd⁴⁾.

— **18.** Spiist om Middagen hos Etatz-Raad Steeman med det Tydske Cancellie og stort Selskab. — Om Aftenen paa Viin-Kiælderen hos Raadmand Wiedeman. Beseet Rantzaus

¹⁾ Jvfr. Note til 16. Juli.

²⁾ Ligesom ved Udflugten til Hamborg (3. Juli) har Luxdorph ogsaa — paa de modstaaende hvide Blade i Dagbogen — noteret Udgifterne ved den Pløenske Rejse (13. Juli) og ved Rejsen til Lybæk. Jvfr. 31. December.

³⁾ Jvfr. 13. August.

⁴⁾ Jvfr. 22. Juli.

Monument og Obelisk¹⁾. — Kongen var hos Rantzau paa Askeberg.

Juli 19. Skrevet Hielmstjerne til anl. Grev Laurwigs Sag²⁾. — Kongen drog til Lübeck Kl. 11 og kom hjem om Aftenen Kl. 8. Hof-Junker Gusman anstillede et Fyrværkerie uden for Travendahl for Kongen.

— **20.** Reist over Bramsted, Kellinghusen etc. til Rendsborg. NB. Veien over Bramsted er 10 Miile, men derimod falder ingen Relais paa det Førstelige.

— **21.** Reist til Schleswig, hvor Kongen kom Kl. 7.

— **22.** Refereret for Geheime-Raaden Cancellie-Coll. af 8. Julii: 1. Hvorledes Fridrichstads Borgere maae bygge, 2. Indqvarteeringens Fordeeling i Jylland. — Expeditionerne til Norge, vid. d. 17de, afgaae med Posten. — Comœdie til Kl. 10.

— **23.** Reist fra Slesvig til Flensborg om Eftermiddagen.

— **24.** Beseet Nicolai og Mariæ Kirker. — Seet en Kameel.

— **25.** Reist til Colding og spiist om Middagen i Hadersleb Post-Gaard.

— **26.** Reist om Aftenen og spiist i Snoghøi samt gaaet over Beltet.

— **27.** Reist fra Middelfart til Odense. — Geheime-Raaden blev stærk angreben af Colica paa Veien, men kom sig, Gud skee Lov, igien.

— **28.** Reist fra Odense til Nyborg og gaaet med Geheime-Raaden over Beltet i 3 Tiimer.

— **29.** Reist til Gaunø. Remmen af min Vogn gik i tu, saa vi kom først Kl. 4. Beseet Bygningerne og Skilderierne.

— **30.** Refereret Cancellie-Coll. af 15. Julii: Hvad Slaver der skal løslades for Kongens Formælings Skyld. — Berregaard faaer Commission at reise til Colding og undersøge, hvorfor Kiøbe-Summen³⁾ ikke indkommer paa 2 Tønder Guld nær.

— **31.** Reist fra Gaunø til Byen. Beseet Ringsted Kirke. Spiist i Overdrevs-Kroen. Bartholin gik fra Roskilde til

¹⁾ Sml. Lindebergs Hypotyposis arcium etc. 1592, S. 103 og 117.

²⁾ Jvfr. 5. og 12. August.

³⁾ nemlig for det afhændede Krongods. Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. IV 1, S. 310.

Aastrup. — Jeg forefant, Gud være æret, min kiære Kone frisk og vel hos Graahs paa Fridrichsberg.

August 3. Igiennemgaaet Canc.-Coll. af 22. Julii: Hvorvidt Mestere maae betroe Handværks-Svenne, som ere Soldater.

— 4. Giennemgaaet Canc.-Coll. af 29. Julii: Mandøe Beboere i Riber Stift holde selv deres Kirke og Præste-Gaard vedlige.

— 5. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Grev Laurwigs Arrangements-Commissarier¹⁾, 2. Fridrichstads Opbyggelse. Giort Extracter af 22. og 29. Julii Cancellie-Coll. til Geh:Raaden. — Wiwet gav mig 50 Rdr. pro arrha i Reinekes Sag. — Besaae de nye Indretninger paa Runde Taarn med Graah og Datter.

— 6. Conseil in pleno. — I Morgen Conseil hos Kongen paa Fridrichsborg.

— 8. Udlæst Reenberg's Copie-Protocoll²⁾.

— 11. Udlæst Lettres édifiantes 26. Recueil. — Henneken³⁾ tabte sin Sag ved Skiftet efter Mad. Mumme.

— 12. C. C. abss. Holst, Knuth og Aagaard: 1. Indquarterings-Reglement i Christiania, 2. Hvad Mesterne maae betroe militaires Handværks-Svenne i K:havn, 3. Hvorledes den frie Hverving skal skee?, 4. Grev Laurwigs Ansøgning om Commissarier refereres¹⁾. — Commissioner hos Grev Rantzau: Verrayons, Hagens og Reinekes udsatte til 8. Sept.; i den sidste ført Vidner. Justitz-Raad Smits optaget til Doms.

— 13. Conseil in pleno. — Benzon takkede Geh:Raaden, fordi Stockfleth var bleven Præsident⁴⁾, hvilket Borger-skabet med Fornøielse havde hørt.

— 15. Kongen kom til Fridrichsberg.

— 17. Udlæst, Deo favente, Mosheimii Historia Ecclesiastica⁵⁾.

— 18. Udlæst den 27. Recueil des Lettres édifiantes.

¹⁾ Jvfr. 1. Oktober.

²⁾ Jvfr. 17. September 1763.

³⁾ J. Fr. Heineck var Medbestyrer af Mumm's Boghandel paa Børsen (Nyrop, Den danske Boghandels Hist. I, 308). Jvfr. 6. Marts og 8. Juni.

⁴⁾ Jvfr. 17. Juli.

⁵⁾ Jvfr. 4. Januar.

August 19. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. K:havns Vognmænd ville have Forandring ved Post-Gaarden, 2. Den Keiserlige Minister vil bygge et Catholsk Capell¹⁾, 3. En Sukker-Vrager beskikkes paa St. Croix, 4. Amts-Forvalternes Attest, at der er betalt for Leiermaal. — Seet den stærke Kones, Mad. Scaglias²⁾ Kunster.

— **20.** Conseil in pleno. Fæddersens Memorial om at underkastes fiscalsk Action. — Hand sendte mig sin Kones Vers til Kongen.

— **22.** Udlæst Cancellie-Raad Strøms³⁾ Piece, at jus og fleere latinske Ord have deres Oprindelse af de nordiske Sprog.

— **24.** Spiist om Middagen paa Ædellund hos Schindel. — Om Eftermiddagen resolveret, at F.'s Sag⁴⁾ skulle undersøges og D.⁵⁾ indgive deres gravamina. Dagen efter fik Th.⁶⁾ en Seddel: Jeg vil nu ei meere, at F.[']s Sag skal undersøges. Angik det hans Liv, Ære, eller egne Midler, da var intet billigere. Det er løkkeligt, at Exemplet er statueret paa en Mand, der har Midler, da jeg hverken vil give ham Pension eller paalegge St.⁷⁾ noget. Kort, jeg vil ei, at der meere skal tales om denne Sag. Jeg ønskede, at dette maatte brændes.

— **25.** Udlæst Lettr. édif. 28. Rec. — Resolveret, at den frie Hverving skal skee proportionaliter i Henseende til Districterne.

— **26.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Uld af Wiborg Tugt-huus modtages af Magazinet, 2. Lessøe Præstegjælds Skydsen over Dovrefjæld, 3. Land-Physici Løn i Aarhus Stift, 4. Holts Adresse-Comptoir i Christiania, 5. Tingdagens Forandring i Nedre Rommerige, 6. Kongens solgte Godsers Birketings-Dommes Indstevning i Jylland, 7. Hvormange Laug en Vognmand maae have? 8. Slaver skal rages. —

¹⁾ Jvfr. 3. Juni.

²⁾ Lesisabeta Carolin Chalia kaldes hun i det kgl. aabne Brev af 7. August 1767, hvorved hun fik Tilladelse til i 3 Uger at vise sin Kunst og Styrke i Kbhvn. (Sjæll. aabne Breve 1767, Nr. 415).

³⁾ Ole Strøm i Roskilde.

⁴⁾ Jvfr. 17. Juli og 20. August.

⁵⁾ Direktorium.

⁶⁾ Tholt.

⁷⁾ Staden? (o: Kristiania).

Smits Commission paadømt, Reinekes og de 32 Mænds udsat til 9. Septbr., den sidste holdes hos Wedell; Rybergs til 23. Septbr.

August 27. Conseil in pleno. — Justitz-Raad Smits Kone døer. — Morgenstjerne skal have Frøken Adler.

— 28. Udlæst Herelii 3 Satyras¹⁾, skrevne i Klotzes Stiiil.

— 30. Søllerød Kirke, Stud. Milzau. En slæt, ikke udarbejdet og ilde sammenhængende Prædiken.

September 1. Tilskrevet Jfr. Wissing og ønsket hende til Løkke med hendes Forbindelse med Major Moldrup. Saa og Christoffer anl. at boe paa Landet.

— 2. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Torninge [Lens] Geistlighed aflegge deres Eed til Stiftamtmanden, 2. Skifteforvalteren maae ei beskikke Ind-Cassatores i Sterboer, 3. Wemmetofte Præsters Auctioner forrettes ei af Provsten i Herredet, 4. Jagtens Bortforpagtning paa Selv-Eier Gods, 5. Fløttetiiden forlænges for Jøderne, siden det er i Løvsalen. — Underskrevet Stevning i de 32 Mænds Sag til 9. Septembris.

— 3. Conseil in pleno. — Mad. Skak og Mad. Brockenhuus faae hver et dødfødt Barn. — Læst Klotz Beytrag zur Geschichte des Geschmacks aus Müntzen¹⁾.

— 4. Svar anl. om jeg vil have Skiøde²⁾. — Justitz-Raad Saxesen og Frue med 2 Døttre og Svigerson Capitain Bolt spiiste her om Middagen. Hand gaer til Nyborg, og Buskman kommer i hans Stæd³⁾.

— 5. Udlæst Alciphrons Breve, oversatte paa Tydsk af Herel⁴⁾. — Torbiør[n]sen bliver Schoutbynacht, og Holst gaer af med samme Character. Laub gaer af med 1000 Rdr. en Gang for alle.

— 7. Udlæst Moses Mendelssohns Phædon⁵⁾.

— 8. Geheime-Raad Bille bliver Stiftamtmand i Fyen

¹⁾ Altenburg 1767.

²⁾ Formodentlig paa Gaarden i Nærum. Saa godt som alle Lyststeder i Kbhvns Omegn var opført paa Kronens Fæstejord, kun Bygningerne var Selveje. Adskillige Ejere af Lystgaarde og Lyststeder fik dog allerede i det attende Aarhundrede Skøde paa deres Jord.

³⁾ Peder Saxesen blev Amtsforvalter over Nyborg og Tranekær Amter, S. C. Buschmann over Kbhvns.

⁴⁾ Altenburg 1767.

⁵⁾ Berlin 1767.

og Ahlefeldt i Berlin¹⁾ Amtmand paa Gottorp. — Commissioner hos Rantzau: Verrayons udsat til 6. Oct., Hagens til 3. Nov. og Reinekes, hvori blev ført Vidner, indtil videre.

September 9. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Skifterne i Kiøbenhavn, Siælland og Aarhus, 2. Islands Besegling af de Franske, 3. Bønders Afkald i Norge paa stemplet Papir, 4. Brand-Asseurance-Compagniet, hvad skal contribuere til Brand-Væsenet. — Kreutzfelts oc de 32 Mænds Commission udsat til 23. Sept., Beazançonnets²⁾ til 15. Sept.

— **10.** Conseil in pleno. — Skrevet mine Tanker om Vornedes og andre Bønder-Karles Friepasser. — Udlæst Rollins Histoire ancienne T. 1er.

— **11.** Reist til Aastrup. Spiist i Printzen i Roskilde. — Besøgt Strøm³⁾ og seet et sceleton af en Kiempe-Grav.

— **13.** Aftalt med Seidelin, at Christoffer⁴⁾ kommer i mit Huus, at Gedberg skal bort, og nyde 50 Rdr. aarlig.

— **14.** Reist igien til Kiøbenhavn. — Beazançonnets Commission holdes først d. 23. Septembris hos Wedell. — Grev Laurwig er kommen og har været adskillige Gange hos Kongen.

— **15.** Faet 100 Rdr. pro arrha i Beazançonnets Sag. — Cap:t Withs Mordere⁵⁾ rættes, men qvæles. [Tilføjet senere:] Kongen saa det. — Ewald døde i Søndags⁶⁾. — Societet præss. Geh:R:den, Hielmstjerne, Carstens, Mølman, Horrebøw, Kratzensteen, Hee, Biskop Harboe, Friis: Læst Strøms Relation om en Grav ved Carlstrup⁷⁾.

¹⁾ Joh. Henr. A. († 1770).

²⁾ Kaptajnløjtnant François David Bezancenet (Beazançonnet) i Republikken Berns Tjeneste havde klaget over, at en Faktor ved det dansk-afrikanske Kompagni ved Navn Jørgen Diderich Velt under hans Fraværelse i 1759 havde udplyndret hans Hus i Sale (Marokko). Til Undersøgelse og Paakendelse af denne Sag havde Beazançonnet faet bevilget Kommissarier, og senere (14. Septbr. 1767) blev Luxdorph og Justitsraad J. P. Bager Vets Kontrakommissarier i samme Sag (D. K. Supplikprot. 1767 I, Nr. 336, og Sjæll. Miss. 1767, Nrr. 334 og 466).

³⁾ Formodentlig Stiftsskriver Ole Strøm i Roskilde. Jvfr. 15. September.

⁴⁾ Bartholin.

⁵⁾ Jvfr. 1. April. En Beretning om Mordet paa Joh. Chr. With, Kaptajn i det Delmenhorst'ske Regiment, findes i Adresseavisen 1767, Nr. 50.

⁶⁾ Sekretær i Danske Kancelli Matth. Friis Ewald døde Søndagen den 13. Septbr. (Berl. Tid. 1767, Nr. 75).

⁷⁾ Jvfr. 11. September.

September 16. Læst Geh:Raadens Betænkning om den hvervede Bonde-Karl. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Rabbineren i Altona har ingen Jurisdiction over Jøderne i Fridericia, 2. Hvorledes svenske Lapper skal holdes fra at gjøre Ustyr i Norge, 3. Bryggernes Bøder kand udpantes af deres Udbytte paa Laugs-Huset, 4. Doctores Medicinæ i Aarhus sortere under hvad Jurisdiction de udvælge, 5. Hitte-Gods i K:havn skal oplyses paa Politie-Kammeret, 6. Hvad Handels-Compagniet bør give til den Grønlandske Mission, 7. De som bruge Steen-Kull, hvor ofte de skal feie Skorsteen, 8. Det nye Compagnie i Guinea¹⁾ deres Privilegier.

— 17. Conseil in pleno. — Seidelin og jeg opsagde Gedberg. — Hammer og hans Stif-Søn, som gjør et Carte over Stædet²⁾, spiiste her om Aftenen.

— 19. Udlæst Marmontels Bélisaire³⁾. — Givet Morten sit Friheds-Brev⁴⁾. — Fuldendt Reenberg's Liv og Levnet⁵⁾.

— 20. Søllerød Kirke. Hr. Treschow prædikede i Chorsdøren, siden Kirken staaer under Bygning.

— 21. Spadseeret om Formiddagen til Trørød Broe, om Eftermiddagen til Grev Danneskiolds Høi.

— 22. Marskalk Rantzau dør⁶⁾, og Brockenhuus bliver Amtmand i hans Stæd.

— 23. Steffensens Sag hos Rantzau holdes 30. Sept., de 32 Mænds Sag udsat samt Bezançonnet's for Wedels Svaghed. Reineckes Sag udsat til 7. Octobris og Rybergs til 21. Oct. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Bønders Dødsfald i Norge meldes Fogden for Kongens Fordringer, 2. Execution af civiles Betientere hos Militaires i Norge, 3. Indqvarteeringen i Christiania og Fæddersens gravamina⁷⁾, 4. Auction efter en Fourage-Skriver i Norge, 5. Guledals og Ørchedals Høstetings Ophævelse, 6. Frue Kirkes Sangværk hører ei til Nicolai Kirke, 7. Cavalleriets Indqvarteering i Jylland.

¹⁾ Jvfr. 12. Oktober 1765.

²⁾ ∅: Nærum.

³⁾ Paris 1767.

⁴⁾ Jvfr. 3. Maj.

⁵⁾ I Udgaven af Tøger Reenberg's Poetiske Skrifter (1769), 1. Bind.

⁶⁾ Chr. Ditlev R., Amtmand over Vordingborg og Tryggevælde Amter, døde 20. Septbr. (Berl. Tid. 1767, Nr. 76).

⁷⁾ Jvfr. 20. og 24. August.

September 24. Conseil in pleno. — Skrevet til Cancellie-Raad Halse om at sætte i Enke-Cassen for Jomfrue Wis-sing. — Udlæst Rollins Histoire ancienne Vol. 2.

— **25.** Skrevet Carl Juells Gravskrift¹⁾ efter Geh:Raad Reventlaus Begiæring ved Schrødersee, som tillige med Lowson besøgte mig om Eftermiddagen.

— **29.** Paa Søndag skal bedes for Dronningens Frugt-sommelighed. Ordrene underskrives af Geheime-Raaden. — Skrevet for Henneke til Skifte-Rættens om Auctionen paa Bøgerne.

— **30.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Lægdernes Inddeling til Land-Milicen i Danmark, 2. Magistraten i Kiøbstæderne maae ei immediate correspondere med de Militaires, 3. Stemplet Papir til Bygsel-Sedler i Norge. — Handels-Com-pagniets og Reinekes Sag udsatte til 14. Oct.

Oktober 1. Cons. abs. Geheime-Raaden, som var forkølet²⁾. — Kongen accorderer Grev Laurwig Benzon til Commis-sarius; at opgive Grevskabets Revenuer til Creditorerne, reserverende sig i Aar 9000 Rdr. og ad Aare³⁾ Wildnissets Revenuer. De 5 Aars Indkomsters Pant for 100000 Rdr. forlænges til 7 Aar⁴⁾.

— **2.** Udlæst Sal. Hr. Blocks⁵⁾ Betænkninger om de 4 Elementer, et Skrift værd at trykkes.

— **3.** Degnekonen kom i Barsel-Seng med en Datter.

— **5.** 100 Rdr. i Salarium for Smits Sag.

— **6.** Verrayons Sag uds[at] til 20. Oct. — Kongen be-frier Mad. Løwenskiold⁶⁾ fra Resol. af 5. Sept. 1766, tillader hende at være, hvor hun vil, uden Forfølgelse, og antage sig selv en Curator. Ophæver Undersøgnings-Commissionen. Hun skriver, at hun har ladet Memorialen insinuere H. M:t ved en sikker Haand.

— **7.** Cancellie-Raad Meyer sendte mig Fastings Be-

¹⁾ Stiftamtmand Carl Juel var død paa Taasinge 1. Septbr.

²⁾ Her er udeladt en Udregning over Omkostninger ved Natteleje til Soldater i Kristiania m. m.

³⁾ Jvfr. Note 2 til Side 251.

⁴⁾ Missive herom til Vice-Statholder Jacob Benzon udgik 9. Oktober (Norske Miss. 1767, Nr. 265).

⁵⁾ Vistnok Søren Bloch († 1753 som Sognepræst ved Frue Kirke i Kbhvn.).

⁶⁾ ∩: Ingeborg Akeleie.

skrivelse over Bergens Bye. Ms.¹⁾. — Pro-Memoria til Flindt om Kirkhof. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Fr. om de Militaires Dovning og Skyds i Norge²⁾, 2. Hvem der maae udstæde Passer og hvorledes?, 3. Moraviske Brødre i Ost- og Vestindien, 4. Om Oplags-Vahre i Kiøbenhavn skal vrages?, 5. Skifterne i Fyen og Lolland. — Steffensens Commission udsat til 14. Oct. — Mad. Gustmejer gav mig en Sølv-Therine og Fad.

Oktober 8. Conseil in pleno. — Skrevet Chronologie til Roll. Hist. anc. T. 1.

— **9.** Stod Fadder til Degnen Møllers Datter Magdalene Christiana med Berregaard, Brygger Smit, hans Broder Controlleuren, Mr. Dreves og 3 andre Mands-Faddere. Mad. Frimuth bar Barnet og hendes Søster Lovisa holt Huen. — Skrevet til Frue Feddersen og Cancellie-Raad Meyer.

— **11.** Søllerød Kirke, Herman Treschow paa den nye Prædikestol.

— **12.** Igiennemseet Skifterne ved den Geistlige Jurisdiction i Norge samt Stavanger og det Nordre Bergenhusske Amt.

— **13.** Befaling til Hielmstjerne og mig at have Præsidium i den Ober-Ræt, som er bevilget det Guineiske Handels-Compagnie, dat. 9. Octobris sidstl.³⁾. — Etatz-Raadinde Hoppe kom i Barsel-Seng med en Datter.

— **14.** Akeleie besøgte mig og lod fornøiet. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Foranførte Skifter, 2. Brand-Assurance-Compagniet betaler aarlig 1000 Rdr. til Brand-Væsenet samt Lygte-Skatten for eendeel Interessentere, 3. I Wiborg Tugthuus skal være Spinderie, 4. Birkedommere auctionere ei hos Forpagtere, 5. Kort-Stempler forandres, 6. Jurisdiction over Arbejderne ved Kongsberg Smelte-Hytter, 7. Vandvæsenet i Odense, 8. Indqvarteerings Ligning paa Huusene i Slagelse, 9. Cavalleriets Omqvarteering i Jylland, 10. Bøder

¹⁾ Sml. Bibliotheca Luxdorphiana, Libri Manuscripti Nr. 384.

²⁾ Dovning betyder Naboers gensidige Hjælp, frivilligt Dagværk mod Beværtning med Mad og Drikke, f. Eks. ved Avlingens Bjergning. Hertil var det efter Forordn. af 28. Marts 1746 tilladt Officerer ved National-Millicen i Norge at benytte deres underhavende Dragoner eller Soldater, naar de var villige dertil. Denne Ret ophævedes ved Forordn. af 26. Oktbr. 1767, men sattes atter i Kraft ved Forordn. af 30. Maj 1770.

³⁾ Sjæll. Missiver 1767, Nr. 523.

ved tredie Leiermaal, 11. Indcassatores i Sterboer, 12. Bøgers Censur i Helsingør, 13. Adresse-Avisers Revision, 14. Doctorem Examen i Westindien, 15. Wiborg Geistlige frie fra Indqvarteering, men 16. ei Doctores Medicinæ i Aalborg, 17. Aftakkede Militaires maae ei være Guldsmed etc., 18. Hvem der maae arbeide for Regimenterne. — a. Suhms Skifte, b. Kreutzfeldts, c. 32 Mænds, d. Bezançonnets, e. Rybergs Commissioner berammede til 21. Oct., f. Reineckes og g. Handels-Compagniets til 28. Oct.

Oktober 15. Conseil in pleno. — Grev Laurwig udvirker, at hand skal have 9000 Rdr. aarlig af Grevskabet og de resterende 22000 Rdr. Skatter afbetales i 5 Aar¹⁾. — Thomas Angel efterlader sig 250/m Rdr., som hand skiænker de Fattige, undtagen 10/m Rdr. til Mangelsen og hans Gaard til Tieneren Hoff, som skal være Forstander for Jorde-Godset og Bergværkerne, der ei maae sælges, med 500 Rdr. aarlig Gage.

— 16. Igiennemseet de norske Skifter.

— 17. Norske Skifter.

— 18. Søllerød Kirke. Korset er der sat Vinduer i.

— 19. Igiennemseet de norske Skifter for 1. Aggershuus Kiøbstæder og Amt, Buskerud Amt, Grevskaberne Jarlsberg og Laurwigen samt begge Berg-Amter²⁾, 2. i Christiansands Stift Bradsberg og Mandals Amter, 3. Trundhiems Kiøbstæder og Amt samt Norlands og Find-Markens Amter.

— 20. Bartholin eller snarere Gedberg klager over Seidelin og mig til Fr. Rosenkrantz. — Taget Kørene (!) ind, fordi Qvæg-Sygen begyndte i Dyre-Haven, hvoraf een af Staffelts Køer døde.

— 21. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Jagt-Rettigheden paa Kongens solgte Godser, 2. Nyekirken og publique Stiftelser i Bergen nyde af Ober-Fiske-Veier Tienesten, 3. Cammer-Advocatens Omkostninger, 4. Provincial-Medicus i Wiborg Stift, 5. Militaires Leiermaal. — Verrayons Sag udsat til d. 27. Octobris, Kreutzfeldts optagen til Doms, Rothes og de 32 Mænds udsat til d. 4. Nov., Bezançonnets til 18. Nov. — Friis Rotbøll, som er forlovet med

¹⁾ Jvfr. 1. Oktober.

²⁾ ∴: Oberbergamtet og det nordenfjeldske Bergamt.

Jomfrue Mangor, og Skov vare hos os om Aftenen. — Maskeraden begyndt¹⁾).

Oktober 22. Cons. in pleno. — Victor Pless Ober-Stald-Mester i Grev Wedel-Friises Stæd, Grev Holst Ober-Hofmester hos Dronningen i Botmars Stæd. — En nye Land-Commission af Grev Laurwig, Baron Rosenkrantz, Reverdil og Byefogd Bruun²⁾). — Underskrevet Stevningen i Handels-Compagniets Sag til d. 28. Oct.

— **23.** Forfattet Dommen i Steffensens Sag med Kreutzfeldt og skrevet til Obelitz anl. Windeløws Expressioner om de fremmede Ministerer.

— **24.** Udlæst Winckelmans Anmerckungen über die Geschichte der Kunst des Alterthums.

— **26.** Skrevet Chronologien til Rollins T. 2 Histoire ancienne.

— **27.** Grev Danneskiold faaer sin Afskeed og Grev Laurwig bliver Ober-Secreterer ved Sø-Etaten. — Baron Holger Rosenkrantz, Stampe, Reverdil og Brun træde i en Commission om Land-Godsets Forbedring, i sær Bondens Lættelse. Secreterer er den unge Høyer³⁾), som bliver Cancellieraad. Laurwig skulle været i Commissionen, men blev dispenseret. Den forige Land-Commission ophæves⁴⁾).

— **28.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Auctioner ved det Guineiske Slave-Compagnie, 2. Commandanten og Enroullerings-Cheffen sidde i Politie-Retten i Christiansand, 3. Directorii Forordninger om de Militaires Disciplin og Giæld. — Verrayons Commission udsat til 3. Novbr., Steffensens til 11. Nov., Handels-Compagniets holdes den 11. Nov. hos mig og den 25. Nov. hos Braem.

— **29.** Conseil in pleno. — Om Mandagen⁵⁾ faldt Danneskiolds Stoel om ved Tafflet. Det var endelig kun en Hændelse. Om Eftermiddagen fik hand et Brev fra Kongen, hvis Indhold fortælles adskillig. Derudi ere alle Beretninger

¹⁾ 21. Oktober blev for første Gang i denne Sæson givet Maskerade paa Hofteatret, hvor Stadens Indvaanere og andre skikkelige Personer lodes Adgang (Berlings Tidender 1767, Nr. 85).

²⁾ Jvfr. 27. Oktober.

³⁾ Marcus Haggæus Høyer.

⁴⁾ Sml. Fridericia, Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Hist., S. 196 ff., og Holm, Danm.-Norges Hist. IV 1, S. 315 ff.

⁵⁾ c: 26. Oktober.

eenige, at hand NB inden 3 Dage skulle forføie sig bort. Grev Laurwig kom strax til ham, og som hand beklagede sig for Penge, kiørte hand til Kongen og udvirkede ham 6000 Rdr. Reisepenge. Laurwig blev Admiral. Mad. Løvenskiold er i hans Huus.

Oktober 30. Skrevet Grev Danneskiold til.

— 31. Faaet 100 Rdr. til min Kone af Dinesen for Trudsholms Kiøb. — Udlæst Rollin Hist. anc. T. 3.

November 2. Skinkel blev dømt for hans skammelige og høist uanstændige Forhold¹⁾ at bøde 400 Rdr. til V[or] Fr[elsers] K[irke] og ana²⁾ til Justitz-Cassen³⁾. — C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Indqvarteerings-Reglement for Norge, 2. Værterne her i Byen skal angive de Reisende til Gouverneur[en], 3. Fremmede Lotterier forbydes.

— 3. Verrayons Sag optaget til Doms, Baron Hagens udsat til 1. Decembris.

— 4. Giort Extract af Hiorts Indberetning[er] om Piper, som ere nedsendte fra Kongen⁴⁾. — Kreutzfeldts Sag paa-dømt som d. 28. Oct.⁵⁾, Rybergs udsat til 18. Novembris, Magistratens ligeledes til 18. Nov.

— 5. Conseil in pleno. — Heineke vandt sin Sag⁶⁾ ved Høieste Ræt.

— 6. Societet præss. Geh:Raaden, Hielmst., Suhm, Klevenfeldt, Carstens, Mølman, Kratzensteen, Hee og Rotbøll, som læste om de islandske og grønlandske Urter.

¹⁾ Jvfr. 31. Oktober 1759 og 3. November 1765.

²⁾ c: lige saa meget.

³⁾ Højesterets Voteringsprot. 1767, S. 327 ff.

⁴⁾ 7. November gik der en Skrivelse fra Oversekretæren til Vice-Statholder Jacob Benzøn om at lade Borgmester Piper i Kristiania erklære sig over de Beskyldninger, der var rettet mod ham (D. K. Oversekr.s Breve 1767, Nr. 595).

⁵⁾ Med Kreutzfeldts Sag menes maaske Steffensens Sag, der behandledes 28. Oktober. Jvfr. 22. April.

⁶⁾ Sagen angik en Passus i afg. Mad. Thore Pedersdatters, Frantz Chr. Mummets Efterleverskes Testamente, hvorefter H. skulde have Ret til at udtage Bøger til en Værdi af 1000 Rdr. af Dødsboets Bøglade paa Børsen. Arvingerne fordrøede, at han skulde betale Bøgladepris for dem, og deri havde Justitsraad Obelitz som Universitetets p. t. Skifteforvalter givet dem Medhold (jvfr. 11. August). Højesteret omstødte imidlertid for saa vidt hans Decision som det fastsloges, at Bøgerne skulde betales efter Indkøbsprisen (Højesterets Voteringsprot. 1767, S. 337 ff.).

November 9. C. C. abss. Holst, Knuth: 1. Skifteforvalterne paa St. Croix dømme paa Debitorer¹⁾, 2. Byefogd-Embedet sammesteds, 3. Russernes Uroligheder i Findmarken, 4. Grev Wedell lader en Officeer arrestere, som vil hverve i hans Grevskab; Klage derover fra Rantzau og Directorium²⁾).

— 11. Reinekes Commission hos Rantzau udsat til 18. Nov., Handels-Compagniets til 25. Nov., da begge Parters holdes hos Braem.

— 12. Cons. abs. Geheime-Raaden, som har ont i sin Fod. — Reventlau bliver Ober-Hof-Mester hos Dr. Mathilde og Ober-Skiænk Grev Holck i hans Stæd hos Enke-Dr.

— 13. Fleischer faaer 2000 Rdr. og sidder i Commissariatet, Rumohr og Kaas gaae ud deraf og ind i Admiralitetet. — Christoffer Bartholins Quart-Actier selges for 1400 Rdr. til 1420 Rdr. Støkket.

— 15. Udlæst le Chais Bibel³⁾ T. 4.

— 16. C. C. abss. Geheime-Raaden: 1. Forslag til Fr. om frie Hverving i Norge, 2. Reglement for Præsterne i Aarhus, 3. Hernhuterne i Tranquebar, 4. Indqvarteerings-Reglement for Norge. — Skifte-Commission hos Frue Pless udsat til 20. Nov. — Christopher var paa Comoedien.

— 17. Underskrevet og forseglet Acterne i Smits Sag mod Told-Cämmerererne⁴⁾. — Refereret Sagerne for Geheime-Raaden.

— 18. Foretaget paa Cancelliet alle de Norske samt

¹⁾ Sml. Stamples Erklæringer V, 378 ff.

²⁾ Generallejtant Grev F. C. O. Wedel-Jarlsberg havde ladet Løjtnant F. H. West, der var forsynet med Pas fra Regimentet til at hverve i Egnen ved Jarlsberg, arrestere paa Landevejen og føre til sin Gaard. Det forlangtes, at Greven skulde sættes under fiskalsk Aktion, men paa Generalfiskal Wivets Forestilling blev der først nedsat Kommissarier for at paa-kende Sagen. Grev Wedel blev her frikendt (D. K. Supplikbog 1767 II, Nr. 1040, og Sjæll. Miss. 1767, Nr. 594).

³⁾ Charles Chais' «La Sainte Bible . . . avec un Commentaire Littéral» udkom i Haug 1743—90 (8 Bind).

⁴⁾ Luxdorph og Generalauditor Sevel havde været Kommissarier i en Strid mellem Toldkammerererne ved Øresunds Toldkammer paa den ene Side og Justitsraad Chr. Schmidt og Hans Petersen Hoffmann, Garver i Kbhvn., paa den anden; disse to var Formyndere for Hans Georg Faith, afg. Justitsraad og Toldkammerer Hans Jørgen Faiths Universalarving. Missiver af 6. Februar og 11. April 1767 (Sjæll. Miss. 1767, Nrr. 73 og 187).

Aalborg og Wiborg Geistlige og Verdslige, item Fyns Geistlige Skifter. — Rybergs Commission hos mig samt Bezançonnets og de 32 Mænds hos Wedel udsatte til 16. Dec. og Steffensens hos Rantzau til 25. Nov. — Min Kone var til Bryllup hos Graah.

November 19. Cons. in pleno.

— **20.** Commission hos Frue Pless udsat til videre. — Societet præss. Grev Moltke, Suhm, Carstens, Horrebøw, Hee og Rotbøll, som læste om de grønlandske Planter. — Anchersen mødte i Mad. Mummies Skifte.

— **21.** Fregatten med Cadetterne er kommet; Niebuhr er kommet. — Reverdil faaer sin Afskeed med 10/m Rdr. engang for alle og reiser strax. Etatz-Rd. Schumacher bliver Geheime-Cabinet-Secreterer i hans Stød, som kun var Cabinets-Secreterer. Dette blev resolveret Torsdags¹⁾ Aftes. — Skrevet mine Tanker om Scriptorum rerum Danica[rum].

— **22.** St. Germain gaaer fra Directorio, men forbliver forresten og beholder sine 14/m Rdr. Grev Holch skrev Billetten til ham derom, ligesom og Grev Holch tilkiendegav Conseillet det om Reverdil, som reiste i Morges og fik en Guld-Dose og 600 Rdr. til Reisepenge.

— **23.** C. C. abs. Knuth: 1. Faddergave afskaffes paa Als eller Ærrøe, 2. Bisp Herslebs Legatum paa 3000 Rdr. til 6 Præste-Enker²⁾, 3. Hvorlænge de, som dømmes til Bøder, skal sidde paa Vand og Brød, 4. Grev Rantzau sender et Detachment af 30³⁾ Mand til Jarlsberg for at arrestere Grev Wedel, men contramanderer det igien, 5. Veimester Syndensfields, 6. Mähriske Brødre i Guinea, 7. Orgelværk i Wiborg i Fasten. — Anchersen er i Skifterætten og udretter intet⁴⁾.

— **24.** Anchersen tager Stevning ud til Høieste Ræts Doms Efterlevelse⁵⁾. — Brand-Assurance-Cassen gjør i en Memorial saadan Regning: Til 11. Junii 1767 var Cassens Fond 1 Million. Den bliver om 14 Aar med Præmier og Renter 2 M.; om 16 Aar derefter 4 M., om 18 Aar derefter 8 M. og om 22 Aar derefter eller i alt i 70 Aar 16 Millioner.

¹⁾ ☉: 19. November.

²⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium VI, 145.

³⁾ I Supplikbogen staar 20. Jvfr. 9. November.

⁴⁾ i Skiftet efter Mad. Mumme. Jvfr. 20. November.

⁵⁾ Jvfr. 5. November. Anchersen havde ført Heinecks Sag for Højesteret.

Derimod ere de assurerede Bygninger 13 M. og de uassurede 3 M. Gjør ligeledes 16 Millioner.

November 25. Handels-Compagniets Sag hos Braem. Deraf endeel optaget til Doms, endeel udsat til 23. Decembris. — Været paa dansk Comoedie, Den Stundesløse. — Reinekes Sag udsat indtil viidere.

— 26. Conseil in pleno.

— 27. Kongen forærer Grev Holck en Ring paa 7000 Rdr.

— 28. Skifte-Commission hos Frue Pless. Berregaard mødte for de 2 Brødre. Udsat til den 2. Dec.

— 30. C. C. abs. Knuth: 1. Hvori Land-Commissionen kand decidere, 2. Auction over strandet Gods i Wendsyssel, 3. Hvem der maae sælge Silke- og Ulden-Tøi paa Markeder, 4. Guineiske Compagnies Privilegier anl. Auction og Renter, 5. Hverving paa Bornholm, 6. Islandske Lovs Oversættelse, 7. Oprørerne i Bergen, 8. Hverving i Smaalehns Amt.

December 1. Niebuhr besøgte mig og skulle om Aftenen til Kongen. — Skrevet mine Tanker i Verrayons Sag, Baron Hagens Sag [udsat] til 8. Decembris.

— 2. Schrödersees Søn dør¹⁾. — Været i Commissionen paa Slottet anl. Particulair-Cammerets Papiirer. NB. Slottet²⁾ har kostet at bygge fra 1731 til 1745 2755000 Rdr. Deriblant 90000 Rdr. for Meubler. — I Skifte-Samling hos Frue Pless, udsat til 5. Dec.

— 3. Conseil in pleno. Forordning om fanatiske Mordere³⁾.

— 4. St. Germain faer Ordre at forføie sig ud af Landet.

— 5. Contracten underskreven, at jeg faaer 350 Rdr. aarlig for Christoffer. — Sluttet Skiftet hos Frue Pless.

— 6. Skrevet min Betænkning om Clausens og Roepstorffs Sag⁴⁾.

¹⁾ Konferensraad Schrödersees eneste Søn Frid. Chr. døde 2. Decbr. i sit 16. Aar (Adresseavisen 1767, Nr. 181).

²⁾ Kristiansborg. — Riddersalen blev først endelig færdig og indviet ved Kristian VII's Formæling. Jvfr. 21. Oktober 1766.

³⁾ ∴: Forordn. af 18. Decbr. 1767 ang. Delinkventers Afstraffelse, som, uden foregaaende Aarsag, alene for at gøre en Ulykke og derved at miste Livet, ombringe andre. Morderen fik efter denne Forordning Lov til at beholde Livet, men maatte Resten af sine Dage arbejde i Jern i Raspeller Tugthuset og afstraffedes yderligere ved en aarlig tilbagevendende Kagstrykning m. m.

⁴⁾ Kommandanten paa St. Thomas, Oberstløjtnant U. W. v. Roepstorff, havde udtaget en Landstings-Stævning, der var rettet mod General-

December 7. C. C. abs. Holst og Knuth: 1. Korn-Magazin her i Byen, 2. Proviant for Fremmede, som beseile Island, 3. Svenske kræve Skat af de norske Lapper, 4. Rydning ved Grændselinien, 5. Prædiken for Lemmerne af Lade-Gaarden¹⁾, som ere indlagde i Christians Pleie-Huus.

— 8.²⁾ Baron Hagens Sag udsat til viidere.

— 9. Laant Geheime-Raad Berregaard 600 Rdr. af Christoffers Penge, men optaget dem paa Cancelliet og givet min Seddel derfor indtil de indkomme af Christoffers Penge og kand betaales igien paa Cancelliet, da Obligationen først hører ham til. [Tilføjet senere:] NB. Dette er siden afgjort og min Seddel af Cancelliet tilbageleveret. — Steffensens Sag udsat til 13. Januarii 1768.

— 10. Conseil in pleno.

— 11. Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Kofod Ancher, Carstens, Mølman, Kratzensteen, Hee og Rotbøll, som læste over Acajou-Træet. — Cammeret og Oeconomie-Collegium træde sammen for at undersøge, hvad Penge der gaaer ud og kommer ind i Landet, samt hvorledes Kongens Indtægter ballancere mod Udgifterne.

— 12. Adskillige Horehuuse blive ruinerede af ubekiendte Personer³⁾.

— 13. Schindel bliver Cammer-Herre og General-Adjutant hos Kongen, Cammer-Page Grev Holck Hof-Marskalk, Schimmelmans ældste Søn Conference-Raad.

— 14. C. C. abs. Geh:Raaden, Holst, Knuth: 1. Indquarteeringen i Norge, 2. Clausens og Roepstorffs Trætte i Westindien⁴⁾, 3. En Skole paa Ærrøe, 4. Et Raad-Huus i Skive. — De 3 ældste Geh:Raader i Conseillet⁵⁾ blive Grever i Anledning af den Holsteenske Traktat. — Om Aftenen til

gubernøren Peter Clausen. Men denne lod Landsdommeren afsætte og konstituere en ny i hans Sted. Det drejede sig om nogle Rygters Opstaaen (D. K. Supplikbog 1767 II, Nrr. 1311 og 1312).

¹⁾ I Originalen staaer ved Fejlskrift *Lande-Gaarden*. Sml. D. K. Supplik bog 1767 II, Nr. 1295.

²⁾ Under denne Dato findes tillige Notat om et Middagsselskab hos Thott, hvor bl. a. var til Stede •Etatz-Raad Prange, som er Salderens Legations-Sekretær.

³⁾ Der sigtes øjensynligt til Kongens natlige Togter i Selskab med Holck og Støvlet-Katrine.

⁴⁾ Jvfr. 6. December.

⁵⁾ c: Bernstorff, Thott og Reventlow.

J:frue Ericius's Bryllup med Thorup, Postmester i Hadersleb. Præss. Augustin, Oeders, Faiths, Liebes etc.

December 16. Refereret Sagerne for Geh:Raaden. — De 32 Mænds Sag udsat til 23. Dec., Rybergs og Beçanzonnets til 13. Januar. 68.

— 17. Conseil in pleno. De westindiske Sager¹⁾ skal refereres og expederes ved Breve. — Horn betalte mig 400 Rdr. for Mad. Plesses Commission.

— 18. Hauch kommer i Directorio, som nu skal kaldes Generalitets- og Commissariats-Collegium. — Rantzau afgaer, og i Norge bestyres alting af General-Majorerne Schnell og Pommeau²⁾ samt af Lengnick og Voss.

— 20. Byefogden Justitz-Raad Bruun brækkede sit Been paa Fransk Comoedie i Gaar og er meget syg.

— 21. C. C. abss. Holst og Knuth, Sagerne udl.: 1. Gen: Proc. Erkl. om Tvistighederne anl. Brand-Assurance-Cassen³⁾, 2. Consulen i Bergen skal contribuere til de Fattige, naar h[an]d handler⁴⁾, 3. Garvere eller Skindere maae opholde sig paa Landet, 4. Eevige Slavers Arv tilfalder deres Arvinger, 5. Veimester Nordenfields beskikkes som Syndenfields, 6. Hvem der skal døbe de Tydske Præsters Børn, 7. Odense og Nyborg Vognmænd maae ei ophæve Retouren, 8. Præster følge ei Delinquenter, 9. Odense Sadelmagere ei at indtages i K:havns Laug, 10. Degnebolig i Marstall, 11. Ulovlig Vedtægt mellem Bagerne i Aalborg. — Underskrevet Dommen i den Islandske Sag. — Mad. Thorup og hendes Mand⁵⁾ reiste den 21de uden at deres Fader ville tage Af-skeed med dem.

— 23. Dom afsagt i en Part af Islandske Interessenters Sag, Resten opsat til 20. Januarii.

¹⁾ Luxdorph mener Sagerne ang. Generalguvernør Clausen (jvfr. 6. December). De (der var indgaaet to Klager, en fra Landsdommeren og en fra Roepstorff) var for i Konseillet den 17. Decbr., hvor det besluttedes at tilskrive Generalguvernøren, at han skulde tilbagekalde sine Foranstaltninger ang Landsdommerens Afsættelse.

²⁾ ∩: Poumeau.

³⁾ Sml. Stampes Erklæringer V, 358 ff.

⁴⁾ ∩: naar han er Købmand i Byen. Den engelske Konsul Alexander Wallace havde nemlig nægtet at betale til de fattige (D. K. Oversekr.s Breve 1767, Nr. 414).

⁵⁾ Jvfr. 14. December.

December 24. Cammer-Herre Bernstorff blev Greve tilligemed sin Oncle. — Hof-Marskalk Holch faaer 1500 Rdr. Gage og Cammer-Assessor Pauli bliver Cancellieraad med 400 Rdr. aarlig af Particulair-Cassen og bliver Directeur ved Post-Amtet.

— 26. Svaret Ackerman anl. Mad. Mummets Testamente.

— 27. Etatz-Raad Fleischer i Norge døde den 16. Decembris. Den unge Grev Holst dør, Raadmand Andreesen dør¹⁾.

— 28. Extraheret Velasquez Congeturas sopra las Medallas de los Reyes Godos y Svevos de España²⁾. — C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst, Knuth og jeg: 1. Abrah. Wessels Legatum til Fattige i Bergen, 2. Dyrøes Capells Istand-sættelse, 3. Auction hos en Degn efter Indførsel, 4. Dommere, som 3 Gange ere multerede pro meliori inform[atione]³⁾

— 29. Commissorium til Ancher Kofod [sic] og Sevel som Commissarier i den fiscalske Sag mod Wedell og Extensions-Befaling at paakiænde hans Contraprætentioner⁴⁾.

— 30. Udlæst Acta Academiæ Theodoro-Palatinæ Vol. 1. Deri gode Sager, i sær Schöefflins-Medaillen jammerlig.

— 31. Den unge Amtsforvalter Schovgaard gjør en Banqueroutte paa 10/m Rdr.

Gud skee eevig Tak for det gamle Aars løkkelige Ende igiennem adskillige betænkelige Omstændigheder⁵⁾.

¹⁾ Johan Ludvig Holstein (f. 1760) døde 24. Decbr. og Raadmand Andreas Johan Andreesen den 25. Decbr. (Adresseavisen 1767, Nr. 194).

²⁾ Malnga 1759.

³⁾ Over saadanne Underdommere ønskede nemlig Justitiarius Mogens Rosenkrantz, at der skulde forefindes en fuldstændig Designation i Højesteret; efter Forordn. af 23. Decbr. 1735 var Retten pligtig at føre en saadan, men det var bleven forsømt (D. K. Supplikbog 1767 II, Nr. 1424).

⁴⁾ Jvfr. 9. November. Commissoret er dateret 25. Decbr. og findes blandt Sjæll. Missiver (1767, Nr. 680).

⁵⁾ Bag i Aargang 1767 har Luxdorff indført et nøje specificeret Regnskab over Udgifter paa den holstenske Rejse fra 9. Juni til 31. Juli 1767. Jvfr. 16. Juli.

1768

Januar 1. Byfogden Justitz-Raad Bruun dør d. 30. Decembris¹⁾. — Lachman bliver Amtmand i Fleischers [Stød]²⁾, Hammer i Lachmans³⁾ og Hagerup, som havde Størdalens og Frostens Tiende, i Findmarken. — Underskrivelse hos Kongen ligesaa vel som første Juule-Dag.

— **3.** Extraheret Florez Medallas de España⁴⁾. — Lystighederne vedvare.

— **4.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Den frie Hverving ophører, 2. Ingen Kramboder paa Almindingen i Bergen, 3. Oplags-Vahre skal vrages, 4. Grev Wedels Contrapræntioner⁵⁾, 5. De 2000 Rdr. til Sorøe Academie ophøre⁶⁾, 6. I den Roskildske Sag⁷⁾ vedblive Delinquenterne deres første Bekiændelse, at Konen er skyldig. — Societetet faaer 800 Rdr. af Baron Uittendal til 3 Præmier⁸⁾. — Suhm Byefogd giver 600 Rdr. til Enken⁹⁾ og de andre 300 Rdr. til den forige Enke¹⁰⁾. Af de 600 Rdr. i H[øieste] R[æt] faaer Brandt 400 Rdr., Korn og Sevel = aña 100 Rdr.

— **6.** Milady Benthagen eller Stivelet-Cathrine er i Morges Kl. 6 ved Politiet transporteret ud af Byen. Hun gaer til Wandsbeck og faaer 400 Rdr. om Aaret. — Udlæst Mably¹¹⁾ Observations sur l'histoire de la Grèce. Ræt en god Bog.

¹⁾ Jvfr. 20. December 1767. Gravskrift i Adresseavisen 1768, Nr. 1.

²⁾ nemlig i Frederiksstads og Smaalenenes Amt.

³⁾ c: i Stavanger Amt.

⁴⁾ Henrique Florez Medallas de las colonias municipios y pueblos antiguos de Espana, Madrid 1757—58.

⁵⁾ Jvfr. 29. December 1767.

⁶⁾ Jvfr. 3. og 11. Maj 1764.

⁷⁾ c: en Mordsag fra Jersie, i hvilken de anklagede, efter at Højesteret havde afsagt sin Dom, paastod, at den myrdedes Enke var medskyldig; en af Delinkventerne erklærede at være gaaet fra denne Forklaring ved Trudsler fra Assessoren (D. K. Supplikprot. 1768 I, Nr. 39).

⁸⁾ Jvfr. 11. Februar.

⁹⁾ efter afdøde Byfoged Oluf Bruun.

¹⁰⁾ Disse 300 Rdr. blev dog fordelt med 200 Rdr. aarlig til afg. Byfoged Jens Michael Sonnes efterladte Enke og 100 Rdr. til afg. Byfoged Lorentz Fischers uforsørgede Datter. Ancher Andreas v. Suhms Bestalling som Byfoged i Kbhvn. er af 8. Januar (Sjæll. aabne Breve 1768, Nr. 23).

¹¹⁾ Gabriel Bonnot de Mably.

Januar 7. Conseil in pleno.

— 8. Underskrevet Kreutzfeldts Act. — Skrevet min Betænkning i Pippers Sag¹⁾).

— 10. Gældten²⁾, som før var 21, er nu kun 16³⁾. — Kongen har siden d. 6. spist af sig selv⁴⁾ hos Reventlau og Schimmelmans.

— 11. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Beneficium inventarii⁵⁾ her at indføres, 2. Christianshavns Kirkes Spiir, 3. Andreesens Legatum til Mørups Bønder⁶⁾, 4. Rangen i Politie-Rættten i Bergen, 5. Arbeidet ved Wiborg Tugthuus, 6. De 2 Regimenter komme ei til Norge, det Norske kommer op, det Møenske ned, 7. Borg-Raadet⁷⁾ i Westindien, 8. Jagt i Eenemærker, 9. Præmium for Tobaks-Planteurerne i Fridericia. — Kongen paa Ball hos Bernsdorff.

— 12. Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Verificeret en Udskrift af Frue Plesses Skifte. — Udlæst Ponttoppidans Atlas Tom. 4. — Stærk Ild løs i Dronningens breede Gade hos Sukker-Raffinadeuren Richart⁸⁾).

— 13. Rybergs Commission hos mig udsat til 10. Febr.;
de 32 Mænds til 27. Januar }
Bezançonnets til 10. Februar } hos Wedel,
Steffensens til 3. Februarii }
Hagens til viidere } hos Rantzau.

— 14. Conseil in pleno.

— 15. Extraheret den anden Tome af Henrique Florez Medailler af de Romerske Colonier i Spanien.

— 17. Christophers Ballance. Possidet over 30000 Rdr.
— Brev om Søhlenthals Død d. 3. Januar Kl. 6, gl. 69 Aar 9 M.

— 18. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Tiende i Norge og

¹⁾ Jvfr. 4. November 1767.

²⁾ ∴ Statsgælden.

³⁾ Millioner.

⁴⁾ Luxdorff mener: som selvbudet Gæst.

⁵⁾ Sml. Stamps Erklæringer V, 365 ff.

⁶⁾ Sml. Hiort Lorenzens Legatrepertorium II, 250.

⁷⁾ ∴ *Borgerraadet*; sml. Stamps Erklæringer V, 423 ff. og aabent Brev af 8. April 1768 (i Reskriptsaml.).

⁸⁾ Beretning om Branden i Berlings Tidender 1768, Nr. 5. Thotts Bibliotek var i Fare.

Ladernes Udkastelse¹⁾, 2. Ingen Forestillinger Particulaircassen til Byrde²⁾, 3. Indqvarteeringen i Christiania, 4. Proclama anl. den Slesvigske Giæld.

Januar 20.³⁾ Cramer gav mig 200 Rdr. Salarium for Ver-raysons Sag. — Den Islandske Compagnies Sag udsat til 3. Febr. — Justitz-Raad Waager dør⁴⁾.

— 21. Conseil in pleno. — Olrog bliver Comitteret i Waagers Stæd.

— 23. Kongen kiørte i Kane til Turebyholm.

— 25. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Weyle Byes Jorder, 2. Naar Ober-Hof-Retten aarlig skal ophøre. — Kongen spiiste hos Geheime-Raaden om Aftenen, Niels vartede op.

— 26. Mad. Gunthelberg gifter sig med Gen:Kr:Commis-saire Ross. Alter schadet der Thorheit nicht⁵⁾. — Kongen spillede Zaïre⁶⁾.

— 27. Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Begge Bartholiner gaae med paa den norske Reise⁷⁾ og faae Diet-Penge. — Dronningen har ont. — De 32 Mænds Sag udsat til 24. Febr. — Capituls-Kiøb: Rug 15 R , Byg 12 R , Havre 7 R .

— 28. Conseil abs. Geheime-Raaden. — Grev Rantzau kommer til Torbek og Brandt reiser ud til ham, enten for

¹⁾ Sml. Reskripter af 25. Septbr. 1767 og 12. Februar 1768 (i Reskriptsamlingen).

²⁾ Ved kgl. Resolution var det bleven bestemt, at der ikke fra noget Departement maatte ske Forestillinger, hvorved Partikulærkassen paa-byrdedes nogen Udgift; det var et Led i Bestræbelserne for at bringe den kgl. Giæld ned (D. K. Supplikprot. 1768 I, Nr. 108).

³⁾ Paa det hvide Blad udfor Datoerne 20.—23. Januar har Luxdorph optegnet følgende Vers: Min sukkersøde Putte, hør! | Giv mig et lidet Kys! | O! ja saa mænd, om jeg kun tør: | Men sagte! sagte! tys! | Hvad gjør du der, din slemme Tøs? | Jeg hørte noget smak. | O! nej saa mænd, Mama! Jeg nøs | Kuns af Monsørs Tobak. — Monsøren brugte Snustobak, derfor kom Mamsellen til at nyse.

⁴⁾ Kommitteret i Rentekammeret, Engelbrecht Waager, døde 19. Januar (Adresseavisen 1768, Nr. 5).

⁵⁾ Bruden gik i sit 69. Aar.

⁶⁾ Jvfr. 8. Maj 1767.

⁷⁾ Paa Kongens planlagte Rejse til Norge skulde Thott, ledsaget af Luxdorph og en Række andre Kancelliembedsmænd og deres Domestikker følge med (D. K. Oversekretærens Breve 1768, Nr. 54). Rejsen blev dog ikke til noget, jvfr. 7. Marts.

at kalde ham ind eller at viise ham bort. [Tilføjet senere:] NB. Rantzau kom ei til Byen. — Kl. mellem 10 og 11 blev Dronningen forløst med en Printz. Jeg var til Hove. v. d. Lühe fik det blaa Baand, Ober-Skiænk Grev Holck og Schaffalisky det hviide; Grev Ahlefeldts yngre Søn¹⁾ fik Nøglen, Mad. v. d. Lühe og hendes Broder Hof-Marskalken Ordre de la fidéлитé, Anthon Moltke Geheimeraad.

Januar 29. Ingen Underskrivelse. — Giort Cour og spiiist ved Marskalks-Taffelet. Nielsen blev Conference-Raad. Om Aftenen Ball en Domino.

— **30.** Kl. 4 blev Cron-Printzen døbt, holdet af Dr. Juliana Maria, og siden baaret om i Gemakkerne. Ober-Hofmesterinden viiste mig ham efter Grev Reventlaus Begiæring. — Paa Fransk Comoedie blev opført les Schytes de Voltaire, en Ballet: Les travaux d'Hercule, og en Operette. Om Aftenen spiiiste jeg ved Marskalks-Taffelet. — Gouverneur Grev Ahlefeldt og Ober-Jægermesteren²⁾ bleve blaae Riddere; Grev Holst, Schack paa Cammeret³⁾ og Grev Haxthausen Geheime-Raadere; Reventlau hos den regiærende Dronning⁴⁾ Geheime-Conference-Raad; Grev Holk og Skinkel General-L:t; Gleichen, Dieden⁵⁾, Caspar Moltke, Adam Holst, Storm, Schnell, Gen:Major Bülow, Gram hviide Riddere.

— **31.** Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Siunget O! Store Gud! og canoneret af Voldene samt takket og beedet for Cron-Printz Friderich. — Schumacher bliver Conference-Raad.

Februar 1. C. C. abss. Geheime-Raaden, som er forkiølet, Holst og Knuth: 1. Bergens Fisketiende, 2. Vægten til Kiøbenhavns Vognmænds Læs, 3. Forst- og Skov-Sagers Indstevnings-Termin i Norge, 4. De 2000 Rdr. til Sorøe Academie, 5. De Mähriske Brødres Privilegier i Guinea, 6. Copie af Skiøder paa Jura vocandi leveres i Stifts-Kisten. — Efterseet Lunds Regnskab fra 8. Junii 1767 til 12. Januarii 1768 for Trudsholm. Udgift 806 Rdr., Indt. 746 Rdr., Auctionen paa Meublerne 319 Rdr., Mad. Ryberg for Huusholdingen fra

¹⁾ Ferd. Chr. Ant. A. († 1815).

²⁾ C. C. Gram.

³⁾ J. O. Schack-Rathlou.

⁴⁾ Dittl. Conr. R. († 1794).

⁵⁾ W. C. Diede z. Fürstenstein.

2. Octobr. 66 til 6. Nov. 67 og Refusion for Contractens Op-
hævelse 470 Rdl. 4 R ; Refusionen var 148 Rdr. 4 R .

Februar 2. Været hos Geheime-Raaden. Kongen har re-
scriberet Conseillet, at hand ikke vil underskrive saa meget.
— Skrevet Betænkningen om Wedells Sag¹⁾. — Kongen
spiiiste paa Ledreborg om Middagen.

— 3. Steffensens og det Islandske Compagnies Sager
udsatte til den 17. Febr. — Enke-Dronningen kom ind.

— 4. Conseil hos Geheime-Raaden abs. Reventlau.

— 5. Ball paa Post-Gaarden. — Sperling faaer sin Af-
skeed.

— 6. Sperling reiste Kl. 7 $\frac{1}{2}$ om Morgenen til Slesvig.

— 7. Været hos Geheime-Raaden anl. Expeditionerne.
Grev Reventlau faaer sin Afskeed med 4000 Rdrs. Pension,
Sperling bliver Amtmand til Hütten og beholder sine 1800
Rdr. Den gamle Grev Moltke²⁾ kommer i Conseillet og
bliver Præses i Land-Commissionen, hvor Schach tillige,
samt Schimmelmann, kommer ind. Grev Holck og Scheel
fra Bergen³⁾ blive Deputerede i Cammeret. Den unge Bern-
storff gaaer ud og bliver Præses i det nye General-Told-
og Commerce-Collegio, hvori foruden ham sidde Wasserslebe,
Schumacher, Prætorius, Jessen og Classen; altsaa er Oeco-
nomie-Collegium ophævet, dog at det gamle Collegium skal
samles en Dag om Ugen med dem for at conferere om
vigtige Sager. Cederfeldt gaaer og derind, og, tillige med
Wasserschleben, bliver Conference-Raad. Grev Moltke bliver
tillige Præses i Skatte-Commissionen⁴⁾. 1. Kirckhof, 2.
Caspar Moltke, 3. Gähler, 4. Gl. Grev Moltke, 5. Grev Danne-
skiold, 6. Huth, 7. Printzen af Hessen, 8. Arnstedt, 9. Schmet-
tau, 10. Görtz, 11. Osborn, 12. Stolle, 13. Fæddersen, 14.
Reverdil, 15. St. Germain, 16. Rantzau, 17. Knoblauch, 18.
La Benthagen⁵⁾, 19. Sperling, 20. Reventlau. Siiden: 21. Grev
Wedel-Friis, 22. Mad. Pless, 23. Tvende Frøkener til Hove,
24. Reventlau hos Dronningen⁶⁾.

¹⁾ Jvfr. 4. Januar.

²⁾ Adam Gottlob M.

³⁾ »samt Bärns« er her overstreget.

⁴⁾ ∴ Overskattedirektionen.

⁵⁾ ∴ Støvlet-Katrine.

⁶⁾ Dette maa være en Liste over Ekspeditioner, der er eller skal ud-
færdiges.

Februar 8. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: 1. Politiemester faaer en Vægter til sin Tieneste, 2. En Contract imellem nogle Bønder i Norge anl. deres Skoves Freding.

— 9. Moesting, Woyda og Ahlefelt Geheime-Raader. [Tilføjet senere:] Skal være Henning Ahlefeldt og v. Hespern og ingen fleere.

— 10. Rybergs og Hagens Sager udsatte til 2. Martii, Bezançonnets til 9. Martii.

— 11. Conseil in pleno sc. Bernstorff, Moltke, Thott, Rosenkrantz. — Societet, som herefter skal holdes om Torsdagen. Præss. Rantzau, Moltke, Harboe, Suhm, Carstens, Hielmstjerne, Møllman, Hee, Horrebow. Rescriptet om de 8000 Rdr.¹⁾ blev oplæst og Hielmstjerne holdt en kort og næt Tale forud.

— 12. Overleveret Designationerne over hvad der skal underskrives til begge Kammerne efter Conseillets Ordre. — Biskop Friises Forslag anl. det beneficerede Gods i Norge. — Forfattet Project til en Medaille paa Kronprintzen²⁾.

— 14. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Takket for d. 11. Februarii³⁾.

— 15. C. C. in pleno: Hvad Stipendia de islandske Studiosi Chirurgiæ kand nyde ved Academiet.

— 17. Saldern faaer det blaae Baand. — Told- og Commerce-Cammeret faaer deres Værelser, hvor Oberkrigs-Secretereren og Krigs-Hospitals-Cassen etc. havde deres. — Udkast til Forestilling om Esmarcks Papirer⁴⁾. — Om Aftenen til Aagaards, hans Geburts-Dag, med Bispens og Graahs. — Steffensens Sag udsat indtil viidere og det Islandske Compagnies til den 2. Martii.

— 18. Conseil in pleno. Om det Forslag anl. det beneficerede Gods i Norge tilskrives begge Kammerne. — Societetet præss. Raben, Hielmstjerne, Møllman, Hee og Horrebow,

¹⁾ Ved kgl. Missive af 25. Decbr. 1767 fik Videnskabernes Societet 8000 Rdr., hvoraf Renterne skulde anvendes til tre aarlige Præmier (à 100 Rdr.) til Prisopgaver i Historie, Fysik og Matematik, som Societetet skulde udsætte (Sjæll. Miss. 1767, Nr. 679). Beløbet havde J. B. Uytendaele maattet betale for at blive baroniseret under Navnet von Bretton (Lensarkivet). Jvfr. 4. Januar.

²⁾ Sml. Beskrivelse over Danske Mynter og Medailler i den kgl. Saml. (1791), S. 774 (Chr. VII 11 a og b).

³⁾ Jvfr. 13. Oktober 1766.

⁴⁾ Jvfr. 28. Novbr. 1766 og 2. Decbr. 1767.

som læste om Veneris Gang giennem Solen. Wessel viiste Kortet over $\frac{1}{4}$ Part af Siælland.

Februar 19. Borch bliver Cancelliraad, Wium Etatz-Raad; Langebech vil ei være virkelig Justitz-Raad.

— **20.** Cammer-Junker Rosenkrantz bliver Secreterer¹⁾.

— **22.** C. C. abss. Holst og Knuth, Cammer-Junker Rosenkrantz blev introduceret og tog Sæde som auscultans: Brand-Inspecteurs Rang over Borger-Capitainerne i Trundhiem.

— **23.** Rosenkrantz kom i Contoiret. — Skrevet Votum i Verrayons Sag.

— **24.** Vor Frue Kirke, Catechet From til Nicolai. Forklarede ikke Passionen, hvilket er Hr. Lemmings Maade. — Kongen reiser til Fridrichsborg paa Løverdag²⁾ og bliver borte i 8 Dage. Derover udsættes Høieste Ræt fra den 3. Martii til den 10de.

— **25.** Conseil in pleno. Kgl. Rescript til Conseillet, at Designationerne over Ekspeditionerne approberes. Cammer-Sager under 100 Rdrs Udgift og uden for Reglementet afgjøres i Conseillets ugentlige Samlinger. Er det nødtigt, kand det kundgjøres ved en Forordning. Om Fredagen ingen Conseil, men Bernstorff alleene. H. M:t ønsker, at Conseillet indsaae denne Indretnings Nøtte. — Schultz bliver Conference-Raad og Fædder Etatz-Raad. — Societet præss. Raben, Rantzau, Carstens, Mølman, Hee, Rotbøll, Horrebow, som læste om Venere.

— **26.** Geheime-Raaden var et Øieblik hos mig om Aftenen, hvorefter jeg skrev de 2 Breve i Conseillets Navn til begge Cammerne.

— **27.** Kongen reiste efter Taffelet med en Suite af 30 Personer.

— **28.** Conrad Fabritius og siden Klevenfeldt blive Conference-Raader, Løvenstjerne Etatz-Raad, Auctions-Directeur Fisker Justitz-Raad.

— **29.** Titley døer³⁾ og testamenterer eendeel til publike Brug⁴⁾. Voltelin Executor testamenti. — Udlæst Lappernes

¹⁾ i Danske Kancelli.

²⁾ d: 27. Februar.

³⁾ Walter Titley døde i Lyngby 27. Februar (Adresseavisen 1768, Nr. 17).

⁴⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium I, 94 og II, 86.

Beskrivelse¹⁾, som er Lapperie. — Kongen vil have Underretning om F4ti italienske Reise²⁾. — Mad. Pless faaer Ordre at forlade Hove, og reiser til Kokkedal uden at tale med Dronningen.

Marts 1. Grev Wedell-Friis gaaer af med 3000 Rdr. Pension. Staffelt bliver Ober-Stald-Mester og Bülow 3die Stald-Mester.

— **2.** C. C. abss. Geheime-Raaden og Grev Holst: 1. Fiske-Tiendens Oppebørsel i Bergens Stift, 2. Schimmelmans Sukker-Compagnie, 3. Beneficium inventarii i Sterboer, 4. Kniplings-Kræmmeres Privilegier, 5. Hverving paa Bornholm. — Islandske Compagnies Sag udsat til 9. Martii, Rybergs til 23. Martii, Hagens til 13. Aprilis.

— **3.** Conseil in pleno. Cammeret refererede tillige. Jeg oplæste den første Relation, som blev underskrevet af alle 4 Geheime-Raader. — Der siges, at Horn er bleven hentet ud til Fridrichsb[o?]rg. — Kongen er i Dag hos Classen paa Værket. — Besøgt Klevenfelt anl. Titleys Gravskrift³⁾.

— **4.** Kongen kommer tilbage. Classen faaer Rang med General-Majorer, men der bliver intet af Contracten⁴⁾. — Ober-Hofmesterinde Perckentin faaer Afskeed fra Hove.

— **5.** Faaet Høieste Ræts Ordre, underskrevet af Geheime-Raaden.

— **6.** Mad. Pless skal inden 3 Dage reise ud af Landet, Mad. v. d. Lühe bliver Ober-Hofmesterinde; Holck skal i Stæden for Sckak til Norge, Hof-Marskalken faaer det hviide Baand. — Om Aftenen Ildebrand i Vognmager-Gaden.

— **7.** Admiralitetet faaer Ordre at lade Skibene aftakle, saa at der bliver intet af Reisen til Norge⁵⁾. — Frøkk: Kniphausen og Moesting komme fra Hove.

— **8.** En nye Land-Maaling skal foretages⁶⁾.

— **9.** C. C. abss. Holst og Aagaard: 1. Indqvarteerings Ligning i Jylland, 2. Tvende Heste-Markedet i Aalborg. — Underskrevet Commissions-Stevning i Brinckmans Sag⁷⁾.

¹⁾ Knud Leems Beskrivelse over Finmarkens Lapper var udkommet 1767.

²⁾ i Anledning af sin egen forestaaende Udenlandsrejse.

³⁾ Trykt i Adresseavisen 1768, Nr. 19 (Torsdags-Tillæget).

⁴⁾ Sml. Nyrop, J. F. Classen, S. 161 ff.

⁵⁾ Jvfr. 27. Januar.

⁶⁾ Sml. Forordn. af 9. Juli 1768.

⁷⁾ Luxdorph og Johan Poul Bager havde faaet kgl. Kommissorium af

Forestillingen skrevet om Esmarcks Papiirer¹⁾. Beçanzonnets og de 32 Mænds Sag udsat til 23. Martii, Steffensens og det Islandske Compagnies optaget til Doms. Skrevet Votum i Verrayons Sag. — Paa Comoedien, La fausse Agnès.

Marts 10. Høieste Ræt præss. Rege og 28 Assessores, Rex i Generals-Mundeering. No. 89. Justitz-Raad Vogt havde giort en Contract med eendeel Bønder at selge dem en Part af en Alminding for 500 Rdr., dog skulle hand, da Kongen lod sin Løsnings-Ræt til samme Gods sætte paa Auction, blive høistbydende paa deres Vegne. Dette efterkom hand, eendeel af Almuen betalte 310 Rdr., de øvrige vægrede sig, fordi Kongen ei approberede Buddet. Vogt vandt.

— 11. Conseil in pleno med Reventlau. Een Relation. — Fæddersen bliver Conference-Raad.

— 12. Beseet Hesten og Statuen paa Get-Huuset.

— 13. Dronningen holder sin Kirke-Gang²⁾.

— 14. Udlæst Speculum Regale³⁾. — Lowson, Smit i Nyborg⁴⁾ og Baar blive Etatz-Raader; den første i Land-Commissionen.

— 15. Læst med Fornøielse Breve om nye Bøger. Autor er Sporon hos Graah⁵⁾, under Guldbergs Opsigt.

— 16. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Kiøge Skolehuuses Opbyggelse, 2. Stiftamtmanden præsiderer i Dragoun-Sessionen i Norge, 3. Byfogden belegger sit Regnskab med Attester om Leiermaale, 4. Schimmelmanske Compagnie paa Sukker-Plantager. — Underskrevet Stevning til Martii 23. i Rossets Sag⁶⁾; Brinchmans Sag udsat til 6. Aprilis, deri afhørt 2 Vidner; Baron Hagens udsat til 13. Aprilis.

4. Marts til at dømme i en Tvist mellem Claudi Brinchman i Kbhvn. og Hans Jørgen Buchs af Eckernførde. Det drejede sig om en Gældsfordring, som sidstnævnte havde villet inddrive ved at sende Byfogden (eller i hvert Fald Folk, der udgav sig for Byfogdens befuldmægtigede) til Brinchman ved Nattetide (Sjæll. Miss. 1768, Nr. 154).

¹⁾ Jvfr. 17. Februar.

²⁾ Efter Kronprins Frederik (VI)'s Fødsel.

³⁾ Jvfr. 10. Juni 1767.

⁴⁾ Christopher Otto Schmit, Tolder i Nyborg.

⁵⁾ B. G. Sporon († 1796), Kronprinsens senere Informator.

⁶⁾ Claudi Rosset havde legeret Pesthuset sin Formue mod en Rente-udbetaling til sin Datter Philippina Rosset; Datteren var ikke fornøjet med den fastsatte Ordning og lod indstævne Testamentets Eksekutorer og

Marts 17. Conseil in pleno. — Reventlau, Schimmelmann, Schach, Fleischer, Schøller og Bielefeldt Commissarier anl. Fridrichswærks Overlevering. Carstens er Secrétaire¹⁾. — Magistratens Forslag om Arvefæster approberes. — Videnskab. Societet præss. Hielmstjerne, Kofod, Hee, Kratzenstein, Mølman, Horrebøw, som læste om Veneris Gang giennem Solen. — Steman kommer i Land-Commissionen²⁾.

— 18. Grev Holst bliver Ober-Hofmester hos Dronningen, siden Brockenhuus undskyldte sig, men uden Løn; thi Reventlau beholder sine 2000 Rdr.

— 19. La mort de César³⁾ opføres. — Ingeman dør.

— 21. Etatz-Raad Fleischer⁴⁾ dør Kl. 11 Formiddag.

— 23. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Refusion til Aarhus Stifts Præster for Brænde, 2. Enhver tillades her at sye Fruentimmer-Klæder for Tieneste-Folk. — Rybergs Sag optages til Doms, Rossets udsat til viidere, 32 Mænds opt. til Doms, Bezançonnets udsat til viidere.

— 24. Conseil in pleno. — Reiersen paa Holmen faaer sin Afskeed med 800 Rdr. Pension og Commandeur Kaas kommer i hans Stæd.

— 25. Udlæst Kofods 10., 11. og 12. Kapitel om de gamle Love. — Land-Commissionen faaer Navn af General-Land-Commission, og staaer immediate under Kongen. [Cossel]⁵⁾ bliver tydsk Secreterer. De faae 2 Copiister.

— 28. Bønderne siige, at siden det frøs Vor Frue Nat⁶⁾, skal vi have Frost i 40 Nætter.

— 29. Forfattet Dom i de 32 Mænds og Rybergs Sag. — C. C. abss. Holst, Knuth og jeg: 1. Svenske Lappers Strøifen i Norge, 2. Degne-Enkers Naadsens-Aar i Fyen, 3. Wiborg Tugt-Huus, 4. Christianshavns Kirkes Giæld, 5. Adresse-

Direktørerne for de fattiges Væsen. Til at dømme i denne Tvist fik Luxdorph og F. C. Sevel kgl. Kommissorium under 4. Marts 1768 (Sjæll. Miss. 1768, Nr. 153, og D. K. Supplikbog 1768 I, Nr. 423).

¹⁾ Kommissoriet er af 18. Marts (Sjæll. Missiver 1768, Nr. 206). Sml. Nyrop, J. F. Classen, S. 395 ff.

²⁾ Jvfr. 27. Oktober 1767.

³⁾ af Voltaire.

⁴⁾ Deputeret i Sætetats Generalkommissariat Chr. F.

⁵⁾ I Orig. staaer *Gossel*.

⁶⁾ ∴ Natten til Mariæ Bebudelsesdag, 25. Marts.

Comptoir i Helsingør, 6. Handel med Guld og Sølv her i Staden.

Marts 30. Udlæst Voltaires Schytes, et maadeligt Støkke, hvori Laster slippe frie fra Straf, fordi de begaaes af en Printz, og le Triumvirat, som er en prægtig Piece, samt øvrige Støkker i quatrième partie des Mélanges¹⁾.

— **31.** Sevel sendte mig Concept til Votum i Krogs Sag²⁾.

April 2. Spadseert i Staffelts Have og beseet hans Casser med Pfersken-Træer.

— **5.** Underskrevet og forsegleet begge Suhms Skifte-Acter.

— **6.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Steen fra Roskilde til Veiene, 2. Reglement for Præsterne ved Aarhus Dom-Kirke, 3. Meglere i Bergen, 4. Indqvarteering i Colding, 5. Korn-Maaling i Bergen, 6. Islandske Studenteres Førings³⁾. — Forordning om General-Land-Commissionen. — Hansen faaer til Hove Expectance paa Klevenfeldts Tieneste⁴⁾, Pipper og Berger blive Etatz-Raader, Jensenius Justitz-Raad og Wholert faaer Rang med Justitz-Raader.

— **7.** Conseil in pleno. Det beneficerede Gods i Norge at sælges. — Societet præss. Hielmstjerne, Carstens, Mølman, Rotbøll, Kratzensteen, Hee: Læst Suhms Piece om Finnernes Herkomst⁵⁾.

— **8.** Hansens Expectance casseret⁶⁾.

— **9.** Læst Steffensens Sag. — Underskrevet Breve til at forsende Esmarchs Papirer⁷⁾. — Underskrevet Votum i Krogs Sag.

— **10.** Frøkeh Hielmstjerne var til Confirmation i Vor Frue Kirke. — Mad. Bruun⁸⁾, Agent Graahs Kones Syster, springer i Stranden i Fuldskab, men bliver reddet.

— **11.** Ingen Conseil, fordi Kongen er faldet og har stødt sig, og er desuden syg.

¹⁾ ɔ: Voltaires Nouveaux Mélanges etc.; udkom 1765—69 i otte Bind.

²⁾ Jvfr. 19. November 1766.

³⁾ Jvfr. 1. Juni.

⁴⁾ Klevenfeldt var Justitssekretær i Højesteret. Jvfr. 8. og 28. April.

⁵⁾ Trykt i Vidensk. Selsk.'s Skr. 1. R. X, 50 ff.

⁶⁾ Jvfr. 6. April.

⁷⁾ Jvfr. 28. November 1766.

⁸⁾ Anna Elisabeth Abbestée, Amtsforvalter Urban Bruuns fraseparerede Hustru; sml. Pers. Tidsskr. 4. R. II, 56.

April 12. Berners Fuldmægtig Smit sættes i det blaa Taarn, fordi hand tager 2 Obligationer, som til Caution vare nedlagde i Cammeret, skriver falske Transporter derpaa, og laaner derpaa 1000 Rdr. hos Bortman¹⁾ og 800 Rdr. hos Vanino.

— **13.** C. C. abss. Holst, Knuth, Aagaard: 1. Brændeviins-Brænden paa Landet sættes paa Auction, 2. Tiendens Oppebørsel i Bergen, 3. Indqvarteeringens Forhøielse i Christiania og Fridrichshald, 4. Heste-Market i Aalborg, 5. Tydske Præsters Rættighed at døbe Børn. — Brinckmans Commission udsat til 27. Aprilis. — Smagens Selskab med Nielsen, Carstens, Guldberg, Lous: Intet afgjort. — Hagens Commission udsat til viidere.

— **14.** Conseil in pleno. Pippers Sag²⁾ udsat. — Smit, Jessen, Aagaard, Kall, Møllman, Nissen, Horn Etatz-Raader og Voltelin virkelig Justitz-Raad.

— **15.** Liv-Medici Bergers Huus³⁾ brændte om Morgenen, 4 Mennesker bleve ihieslagne ved en Gavl, som faldt ned, og den arme Mand tog stor Skade. Hans Biblioteque og skrevne Sager brændte eller bleve spolerede. Strax efter Ild løs paa Uhlfeldts Plads.

— **18.** Der siges Grev Schach bliver Geheime-Raad og gaer af, Theodosius Levetzau Cammer-Herre og Stiftamtmand i Ribe. — Dom afsagt i Steffensens Sag.

— **20.** C. C. abss. Holst, Knuth, Aagaard: 1. Rende fra Slottet til Christianshavn, 2. Refusion for Skanderborg Præsters Udviisning, 3. Skifte efter fremmede Consuler, 4. Adresse-Comptoir i Christiansand, 5. Skipperes Liggedage i Norge, 6. Flagmændenes Rang ved Søe-Etaten⁴⁾, 7. Personel Capellaners Offerskieppe i Norge. — Afsagt Domme i Rybergs og Handels-Compagniets Sager. — Beseet C6ti Marmor-Kiste af Wideweldt.

— **21.** Conseil in pleno. Geheime-Raadinde Juells og

¹⁾ Justitsraad Peter Bortman, Kommitteret ved de fattiges Væsen i Kbhvn.

²⁾ Jvfr. 4. November 1767.

³⁾ i Gothersgaden. Beretninger om Branden i Adresseavisen 1768, Nr. 30. og i Berlings Tidender 1768, Nr. 31.

⁴⁾ Sml. Patent af 11. April 1768 (i Reskriptsaml.).

Geh:Raad Peder Juells Foreening confirmeres¹⁾. — Societet præss. Hielmstjerne, Møllman, Horrebøw, Kratzensteen, Rotbøll, Hee: 3 problemata til Priiser udvalgte.

April 24. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Tillyst, at der i Canalen er fundet et spædt Barn med en Strikke om Halsen, hvorved hang en Muursteen.

— **25.** Der blev ingen Conseil hos Kongen. — Mad. Gustmejer tabte sin Sag om Cautionen for Høieste Ræt²⁾. — Desmercières fik det blaae Baand.

— **26.** Beseet Værelserne hos Mad. Sevel.

— **27.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. De 20000 Rdr. aarlig til Vei-Arbeidet legges til Land-Væsenets Collegium, 2. Brolegningen her i Staden lignes paa alle i hver Gade, 3. Bønderkarle paa 35 Aar blive Land-Soldater. — Brinchman faaer 300 Rdr., hvorved Sagen bliver forligt; Knud Carlsen gav mig endnu 50 Rdr. i Salario; faaet af Handels-Compagniet i Salarium 200 Rdr.

— **28.** Conseil in pleno. — Den unge Seidelin overfaldes af L:t Harboe, som havde tilgode hos ham i Spill. — Heltzen bliver Conference-Raad, Holmsted og Hæseker Etatz-Raader. — Hansen faaer Exspectance paa Brøers Tieneste³⁾.

— **29.** Ericius overlader mig de 2 underste Værelser, hvor Christoffer kommer til at være, og betaler jeg da i alt i Huusleie 265 Rdr.

Maj 1. Faaet af Ryberg 300 Rdr. i Salario.

— **2.** Brandt giver et Pro-Memoria eller Angivelse til Kongen over Hof-Marskalk Holck, som bliver besvaret af Storm⁴⁾. — Kongen var syg, saa at Cammeret ingen Forestilling fik, men var dog om Aftenen paa Comoedien.

¹⁾ Angik Hverringes Ophøjelse til Stamhus; Konfirmationen er dateret 10. Juni 1768 (Fynske aabne Breve 1768, Nr. 91).

²⁾ Mad. Gustmeier havde i Notarii Nærværelse erklæret at være Kautionist for 4000 Rdr. efter en af Justitsraad Kirchhof udstedt Obligation. Hun vilde fri sig derfra og indvendte bl. a., at hun ingen Lavværgе havde haft, men det hjalp hende ikke. Højesteret dømte hende til at betale Beløbet, da hun var en myndig Kone, der holdt Kontor og havde erklæret sig i denne Sag over for Notarius (Højesterets Voteringsprot. 1768, S. 72 f.).

³⁾ som Sekretær i Politi- og Kommercekollegiet samt Skriver i Gælds-kommissionen. Jens Hansens Ekspektance-Bestalling er af 29. April (Sjæll. aabne Breve 1768, Nr. 244). Jvfr. 6. og 8. April.

⁴⁾ Brandts Brev trykt i Nyt hist. Tidsskr. V, 308 ff., Storms Parodi gengivet paa Tysk i Høst, Struensee I, 158 ff.

Maj 3. Jeg skrev i Gaar et Pro-Memoria i Magistratens Sag, som Wedel i Dag svarte paa. Nu er Samling berammet til Torsdag opsat til Fredag¹⁾). — Obelitz dømmes under 2 Rdr. daglig Straf at udlevere Hennekes Bøger efter Specificationerne og 100 Rdr. Omkostning.

— 4. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: 1. Svenske Lappers Opførsel i Nordlandene, 2. Brand-Ordning i Bergen, 3. Præstekalds-Breves Forandring anl. Tienderne. — Commissionen anl. Rossettes Testamente udsættes til 18. Mai. — Om Middagen efter Høieste Ræt fik Brandt Brev (la noirceur de votre procedure), at hand inden 24 Tiimer skulle rømme K:havn og inden 8 Dage Kongens Riger, og ei komme ind igien, sous peine de mon indignation²⁾).

— 5. Conseil in pleno. — Brandt reiste Kl. 11. Det, som slog Sømmet paa Hovedet, var formodentlig, at hand skrev Storm til og ville have Copie af hans Parodie.

— 6. Werner Rosenkrantz, Brockenhuus og Staffelt Geheime-Raader, Fabritius og Jessen Conference-Raader. — Kongen reiste³⁾ Kl. 10¹/₂ og Dronningen græd bitterlig. — Været i Conference hos Wedel om de 32 Mænds Sag, men vi bleve ikke eenige med Dommen.

— 7. Faaet 40 Rdr. for Skytte-Vænget.

— 8. Mange Memorialer har Kongen før sin Bortreise paategnet at være accorderede. — Baron Juell blev Geheime-Raad i Roskilde Kroe⁴⁾).

— 9. Kongen kom til Corsør i Fredags⁵⁾ Kl. 9, gik over Beltet og laae i Nyborg om Natten. Blev i Odense og hørte Biskoppen prædike, samt var i Kirken den gandske Guds-Tieneste igiennem, som varede i alt ³/₄ Tiime, reiste derpaa

¹⁾ ∴ henholdsvis 5. og 6. Maj.

²⁾ Brevet begynder med Ordene: La noirceur de votre procédé (ikke procedure) og slutter med den franske Vending, Luxdorph anfører (i Originalen staar dog *notre indignation*). Brandt, der var en Slægning af Luxdorph, har formodentlig vist ham Brevet, og Luxdorph har saa senere, efter Hukommelsen, noteret disse karakteristiske Vendinger. Det er i Kabinettsordre-Form, skrevet med Schumachers Haand, kun Kongens Underskrift er egenhændig. Trykt hos Høst (Struensee I, 161).

³⁾ Det var Indledningen til den store Udenlandsrejse. Det var dog først under det paafølgende Ophold paa Gottorp, denne blev endelig bestemt.

⁴⁾ nemlig paa Kongens Rejse.

⁵⁾ ∴ 6. Maj.

samme Søndag til Colding og skal i Dag være i Slesvig. — Været hos Geheime-Raaden, som er syg i Halsen. — Baron Holck paa Holckenhavn¹⁾ blev Cammer-Herre og Kirkhof Justitz-Raad i Nyborg²⁾).

Maj 10. C. C. paa Cancelliet abss. Geh:Raaden, Holst og Knuth: 1. Præste-Tienderne overlades Bønderne, 2. Delinquenters Transport fra een Provintz til en anden, 3. Degne-Enker i Fyen blive et halvt Aar i Boligen. — Dom afsiges hos Wedel i de 32 Mænds Sag.

— **11.** Conseil hos Geh:Raaden abs. Bernstorff. Besluttet at gjøre Forestilling imod eendeel af Kongen accorderte Memorialer.

— **13.** Hof-Marskalkinde Holck dør i Smaakopper. Hun blev behandlet efter den nye Mode og maatte ikke ligge til Sengs³⁾. — Brandt kommer i den Oldenborgske Regiæring.

— **16.** Løberen Hiort faaer sin Afskeed og sendes tilbage med Advarsel at holde sig stille eller at sættes i Blaa Taarn⁴⁾. — Brandt faaer 800 Rdr. aarlig.

— **17.** Cap:t Krog friefunden for Tiltale i alle Poster, skal have sin Have paa Tillaly⁵⁾ tilbage og 4000 Rdr. i Reparation og Omkostninger⁶⁾.

— **18.** C. C. hos Geheime-Raaden abss. Holst og Knuth: Vand-Rende fra Slottet til Christianshavn. — Beseet et Støkke Rav paa 310 Lod, tilbuddet Kongen for 1000 Rdr. — Rossets Sag udsat til 1te Junii.

— **19.** Conseil abs. Bernstorff.

— **21.** Udlæst 1te Tome af Nouveaux Memoires des Missionaires.

— **23.** Søllerød Kirke, Hr. Treschow. En Huusmands Datter fra Søllerød var i Kirke. Hun var fulgt til Italien med Galeottierne for 4 Aar siden. Da den yngste hun døde,

¹⁾ Erik Rosenkrantz Holck († 1777).

²⁾ ∅: da Kongen passerede Nyborg.

³⁾ Konrad Holcks syttenaarige Hustru Christiane, f. Stockfleth, døde d. 13. Maj om Morgenen Kl. 4^{1/2} (Berlings Tidender 1768, Nr. 39).

⁴⁾ Nu da Kongen var rejst, skyndte man sig at fjerne ham fra Hoffet.

⁵⁾ Landsby i Trankebar-distriktet.

⁶⁾ Det var Sagen mellem H. G. Krogh og Direktørerne ved Asiatisk Kompagni, der her fik sin endelige Afgørelse ved Højesteret (Højesterets Voteringsprot. 1768, S. 104 ff.). Sml. Kay Larsen, De dansk-ostind. Koloniers Hist.: Trankebar S. 82 og 87. — Jvfr. 19. November 1766.

ville den ældste Syster ei give hende Reisepenge hjem. Af Hændelse treffer hun paa en hollandsk Skipper, som lover at føre hende gratis til Amsterdam. Paa Skibet bliver hand forliebt i hende og faaer sine Forældres Tilladelse at ægte hende. Nu er hun kommen for at faae Døbe-Seddel og Beviiss at være fød af ærlige Ægteforældre, siden kommer hand og henter hende af.

Maj 25. C. C. abss. Geheime-Raaden, Holst og Knuth: Falske Banco-Sedlers Indløsning. — Alle Conseillets og Geh: Raadens Forestillinger approberes; Friebryggeriet, Lotteriet og Viceborgm. Laub¹⁾ afslaes. Brabrand tilligemed Hofman og Munthe Etatz-Raader.

— **26.** Conseil in pleno. — Der siges Kongens Reise skal vare 10 Maaneder.

— **30.** Dronningens Søster Louise Anne dør²⁾. — Carstens og Fabritius blive Conference-Raader, Leisching, Kirkhor og Steeman Etatz-Raader, Bärner Geheime-Raad. Major Fabritius, Conrads Broder, skulle være Conference-Raad, men derimod skeer Forestilling.

— **31.** Ild løs i Fridrichs Hospitals Kiøkken. — De Opørske i Bergen dømmes ved Høieste Ræt til at have forbrudt Ære, Liv og Gods. — Faaet 300 Rdr. i Salario af Magistraten³⁾. — Udlæst Nouveaux Memoires des Missions T. II. — Dronningen drog til Fridrichsborg.

Juni 1. C. C. abss. Holst, Knuth: 1. Politie-Commission i Bergen, 2. Islandske Studenteres Føring⁴⁾, 3. Instrux om

¹⁾ 14. Juli 1768 meddelte Oversekretæren Kancelliraad Frederik Laub, at hans Ansøgning af 24. Maj om at beskikkes til Viceborgmester i Kbhvn. ikke var bleven akkorderet (D. K. Oversekretærens Breve 1768, Nr. 402).

²⁾ Den nittenaarige Prinsesse døde den 13. Maj.

³⁾ som Kommissarius i Sagen mellem Magistraten og de 32 Mænd. Jvfr. 20. Maj 1767.

⁴⁾ De islandske Studenter ved Kbhvns Universitet nød det Privilegium, at det Alm. Handelskompagni fragtfrit aarlig skulde føre et vist Kvantum Varer fra Island, som hver Studer kunde afhænde til sit Underhold her (sml. Holm, Danm.-Norges Hist. III 2, Henvisninger S. 40). Studenterne klagede over, at Kompagniet søgte at indskrænke denne deres Ret til Føring, og Kompagniet var misfornøjet med, at dets Forpligtelser stadig øgedes. De islandske Studenteres Tal var nemlig i Stigen; 1764 var der nogle og tyve, der nød Føring, 1765 31, 1766 38 og i 1767 var Tallet steget til 41 (D. K. Oversekretærens Breve 1768, Nrr. 331—32, og Supplikbog 1768 I, Nr. 283). Jvfr. 6. April.

Vei-Arbeidet i Norge. — Ordre til Conseillet, hvorledes forholdes skal medens Kongen reiser: Thott faaer de tydske indenlandske Sager, Reventlau taler med Ministerne, begge Krigs-Cancellier og Kammere referere Sager i Conseillet. — Rossets Sag udsættes til 15. Junii.

Juni 2. Conseil in pleno. Herefter bliver Conseil hver Torsdag og Fredag.

— 3. Hammer begyndte paa Græs-Trappen.

— 4. Thurah begyndte paa Kilden¹⁾. — Begge Skatteforordninger²⁾, dat. Gottorp 14. May, udkomme.

— 7. Sevels og min Dom mellem Smit og Told-Cämmerererne confirmeret i Høieste Ræt³⁾.

— 8. Underskrevet det Islandske Compagnies Act. — C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Rende fra Bryg-Huset til Christianshavn, 2. Ægteskaber i Island tillades⁴⁾.

— 9. Cons. in pleno. — NB. De 60 Rdr. for Inscriptionen til Banquen qvitter jeg i Berregaards Renter til 11te Junii. — Første Gang parapheret de Expeditioner, Conseillet underskriver⁵⁾.

— —⁶⁾. Kongens Reiseroute: Junii: 6. Lüneborg, 7. Zelle,

¹⁾ i Nærum.

²⁾ 3: Forordn. ang. Ekstra-Paabud af gejstlige og verdslige Betjentes Gage og Forordn. om $\frac{1}{4}$ pCt. af det kontribuable Hartkorns Værdi m. m. — begge sigtende til Ekstraskattens snarlige Ophør og Afbetalingen af Statens Gæld.

³⁾ Kommissariernes Dom af 26. Aug. 1767 (sml. Højesterets Voteringsprot. 1768, S. 133). Jvfr. 17. November 1767.

⁴⁾ Amtmand Stephensen paa Island havde i sin Erklæring over Landfoged Skule Magnussens Forslag ang. Folkeformerelsen paa Island bl. a. udtalt, at ingen af de fattige i Landet uden de, som kendte deres Kristendom og var ærlige, flittige og stræbsomme, saa at de nogenledes kunde sørge for Kone og Børn, kunde tillades at begive sig i Ægteskab. Det fandtes dog betænkeligt at forbyde Fattigfolk at gifte sig, saadanne alene undtaget, som var befængt med Sygdomme, der kunde forplantes paa Børnene. Det bestemtes derfor, at der ikke maatte nægtes andre fattige Ægteskab, indtil hele dette Forhold kunde blive endelig afgjort ved den under Arbejde værende Islandske Lov (D. K. Oversekretærens Breve 1768, Nr. 344, og Supplikbog 1768 I, Nr. 1305).

⁵⁾ Under 10. Juni udstedtes et af Conseillet undertegnet Missive til Luxdorph om, at han i Kongens Fraværelse skulde kollationere med Concepterne og parafere de Cancelliekspeditioner, som Conseillet efter Kongens Befaling skulde underskrive (Sjæll. Miss. 1768, Nr. 402).

⁶⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 8.—11. Juni.

8.—11. Hannover, 12. Hammelen, 13. Pymont, 14. Minden, 15. Osnabrügge, 16. Münster, 17.—19. Dysseldorp, 20.—22. Aachen, 23. Maastricht, 24. Geldern, 25. Niemwegen, 26. Utrecht, 27.—3. Jul. Amsterdam. Julii: 4. Nord-Holland, 5. Leiden, 6. Haag.

Juni 13. Dommen i Steffensens Sag confirmeret i Høieste Ræt¹).

— **15.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Dragoun-Sessioner og Qvarteerer i Trundhiems Stift, 2. Contract om Wiborg Tugt-Huus, 3. Nyborg Fæstnings Vedligeholdelse. — Rossets Sag udsat til videre.

— **16.** Conseil abss. Bernstorff og Reventlau. — Contract mellem Rasch og Niels, til hvem hand afstaaer Bestillingen²).

— **17.** Brønd-Værket om Kilden bliver færdigt.

— **18.** Til Ende bragt Catalogus over mine Republicquer³).

— **19.** Søllerød Kirke, Herman Treskov. Bad for Kongens Reise. — Benzon bliver Cammer-Herre. Disse skulle her-efter betale 50 Sp. Ducater til Ober-Ceremonie-Mesteren.

— **20.** Admiral Lemvig dør om Natten hos Pelt. Hand spiieste der om Søndag⁴) Aften og med eet forgik ham Mæle og Sandser, saa at hand blev lagt i en Seng og blev i samme Tilstand til hand døde. Hand var 78 Aar.

— **22.**⁵) C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Degnenes Løn og Udviisning paa Feiøe, 2. Kippinge Kirke-Blok, 3. Reise-passar, Dessertion at forekomme. — Faaet af Seidelin Ballancen over Christoffers Midler.

¹) Kommissariernes Dom var faldet 28. Oktbr. 1767 (Højesterets Voteringsprot. 1768 I, S. 148). Jvfr. 22. April 1767.

²) Luxdorphs Tjener, Niels Iversen Bruun, overtog fra 1. Oktbr. Rasch Mathiesens Tjeneste som Kancellibud ved Danske Kancelli (D. K. Supplikprot. 1768 I, Nr. 1424).

³) Luxdorph havde en stor »Collectio Rerumpublicarum« (Bibl. Luxd. II, 380 ff.), smaa Bøger (Duodezer), væsentlig omhandlende de forskellige Staters Historie og Samfundsforhold. Navnet havde sin Oprindelse af de af de hollandske Bogtrykkere Elsevier udgivne saakaldte Republicae variae, hvoraf ogsaa Luxdorphs Samling rummede en Mængde.

⁴) ☉: 19. Juni.

⁵) Under 21. Juni noterer Luxdorph, at han har »spiiet om Middagen til Thotts med Pater Hell og Compagnon, den Keiserl. Legat:Secreterer« samt en Række fremragende danske Personligheder.

Juni 23. Conseil abss. Bernstorff og Reventlau. Nielses Contract med Rasch underskrevet¹⁾.

— **29.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Den Tydske Contoirske Kirke i Bergen, 2. Justitz-Cassens Penges Inddrivelse, 3. Landstingets Vedligeholdelse paa Færøe.

— **30.** Conseil præss. Moltke, Thott, Rosenkrantz. — Fulgt Admiral Lemvig til Jorde i Frue Kirke om Eftermiddagen Kl. 3. Parrene: Mag. Albert Lemvig og Sal. Sørensen²⁾ Søn, Hoppe og Søn, jeg og Berregaard, Hr. With og Thurah. — Udlæst Nouveaux Memoires des Missions T. III.

Juli 1. Min Kone begynte med Pyrmonter-Brønden. — Brygger Wedegges Kone med sin liden Datter og Kircherterp, en ung Kiøbmand, veltede ved Holte og kom blodige giennem vor Have ind til Borres³⁾.

— **2.** Om Eftermiddagen ved Kilden⁴⁾ med min Kone og Friises; traf der Cancellie-Raad Mangors Selskab.

— **3.** Peder Krekilde dør.

— **4.** Gorr prygl Sally af med en Tamp⁵⁾.

— **5.** Weyse kommer ved Neergaards Fallit formedelst Cautioner i nogle og tyve Tusind Rixdalers Giæld, saa at hand maae giøre Opbud.

— **6.** Underskrevet Islandske Compagnies Act. — C. C. abss. Geh:Raaden, som var paa Landet, Holst og Knuth: 1. Ordres til Sessionen i Trundhiem om Land-Miliciens Opbydelse, 2. Skovenes Bortforpagtning i Norge, 3. Forløvs-Penge af smaae Arve-Capitaler. — Rosettes Sag udsat til d. 13. Julii.

— **7.** Conseil abss. Bernstorff og Reventlau.

— **8.** Spiist om Middagen til Eilitzes med Horns, Bangs, Boertmans, Beckers, Storps, Stampe, Berger, et Selskab paa 22 Personer. Det var Horns Bryllupsdag.

¹⁾ Jvfr. 16. Juni.

²⁾ ∅: Mag. Søren Lemvig, Præst ved Garnisonskirken († 1760).

³⁾ Luxdorps Nabo, Agent Peter Borre, der ejede Sophieshøj (senere Nærumgaard).

⁴⁾ ∅: Kirsten Pils Kilde.

⁵⁾ Sml. Høst, Politik og Historie IV (Kbhvn. 1821), S. 372, og Thiele, Kunst-Academiet og Heststatuen paa Amalienborg (Kbhvn. 1860), S. 138. I Carl Bruuns Kjøbenhavn (III, 251 ff.) en udførlig Fremstilling af Rytterstatuens Historie.

- Juli 12.** Winckelman myrdes af en Bandit¹⁾.
- **13.** C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Laugs-Rættets Tall i Norge formindskes, 2. Brand-Assurance-Sager indstevnes til Høieste Ræt, 3. Tilsyn med Sukker-Huusenens Bygning. — Udlæst Nouveaux Memoires des Missions T. 4.
- **14.** Conseil abss. Bernstorff, Reventlau. — Den eene Chinafarer kom om Natten.
- **15.** Opsat Dommen i Philippine Rossets Sag.
- **18.** Udlæst Cramers Spanske Grammatica²⁾. — Mag. Dass fik en Rørelse paa den venstre Siide.
- **19.** Der befrygtes Oprør i Bergen, fordi de Oprørske ere dømt ved Høieste Ræt til at miste Livet³⁾.
- **20.** C. C. abss. Holst, Knuth og Graah: 1. Christiansands Privilegier, 2. Hvorledes Contingenten til Brand-Societetet skal inddrives, 3. Falske Banco-Sedlers Indløsning. — Collation af Jornandis Historie hos Grotio med det Ambrosianske Mss. hos Muratori.
- **21.** Conseil som sidst. — Kilden er malet.
- **23.** Mad. Schøn var hos mig, og jeg var til Staffelt for at forsøge Forening mellem hende og Mand.
- **26.** De Bøgger, som jeg havde faaet i Holland paa Præsten Wilhelmis Auction, hvilke Skipperen gik med i Decembri til Norge og i Foraaret stødte paa Skagen, hvor Cassen stod nogle Favne under Vand, kjøbte jeg igien her paa en Auction for Asseurandeurernes Regning og fik Scrippt. Francii et Normannii, 6 Voll. for 18 Rdr.⁴⁾
- **27.** C. C. paa Canin-Holmen abss. Holst, Knuth: 1. Straf for Leiermaale paa Island, 2. Hvorledes Kiøbstæd-Jorder maae eies og bortleies, 3. Sigte-Møllerne kand ei male for det Islandske Compagnie, 4. Skifter efter Flagmænd.
- **28.** Conseil præss. Moltke, Thott, Rosenkrantz. For-

¹⁾ Skete 7. Juni 1768.

²⁾ I Bibl. Luxdorphiana II 188 anføres: M. Crameri, Gramm. linguæ Hispanicæ. Norib. 1711.

³⁾ Jvfr. 31. Maj.

⁴⁾ Der menes A. du Chesne, Historiæ Francorum Scriptores (5 Bind, Paris 1636—49) og samme Forfatters Historiæ Normannorum Scriptores (1 Bind, Paris 1619). Se Auktionskataloget over de bjergede Bøger (Kgl. Bibl., danske Katalog 51, 334), Side 11. Luxdorps Eksemplarer, der var meget smukke (sml. Bibl. Luxdorphiana I, 41), er ikke kommet til det kgl. Bibliotek, der i Forvejen ejede Værkerne.

slaget anl. det norske beneficerede Gods sendes til Benzons Erklæring. — Udlæst Nouveaux Memoires des Missions T. V.

Juli 29. Spiist paa Torbeck hos Mad. Gustmeier.

— **30.** Lagt Qvader-Steene om Kilden og sat den i fuldkommen Stand¹⁾.

— **31.** Cammerraad Ole Nielsen dør²⁾, Ackerman³⁾ drukner ved Hamborg.

August 1. Alle 3 Dronninger og Printz Friderich vare til Staffelts. Mag. Yelin lod trykke et tydsk Vers derover⁴⁾.

— **2.** Afsagt Dom i Rosettes Sag.

— **3.** C. C. her paa Nærum abss. Holst, Knuth og Graah. 1. Paa Rasp-Huuset maae raspes Hiortetakke, 2. Findlapperne maae sælge i smaae Partier og blive her i 6 Uger, 3. Bønderne i Meerager Sogn i Trundhiems Stift ville ei betale Extra-Skat.

— **4.** Conseil præss. Moltke, Thott, Reventlau og Rosenkrantz. — Politie-Adjutant Haar dør hastig⁵⁾. — Iselins Sag udsat til 10de Augusti. — Udlæst Nouveaux Memoires des Missions 6te og sidste Tome.

— **6.** Om Aftenen stærk Nordlys.

— **7.** Søllerød Kirke, Vogelius, Informator hos Suhm. — Landmanden spaaer, at siden de første 14 Dage af Hundedagene have været gode, ville de sidste blive urolige. — Den anden Chinafarer er kommen.

— **9.** Begynt at flytte mine Bøger op.

— **10.** C. C. abss. Holst og Knuth: Nye Inddeeling for Skolerne i Falster. — Fløttet alle mine Bøger op. — Iselins Commission udsat til 8. Septembris.

— **11.** Conseil præss. Moltke, Thott, Reventlau, Rosenkrantz. — Herman Treschow tog Afsked.

— **13.** Told-Cammeret faaer de Værelser paa Cancelliet, som Krigs-Cancelliet før havde.

¹⁾ Jvfr. 4. Juni.

²⁾ Renteskriver Oluf Nielsen døde 29. Juli, 64 Aar (Berlings Tidender 1768, Nr. 62).

³⁾ Joh. Benjamin Ackermann, tidl. Boghandler i Kbhvn.

⁴⁾ Mag. Henr. Gottfried Yelin var Hofmester hos Overstaldmester Verner v. Staffeldt, der havde sit Lyststed i Nærum, tæt ved Luxdorfs Gaard. En Prøve af Verset er indrykket i Adresseavisen 1768, Nr. 88.

⁵⁾ Politiajutant Jens Haar døde 2. August, 45 Aar gl. (Berlings Tidender 1768, Nr. 63).

August 15. Schulenburg faaer Geheime-Raads Rang fra 27. May, Holck bliver Grand-Maitre de Garderobbe og for sin Person faaer Geheime-Raads Rang, men Chargen faaer Rang næst efter Ober-Hof-Marskalken. — Seet la Statue equestre staae ved Amalienborg.

— 16. Fadder med Stampe, Graah, Aagaard, Borck i Frue Kirke til Hans Teilmans Datter Andrea Kirstine, opkaldt efter Frue Hielmstjerne, som bar det; Frøk. Hielmstjerne holdt Huen. — Hesten blev sat paa sin Pied'estal.

— 17. C. C. abss. Holst og Knuth: 1. Ordenen i Underskrivelsen ved Sessionen i Trundhiem¹⁾, 2. Hvorledes Trundhiems Magistrat skal alternere ved Skifterne, 3. Instrux for General-Veimesterne i Norge, 4. Ingen Herreds-Cassa i Falster, skjønt Godset er solgt, 5. Brændeviins-Brændens Forpagtning i Trøiborg Lehn.

— 18. Conseil in pleno.

— 20. Geh:Raaden reiste til Gaunøe. — Skrevet Erklæringen paa Magistratens Forestilling anl. de 32 Mænd.

— 23. Forseglet og underskrevet 2 Acter i Reinekes Sag.

— 24. C. C. abss. Geh:Raaden, Holst, Knuth og Graah: Ingen publica. — Bezançonnets Sag udsat i 8 Uger.

— 25. Cons. præss. Moltke, Reventlau, Rosenkrantz. — Underskrevet Acten i Rosettes Sag. — Udlæst Principem in compendio.

— 29. Om Natten vare Tyve, formodentlig de 10 Derserteurer, som ere i Dyre-Haven, i Staffelts og min Have, fiskede i vore Parker og stial fra mig det yderste Omhæng af Cap:t Jacobis Telt[?].

— 30. Udlæst Histoire moderne T. 1³⁾.

— 31. C. C. abss. Geh:Raaden og Graah: 1. Den bestandige Commissions Terminer paa Bornholm forandres³⁾, 2. Politie-Adjutanten faaer 150 Rdr. og Protocollisten 50 Rdr. Tillæg.

September 1. Conseil in pleno. — Giort Project til Medaillen over Statuen⁴⁾.

¹⁾ Sml. Kancelliskr. af 3. Septbr. 1768 (i Reskriptsaml.).

²⁾ Histoire moderne des Chinois, des Japonnois, des Indiens etc., af F. M. Marsy (og A. Richer), udkom i Paris 1755—78 i 30 Bind.

³⁾ Sml. Reskript af 9. Septbr. 1768 (i Reskriptsaml.).

⁴⁾ Sml. Sorterups Fortegnelse over Krebers Mynt- og Medaille-Samling (Kbhvn. 1841), Nrr. 400—2.

September 3. Justitz-Raad Schouboe dør¹⁾. — Ildebrand i Walbye.

— 6. Burman tog Afskeed og gav mig en Tubus²⁾.

— 7. C. C. in pleno: 1. Soldaterne i Norge exequeres civile Domme paa corporlig Straf ved Regimentet, 2. Naar Gods separat sælges, gives Notice til Cammeret, 3. Delinquenters Varetægt i Nordlandene, 4. Politie-Sager i Bergen, 5. Inddeeling ved Skoler paa Falster, 6. Thorninge Lehns Kirker indskrives i Slesvig Brand-Casse. — Wagners Sag udsat til 28. Sept.br.

— 8. Conseil abs. Moltke. — Reist med min Kone til Nærum i en bestandig Regn. Axelen paa Vognen brækkede, just da vi kom ved Gade-Kiæret.

— 10. Fuldentd Catalogus over mine Republiker³⁾. Et langsomt Arbeide.

— 13. Societet præss. Hielmstjerne, Carstens, Møllman, Bispen, Rotbøl, Horrebøw, Hee: Møllman læste om Bogtrækker-Feil.

— 14. C. C. in pleno: 1. Bolværkers Istandsættelse paa Eiernes Bekostning, 2. Tryggewelde Session holdes i Faxø eller Carise.

— 15. Conseil in pleno. — Etatz-Raad Jessen i Oeconomie-Collegio dør⁴⁾.

— 16. Udlæst Valerius Maximus.

— 19. Spadseeret i Søllerød Slots Have.

— 21. C. C. abs. Stampe: Officeerers Qvarteer-Penge i Fridrichshald.

— 22. Conseil in pleno. — Udlæst Histoire moderne T. 2.

— 23. Læst Graahs Sag.

— 27. Societet. Præss. Hielmstjerne, Carstens, Møllman, Horrebøw, Kratzensteen og Hee, som læste om det danske Maal⁵⁾.

— 28. C. C. in pleno: 1. Børnebørn arve med Børn i Island, 2. Kirke-Inspecteur-Tienesten i Siælland at nedlægges,

¹⁾ Det maa være et falsk Rygte. Chr. de Schouboe, som Luxdorph maa sigte til, døde først 1789; han levede i Norge.

²⁾ en Kikkert eller et Teleskop. Jvfr. 24. Marts 1757.

³⁾ Jvfr. 18. Juni.

⁴⁾ Kommitteret i General-Toldkammer og Kommercekollegiet Joh. Frid. Wilh. v. Jessen døde 14. Septbr. (Adresseavisen 1768, Nr. 114).

⁵⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. X, 132 ff.

3. Stemplet Papiir til Memorialer. — Wagners Commission udsat til d. 5. Octobris. — Været med min Kone, Bagger og Bartholin hos Naboe-Jøden¹⁾ og beseet hans Løv-Sahl.

September 30. Conseil in pleno.

Oktober 4. Erklæret over Magistratens og de 32 Mænds Sag.

— 5. C. C. abs. Geh:Raaden, som var paa Herlufsholm: 1. St. Mariæ Contoirske Kirke i Bergen, 2. Arve-Fæstebreve paa Knuthenborg Grevskab. — Niels tiltræder Cancellie-Bud-Tienesten. — Wagners Sag optaget til Doms.

— 6. Conseil in pleno.

— 7. Opsat Dommen i Wagners Sag. — Natten tilforn brød Tyve ind paa Søllerød og stjal et Chatoll.

— 10. Reist til Byen med min Kone og Christoffer for at forblive denne Vinter. — Just Valentin Eichel dør paa Aastrup og gjør sine 3 uforsørgede Sødskende til Arvinger²⁾.

— 11. Wedel-Friis rappelleres og bliver Dronningens Ober-Cammer-Herre. Frue Pless faaer Lov til at komme ind igien. — Wilhelm kom i sin Tieneste.

— 12. C. C. in pleno: 1. Fiske-Tiende i Nordlandene, 2. Commissariats-Betientes Forum i Norge, 3. Casus med Leiermaal efter sidste Forordning³⁾, 4. Stiftamtmand-Embedes Nedleggelse i Island. — Wagners Sag paadømt.

— 13. Udlæst Histoire moderne T. III. — Conseil in pleno. — Berregaard blev i Gaar udvalgt til Directeur ved det Asiatiske Compagnie.

— 17. C. C. in pleno om Eftermiddagen: 1. Paa St. Croix betales af Sager til Justitz-Cassen, 2. Communication til Cammeret om Godsers Separation.

— 18. Svart paa et Brev fra Colding.

— 19. Folkene kom hiem fra Nærum.

— 20. Conseil in pleno.

— 21. Societet. Præss. Carstens, Suhm, Møllmann, Rotbøll, Hee, som sluttede sin Piece, hvorefter jeg begyndte paa Schiønnings anl. Herodoti Schytia⁴⁾.

¹⁾ I Snarens Kvarter gl. Nr. 12 boede Moses Vallentin (Indkvarterings-Mandtaller i Raadstuearkivet). Luxdorph boede i gl. Nr. 13.

²⁾ Just Valentin Eichel Bartholin var Søkadet og gik i sit attende Aar. Han døde paa Aastrup 10. Oktbr. 1768 (Adresseavisen 1768, Nr. 129).

³⁾ af 8. Juni 1767. Sml. Stampes Erklæringer V, 512 ff.

⁴⁾ Trykt i Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. X, 61 ff.

Oktober 22. Faaet Brev fra Frue Schulenburg, svaret derpaa og løst hans¹⁾ Bestalling. — Rasch dør og Niels betalte Enken sine 60 Rdr.²⁾

— **24.** C. C. abs. Geheime-Raaden for Forkølelse: 1. Geistlige Enker betale Grundskat af Huuse, 2. Brændeviins-Brænden paa Sckakkenborg Grevskab, 3. Oprør hos Almuen i Guldal om Extra-Skatten. — Faaet 50 Rdr. i Salarium for Wagners Sag.

— **25.** Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Forseglet og underskrevet Acten i Wagners Sag. — Spiist om Middagen med min Kone til Aagaards med Sevel og Johan Eichel, og siden begyndt paa Deelings-Forretningen efter Just.

— **27.** Conseil in pleno. — Afsagt Dom i Graahs Sag. — Jægermester Gram³⁾ dør Kl. 12.

— **28.** Faaet af Graah i Salario 250 Rdr. — Societet præss. Hielmstjerne, Carstens, Mølman⁴⁾, Hee, Kofod, Horrebøw, Rotbøll (hvilke begge spiiste hos mig om Aftenen): Oplæst af Schiønnings Piece.

— **31.** C. C. abs. Aagaard: 1. Hvervings-Forordning i Norge, 2. Falsters Birketings-Dommes Indstevning.

November 1. Hellig-Giæstes Kirke, Melbye; kun maadeligt.

— **2.** Kirkhof har Bryllup med Poul Christensens Datter. — Cancellie-Raad Schütz siges at være forlovet med Frøken Lowson. — Mad. Rahbeck dør i Barsel-Seng⁵⁾.

— **3.** Conseil in pleno. — Underskrevet og forseglet Rosettes Act.

— **4.** Societet. Læst af Skiønnings Piece præss. Geheime-Raaden, Mølman, Hee og Rotbøl, som spiiste hos os om Aftenen.

— **5.** Udlæst Histoire du bas Empire T. XI.

— **6.** Besæt Nielses Værelser.

— **7.** C. C. in pleno, præss. etiam⁶⁾ Knuth: 1. Dragoun-

¹⁾ Johan Henrik v. d. S? Han havde 27. Maj faaet Rang med Geheime-raader (Sjæll. aabne Breve 1768, Nr. 304).

²⁾ Jvfr. 23. Juni.

³⁾ Chr. Fred. G. (f. 1737).

⁴⁾ Efter Møllman er i Originalen atter opført: Carstens. Kun een Carstens var Medlem af Videnskabernes Selskab.

⁵⁾ Kirstine Maria Rahbeck, f. Geertsen, døde 2. Novbr. i sit 20. Aar (Adresseavisen 1768, Nr. 142).

⁶⁾ Knuth mødte saa godt som aldrig.

Qvarteerers Indretning i Trundhiem, 2. Baraquerne i Præstøe og Colding.

November 9. Nielses og Inger Maries Bryllup¹⁾. Hr. Hansen forklarede 2. Sam. 7,18 paa en Maade, som ræt passede sig efter deres Tilstand. Præss. Admir. Hoppe, Frue Kløker, Frk. Lemvig, Etatz-Raad Hoppe og Frue, Berregaard og Søn, Hielmstjerne og Frue, Aagaard, som førte Brudgommen, Frøkk. Hersleb og Bartholin, Graah og 2 Døttre, Frue Jacobi og 2 Sønner, Cf.Rd. Stampe, Cancellier. Stampe, Broch, Bork, Bagger, 3 Bartholiner, Glud, Ericius, Gulden-crone.

— **10.** Conseil in pleno. — Taget 300 Rdr. af Quartalen og laant Berregaard, som igjen qvittes til 11. Dec., da hand laaner af Christoffer.

— **11.** De nye Brudfolk²⁾ besøgte os. De fik henimod 200 Rdr. i Brude-Gave. — Thor Melbye kommer paa Borchens Collegium.

— **12.** Stærk Ild løs i Sølv-Gaden.

— **13.** Frøken Kreyer dør³⁾.

— **14.** Mad. Schulenburg remitterede mig 125 Rdr. — C. C. in pleno: 1. Attesters Betaling ved privat juridisk Examen, 2. Torninge og Ærrøes Kirker i den Holsteenske Brand-Casse, 3. Lands-Dommere maae ei paakiænde Rytterbirke-Domme, 4. Jødernes Skifter i Kiøbstæderne, 5. Skat af Jorde-Gods paa Bornholm, 6. Afslag i Skatter for Gaarde, som lide [Skade ved] Elvebrud og Fieldskred⁴⁾.

— **15.** Coureeren medbragte, at Kongen ventes hiem d. 15. Januar. — Krig mellem Tyrken og Russen.

— **17.** Conseil in pleno.

— **18.** Societet præss. Hielmstjerne, Mølman, Hee, Horrebø og Rottbøll, hvilke begge spiiste her om Aftenen: Skiønnings Piece blev udlæst.

— **21.** C. C. in pleno, siden Grev Holst er altid absens: 1. Westindiske Uroeligheder, 2. Hvorvidt Amtmandens Fuld-

¹⁾ Brylluppet stod i Luxdorpha Hus; Inger Marie Ries havde ligesom Niels været i Tjeneste hos ham.

²⁾ Jvfr. 9. November.

³⁾ Sara Kreyer, en Datter af afd. Justitsraad K., døde 12. Novbr. i sit 70. Aar (Adresseavisen 1768. Nr. 147).

⁴⁾ Jvfr. 31. Januar 1769.

mægtig skal vidne, 3. Ingen Indførsel i Raavads Møllers Actier, 4. Jordemødre i Westindien.

November 22. I Lov-Commissionen hos Rosenkrantz. Der blev spurt om det Capitul, mand har savnet i 6 Aar, og Horn lovede at søge derefter.

— **23.** Efter Geburtsdagen skal Ridderne bære deres Baand uden paa. — Proick Stiftamtmand i Island. — Løberen Hiort forviises Byen.

— **24.** Conseil in pleno.

— **25.** Udlæst Histoire du bas Empire T. XII. — Societet. Præss. Carstens, Hielmstjerne, Mølman, Hee, Kratzenstein, som læste om Harrisons Uhr, at det var Bedragerie, og Rotbøll, som spiiste hos os om Aftenen. Contract med Winckler om at stikke Charterne. Grev Rantzau Rastorff, Ober-Hofmester hos Dr. Sophia Magdalena, kom i Societetet selvbudden.

— **27.** Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Collect for Dissidenterne i Polen.

— **29.** C. C. abs[s.]. Geh:Raaden og Holst, men præss. Levetzau og Rosenkrantz: 1. Nissens Enke-Casse, 2. Ind-quarterings Inddeeling over Jylland, 3. Odels-Gaarders Deeling. — Efter en skreven Avis skal der være en stor Revolution i Rusland og Keiserinden gaet i Kloster.

— **30.** Liebe gjør Opbud. — Ild løs i Høe paa Vandkunsten.

December 1. Conseil in pleno.

— **2.** Societet: Læst Strøms Piece om de norske Insector anden Decas¹⁾. Præss. Rotbøll, Carstensen, Hielmstjerne, Suhm, Møllman, Kofod, Hee, Horrebøw.

— **4.** Underskrevet Acterne i Graahs Sag. — Cramers Udkast til Medaillen om Præmierne²⁾.

— **5.** C. C. abs. Knuth: 1. Jorde-Mødre paa St. Croix, 2. Rytter-Stalde i Præstøe, Colding, Fridericia, 3. Byfogdernes Attester om dem, som for Leiermaal sættes paa Vand og Brød.

— **6.** Tøig-Huus-Cassen af 5000 Rdr. bortstiales.

— **7.** Ericius gjorde Opbud. — Qvæg-Sygen er i Nærum.

¹⁾ Vidensk. Selskabs Skr. 1. R. X, 1 ff.

²⁾ Sml. Danske Medailler og Mynter, Chr. VII, Tab. IV, Nr. 1.

— I Smagens Selskab med Nielsen, Carstens, Guldberg, Møller. Bestemt Præmierne, og en anden Priis-Materie udsat.

December 8. Conseil in pleno.

— **9.** Societet præss. Grev Rantzau, Hielmstjerne, Suhm, Møllman og Hee: Oplæst af Strøm om de norske Insecter og foretaget Udkastet til Medaillen¹⁾.

— **10.** Ild løs om Aftenen i en Skorsteen hos Ryberg.

— **12.** C. C. in pleno: 1. Brand-Cassens Convention her i Byen, 2. Indqvartering i Bergen. — Kongen antager 2 Kobberstikkere til Societetets Landkort²⁾.

— **13.** Den unge Postmester Jacobsen rømmer bort for falske Vexler etc.

— **14.** Bezançonnets Sag udsat i 6 Uger.

— **15.** Conseil in pleno. — Guldberg besøgte og gav mig det Kobberst~~æ~~, Printz Friderich havde stukket. — Laant for Bartholin 1000 Rdr. til Mad. Thomsen paa Huuspart.

— **16.** Societet præss. Carstens, Møllman, Horrebøw, Friis, Hee: Læst af Strøms Insecter. Societetet udsat til efter H. 3 Konger.

— **17.** Underskrevet Berregaards Obligation paa 600 Rdr. til Christopher som Selvskyldner og betalt de 300 Rdr. til Stampe.

— **19.** C. C. abs. Knuth og Rosenkrantz: 1. De sorte Slavers Straf for Tyverie paa St. Croix, 2. Indqvartering i Christiania og Fridrichshald, 3. Antworschow Rytter-Districts Birketing, 4. Salt i Fladstrand.

— **20.** Udlæst Chais Bibel T. 5.

— **22.** Conseil abs. Rosenkrantz. Fr. om, at Creditorer skal lade sig afkorte den $\frac{1}{4}$ pC.³⁾ — Geheime-Raaden forærede mig Barbous Cicero i 14 Voll.⁴⁾ — Faaet forud 175 Rdr. for Christopher, som først vare forfaldne til Paaske, og saaledes forholdes det herefter, siden der ingen Penge til den Tiid indkommer. Seidelin paategnede mit Regnskab og jeg hans.

¹⁾ Jvfr. 4. December.

²⁾ Sml. Molbech, Videnskabernes Selskabs Hist., S. 79 og 179 f.

³⁾ Forordn. af 5. Jan. 1769.

⁴⁾ Udkom 1768. Barbou, bekendt parisisk Bogtrykker.

December 23. Udlæst Humes Histoire d'Angleterre T. 1. — Geheime-Raad Barner og General-Auditeur Pipper døde¹⁾.

— **24.** Kongen af Sverrig, da en extraordinaire Rigsdag nægttes ham, afsiger Regiæringen, og ved Printz Gustaff lader i alle Collegier erklære Thronen ledig, [tilføjet senere:] eller rættere, at Kongen befattede sig med intet og sam-tøkte intet, førend der samles en Rigsdag.

— **25.** I Løverdags²⁾ vandt Stephensen sin Sag for Høieste Ræt³⁾. — Da Hr. Treschow i forige Aar neppe hvergang havde havt 6 Rdr. Offer af 850 Communicanter, lod hand hver give en Offer-Seddel, for at see, hvem der fattedes. Der var og eendeel fleere denne Gang oppe end der pleiede.

— **26.** Udlæst Briefe aus dem Englischen uebersetzt⁴⁾. Sunt mala mixta bonis. Ellers er denne Piece et underligt phænomenon.

— **28.** Udlæst Lessings antiquarische Briefe⁵⁾. Af det Klammerie læres dog altid noget. — C. C. abs. Knuth og jeg: Snorre-Broes Vedligeholdelse paa Christianshavn.

— **29.** Udskevret de 4 Bøger af Morgenstiernes Lovbog. — Udlæst den første Bog af Quintiliano. — Conseil in pleno.

— **30.** Svaret Frue Hein paa hendes Brev anl. hendes Børns Værgemaal i en Process.

— **31.** Skildrer Cramer dør. [Tilføjet senere:] NB. Dog ei den, som jeg meente, thi hand var den første jeg saae ved min Hiemkomst⁶⁾.

¹⁾ Generalauditor Johan Piper, Borgmester samt Maaler og Vraget i Kristiania, døde 15. Decbr. (Adresseavisen 1768, Nr. 169).!

²⁾ 3: 24. December.

³⁾ Jvfr. 21. Maj 1767. Kommissariernes Dom var falden 18. April 1768 (Højesterets Voteringsprot. 1768, S. 277 ff.).

⁴⁾ Maaske mener Luxdorph »Briefe von einem Persianer in Engeland an seinen Freund zu Ispahan, aus dem Englischen ins Hochteutsche übersetzt« (1743). Bogen udkom anonymt, men er af G. Lyttelton.

⁵⁾ Berlin 1768—69.

⁶⁾ nemlig til Kbhvn. fra Nærum. Luxdorph troede, det var den bekendte Peter Cramer, men han døde først 1782; det var Portrætmaleren Frid. Cramer, »Skildrer i Skidenstrædet«, som døde en af de sidste Dage i Aaret (Adresseavisen 1768, Nr. 171).

1769

Januar 4. C. C. abs. Knuth: 1. Guld- og Sølv-Smelting, 2. Christianshavns Kirkes Giæld, 3. Trundhiems Fattiges Huuses Tilstand, 4. Veier- og Maaler-Tienesten i Christiania, 5. Forordning om Odels-Gaarders Deeling¹⁾.

— 5. Conseil in pleno. — Wedel bliver Amtmand i Bährs Stæd²⁾, Berregaard Justitiarius³⁾ med 1500 Rdr. i Stæden for de 1000 Rdr. af Oec.-Coll. og de 500 Rdr. af Particulair-Cassen. Rosenkrantz gaaer af med 1500 Rdr. af Kongens Cassa, saa at Høieste Ræt vinder 1500 Rdr. derved; ved Wedel 2000 Rdr. og ved Rantzau 800 Rdr.⁴⁾

— 6. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Takket af Prædike-Stolen, fordi Kongen er kommet d. 2. til Altona.

— 7. Friises Frue forløses med en død Datter. — Det Chinesiske Skib sættes paa Grund ved Gottenborg.

— 8. Hellig-Giæstes Kirke, Stud. Heiberg hos Sevel. Maadeligt.

— 9. C. C. abs. Knuth: 1. Fremmedes Privilegier paa St. Croix, 2. Reserva-Soldater svare Extraskat, 3. Kirke-Inspecteur-Tienestens Nedleggelse i Siælland, 4. Skifte efter den Hollandske Consul i Helsingør.

— 12. Conseil in pleno.

— 13. Kongen kom til Odense Kl. 6 $\frac{1}{2}$ om Aftenen d. 11. Reiste derfra d. 12te Kl. 2 Eftermiddag, blev Natten over i Nyborg. Gik i Dag Formiddag over det store Belt og laae i Sorøe om Natten. — Hemmer hos Hielmstiernes, og Hartkopf dør⁵⁾.

— 14. Dronningen reiste om Morgenen til Roskilde og var der førend Kongen. De kørte begge derfra Kl. 2, vare i Roskilde Kroe Kl. 3, paa Fridrichsberg Kl. 5 og kørte derpaa gandske langsom i 3 Qvarter gennem Nørre-Gade,

¹⁾ Forordn. af 14. April 1769.

²⁾ ∴ i Aabenraa og Løgumkloster Amter.

³⁾ i Højesteret.

⁴⁾ nemlig vinder Højesteret. Otto Manderup Rantzau, der foruden at være Amtmand paa Island tillige beklædte Stillingen som Assessor i Højesteret, var død 2. Oktbr. 1768.

⁵⁾ Efter Adresseavisen (1769, Nr. 8) døde Henrich de Hemmer, forhen-værende Hørkræmmer, 14. Januar i hans 72. Aar.

Vimmelsk., Øster-Gade, Hallands Aas etc. til Slottet. Guarnisonen og Borgerskabet paraderede og Huusene vare illu-
nerede. De 2 første Classer vare ansagte. Vi stode paa
Trappen og gik foran op. Kongen var længe ude.

Januar 15. Hellig-Giæstes Kirke. Biskoppen prædiker
for Kongen. I Gaar for 3 Aar siden tiltraadde Hans May:
sin Regiæring.

— **16.** Giort Cour og spiist om Middagen ved Marskalks-
Taffelet.

— **17.** C. C. abss. Geheime-Raaden, som havde Tandpine,
og Knuth: Officeerernes frie Qvarteer i Christiania og Fri-
drichshald.

— **19.** Cons. abs. Geheime-Raaden.

— **20.** Udskrevet Anmærkningerne til Munthes Lovbog¹⁾.
— Rantzaus 800 Rdr. deeles lige mellem Klevenfelt, Hoppe,
Seidelin og Weyse.

— **21.** Balling²⁾ har i nogle Dage giort sig syg i Verraiens
Sag. Endelig da hand erklærede sig i Stand til at gaae
frem, lader Verrayon ved Notarius tage Documenterne fra
ham og søger om, at Sagen maae omageres skriftlig.

— **23.** C. C. abs. Geheime-Raaden: 1. Høste-Tingene i
Ørchedalen afskaffede, 2. Scheens Hospital bestandig bene-
fium paupertatis.

— **24.** Etatz-Raad Smit skal giftes med Jomfrue Hege-
lund.

— **25.** Bezançonnets Sag optages til Doms. — Brandt
bliver Formand for Studenterne³⁾.

— **26.** Conseil abs. Geheime-Raaden, hos hvem jeg var i
Forveien.

— **27.** Udlæst Humes Histoire d'Angleterre T. 2.

— **28.** Været hos Geh:Raaden.

— **30.** Giort Cour og været til Marskalks-Taffel. —

¹⁾ Jvfr. 29. December 1768.

²⁾ P. S. Balling var Højesteretsadvokat.

³⁾ Formanden for Ligbæerne paa Regensen, en 53aarig Student, Sr.
Nicolay Blichert, som i 26 Aar havde beklædt denne Post, var død
13. Decbr. 1768. 18. Januar 1769 valgte Konsistorium Mons. C. Brandt til
hans Efterfølger. Stillingen synes at have været ret indbringende og der
var mange Ansøgere; Brandt fik den paa Vilkaar, at han efter sit Tilbud
aarlig svarede 90 Rdr. til de tre Inspectores paa Regensen (Acta Consistorii
1769, 18. Jan. Nr. 3, og Adresseavisen 1768, Nr. 166).

Reisenstein Geh:Cf:Raad, Bernstorff og Gabel Geh:Raader. Hviide Riddere: Holger Rosenkrantz, Baron Knuth, Levetzau Jægermester, v. Kroghen Stift-A[mtmand], Grev Ahlefeldt og Obriste Ahlefeldt¹⁾, Cammer-Herre Kaas fra Marocco²⁾, Grev Schulenburg; Cammer-Herrer: Lüttichau, Raben, Grev Holst Holsteinborg, alle i Norge. NB. Dette skeede i Løverdags³⁾).

Januar 31. C.C.abss.Geh:Raaden og Knuth: De Gaarde i Norge, som lide Skade ved Fieldskreed, nyde ligesaavel Afslag i Landskyld som i Skatter⁴⁾. — Verraions Sag foretages igien i Høieste Ræt.

— —⁵⁾. De vacante Lønninger af Justitz-Cassen deeles saaledes, at Hoppe, Weise, Seidelin, Cortsen, Reiche hver faae 1000 Rdr., Sevel, Bagger, Køren hver 500 Rdr., Juell-Wind Tillæg 500 Rdr., Klevenfeldt og Treschow hver 100 Rdr. Ingen Høieste Ræts Assessor maae herefter paatage sig Commissioner, og de skulle alle sidde bestandig. Der er uddeelt 4200 Rdr.

Februar 1. Refereret for Geh:Raaden. — Guldberg til-lades at ægte sin afg. Hustrues Syster. — Medaillen paa Priis-Materier approberet⁶⁾.

— 2. Conseil in pleno.

— 3. Societet præss.Geh:Raaden, Hielmstjerne, Carstens, Mølman, Hee samt Horrebow og Rotbøll, som begge spiiste hos os om Aftenen: Oplæst Slutningen af Strøms Piece om Insekterne.

— 4. Verraion tabte sin Sag for Høieste Ræt, hvilken Balling tilforn var befalet at fuldføre⁷⁾. — Promemoria for Joh. E. Bartholin om at blive Vice-Landsdommer.

— 6. C. C. abss. Geh:Raaden og Knuth: 1. Jøders Eed

¹⁾ Kun een Ahlefeldt, nemlig Grev Christian til Langeland og Rixingen, synes den Dag at være bleven hvid Ridder. At to er opført, skyldes for-modentlig en Skrivfejl. Maaske skal der et af Stederne staa Brockdorff; Kammerherre og Oberst, Grev Chr. Ulr. B. blev Ridder samme Dag.

²⁾ Fred. Chr. Kaas († 1804), som faa Aar i Forvejen havde været i Marokko i en diplomatisk Mission.

³⁾ ☉: 28. Januar.

⁴⁾ Jvfr. 14. November 1769.

⁵⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 1.—4. Febr.

⁶⁾ Jvfr. 4. og 9. December 1768.

⁷⁾ Jvfr. 21. Januar.

maae ei skee uden præsentere Rabbi, 2. Trundhiem og Bergen skal hielpe hverandre i Collect til afbrændte Kirker, 3. Skoleholderne i Falster kaldes af Lods-Eierne, 4. Bornholms Præsters Udviisning. — Berregaard bliver Cammer-Junker hos Dronningen.

Februar 8. Giort Cour hos Geheime-Raad Thott. Der afgiort, at Cancelliet ikke heller¹⁾ maae paatage sig Commissioner.

— 9. Conseil in pleno.

— 10. Societet: Landkortenes Stikning. Præss. Hielmstierne, Mølman, Hee, Horrebøw og Rottbøll. — Guldberg havde Bryllup.

— 13. C. C. abs. Knuth: 1. Land-Milicen i Norge sættes paa den gamle Fod, 2. Snorrebroes Vedligeholdelse, 3. Tree Vægtene paa Vesterbroe, 4. Øll-Vragen af Bryggere, som have været Brygger-Karle.

— 15. Matth. Eg. Gram²⁾ faaer Conf. paa Magistraten i Christiania, deres Bestalling paa Veier- og Maaler-Tienesten. Ved Fæddersens Sag gøres intet. — Sevel bliver Byefogd i Christianstad³⁾, og giver deraf 3000 Rdr. Vestindisk at deele imellem Justitz-Cassen, Universitetet og Skolerne der paa Landet.

— 16. Conseil in pleno. — Voldgifts-Mændene afsige deres Laudum⁴⁾ mellem Mad. Gustmeier og Bargum. — Fadder i Christianshavns danske Kirke til Fengers hiemmedøbte Søn Christian, baaret af Mad. Anchersen; Jfr. Borre holt Huen.

— 17. Societet præss. Rantzau, Suhm, Carstens, Møllman, Horrebøw, Rotbøll, Hee, Hielmstierne: Korterne over 1/4 af Siælland fremlagde. Regnskabet qvitteeret, Beholding 1400 Rdr.

— 18. Suhm, Graah og Esmarch blive Conference-Raader.

¹⁾ Jvfr. 31. Januar.

²⁾ Mathias Egidius Gram, Prokurator. Magistratens Bestalling for ham som Maaler og Vrager i Kristiania efter Johan Piper er af 16. Decbr. 1768. Kgl. Konf. af 17. Febr. 1769 (Norske aabne Breve 1769, Nr. 86).

³⁾ ∅: Kristianssted paa St. Croix.

⁴⁾ ∅: Kendelse.

Februar 20. C. C. abs. Knuth: 1. Mester-Mands Told i Trundhiems Stift, 2. Fogdernes Anpart af Leiermaals-Bøder over 20 Rdr., 3. Kiøbmændene i Aalborg, deres store Vægter, 4. Antvorschow Arrest-Huus i Slagelse, 5. Christianiæ og Fridrichshalds Indqvarteering.

— 22. Den Danske Lov udlæst af Wilhelm.

— 23. Conseil abs. Bernstorff.

— 24. Om Aftenen hos Grev Holst til hans Fiskemesters og Huusholderskes Bryllup¹⁾. Dr. Münther gjorde Vielsen i en ziirlig poetisk Tale uden Sprog af Skriften.

— 27. C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: 1. Et Tingstæds Forflyttelse i Lackmans Amt²⁾, 2. Indqvarteering i Trundhiem, 3. Fr. om Desertion³⁾ læses paa Prædikestolene i Norge. — En liden Duel mellem Cammer-Junkerne Raben og Guldencrone.

— 28. Skrevet min Betænkning anl. Rescriptet om Bønder-Karlenes Frihed.

Marts 2. Første Dag i Høieste Ræt. Quæstionen i Høieste Ræt var, om den, som var avlet uden Egteskab og uden Trolovelse, kunde arve sin Farfader, efterat Faderen var død og havde ikke gjort nogen Anstalter til at vedkiende sin Søn. Moderen, efter den Persons Død, som havde be-svangret hende, havde erholdet Bevilling, at Barnet maatte døbes som Egtebarn, men Ober-Hof-Retten havde anset Skifte-Rettens Behandling lovmæssig, da den havde udelukt denne Prædendent [sic] fra at være Arving, siden Bevillingen sagde kun, at hand skulle være Ægtebarn, men ikke den specielle Faders Ægtebarn. O:H:R. Dom blev i Høieste Ræt confirmeret.

— 3. Staaet Fadder med Stift-A[mtmand] Grev Knuth, Grev Haxthausen, Baron Rosenkrantz, Schrödersee og Kall til Horrebows Søn Otto, baaret af Geh:Raadinde Thott; Frue Hersleb holdt Huen. — Societet præss. Ludvig Moltke,

¹⁾ Henrik Chr. Berg, Fiskemester ved Ledreborg, og Anna Elsebet Køselau. Jvfr. 27. Maj 1766.

²⁾ ∴: Stavanger Amt; Henrik Lachmann havde været Amtmand der, da Sagen om Forflyttelse af Tinget for Hæsby Fjerding i Ryfylke Fogderi indbragtes for Kancelliet (Norske Miss. 1769, Nr. 81; sml. Reskriptsaml. under 17. Marts 1769).

³⁾ af 9. Decbr. 1735. Sml. Reskript af 10. Marts 1769 (i Reskriptsaml.).

Hielmstjerne, Mølman, Rotbøl, Hee: Læst Strøm om Insector.

Marts 5. Hellig-Giæstes Kirke, Stud. Randrup. En næt og smuk Prædiken. — Etatz-Raadinde Munthe dør¹⁾).

— **6.** C. C. in pleno: 1. Snorrebroes Afskaffelse, 2. Extra-Skatten paa Bornholm, 3. Odels-Gaarders Deeling i Norge, 4. Voterings-Protocollen i Ober-Hof-Retten, 5. Natmandens Begravelse i Trundhiem.

— **8.** Thygesens Partie med Jomfrue Edinger bliver sollenniter opslaet.

— **9.** Cons. abs. Reventlou. — Nye Told-Rulle²⁾, deri Told paa Bøgger.

— **10.** Fulgt Frue Munthe til Jorde til Frue Kirke. 7 Par: 1. Myhre og Cap:t Munthe, 2. Jeg og Horrebøw, 3. Bispen og Hersleb, 4. Kall og Smit, 5. Nissen og Bluhme, 6. Hege-lund og Schjøtt, 7. Hvistendal og Roerslev. — Societet præss. Suhm, Mølman, Hee samt Horrebøw og Friis, som spiste her om Aftenen: Strøms Piece udlæst. — Biskop Harboe Rang med Conference-Raader. — Grev Holstes Bryllup³⁾).

— **11.** Skrevet med Bagger til Wedel anl. Bezançonnets Sag. — Gratuleret til Grev Holstes.

— **13.** C. C. abs. Geheime-Raaden, som er forkiølet: 1. Amtmanden i Falster kalder ei Skoleholdere, 2. Ingen maae ride eller trille paa Trottoirs⁴⁾). — Kgl. Resolution ved O:H: Marskalken til Ortwed, at Bergers Tienere skal sendes til Lübeck og maae ei komme tilbage.

— **14.** Hellig-Giæstes Kirke, Stud. Bording; dristig, kort og slæt. — Refereret Sagerne for Geheime-Raaden.

— **15.** Udlæst Hume, Hist. d'Angleterre T. 3.

— **16.** Conseil abs. Geh:Raaden.

— **17.** Holmens Kirke, en Student. Maadelig Prædiken og meget slætte Gaver.

— **20.** C. C. abss. Geh:Raaden, Knuth og Aagaard: 1. Friedrichsborgs Hospital og Kirke-Gaard, 2. En Arbeids-Karl ved

¹⁾ Efter Adresseavisen (1769, Nr. 39) døde Margrethe Munthe, f. Clausen, den 6. Marts.

²⁾ Sml. Plakat af 28. Febr. 1769.

³⁾ Jvfr. 24. Februar.

⁴⁾ Sml. Reskript af 31. Marts 1769 (i Reskriptsaml.).

Proviant-Gaarden vil ægte sin Kones Syster, siden det blev Guldberg tilladt¹⁾).

Marts 21. Hellig-Giæstes Kirke, Stud. Holm for Dimiss.

— **22.** Udlæst Vidalin om Islands Opkomst²⁾).

— **25.** Udlæst Autor ad Herennium og Cicero de Inventione.

— **27.** Søllerød Kirke, Stud. Jacobsen, Regimentskriver Jacobsens Søn. Ræt skikkeligt for et ungt Menneske.

— **28.** Hellig-Giæstes Kirke, Aftensang. En holsteensk Student³⁾), som hverken forstod Dansk eller at prædike.

— **29.** C. C. abs. Knuth: 1. Sukker-Huusenens Indretning her i Staden, 2. Reg:m:feltskiærere maae practicere i Kiøbstæderne, 3. Fridrichstad Brand-Hiels Repartition, 4. Militaire Børns Formyndere angives for civil Øvrighed, 5. Den nye Islandske Lov.

— **30.** Conseil in pleno.

— **31.** Udlæst Tullins Adskillige Tanker i Mss. — Kongen skriver nu Christian⁴⁾).

April 2. Besøgt Suhm, hvis Søn skal inoculeres.

— **3.** C. C. abs. Geheime-Raaden, som er upasselig, og Knuth: 1. Christianiæ Raadstue-Archiv, 2. Kirke-Inspecteur-Tieneste i Siælland nedlegges, 3. Huusene paa Δ i Bergen⁵⁾), 4. Maaler-Penge i Aalborg, 5. Antworschow Amtes Arrest-Huus, 6. Levende Militaires Jorde-Godsers Auctionering i Norge, 7. Overskud af Extra-Skatten, 8. Brolegning i Kiøbenhavn.

— **4.** Den gamle Grev Moltke faaer 4000 Rdr. Tillæg og der skeer adskillig Forandring ved Land-Commissionen. -- Frue Feddersen faaer 200 Rdr. Pension.

— **5.** Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Buzaglio

¹⁾ Jvfr. 1. Februar.

²⁾ Udgivet af Jon Erichsen 1768.

³⁾ Mr. Petersen? Sml. Prædikantlisten i Adresseavisen 1769, Nr. 47. 28. Marts var 3. Paaskedag.

⁴⁾ i Modsætning til den nærmest foregaaende Tid, da han underskrev sig: Christianus eller Cristianus. Ved Regeringstiltrædelsen havde han undertegnet sig med et: Christian R, der senere gik over til Christian alene og mod Slutningen af 1767 forandrede til Christianus først med siden uden h (sml. f. Eks. Rentekammerets danske Relations- og Resolutionsprotokoller 1766—69).

⁵⁾ Δ : Triangelen i Bergen (sml. D. K. Oversekretærens Breve 1769, Nr. 265).

begyndte at lære mig Spansk. Kommer 2 Tiimer hver Onsdag og Fredag Eftermiddag og faaer 2 $\frac{1}{2}$ for Tiimen.

April 6. Cons. abs. Geheime-Raaden.

— 7. Societet præss. Hielmstjerne, Carstens, Suhm, Rotbøll, Kratzenstein. Exemplarer af Speculo Regali sendes til Leipzig og Göttingen.

— 8. Læst to Priis-Skrifter om Cimbrenes Bogstaver i Taciti Tiider.

— 9. Professor Holm bliver Borgemester i Christiania og Vice-Præsident samt virkelig Justitz-Raad tilligemed Stockfleth, dog denne sidste 8 Dage før, samt faaer 600 Rdr. for de resterende Diæt-Penge og beholder sine Instrumenter¹⁾.

— 10. C. C. abss. Geheime-Raaden og Knuth: 1. Berg-Folkes Hverving i Norge, 2. Nye Land-Milice-Forordning, 3. Asiatiske Compagnies Octroys Fornyelse.

— 11. Skrevet mine Tanker om Bønder-Karles fuldkomne Friehed.

— 12. Refereret Sagerne for Geheime-Raaden.

— 13. Conseil in pleno. — Schützes Partie med Frøken Lowson declareret.

— 14. Societet præss. Carstens, Hielmstjerne, Suhm, Rotbøll og Hee: Oplæst adskillige dubia af Land-Maalerie.

— 17. C. C. abss. Geheime-Raaden og Knuth: 1. Indqvarteeringen i Jylland, 2. En særdeles Ræt for de Sager, som reise sig af det almindelige Oplag her i Staden, skal oprettes.

— 18. Skrevet Votum i de 32 Mænds Sag.

— 19. Hørt Melbye, som prædikede in Auditorio Collegii Borrichiano. Der er et Selskab af 10 Studenter, som alternerer med saaledes at øve sig.

— 20. Conseil in pleno. — Det om Mandskabets Friehed gaar til Land-Commissionens Betænkning. — Foro[r]dning om at bære Sølv og Guld²⁾.

— 21. 2000 Rdr. af Characterer ved Danske Cancellie gives til Ager-Selskabet.

¹⁾ Jørgen Nicolai Holm, Ingeniør ved Grænseopmaalingen mellem Norge og Sverig, var designatus Professor Philosophiæ et Matheseos. Hans Bestallinger som Borgmester, Vicepræsident og Justitsraad er af 14. April (Norske aabne Breve 1769, Nrr. 196—98).

²⁾ Forordn. af 11. April 1769.

April 22. Grev Danneskiolds Begiæring at boe her i Byen for sin Helbreds Skyld uden at gaee til Hove, afslaaes.

— **24.** C. C. abs. Knuth: 1. Spørsmaal fra Tydsk Cancellie, hvordan Navle-Strængene skal behandles hos Børn¹⁾, 2. De Afbrændte i Stavanger, deres Hielp af Brand-Cassen, 3. Ligning for Kirkerne i Torning Lehn ved Brandskade, 4. Særdeeles Domstoel for Processer om Oplags-Vahre²⁾, 5. Told paa Bøgger. — Udlæst Suhms Piece om Folkenes Oprindelse³⁾.

— **25.** Gaæet over Volden snart hen til Qvintus.

— **27.** Conseil in pleno. — Udlæst Hume T. 4.

— **29.** Professor Holm ved Grændse-Commissionen⁴⁾ døer. — Graah vandt sin Sag ved Høieste Ræt⁵⁾. — Lotteriet i Altona omgjøres.

Maj 1. C. C. abss. Geh:Raaden og Knuth: 1. Formyndere for de Militaires af den Civile Stand, 2. Natmandens Begravelse i Trundhiem⁶⁾, 3. Forandring ved Theatrum Anatomicum, naar Henningsen⁷⁾ afgaaer.

— **2.** Seet den sachsiske Mechanici Kunster.

— **3.** Underskrevet Commandeur Holstes Act mod Bodkin⁸⁾. — Refereret Sagerne for Geh:Raaden og udl. ad exp.

¹⁾ Det var et Forslag af Dr. og Fysikus Salchow i Meldorf, hvorover Tyske Kancelli ønskede Collegii Medici Erklæring. Denne gik ud paa, at den foreslaaede Metode var ganske unødvendig, men at det dog gerne kunde tolereres, at Dr. Salchow paalagde Jordemødrene at følge den; »dog,« hed det, »da det er en Sag, som kommer fornemmelig an paa Lettroenhed, saa er det alt for betænkeligt, at enten den lovgivende Magt eller Øvrighedens Myndighed ved nogen Slags Anordning deri skulde tage Del.« (D. K. Supplikprot. 1769 I, Nr. 445).

²⁾ Jvfr. 17. April.

³⁾ Kbhvn. 1769.

⁴⁾ Jørgen Nicol. Holm, der nylig var bleven udnævnt til Borgmester m. m. i Kristiania (jvfr. 9. April), døde i Kbhvn. 29. April (Adresseavisen 1769, Nr. 65).

⁵⁾ Jvfr. 15. Juni 1761 og 19. Decbr. 1763. Luxdorph og Justitsraad Sevel havde som Kommissarier 27. Oktbr. 1768 kendt for Ret, at Catharina Maria f. Abbestee burde have sit Ægteskab med Jacob Gregorius Graah forbrudt, saaledes at han fik Ret til at indgaa nyt Ægteskab. Denne Dom stadfæstede Højesteret (Højesterets Voteringsprot. 1769, S. 84 ff.).

⁶⁾ Sml. Reskript af 12. Maj 1769 (i Reskriptsaml.).

⁷⁾ ∴: Wilh. Hennings.

⁸⁾ Jvfr. 3. Oktober 1764.

Maj 4. Udlæst Horrebows *Elementa Astronomiæ Sphæricæ*¹⁾.

— **5.** Horrebow bliver Etatz-Raad; jeg var med ham paa Taarnet og hiemme hos ham.

— **6.** Horrebow, Friis, Willebrand, Augustin, Reiche, Cortsen og Sevel bleve Etatz-Raader.

— **7.** Commandeur Holst dør paa Landet²⁾.

— **8.** C. C. abs. Knuth: 1. Civile Formyndere for Under-Officeerers Børn i Norge, 2. Fogders Overværelse ved Gaarders Deeling sammesteds, 3. Schagens Byes Jorders Indhegning og Deeling, 4. Paa Herre-Gaarde i Danmark holdes 2288 Dragoun-Heste, 5. Skiøder paa Selv-Eier Gaarde, hvor læses. — Comtesse Laurvigs Partie med Holch declareris.

— **9.** Spadseeret over Volden til Told-Boden og beseet Statuen.

— **10.** Justitz-Raad Hansen kommer i Land-Commissionen med 1000 Rdr. Løn. — Magistraten leverer Havren fra sig, deeler Landgilden in natura i to lige Deelee, miste Administrations-Salarium og iøvrigt befries fra de 32 Mænd³⁾.

— **11.** Conseil in pleno. — Reist med min Kone, Christopher og det heele Huus til Nærum.

— **13.** Justitz-Raad Neergaard bliver Vice-Landsdommer i Siælland.

— **14.** Besøgt Hielmstiernes paa Springforbi.

— **15.** Søllerød Kirke, Stud. Jacobsen. NB. Prædikede bedre forige Gang. — Forordning om Bøndernes Hoveries Bestemmelse⁴⁾.

— **16.** Guldenchrone kommer i Admiralitetet i Fontenays Stæd⁵⁾ med 1800 Rdr. Gage og Schoutbynacht Hansen faaar hans Division.

— **17.** C. C. abs. Knuth: 1. Berg-Folk i Norge maae ei hverves, 2. Amtmanden i Norge kand constituere Soren-

¹⁾ Af Christian Horrebow; første Udgave 1762.

²⁾ Jac. Nicol. Holst, der var Schoutbynacht, ikke Kommandør, døde 3. Maj (efter Garde 2. Maj) paa Agilte ved Hørsholm (Adresseavisen 1769, Nrr. 69 og 71).

³⁾ 10. Maj faldt der Dom ved Højesteret i Sagen mellem Magistraten og de 32 Mænd (Højesterets Voteringsprotokol 1769, S. 105 ff.). Jvfr. 20. Maj 1767.

⁴⁾ Forordn. af 6. Maj 1769.

⁵⁾ Gaspard Frédéric de Fontenay var død 9. Maj.

skriveren i sit Stæd at examinere Skatte-Restantzer. — Besøgt Mag. Dass, som reiser i Morgen til Sorøe med Schiønning. Skov var hos os om Aften, hypochonder og syg.

Maj 18. Conseil in pleno. — Skrevet et Forslag fra Ballance-Commissionen til Brand-Asseurance-Compagniet om at anvende det, de aarlig oplegge, til et Fisker-Compagnie. — Skrevet til Teilman, at Reenbergs Vers ere trøkte¹⁾.

— 19. Dommen i Rosettes Sag confirmeret.

— 20. Wilhelm²⁾ udlæst de 4 Tomer af Lægen.

— 24. C. C. abs. Geheime-Raaden og Knuth, Rosenkrantz var der: 1. Om det maae tillades at ægte sin Kones Syster, 2. Forordning om Land-Militien. — Refereret Sagerne for Geh:Raaden.

— 25. Conseil in pleno. — Horrebow takker af fra Rectoratet³⁾.

— 26. Udlæst den første Deel af Guldbergs Historie⁴⁾.

— 27. Niels Brun og Kiærste kom ud til os.

— 30. I Societetet blev nye Priis-Materier udsatte. Den Afhandling om Magneten, som meenes at være skrevet af Kratzenstein selv, fik Priisen. Ahl fik 150 Rdr. Tillæg og 50 Rdr. til at oplære en Dreng.

— 31. C. C. abs. Knuth: 1. Generalen Nordenfields maae ei give Ordres til Sessionen, 2. Wardøehuus Guarnison recruterer ei fra Findmarken, 3. Møens Kirkers Beholding, som gaaer i Kongens Cassa, naar Kirkerne sælges, 4. Saltskatten i Nestved inddrives ved militair Execution, 5. Indqvarteeing i Christiania og Fridrichshald, 6. Gale Hunde i Kiøbenhavn. — Staaet Fadder i Holmens Kirke til Hoppes Barn⁵⁾ med Frue Kløker, Frøken Holst, Admiral Hoppe, Berregaard og Stampe.

Juni 1. Conseil in pleno.

— 2. 3 Baller Bøgger confisqueres for Heinecke, fordi hand havde Contrabande-Vahre i samme.

— 3. Været paa Taarnet. Venus gik ind i Solen. Den yderste Contactus skeede Kl. 8.1¹/₂ Min., altsaa 6 Minuter

¹⁾ Jvfr. 17. September 1763.

²⁾ Luxdorps Tjener, Vilh. Fred. Broeholm. Jvfr. 11. Oktober 1768.

³⁾ ved Universitetet. Peder Holm blev Rektor for det følgende Aar.

⁴⁾ Ove Guldbergs »Verdens-Historie«.

⁵⁾ Frederik Hoppe.

seenere end Societetets Calender siger. Da den inderste skeede, var der Skye for Solen. Duc de Rochefoucault, Blosset og Frue, Sprengforten, Mello¹⁾, Moltke med sin Søn Ludvig, Thott, Reventlau, v. d. Lühe, Schack, Berregaard, Pfirks vare der. — Udlæst Histoire moderne T. 4.

Juni 6. Societet præ[s]. Hielmstjerne, Carstens, Mølman, Rotbøl og Hee: De nye Priis-Materiers Publication.

— **7.** C. C. abs. Knuth: 1. Privilegier for de Fremmede fra Vestindien, som boe her, 2. Forandring i Henseende til Tobaks-Vinklerne²⁾, 3. Skipperes Afgift til Børs-Buddene³⁾, 4. Jfr. Sommer skal sættes i Frihed for at erklære, om hun vil have Major Ring⁴⁾.

— **8.** Conseil in pleno. — Kongen eftergiver Ericius sin Caution.

— **13.** Spiist med min Kone om Middagen til Geh:Raad Thotts med Bisp Harboe, Hielmstjerne, Lindencrone, Sevel og deres Fruer, Stampe, Hersleb og Graah. Beseet Bibliotheket, Naturalien-Cabinettet, Rust-Kammeret etc.

— **14.** C. C. abs. Knuth: 1. Vrager-Tienesten i Dramen, om Magistraten i Christiania maae give den til en af sine Lemmer, som har Løn, 2. Løsgjængere i Norge, om skal arbeide, fordi de ei kand betale Extraskat, 3. Steen til Digerne paa Vesterlandsföhr maae ei sælges, 4. Snapstings Udsættelse.

— **15.** Grev Laurwig bliver Sur-Intendant de la Marine. — Conseil in pleno.

— **17.** Frue Horneman dør⁵⁾.

¹⁾ Den portugisiske Envoyé Franciscus de Mello e Carvalho.

²⁾ Tobaksspinderne var inddelt i Vinkler eller Klasser, der hver havde sin Formand; nye Medlemmer i disse Vinkler kunde kun optages efter- som de, der allerede sad deri, døde bort (D. K. Supplikprot. 1769 I, Nr. 183).

³⁾ Jvfr. 20. September.

⁴⁾ Anna Margaretha Sommer og Major Jørgen Ring af Lyngholm havde for 9 Aar siden givet hinanden Ægteskabsløfte, men Brudens Forældre Kommerceraad Niels Sommer paa Todbøl og Hustru modsatte sig nu Forbindelsen. De holdt Datteren i Forvaring og overtalte hende til at erklære, at hun ikke vilde have Major Ring. Amtmanden maatte paa Embeds Vegne fordre hende udleveret, og hun fik da Lejlighed til frit at erklære sig efter at have talt med Majoren. Forældrene gav saa tilsidst efter og Parret viedes i Amtmandens Hus 22. Juni 1769 (D. K. Supplikprot. 1768 II, Nr. 489).

⁵⁾ Justitsraad og Toldinspektør Hornemanns Hustru, Ulrica Antonetta, f. Pauli, døde 16. Juni i sit 31. Aar (Adresseavisen 1769, Nr. 91).

Juni 18. Landvæsens-Forordningerne oplæste af Prædikestolen¹⁾.

— **19.** Udlæst Guldbergs Verdens-Historie²⁾. — Bagger, som kom i Løverdags, begyndte at drikke Brønden paa Toften og spiste her³⁾ Middag og Aften. Min Kone med Frue Borre og Liise besøgte Frue Eilitz i Barsel-Seng. Bagger, Borre og jeg gik til Frydenlund, derfra til Aggershvide og giennem Dyre-Haven hiem.

— **20.** Frue Hansen kommer i Barsel-Seng.

— **21.** C. C. abss. Knuth og Aagaard: 1. Nordlands Kirkers Eftersyn, 2. Liigbærer-Laug i Thisted, 3. En norsk Bonde havde i Ægteskab besvangret sit Sødskende-Barn; af Frygt for Straf gik de til Fields og forblev der i nogle og tyve Aar samt avlede 6 Børn med hinanden, hvoraf de 4 leve og 3 af dem ere stumme.

— **22.** Conseil in pleno. — Etatz-Raad Hoppes Søn⁴⁾ dør. — Friis og hans Frue kom her om Aftenen. Hun bruger Brønd-Curen her ude. — Seidelin gav mig Ballancen over Christoffers Midler, som ere 30100 Rdr.

— **23.** Bispinde Harboe kom ud for at bruge Curen.

— **24.** Søllerød Kirke, Stud. Vogelius hos Suhms. — Frue Friis begyndte sin Brønd-Cur.

— **25.** Bispinde Harboe befandt sig ikke vel om Natten og derfor begyndte ikke sin Cur.

— **26.** Bispinden begyndte sin Brønd-Cur. — Skrev jeg Geh:Raaden til, at Aagaard maatte referere for mig⁵⁾.

— **28.** Conference-Raad Esmarch dør⁶⁾. — Frue Hansens Barn dør⁷⁾. — C. C. abss. Knuth og jeg, Aagaard refererede: 1. Kiøbenhavns Vognmænd kiøre med Careter langs giennem Landet, 2. Det residerende Capellanie i Saxkiøbing forbedres, 3. Proprietairerne levere Rytter- og Dragoun-Heste for Betaling, 4. Sikkerhed for Riber Præste-

¹⁾ i Søllerød Kirke.

²⁾ Jvfr. 26. Maj.

³⁾ i Nærum.

⁴⁾ Jvfr. 31. Maj.

⁵⁾ Luxdorph var nemlig daarlig.

⁶⁾ Henrik Chr. Esmarch, Hovedbogholder paa Rentekammeret, døde 28. Juni i sit 68. Aar (Adresseavisen 1769, Nr. 97; »Ærestrin« i Nr. 98).

⁷⁾ Jvfr. 20. Juni.

Enkers Capitalers Udlaan, 5. Fundatz for Sander Kaaes betydelige Fattige-Huus¹⁾ i Bergen²⁾).

Juni 29. Westergaard og Jacobi blive Cancellie-Raader. — Conseil abs. Reventlau, Aagaard refererede³⁾.

— **30.** Udlæst Wolffs Compendium juris naturæ.

Juli 1. Brev fra Tuxen, at Frue Jørgensen er død⁴⁾. Derved sparer jeg 100 Rdr. aarlig. — Frøken Rømling dør⁵⁾.

— **5.** C. C. abs. Knuth, Aagaard refererede: 1. Fridrichstads Indqvarteeing, 2. Lehnsmændene i Nordlandene registre og forsegle Sterboer, indtil Sorenskriveren kand komme, 3. Forandring ved Angels Legatum.

— **6.** Veltkuglens Siide-Huus i Gothers-Gaden blæste ned og faldt ind i Fedders Baggaard og Kiøkken⁶⁾. — Conseil abs. Reventlau.

— **8.** Hertugen af Gloucester kom til K:havn.

— **9.** Udlæst Boswells Beskrivelse over Corsica paa Tydsk⁷⁾. Dette Folk og i sær Paoli fortiente bedre Skiæbne.

— **12.** C. C. abs. Knuth: Russerne forbydes at fiske i Lapmarken. — Overleveret Major Leth⁸⁾ alt hvad der hørte til Reenberg's Vers.

— **13.** Conseil abs. Reventlau. — Min Kone og Frue Friis endte deres Brønd-Cur.

— **14.** Jeg har over 300 Stokke Roser i min Have og paa min Toft. — Bispinden endte sin Brønd-Cur.

— **16.** Søllerød Kirke med Bispens og Friises. Der var tillige Borres, Eilitzes, Drewses med hans Sønne-Kone, Suhms, Thurahs, Stampe etc., saa at Kirken var gandske opfyldt.

¹⁾ Fundats, dateret 23. Maj 1769 og konfirmeret 7. Juli s. A., blandt Norske aabne Breve (1769, Nr. 352).

²⁾ Referatet af Kancellikollegiets Møde er tilføjet senere (paa det modstaaende hvide Blad).

³⁾ Denne Notits findes paa det modstaaende hvide Blad.

⁴⁾ Enken efter Kammerraad Jørgensen i Kbhvn. døde i Helsingør 29. Juni i sit 75. Aar (Adresseavisen 1769, Nr. 103).

⁵⁾ Adelgunda Rømeling, Datter af Admiral R., døde 30. Juni i sit 15. Aar (Adresseavisen 1769, Nr. 100).

⁶⁾ Etatsraad Fædders Gaard var gl. Nr. 2 i St. Anne Vester Kvarter.

⁷⁾ Tyske Oversættelser udkom i Leipzig 1768 og 69.

⁸⁾ Formodentlig menes Joh. Fred. Leth († 1817), hvis afdøde Hustru var en Gersdorff; Tøger Reenberg Teilman var bleven gift anden Gang med en Gersdorff. De var altsaa besvogrede.

Juli 17. Chinafahrerens kommer til Helsingør.

— **18.** Rescript¹⁾, at Decanatet skal alternere i det Medicinske Facultet, at der skal examineres publice og Studiosi disputere under hvis Præsidio, de ville. Kratzenstein blev tillige Justitz-Raad, men hand ville ei modtage det og skrev Geheime-Raaden et ubesindigt Brev til, hvori hand ei lader Prof. Rotbøll Ære for 2 ρ .

— **19.** C. C. abs. Geh:Raaden og Knuth: 1. De Fattiges Væsen paa Calløe Amt, 2. Riibe faaer Cavallerie-Indqvartee-ring, 3. Agende Post giennem Sverrig til Christiania.

— **20.** Conseil abs. Reventlau. — Mad. Franckenau dør²⁾. — En svensk Magister Murray³⁾ besøgte mig.

— **22.** Udlæst Heineccii Elementa juris civilis. — Reventlau, Rosenkrantz og Laurwig blaae Riddere; Rumohr, Carl Holstes Søn, Braem og Stampe samt Scheel hviide Riddere; Envold Brandt Cammer-Herre.

— **23.** Spiist om Middagen paa Springforbi hos Hielmstjerne. — Stampe blev Ridder, fordi hand ei ville modtage Løn i Land-Commissionen, men derimod forlangede at gaae ud af samme.

— **24.** Præmier ved Caroussellen⁴⁾ vare: 1. Til Gouverneuren et Guld-Etui med Brillanter og Dronningens Portrait, 2. Staffelt en Guld-Daase med ditto, 3. Carl Holstes Søn en emailletet Guld-Daase, 4. Ober-Hofmester Grev Holst et Tandstikker-Huus med en Jaspis. De 2 sidste vare 2 Guld-Daaser.

— **25.** Ansagt ved trøkte Billetter at møde om Aftenen i Fridrichsberg Have. Foruden Kongens Taffel var der to Marskalks-Taffeler, No. 1 til Etatz-Raader inclusive og No. 2 fra Justits-Raader af. Haven var overalt smukt illumineret med Fakler og Lamper. Et prægtigt Fyrværk, i sær den sidste Act, som forestillede en Cascade. Udi Indsnitterne

¹⁾ af 14. Juli (i Reskriptsaml.).

²⁾ Justitsraadinde Frankenau, f. Pau, døde i Kbhvn. 20. Juli (Berlings Tidender 1769, Nr. 58).

³⁾ Gustaf Murray, senere Biskop († 1825); han nævnes ogsaa 27. Juli som Luxdorps Gæst.

⁴⁾ Den holdtes paa Ridebanen ved Kristiansborg, dels som et Led i Festlighederne for Hertugen af Gloucester, der var kommet hertil som Hoffets Gæst (jvfr. 8. Juli), dels i Anledning af Karoline Mathildes Fødselsdag 22. Juli.

af Hækkerne i Alleen til Kongens Lyst-Huus vare Loger, hvor Masquerne sadde. Efter Taffelet dandsede de i Kongens og de to andre Lyst-Huuse.

Juli 26. C. C. abss. Knuth og Graah: 1. Præbenda altaris vulnerum i Christiania, 2. Om Eiere eller Fæstere af Tiender skal svare $\frac{1}{4}$ pC. — Laant 300 Rdr. af Cancelliet til Berregaard, som h[an]d betaler d. 12. Sept. — Geh:Raad Thott udlod sig meget naadig mod mig. Berregaard talte og vidtløftig med mig. I Almindelighed erfarede jeg, at Publicum havde ønsket mig Baandet¹⁾). Denne favor er en blot Guds Naade saavel som den Tænkemaade, at jeg er gladere ved at undvære det. Jeg skal have været paa Listen, men udslettet, fordi det ansaaes ei passende med mit Embede. — Hertugen²⁾) var paa Skydebanen om Eftermiddagen og gik om Bord ved Castrup om Natten.

— **27.** Cons. abs. Reventlau. — Giort Afregning med Major Leth om Reenbergs Vers, hvilke Heinecke modtog til Forhandling. Skov fik 50 Rdr.³⁾) — Kofod forærede mig den gamle Lov-Historie. — Cancellie-Raad Heitman hos Løvenskiold dør⁴⁾.

— **28.** Der siges, at den gamle Grev Moltke har vundet det største Lod 50/m Rdr. i det Altonaer Lotterie.

— **31.** Extraheret 2 franske heraldiske Bøger af Hielmstiernes.

August 1. Udlæst Histoire moderne T. 5e. — Russerne slaaer Tyrkerne. — Pater Hell har haft stor Løkke til at see Veneris Giennemgang, i sær begge contactus, samt Solens Formørkelse Dagen efter.

— **2.** C. C. paa Springforbi⁵⁾) abs. Knuth: 1. Tømerflodning fra Tryssels Skove giennem de Svenske Vande, 2. Kiøbenhavns Vognmænds Kiørsel forbi Kiøbstæderne, 3. Skiøder paa Bønder-Gaarde paa Amager, 4. Ansvar for Riber

¹⁾ Luxdorph blev først hvid Ridder 29. Januar 1774 (jvfr. denne Dato).

²⁾ af Gloucester.

³⁾ L. N. Schov har sikkert ogsaa i Udgivelsen af Reenbergs Vers, ligesom i Udgaven af Peder Paars, haft en meget væsentlig Andel.

⁴⁾ Krigsraad Daniel Heitmann døde paa Løvenborg 24. Juli i sit 61. Aar (Adresseavisen 1769, Nr. 114).

⁵⁾ c: hos Hielmstierne. Kancellikollegiets tilstedeværende Medlemmer og nogle andre spiste derefter paa Springforbi.

Enke-Casses Midler, 5. Præsentation til Eylersens Collegium¹⁾).

August 3. Conseil abs. Reventlau. — Ortwed bliver Etats-Raad.

— 4. Skrevet mine Tanker om det beneficerede Gods.

— 7. Steuer-Commissionen har 1765 gjort Giæld i Holland paa 5 Tønder Guld, som igien skal betales 1. Jan. 1770 med 1250/m hollandske fl., hvortil de i Banquen lade giøre 675000 Rdr. i Banco-Sedler til at deponeres. Lige Summa fik de 1768 d. 26. Mai.

— 8. Bogtrækker Godiche dør²⁾).

— 9. C. C. abs. Geh:Raaden, som er paa Gaunø, og Knuth: Fremmedes Privilegier paa St. Croix.

— 10. Om Eftermiddagen kørte jeg og min Kone med Bartholin og Skov i Selskab med Bagger og Borres til Fridrichsdal for at bese Justitz-Raad Holms Huus.

— 13. Søllerød Kirke, Vogelius prædikede. Provsten visiterede og Ungdommen svarede gandske vel.

— 14. Gaaet om Formiddagen til Grev Danneskiolds Bakke³⁾).

— 15. Mad.Gabel⁴⁾ dør uden at forløses med et dødfødt Foster.

— 16. C. C. abs. Geh:Raaden og Knuth: 1. Barnefædre, som kand, men ei vil alimentere Barnet, kand settes i Odense Tugthus, 2. Dragoun-Hestes Udreedning i Danmark, 3. I Forst-Amtet kand een aleene dømme, 4. Skive

¹⁾ Amtmand Fred. Løvenørn, der havde Ret til at nominere til en Plads i Ehlers' Kollegium, vilde ikke gaa ind paa den sædvanlige Fortolkning af Fundatsen, hvorefter tre skulde proponeres, mellem hvilke Konsistorium kunde træffe sit Valg. Universitetet besværede sig over for Kancelliet, der bestemte, at tre skulde foreslaas; vilde Løvenørn kun foreslaa een, skulde Eforus udpege de to andre, med mindre han skulde finde for godt at lade Sagen komme for Lands Lov og Ret (D. K. Oversekretærens Breve 1769, Nr. 514).

²⁾ Universitetsbogtrykker Andreas Hartvig Godiche døde 4. August Kl. 4 Morgen paa Blaagaard i sit 55. Aar (Adresseavisen 1769, Nr. 118).

³⁾ Formodentlig menes en af Attemose Bakker, hvor Søllerødgaards tidligere Ejer, Fred. Danneskjold-Samsøe, havde ladet opføre et Udsigts-taarn; om Taarnet endnu stod der paa dette Tidspunkt, er usikkert (sml. Nystrom, Søllerød Sogn, S. 170).

⁴⁾ Birgitte Sophie, f. Rosenkrantz, Gabels anden Hustru; hun døde 14. August.

157

Mark-Jorder maae ingen uden Borgere bruge, 5. Debitores maae ei indsættes i Odense Tugthuus.

August 17. Conseil abs. Reventlau. Geh: Raaden berettede mig, at K[on]g[e]n g[a]v m[i]g 2 T[u]s[i]nd Rdlr. Herrens Velgiærninger ere utallige og usporlige¹⁾.

— **21.** Udlæst Heineccii Antiquitates juris Romani anden Gang.

— **23.** C. C. paa Nærum²⁾ abs. Knuth: 1. Nestved Broes Vedligeholdelse, 2. Sportul-Taxt i Norge, 3. Guds-Tieneste om Søndagen for Guarnisonen i Odense.

— **24.** Cons. abs. Reventlau.

— **25.** Aget Kornet ind. Efter 5 Skp. Rug 6 Traver og efter 10 Skp. Byg 11 Traver. Ialmindelighed have vi i Aar haft en velsignet Høst.

— **27.** Søllerød Kirke. Fr. om Fælledskabs Ophævelse oplæst.

— **29.** Optaget 300 Rdr. paa de 2/m Rdr. Det øvrige er bestemt til at betale Graah 400 Rdr., Frøk. Lemvig 500 Rdr. og Andreesen 800 Rdr. — En Comet lod sig til Syne i Løverdags³⁾.

— **30.** C. C. abs. Knuth: 1. Om det beneficerede Gods i Norge kand sælges, 2. Naar en Recrut dør, om da Proprietarius strax skal levere en anden, 3. At Kirke-Betienterne paa Ærrøe skal lønnes af Kongens Cassa og ei af Kirkerne, 4. Skiærpinge Broe⁴⁾ i Bergens Stift vedligeholdes af Stiftet, 5. Grevskaber give Befordring til Amtsbetiente i Forretninger det Fattiges Væsen anl. — Om Aftenen var min Kone og jeg med begge Bartholinerne til Bergs⁵⁾ og hørte Mr. Rossignol efterligne adskillige Fugles Sang.

¹⁾ Ordene »Kongen . . . Rdr.« er i Originalen skrevet med græske Bogstaver og stærkt abbrevieret; Opløsningen og Udtydningen er ikke helt sikker. Jvfr. 26. Juli og 29. August.

²⁾ ∴ hos Luxdorph. De fleste af Kancellikollegiets Medlemmer (ogsaa Thott) var denne Dag Gæster ved Luxdorphs Bord.

³⁾ ∴ 26. August.

⁴⁾ »Schærpinge Bro, hvor Postvejen falder udi Nærøens Skibrede« (D. K. Supplikprot. 1769 II, Nr. 248).

⁵⁾ ∴ hos Mad. Berg i Læderstrædet. Mons. Rossignol var den ene af tre venetianske Virtuoser, der gav Concert i Kbhvn. En anden af dem spillede Solo paa Mandolin, »et nyt endnu ubekendt Instrument« (Adresse-avisen 1769, Nr. 115).

August 31. Conseil in pleno. Reventlau var kommet hjem. — I mange Dage har der snart hver Dag været en Regnbue paa Himmelen.

September 1. Nordlys om Aftenen.

— 2. Læst Abrahamsens Priis-Skrift om M:skens Pligt mod Dyrene og Jacobis Oversættelse af Sapphos Brev til Phaon¹⁾.

— 4. Staffelts Françoise rømmer bort efterat have brækket deres Chatol, bortstiaalet et Par Guld-Daaser, et dito Uhr og andre Nippes, og bedraget andre Folk een-deel Penge fra, i sær i Anledning af et Lotterie, hun havde indrettet.

— 5. Ober-Hof-Marskalk Moltke bliver Geheime-Conference-Raad.

— 6. C. C. abs. Knuth: Holcks og Andersens svenske Post²⁾.

— 7. Conseil in pleno.

— 8. D. 7. var det Frue Hoppes Geburtsdag.

— 9. Bagger var her Middag og Aften og vi gik om Eftermiddagen til Jessens Værk³⁾.

— 10. Den Russiske Flode ligger paa Rheden, over 20 Seilere, store og smaae.

— 11. Bagger, Borre og Buschman spiiste her om Midagen i Anledning af Holm, som havde faaet Fæste paa mine 2 Damme i Skiøtte-Vænget.

— 12. Societet præss. Hielmstjerne, Carstens, Møllman, Horrebøw, Kratzenstein, Hee, Rottbøl: Præmie-Medaillen foreviist; en Uhrmager i Rendsborg sendte et Seconde-Uhr, prøvet af Kratzenstein.

¹⁾ C. F. Jacobys Oversættelse trykt i Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber 8. Stk. (1770), S. 249 ff.

²⁾ Agent Holck og Medinteressenter ansøgte om Tilladelse til at sætte en agende Post i Gang mellem Kbhvn. og Kristiania gennem Sverig. Den egentlige Hensigt med dette Foretagende var maaske væsentlig at befordre Adresseavisens Udbredelse i Norge. Efter vidtløftige Forhandlinger mellem en Række forskellige Autoriteter fik de kgl. Bevilling af 16. Febr. 1770, men Posten skulde gaa gennem Sverig som uautoriseret Ekstrapost; kort efter udvidedes Ruten til Kongsberg (D. K. Supplikprot. 1769 II, Nr. 165, og Sjæll. aabne Breve 1770, Nrr. 92 og 246).

³⁾ ∴ Raadvad.

September 13. Udlæst Histoire moderne Tome 6. — C. C. abs. Knuth: Forhøielse paa Recambio¹⁾ paa St. Croix.

— 14. Det beneficerede Gods i Norge er omtrent $\frac{1}{3}$ Deel.
— Conseil in pleno.

— 18. Besøgt Grev Schach, som reiste.

— 19. Deyen af Algier bryder Freden med os.

— 20. C. C. abss. Knuth og Stampe: 1. En Brand-Ræt paa Landet²⁾, 2. Aarhus Domkirkes Reparation koster 9000 Rdr., 3. Børsbuddet maae opslaae Placater³⁾. — Berregaard betalte mig de 300 Rdr., som jeg igien gav Stampe.

— 21. Conseil in pleno.

— 23. Læst Oeders Betænkning om Bondestanden.

— 24. Nissen har faaet Siælland og Fyen Departement⁴⁾, Hansen Jylland, Kossel Holsteen.

— 26. Stærk rød Nordlys om Aftenen. — Holck paa Cammeret Geheime-Raad.

— 27. C. C. abs. Knuth: Guds-Tienesten for Guarnisonen i Odense forandres fra Onsdag til Søndag. — Vice-Statholder Benzon tog Afskeed i Cancellie-Collegio. — Den norske Soldat, som myrdede Bugges Fuldmægtig Møller, paagribes.

— 28. Conseil in pleno. — Koren tager Afskeed fra Høieste Ræt. — Reventlau, Stampe og Cortsen Commissarier til at undersøge Sophie Magdalena Ulrica⁵⁾ etc. etc. hendes Prætentioner.

— 29. Formedelst det onde Veir læste vi hiemme i Brochmans Huus-Postill. — I Gaar havde Grev Holck Bryllup med Comtesse Laurwig, som er 13 Aar gammel.

¹⁾ Jvfr. 8. August 1764. Sml. Stampes Erklæringer VI, 24 ff., og Reskript af 22. Septbr. 1769 (i Reskriptsaml.).

²⁾ Sml. Stampes Erklæringer VI, 32 f.

³⁾ Paa et Bræt paa Børsen opslug Børsbudet Sedler under sin Haand med de Skipperes Navne, der havde meldt sig hos ham for at bekendtgøre, hvor de agtede at sejle hen. Mæglerne vilde forhindre disse Meddelelser og rev Sedlerne ned, skønt Kancelliet havde resolveret, at det maatte staa Skipperne frit for, om de vilde melde sig hos Mæglerne eller til Børsbudet om deres Bortrejse (D. K. Oversekretærens Breve 1769, Nr. 615). Jvfr. 7. Juni.

⁴⁾ i General-Landvæsenskollegiet.

⁵⁾ ∅: Kristian den Sjettes foregivne Datter; hun kaldte sig Anna Sophia Magdalena Friderica Ulrica. Kommissionen, der skulde undersøge hendes Paastand, nedsattes 6. Oktober (Sjæll. Miss. 1769, Nr. 555). Om Sagen se Holms Danm.-Norges Hist. VI 1, S. 293 ff., og navnlig Stampes Erklæringer VI, 214 ff.

Under Brude-Vielsen nævnede Hr. Bluhme ham efter Ordre Geheime-Conference-Raad.

September 30. Udlæst Wolfii Compendium juris naturæ anden Gang. — Om Aftenen Nordlyss.

Oktober 1. Nordlys.

— 3. Bagger forlovet med Jfr. Liise Borre. — Russerne slaae Tørken.

— 4. Refereret for Geheime-Raaden, som var noget upasselig. — C. C. abss. Geh:Raaden og Knuth: 1. Faaer maae ei holdes paa Aarhus Byes Mark, 2. Om Fiskerne i Helsingør maae sætte Folk i Land, 3. Bagerie at holdes af det Regiment i Aarhus Stift, 4. Skipper-Laugets Fattiges Bøsse.

— 5. Conseil in pleno. — Skrevet mine Tanker om Inoculations-Huuset¹⁾.

— 8. Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Provst Torms Datter i Stillinge holt sin Kirkegang med sin Mand Studiosus Haar ved Land-Maalingen, som havde besvangret hende, hvorover de med Bevilling lode sig vie i Gaar Eftermiddags hos Eilitz paa Holte af Hr. Treschow. — Om Aftenen Nordlys.

— 9. Frue Thurah og Borres heele Huus besøgte for at tage Afskeed.

— 10. Gallizin slaaer og adspreeder Tørkerne. Indtager Coczim²⁾, faaer 200 Canoner og 6000 Fangne.

— 11. C. C. abss. Knuth og Geh:Raaden, som var paa Auditorio, hvor Cramer holdt Oration til Communitetets andet Jubileo: 1. Trundhiems Tugthus, 2. Auction over strandet Gods i Norge, 3. Amtmanden beskikker Sættedommere ved Birker i Norge, 4. Fattiges Væsen paa Ærrøe, 5. Aftakkede Officeerers Skifter i Norge, 6. Indqvart. i Mariager. — Spiist om Middagen hos Aagaard for at celebrere min kiære Kones Geburtsdag.

— 12. Et russisk Skib strander ved Skagen. — Conseil in pleno.

— 13. Rybergs Søn dør under Inoculationen.

— 14. Reist med min Kone og Christopher til Byen med alle.

— 15. Procurator Balling bliver Fuldmægtig hos Stiftamtmand Grev Knuth.

¹⁾ Sml. Reskript af 1. Decbr. 1769 (i Reskriptsaml.).

²⁾ ∴ Choczym.

Oktober 16. Vore Folk kom ind fra Nærum. — C. C. in pleno: 1. Holckes agende Post giennem Sverrig til Norge, 2. Execution hos Slotsforvalter Otzen i Roeskilde, 3. Roskilde Skibsbroes Vedligeholdelse. — Skrevet et Pro-Memoria til det Falsterske Regiment om en Mousquetair, som havde staalet nogle Cabinet-Støkker fra mig, hvoraf tvende bleve fundne hos ham.

— 17. Mad. Løvenskiold faaer en haard Barsel-Seng, saa at Barnet maae tages fra hende, og hun først længe efter blev forløst med Hovedet.

— 19. Conseil in pleno.

— 20. Societet præss. Suhm, Carstens, Hielmstjerne, Mølman, Horrebøw, Hee, Rotbøll, som spiiste hos os om Aftenen: Pater Hell, Expilly og Frisius antages til Membra¹⁾, Erichsens og Skiønnings Betænkning over den islandske Reise.

— 23. C. C. abs. Knuth; Geh:Raaden fik ont i Collegio, men da hand lagde sig paa en Stol, gik det Gudskeelov strax over: 1. Kongsberg Byefogd dømmer ei i Odels-Sager, 2. Auction over levende Officerers Jorde-Gods i Norge, 3. Indqvartering af publiques Grunde i Ribe, 4. Præste-Enker paa Als Bevilling til uskift Boe, 5. Jordemoders Løn i Sorøe.

— 24. Refereret Sagerne for Geheime-Raaden.

— 25. Udlæst Histoire moderne Tom. VII.

— 26. Conseil in pleno hos Geheime-Raaden. — Om Aftenen Nordlys.

— 27. Cometen har igien ladet sig see.

— 30. C. C. abs. Geh:Raaden. 1. Skatters Inddrivelse paa Bornholm, 2. Nyekiøbings Jorders Rebning paa Falster, 3. Møens Kirkers Bortsælgelse sine jure vocandi, 4. Snaps-tingets Udsættelse. — Om Aftenen hos Thurahs til Sophies Bryllup med en Uhrmager²⁾.

— 31. Cometen lader sig ei meere see. — Underskrevet Dommen i Schiminelmans Sag³⁾.

¹⁾ De var alle tre udenlandske Medlemmer; Paul Frisi († 1784) var Professor i Milano og fremragende Matematiker, Jean Joseph Expilly († 1793) var fransk Abbé, Maximilian Hell wiensk Astronom. Den sidste var sammen med en anden Jesuitpater Sainowicz kommet til Norden for at iagttage Venuspassagen. Om Pater Hell se bl. a. Høst, Politik og Historie IV, 370 f.

²⁾ Sofie Hedevig Glumsøe ægtede Urmager Niels Eyberg.

³⁾ Jvfr. 26. Marts 1767.

November 1. Besøg af Jensenius anl. Inoculationen¹⁾.

— **2.** Conseil in pleno.

— **3.** Hørt den unge Hersleb²⁾ examineres af Horrebow og Riisbricht. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Carstens, Mølman, Rotbøll, Horrebow, som læste om Cometerne, Kratzensten, Hee, Kofod, Tzceinewitz og Hell, som blev re-ciperet til Membrum.

— **4.** Min Kone bar Hr. Hansens Datter, kaldet Ane Bolette. Frøk. Hersleb holdt Huen, Cf:Rd. og Gen:Kr:Comm. Graah, Holmsted og Aagaard vare Faddere; Provst Hege-lund døbte det. — Dronningens Moder siges at være død³⁾. Parforce-Jagten afsagt for Regnens [Skyld] oc Dronningens Svaghed.

— **6.** C. C. abss. Geheime-Raaden og Knuth: 1. Auction hos Borgere i Kiøbstæderne i Norge, som boc paa Landet, 2. Tugthuset i Island og hvem derfra her skal henses, 3. Skipper-Laugs-Huusets Contingent til Laugets Fattige. — Udlæst Skiønnings Afhandling om de gamle Norske⁴⁾.

— **7.** Aagaard og jeg vare i Besøg hos Erius for at forlige ham og Liebe. — Konge-Datteren sættes i Arrest hos Politie-Adjutanten og Kirkhof i blaae Taarn⁵⁾.

— **9.** Conseil in pleno. — Prinsessen⁶⁾ for Svagheds Skyld bringes til Hospitalet.

— **10.** Societet præss. Hielmstjerne, Mølman, Horrebow, Hee, Rotbøll og begge Patres⁷⁾: Horrebow endte sin Fore-læsning om Cometen og foreviiste et Carta over dens Gang. Berger, Brünniche og Cappel⁸⁾ antages til Membra.

— **13.** C. C. abs. Geheime-Raaden: 1. Forordning om Søe-Enroullering i Norge, 2. Politiemester i Trundhiem maae ei paadømme grove Tyverier, 3. Inoculations-Huuse uden for Byen⁹⁾.

¹⁾ Jvfr. 5. Oktober.

²⁾ Formodentlig en Søn af Borgmester H. C. Hersleb.

³⁾ Det var ikke rigtigt. Prinsesse Augusta døde først 8. Februar 1772.

⁴⁾ Udkom i Sorø 1769.

⁵⁾ Jvfr. 28. September. Henrich Kirkhof var hendes Raadgiver eller Hofmester (D. K. Oversekretærens Breve 1769, Nr. 695).

⁶⁾ ∴ den foregivne Kongedatter (sml. Stampes Erklæringer VI, 215). Jvfr. 7. November.

⁷⁾ ∴ Sainoviecz og Hell.

⁸⁾ Joachim Died. Cappel, Apoteker ved Fred. Hospital.

⁹⁾ Jvfr. 1. November.

November 15. Schütz har Bryllup med Frøken Lowson. — Hr. Wøldike i Soderup¹⁾ dør.

— **16.** Conseil in pleno. — Cometen lader sig see endnu.

— **17.** Societet præss. Møllman, begge Patres, Hee, Rottbøll, som læste om de surinamske Planter, og Horrebøw, hvilke begge sidste spiiiste her om Aftenen.

— **20.** Commissariernes Dom i Bezançonnets Sag underkiændt og Vet frie for hans Tiltale²⁾. — Geh:Raaden lod bestille Canc.-Colleg til Onsdag³⁾ Formiddag.

— **22.** C. C.⁴⁾ abss. Knuth og Stampe: 1. Hirschholm at faae en egen Sognepræst, 2. Skifter efter Militaires paa Vartpenge, 3. Action, hvor Leiermaals-Bøder tilfalde de Geistlige Enker⁵⁾, 4. Stemplet-Papir om Documenter i Rætterne⁶⁾, 5. Fiskerne ved Helsingør maae transportere⁷⁾.

— **23.** Conseil in pleno.

— **24.** Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Carstens, Mølman, Hee, Kratzenstein, Rottbøll, Hell, Tczinowitz og de 3 nye Membra Berger, Brünecke og Cappel: Hell læste om hans Reise, de Afhandlinger, hand agter at udgive⁸⁾, de Præparatorier, hand havde giort, Examen af Ahls Quadrant, som hand befandt accurat og determinerede Wardehuses Poli-Høide til 70° 22' 36".

— **25.** En Bonde-Gaard brænder af i Sandberg.

¹⁾ Peder Wøldike (døde efter Wiberg 16. Novbr.).

²⁾ Jvfr. 9. September 1767. Sagen refereres udførligt i Højesterets Voteringsprot. 1769, S. 223 ff.

³⁾ 22. November.

⁴⁾ Baade i Supplik- og i Kancelliprotokollen angives Datoen for dette Møde i Kancellikollegiet til 20. Novbr. Jvfr. 20. November.

⁵⁾ Sml. Stampes Erklæringer VI, 74 ff., og Reskript af 2. Decbr. 1769 (i Reskriptsaml.).

⁶⁾ Meningen er, at Dokumenter paa slet Papir ikke maa fremlægges i Retterne, men skal anholdes til Konfiskation, saaledes som Stempelpapirsforordningen paabød det; dette var ikke sket i adskillige Tilfælde (D. K. Oversekretærens Breve 1769, Nrr. 760 og 774, sml. Reskriptsaml. under 9. Decbr. s. A.).

⁷⁾ Færgelavet i Helsingør havde klaget over, at de udenbys Fiskere gjorde Indgreb i deres Rettigheder, men Kancelliet afviste Klagen, da det oplystes, at de selv aftvinge fremmede Skippere umaadelig Fragt, og naar de samme ikke kan erholde, overlade den til Fiskerne (D. K. Oversekretærens Breve 1769, Nr. 737).

⁸⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skrifter 1. R. X, 537—652.

November 26. Udlæst Lessings Piece, *Wie die Alten den Todt gebildet haben*¹⁾.

— **27.** Geheime-Raad Grev Holst²⁾ bliver Ober-Stald-Mester hos Dronningen med 1000 Rdrs Gage.

— **28.** Giort Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet. — Været hos Geh:Raad Berregaard, som er farlig syg.

— **29.** C. C. abs. Knuth: 1. Ben. paup. for Missionens Kirker i Nordlandene, 2. Skattefrie Sæde-Gaarde i Norge, 3. Skyds for Officeerer i Norge, 4. Skifte efter Proprietariers Ladefogder, 5. Norlands Kirkers Besigtelse, 6. Scakkenborg Hoved-Gaards Taxt deeles blant Bønderne, 7. Bønder-Karles Fahredag. — Været med min Kone og Suhms paa Opera; Pupillen blev spillet.

— **30.** Conseil abs. Bernstorff.

December 1. Sendt Smagens Portefeuille bort. — Berregaard døde mellem 12 og 1. Overværende ved Hof-Rettens Forsegling om Eftermiddagen; 600 Rdr. udtaget til Begravelsen. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Carstens, Møllman, Horrebøw, Kratzenstein, Hee, Rottbøll, Berger, Brünnek, Cappel, begge Patres: Hell læste om Wardehuses Longitude, som er 48° 40' 15" fra insula Ferri.

— **2.** Været hos Thott, Reventlau og Bernstorff for Berregaard³⁾. — Skrevet Frue Berregaard til.

— **3.** Skrevet et Pro-Memoria til Geh:Raaden om Bagger.

— **4.** Indfriet mine Obligationer til Frøken Lemvig paa 500 Rdr. og til Graah paa 400 Rdr.

— **5.** Pro-Memoria til Geh:Raad Reventlau om Berregaards Giæld 90/m Rdr.

— **6.** C. C. abs. Knuth: 1. Snapstings Udsættelse, 2. Execution hos Slotsforvaltere, 3. Reglement for Præsterne ved St. Michaels Kirke i Slagelse⁴⁾, 4. To Escadroners Indqvarteeering i Nyborg, 5. En besvangret Døv og Dum, som ei kand komme til Confirmation, vil giftes.

— **7.** Conseil in pleno.

— **8.** Lange kom fra Borrebye. — Brev fra Geh:Raad-

¹⁾ Berlin 1769.

²⁾ Chr. Holstein († 1799).

³⁾ Maaske menes her Villum Berregaards Søn, Frederik (Frits) Berregaard († 1805).

⁴⁾ Sml. Reskript af 15. Decbr. 1769 (i Reskriptsaml.).

inde Berregaard. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Horrebow, Møllman, Rottbøll, Berger, Cappel, Brünneke, Kratzenstein, Hee, begge Patres, Carstens, Kofod: Hell læste om Observationerne over Veneris transitus.

December 9. Berregaard blev biesat i Holmens Kirke. Fritz, Lugge, jeg, Hoppe og Assessor og L:t Fogh fulgte.

— **10.** Skrevet 2 Pro-Memorier, et til Geh:Raad Thott om en Sag fra Cammeret og et til Geh:Raad Reventlau om Berregaards Disposition til Enken.

— **11.** Hof-Retten overleverede Berregaards Sterboe til Skifte-Commissarierne, Lunding og Anchersen; Stampe var [overværende?] som Laug-Værge for Geheime-Raadinden og jeg som Curator for Sønnen.

— **12.** Været i Skifte-Commissionen og siden til Reventlaus.

— **13.** NB. Usædvanligt længe været hos Geheime-Raaden, som kom ei i Cancellie-Collegio, fordi hand skulle med Kongen til Charlottenlund. — C. C. abss. Geh:Raaden og Knuth: 1. Fiske-Tienden i Norlandene, 2. Reglement for Veimester-Embedet Synden- og Nordenfields, 3. Findmarkens Tilstand¹⁾.

— **14.** Conseil in pleno. — Juell²⁾ Justitiarius i Høieste Ræt. — Betalt Andreesens 800 Rdr. efter Obligationer.

— **15.** Besøg af Grev Laurvig, som viiste mig Kgl. Resolution, at Løvenskiold og Frue skilles ad. — Proik Amtmand i Juells³⁾ Stæd og Thodal Stiftamtmand i Island. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Mølman, begge Patres, Friis, Hee, Berger, Brünneke og Cappel, som læste om Muur-Salt⁴⁾.

— **16.** Været i Skifte-Commissionen⁴⁾.

— **18.** Været i Skifte-Commissionen.

— **19.** Om Aftenen til Aagaards, hvor Justes⁵⁾ Skifte blev sluttet, med Frue Weyse og Søn, Sevel og Frue, Graah, Frue og Daatter, Johan Eichel.

— **20.** C. C.: 1. Søe-Enroulleringen i Dan^z og Norge, 2. 1/4 pC:to af publique Stiftelsers Tiender, 3. Ærrøeskiøbing

¹⁾ En Notits under samme Dato udsiger, at Luxdorph har spist hos Bernstorff bl. a. i Selskab med Kammerherre Juell og Ahrenfeldt, •hvilke to nu gaae ud med Skibene•.

²⁾ Jens Krag-Juel-Vind († 1776).

³⁾ Sml. Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. XI, 429 ff.

⁴⁾ efter Berregaard.

⁵⁾ Just Valentin Eichel Bartholin. Jvfr. 10. og 25. Oktober 1768.

Kirke assureeres. — Samling i det Siællandske Brand-Societet, hvor der omtrent besluttes, at det skal ophæves.

December 21. Conseil in pleno.

— **22.** Justitz-Raadinde Ramus gifter sig med en Forpagter, navnl. Schumacher. — Den¹⁾ 22de underskrives: Opfostrings-Huuset har Lotterierne til 1783. Fra den Tiid af faaer det Fattiges Væsen Lotterierne paa 50 Aar indtil 1833, imod at de afbetale strax, sc. fra 1770 af, 134000 Rdr., neml. i 5 Aar følgende: 1. til Inoculations-Huuset aarlig 2000 Rdr., facit 10000 Rdr., 2. til Christianshavns Kirke aarl. 6000 Rdr., fac. 30000 Rdr., 3. til Brug ved Cancelliet aarlig 2000 Rdr., facit 10000 Rdr., og i 4 Aar til: 4. Lande-Veien mellem Kiøbenhavn og Roskilde efter Planen af 1766 aarl. 21000 Rdr., facit 84000 Rdr. Desuden tages af Land-Collegii Fond 8000 Rdr. til Vei-Arbeidet og dertil beskikkes som Commissarier Bernstorff, Moltke, Steman og Bagger.

— **23.** Hunger-Pest og Oprør i Constantinopel; Keiseren maae retirere, Janissarerne nedlegge 8/m Mennesker.

— **24.** Søllerød Kirke, Hr. Dreyer, en Capellan fra Norge. Skikkelig Mand, men maadelig Prædikant, prædikede og næsten for tomme Stole.

— **27.** Frost og Storm af Syd-Ost og saa stærk Sneefog, at det var umueligt at komme til Kirke²⁾. Læst Johannis Evangelium for Folkene i For- og Eftermiddag. — C. C. abss. Knuth, jeg og Hielmstjerne: 1. Islandsk Tugthus Fundatz, 2. Skakkenborg Bønder Selv-Eiere, 3. De 32 Mænds Udvalgelse.

— **28.** Giort nye Catalogus over mine Bøger og sat dem i Orden.

— **29.** Skrevet min Betænkning om Frøken Ernstis vestindiske Sager.

— **30.** Berider Dahl styrter med Hesten og brækker Halsen³⁾, Mad. Stub dør i Kiøbenhavn⁴⁾.

— **31.** Læst for mine Folk Matthæi Evangelium For- og

¹⁾ Det efterfølgende Notat findes paa det modstaaende hvide Blad.

²⁾ Luxdorps var i Nærum.

³⁾ Kgl. Berider Claus Vendorff Dahl døde 30. Decbr. (Adresseavisen 1770, Nr. 1).

⁴⁾ Ørholms Ejer, Lavrids Stubs Hustru, Maria, døde 26. Decbr.; hun var født 11. Juni 1721 (Berlings Tidender 1769, Nr. 104).

Eftermiddag, siden Veien ei var saaledes, at vi kunde komme i Guds Huus. — Den døve og dumme Pige fra Wedbeck¹⁾ havde sit Barn i Kirke.

1770

- Januar 1.** Vi maatte gjøre os en nye Vei til Søllerød²⁾.
 — **2.** Geh: Raad Gabel giftes med Frue Klinggraf³⁾. — Capitain Hiort dør⁴⁾.
 — **3.** C. C. abs. Knuth: 1. Nestved Broepenge, 2. Jorde-mødre paa Sorøe Gods.
 — **4.** Conseil in pleno.
 — **8.** Berregaard og Lange⁵⁾ vare hos mig om Aftenen for at læse Loven igiennem, som jeg siden vil continuere, med Guds Hielp. — Den Russiske Ambassadeur spiiste hos Conseillet Middag og Aften og reiste d. 12te. — Mand siger, at der bliver intet af Partiet med Gabel og Mad. Klinggraf⁶⁾.
 — **9.** I Skifte-Rættten hos Berregaard og siden til Horrebows, hvor jeg hørte hans Søn examinere i Nærværelse af begge Patres, Stampe, Cammer-Herre v. Eiben, Prof. Rotbøll, Hvistendahl[?], Kall, Schlegel, Sahl, den unge Hersleb, Hee etc.
 — **10.** C. C. abss. Geheime-Raaden selv og Knuth: 1. Den døve og dumme Piges Giftermaal⁷⁾, 2. Maaler-Tønderne i Bergen eftersees.
 — **11.** Mand frygter for Chinafahrerne og Fregatterne, som maae drive med Iisen. — Conseil in pleno. — Kongen af Portugal bliver attaqueret og bleseret paa Jagten af en fanatisk Præst.
 — **12.** Societet præss. Suhm, Carstens, begge Patres, Hee,

¹⁾ Jvfr. 6. December.

²⁾ Formodentlig paa Grund af det stærke Snefald.

³⁾ Jvfr. 8. Januar.

⁴⁾ Kaptajn Hiort døde paa Ingstrup i Viborg Stift 14. Decbr. 1769 (Adresse-avisen 1769, Nr. 196).

⁵⁾ Svenning Lange, Berregaards Informator; han blev senere Kancelli-sekretær og Kancellist i Luxdorps Kontor.

⁶⁾ Jvfr. 2. Januar.

⁷⁾ Jvfr. 31. December 1769.

Rotbøll, Cappel, Horrebow, Hielmstjerne, Brünnike, som læste om de Siebenburgiske Salt-Gruber¹⁾. — I Commissionen hos Berregaard.

Januar 13. Leveret Schack status bonorum. — Forgiæves Forsøg paa at iise Skibene ind; i Fald de, som Gud forbyde, gik paa Grund, blev Skaden paa 8 Tønder Guld.

— 15. Conseils-Buddet Waage²⁾ dør.

— 17. C.C. abs. Knuth: 1. $\frac{1}{4}$ pC. af beneficerede Tiender, 2. Laan til 6 pr C:to mod Pant i Westindien, 3. Jagt-Rettighed i indhegnede Marker.

— 18. Conseil in pleno. — Stærk Nordlyss om Aftenen.

— 19. Skifte-Comm. hos Berregaard. — Societet præss. Carstens, Suhm, Horrebow, Møllman, Kratzenstein, Hee, Brünecke, Rotbøll, Berger, begge Patres, hvoraf Sainovicz læste om det ungerske og lappiske Sprogs Overeenstemmelse³⁾.

— 22. Stephan Hansen⁴⁾ dør om Morgenen. Jeg bliver Curator for Datteren. — Den store Sultan dør, hans Broder Bajazeth udvælges i hans Stæd paa Vilkor at skaffe Fred.

— 23. Giort Udkast til Brockenhuuses Stam-Hus⁵⁾.

— 24. C. C. abs. Hielmstjerne: 1. Christiansands Privilegier, 2. Angels Legatum, 3. Helsingørs Told-Cämmererers

¹⁾ Sml. Det kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter V (Kbhvn. 1774), 177 ff.

²⁾ Reinhard Waage.

³⁾ Johannes Sainovicz's Demonstratio, Idioma Ungarorum et Lapporum idem esse (Hafn. 1770) oversattes paa Dansk og indrykkedes i Videnskabernes Selskabs Skr. 1. R. X, 653 ff. Sml. Molbech, Videnskabernes Selskabs Hist., S. 41.

⁴⁾ Ejeren af Frydendal.

⁵⁾ Hertil knytter Jacob Gude i sine Noter til Luxdorpha Dagbøger (sml. Indledningen) følgende Bemærkning: »som han [o: Henrik Adam Brockenhuus] nogle Aar derefter ophævede, fordi hans Sønner havde giort saa megen Gield, at hans Datter ellers havde intet faaet efter ham, og solgte til Etats-Raad Reiersen«. Talen er om Jungshoved, Nysø og Oremandsgaard, som Brockenhuus 1770 lod opheje til Stamhus under Navn af Jungshoved (kgl. Konfirmation paa Stamhusbrevet er af 18. Maj), men 1784 fik han den kgl. Bevilling om Stamhusets Oprettelse ophævet; Grunden var, som Gude angiver, at sikre Datterens Arvelod. Aaret efter solgte han Gaardene til Reiersen (D. K. Supplikprot. 1770 I, Nr. 840, og 1784 I, Nr. 911, Sjæll. aabne Breve 1770, Nr. 301, samt Nyrop, N. L. Reiersen, S. 279).

Friedhed¹⁾, 4. Schackenborg Bønder Selv-Eiere. — Spiist hos Reventlau paa Kiøbmager-Gade²⁾.

Januar 25. Conseil in pleno.

— **26.** Krogh, som bliver Commandeur-Capitain, besøgte mig. — Societet præss. Hielmstjerne, Møllman, Hee, Cappel, Horrebøw, Rotbøll, begge Patres: Sainovich blev ved at læse.

— **27.** Benzon bliver virkelig Statholder.

— **29.** Giort Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet. — Grevinde Reventlau, Baronesse Knuth, Geh:Rd. Gähler og Stampe faae l'ordre de la fidélité.

— **31.** C. C. abs. Knuth: 1. Islandske Lov, 2. Bønder skuffe Posten frem giennem Sneen³⁾, 3. Præste-Enkers Prioritet for Pension, 4. Norske agende Post.

Februar 1. Conseil abs. Reventlau.

— **2.** Hellig-Giæstes Kirke, Stud. Knap. Uden al Tvivl er dette den samme Person, som nylig i en Ansøgning takkede Kongen for erholdte Tilladelse at prædike i Slots-Kirken og udbad sig Veniam remittatis, paa det at de 3½ Aar, som hand manglede i sine 25, ei skulle være Hans May:t til Hinder i at give ham et Kald. — Fuldent Reenskrivningen af Registeret over Republikkerne⁴⁾.

— **3.** Paa Opera med Suhms, hvor Zenobia blev spillet.

— **5.** Om Formiddagen i Hansens Sterboe⁵⁾. — Grevinde Holst kommer i Barsel-Seng med en Søn.

— **6.** I Hansens Sterboe For- og Eftermiddag og spiist der om Middagen med Krog og Hansen og Fruer, Ortved, Fogh, Frølund og Holders. — Mad. Berregaard faaer 600 Rdrs Pension.

— **7.** C. C. abs. Geh:Raaden og Knuth: 1. Veienes Istand-

¹⁾ Toldkammerererne vilde være fri for visse Skatter (D. K. Supplikprot. 1769 II, Nr. 1131).

²⁾ Det Reventlowske Hotel paa Købmagergade (Købmager Kvarter gl. Nr. 11) laa lige over for Store Helliggejststræde (nu Walkendorffsgade) og strakte sig ud til Pilestræde. Kronprinsensgade blev senere anlagt over Ejendommens Grund.

³⁾ Bønderne havde vist sig uvillige til at gøre Vejene farbare for Posten. Amtmændene fik derfor ved Missive af 9. Febr. Ordre om at tilholde dem det (Sjæll. Miss. 1770, Nr. 46, sml. Reskriptsaml. under 9. Febr.).

⁴⁾ Jvfr. 18. Juni 1768.

⁵⁾ Jvfr. 22. Januar.

sættelse i Jylland, 2. Norske Officerers frie Skyds, 3. Bondens Qvæg-Handel i Norge, 4. Commission over Island. — Om Aftenen til Baggers Bryllup. Thott fulgte ham frem, jeg var Forlovere. Der var Bernstorff og Thott med deres Grevinder, Schimmelmann med Frue og Søn, Juell-Wind med Frue og Datter, Stampe, Reders, Weyses, Harboes, Major Bager, Frue Bloch, Familien, i alt 42 Personer. Provst Hviid forklarede Psalm. 67, 2: Guds Velsignelses Oprindelse og Bestandighed.

Februar 8. Conseil in pleno. — Udlæst Disputen mellem Danneskiold og Rosenkrantz¹⁾. — I Smagens Selskab. Præss. Nielsen, Carstensen, Møller, Cramer²⁾.

— 9. I Skifte-Samling hos Berregaard. — En Dom eller Pandekage blev afsagt af Kofod, Oblitz og Bluhme i Mad. Løvenskiolds Sag med hendes Mand, hvorved deres Ægteskab blev dissolvert og ham tilladt Ægteskab, hvorpaa hende strax blev givet Bevilling³⁾ at indtræde i nyt Ægteskab, dog at hun melder først, naar hun vil giftes.

— 12. Smitsom Syge paa Dragøe, ved Snekkesteen og i Nyeboder. — Af det Lappiske Lexicon ere 40 Ark trykte og nedsendte, men som Pater Sainovicz har anmærket, at hand ei formedelst den gale Orthographie har kundet finde Reede i de lappiske Ord i trøkte Bøger, som hand derimod, naar en Lap udtalte dem, strax kunde henføre til det ungerske Sprog, saa blev besluttet, at Hr. Porsanger fra Trundhiem skulle reise herved for at conferere med ham om at forbedre Orthographien⁴⁾.

— 13. Faæet mit Diploma som Membrum honorarium i det Juridiske Selskab af 24. Januarii.

— 14. C. C. abs. Knuth: 1. Folk ved Perlefiskeriet i Norge

¹⁾ Jvfr. 25. Februar.

²⁾ Efter Cramer er atter opført: Møller. Formodentlig ved en Fejltagelse, thi saa vidt vides var der kun et Medlem af Navnet Møller (ell. Müller) i Selskabet, nemlig Fred. Adam Müller (sml. Genealogisk og biografisk Arkiv, S. 265).

³⁾ af 9. Februar 1770 (Sjæll. aabne Breve 1770, Nr. 76).

⁴⁾ Jvfr. 19. Januar. Om Sainovics siger Gude, at han var en Charlatan ligesom Hell. Man har endog siden villet vide, at den heele Reise [til Finmarken for at observere Venuspassagen] var et politisk Jesuiter-Paafund. Ekspeditionen foretoges paa den danske Konges Bekostning.

frie for Udskrivning, 2. Laan udenlands mod 5 pCento, 3. Petersens Klosters Fundatz¹⁾).

Februar 15. Conseil in pleno.

— 16. Societet præss. Grev Ludvig²⁾, Hielmstjerne, Suhm, Carstens, Møllman, Horrebow, Hee, Berger, Brünneke, begge Patres, Rotbøll: Land-Maalerne fremviiste deres Carter, og siden blev konsulteret om Islands Beskrivelses Trækning.

— 18. Opsat en Supplique for Frue Berregaard om at blive Dechanesse paa Walløe³⁾.

— 19. Om Formiddagen i Hansens Sterboe. — Ancher-sen Justitz-Raad og i Høieste Ræt med 1000 Rdr., Bagger faaer 500 Rdr. og forlader Secretariatet⁴⁾, hvis Løn deeles mellem Lunding og Drewes. [Drewes]⁵⁾ og Lunding Secre-terere. De 4 Secreterere ved Protocollen⁶⁾ faae hver 100 Rdr., Levetzau 500 Rdr.

— 21. C. C. abs. Knuth: 1. Bortforpagtning af Sigt og Sagefald i Island, 2. Accort med Proprietair og Præst om Tiende giøres i Korn, 3. Hverving i Norge til Liv-Guarden, 4. Commission over Renovationen, 5. Sorøe Kirkes Repara-tion.

— 22. Conseil in pleno. — Uroligheder paa Bornholm anl. Skatten. — Udlæst Voiage d'un Philosophe en Asie etc. En liden velskrevet Piece.

— 23. Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Møllman, Horrebow, Hee, Rottbøll, begge Patres og Berger, som læste om Experimenter i Medicinen for at udfinde specifica. Qvitteret Societatis Regnskaber.

— 24. Justitz-Raad Hansens vanskabte Barn dør. — Udkast af en Ordre til Amtmanden paa Bornholm.

¹⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium I, 22.

²⁾ I Originalen har Jac. Gude her tilføjet: Moltke.

³⁾ Hendes Moder, Henriette af Reuss-Plauen, f. Söhlenthal, havde været den første Dekanesse paa Vallø, men hun selv blev det ikke. Posten stod ubesat fra Novbr. 1768 til Septbr. 1773, da Michael Numsens Enke blev Dekanesse (sml. Wad, Det adelige Stift Vallø, Kbhvn. 1838, S. 148, og Anders Petersen, Vallø og Omegn, S. 179).

⁴⁾ nemlig ved de fattiges Væsen; her var Joh. Poul Bager Sekretær.

⁵⁾ Her staar i Orig., formodentlig ved en Fejlskrift: Bagger. Raadmand Mathias Lunding og Kancellisekretær J. C. Dreves (eller Drewsen) blev Sekretærer efter Bager.

⁶⁾ Her menes de fire Kancellisekretærer ved Højesterets første og anden Protokol.

Februar 25. Udlæst den 2. Tome af Disputen mellem R. og Gr. D.¹⁾ — Besøgt Guldencrone, som er meget svag af en tærende Sygdom.

— **26.** Auctions-Directeur-Tienesten Syndenfields i Norge opfører efter Barclays Død og tillegges Byefogderne og Sorenskriverne, dog at de afgive det Halve deraf til astronomiske Observationer i Norge.

— **28.** C. C. abss. Geh.: Raaden og Knuth, udl. ad exped.: 1. Skive Raad-Huus, 2. Huusmændenes Præstedage i Fyen.

Marts 1. Høieste Ræt. Præss. Augustissimo, 24 Assessores. No. 111. Bang for Johan Hammechen contra Uldal for Fridrich Lindgaard. Johan Hammechen fra Bergen havde ved en Megler faaet 30 Tønder Tran af Lindgaard. Da denne krævede sin Betaling, nægtede Hammeken samme paa Grund af en falsk Qvitteering under Lindgaards Haand, efter hvilken Hammeken havde betalt Mekleren Trannen. Dom: Hammeken bør betale Lindgaard Trannen med 4 pC. Renter og i Processens Omkostning 80 Rdr. NB. Korn havde faaet Ordre at sidde; Justitiarius besøgte ham for at lade ham det viide, men hand undskyldte sig.

— **2.** Været i Berregaards Skifte-Samling. — Refereret for Gh:Rd. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Møllman, Horrebow, Hee, Brünneke, Cappel, Rottbøll, Berger, Sainovicz og Hell, som læste om Nordlys.

— **3.** Laant af Stampe 200 Rdr.

— **5.** Baron Guldencrone²⁾ dør Kl. 2 $\frac{1}{2}$, Formidd.

— **7.** C. C. abs. Knuth: 1. Norske agende Post, 2. Huusmænds Præstedage, 3. Recruiter ved Land-Milliicen, 4. Contract mellem Opfostrings-Huset og de Fattiges Væsen om de 134000 Rdr. etc.³⁾

— **8.** Conseil in pleno. — Spiist om Middagen til Baron Juells med Høieste Ræt den første Dag undtagen de 4 blaae

¹⁾ Jvfr. 8. Februar.

²⁾ Schouthynacht Baron Jens Guldencrone. »Ærestrin« i Adresseavisen 1770, Nr. 35 (Dødsdagen overensstemmende med Luxdorps Angivelse).

³⁾ 23. Marts 1770 fik Præses og Direktører for Opfostringshuset paa Kristianshavn kgl. Missive om, at de maatte laane paa Stiftelsens Panter for at kunne hjælpe det fattiges Væsen med et Laan paa 134000 Rdr. (Sjæll. Miss. 1770, Nr. 192). Konfirmation paa Kontrakten mellem de to Institutioner udstedtes samme Dag (Sjæll. aabne Breve 1770, Nr. 182). Jvfr. 22. Decem-ber 1769.

Riddere, Sckak og Braem. Viidere Cammer-Junker Juell, Jacobi, Debes, Wiwet, Bang, Uldall.

Marts 12. Været i Hansens Skifte. — Ordre til Ballance-Commissionen, at siden Kongen behøver Penge til Floden, og hand ei vil gjøre viidere Paalæg, saa skal de gjøre Forslag til Menage uden at spare Kongens eeget Hoff. — Reventlau, v. d. Lühe og Holck de Garderobe skulle være ved Particulair-Cassen.

— **14.** C. C. abs. Knuth: 1. Veimester Søndensfields, 2. Næstliggende Herredsting forfløttes til Warde¹⁾.

— **15.** Fulgt Guldencrone til Jorde. 1. Begge Sønner, 2. Scheel, Krabbe, 3. Tvende Kaaser, 4. Holst, Ahlefeldt, 5. Linstov, Joh. Eichel, 6. Jeg, Laurwig, 7. Hoppe, Rømling. — Conseil in pleno. — I Berregaards Skifte: Regleret Auctions-Conditionerne.

— **16.** Borrebye sættes til Auction, men ingen byder derpaa. — Societet præss. Suhm, Carstens, Møllman, Horrebow, Hee, Brünneke, Sainovicz og Hell, som blev ved at læse om Nordlyset.

— **21.** C. C.: 1. Folkenes Frihed ved Perlefangsten i Norge, 2. Land-Selskabet²⁾ Privilegier, 3. Om de 32 Mænd kand holde Forsamling anl. Laugene.

— **22.** Conseil in pleno. — Anchersen, Lunding, Berregaard, Lange, Brock, Jacobi, begge Bartholiner, Treschow vare her om Middagen. Delibereret om Borrebyes Administration.

— **23.** Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Møllman, Horrebow, Hee, Brünneke, Rottbøll, Cappel, begge Patres: Hell blev ved at læse om Nordlyset.

— **24.** Giort Forslag til Peer Porses Kobberstøkker³⁾.

— **25.** Ryberg Etatz-Raad.

— **26.** I Skifte-Samling hos Frue Hansen.

— **28.** C. C. abs. Geheime-Raaden: 1. Handel i Sundmør af Fremmede, 2. Skolens Opvartning og Morgenbøn i Trundhiems Domkirke, 3. Torskefiskerie med Garn, 4. 6 pC:to Rente i Westindien. — Frue Wøldike dør⁴⁾.

¹⁾ Sml. Reskript af 23. Marts 1770 (i Reskriptsaml.).

²⁾ ∅: Landhusholdningsselskabet.

³⁾ Jvfr. 15. Februar 1765.

⁴⁾ Prof. Marcus Wøldikes Enke, Ingeborg, f. Wulff, døde som at Lux-

Marts 29. Refereret Sagerne for Geheime-Raaden. — Conseil in pleno. — Fischer har Bryllup og faaer latterlige Brude-Vers¹⁾. — Berregaards Meubel-Auction gaaer i 1450 Rdr.

— **30.** Societet præss. Carstens, Suhm, Mølman, Berger, Horrebow, Hee, Brünecke, Cappel, Rotbøll, begge Patres: Hell udlæste den første Deel om Nordlyss, tree ere tilbage; Brünecke viiste Tegning over Natural-Sahlen paa Universitetet.

April 1. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. En ypperlig Prædiken.

— **2.** Igiennemgaaet de 9 Tomer af Clement Biblioteque curieuse og tegnet deraf i mine Bøger.

— **3.** Min Kone var paa Concert med Johan Eichel.

— **4.** C. C. abs. Knuth: 1. Magazinet's Præference hos Fabriqueurer, 2. Norske agende Post, 3. Politie-Betienters Pension og Forum, 4. Skrifte-Friehed paa Island, 5. Omkostninger ved Execution paa grove Mordere.

— **5.** Conseil in pleno.

— **6.** Societet præss. Suhm, Horrebow, Brünneke, Friis, Berger og begge Patres: Horrebow læste om hans Observationer ved Veneris Giennemgang.

— **7.** Igiennemgaaet Biblioteque raisonnée løseligen²⁾.

— **8.** Om Eftermiddagen hørte [jeg] i Slots-Kirken Printz Friderichs Confirmation, som varede fra Kl. 3 til 7. Printzen svarede færdig, grundig og tydelig.

— **9.** Vundet et Nivelleer-Instrument i Muths³⁾ Lotterie.

— **10.** Om Formiddagen i Skifte-Samling til Hansens.

— **11.** C. C. abs. Knuth: 1. Commission anl. de publique Ting i Bergen, 2. Apoteker-Vægtens Eftersyn i Christiania, 3. Det Fattiges Væsens Auctioner i Aalborg, 4. Land-Huus-holdings Selskabs Privilegier, 5. Comoedie-Huusets Overleverelse til Sarti, 6. De Fattige paa Antworschov skulle af-tiene Skatten ved Arbeide. Udl. ad exp.

dorph angivet 28. Marts; hun var født i Vejle 8. Aug. 1708 (Berlings Tidender 1770, Nr. 26).

¹⁾ Auktionsdirektor Movrids Fisker ægtede Jomfru Frederikke Louise Margrete Degn, Datter af Krigsraad D.

²⁾ Luxdorph mener formodentlig Bibliotheque raisonnée des Ouvrages des Savans de l'Europe (52 Bind, Amsterdam 1728—53).

³⁾ Formodentlig kgl. Hofinstrumentmager Muth († 1773).

April 12. Igiennemgaaet Biblioteque des arts et des sciences¹⁾.

— **14.** Laant 200 Rdr. af Stampe.

— **17.** Skrevet mine Tanker om Frydendahls Auction.

— **18.** C. C. abs. Knuth: 1. Om deres Efterladenskab i Norge, som nyde Fattiges Penge, skulle høre Fattiges Casse til, 2. Norske Sager komme betids for Høieste Ræt. — Warnsted bliver Stald-Mester i von Kroghens Stød, som beholder sine 2000 Rdr. og faaer Expectance paa Grottschreibers Bestilling. Hauch bliver Kammerpage, men skal først være 2 Aar paa Sorøe.

— **19.** Conseil in pleno. — Paa Comoedien med Suhms. Den Ædelmodige²⁾ blev spillet.

— **20.** I Skifte-Samlingen til Hansens. Besluttet hvad Priis Frydendal maae sælges for. — Mad. Osborn faaer Tilladelse at leve adskilt, og Osborn arresteres for hans Undsigelser mod Gunning³⁾.

— **22.** Bornholmerne, uagtet Forordningen dennem blev forkyndt, vegre sig endnu ved at betale den $\frac{1}{4}$ pC:to og Saltskatten.

— **23.** Igiennemgaaet Acta Eruditorum⁴⁾ og Bibliotheque universelle.

— **25.** C. C. abs. Knuth: 1. Holsteensk Fr. om Præstegaardenes Forbedring og Refusion til Efterkommerne indføres i Danmark, 2. Helsingørs Told-Officianters Sæde i Brand- og Indqvarteerings-Commissionen, 3. Renovationen i K:havn ved Entrepreneurer, 4. En vis Handel tilstaaet Forstæderne i Christiania, 5. Enhver maae opfiske Ankere paa Rheden, 6. Lande-Veienes Brede i Wordingborg Amt. — Conseil anl. de Bornholmske Sager.

— **26.** Conseil in pleno. — Scheel Ober-Cämmerer og Rabe i Berlin⁵⁾ Marskalk hos Printz Friderich.

¹⁾ Formodentlig: Bibliotheque des Sciences et des beaux Arts (La Haye 1754 og flg. Aar).

²⁾ af Charl. Doroth. Biehl.

³⁾ Oversekretæren gav 21. April 1770 Generalitets- og Kommissariatskollegiet Ordre til at arrestere Løjtnant James Osborn, da den engelske Gesandt Robert Gunning gennem Tyske Kancelli havde udtalt sin Frygt for hans Trudsler og Undsigelser (D. K. Oversekr. Breve 1770, Nr. 256).

⁴⁾ Leipzig 1682—1731 og senere fortsat.

⁵⁾ Sigfried Victor von Raben.

April 27. Frydendal var paa Auction, blev ei solgt. — Societet præ[s]. Hielmstjerne, Suhm, Carstens, Horrebøw, begge Patres, Brünneke, Mølman, Friis og Hee, som læste om Skibe skulle være breede eller spidse for til.

— 30. Udlæst Suhm om de nordiske Folks Oprindelse¹⁾. — Igiennemgaaet Journal des Savans²⁾.

Maj 1. Cancellie-Raad Hansen³⁾ faaer Frydendahl som den staaer med Besætning og alt for 85/m Rdr.

— 2. C. C. abs[s]. Geheime-Raaden, som communicerer, og Knuth: 1. For høi Bøxel af Bønderne i Nordlandene, 2. Jordemødre paa Fridrichsborg Amt, 3. Ober-Præsidentens Rejsepasser. — Osten gaar til den Haag, Gleichen til Naples, Blome til Paris, Eyben til Berlin. — En Kone brænder inde med hendes Huus i Sølv-Gaden om Natten.

— 3. Conseil in pleno. Kongens Reise til Holstein besluttet til 6te May. — Cron-Printzen inoculeres. — Warnsted Cammer-Herre og Struensee Conference-Raad.

— 4. Giennemgaaet Bibl. ancienne et moderne. — Amtmand Ahlefeldt tager sin Afskeed; Rantzau⁴⁾, som skal have Frøken Wedel, kommer i hans Stæd.

— 5. Holck sælger sine 3 Gaarde⁵⁾ for 120/m Rdr.

— 6. Baron Juell, Scheel og Braem skal med 1000 Mand gaae til Bornholm.

— 7. Seet Snedkernes Optog⁶⁾ hos A. P. Bartholin. — Al-Büløw⁷⁾ faaer Expectance paa Grev Holstes Charge. — Al-

¹⁾ Udkom 1770.

²⁾ Journal des Scavans udkom i Amsterdam 1754—63 i 72 Bind.

³⁾ Stephan Hansens Søn, Vilhelm August H. († 1796).

⁴⁾ Carl Adolph Rantzau blev Amtmand i Kallundborg m. fl. Amter efter Ejler Christopher Ahlefeldt.

⁵⁾ ∴ Krengerup, Brahesholm og Søholm, alle i Baag Herred paa Fyn; han havde faaet dem alle tre med sin første Hustru, Christiane Stockfleth.

⁶⁾ Anledningen var, at der skulde hænges et nyt Skilt op uden for Lavshuset i Store Grønnegade. Skiltet hentedes i Oldermændens Gaard i Skidenstrædet og bares i højtideligt Optog gennem hele Byen. I Spidsen gik en Mercurius. Det øvrige Tog bestod af en lang Række allegoriske Figurer (Aarstiderne, Hyrder og Hyrdinder, Cupido etc.), Svende og Mestersønner med Symboler (Arkitektur, Matematik, doriske og joniske Søjler etc.), Oldermænden, Laden, baaret af Ladesvendene, o. m. a. Optoget sluttedes af nogle lystige Personer, dels klædte som spanske Bønder, dels i Harlekindsdragt (Adresseavisen 1770, Nrr. 67 og 68).

⁷⁾ Fred. Ludv. Ernst B. (?)

ting er i en Crisi til Hove. Holck nær ved at falde i Disgrace.

Maj 8. Pro-Memoria til Geh:Raaden om Lov-Commissionen.

— **9.** C. C. abs. Knuth og Graah: Stiftsskriverens Refusion for Kongens solgte Kirker. — Spiist om Middagen til Bernsdorffs med Grev Bernsdorff, Hielmstjerne, Berregaard, Klopstoch og begge Patres samt Cramer.

— **10.** Været hos Geh:Raaden, som var forkølet. — Conseil abs. Geh:Raaden og Moltke, som er paa Landet. — De Bornholmske Commissarier skal foreholde Almuen deres Vildfarelse, tilholde dem at betale, arrestere de Gienstridige, forbyde Samlinger. Ingen maae reise fra Landet uden deres Pas. Officeererne skal begive sig under[?] de 1000 Mand.

— **11.** Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Sprinkler grassere her omkring. — Guldberg bliver Etats-Raad.

— **13.** Mad. Rosenstand faaer sin gamle Sygdom igien. Paa samme Maade bliver Frue Edinger svag og skal tracteres meget slæt af hendes Datter og Osten¹⁾.

— **14.** Igiennemgaaet Nova litteraria maris Balthici. — Buschman var reist over at holde Bryllup med Saxesens Datter, men befandt hende frugtsommelig ved Faderens Fuldmægtig, Biskop Rami Brodersøn²⁾, og derfor eftergiver Buschman 2400 Rdr., som hand havde faaet til Meubler.

— **15.** Til Dato har jeg igiennemgaaet Lovens 1., 3. og 5. Bog med Berregaard³⁾.

— **16.** C. C. abs. Knuth: 1. De $\frac{2}{3}$ Deele, som skulle oplegges af Angels Legatum, anvendes til Trundhiems Tugthus, 2. Fridrichs Hospitals Enke-Casse. — Nogle falske Privilegier befindes udstrøede paa Bornholm, hvoraf Stiftamtmanden faaer Copie.

— **17.** Conseil in pleno. — Geh:Raadinde Berregaards Ansøgning, at Hr. Tillerup maae faae Søborg Kald, da Kongen igien maae kalde til Maglebye⁴⁾. — Berger bliver Liv-Medicus ved Struensee, som nu gjør alle Ting.

¹⁾ Ingeborg Margrete Edinger († 1796) var gift med Løjtnant Otto Fred. v. d. Osten.

²⁾ Hans Ramus († 1773).

³⁾ Jvfr. 8. Januar.

⁴⁾ Jens Knudsen Thillerup, hidtil Præst i Maglebye i Vester Flakkebjerg H., fik 15. Juni 1770 kgl. Kaldsbrev paa Søborg og Gilleleje Menigheder (Sjæll. aabne Breve 1770, Nr. 338).

Maj 18. Berregaard reiser til Borrebye. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Berger, Cappel, Rotbøll, Mølman, Brünneke, Hee, som læste, Horrebow og begge Patres, der spiise hos Geh:Raaden i Morgen og reise paa Tiisdag¹⁾. — Etatz-Raader: Langebek, Collin, Burensund, Schouboe, Lachman, v. d. Maase, Thestrup, Stendrup, Haagensen.

— 19. Udlæst Humes Histoire d'Angleterre 5. og 6. Vol.

— 21. Struensee spiiser med Herskabet om Aftenen.

— 22. Kofod Ancher reiste i Løverdags²⁾ til Bornholm. — Prof. Hell og Szanovicz reiste bort; Friis fulgte dem paa Veien, siden Horrebow var syg. — Albert Levetzau skal giftes med Comtesse Moltke. — Enke-Dronning Sophia Magdalena har Feber.

— 23. C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: 1. Hillerøds Fattiges Huuses Opbyggelse, 2. Det Wesselske Legatum i Trundhiem, 3. Norges Fundatzers Udgivelse, 4. De westindiske publice Penge sættes i Kongens Cassa, 5. Tienstefolks Opsigelse i Kiøbstæderne. — Mit Index Rerump[ublicarum] i 3 Tomer leveret Geh:Raaden til Eftersyn. — Lange skal bruge Cuur for sit Been og kommer ei med til Borrebye.

— 24. Wilhelm udlæste Menoza³⁾.

— 27. Dronning Sophia Magdalene døde i Morges tilig. — Reist med min Kone og Bartholin til Roskilde.

— 28. Reist med min Kone til Borrebye, hvor Anchersen var kommen i Gaar Aftes⁴⁾.

— 30. Publica i C. C.: 1. Christiansands Politie-Dommes Indstevning, 2. K:havns Guldsmeddes Artikler anl.ringehaltig Sølv. — Hr. Thillerup faaer Gilleleye Kald⁵⁾ og Janzen bliver Byeskriver i Svendborg.

— 31. Raadmand Dreyer melder fra Slagelse, at Kofod var kommen hjem og at alting var i Rigtighed med Skatten paa Bornholm.

Juni 1. Udlæst Histoire moderne Tom. 8. — Reist med min Kone fra Borrebye. Geh:Raadinden⁶⁾ gav hende et

¹⁾ ∘: 22. Maj (jvfr. denne Dato).

²⁾ ∘: 19. Maj.

³⁾ en opbyggelig Rejsebeskrivelse af Erik Pontoppidan den yngre.

⁴⁾ Der skulde holdes Skifte paa Borreby; Anchersen var Skiftekommissær.

⁵⁾ Jvfr. 17. Maj.

⁶⁾ ∘: Fru Berregaard.

prægtig Kniplings-Sæt med Engageanter¹⁾). — Trædet af i Sorøe og besøgt Erichsen og Schønning; lagt i Ringsted om Natten.

Juni 2. Kom om Aftenen til Nærum.

— **4.** Grevinde Schulin og Grevinde Rantzau i Fyen døde²⁾. — Forrige Amtmand Cammer-Herre Ahlefeldt³⁾ rømmer Landet for Gæld.

— **6.** C. C. abs. Knuth, Aagaard refererede: 1. Recruiter maa ei udvexles uden for at fæste Gaard, 2. Bornholms Privilegier, 3. Forestilling om Printzessen⁴⁾ at sættes i Møens Tugthuus. — Enke-Dronningens Liig bragt i Slots-Kirken.

— **7.** Conseil in pleno. — Uden for Kiøbenhavn er Hoffet braaget⁵⁾ undtagen Printzesse Charlottes. — Kaas paa Holmen og Etatz-Raad Hornemann blive Cammer-Herrer.

— **8.** Horneman skal have givet for Nøglen 5000 Rdr. til Kongen til Fabriquer under Schimmelmans Direction, 2000 Rdr. til Mad. Bülou til Reisen og 2000 Rdr. til Grev Laurwig eller Mad. Løvenskiold.

— **9.** Skoleholder Hans Ingbrigtsen saaede Næpefrøe efter den norske Maade.

— **10.** Holm har Ja-Ord med Frøken Schrødersee.

— **11.** Ahlefeldt, Amtmand paa Gottorp, dør⁶⁾, Sperling kommer i hans Stæd og Cammer-Junker Hoben i Sperlings.

— **12.** Udgifvet min Obligation til Suhm paa 500 Rdr. og betalt Stampe sine 400 Rdr. — Været i Berregaards Skifte-Samling. — Stiftamtmand Heins Enke dør af Smaaekopper⁷⁾. — Geh:Raad Holst i Flensborg dør⁸⁾.

— **13.** C. C.: 1. Sorøe Kirkes Reparation, 2. Jorde-Mødre paa Fridrichsborg Amt. Abs. Geh:Raaden og Knuth, udl. ad exped. — Nye Instrux for Commissarierne paa Bornholm.

¹⁾ ∅: Sløjfer.

²⁾ J. S. Schulins Enke, Catharina Maria, f. Møsting, født 23. Oktbr. 1714, døde paa Frederiksdal 2. Juni (Berlings Tidender 1770, Nr. 45). Stiftamtmand Chr. Rantzaus Hustru døde 31. Maj.

³⁾ Eiler Christopher A.

⁴⁾ Jvfr. 9. November 1769.

⁵⁾ ∅: Sorgen for Enkedronning Sofie Magdalene var allerede aflagt.

⁶⁾ Johan Henrik Ahlefeldt døde 3. Juni (Rentek. Udgiftshovedbog).

⁷⁾ Caspar Herm. v. Heinens Enke, f. Iwer, døde 10. Juni paa Hollufgaard i sit 48. Aar (Adresseavisen 1770, Nr. 85).

⁸⁾ Det maa være et falsk Rygte; Amtmand G. F. Holstein døde først 1772.

— Printzessen¹⁾ kommer i Møens Tugthuus. — Spill og Leeg begynder igien paa Fredag²⁾.

Juni 14. Skrevet til Anchersen om Bartholins 1200 Rdr., som Seidelin vil have opsagt i Berregaards Sterboe.

— **15.** Sat Drengen og Coquillen ved Kilden³⁾. — Giennemlæst Wielandts Musarion⁴⁾.

— **17.** Cron-Printzen faaer til Compagnon et Hitte-Barn, navnl. Carl, af samme Alder, klæd som hand, har et rødt Baand (en engelsk Orden) og kiører ud med ham etc.⁵⁾

— **18.** Spadseeret med min Kone og Borres i Strandvagen henimod den røde Broe.

— **19.** Borch bliver Justitz-Raad tillige med eendeel andre Etatz- og Justitz-Raader af Krigs-Cancelliet, Seidelins Søn Hof-Junker.

— **20.** C. C. abs. Knuth: 1. Wiborg Tugthuuses Fabriquer, 2. Missions-Kirkernes Besigtelse i Nordlandene, 3. Biskop Wøldikes Embeds-Sagers Afgiørelse, 4. Der behøves ingen Bevilling til at ægte Faders Stiffaders Enke, 5. Grevinde Schulin gjør et Fidei-Commiss paa 120/m Rdr.

— **21.** Leveret Geh:Raaden Frausings Klage over Graah om Lov-Commissionen. — Conseil abss. Bernstorff og Reventlau.

— **22.** Fregatten med Commissarierne gik til Seils til Bornholm. Kofod gik og derover paa et andet Fartøi. Hand havde allerede faet Breve, hvori de takkede ham, fordi hand havde ført dem paa rætte Vei.

— **23.** Læst Wielands Combabus⁶⁾.

— **24.** Frue Wilken spiieste her om Middagen og min Kone og jeg vare med hende hos Kilden⁷⁾.

— **25.** Læst Wielandts Idris⁸⁾.

— **26.** Brandt kommer til Slesvig til Kongen.

¹⁾ Jvfr. 6. Juni.

²⁾ ☉: 15. Juni.

³⁾ ☉: Kilden i Nærum paa Luxdorphs Ejendom.

⁴⁾ Leipzig 1769.

⁵⁾ Det røde Baand skulde svare til Prinsens blaa (Elefantordenen). Drengen var efter Gudes Udsagn opdraget hos Jordemoderen paa det Iri Jordemoderhus.

⁶⁾ Leipzig 1770.

⁷⁾ ☉: Kirsten Pils Kilde.

⁸⁾ Leipzig 1768.

Juni 27. C. C. abs. Knuth: 1. Friedrichs Hospitals Enke-Casse, 2. Commission over Cammer-Herre Adam Holst, fordi hand maltracterer sine Bønder¹⁾. — Baronowsky afsettes fra hans Bogholder-Tieneste, fordi hand ei har holt sine Bøger i Orden og har Casserer Daldorps Debet²⁾.

— 28. Conseil som sidst. — I Løverdags³⁾ i Fridrichsberg Allée kom Cam.-Herre Holst med 6 Heste og kørte Llanos⁴⁾ Broder-Søn og Aumônier i en Cariol over Ende. Derfor blev Holstes Kudsk i Gaar arresteret og i Dag efter Llano's Forbøn løsladt. — Skrevet til Mad. Berregaard om Forpagtning og til Grev Molk om at hielpe Jordbiere, en Bonde, hvis Kone er af min Slægt, ved Post-Cassen.

— 29. Læst Wielandts Beyträge zur Geschichte des mensch-[l]ichen Verstandes etc.⁵⁾ Meest imod Rousseau.

— 30. Udlæst Homeri Odyssea og Batrachomyomachia. — Wodroff sælger Aggersøe for 16000 Rdr.

Juli 2. Brandt kommer igien i Høieste Ræt med 1500 Rdr. Løn.

— 3. Societet præss. Hielmstjerne, Horrebøw, Møllman, Hee, Friis, Brünecke, Cappel: Betænkningerne over Priis-Skrifterne, Pater Frisius fik Præmium i det Astronomiske.

— 4. C. C. abs. Knuth: 1. Bretton søger Monopolium paa Forstrands-Fiskeriet ved hans Plantager paa St. Croix, 2. Inquisitions-Commission for Assistentz-Huuset om Aager, 3. Cammer-Advocatens Sportler. — Skrevet miné Tanker om Leems Lexicon⁶⁾.

— 5. Conseil abs. Bernstorff og Reventlau.

¹⁾ Bønderne under Holstenshus havde klaget til Generallandvæsenkollegiet over Adam Christopher Holstejn, bl. a. at han havde frataget dem Jorder, de havde i Fæste. Kollegiet ansaa det for betænkeligt at lade Sagen gaa den sædvanlige Vej: at æske Husbondens Erklæring og at optage Tingsvidne, da Holstejn selv var Amtmand i Stiftet og Vidnet skulde føres for hans eget Birketing; man foreslog derfor at udnævne Kommissarier til Sagens Undersøgelse. Men der blev vistnok ingen Kommission nedsat, da Holstejn, forinden det var kommet saa vidt, stillede Bønderne tilfreds (D. K. Supplikprot. 1770 I, Nr. 1495).

²⁾ J. Baronowsky var Bogholder ved Asiatisk Kompagni; Kassereren Movrids Daldorph var død Aaret før.

³⁾ d: 23. Juni.

⁴⁾ Den spanske Gesandt Sebastian de Llano y la Quadra.

⁵⁾ Udkom i to Dele i Leipzig 1770.

⁶⁾ Lexicon Lapponicum.

Juli 7. Udlæst Homeri Hymni.

— 8. Søllerød Kirke, Hr. Dreyer. Staaet Fadder med Christopher, Morten og 2 andre til Morten Jørgensens Datter Cathrine. Min Kone bar det, Jfr. Treschou holt Huen. — Samtlige Cancellie-Budde, med deres Koner, vare hos Ole Hansen. — Mad. Edinger dør og der meenes, at hun i Vildelse har taget Livet af sig selv. [Tilføjet senere:] NB. Hun hængte sig.

— 9. Dronningen falder i Graven ved Gottorp og deraf bliver noget upasselig.

— 11. C. C. abss. Geh:Raaden og Knuth: Sikkerhed for de publique Midlers Udlaan i Trundhiem. — Rantzau-Ascheberg faaer Dronningens Liv-Regiment.

— 12. Conseil præss. Moltke og Rosenkrantz. — Udlæst Histoire moderne Tom. IX. — Skrevet Jordberg til, at Moltke vil have ham i Erindring.

— 18. Commissarierne kom i Mandags fra Bornholm, vare kun 24 Tiimer underveis.

— 19. C. C. abss. Geh:Raaden, Knuth og Aagaard, som har Podagra: 1. Findlappernes Oeconomie, 2. Tugthaus i Trundhiem Privilegium paa Ringe¹⁾; 3. Storm vil laane 45/m Rdr. i Holland paa sit Værk²⁾.

— 20. Conseil abss. Bernstorf og Reventlau. — Reist til Nærum med Mr. Karup, Studiosus astronomiæ, som førte min Tubus ud. — Rector Lykke dør³⁾.

— 22. Jfr. Treschou, Gerhardi filia, forærede mig et meget deiligt Migniatu-Støkke, hun selv havde malet.

— 25. v. d. Lühe og Holck, med deres Fruer, Grev Holst,

¹⁾ 3: Ringe ved Kajen til at fortøje Skibe ved (sml. Norske Missiver 1770, Nr. 242).

²⁾ Stiftamtmand Caspar Herm. Storm vilde laane 45000 Rdr. hollandsk Kurant mod Pant i Zittens nyanlagte Jernværk og et Hus i Kristiania. Laanet var lovet ham paa Betingelse af, at han fik kgl. Tilladelse til at søge udenlandsk Kredit, og at Laanet fritoges for Sjette- og Tiendepenge, selv om saadan Afgift af fremmede Penge skulde blive paabudt. Konseillet var meget betænkeligt ved at føje ham heri af Hensyn til, hvad der tidligere var forefaldet ved saadanne Bevillinger, og navnlig da det erfares, at Sukkerraffinadør Richart, endskønt han i sin Ansøgning foregav alt i Holland at have Løfte paa Pengene, dog nu ved trykte Sedler overalt der søger dette Laan, som ej andet kan end give en slet Ide om Landets Tilstand, til Kredittens Svækkelse (D. K. Supplikprot. 1770 I, Nr. 1384).

³⁾ Mag. Lavrids Lyche døde 20. Juli (Adresseavisen 1770, Nr. 106).

Cammer-Frøkenen og 2 Frøkener samt 2 Cammer-Junkere ere paa Reisen hjem igien. General-Adjutant Warnsted convoierer dem og reiser tilbage.

Juli 26. C. C. abs. Knuth: Land-Huusholdnings Selskab i Bergens Stift.

— **27.** Cons. abss. Bernstorf og Reventlau. — Svar fra Lov-Commissionen paa Steuer-Directionens Spørsmål om Kofods 600 Rdr. snart kand ophøre.

— **28.** Opsat en Memorial anl. Brand-Asseurance-Cassen.

— **29.** Den gl. Drackenbergs døde strax efter Grev Danne-
skjold¹⁾. — Mad. Gunning dør hastig²⁾.

— **30.** I Dag kom Ordre til Cammeret, at Holck er afsat og H. M:t vil være betænkt paa Pensionen. — Stiefelet-Cathrine er hos Kongen³⁾.

— **31.** Holck faaer 2000 Rdr. Pension. Den eene Postdag fik hand Ordre at modtage alting af Linstow paa Friedrichsberg som Hof-Marskalk, Postdagen derefter at rømme Slottet og nedlegge sine Charger samt levere sin Expectance paa Ober-Ceremonie-Mester Tienesten tilbage.

August 1. Ordre, parapheret af Schumacher, at i Hen-seende til Land-Huusholdingens Selskab skal Hübner være virkelig Etatz-Raad, Dons Justitz-Raad, Martfelt Cancellie-raad. Imod denne Neopolitain skeer Forestilling⁴⁾.

— **2.** C. C. abss. Knuth og Aagaard: Tienestefolkes Fahr-

¹⁾ Fred. Danneskjold-Samsøe, der var død paa Marselisborg 18. Juli, var som bekendt Drakenbergs Velgører og gjorde med stor Pragt hans Bryllup i 1737. Drakenberg levede nu i Aarhus og Rygtet lod ham følge Grev Danneskjold i Døden. Men Rygtet var falsk. Adresseavisen, der havde bragt en Nekrolog, dementerede den saaledes (i Nr. 112 for 1770): At den gamle Nordmand Christian Drackenbergs lever endnu, forsikkrede en Skipper i Dag paa Børsen fra Aarhus, som i Fredags den 27. Julii talte med ham, og berettede Skipperen, at Drackenbergs lever frisk og vel og at han har faaet nye Tænder.

²⁾ Den engelske Gesandt Robert Gunnings Hustru døde i Lyngby 29. Juli (Berl. Tidender 1770, Nr. 62).

³⁾ Jvfr. 22. September.

⁴⁾ Kancelliet var utilfreds med, at Hübner — der var Professor, men aldrig holdt Forelæsninger — skulde være *virkelig* Etatsraad, medens Etatsraaderne i Højesteret, i Danske Kancelli, i Rentekammeret og ved Universitetet kun var *titulære*; men han blev alligevel *virkelig*. (Sjæll. aabne Breve 1770, Nr. 473.) Udtrykket *Neopolitain* sigter muligvis til Hübner. Jvfr. 18. August.

dag i Kiøbstæderne. — Herskabet meenes nu at være i Brunsvig.

August 3. Conseil abss. Bernstorff og Reventlau. Expeditionerne kom hiem og dateres fra Ascheberg, hvor Herskabet var i Mandags¹⁾ og flere Dage med Brandt, Struensee, Warnsted etc. Bernstorff, Ober-Hof-Marskalken, Gustav Holck og Schumacher bleve paa Travendahl, Rantzau selv var i Glückstad.

— 4. I Onsdags²⁾ er der fundet i den øverste Mezzanine paa Christiansborg Slot brændende Materier og Lunter paa adskillige Stæder henlagt, og som til deels havde begyndt at tænde an³⁾).

— 8. Udlæst Histoire moderne Tom. 10. It. Guldenløves Journal over F4 Reise til Norge 1704.

— 9. C. C. abs. Knuth: 1. Execution hos Kgl. Oppebørselsbetiente, 2. Trundhiems Disciplers Opvartning i Kirken.

— 10. Conseil abss. Bernstorff og Reventlau. — Graah bliver vreed over sin ældste Søn⁴⁾ og reiser ud af Byen uden at sige hvorhen, dog formodentlig til Tikiøb. — Seet Passions-Blomster i Flor hos Thurah.

— 12. Kaas bombarderer Algier, med hvad Udfald viides ei⁵⁾. Russerne slaar Tørkerne og tager deres Leir. Magazin i Porsmouth afbrenner; Skaden regnes paa 500000 Ø St.

— 14. Admiralinde Lemvig dør paa Geddesdal i Søndags⁶⁾).

— 15. C. C. paa Springforbi abs. Knuth: Catholskes og Reformeertes Jus vocandi. — Gabel bliver paa Palaiet og Gustav Holck flytter ud. [Tilføjet senere:] NB. incertum.

— 17. Conseil abss. Bernstorff og Reventlau.

¹⁾ 30. Juli.

²⁾ 1. August.

³⁾ Gude tilføjer her: »Gierningsmanden blev ikke opdaget, ikke heller kunne nogen giette Bevæg-Grunden; men havde det kommet ret i Brand, havde heele Slottet staaet i Fare, paa saa farlige Steder vare de brændende Materier lagte.»

⁴⁾ Peder Hersleb G.

⁵⁾ Jvfr. 24. August.

⁶⁾ 12. August. Luxdorph maa mene Admiral Hoppes Hustru, Else Marie, f. Lemvig; Dødsdagen angives baade i Biog. Lex. og i Datidens Blade til 11. August.

August 18. Seet hos Thurahs et flos passionis udspringe. Morten begyndte at meie Rugen, Hübner, en anden Morten, bliver virkelig Etatz-Raad.

— **19.** Søllerød Kirke, Hr. Treschow. Provst Hegelund visiterede og Ungdommen svarte ham til Fornøielse.

— **20.** Kongen har været i Lüneborg¹⁾.

— **21.** Lande-Veien er færdig fra Roskilde til Heede-Husene. — Cammer-Herre Lüttichau faaer sin Afskeed fra Forskiærer-Tienesten.

— **22.** Udlæst Histoire moderne Tom. 11e.

— **23.** C. C. her paa Nærum abs. Knuth: De resterende Confirmationers Inddrivelse inden en vis Tiid. — Gregers Juell i Stockholm skal have Carl Juels Enke.

— **24.** Conseil abs. Bernstorff og Reventlau. — Fulgt Mad. Hoppe, som blev begravet i Frue Kirke. Vi vare 4 Par: Mand og Søn, Stampe og jeg, Numsen og 3 Officerer, som jeg ikke kiendte. Kl. 3 Eftermiddag. — Bombardeer-Galliotherne for Algier revnede, hvorover Escadren maatte forlade dem og legge sig under Minorca²⁾.

— **25.** Udlæst Homeri Ilias.

— **27.** Kongen kommer hjem.

— **29.** C. C. abs. Geh:Raaden, som var forkiølet, Knuth og Graah: 1. Dobbelt Skat i Norge af en Gaard, som ei beboes af en Bonde, 2. Tiende af en Jord, som ei drives og besaaes, 3. Bornholms Privilegier, 4. En Lap gaaer fra Norge til Sverrig og paa Veien slagter 2 Sønner 9 og 5 Aar gamle, kaager og æder dem.

— **30.** Conseil hos Geh:Raaden abs. Reventlau. — Kongen skriver under med et blot Chiffre Ch.³⁾ — Pesten siges at være i Dantzig.

— **31.** Stærk Nordlys om Aftenen. — Udlæst Batteux Histoire des causes premières, Tom. 1⁴⁾.

¹⁾ Hos Dronningens Moder.

²⁾ Jvfr. 12. August. Hertil følger Gude: »At dette Tog løb saa aldeles ilde af, har man især givet Laurvig, som da var den Øverste ved Admiralitetet, Skylden for. At Bombardeer-Galliotherne snart ville revne, forudsagde Kyndige, førend de forlode Kiøbenhavns Rhed. Ved disses Anskaffelse, som ved heele Toget, beskyldte man Laurvig for at have fyldet sin egen Pung.« Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. IV 1, S. 269 ff.

³⁾ Jvfr. 31. Martis 1769.

⁴⁾ Paris 1769.

September 1. Nordlys om Aftenen. — Rantzau bliver tillige Commandant i Glückstad.

— 3. Berregaard kom her om Formiddagen og spiste til Borres. Hand vil være Officeer i Garden. — Udlæst den 2. Tome af Histoire des causes.

— 4. Tvende Cabinets-Ordres: 1. At ald Censur skal ophæves, paa det at Patrioter ei skal afskrækkes fra at udrydde Vildfarelser og Fordomme, 2. At siden Characterer blive saa almindelige, at de lade af at være Belønning, saa skal der ingen Forestilling derom skee uden fra vedkommende Departements, som dertil skal være ansvarlig, og ei sees paa Ancienneté eller lang Tieneste, men paa Meriter.

— —¹⁾. Nie Dage, efterat vor Femte Friderik | Af den guldløkket Soel de første Straaler fik, | Krøb jeg, hans Undersaat, nu Sekreterer Worm, | Skjønt ei af samme, dog af ligedannet Form. || Mag. Steenersen extemp.

— 5. C. C. abs. Knuth: 1. Friderichs Hospitals Enke-Casse, 2. Brænde, som Bønderne tolde ved Porten i Skelskør. — Udlæst Prætorii Ms. om Bergværkerne. — Der siges, at Kongen gratulerede Wiwet paa Skydebanen til Justitz-Raad²⁾.

— 6. Conseil in pleno. Reventlau var kommen hiem. — Min Kone bar Teilmans Søn Hendrich i Frue Kirke; døbt af Hr. Skiøt, Frøken Lotte Graah holt Huen, Fadderne: Hielmstjerne, Hoppe, Langebech, Johan Eichel. — Herskabet reiser til Hirschholm.

— 7. Weise, Kofod Ancher og Suhm virkelige Etats-Raader af datis med Hübner, Obelitz Etats-Raad, Rottbøll Friis Justitz-Raad.

— 10. Berregaard reed til Hirschholm, men lovede mig at tage sin Examen, før hand tænker paa det Militaires³⁾. — Commissionen over det Algierske, bestaaende af Gähler, Rantzau, Rømling og Hoglant, sluttes.

— 11. Societet præss. Hielmstjerne, Mølman, Horrebow, Rottbøl, Hee, Brünneke: Skrevet til Told-Cammeret om Præmium for et Søe-Uhr; Priis-Materier udsatte.

¹⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 5.—8. Septbr. Den nævnte Sekreter Worm var af Luxdorps Familie.

²⁾ Generalfiskal F. V. Wiwet blev dog først Justitsraad 1773.

³⁾ Jvfr. 3. September.

September 12. C. C. abs. Knuth: 1. Bornholms Privilegier, 2. Wiborg Lande-Modes Tiid forfløttet, 3. Kiøbenhavns Renovation, 4. De Fattiges Huus i Hillerød.

— 13. Conseil in pleno.

— 14. Udlæst Schlegels Historie om Christian IV samt Theonis Progymnasmatata.

— 15. Grev Laurwig faaer sin Dimission.

— 17. Ole Hansens Kroe¹⁾ opreist. — Stærk Nordlyss.

— 19. C. C. abss. Stampe og Knuth: 1. Tienestefolks Fløttetiid i Kiøbstæderne, 2. Hvem der skal fastsætte Biergelønnen i Norge, 3. Frie Qvarteer for Officeerer i Norge, som komme exercitii gratia, 4. Anstalter mod Pesten. — I Løverdags²⁾ fik Bernsdorff Brev fra Kongen, at H. M:t ei behøvede hans Tieneste ved de udenlandske Affaires, men dog skulle det være H. M:t kiært, om hand ville blive i Conseillet. Derpaa har hand undskyldt sig for at blive i Conseillet og faaer 6000 Rdr. Pension. Grev Laurwig faaer 4/m. General-Adjutant Warnsted blev sendt til Petersborg, som nogle meener for at forlange strax en endelig Resolution paa den russiske Negotiation, som andre for at tilkiendegive, at vi havde taget fransk Partie. Moltke skal have erklæret at have sin Afskeed. Schach, Gähler, Rantzou og Rømling ere blevne Geheime-Raader i Conseillet. I det mindste ere deres Bestallinger d. 18. udsendte. Ehlers forretter de ude[n]landske og Fabricius de indenlandske Sager i det Tydske Cancellie. Der blev ingen Conseil, hverken i Cancelliet d. 20. eller hos Kongen den 21. Det hedder, at alting skal blive i Inactivitet i 14 Dage. Jægermester Ahlefeldt er afsat, og Liv-Karl Brun betræder hans Stæd ved Parforce-Jagten. Gustav Holck har sin Afskeed med 1000 Rdr. Pension eller, som andre siger, med blot Løfte om Befordring. Et Malerie skal være indlagt i Generalitetet: Rantzau som en Genie kommer ned i Sahlen fra Skyerne, hvorpaa Hauch kryber under Bordet; Gähler vil gaae, men et smukt Fruentimmer fører ham tilbage; Moltke slipper ud, Braem falder i Staver med sammenfoldede Hænder og Schultze i Forvirring tager Blækhornet under Armen i Stæden for

¹⁾ i Nærum.

²⁾ ☉: 15. Septbr. Dette Stykke er indført paa det modstaaende hvide Blad.

Hatten. Kofod Ancher faaer 1000 Rdr. som et don gratuit for hans troe Tieneste, i sær hans Reiser til Bornholm. Gud vær os naadig!

September 20. Udlæst Histoire moderne Tom. 12. — Giort Cour hos Bernstorff.

— 21. Cammer-Herre Holst og Cammer-Junker Køpper duellere sammen paa Hirschholm over Parforce-Jagten. Den sidste bliver dødelig blesseret¹⁾, den første faaer 2 Blessurer og gaer til Sverrig.

— 22. Mylady faaer 500 Rdr. aarlig og maae være hvor hun vil²⁾.

— 24. Schlegel faaer Expectance paa Bibliothecarii og Historiographi Tieneste efter Møllman.

— 25. Min Kone bar Etatz-Raad Hoppes Søn Fridrich til Daaben i Holmens Kirke. Frøken Holst holdt Huen, Fadderne: Admiral Hoppe, Braem, General-Major Gude, Cammer-Herre Haxthausen. — Hoglandt reiser for at afløse Kaas. — Den unge Pelt dør³⁾.

— 26. C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: 1. Torvedag og Marked i Nyekiøbing paa Morsøe, 2. Anstalter mod Pesten. — En Gaard paa Christianshavn afbrænder om Natten.

— 27. Alle 8 Geheime-Raader i Conseillet vare sammen at deliberere. — Dronningen er syg. — Der⁴⁾ er gaet en Ordre til Conseillet⁵⁾, fuld af Contradictioner og Urimeligheder, hvorudi Conseillet tacite beskylde[s] for det, de aldrig have tænkt eller giort, saa at mand kand see, det er Rantzaus

¹⁾ Han døde dog ikke.

²⁾ Anna Catharina Benthagen (ikke *Beuthaken*, som det findes hos Molbeck i Nyt hist. Tidsskr. IV, 610, og andre Steder i Litteraturen) havde allerede i nogen Tid faaet disse 500 Rdr. aarlig, men Udbetalingen var gaaet gennem Schimmelmann, der fik Pengene til »et vist Brug«. Ved en kgl. Ordre, dateret Travendal 20. Juli 1770, fik Partikulærkammeret imidlertid Paalæg om fremtidig at udbetale denne Pension til hende selv og der, hvor hun opholdt sig; hun skulde have den for Livstid, selv om hun indgik Ægteskab (Partikulærkammerets Regnskaber, Bilag og Udgiftsordrer for 1770—71). Hun har formodentlig allerede da haft i Sinde at gifte sig og har derfor under sit Sammentræf med Kongen i Holsten (jvfr. 30. Juli) udvirket denne officielle Ordre for at være sikker paa sin Pension.

³⁾ Johann Peter Pelt, f. 12. Novbr. 1744, døde 25. Septbr. (Gravskrift i Adresseavisen 1770, Nr. 157).

⁴⁾ Dette Stykke findes paa det modstaaende hvide Blad.

⁵⁾ Dateret Hirschholm 24. Septbr. (trykt i D. Saml. 1. R. V, 104 ff.).

Arbeide, som har forfattet den paa Fransk, oversat paa Tydsk af Schumacher. Sc.: Conseillet skal give Forslag til en Indretning af et Conseil, som best passer sig med en monarkisk Regiæring. Hvorhos de maae erindre og aldrig glemme, at de ere ingen puissance intermédiaire mellem Kongen og Undersaatterne. Ingen Justitz-Sager maae appelleres til dem. De maae ingen Secreterer eller Expeditioner have. Ingen Sager af Collegierne maae refereres for dem. De skulle skikke alle Breve hver til sit Departement. De skulle ingen Rang have, ingen Bestalling, men blot en Ordre. Ingen Pluralitet skal giælde, men hver skal give sit Votum til Kongen. Forslag til Landets Opkomst maae de overveie. Kongen vil imellemstunder komme i Conseillet, som samler sig 1 à 2 Gange om Ugen etc. Lutter *αυσελα*¹⁾.

September 28. Der siges, at Anker-Smedden paa Christianshavn selv har sat Ild paa sit Huus²⁾.

Oktober 1. Den unge Kall bliver Professor Græcæ linguaæ.

— 2. Om Eftermiddagen hos Rosenkrantz, som talede med mig om sine Omstændigheder. — Dronningen siges at lave til Barsel.

— 3. Bernstorff reiser. — C. C. abs. Knuth, udl. ad expediendum: 1. Vexlers Præference og Indcassation i Sterboer paa St. Croix, 2. Dommes Execution for Krigs-Hospitals Bøder i Norge, 3. Umyndiges Obligationers Paategning af Oberformyndere i Norge.

— 4. Conseillet var atter samlet og enhver gav sit Votum skriftlig for sig.

— 5. Skrevet mine Tanker om Christophers Rættighed til en af Finkernes Sænge³⁾. — Hoppe bliver Genera[l]-Admiral-L:t og gaaer ud af Collegio.

— 6. Den gamle Bernstorff ligger syg i Roskilde. Den unge gaaer af med 1000 Rdr., Cederfelt med 600 Rdr. og Wasserschlebe med 0; Scheel faaer Told-Sagerne.

— 8. Borres vare hos os om Aftenen og droge ind med Alle om Morgen derefter. — Schoutbynacht Kaas rappelleret

¹⁾ Noget saadant græsk Ord findes ikke, men *αυσελον* maa efter Sammensætningen betyde *usammenstilleligt*. Luxdorff mener formentlig: Contradictioner og Urimeligheder (jvfr. overfor).

²⁾ Jvfr. 26. September.

³⁾ i Vartov. Caspar Bartholin († 1629) var som bekendt gift med Anne Fincke; deraf Christopher Bartholins Rettighed (sml. Hofmans Fund. X, 72).

og udelukkes af Admiralitetet. Cammer-Herre Kaas kommer fra Holmen og Reiersen anden Gang derind i hans Stød.

Oktober 9. Spiist om Middagen til Anchersens med Stampe, Berregaard og Lunding og aftalt Auctionen til Borrebyes Forpagtning. — Schack begiærer paa en vis Maade og faaer sin Afskeed.

— **10.** C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: Anstalter om Pesten.

— **11.** Reist til Nærum¹⁾ og celebreret min velsignede Kones Geburtsdag om Middagen.

— **16.** Udlæst Histoire moderne Tom. 13. — Treschou bliver Secreterer i Samfrender-Skiftet efter Enkedronningen. Paa Kongens Vegne Scheel²⁾ og Brandt, paa Pr. Fridrichs Grev Scheel³⁾, Sverrigs⁴⁾: Reventlau, Hessen⁵⁾: Pless.

— **17.** C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: 1. Helligdages Afskaffelse, 2. Aalborg Magistrats Tall formindskes. — Cancellie-Raad Hansen forlovet med Graahs yngste Datter⁶⁾.

— **18.** Pauli bliver 3die Deputeret paa Rente-Cammeret. — Mad. Hiorthøi i Barselseng med en Søn.

— **19.** Borre og Fenger fik Ordre fra Kongen at giøre Forslag om Handelen. Derover var Borre paa Hirsch[h]olm.

— **22.** Ved Veddemaalet⁷⁾ vare af engelske Heste Dronningens, Holstes og Struensees de beste, af danske Jægermester Ahlefeldts. — Reist med min Kone til Byen med Alle for i Vinter.

— **23.** Hellig-Giæstes Kirke, Stud. Pingel Dimiss-Prædiken. — Skrevet mine Tanker om Schumachers Pro-Memoria til Geheime-Raaden, at Kongen vil viide, hvorledes der forholdes med Rapporter i Cancelliet.

— **24.** C. C. abs. Knuth: 1. Mariæ Tydske Kirke i Bergen, 2. Skipper-Attester i Norge gratis. — Alle klage over, at Aaret har været fugtigt, saa at Mad-Vahre ei har kundet holde sig, Peltz-Værker forderves, Tin og Kobber løbe an etc.

¹⁾ Luxdorph havde været i Kbhvn. for at træffe Aftale om Auktionen paa Borreby og besørge Kancellikollegiet.

²⁾ Deputeret for Finanserne Jørgen Erik Skeel.

³⁾ Overkammerherre hos Arveprinsen Grev Jørgen Skeel.

⁴⁾ ∴ paa Kronprinsessen af Sverigs, Sofie Magdalenes Vegne.

⁵⁾ ∴ paa Arveprinsessen af Hessens, Vilhelmine Karolines Vegne.

⁶⁾ Jacobæa Elisabeth (f. 1752).

⁷⁾ ∴ Væddeløbet. Sml. Nystrom, Offentl. Forlystelser II, 158, 234.

Oktober 25. Kongen stifter et Opfostrings-Værk for 600 Børn, der skal koste 9000 Rdr. aarlig¹⁾. — Hr. Sverdrup bliver Præst til Waysenhuuset. — Grev Laurwig ansagt til Taffel.

— **26.** Vei-Commissionen afskaffes og legges under Generalitetet²⁾. — Cabinets-Rescript, at de, som have Exspectancer, ei maae faae Betieningen uden de ere dygtigere end andre.

— **28.** Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Da vi kom hjem af Kirken og Vognen kiørte fra os, veltede den, fordi Luntestikken³⁾ var stiaalet.

— **29.** Om Eftermiddagen var Cour paa Appartement-Sahlen og derpaa fransk Comoedie.

— **30.** I de Hagiske Gazetter har staaet, at der har været en almindelig Consternation og Misfornøielse i Kiøbenhavn over de store Forandringer, samt at der var opkommen Brouillerie med en vis fremmed Minister. Dette har de Altonaiske Tidender anført for at igiendrive, da de af deres sikre Correspondenter have fornummet, at al Ting er roligt.

— **31.** C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: 1. Opfostrings-Stiftelse af 600 Børn, 2. Skovhugst paa de svenske Grændser i Norge. Pro-Memoria om Cancellie-Sager opsattes af Borch.

November 1. Jardin faer sin Afskeed med 400 Rdr. Pension.

— **2.** Været i Hansens Skifte-Samling. — Om Aftenen i Societetet præss. Mølman, Horrebøw, Suhm, Berger, Hee, Rotbøll, Brüneke. Intet forrettet.

— **3.** Ancher vandt sin Sag for Høieste Ræt. — Opera-Seddel, at den⁴⁾ efter Kgl. Befaling opføres i Morgen Aften.

— **4.** Om Aftenen Opera, hvor der var en stor Forsamling.

— **6.** Været ved Rector Neuchs Indsættelse⁵⁾. Biskoppen[s] Oration var de scholis constituendis et præceptoribus eligendis, Rectors de cura minimorum. Geh:Raaden og Storm vare der.

¹⁾ Sml. Forordn. af 7. Decbr. 1770 (og flere Reskripter af samme Dato).

²⁾ En lignende Notits herom findes ogsaa under 27. Oktober.

³⁾ ∴: den Jernpind, der stikkes paa tvers gennem Enden af Akslen for at hindre Hjulet i at løbe af.

⁴⁾ nemlig Operaen; den hed: Il Ratto della Sposa eller Den bortsnappede Brud.

⁵⁾ Johan Neuchs, tidligere i Fredericia, blev Rektor ved Vor Frue Skole.

November 7. C. C. abs. Knuth, udl. ad exped.: 1. Stemplet Papiers Forordning giort nye, 2. Skifter og Haandværks-Folk ved Wiborg Tugthuus, 3. Siællands Brand-Societet gaaer under, 4. Concept til den Kgl. Opfostrings-Stiftelse. — Om Eftermiddagen hos Geh:Raadinde Berregaard¹⁾, hvor jeg disputerede længe med Fritz, som er paa galne Veie.

— 8. Geheime-Raadinde Berregaard, Anchersen, Fritz og Lange spiiste hos os om Middagen og Bartholin, Treschow og Skov om Aftenen. Atter længe disputeret og intet afgiort, efterdi Knegten²⁾ var opiniâtre, som hand og vel fremdeeles bliver.

— 9. Societet. Hielmstjerne, Suhm, Møllman, Horrebow, Rotbøll, Hee, Berger, Carstens, Brünneke, som læste om de Siebenbürgske Bergværker³⁾.

— 10. Nye Cabinets-Ordre til Collegierne.

— 12. Cabinets-Ordren indeholdt, at Rapporterne skeer ligesom ved Generalitetet, neml. en skriftlig Forestilling for hver Sag og en Rotulus med Extract af hver Forestilling efter No. Kongen beholder disse Papirer i 8 Dage og tegner sin Resolution paa Rotulo. Forordningers Parafer skal trækkes med.

— 14. C. C. abs. Knuth: 1. Bergens Biskops Fiske-Tiende, 2. Krigs-Hospitals Bøders Inddrivelse i Norge, 3. Børne-Midlers Udsættelse i Nacschou, 4. Opfostrings-Stiftelsen. — Jaord mellem Frøken Graah og Cancellieraad Hansen.

— 16. Geheime-Raaden refererede paa den forskrevne Maade. Han faldt paa Trappen, da hand gik ned fra Slottet. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Horrebow, Møllman, Hee, Cappel og Brünneke, som læste om de Freibergske Berg-Værker.

— 17. Qvæg-Sygen er paa Borrebye.

— 19. Været i Hansens Skifte-Samling, hvor der blev handlet om Halkevad Mølle. — Land-Collegium med deres Gager ophæves og i dets Stæd sættes en Commission af Cammer-Herre Plessen, Schumacher, Major Pflug, Oeder og de tvende Secreterere Høyer og Carstens.

¹⁾ Villum Berregaards Enke var Dagen før kommet til Kbhvn. og rejste et Par Dage efter igen.

²⁾ Jvfr. 7. November.

³⁾ Jvfr. 12. Januar.

November 21. C. C. abs. Knuth: 1. Straf for Tyve paa Holmen, derom Forordning¹⁾, 2. Hovedlodss Forbrydelse for Selv-Mord i Westindien.

— **22.** Jeg blev ansagt til Kongens Taffel, men undskyldte mig og tilskrev Ober-Hof-Marskalken. Satis est potuisse videri. — De Svenske Printzer kom og logere hos Sprengforten.

— **23.** Borrebye forpagtet bort til Rasmus Overgaard paa Sandbye med Cammerraad Astrups Caution for 3205 Rdr. — Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Carstens, Ho[r]rebøw, Rotbøll, Cappel, Brünneke, Mølman, som læste om Rimbertus.

— **24.** Steuer-Commissionens Anstalter med det Wordingborgske Gods ophæves.

— **26.** De 10000 Rdr., som i 5 Aar skulle været lagt til Universitetet af Vei-Cassen, udvirkede Berger at skulle tillegges Opfostrings-Stiftelsen.

— **27.** Commission til alle Kongens Undersa[a]tter at kapre paa Algiererne.

— **28.** C. C. abs. Knuth: 1. Told- eller Port-Brænde i Kiøbstæderne, 2. Fundatz for en Opfostrings-Stiftelse. — Warnsted, som var Coureer i Rusland, sættes i civil Arrest. — Forordning om den Generale Land-Commission og at Forordningerne expederes fra Cabinetet.

— **29.** Stor Galla om Aftenen af 120 Couverts, foruden Marskalks-Tafler efter Concerten i Dronningens Forgemark. — Politimester fik for nogle Dage siden Ordre at adressere sig til Cabinetet med sine Forespørgseler.

— **30.** Societet præss. Suhm, Carstens, Hee, Brünneke, Mølman, som endnu læste om Rimbertus, og Rotbøll.

December 3. Rescript til Cancelliet saavelsom til de øvrige Collegier, at de skulle gjøre deres Embeder²⁾.

— **5.** C. C. abs. Knuth: 1. Criminal-Forordning om Slaver i Westindien, 2. Westindiske uafgjorte Skifter, 3. Faklers Misbrug her i Staden³⁾, 4. Notarius ved Oberrættten paa Island, 5. Arve-Fæster paa Fusingøe Stam-Huus.

¹⁾ Forordn. af 26. Decbr. 1770.

²⁾ Formodentlig sigtes til Kabinettsordre af 4. Decbr. til Danske Kancelli m. fl. Kollegier.

³⁾ Sml. Kancelliskr. af 22. Decbr. (i Reskriptsaml.).

December 7. Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Møllman, Hee, Rotbøll, Berger og Carstens, som læste om den Norske Løve¹⁾.

— 8. Rosenkrantz var her og fortaalte, at heele Conseillet var afsat. Hans Fader faaer 3000 Rdr. Pension.

— 9. Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Siden hos Geheime-Raaden, som viiste mig Kongens Brev, at siden H. M:t havde fundet for got at abolere Staats-Conseillet, saa dimitteres hand herved fra alle de Charger og Fonctioner, som hand haver af Kongens Autoritet, og tillades ham at retirere sig, forsikrende ham i øvrigt om hans Velvillighed.

— 10. Været hos Geheime-Raaden. Der kom 2 Ordres til det Danske Cancellie med et Omslag fra Schumacher at aabnes af mig. Den første var baade til det Danske og Tydske Cancellie, at der skulle forfærdiges en Act at nedlægges i begge Archiver over at H. M:t havde aboleret Geheime-Conseil, men dog ei ville forandre Regiærings-Formen. Den anden, at det Danske Cancellie skulle forhandles med som det Tydske og at Bernsdorff, Molk, Thott, Reventlau, Rosenkrantz og Schack skulle have deres formelige Afskeder og meldes, hvad Betieninger de havde. Altsaa paraphere jeg og Hielmstjerne²⁾.

— 11. Været hos Geheime-Raaden. — Udgivet min Obligation til Suhm paa 2000 Rdr. og betalt de 1800 Rdr., jeg skyldede i Berregaards Sterboe.

— 12. Været om Formiddagen hos Geh:Ra[a]den. — C. C. abs. Knuth. NB. Det nye³⁾: 1. Forordning om Odels-Retten, 2. Capituls-Taxtens Bestemmelse i Aarhus Stift, 3. Apotequet paa Island, 4. Cancellie-Segl. — Giort Cour hos Geh:Raaden, hos Reventlau og Rosenkrantz.

— 13. Været hos Geh:Raaden.

— 14. Været hos Geheime-Raaden.

— 15. Portefeullen kom ned: Rottbøll Bisp i Wiborg;

¹⁾ I Videnskabernes Selskabs Skrifter, ny Samling I (1781), 156 ff., findes en Afhandling af Carstens om det norske Vaabens Opkomst og Forandringer.

²⁾ Nemlig ligesom i Tyske Kancelli, hvor de to ældste Sekretærer skulde underskrive og parafere; der var jo ingen Oversekretær mere.

³⁾ Det var aabenbart første Gang, der holdtes Kancellikollegium efter Konseillets Ophævelse og under den nye Ordning. Sml. Hist. Tidsskr. 5. R. IV, 287 ff., og Vejledende Arkivregistraturer I, 121 f. Jvfr. 22. April 1771.

Præcaution ved Fakler; Kones Syster, Sødskende-Børn etc. behøve ei Dispensation¹⁾. — Været hos Geh:Raaden om Aftenen.

December 16. Schumacher besøgte mig om Eftermiddagen. — Været i Cathecisation paa Waysenhuset.

— **17.** Suhm gav mig sin Faders Medaille²⁾. — Expederet Voldgifts-Sagen mellem Benzon og Frue Hein.

— **18.** Været hos Geheime-Raaden, som skulle til Taffels. — Ordre, at Acten om Souveraineteten skal trykkes³⁾.

— **19.** Været hos Geh:Raaden. — C. C. abs. Knuth: 1. Folk til Perlefiskeriet i Christiansands Stift, 2. Christiansands Markers Deeling, 3. Biskoppens Fisketiende i Bergen, 4. Saxkiøbings publique Penges Udsættelse, 5. Præstøe Jorders Inddeeling. — Holms Bryllup med Frøk. Schrødersee.

— **20.** Givet min Revers til Berregaards Skifte-Commissarier at være ansvarlig for de 1200 Rdr., som Christoffer blev udbetalte, i Fald Creditorerne komme tilkort.

— **21.** Struensee bliver Maître des Requêtes i v. d. Lühes Stæd, Osten Geh:Raad og Minister ved det Udenlandske Departement med 4000 Rdr. Taffel-Gelder og Øresunds Told, som er alterum tantum⁴⁾. — Været hos Geh:Raaden.

— **23.** Besøgt Osten. — Guldberg besøgte mig.

— **24.** C. C. abs. Knuth: 1. Kongsbergs Skoleholderes Enker 2 Maaneders Gage efter Mændenes Død, 2. Reiser om Søndagene i Norge. — Kongen lader ved Struensee tegne Resolutioner paa Memorialerne.

— **26.** Osten faaer som Minister Geheime-Raads Rang.

— **27.** Været hos Geheime-Raaden. — Portefeullen kom ned: Fr. om Odels-Rættens udsat⁵⁾. Cancelliet skal give Forklaring om deres Forretninger og Sportler. — Cammer-Herre Rosenkrantz tog Afskeed.

— **28.** Været hos Rosenkrantz for at tage Afskeed, men fandt ham ei hiemme.

¹⁾ Nemlig til Indgaaelse af Ægteskab.

²⁾ Suhms Fader, Ulrik Fred. S., var død 1758, men Medaljen blev først slaaet 1770 (sml. Sorterups Fortegn. over Krebers Mønt- og Medaljesaml., Nr. 648).

³⁾ Udgik med Dato 27. Decbr. 1770.

⁴⁾ En lignende Notits om Ostens Udnævnelse er indført under 22. Decbr.

⁵⁾ Forordn. udstedtes 14. Januar 1771.

December 31. C. C. abs. Knuth: 1. Tydsk og dansk Prædiken i St. Mariæ Kirke i Bergen, 2. Reglement for Jægtefahrer i Bergen. — Conference-Commission anl. Kronens Giæld hoc ordine: Gähler, Rantzau, Osten, Schimmelmann, Haxthausen, Scheel¹⁾.

1771

Januar 2. Været hos Geh:Raaden. — Herskabet kom ind med Alle.

— 3. Portefeullen kom ned²⁾: 1. Odels-Fr. approberet, men indskrænket til 10 og 15 Aar, 2. Bhie og Fugl under Generalfiscalens Tiltale for falsk Vidnesbyrd, 3. I Ostens Bestalling³⁾ har Kongen udslættet det Ord: Rang med Geheime-Raad.

— 4. Løvenskiold er gaaet fra Forstanden. Hans Galenskab yttre sig i Jalousie, saa at hand jager alle Mennesker bort.

— 5. General-Post-Amtet gaaer af undtagen Paulli, Lange og Sturtz. Rheder faaer 1500 Rdr. Pension og Holm 500 Rdr. indtil hand kan blive emploieret.

— 7. C. C. abs. Knuth: 1. De Fattiges Væsen i Fyens Stift, 2. Cabinets-Ordre, at enhver i Collegier og Rætter skal tage Sæde efter Charge og Ancienneté. — Conseillets Gemak gjøres til rætte til Conference-Commissionen⁴⁾. Thronen borttages.

— 9. Portefeuille: Acten⁵⁾ skal uddeles som den tydske. Det forbliver ved vort Rescript om Conduite-Listerne⁶⁾.

— 10. Været hos Geheime-Raaden.

— 11. Bielcke bliver Marskalk hos Printz Friderich, som havde udbedet sig enten at faae Raben eller slæt ingen.

— 13. Et Lotterie oprettes til Hove.

¹⁾ Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. IV, 2, S. 162.

²⁾ nemlig fra Kabinettet.

³⁾ som Udenrigsminister.

⁴⁾ Jvfr. 31. December 1770.

⁵⁾ Jvfr. 18. December 1770.

⁶⁾ Kabinetsordre af 4. Decbr. 1770; sml. Kancelliskr. af 22. Decbr. 1770 og Kancellipromemoria af 12. Jan. 1771 (i Reskriptsaml.).

Januar 14. Portefeullen kom ned: Odels-Fr. efter Kongens Resolution, Fr. om 4 pC. skal ophæves, Statz-Physicus skal sidde i Magistraten, Saxtorff Accoucheur med 200 Rdr. af Stadens Cassa. — C. C. abs. Knuth: 1. Hovedlod om forbrudes i Westindien for Selv-Mord, 2. Sigt og Sagefald paa Strøegods, 3. Porto af Breve til Collegierne.

— 15. Societet præss. Hielmstjerne, Suhm, Klevenfeldt, Kofod Ancher, Horrebøw, Rottbøll, Berger, Brännike, Hee, Cappel etc. og Kratzenstein, som oplæste os med Hæftighed adskillige leges, som skulle foreskrives Societetet.

— 16. Staaet Fadder til Adresse-Comptoirets Buds Søn¹⁾ Matthis Worm Seerup i Runde Kirke. Biskop Rottbøll døbte det, Mad. Andersen bar det, Frøk. Kall holdt Huen. Fadderne vare Hielmstjerne og Aagaard.

— 17. Graahs Tienere tager Nøglen til Cancellie-Cassen af Graahs Chatol og stæler af Cassen 1120 Rdr., Stampe tilhørende. Hand sidder i blaae Taarn og actioneres af Ortwed. — Været paa Concert til Hove.

— 18. Gouverneur²⁾ Ahlefeldt gaer af og bliver Ober-Landdrost i Oldenborg.

— 21. C. C. abs. Graah: 1. Militaires Passer Paategning i Kiøbstæderne, 2. Adresse-Comptoir i Odense, 3. Kiøbenhavns Charta.

— 22. Brev til Justitiarius anl. Levetzaus, Baggers og Anchersens Paastand, at Ludvig Juel skulle sidde neden for dem³⁾.

— 24. Været hos Geh:Raaden. — Project om Cancelliets Forandring.

— 25. Været hos Geh:Raaden. Gehcime-Raaden gav mig sit Portrait.

— 26. Statholderen⁴⁾ faaer sin Afskeed.

— 27. Reenskrevet Svaret til Kongen om Cancelliets Indretning. Det første Afskrift var jeg saa vanhæddig at slaae

¹⁾ Barnets Forældre var efter Kirkebogen: Jens Christophersen Haarup og Petrine Christiane Seerup.

²⁾ i København. Om Conrad Vilhelm A. sml. Bobé, Slægten Ahlefeldt VI, 71 ff.

³⁾ nemlig i Højesteret. Brevet indført i Kancelliets Brevbog. Jvfr. 15. Februar.

⁴⁾ ∴: Jacob Benzon, Statholder i Norge.

Blekhornet over, saa jeg maatte skrive det om og dertil medgik det meeste af Dagen.

Januar 28. Været paa Concerten til Hove med Stampe om Aftenen. — C. C. in pleno: 1. Nykiøbing Jorders Deeling, 2. 3000 Rdr. aarlig Afgift af Byefogd-Tienesten i Christianstad paa St. Croix.

— 29. Portefeullen kom ned: Grev Thott bliver Skoleherre, om hand vil, paa Herlufsholm. — Været til Hove om Middagen. Oxe uddeelt og Viin sprang, Ducater, Kroner og Tomarker udkastede. Gähler, Rantzau, Brandt og Struensee, Mad. Schimmelman, Grevinde Holst og Mad. Gähler fik Dronningens Orden.

— 30. I Gaar Aftes løb Gourmand¹⁾ paa Kongen og stødte ham om, saa at hand besvimeede, men kom sig dog Gud skee Lov strax.

Februar 1. Været hos Geheime-Raaden.

— 3. Ober-Hof-Mesterinden²⁾ var fra Geburtsdagen af forbudde at gaae ud af sit Kammer, men i Gaar fik Frihed. — Siden Bülow (den tykke)³⁾ reiste Kongen op⁴⁾ og rev sine Manchetter derved i tu, gav Dronningen ham et Par andre i en Guld-Daase.

— 4. C. C. in pleno: 1. Bergens Handel, 2. Borgerbreve til Skippere i Norge paa Landet, 3. Bromænd og Havnefogder tages blant Skippere i Kiøbenhavn, 4. Revisio actorum ophæves i det Tydske Cancellie.

— 5. Alle Mortens Penge bleve ham i forige Uge frastiaalne, formodentlig af Morten Jørgensen.

— 7. Svar fra Kongen anl. Cancelliets Plan⁵⁾. — 3 Kabinets-Breve anl. 1. Fr. om Supplicantere, 2. Specification paa Skifter og Falliter, 3. Delinquenter under Action.

— 8. Portefeullen kom ned. Kiøbenhavns Carta skal stikkes i Kobber.

¹⁾ en stor Hund af det danske Slags, Kongen tilhørende (Gude).

²⁾ Margrethe v. d. Lühe.

³⁾ Kammerherre F. L. E. Bülow (Staldmesteren) var jævnlig om Kongen men der var ogsaa flere Kammerjunkere af Navnet Bülow.

⁴⁾ Jvfr. 30. Januar.

⁵⁾ Om Cancelliets Omordning sml. Vejled. Arkivregistraturer I, 121 ff

Februar 10. Etatz-Raad Nissen¹⁾ dør Kl. 6 om Morgenen. — Faaet Smagens Portefeuille og bortsendt den d. 11te.

— **11.** Kongen er paa Amager²⁾. — C. C. abs. Aagaard, som har Podagra: 1. Stemplet Papir for Fogder til Bøders Inddrivelse, 2. Ridefogders og slige Betienteres Fehrdage, 3. Præcaution mod Pesten.

— **12.** Min Kone besøgte Mad. Guldencrone og blev skammelig imodtaget.

— **13.** Cabinets-Ordre, at ingen Laquay maae foreslaaes til offentlig Betiening. — Haxthausen og Willebrand skulle sætte Søe-Etaten paa en anden Fod.

— **14.** Warnsted faaer sin Afskeed med 800 Rdr. og bliver Second-L:t ved Dragounerne.

— **15.** Portefeullen kom ned: Juell skal sidde neden for Levetzau og Anchersen³⁾, Graahs Tienere skal actioneres, Tilladelse at ægte Kones Stifdatter.

— **16.** Paa Torris Concert⁴⁾ om Eftermiddagen.

— **17.** Været hos Geheime-Raaden.

— **18.** C. C. abs. Aagaard: 1. Land-Soldater i Norge bruges til Land-Værn, 2. Bryggernes Overmaal ved Malingen⁵⁾.

— **19.** Reenskrevet Planen til Cancelliet.

— **20.** Warnsted faaer 200 Rdr. Tillæg og beholder sin Stald-Mester-Gage til May. — Paraden begynder Kl. 11.

— **21.** Portefeullen kom ned: 1. Fasmer⁶⁾ skal uden

¹⁾ Hans Nicol. Nissen, Viceborgmester i Kbhvn. Ærestrin i Adresse-avisen 1771, Nr. 23, Gravskrift i Nr. 28.

²⁾ 11. Februar var Fastelavnsmandag.

³⁾ Jvfr. 22. Januar.

⁴⁾ paa Bryggernes Lavshus (i Raadhustrædets Selskab).

⁵⁾ Efter Forordn. af 13. Juni 1755 skulde Bryggerne under en Straf af 50 Rdr. til hver Brygning tage 14 Tdr. Malt med rigtigt Maal, men da Konsumptionsforordn. af 31. Decbr. 1700 satte Straf for hver $\frac{1}{2}$ Skæppe, som der ved Eftermaaling befandtes at være ud over de akcisede 14 Tdr. og da det var aldeles umuligt, naar en Kornvare udmaaltes to Gange, begge Gange at faa nøjagtig det samme Maal, saa var Bryggerne idelig udsatte for Bøder. Herpaa ønskede Lavet raadet Bod og det bestemtes bl. a., at Undermaal skulde dækkes ved Hjælp af et paa Maltmøllen indrettet Forraadskammer. Overmaal kunde saa ikke forekomme (D. K. Supplikprot. 1770 II, Nr. 1605).

⁶⁾ Den ældste Borgmester i Bergen, Danckert Petersen Fasmer, beskyldtes for ved alle Lejligheder, endog offentlig og for Retten, at insultere sine Kolleger og tillige at have konciperet vitterlig urigtige Memorialer; Be-

Lov og Dom afsettes, 2. Ingen Forestilling om dem, som sidde i Tugthuset, 3. Høieste Ræt de sædvanlige.

Februar 24. Jessen angiver Biskop Harboe, at hand ei kom i Kirke-Inspectionen; Bispen faaer ved Schumacher en Reprimende fra Kongen, at hand eege[n]mægtig har afholdt sig fra de ham anbefalede Forretninger og at hand herefter som før skulle komme der.

— 25. C. C. in pleno: 1. Regiments-Staben forlægges fra Randers til Aarhus, 2. Commandanten Sames skal forestaae Renovationen i Kiøbenhavn, 3. Almanakkens Indretning efter Festernes Afskaffelse, 4. Markeder i Nysted. — v. d. Lühe, Braem og Stampe Dommere ved Tall-Lotter[iet]. — Concept til en Forestilling til Kongen fra Societetet. — Portefeuille: Fr. om Memorialer underskrevet.

— 27. Jessen skriver til Bispen, at siden hand igien indtræder i Kirke-Inspectionen, som formodentlig maae være i Følge af Jessens Forestilling, saa ville han skikke ham den Kgl. Ordre at føre til Protocols¹⁾. — Om Aftenen til Aagaards med Bispen og Bispinden, Borch og A. P. Bartholin.

Marts 1. Gähler var paa Springet at faae sin Afskeed, men det blev got igien.

— 4. C. C. in pleno: 1. Tingenes Forandring i Nordlandene, 2. Quarantine-Huus, 3. Lægds-Equipages Anskaffelse i Norge, 4. Sorøe Academister.

— 6. Portefeuillen kom ned: 1. Fasmer²⁾ skal afsettes uden Lov og Dom, 2. Lunding skal have Uræt og Placaten om ulydige Børn ophæves³⁾. NB. Fr. om Supplicantere⁴⁾ skal indrettes efter det Tydske Cancellies.

skyldningerne mod ham bekræftedes fra alle Sider (D. K. Supplikprot. 1770 II, Nr. 602, og 1771 I, Nr. 210).

¹⁾ Jvfr. 24. Februar.

²⁾ Jvfr. 21. Februar.

³⁾ Der sigtes til Plakaten af 9. Jan. 1741, hvorefter Forældre havde Ret til at sætte deres Børn i Tugthuset. Raadmand Lunding var Administrator for Møens Tugthus og havde tilbageholdt en ung Mand, som efter Faderens Ansøgning ved kgl. Resol. 1765 blev indsat i Tugthuset for adskillige Skarnsstykker; ved en ny kgl. Resol. 1767 blev det tilladt at løslade ham, men Forældrene fordrede ham ikke frigivet og betalte vedvarende for hans Ophold. Han undveg saa 1770 og klagede nu over Lunding. Cancelliet fandt Klagen ubeføjet, da Tugthuset ikke kunde løslade ham uden Forældrenes Begæring (D. K. Rotuli over Forestillinger 1770—73, Fol. 57).

⁴⁾ Sml. Forordn. af 3. April 1771.

Marts 7. Høieste Ræt. No. 113. Christen Taraldsen Wormnæss (Uldal) c. Ole Knudsen (Bang). Ole Knudsen var Eiere af Gaarden Wormnæss, som Christen Taraldsen havde bygset. Da nu Ole Knudsen efter Lov og Dom blev udkastet af den Gaard, hand selv paaboede, og tilbød sin Eed at være Boeslids-Mand, blev Christen Taraldsen ved alle Rætter tildømt efter N. L. 3—13 § 1 at gjøre Gaarden ryddig for Ole Knudsen imod Bygselens Tilbagegivelse og Aabodens Erstatning samt Omkostninger for Høieste Ræt 80 Rdr. og 29 Rdr. til J[ustits]-C[assen]. Assessorerne vare 21: Thott, Knuth, Juell-Wind, Braem, Stampe, Brandt, Luxdorph, Hielmstjerne, Klevenfeldt, Valeur, Suhm, Weyse, Kofod Ancher, Hoppe, Seidelin, Reiche, Sevel, Cortsen, Levetzau, Bagger, Anchersen. — Ansagt til Taffels, men undskyldte mig.

— 8. Steuer-Commissionen siger Geh:Rd. Rosenkrantz 18/m Rdr. op, hvorover hand reiser til Byen.

— 10. Geh:Rd. Rosenkrantz og Thygesen talte med mig om Aftenen.

— 11. C. C. in pleno: 1. Indquarteerings-Commissionen i Bergen, 2. Fogderne maae bruge slæt Papir i Sager anl. Bøders Inddrivelse, 3. Jfr. Byssings Fundatz til fattige Enker¹⁾. — Spiist om Middagen til Geh:Raad Juells med heele Høieste Ræt.

— 13. Ved denne Vind ligger Iisen saa høit ved Fyen, at ingen kand komme over. 4 Hamborger-Poste fattes og Post-Amtet har ingen fleere Sække.

— 14. Portefeuille: En Fr., at ingen maae for Tyverie dømmes fra Livet²⁾.

— 15. Besøgt Geh:Raaden. — Kiørt ud at bese de botaniske Hauger paa Amalienborg med Friis.

— 16. Cabinets-Ordre om Execution hos de Store³⁾.

— 17. 3 Hamborger-Poste kom. — Tunis bryder Freden med os.

— 18. C. C. abs. Graah, som er syg: 1. Characteriseredes Forum i Westindien, 2. Inspection ved Angels Legatum, 3.

¹⁾ Sml. Hiort-Lorenzens Legatrepertorium VI, 226.

²⁾ Forordn. af 27. April 1771.

³⁾ Sml. Plakat af 8. April 1771.

Snækjørsele her i Byen. — Hielmstiernes yngste Datter Ane dør om Aftenen Kl. 7¹).

Marts 20. Resolution anl. Cancelliet: Jeg, Schumacher, Dons og Hoyer blive Deputerede; Resten gaar af. I Tydske Cancellie blive Steman, Schütze og Hennings Deputerede og Carstens Ober-Procureur; Resten gaar af. — Schumacher og Stampe vare hos mig. — Ild løs paa Hospitalet.

— 21. Været hos Geh:Raaden.

— 22. Det nye Cancellie var hos mig. Skrevet en Forestilling om at beholde Aagaard [tilføjet senere:], underskrevet og opsendt Dagen efter.

— 23. Fulgt Frøken Hielmstjerne til Jorde. — Cammerherinde Schindel dør²).

— 24. I Gaar fik Ober-Hof-Marskalken Brev, at hand skulle blive med 3000 Rdr. og fleere Vilkor. I Dag, da Herskabet drog til Charlottenlund, fik hand sin Afskeed. — De 3 Hof-Præster Cramer, Janssen og Schönheider gaae af³).

— 25. C. C. abs. Graah: 1. Almanakkerne, det danske Magazin og Universitetet⁴), 2. Privilegier for Steenkull paa

¹) Anna Kirstine Hielmstjerne, f. 2. April 1758 (sml. Adresseavisen 1771, Nr. 50).

²) Christiane v. Schindels Dødsdag opgives i Biogr. Lex. (XV, 142) til 24. Marts; ligeledes i Adresseavisen 1771, Nr. 49.

³) Dette blev atter gjort om (jvfr. 27. Marts); Cramer blev afskediget, Schönheider overgik i andet Embede, medens H. F. Janson blev siddende. Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. IV 2, Henv. S. 18.

⁴) Nicol. Chr. Høpffner havde andraget om, at det Privilegium paa Almanakkers Trykning, som han mod en aarlig Afgift hidtil havde haft, maatte ekstenderes paa hans Arvinger imod at betale en aarlig Sum til den kgl. Opfostringsstiftelse. Da dette Privilegium i Følge kgl. Reskript af 19. Marts 1751 ved Høpffners Død skulde tilfalde Det kgl. Danske Selskab mod en aarlig Afgift til Universitetet og Videnskabernes Societet, søgte Langebek at gøre dette Krav gældende, da Fortsættelsen af Danske Magazin beroede paa den Fordel, man kunde vente af Privilegiet (Udgivelsen var iøvrigt forlængst gaaet i Staa). Professorerne derimod hævdede, at Universitetet alene burde lade skrive og trykke Almanakker, og de skulde da efter Høpffners Død gøre Forslag om, hvorledes Fortjenesten ved Almanakkerne kunde anvendes til de astronomiske og matematiske Videnskabers Fremme. I Overensstemmelse hermed forestillede Cancelliet, at Privilegiet efter Høpffners Død maatte hjemfalde til Universitetet paa de tilbudte Vilkaar og imod aarlig at betale 200 Rdr. til Magazinet, naar Udgivelsen atter kom i Gang. Herpaa resolverede Kongen: Diese Sache soll ausgesetzt bleiben bis d. Universitet regulirt wird (D. K. Rotuli over Forestillinger 1770—73, Fol. 68).

Bornholm, 3. Sessionen i Norge befatter sig ei med at anvise Bønderkarle Tieneste, 4. Christiansands Marker, 5. General-Krigs-Commissaires Forum i Norge. — Faadet et uefterrættelig Svar fra Kongen om Aagaard, som besøgte mig om Eftermiddagen. — v. d. Lühe gaaer af fra Ober-Præsident-Chargen og Grev Holstein fra Tundern kommer i hans Stæd. — Resevitz, Ryberg og Lunding faae Ordre at støbe Waysenhuset, det Fattiges Væsen og Opfostrings-Huset tilsammen. — v. d. Lühe bliver Ordens-Secreterer. — Portefeuillen kommer need: Rottbøll bliver indtil mellem Paaske- og Pintzedag, Placaten om Snee ei underskrevet, da det skal skee uden Paalæg.

Marts 26. Cammer-Frøken Eiben gaaer af med 300 Rdr. aarlig og Frøken Wedel med 1500 Rdr. eengang for alle. — De nye Deputerede vare om Eftermiddagen paa Cancelliet for at eftersee Indretningen.

— 27. Det skal være omgiort med Hof-Præsterne¹⁾. — Svar fra Kongen, at Aagaard er Depeche-Secreterer og skal være med i Deliberationerne.

— 28. Herskabet communicerer hos Qvist.

— 29. Hellig-Giæstes Kirke. Stud. Bertel Friis, fød i Naschou. Uordentlig, hastig Udmæle og derfor uforstaaelig. Kunstler lidt paa Smagen. — Samling hos mig anl. Cancelliets nye Indretning, præsentere Aagaard.

— 30. Fulgt Cammer-Herinde Schindel til Jorde. Faderen²⁾, Fogh og Clausen, hver med en Søn, Hoppe med mig. — Efter Ordre ved Wegener blev Schönheider bragt i Forslag til Runde Kald.

— 31. Besøgt Geheime-Raaden.

April 1. Brev fra Bielke, at de Deputerede, som ellers ingen Rang have, skulle rangere med de andre Etatz-Raader, neml. No. 9 i 3die Classe.

— 2. Forandringen iværksat med Søe-Etaten. — C. C. abs. Graah: Anstalter mod Pesten. — Laant 500 Rdr. af Suhm. — Oprør blant Huusmændene i Woydas Amt³⁾, som ei ville

¹⁾ Jvfr. 24. Marts.

²⁾ Christiane Schindels Fader, Kommandør-Kaptajn Fr. Jørgen Lee-gaard, var død 1763; Luxdorph mener maaske hendes Mand, Conrad Schindel, der fulgte med en af Sønnenne.

³⁾ F. L. v. Woyda var Amtmand over Skanderborg og Aakær Amter.

betale Extraskat. Ordre til Hoved-Mændenes Arrest i A[a]rhuus.

April 3. Magistraten faaer Bud ei at møde paa Raadstuen. Suhr, Lunding, Schiøtt og 9 af de 32 Mænd forsamles der med den nye Ober-Præsident. — Portefeullen kom ned: Schönheider Præst til Runde Kirke, Fr. om Memorialer og Ægteskaber¹⁾ underskreven, Brev fra Struensee, at Hofretten skal paadømme Magistratens Sager.

— 4. Samling hos mig. Concepten til Forestillingen approberet.

— 5. Placat fra den nye Magistrat.

— 8. C. C. abs. Graah: 1. Skifter efter Portugiis-Jøder, 2. Skifter paa St. Thomas i Westindien. — Portefeullen kom ned: Placaterne om de Stores Gield og Indsettelse i Tugthuset²⁾ underskreven, Fr. om Tyverier approberes. De residerende Capellaners Tall formindskes.

— 9. Grov Besøgelse af Beringskiold³⁾.

— 10. Borneman bliver Politimester.

— 13. Reglementet blev mig bragt ved Schumacher. Jeg 2000 + 300, Schumacher 1600 + 500 Rdr., Dons 1600, Høyer 1000, Aagaard 1500 Rdr. = 500 + 100[0] Rdr., Bork 500 Rdr. Hielmstjerne sørges for ved Høieste-Ræt, Grev Holst gaaer reent ud og faaer intet, Graah faaer 1000 Rdr. og Smit 400 Rdr. Pension. Brock 200 Rdr., Debes skal emploieres, Niels Brun gaaer til Høieste Ræt, de 2 andre⁴⁾ bliver. Instructionen expederes af Cabinettet, de Deputerede faae ingen Bestalling.

— 15. C. C. abs. Graah: Reens-Dyrene i Findmarken, hvordan arves. — Det nye Cancellie-Collegium var samlet hos mig om Eftermiddagen.

— 16. Portefeullen kom ned: Laurvigs Creditorers Ansøgning reguleres af det nye Cancellie-Collegium, siden Grevinde Laurvig her var glemt.

— 17. Berregaard var her og tog Afskeed. — Jessen og

¹⁾ 3: Ægteskaber mellem nærbeslægtede.

²⁾ Ved Plakaten af 8. April ophævedes den tidligere Forældre tillagte Ret til at sætte deres Børn i Tugthuset. Jvfr. 6. Marts.

³⁾ Gude antager, at Aarsagen til dette Sammenstød mellem Luxdorph og Beringskjold har været en til Kancelliet indgaaet Klage over hans Affærer paa Møen. Jvfr. 17. Maj.

⁴⁾ nemlig Kancellibude.

Bartholin vandt deres Sag ved Høieste Ræt. — Magistratens Regnskaber revideres af 4 Borgere, Sevel og Anchersen skal være Decisores.

April 18. Beretning med den norske Post, at i Strand-Gaden i Bergen er d. 2. Aprilis ved Ildebrand, som begynte Kl. 3 om Morgenen og varede til Kl. 11^{1/2}, i Strand-Gaden, hvor de rigeste Kiøbmænd boe, afbrændt 110 til 120 Gaarde med Pakhuuse.

— **19.** Communiceret Petersens¹⁾ Indberetning om Bergens Ildebrand til Struensee. — Mellem Kl. 11 og 12 blev fra Slots-Altanen udkast Porcellains-Dukker, Ildskuffer, Bøgger, Noder etc. Der var over 400 Mennesker samled. Hver løb med sit.

— **20.** Cancellie-Instruxen og Betienternes Bestallinger underskrives.

— **22.** C. C. formodentlig det sidste gamle, abs. Graah: 1. Anstalt mod Pesten, 2. De, som ei ere Adel, kand komme paa Sorøe Academie.

— **24.** Cabinets-Ordre fra Struensee, at Renovationen, Brand- og Vand-Compagniet, Indqvarteerings- og Trottoir-Commissionen skal alt høre under Magistraten som oeconomicke Ting.

— **25.** Besøgt Geheime-Raaden. — Den unge Ober-Hof-Marskalk Moltke dør pludselig²⁾.

— **26.** Tvende Skibe ankomme fra Bornholm. — Cabinets-Ordre, at Jurisdictionen i Kiøbenhavn skal forandres og Cancelliet derom giøre Forslag.

— **27.** En Guld-Mine opdages paa St. Croix.

— **29.** C. C. in pleno, jeg refererede: Grev Thotts Pro-Memorier om de astronomiske Observatores³⁾. — Nielsen faaer sin Afskeed med 1000 Rdr. Pension.

— **30.** C. C. in pleno, Schumacher refererede. — Nu trækker Vagten op Kl. 9.

Maj 1. Ordre, at der skal bedes for Dronningens Svanger-

¹⁾ Stiftamtmand Chr. Petersen.

²⁾ Chr. Fred. Moltke døde 5. April. Rygtet gik, at han var bleven for-givet af sin Hustru Ide Hedevig Buchwald og hendes Elsker Carl Adolph v. Plessen, som hun derefter ægtede. Jvfr. 13. December 1785.

³⁾ Thotts 3 Promemorier refereres i D. K. Supplikbog 1771 1 A, Nr. 18.

skab. — Stads-Raadets Placat, at alle Begravelser skal skee om Natten mellem Kl. 1 og 6. — Været i Selskabet hos Schlegel med Nielsen, Guldberg og Cramer. — Hos Geheime-Raaden om Formiddagen.

Maj 2. C. C. in pleno, Dons refererede. Hoyer ref. Geh: Raad Schacks Ansøgning om at kaldes Schack-Rathlou. — Wilhelm blev færdig med at sætte Stempel paa mine Bøger.

— 3. Portefeuillen kom ned: Aarijs Bevilling skal til-sidesættes¹⁾. — Efter Generalitetets Forestilling bleve Prøik og Buschman og Dahl afsatte, og om de 2 første end kunde justificere sig, skal det dog blive derved. Nogle meene det er, fordi de ei have skaffet Steene til Veiene, andre fordi de ansees som Autores til et Brev fra Bønderne i Magazinet²⁾. — Scheel Plessen bliver Amtmand igien.

— 6. C. C. in pleno, jeg refererede. Leiermaals-Bøder ophøre, alle Børn døbes som ægte. — Været i Hansens Sterboe, hvor Justitz-Raaden indgav et impertinent Pro-Memoria.

— 7. C. C. in pleno, Schumacher refererede.

— 8. C. C. in pleno, Dons refererede. — Portefeuillen kom ned: 1. Hvad Penge Kongen ei skriftlig har destineret, gaae indtil videre ind i Academiets Cassa³⁾, 2. Over den norske Bonde, som har talt om Kongen, skal gaae Dom⁴⁾.

¹⁾ Peder Ebbesen Aarij var bleven narret ved Købet af et Hus i Kbhvn. og havde betalt det med omtrent den dobbelte Værdi. Hans Kone fik af den Grund Bevilling til at lade ham erklære umyndig og at Handelen skulde være ophævet. Sælgeren klagede, men Kancelliet mente, at Bevillingen, der var udstedt i Følge Lovens 3—17—1 for at redde Familien fra Ruin og fordi Manden maatte antages den Gang ikke at have været ved sin Fornufts fulde Brug, burde opretholdes. Men den kgl. Resolution gik imod denne Indstilling; Sagen skulde gaa Rettens Vej (D. K. Rotuli over Forestillinger 1770—73, Fol. 75).

²⁾ Luxdorph mener formodentlig »Magazin for patriotiske Skribentere« (1771). Heri findes en Række Indlæg om Landboforholdene (i Numrene 23—44).

³⁾ Kongen havde nemlig ved *mundtlige* Tilsagn til Kancelliets tidligere Oversekretær, Otto Thott, Tid efter anden skænket forskellige Summer til videnskabelige Formaal, bl. a. til astronomiske Observatores (jvfr. 29. April), og efter disse Tilsagn var der allerede gjort adskillige Anstalter (D. K. Rotuli over Forestillinger 1770—73, Fol. 77).

⁴⁾ Ole Jonsen Tronsøfne blev dømt paa Ære og Boslod, men benaadedes; under Optrædelsen af Ekstraskatten havde han forløbet sig og var bleven sat i Arrest.

Maj 9. Fundatzen for Maler-Academiet skal expederes paa Dansk og Tydsk fra Cancelliet. — Portpengene ere ophævede.

— **10.** Været til Herrens Bord. Studiosus Holm prædikede. Intet sønderligt Mæle, Prædiken kort og ej udarbejdet. — Atter Altan¹⁾.

— **11.** Været hos Geheime-Raaden. — C. C. in pleno, Hoyer refererede.

— **13.** C. C. in pleno, jeg refererede. — Skrevet et Pro-Memoria til Aggerskou om mit Comptoir. — Etatz-Raad Kønneman dør²⁾.

— **14.** C. C. in pleno, Schumacher refererede. — Afgiort med Comptoirernes Indretning paa Cancelliet.

— **15.** Matroserne skulle arbeide om Søndagen.

— **16.** C. C. in pleno, Dons refererede.

— **17.** Portefeullen kom ned. — Beringskiold beegnede mig med brutalité paa Cancelliet³⁾.

— **18.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.

— **20.** Udlæst Suhms Bog om Odin⁴⁾.

— **21.** Skrevet et Pro-Memoria om Arnæ Magnæi Legatum. — Paategnet Schlegels Regnskaber⁵⁾.

— **22.** Garden til Hest afskaffes, ligeledes de Comitterede ved Fridrichs Hospital. 9 Generaler faaer Afskeed. — Guldberg besøgte mig.

— **23.** C. C. in pleno, Dons refererede. Forordning om Jurisdictionerne⁶⁾ og den om Leiermaals-Bøders Ophævelse⁷⁾ gik op⁸⁾. — Waysenhuset casseres og dets Fond gives til de Fattiges Væsen.

— **24.** Portefeullen kommer ned: Fheman skal give 50 Rdr. aarlig til sin Kones Barns Underholding⁹⁾.

¹⁾ Jvfr. 19. April.

²⁾ Forhenv. Borgmester i Kbhvn. Herm. Henr. Kønemann døde 11. Maj i sit 79. Aar (Adresseavisen 1771, Nr. 76).

³⁾ Jvfr. 9. April.

⁴⁾ Om Odin og den hedniske Gudelære (Kbhvn. 1771).

⁵⁾ ∴ Smagens Selskabs Regnskaber.

⁶⁾ ∴ Forordn. om Hof- og Stadsretten i Kbhvn. af 15. Juni 1771.

⁷⁾ Forordn. af 13. Juni 1771.

⁸⁾ til Kabinettet.

⁹⁾ Justitsraad Peter Fehmanns Kone, Anne Marie Hansen, havde forlangt Skilsmisse og faaet den (3. Maj 1771); deres Barn tog hun med og forlangte nu 150 Rdr. aarlig til dets Underhold. Cancelliet indstillede, at Manden maatte fritages, men Kongen bestemte, at han skulde udrede 50 Rdr.

Maj 25. C. C. in pleno, Hoyer refererede. Sames skal til Norge. Steuer-Commissionen skal betale 100/m Rdr. strax og 12/m maanedlig til Kongen.

— 26. Været i Biskop Rotbølls Bispe-Ordination.

— 27. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede: 1. Om Penge til Lande-Veiente paa Roskilde Amt, 2. Begravelser i Sorøe Kirke, 3. Iisens Vækning mellem Stælland og Møen.

— 28. Alle Generaler have for nogen Tiid siden faaet deres Afskeed.

— 29. Vor Forestilling kom ned¹⁾. Kongen var vel tilfreds med samme, dog nogle Punkter skulle i agt tages, som implicerede en Slags Contradiction.

— 30. Portefeullen kom ned. Straf for Horerie ophæves. — Grev Holst, Oeder, Rothe og Just.-Rd. Struensee blive Deputerede i Finance-Collegio med 3000 Rdr. Gage.

— 31. C. C. in pleno, Dons refererede og Hoyer. — Scheel faaer Tønder Amt, og Paulli 1000 Rdr. Pension.

Juni 1. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede: 1. Steen til Roskilde-Veien, 2. Piibere og Trompeter paa Bornholm frie for Byens Bestillinger, 3. De 180 Rdr., som Staden aarlig betalede til Stok-Huset, ophøre.

— 3. Udlæst Histoire du bas Empire T. XIII.

— 4. Besøgt Geheime-Raaden. — Parapheret Forordningen og Reglementet om Hof- og Stads-Retten²⁾. — Spiist om Middagen hos Aagaard med Johan Eichel og underskrevet Justes Skifte-Act.

— 5. Portefeullen kom ned. Forestillingen anl. Comaarlig til Barnet. Efter Struensees Fald forklarer Fehmann (1773), hvorledes det gik til med Skilsmissen. Han havde været gift i halvfjerde Aar da det skete, at hun (fordi han selv var syg) i et fælles Anliggende kom til Struensee, som roste hendes Ungdom og Skønhed og foreslog hende at søge Tilladelse til at lade sig skille fra den gamle Mand. Peter Fehmann var den Gang henimod 70 Aar gammel. Hustruen var forøvrigt illegitim Datter af Frederik den Femte og oppebar en Pension af Partikulærkammeret, hvori Peter Fehmann efter bedste Evne søgte at faa Part (D. K. Rotuli over Forestillinger 1770—73, Fol. 83 og 443, samt 1. Depts aabne Breve 1771, Nr. 1).

¹⁾ Det er vanskeligt at afgøre, hvilken Forestilling Luxdorph sigter til, da der at dømme efter Paategningerne paa Rotuli ikke er nedkommet Forestillinger fra Kabinettet mellem 24. og 30. Maj. En enkelt Forestilling kan dog være kommet ned Dagen før, og man kunde da tænke paa den om Hof- og Stadsretten (jvfr. 23. Maj).

²⁾ Udgik under 15. Juni 1771.

missoriers Forkortelse approberet. Derved fandtes en tydsk Oversættelse af Extracten. — Været med min Kone hos Glud, som var haardt syg.

Juni 6. Fr. om Leiermaals-Bøder gik op. — Udlæst Wielands neuer Amadis¹⁾. — Besøg af Erichsen, som er bleven Comitteret i Cammeret tillige med Etatz-Raad Hofman. Justitz-Rd. Hansen Archivarius samt Cancellie-Raad Møller²⁾. Schimmelman afgaaer fra Commerce-Collegio. — Kongen reiser til Hirschholm.

— **7.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. Mag. Hammer, som ville været Mathematicus i Odense, bliver Secreterer i Cammeret.

— **8.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. Rang-Disputen i Skifte-Rættten med Suhm afgjøres derved, at hand træder ud af Rættten. — Cabinets-Resolutionen³⁾ om Cammeret trykkes. — Udstæd min Obligation til Suhm paa 500 Rdr.

— **11.** Kongen kaster ud paa Hirschholm ligesom i Byen, hvilket Bønderne veed at fortælle om⁴⁾.

— **13.** Portefeullen kom ned. Mad. v. d. Maase faaer sin Frihed⁵⁾.

— **14.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede: Christiansands Byes Markers Deeling. — Været til Grev Thottes Cammertieneres⁶⁾ Bryllup, som stod i Huuset. Lemming viede dem. Der var Mad. Desmercières, Frue Weyse, Sevel, Suhm og Fruer, Hielmstjerne, Frue og Datter, Stampe.

¹⁾ Leipzig 1771.

²⁾ Chr. Fred. Hansen blev Archivarius i Danske Kammer, Otto Fred. Møller i Norske Kammer.

³⁾ Kabinetsordre af 6. Juni 1771.

⁴⁾ Jvfr. 19. April og 10. Maj.

⁵⁾ Etatsraad og Landsdommer paa Fyn, Fred. Chr. v. d. Maase, havde med kgl. Tilladelse ladet sin Hustru Charlotte Amalie, f. v. Holstein, indsætte til midlertidig Forvaring i Tugthuset i Altona, fordi hun var forfalden til umaadelig Brændevinsdrik og plyndrede Huset i den Anledning. Hendes Moder, Enkemajorinde Ursula Margr. v. Holstein i Estvadkloster, klagede over Svigersønnen, der ogsaa var villig til at lade hende tage sin Datter til sig og endda yde hende en aarlig Sum, men Kancelliet fandt, at det var bedst hun blev i Tugthuset indtil videre. Den kgl. Resolution gik imod denne Indstilling, da ingen mere, efter den nylig (8. April 1771) udstedte Plakat, kunde sættes i Tugthuset uden at være lovlig dømt (D. K. Rotuli over Forestill. 1770—73, Fol. 89, og Supplikprot. 1770 I, Nr. 695).

⁶⁾ Hans Navn var vistnok Valentin Henriksen Bing.

Juni 15. C. C. in pleno, jeg og [Schumacher]¹⁾ refererede. — Faacet af Seidelin 175 Rdr. for Bartholins Alimentation.

— **16.** Nye Indretning ved Banquen.

— **17.** Forordningen om den nye Jurisdiction²⁾ saavel som Reglementet var nedkommet med nogle faae Forandringer, neml. Treschow og Hagerup vare udslættede, formodentlig fordi de skal i Høieste Ræt. Derimod var Dietrichs³⁾ og Heger indsatte. — I Berregaards Sterboe afgjort, at de 2000 Rdr. Beholding skulle gaae til Handverkere Regninger.

— **18.** Af Seidelin Alimentation for Bartholin 175 Rdr. og til hans Udgifter 300 Rdr.

— **19.** Glud dør om Eftermiddagen, just da der holdtes Consistorium, og strax blev Broe kaldet i hans Stæd⁴⁾. — Magistraten faaer Ordre at udsee Begravelses-Stæder tæt ved Havbredden.

— **20.** Det Tydske Cancellie communicerer det Danske efter Befaling, at 1. Enke maae ægte Mands Broder, 2. Adulter adulteram ducere potest, 3. Adultera non debet damnari ad cœlibatum.

— **21.** C. C. in pleno, Dons og Høyer ref. — Været paa Mag. Balles Disputatz paa Borchens Collegio. Den unge Cramer og Petersen opponenter og Inspector Collegii Walckendorphiani Suhr ex auditorio. — Portefeullen kom ned: 1. Inquisitions-Commissionen skal legges under den almindelige Ræt, 2. Blodskam med Broder og Søster straffes med $\frac{1}{2}$ Aar[s] Tugthuus.

— **22.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. — Fulgt Glud til Jorde om Morgenen Kl. 5. — I Gaar blev Reiersen paa Holmen⁵⁾ suspenderet og Takkelase-Mesterne

¹⁾ I Orig. staar *Suhm*, men det er ganske øjensynligt en Skrivfejl. Som det fremgaaer af Luxdorps Notater plejede i denne Tid de to deputerede for Kancelliets 1. og 2. Dept. (Luxdorph og Schumacher) at referere afvekslende med de to deputerede for 3. og 4. Dept. (Dons og Høyer). Foruden disse fire havde kun Generalprokurøren Henrik Stampe Sæde i Kancellikollegiet. A. A. v. Suhm havde i en fjern Fortid været Sekretær i Kancelliet, men var nu Højesteretsassessor og fik kort efter (25. Juni) Udnævnelse som Assessor i den nys oprettede Hof- og Stadsret.

²⁾ ∅: Hof og Stadsretten.

³⁾ Jvfr. 26. Juni.

⁴⁾ som Klokker ved Frue Kirke.

⁵⁾ Fred. Reiersen var Holmens Chef.

Thurah og Hammeløv afsatte. — Struensee faldt forleden Dag af Hesten og slog sin Arm af Ledd.

Juni 26. Portefeullen kom ned: Dietrichs skal i Høieste Ræt og Falbe i hans Stæd Assessor i Hof-Retten.

— **28.** C. C. in pleno. Dons og Hoyer refererede.

— **29.** Antaget Stud. Suhr til Volontair¹⁾). — C. C. in pleno. Jeg og Schumacher refererede.

— **30.** Søllerød Kirke, Hr. Dreyer. Et uægte Barn døbt med Ceremonier.

Juli 1. Spiist med Suhms og Jfr. Treschov hos Guldberg og besæet den prægtige Fredensborg Have, i sær ere de tvende Marmor-Løver fra Carthago forundringsværdige. Om Eftermiddagen havde vi Audiance hos Dronningen. — Sporon bliver Pagernes Hofmester i Jacobis Stæd.

— **3.** Portefeullen kom ned: Daniel Kyses Sag²⁾) skal forfølges ved Lands Lov og Ret; udsat med Professoraternes Bortgivelse ved Sorøe og Odense.

— **4.** Taget Afskeed med Geh:Raaden, som reiser i Morgen. — Cabinets-Ordre, at Schumacher, Steeman og Struensee skal sætte Grændser mellem Cancelliet og Cammeret, til hvilket skal høre Indqvarteerings- og Politie-Sager etc.

— **5.** Mad. Rørdam dør. — Draget ind i mit nye Comp-toir³⁾). — Hørt efter Begiæring Stud. Mathurin Brinck prædike. — C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede.

— **6.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. Mulct for Recruiter, som fordølge deres Skavanker. — Bhie giør et falsk Monopolium til Thiele paa Catechismer og Psalme-Bøger.

¹⁾ En lignende Notits indført under 5. Juli.

²⁾ Daniel Kyse var Slagter i Kbhvn. og var uden Anmeldelse til Øvrigheden af Inkvisitionscommissionen bleven sat til Forvaring i Stokhuset, mistænkt for Bedrageri. Hustruen klagede og Kongen afkrævede Cancelliet en Forklaring. Denne fandtes tilfredsstillende og Kongen resolverede, at Sagen maatte forfølges ved Retten, men det paalagdes Cancelliet at træffe visse Foranstaltninger, saa at ingen Borger arresteredes uden sin Øvrigheds Viden, og hvis der var periculum in mora, da straks efter Anholdelsen at underrette Øvrigheden om Grunden, for at der ikke skulde ske nogen Borger Uret (D. K. Rotuli over Forestill. 1770—73, Fol. 101 og 116).

³⁾ Efter Cancelliets nye Ordning var Luxdorph Chef for 1. danske Departement.

Juli 7. Geh:Raad Dehn dør¹⁾. — Particulair-Cassen legges under Kammeret. — Efter Sigende skal Freden være sluttet med Algier. — Dronningen bliver forløst med en Printzesse Kl. 10^{1/2} Formiddag.

— 10. Bie gaaer til Bekiændelse. Fugls Broder har skrevet det falske Privilegium²⁾. — Portefeullen kom ned. Teilman faaer Modums residerende Capellanie.

— 11. Land-Commission[en] bliver saa got som ophevet, da de maae ikke entere en detail eller beordre noget ved Betienterne. — Fr. som generer Hiemme-Daaben skal gienkaldes³⁾.

— 12. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede.

— 13. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.

— —⁴⁾. Skrevet i det Sedanske Grædske Nye Testamente: Amico | Christiano et Civi | Ov. Guldberg | Hanc | Communis fidei et fidelitatis | Tesseram | Patriai tempore iniquo | tradit | B. W. Luxdorff. | Niartherumi d. 14. Julii 1771.

— 14. Søllerød Kirke, Stud. Fohman, [i] Slægt med Drewitz, som skal vist have begjæret at prædike for mig.

— 15. Struensee bliver Geheime-Cabinets-Minister.

— 17. Alle Classens Mørsere ere sprungne ved Prøven. — Der fortælles, at da Dronningen blev fød, druknede ligeledes en af Staldfolkene i Engelland. — Brandt skal nogle Dage have gaaet om med Kongen for at formaae ham til at gjøre Struensee til Minister.

¹⁾ F. L. v. Dehns Dødsdag angives i Biogr. Lex. til 3. Juli, i Adresseavisen (1771, Nr. 110) og i Berlings Tidender (1771, Nr. 54) til 2. Juli.

²⁾ Jvfr. 6. Juli. Jens Fugl blev frikendt, da han var en enfoldig Stakkel, som Bie har narret til at skrive dette Dokument, Jac. Bie derimod blev ved Højesteret dømt til at have forbrudt Haand, Ære og Boslod (Højesterets Voteringsprot. 1772, S. 55 ff.). Han slap dog med Rasphuset, hvortil han allerede var dømt i en anden Sag, og blev nogle Aar efter benaadet.

³⁾ c: Forordn. af 19. Marts 1745, der kun i særlige Tilfælde tillod Hjemme-daab. Tilbagekaldelsen skete ved Forordn. af 27. Juli 1771.

⁴⁾ Findes paa det hvide Blad udfor Datoerne 14.—16. Juli. Til denne Notis knytter Gude følgende Bemærkning: »Christiano, civi, patriai tempore iniquo, med disse Talemaader sigter Luxdorff til den da herskende Foragt for Religionen, Mangel af Patriotisme og Sædernes Fordervelse. Denne Gave til Guldberg synes ellers at have været en Følge af Luxdorffs Besøg hos ham paa Fredensborg [jvfr. 1. Juli], hvor han laae som Arve-Printsens forrige Informator. Om ieg ikke feiler, er da imellem dem passeret adskillige Discourser om da værende Statens og Hoffets Forfatning.»

Jul 18. C. C. in pleno, Schumacher og jeg refererede. — Instruction for Geheime-Cabinets-Ministeren. — Været i Skifte-Retten hos Frue Hansen. — Paa Mandag Eftermiddag Kl. 5 skal Prinsessen døbes og kiimes for hende.

— **19.** Været om Formiddagen i Thottes Bibliothech.

— **20.** C. C. abs. Schumacher, Dons og Hoyer refererede. — Reist til Nærum og paa Veien besøgt Wasserschleben paa Bernstorff.

— **21.** Udlæst Histoire du bas Empire Tom. 14. — Sundheds-Commissionen ophævet.

— **22.** Struensee og Brandt blive Grever.

— **23.** Røepstorff bliver General-Gouverneur.

— **25.** Portefeullen kom ned allerede i Søndags. Daaben maae udsættes saalænge Forældrene vil.

— **26.** C. C. in pleno, Dons, Hoyer og jeg refererede: Signal fra Taarnet til Uhrværkernes Stilling¹⁾.

— **27.** C. C. in pleno, Schumacher refererede.

— **29.** Fuldent Excerpta af Breve til Rosenkrantz medens hand var i London fra 1709 til 1714²⁾.

— **30.** Læst Spaldings Breve til Gleim³⁾.

— **31.** Portefeullen kom ned. Der maae ingen Fuldmægtiger være ved Hof- og Stads-Rættens, men vel Secretairs. Ein jeder soll sein Amt selbst verrichten⁴⁾.

August 1. Der fortælles, at Frue Bülow lovede Cammer-J. Schilden i Kongens Have at gaae ind med ham i et Telt, men ville først see Fyhrværket. En Skalk, som hørte det, aftalede med sine Kamerater, at de skulle klappe, naar de hørte hand blæste i Trompet. Hand sneeg sig ind under

¹⁾ Det var et Forslag af Horrebow; 1 eller 2 Gange om Ugen skulde der gives et Signal fra Observatoriet, hvorefter Stadens Kirker og andre offentlige Bygninger kunde stille deres Ure. Kancelliet ønskede gerne denne nyttige Foranstaltning iværksat, men Kirkerne vilde nødig ofre den Afgift, Horrebow forlangte; endelig blev det bestemt, at hver Kirke skulde yde 5 Rdr. aarlig (D. K. Sjæll. og fynske Supplikker 1 A (1771) Nr. 189 og 1 B (1772) Nr. 217).

²⁾ Iver Rosenkrantz († 1745) var i disse Aar dansk Gesandt i England.

³⁾ Udkom 1771 i Frankfurt og Leipzig under Titel: Briefe von Herrn Spalding an Herrn Gleim.

⁴⁾ Justitiarius havde nemlig ønsket at faa sin Søn til Haandskriver eller Sekretær, medens Rettens Sekretær og Brevskriver, Kancelliraad Brøer, forlangte to Fuldmægtige (D. K. Rotuli over Forestillinger 1770—73, Fol. 112).

Bænken i Teltet, og da de forliebte vare midt i Actionen, begynte hand tututu og de andre at klappe¹⁾.

August 2. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Blodig Klammerie paa Cammeret. Rothe klager over Grev Holst²⁾, som igien indgiver en Klage over Rothe og den heele Indretning³⁾ paa 3 Ark. Struensee forsvarer Rothe og Greven er arrig over alt dette.

— **3.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. — Cancelliebrevene paaskrives efter Postforordningen⁴⁾.

— **5.** Stub døde for nogle Dage siden⁵⁾.

— **7.** Der var kommen tvende Cabinets-Ordres: 1. At Criminal-Processen i Westindien skulle sættes paa en meere bestemt Fod, 2. At i vedkommende Departements skulle Visiteurs, Copiister og Bud tages af de Militaires.

— **8.** C. C. in pleno, Schumacher, jeg og Hoyer refererede. — Borrebye var paa Auction, men der skeede ingen Bud. — Portefeuillen kom ned med 2 haarde og ufortiente Reprimander: 1. Commerce-Raad Bechs afsindige Søn (endog efter Magistratens Vidnesbyrd) havde Kongen bevilget at maatte sættes i Tugthuuset, naar Faderen med juridiske Beviiser kunde overtude ham hans Afsindighed. I Expeditionen stod lovgyldige Beviiser. Men Kongens Meening var, at hand skulle dømmes til at være afsindig, og derfor udlod sig med, at Cancelliet ikke maatte forelegge ham saadanne Expeditioner, der vare saa meget mod hans Sind og Meening⁶⁾; 2. Forord. om Hiemme-Daaben anl. da maatte

¹⁾ Sml. Brock, Hist. Efterretninger om Rosenborg, II, 71.

²⁾ Tyge Rothe og U. A. Holstein.

³⁾ nemlig det nyoprettede Finanskollegium. Sml. Trier, U. A. Holstein (1916), S. 155.

⁴⁾ Sml. Olsen, Postvæsenet i Danmark (1711—1808), S. 178 f.

⁵⁾ Lavrids Stub, tidligere paa Ørholm, døde i Kbhvn. 1. Aug. i sit 54. Aar (Adresseavisen 1771, Nr. 125).

⁶⁾ Der var god Mening i Kongens (eller Struensees) Indsigelse. Efter at den Ret, Forældre tidligere havde haft til at lade deres Børn anbringe i Tugthusene, for nylig var bleven ophævet, hørte der nu Dom til, for at en Person kunde sættes i Tugthuuset. Skulde Sønnen anbringes der for Afsindighed, maatte Retten altsaa først dømme ham afsindig. At Herrerne i Kancelliet ikke begreb det, var næppe fordi det skortede paa god Forstand; det var øjensynligt en, bevidst eller ubevidst, Vrangvilje mod at gaa ind paa Reformerne, der ikke blot i dette Tilfælde, men ogsaa i flere andre gjorde sig gældende. Og dette havde man næppe undgaaet at lægge Mærke til i Kabinetet.

Hans May:ts Meening meere bestemmes. Det skulle staae Forældrene frit for etc.¹⁾ uden at bruge Betingelser, Indskrænkninger og Formaninger (thi i Slutningen staaer, at Kongen forventer, at Forældre ikke forsømme Børnenes Daab). Endelig var som Conclusion til disse Præmissæ, at Struensee skulle herefter paraphere med²⁾, hvilket og de facto skeede saaledes: /Struens. Jeg fik Portefeuillen om Aftenen sildig, og i en øsende Regn gik op til Schumacher, som havde sat sig for med Høyer at reise om Fredag³⁾ Morgen tilig for at arrangere de kgl. Domaner. De bleve Fredagen over og et Kiærlinge-Raad besluttet, at ingen Forestilling skulle skee til Kongen, men at Schumacher⁴⁾ i Collegii Navn skulle skrive til Struensee. Bone Deus in quæ nos reservasti tempora! — Cramers Dimission blev approberet.

August 9. C. C. in pleno, Dons refererede.

— **10.** Schov viiste mig sit Brev til Rector om sin Dimission, hvilket var vel skrevet. — Det ypperlige, men farlige Vers: Nye Prøve paa Trykfriheden⁵⁾ tryktes hos Stein.

— **11.** Søllerød Kirke, Hr. Dreyer. Visitatz.

— **13.** Paa en mutileret Statue af en Dreng i Rosenborg Have er tegnet: Var S[truensee] som du, blev hand ei Gr[eve] nu⁶⁾.

— **14.** Schumacher fik Svar fra Struensee⁷⁾, at Fr. om Hiemme-Daaben skulle blive uforandret etc. En Forestilling fra Missions-Collegio om Kald i Nordlandene sendes fra

¹⁾ nemlig hvor og naar de vilde lade deres Børn døbe.

²⁾ nemlig tillige med Kancelliets Medlemmør.

³⁾ d: 9. August.

⁴⁾ Schumacher, der nys var afgaaet som Kabinetssekretær, var nærmest til at være Mellemand mellem Kancelliet og Kabinettet.

⁵⁾ af Langebek. »Megen Sandhed«, hedder det i Fortegn. over Trykkefrihedens Skrifter I, 333, »meget rigtigt og got findes paa disse poetiske Blade; men Forfatteren havde kundet gjort det endnu bedre, dersom han i alle Ting havde havt den sande Oplysning og Indsigt, og ikke rettet sig efter hvad der siges i Byen«.

⁶⁾ Brock aftrykker Luxdorps Notits (Hist. Efterretn. om Rosenborg II, 72), men giver ingen nærmere Oplysning, Gude derimod knytter følgende Bemærkning til den: »Statuen, som forestillede en nogen Jupiter eller Saturnus i Legems-Størrelse, var det mandlige Lem afhuguet. Saaledes stod den endnu i Sommer 1789, men Indskriften var udslettet.«

⁷⁾ Jvfr. 8. August.

Hove til Cancelliet til Forestilling. Føhr og Amrum skal herefter høre under det Tydske Cancellie. Osten faaer 4000 Rdr. i Stæden for at blive Directeur ved Øresund, som Rothe faaer Navn af.

August 15. Portefeullen kom ned. — En viss Panin¹⁾, som Struensee havde forskrevet til sin egen Secreterer, bliver Cabinets-Secreterer.

— **16.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Frausing døer²⁾).

— **17.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher referere[de]. Giort Forslag paa Frausings Gage, at Fogh faaer 600 Rdr. og Hiort 400 Rdr.

— **21.** Ordre om Forretningernes Separation mellem Cancelliet og Cammeret. — Instruction for General-Gouverneuren anl. Jurisdictionen. Hiort kommer i Frausings Stæd i Hof- og Stads-Rættten med 400 Rdr. og Fogh faaer 200 Rdr.

— **22.** Portefeullen kom ned. Bryggernes Taxtes Forhøielse skal remitteres til Cammeret. — Staffelt beholder 1000 Rdr. og faaer Dronninggaard frie sin Livstiid, men efter hans Død skal der hæfte 10/m Rdr. derpaa med 4 pC.to Rente³⁾).

— **23.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. Stampe forelæste Forandringen i Høieste Ræts Instrux. — Om Aftenen en stor Ring om Maanen.

— **24.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. — Taget Afskeed med Benzon.

— **26.** Udlæst Mansteins Memoires de la Russie⁴⁾).

— **27.** Konen, som fanger Muldvarpe, var her⁵⁾).

— **28.** Da Søe-Etatens Laboratorium sprang⁶⁾), stod der en Karl i Dørren, som blev af Kruddets Kraft kast nogle Alen bort, men kom ingen Skade til.

¹⁾ Joh. David Panning.

²⁾ Skiftekommissionen foretog 16. Aug. 1771 Forsegling efter Assessor i Hof- og Stadsretten, Jens Frausing, »som nu nyelig ved Døden er afgangen« (Hof- og Stadsrettens Skiftekommissions Forseglingsprot. Nr. 1). Han begravedes 20. Aug. (Trinitatis Kbg.).

³⁾ Sml. herom Nystrøm, Søllerød Sogn, S. 200.

⁴⁾ Leipzig 1771.

⁵⁾ i Nærum.

⁶⁾ Laboratoriet, der laa paa Kristianshavn, sprang i Luften om Formiddagen den 27. August; 4 Artillerister blev dræbt paa Stedet, 12—14 andre blev dødeligt saarede (Adresseavisen 1771, Nr. 140). Denne Begivenhed mindedes længe i København.

August 29. Forestilling om Communicationer fra Cabinetet. — Ved Toldboden faaer Franckenou 1500 Rdr., Horne- man 1300 Rdr., Reiersen 1000 Rdr., Rhabeck 600 og Storm 500 Rdr.; Schumacher¹⁾ faaer 500 Rdrs. Pension.

— **30.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Byen er fuld af Rygte om Forandring i Cancelliet. Gud raader best alleene. Levatur omnis cura, cum aut constitit consilium aut cogitando nihil explicatur. Cicero ad Attic. L. 8. Ep. 11.

— **31.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.

September 2. Ryberg, Berger, Resewitz og Lunding Direc- teurer ved de Fattiges Væsen.

— **4.** Portefeuillen kom ned. Monrad fik Slutterie-Kaldet, Hr. Stein i Qvislemark fik Aggers Kald og Hiorthøi hans Kald igien, men NB. Kongen kalder ei dertil. — Communica- tioner skal skee fra Cabinetet. — Gunnerus presenteret og Cramer Afskeeds-Audientz paa Opera²⁾.

— **5.** Høieste Ræts Instrux og Reglement foretaget. — Concept til begge Grevers Diplomata nedsendt fra Hove.

— **6.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Fore- taget Forestillingen om Høieste Ræt.

— **7.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.

— **9.** Eckman faaer 1000 Rdr. paa engang og Hof- og Stads-Retten skal indkalde hans Creditorer og betale dem. — Begge Grever faae deres Diplomata gratis.

— **10.** Begyndt at legge en Rende for at trække Vandet fra Kiælderen til Bassinet.

— —³⁾. Da den Preussiske Minister sendte sin Konge Copie af den Ordre, hvorved Struensee erklæres Geheime- Cabinetts-Minister etc., skal Kongen have svaret ham med egen Haand: Jeg har tilforn anseet Eder for en fornuftig Mand, men nu maae jeg forundre mig over Eders Een- foldighed. Hvad er det for en Chartaque, I har sendt mig? Det er jo et dumt opdigtet Skrift, une pièce ramassée dans

¹⁾ Cornelius Schumacher.

²⁾ Gude oplyser, at det var paa Hørsholm, hvor der virkelig var ind- rettet en Operascene. Af kgl. Udfærdigelser ses, at Kongen opholdt sig paa Hørsholm 4. Septbr.

³⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 8.—10. Septbr.

les rues. Thi det er jo umueligt, at en souverain Konge kand skrive saadant etc.

September 11. Igaar var 200 norske enroullerede paa Hirschholm, fordi de ikke kunde faae deres Lehning, hvorpaa de fik hvad de vilde. — Portefeuillen kom ned. Ermandinger blev Byeskriver i Skive.

— 12. Den gamle Gram gaaer af¹⁾, Jægermester Levetzau i hans Stæd. — Cabinets-Ordre om Jurisdictionen i Provincerne fuld af Contradictioner. — Rumohr, Matrosernes Enroullerings-Chef, faaer sin Afskeed og Arnfeldt kommer i hans Stæd.

— 13. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. Separations-Reglementet mellem Cancelliet og Cammeret skal tredie Gang omtrækkes. Den første Gang stod der: in fidem Struensee.

— 14. Skrevet mine Tanker om Jurisdictionerne. — C. C. in pleno i den nye Forsamlings-Stue, jeg og Schumacher refererede. — Stærk Pest i Smyrna.

— 15. Morten Jørgensen kommer herud²⁾ og bestiaeler Morten anden Gang.

— 18. Portefeuillen kom ned. Confirmationerne gratis bevilgede. Tvende Cabinets-Ordres: 1. At Beringskiold skal under General-Fiscalens Tiltale, 2. At Langes paa Rødkilde Sag med hans Bønder skal examineres af en Commission³⁾.

— 19. Der skal være U-Eenighed til Hove. Reverdil kører ud med Kongen⁴⁾. — Huth faaer Artiglerie- og Ingenieur-Corpsset. Willebrand er i urolige Tanker og begiaerer sin Afskeed⁵⁾ og at blive Amtsforvalter i Ringsted.

— 20. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. Bernstorff og Klopstock mister deres Pensioner. Wassersch[l]eben sættes paa 500 Rdr.

— 21. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. — Mester Hans i Torbek dør.

¹⁾ som Amtmand over Frederiksborg Amt.

²⁾ i Nærum.

³⁾ Sml. Aarvog for dansk Kulturhistorie 1892, S. 105 ff.

⁴⁾ Gude tilføjer: »som skeede daglig i en toesædig Kareth«.

⁵⁾ J. C. Willebrand var deputeret i Admiralitets- og Commissariatskollegiet. Han havde en væsentlig Del i Kollegiets Omordning, som vakte stærk Mishag i Marinen.

September 22. Grev Holst tager Afskeed fra Kammeret.

— 26. Holmsted er gaaet fra sin Forstand. Hans Kone frygter mand for bliver ligeledes; Sønnen, 15 Aar gammel, er yderlig liderlig. — Obrister Falsen besover et Fruentimmer i sit Huus og søger ved Cabinettet at skilles ved sin Kone for at ægte hende.

— 27. C. C. abs. Høyer, Dons refererede. — Nogle infame Piecer kommer ud. — Begge Grevers Diplomata gik op. Der kom ingen Portefeuille ned.

— 28. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede: 1. Signal til Uhrernes Stilling¹⁾, 2. Tamper-Sagernes Paadømme, 3. Tiende af Cartofler, 4. Qvæst-Huus-Auctioner. — Jeg blev ansagt til at see den Stud, der gives Matroserne i Dag paa Fridrichsberg. Men Herskabet kom der ikke²⁾.

Oktober 1. Høieste Ræt udsættes i 8 Dage³⁾. — Portefeullen kommer ned.

— 2. Det flyvende Corps⁴⁾ var gaaet fra hverandre⁵⁾, men blev ved 2 Estaffetter rappelleret. — Numsen faaer Grev Schulenburgs Regimente, Eichstedts og Lersners Regimenter faae Ordre at være marchfærdige ved første Vink. — En nye Oberbygnings-Direction beskikkes.

— 3. Wilhelm⁶⁾ har Bryllup og gaaer af sin Tieneste. — Cabinets-Ordre om Skrivefrihedens Indskrænkelse.

— 4. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Om Eftermiddagen til Borres. Jammerlig Tilstand hos de kiære Folk; Bagger⁷⁾ er i et bestandigt Delirio. — Schumacher efter Brev fra Struensee var paa Hirsholm for at tale om Høieste Ræt. Den skal begynde paa Tiisdag⁸⁾ og ingen Forandring skee førend in Januario.

¹⁾ Jvfr. 26. Juli.

²⁾ Gude fortæller, at der gik det Rygte, at Struensee skulde have været myrdet, hvis han var kommet som Tilskuere ved Oksens Uddeling. Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. IV 2, S. 298 f. og Hist. Tidsskr. 3. R. IV, 415 ff.

³⁾ Samme Notits er indført under 2. Oktober.

⁴⁾ ∩: Numsens Korps, der var indrettet til Værn for Hoffet efter Gardens Opløsning.

⁵⁾ I Følge Gude var det efter Ordre, fordi man nu troede Matroserne tilfredsstillede og alting sikkert og roligt. Dette har man altsaa ment alligevel ikke var Tilfældet.

⁶⁾ Broholm.

⁷⁾ Borres Svlgersøn.

⁸⁾ ∩: 8. Oktober.

Oktober 5. C. C. in pleno, Schumacher og jeg refererede. Forestilling om Beringskiolds fiscalske Action.

— 7. Mads Muurmester drak sig endelig ihiel i Kroen¹⁾.

— 8. Cancelliet skal nærmere erklære sig om Beringskiolds Sag.

— 9. Skrevet Betænkning i Beringskiolds Sag. — To Squadroner af Eichsteds Regiment ere komne ind for at holde Vagt hos Herskabet. — Veddøløb. Brun[s] Hest vandt tredie Gang²⁾. — En Pasquil opslaaet paa Frue Kirke mod Struensee, Rantzau, Gähler, Falkenskiold, Hansen³⁾ og Aboe⁴⁾, hver med sit Epitheton. En stod hos, skrev Copier ud og solgte.

— 10. Juell-Wind, Brandt og Schumacher faae hver sin Cabinets-Ordre at examinere Treschows Project om Høieste Ræt. Efter Schumachers Erindring⁵⁾ fik Stampe Ordre Dagen efter.

— 11. C. C. in pleno, Dons og Høyer ref. — En Bevilling paa en Bomtold ved Flakkesand ved Trundhiem casseres, fordi Cabinettet troer, at derved var lagt Told paa Hør, Flachs⁶⁾.

— 12. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. — Arff nedlegger sin Commando og reiser til Petersborg.

— 13. Udlæst Ciceronis Epistolas ad Atticum.

— 16. Cabinets-Ordres om Kyses Sag⁷⁾ og om det Fattiges Væsen og Waysenhuset etc. — Portefeullen kom ned: Rosenstand fik Gundslev Kald; Beringskiolds Sag⁸⁾ til Lands Lov og Ræt.

¹⁾ i Nærum.

²⁾ Jvfr. 22. Oktober 1770.

³⁾ Schoutbynacht Ole Hansen.

⁴⁾ Løjtnant i Sætaten Thøger Aboe.

⁵⁾ Jvfr. 8. August.

⁶⁾ Raadmand Jørgen Nielsen Moe fik kort efter konfirmeret det gamle Privilegium paa at tage Told ved *Flachswands* Bom i Topdals Elv (Norske Kammers Relationsprot. 1771—72, Nr. 54). Det er aabenbart denne Bevilling, der sigtes til; af den første uheldige Ekspedition er der derimod, saa vidt det kan ses, intet Spor. Luxdorps Notits er naturligvis Udtryk for hans Forundring over, at Landets højeste Styrelse ikke ordentlig forstod Landets Sprog.

⁷⁾ Jvfr. 3. Juli og Carl Bruuns Kjøbenhavn III, 289 f.

⁸⁾ Det er de møenske Affærer her er Tale om. Beringskjold havde faaet kgl. Befaling til at fraflytte Nygaard, hvor han havde opslaaet sin Bolig, og da han sad Befalingen overhørig, fik Generalfiskalen Ordre om

- Oktober 17.** Fyrverk om Aftenen, hvortil jeg var ansagt.
- **Besøgt** om Eftermiddagen Geh:Raad Thott.
  - **18.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede.
  - **19.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.
  - **20.** I Søllerød Kirke var 79 Communicantere.
  - **21.** Berregaard spiiste her om Middagen og berettede, at Riget var ueens¹⁾.
  - **23.** Reist med min Kone til Byen med Alle.
  - **24.** Besøgt Geheime-Raaden. — Udlæst Guys Voiage litteraire de la Grece²⁾.
  - **25.** Været til Herrens Bord. Stud. Holm prædikede. Maadelig.
  - **26.** C. C. abs. Hoyer, jeg og Schumacher refererede.
  - Porsangers Kaldsbrev blev ei underskrevet, fordi Gunnerus gjorde en Forestilling om hans liderlige Levnet.
  - **28.** Projectet om Høieste Ræt af Juell-Wind, Stampe, Brandt og Schumacher sendes fra Cabinettet til Cancelliet, om noget derved var at erindre.
- November 1.** C. C. abs. Hoyer, Dons refererede.
- **2.** C. C. abs. Hoyer, jeg og Schumacher refererede.
  - **4.** Cabinets-Ordre, at Straffen for Fødsel i Dølsmaal skal formildes.
  - **6.** Forestillingerne om Høieste Ræt og Hof- og Stads-Rættten gaae af.
  - **7.** Cabinets-Ordre, at det eene Collegium ei maae udgive Ordre til det andet eller til nogen, som ei staaer under dem. Anledningen hertil var en Ordre, som det Danske Kammer gav til Wagner³⁾ om Værelser for Hof- og Stads-Retten.
  - **8.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Den Algierske Commission endes. Alle friekindte, Kaas spiiser ved Kongens Taffel. .
  - **9.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher ref.: Horrebows Signal til Uhrværkerne⁴⁾.

at lade ham tiltale (D. K. 1. Depts Missiver 1771, Nr. 329, og Supplikprot. 1771 1 A, Nr. 689). Jvfr. 19. December.

¹⁾ Gude tilføjer: »til Hove«. Hvad Luxdorph mener, er dog ikke rigtig klart. Fred. Berregaard var Kammerjunker hos Dronning Karoline Mathilde. Jvfr. 19. September.

²⁾ Paris 1771.

³⁾ ∴ Hofintendanten, Oberstløjtnant W. T. Wegener.

⁴⁾ Jvfr. 28. September.

November 11. Huth og Falkenskiold komme i Generalitetet, Willebrand faaer sin Afskeed¹⁾).

— **13.** Grev St. Germain kom. — Portefeullen kom ned. Porsanger skal ei længere være Præst.

— **14.** Lersner bliver Jægermester, Schach Cammerpage.

— **15.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer ref.

— **16.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher ref. — Cab.-Ordre²⁾), at Kongen er misfornøiet med Cancelliet for Inquisitions-Commissionen.

— **17.** Hellig-Giæstes Kirke, Hr. Hansen. Hans Anvendelse var i sær meget opbyggelig og hjerterørende.

— **18.** Giort Forestilling anl. Inquisitions-Commissionen, som blev extraordinarie udsendt.

— **19.** Brandt bliver Grand-Maitre de Garderobbe med Excellences Titul.

— **20.** Forestillingen om Høieste Ræt kom ned. Cancelliets og Commissionens Forslag approberet, men Treschow faaer pas³⁾) over Debés.

— **22.** C. C. in pleno, Dons refererede. — Cab.-Ordres: 1. om Forandringer ved Walløe, 2. om Indførsel hos Grev Rantzau, 3. om Mazars Refusion for Lygterne⁴⁾). — Været i Hansens Skifte-Commission.

— **23.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.

— **24.** Kongen vil have Optegnelse paa Politie-Anstalter anl. moralske Handlinger. — Regnskab for Harboes Kloster.

— **25.** Om Aftenen Thron-Følgeren i Sidon og den Dramatiske Journal til Efterstøkke opført. Journalisterne, under hvilke vare Artiglerie-Officeererne, begyndte at piibe og trampe. Men Bredal havde hverved Officeererne ved Guarnisonen, som i Sames og Køllers Nærværelse ei alleene klappede og raabte Vivat Bredal, men endog sprang over Bænkene, slog med Stokke og Kaarder paa de Pibende og

¹⁾ Jvfr. 19. September.

²⁾ af 16. November.

³⁾ ∴ Rang.

⁴⁾ Brandmajor Mazar de la Garde havde Kontrakt med Magistraten om Gadelygternes Vedligeholdelse og Forsyning m. m. (D. K. Supplikprot. 1771 1 A, Nr. 536).

befalede det samme Støkke igien om Torsdagen. Ohms, en Artiglerie-Officerer¹⁾, blev saaret og bragt i Vagten.

November 26. Slagsmaal heele Natten over Bredal. — Giort Cour hos Dr. Juliana og Printz Fridrich.

— 27. Skrevet mine Anmærkninger til Lunds Ode om Træerne²⁾.

— 28. Den Dramatiske Journal blev ikke spilt, men dog var der Klappen og Trampen paa Comoedien og mangfoldige Brygger-Karle og Matroser uden for at passe paa Leiligheden.

— 29. C. C. in pleno, Dons og Høyer refererede. — Været i Hansens Skifte. — Portefeullen kom ned: Inquisitions-Commissionen; Stubs[?] Ordre at betales; en Præst, hvis Kone kom for tilig, etc. — Været i det Juridiske Selskab med Stampe, Schumacher og Hoyer.

— 30. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refere[re]de.

December 1. Guldberg besøgte os³⁾.

— 2. Paa Ober-Hof-Marskalkens⁴⁾ Auction blev staaet mange Pretiosa, som vare solgte og hensatte til at afhentes anden Dagen.

— 5. I Generalitetet skrive⁵⁾ de Militaires i en og de

¹⁾ Joh. Andr. Corn. Ohm, Sekondløjtnant i Artilleriet († i Norge som Kommandant 1818). Den paafølgende Torsdag var 28. Novbr.

²⁾ Trykt i Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber, 9. Stk. (1771), S. 179 ff.

³⁾ Til denne Notits knytter Gude følgende Anmærkning: »Vel er dette kun en Gisning, men nesten skulle ieg troe, at Enkedronningen og Guldberg, som den Gang vist alerede har villet legge Plan til at styrte Caroline Mathilde og hendes Partie, har consuleret Luxdorph i denne Anledning. Hans Audiencer hos Enkedronningen [jvfr. 26. November], som paa den Tid ellers ingen forlangte, og Guldbergs Besøg har bragt mig paa disse Tanker. Unegtelig var Luxdorph, i Hensigt til hans Forstand og bekiendte Tilbageholdenhed, en Mand, som de ved denne Leilighed kan have kastet Øinene paa, og Guldberg bar megen Venskab og Agt for ham; men paa den anden Side var Luxdorph, som ieg selv nøie har kiendt, alt for frygt-som til at indlade sig heri, skjønt de derfor gierne kan have prøvet paa, om han ville befatte sig hermed, og betient sig af hans Raad. Vist nok er det, at Luxdorph aldrig efter den Tid har udladt sig med noget, hvoraf man skulle troe, at han havde havt en Finger med i Revolutionen den 17de Januarii.»

⁴⁾ Den nylig afdøde Chr. Fred. Moltke.

⁵⁾ ∴ underskrive. Denne Maade at undertegne Kollegiets Ekspeditioner paa var approberet ved kgl. Resol. af 29. Novbr. 1771 (Generalitetet, Kgl. Ordres og Resol. 1771, Nr. 359).

Civiles i en anden Colonne, den eene under den anden, Huth under Gähler, Schultze under Braem etc.

December 6. Hør[t] Stud. Jens Paullin i Hellig-Giæstes Kirke efter Begiæring. En grundig og opbyggelig Prædiken. Hand citerede ei aleene Capitler men Vers. — C. C. in pleno, Dons refere[re]de. — Høieste Ræt kom ned: Treschow før Debes, Borch Justitz-Secreterer, Broch Archivarius, Klevenfelt faaer 400 Rdr. Pension, Weyse 300 Rdr., Westengaard og Jacobi hver 100 Rdr.

— 7. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. Forestilling om Inquisitions-Commissionen.

— 9. Resolution, at den alvorlig[e] Examination skal opheves og en Fr. udgaae¹⁾. — Læst Le Gazettier cuirassé. Maadelig og malitieux²⁾.

— 10. Udlæst Baretis Account of Italy³⁾. — Mad. Friis dør⁴⁾ af Blodflod ligesom Mad. Stampe, og ialmindelighed ere Barselsengene meget farlige i Aar.

— 11. Cabinets-Ordre om Hernnhuternes Frieheder. — C. C. in pleno for at deliberere om Resolutionen anl. Inquisitions-Commissionen. — Den unge Casten Ancher er kommen reent i Vilderede med Mad. Bülow, hvilket skal have begynt allerede i Sommer.

— 12. Assessor Hagerup gjør Prøve⁵⁾ og staaer sig slæt. — Ullensvang⁶⁾ paatager sig for en nye sort Klædning at være Philonatus og giver Kratzensteen Satisfaction.

— 13. C. C. abs. Schumacher; Dons og Høyer refererede.

— 14. C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. — Kongens Revers anl. Dr. Sophie Magdalene Skifte sendes til Cancelliets Betænkning.

¹⁾ Sml. § 10 i Forordn. 30. Decbr. 1771 (om Inkvisitionscommissionens Henlægning under Hof- og Stadsretten). Gude skriver, at denne Bestemmelse var foranlediget ved Kyses Sag (jvfr. 3. Juli), som meget havde bragt Borgerskabet.

²⁾ Le Gazettier cuirassé ou Anecdotes scandaleuses de la Cour de France 1771) af den franske Skandaleskribent Théveneau de Morande.

³⁾ London 1769.

⁴⁾ Chr. Friis Rottbølls Hustru, Johanne Elisabeth, f. Mangor, døde 10. Decbr. i sit 32. Aar (Adresseavisen 1771, Nr. 201).

⁵⁾ i Højesteret.

⁶⁾ Ivar Ullensvang var en halvgammel norsk Student, der en Tid havde været Redaktør af Lærde Tidender.

December 15. Stærk Ildebrand om Natten i et Huus i Borge-Gaden.

— **16.** General-Major Gude bliver Commandant og Sames med sit Regiment skal fløtte til Nyborg.

— **18.** En af Cancelliets Extracter af 6te hujus skal der gives Gienpart af.

— **19.** Portefeullen kom ned: 1. Cabinets-Ordre til Forestilling, om ikke Stistrups Legatum skal indløbe i den almindelige Pleie-Anstalt, 2. Beringskiolds Sag reent omgiort¹⁾ ved nye Intriguer. — Været i Hansens Skifte-Commission.

— **20.** C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede.

— **21.** C. C. abs. Schumacher, jeg refererede for os begge. — Cabinets-Ordre om Fr. anl. Sikkerhed for publique Midler²⁾ i Anledning af Biskop Nannestads Angivelse over Storm³⁾ til Cabinettet.

— **23.** Udlæst Schønnings Norske Historie⁴⁾. — Cancellie-raad Jacobi absenterer sig for at have giort 20/m Rdr. Giæld med fleere Elegantzer.

— **24.** Liv-Vagten faer sin Afskeed og deraf reiser sig et halvt Mytterie. Jeg kom med Nød over Høibroe formedelst en Commando eller hvad det var, som mødte mig der. Der siges, at de ei ville forlade Corps de Garden paa Slottet og at mange sidde i Hoved-Vagten. Der var Opløb af Pøbelen at see derpaa.

— **25.** Liv-Vagten faer Lov til at tiene, hvor de vil. NB. De havde sprængt Slots-Porten og bemægtiget sig Vagten. Der var befalet, at mand skulle skyde paa dem med skarp og kaste Granater ind til dem, og der var sendt Bud til Dr. Juliane og Pr. Friderich, at de ei skulle alterere sig. Havde dette skeet, var der blevet en stor Ulykke af.

— **26.** Forestilling om Stubs⁵⁾ Action.

— **27.** C. C. in pleno. Dons og Hoyer refererede. — Skrevet Forestilling om Hagerup⁶⁾.

¹⁾ Jvfr. 16. Oktober og 30. December.

²⁾ Sml. Forordn. af 7. Januar 1772.

³⁾ Stiftamtmanden i Kristiania, Casp. Herm. Storm.

⁴⁾ ∅ : Norges Riges Historie, hvoraf 1. Bind udkom 1771.

⁵⁾ Krigsraad Mathias Stub var Medlem af Inkvisitionscommissionen og en Tid fungerende Formand; han anklagedes for sit Forhold mod Kongens Foged i dennes Embedsforretninger (D. K. Rotuli over Forestill. 1770—73).

⁶⁾ Jvfr. 12. December.

December 28. C. C. in pleno. Jeg og Schumacher refererede.

— **29.** Sendt Justitz-Raad¹⁾ sin Regning tilbage med min Betænkning.

— **30.** Portefeullen kom ned. Deri declareres, at Cancelliets Meening anl. Beringskiolds Sag er gandske falsk. Det fik vi til Nye-Aars-Gave. — Der forsikres, at Kongen intet har vist af Liv-Vagtens Afskaffelse.

— **31.** Forestillingen anl. Prøve-Assessores gik op.

1772

Januar 3. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. Portefeullen kom ned, Forestillingen om Hagerup approberet²⁾).

— **4.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede.

— **6.** Spiist om Middagen til Juel-Winds med heele Højeste Ræt og Cancellie-Collegio.

— **8.** Liv-Vagtens Officeerer forbydes at bære deres Uniform³⁾. — Herskabet kom til Byen.

— **9.** Portefeullen kom ned. Herefter skal der en Relation med hver Expedition. Confirmationen for Phister, som havde faaet et Expectance-Brev fra Voltelin paa et Kald, blev tilbageholdt⁴⁾).

¹⁾ Chr. Fred. Hansen. Jvfr. 16. Jan. 1772.

²⁾ Jvfr. 27. December 1771.

³⁾ Hertil følger Gude følgende Note: »[for] at ikke Kongen ved at see dem deri skulle huske paa de Gemeene og spørge, hvor de var. Af Chicane foreenede alle de afskeedigede Officerer sig om at møde om Aftenen i Parterret paa Hoftheatret paa Christiansborg Slot i sorte Klæder, hvilket frapperede Hoffet og Kongen selv lagde Merke dertil.« Jvfr. 30. Decbr. 1771 og Hist. Tidsskr. 4. R. II, 714, Anm.

⁴⁾ Sml. Holger Hansen, Kabinetstyrelsen i Danmark 1768—1772, Kbhvn. 1916, S. 208 ff. Sagen drejede sig om et Kaldsbrev, som Justitsraad J. H. Voltelen havde udstedt til J. Fr. Phister paa Toksværd Kald i Sjælland — en ganske dagligdags Ekspedition, der efter hævdvunden Praksis afgjordes i Kancelliet og derefter forelagdes Kongen til Underskrift. Struensee forlangte den imidlertid nærmere refereret. Det var øjensynlig et Led i Bestræbelserne for at drage de sidste Rester af Kollegiernes hændende

Januar 10. C. C. in pleno, Dons og Hoyer refererede. — Juell-Wind meldede, at Bagger ei kunde komme i Høieste Ræt. — Udlæst Suiten af Ansons Reise¹⁾.

— **11.** C. C. in pleno, jeg og Schumacher refererede. Treschow paastaaer Rangén over Hagerup²⁾.

— **13.** Staaet Fadder til Rotbølls hiemmedøbte Datter Johanne Elisabeth med Stampe, Mangor, Horrebow og Hr. Abildgaard. Mad. Mangor bar det, Mad. Lasson holdt Christen-Huen.

— **14.** Portefeullen kom ned. Herefter skal formodentlig alle Expeditioner først refereres. Thi disse vare tilbageholdne. Præsten i Smyrna³⁾ skal lønnes af Zahl-Cassen, Stistrups Testamente skal staae ved Magt; anl. Cancelliets Afkortning sker Forestilling fra Kammeret.

— **16.** I Hansens Sterboe. Declaration til Protocollen anl. min Frøkens⁴⁾ Udstyr og Justitz-Raad Hansens Præntioner⁵⁾.

— **17.** Stor Revolution, Gud give til det beste! Dronningen transporteret til Cronborg; Gähler og Frue, alle 3 Struenseer⁶⁾, Brandt, Berger, Falckenskiold og flere i

Magt til sig, og den bitre Stemning, der trods Luxdorphs forsigtige Vendinger gaar gennem flere af de herhenhørende Notater, viser Administrationens indeklemté Forbitrelse over at blive sat helt ud af Spillet, et Moment, der maaske har spillet en større Rolle ved Gehejmekabinetministerens Fald, end man er tilbøjelig til at tro. Jvfr. 8. Aug. 1771 og 14. Jan. 1772.

¹⁾ Beretningen om Lord George Ansons eventyrlige Rejse omkring Jorden forelaa allerede den Gang paa flere Sprog.

²⁾ nemlig i Højesteret.

³⁾ Sml. Kabinetstyrelsen, I 205; Chr. Bastholm, den senere kgl. Konfessionarius, havde været Præst i Smyrna indtil Efteraaret 1771.

⁴⁾ Luxdorph maa mene Stephan Hansens Datter, som han var Kurator for. Jvfr. 22. Jan. 1770.

⁵⁾ Chr. Fred. Hansen, senere Amtmand. Jvfr. 6. Maj 1771.

⁶⁾ Den tredje var Joh. Fridrichs og Carl Augusts yngste Broder Gott-hilf Christoph Struensee (1752—1808). Han var bleven Sekondløjtnant i Danske Livregiment 10. Aug. 1771, men fik Afsked ved kgl. Resol. af 22. Jan. 1772 med Rejsepenge og Ordre til at forføje sig ud af Landet. Ved Kabinettsordre af 26. Novbr. 1777 til Tyske Kancelli fik han Lov til at opholde sig «i Stilhéd» hos sine Forældre i Rendsborg; han maatte dog ikke «etablere sig her i Vore Lande eller komme videre end i Vore Tyske Provinser». (Hirsch's Militærbiografier; Bobé, Efterl. Pap. fra Reventlowske Familie-kreds VI (Stamtavle); Generalitets- og Kommissariatskoll. kgl. Ordres og Resol. 1772, Nr. 25; Kopibog over Kabinettsordrer).

Castellet. Rantzau og Beringskiold satte det i Værk om Mørgenen tilig, dog med Dr. Julianæ og Printz Fridrichs Samtøkke. Almuen var som rasende af Glæde.

Januar 18. C. C. hos Stampe abs. Schumacher. Alle 4 Comptoirs Sager refererede. — Geh:Raad Thott kom til Byen¹⁾.

— 19. Besøgt Gh:Raad Thott.

— 20. Været til Cour om Aftenen. — Juell-Wind, Braem, Stampe, jeg, Carstens, Kofod, Guldberg, Sevel ere Inquisitions-Commissarier. Køller, Schumacher, Suhm og Guldberg vare comitterede til at modtage og udlevere Papirerne, men ved en Forestilling til Kongen blev det forandret, at heele Commissionen derudi skulle tage Deel. Non bene factum.

— 21. Inquisitions-Commissionen begyndt paa Slottet.

— 22. Inquisitions-Commissionen paa Slottet. Adskillige arresterede. — Placat, at Pøbelen ei maae plyndre. Sturtz arresteret, Lesner Befaling at reise²⁾.

— 23. Inquisitions-Commissionen. Siden paa Cancelliet. Paulli kommer i Kammeret. Trende af Inquisitions-Commission[en] skal med Nielsen og Schrødeersee see Dronningens Papirer efter. Beringskiold faaer Ordre at reise fra Byen.

— 24. Besøgt Geh:Raad Thott. — Commission paa Slottet. Til Dato ere Grev Struensees, Gählers og Brandtes Papiirer efterseete. — Det Danske Cancellie skal indkalde alle de Cabinets-Ordres, som ere udstædte siden 15. Septembris 1770³⁾.

— 25. C. C. Alle 4 refererede, Aagaard for Schumacher. — Siden i Commissionen paa Slottet. — Køller skal naturaliseres og hedde Køller-Banner. — Bergers og Struensees Papirer eftersees, hos den sidste fandtes 3 β i reede Penge.

— 26. Været hos Geheime-Raaden.

— 27. Commission paa Slottet. — Juell, Stampe, Kofod og Guldberg udnævnes til Commissarier over Dronningen⁴⁾.

¹⁾ Efter Gudes Notater blev Major Thomas Malleville sendt ud til Gavnø Natten mellem den 17. og 18. Januar for at hente ham.

²⁾ Philip Ludw. Lersner, Kaptajn i Danske Livregiment, Kammerherre og Hofjægermester. Sml. Bernstorffske Pap. I, 811, og Pers. Tidsskr. 4. R. V, 234.

³⁾ Tidspunktet for J. H. E. Bernstorffs Afskedigelse og de ny Konseils-medlemmers Udnævnelse. Jvfr. 19. Septbr. 1770.

⁴⁾ Dette Kommissorium (af 28. Jan.) saavel som de øvrige, der angaar

Januar 28. Commission paa Slottet. Hansens¹⁾ Papirer efterseete. — Giort Cour hos Kronprintzen.

— **29.** Giort Cour hos Dronning Juliana, Printz Fridrich og Kongen. Været forresten i Commissionen paa Slottet.

— **30.** I Commissionen paa Slottet. Willebrants, Sturtzes, Hesselbergs, Aboes Papiirer efterseete.

— **31.** Refereret i Cabinets-Raadet, præss. Pr. Fridrich, Thott, Rømling, Eickstedt, Schach, Osten. — Om Eftermiddagen C. C. in pleno, hvor vi alle refererede, Aagaard for Schumacher.

Februar 1. Været hos Geh:Raaden. — Scheel Deputeret i Kammeret, Braem Ober-Præsident. — Thott skal paraphere over os²⁾.

— **3.** I Commissionen paa Slottet. Frue Gähler skal være kommen løs.

— **4.** I Commissionen paa Slottet. Sleth³⁾ blev afhørt.

— **5.** Commission paa Slottet. Drengene⁴⁾ afhørte.

— **6.** Commission paa Slottet.

— **7.** Commission paa Slottet. — C. C. abs. Schumacher, Aagaard refererede for ham og vi øvrige hver for sig.

— **8.** Commission paa Slottet. Cammer-Junker Schacks Declaration paa H. M:ts Vegne.

— **10.** I Commission paa Slottet. Panning afhørt.

— **11.** Været om Morgenens hos Geheime-Raaden. — Schmidt⁵⁾ kommer i Commissionen. — Commissorium til Thott, Schach og Scheel at eftersee Anstalterne⁶⁾. —

Dronningens Forhold og Skilsmissen, er først langt senere, formodentlig i 18. Aarh., indført i Registranten. Pladsen er i gammel Tid ladet aaben, og der er ved hvert Nummer tilføjet en Bemærkning om, at »Koncepten kom ingentid til Arkivkontoret« (DK. 1. Depts Missiver).

¹⁾ Schouthynacht Ole Hansen.

²⁾ D. v. s. Thotts Navn skal ved Parafering af kgl. Ekspeditioner staa i Linjen oven over de deputeredes Underskrift.

³⁾ Kongens Kammertjener, Henrik Schleth.

⁴⁾ De to Dreng, der hørte til Kongens daglige Omgang, Jørgen og Moranti; den sidste var som bekendt en Mor.

⁵⁾ Generalauditeren J. E. E. Schmidt.

⁶⁾ c: de ved de civile Kollegier i Struenseetiden skete Forandringer. I Kommissoriet, der er dateret 13. Febr., hedder det, »at de Forandringer, som i Henseende til det almindelige Bedste befindes enten gode eller næsten ligegyldige, ej maa foreslaas omgjorte, og at de, som kunde crages skadelige, skal søges at vorde rettede med muligste Lemfældighed« (DK. 1. Depts Missiver 1772. Nr. 78).

Dronning Juliane faaer Walløe. — Skrevet Quæstioner til Gähler.

Februar 12. I Commission paa Slottet. Bielefelt og Panning afhørte.

— **13.** Commission paa Slottet. Moster Lisbeth afhørt, skikkede sig kun slæt. — Forordningen om Stads-Raadet. NB. Paraphen¹⁾.

— **14.** Været om Morgenen hos Thott. — Commission paa Slottet. Kongen lader spørge, hvor snart Examen kand begynde. Deliberation. — C. C. in pleno abs. Schumacher, i hvis Stæd Aagaard refererede. Refereret af alle fiire.

— **15.** De Militaires skal have deres Jurisdiction igien. — Moratorium for Sarty. — Commission paa Slottet.

— **17.** I Commissionen paa Slottet.

— **18., 19.** Commission paa Slottet.

— **20.** Commission i Citadellet. Struensee blev afhørt.

— **21.** Struensee gik til Bekiendelse anl. hans Omgang med Dronningen. — C. C. abs. Stampe og mig.

— **22.** Brandt og Berger bleve examinerede.

— **23.** Forfattet Quæstioner til Gähler. — Jacobi bliver Leteur Royal.

— **24.** Gunnerus faaer Consilium redeundi.

— **26.** Bagger faaer 500 Rdr. Pension, Hagerup gaar ud af Høieste Ræt.

— **27.** Hr. Sverdrup faaer Aggers Kald.

— **28.** Commission i Castellet, Struensee afhørt. — C. C. in pleno. Aagaard refererede for Schumacher og mig.

— **29.** Commission i Citadellet, Struensee afhørt.

Marts 2. NB. Brandt forhøres i Castellet, derfor var jeg der ej²⁾.

— **3.** Thott, Schack, Juell-Wind og Stampe skal forhøre Dronningen. — Struensees og Brandts Sag skal først paa-dømmes.

— **5.** Høieste Ræt aabnet. Nr. 8. Etatz Raad Piper c. Elisabeth afg. Junghans. Da Piper 1759 solgte Farum til Grev Reventlau, formaaede han sin Søstersøn Junghans at afstaae endeel af Gaardens Jorder, som hand havde i Fæste, og

¹⁾ Jvfr. 1. Febr.

²⁾ Brandt var nemlig Søn af Luxdorps Kusine Else Berregaard og saaledes nær beslægtet med ham.

derimod ved Contract af 6. Martii forbandt sig til at give ham aarlig 40 Rdr. Pension, indtil hand skaffede ham et skikkeligt Levebrød. Junghans satte sig ned i Fridrichsborg som Kiøbmand, og fra den Tiid af betalte Piper ham ingen Pension, saa at Enken havde 320 Rdr. hos ham tilgode, hvilke Hof-Retten tilkiendte ham at betale med 4 pC:to Rente fra Stevningens Dato, hvilken Dom i H:R blev confirmeret med 50 Rdr. Omkostninger etc. Procuratorerne vare Wiwet og Uldal, som hver gjorde en kort Tale anl. Kongens Befrielse. Assessorerne vare: Debes, Treschow, Anchersen, Korn, Levetzau, Sevel, Cortsen, Reiche, Seidelin, Hoppe, Kofod-Ancher, Suhm, Hielmstjerne, Luxdorph, Stampe, Braem, Bar. Knuth, Juell-Wind, Schack, Gr. Knuth, Thott. — I Commission paa Slottet.

Marts 6. Commission paa Slottet. — C. C. abs. Schumacher. Refereret af alle 4, Hoyer for mig og Aagaard for Schumacher.

— **7.** Commission i Castellet, Just.-R[aad] Struensee afhørt. Brandt meldt sig og forlangede: 1. At Actionen maatte ophæves, 2. v. Hoben eller Køller tage Jernet af ham, 3. skrive sin Moder til¹⁾, 4. faae sin flute traversière.

— **8.** Thott, Schack, Juell-Wind og Stampe reise til Helsingør for at afhøre Dronningen.

— **9.** Commission paa Slottet. — Commissionen kom hiem. Dronningen tilstod alting.

— **10.** Hellig Giæstes Kirke, Hr. Biering. Maadelig. — Commission paa Slottet.

— **11.** Commission i Citadellet. Just:Rd. Struensee afhørt.

— **12.** Commission paa Slottet. — Været hos Geh:Raad Thott. — Commissorium til Inqu.-Commiss. Høieste Ræt, Thott, Schack, Osten, Knuth, Scheel, Bispen og de 2 Theologi²⁾ at dømme i Skilsmisse-Sagen.

— **13.** Hos Geheime-Raaden. — Endnu Rømling, Kaas, Fisker, Hoben, Pentz, Obelitz, Hegelund, Hee i Commissionen, i alt 35. Bork Secreterer. — C. C. in pleno. Hoyer for mig, Aagaard for Schumacher. Opsat Forestillingen anl. Høieste Ræt og Hof- og Stads-Retten.

¹⁾ Opholdt sig i Holsten som Enke efter sin 2. Mand, G. W Söhlenthal.

²⁾ ∅: de to teologiske Professorer Peder Holm og Chr. Beverlin Studsgaard (DK. 1. Depts Missiver 1772, Nr. 148).

Marts 14. Commission i Castellet. Berger afhørt. Münter har got Haab om Struenses Omvendelse.

— 15. Besøgt Geh:Raaden om Aftenen.

— 16. Commission paa Slottet og om Eftermiddagen paa Cammer-Sahlen i Dronningens Sag, hvor Stevningen blev udstæd og Species facti oplæst.

— 17. Commission i Citadellet. Falkenskiold afhørt. — I Videnskabernes Societet hos Hielmstjerne med Suhm, Horrebow, Hee, Rotbøll, Brunnike, Kratzensteen etc. Tvende Piecer om Spøiter og en om Solplætter fik præmium.

— 18. Commission i Citadellet. Falckenskiold afhørt. — Balle bliver Professor Theologiæ.

— 19. Commission i Citadellet. Struensee afhørt.

— 20. C. C. in pleno. Aagaard refererede for Schumacher og Høyer for mig. — Commission paa Slottet.

— 21. Commission i Citadellet. Struensees Forhør sluttes.

— 23. Commission paa Slottet. Mad.Gähler blev afhørt.

— 24. Commission paa Slottet.

— 25. Commission i Citadellet. Struensee og Gude confronterede. Justitz-Raad Struensee meldte sig.

— 26. Commission i Citadellet. Hansen og Aboe afhørte og begynt paa Gähler. — Været om Morgenen hos Geh:Raaden.

— 27. C. C. in pleno og som sidst. — Commission paa Slottet. — Borch og Borneman kommer i Høieste Ræt, Skov og Rested i Hof- og Stads-Retten.

— 28. Commission i Castellet. Gähler afhørt.

— —¹⁾. Das Schicksal gab dem Orient | Die Pest, partheiisch war es nie, | Es gab dafür dem Occident | Die Zahlen-Lotterie²⁾.

— 29. Suhr bliver Under-Cancellist i Schumachers Comptoir og Vogelsang bliver Volontair igien i mit.

— 31. Hellig Gæstes Kirke. Stud. Møller prædikede endda ikke saa slæt, skjønt noget affecteret. — Der maae igien Præmisses være i Dronningens Dom.

¹⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 25.—28. Marts.

²⁾ Gude bemærker: Dette Vers har Luxdorph læst, og da det gefaldt ham, som var en afsagt Fiende af al Slags Lykkespil, og især Tall-Lotteriet, har han indtegnat det her.

April 2. Commission paa Slottet og siden i den store Commission, hvor Bangs og Uldahls Indlegge bleve læste.

— 3. C. C. in pleno og som sidst.

— 4. Udlæst Oraisons choisies de Ciceron.

— 5. Skrevet mit Votum i Dronningens Sag. — Langebech er Autor til Nye Prøve paa Skrive-Friehed, Jule-Aftens-Feyde og Friemodige Tanker¹⁾.

— 6. Hellig Giæstes Kirke, Sinding. Prædiker altid godt, men noget frækt, undertiden meere ordriig end veltalende, indfletter for mange casus og dubia for at solvere dem. — Commission paa Slottet, siden i den store Commission absente Levetzau, som har Meslinger. Dom afsagt i Dronningens Sag.

— 7. Gaaet til og fra Citadellet. — Commission i Citadellet. Grev Struensee og hans Broder afhørte. — Præparatorier til det Algierske Tog er beregnet til 1426000 Rdr.

— 8. Etatz-Raad Andresen dør²⁾. — Rothe bliver Amtmand i Segeberg.

— 9. Giort Quæstioner til Gähler med Sevel og Skov.

— 10. Hellig Giæstes Kirke, Stud. Møller for Dimiss. — C. C. abs. Schumacher, som var syg. Ellers alting som sidst. — Commission paa Slottet. — Siden i Skifte-Samling hos Frue Hansen.

— 11. Været hos Geheime-Raaden.

— 12. Hellig Giæstes Kirke, Mag. Fleischer. En slæt Prædiken, koldsindig og doven Action, ingen Følelse af hvad hand sagde og svag Røst.

— 13. Commission paa Slottet.

— 14. Gaaet til Castellet. Gähler afhørt.

— 15. Justitz-Raad Temler skal have Jomfrue Sophie Junge.

— 16. C. C. in pleno og som sidst. — Schumacher faaer Ordre dat. 17. Januar tillige at vedblive de Forretninger paa Slottet. — Fulgt om Aftenen med Suhms for at høre Passions-Musiquen paa Bryggerslaugs-Huus.

— 18. Været om Morgenen hos Geheime-Raaden.

— 19. Spiist om Aftenen til Suhms med Kofods, Jom-

¹⁾ Jvfr. 10. Aug. 1771.

²⁾ Etatsraad Jens Andresen døde i Høje Taastrup Præstegaard 3. April (Adresseavisen 1772, Nr. 57).

frue Biehl og hendes Fader, Scalabrini og M:elle Torri. -- Der siges, at Dronningen ikke kommer til Aalborg, men til Zelle.

April 20. Guldberg og Frue besøgte.

— 21. Været hos Geheime-Raaden om Aftenen.

— 22. Været med Suhms i Fridrichsberg Have og siden hos dem om Aftenen i det sædvanlige Selskab. — NB. Struensee fløttede ind paa Slottet just den 17. Januarii 1769.

— 23. Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Om Eftermiddagen i Commissionen paa Slottet.

— 24. C. C. in pleno og som sædvanligt, dog abs. Stampe. -- Om Eftermiddagen paa Slottet i Commissionen for at opsette Dommen.

— 25. Dom afsagt i Commissionen paa Slottet efter Lovens 6—4—1¹⁾ over Struensee og Brandt.

— 26. Været i Christianshavns Kirke og hørt Jfr. Birgittes Confirmation.

— 27. Dommen over begge Grever i alt approberede. Kongen gjør sin Disposition anl. Kron-Printzens Værgemaal, som deponeres i alle Collegier her i Staden, i Geheime-Archiv, til Hove, i Norge og Slesvig.

— 28. Dommene exequerede. Brandt først, hand skal have gaaet friemodig²⁾ til sin Død og Str. forsagt³⁾. Dette behøver nærmere Undersøgning. Nu ere de begge for Guds Dom. Str. har skrevet til Kongen, Commissionen og Gr. Rantzau, forlangt at Münther maatte faae hans Portrait.

— 29. Mad. Godiche faaer Privilegium paa at trykke begge Dommene. — Echaffauttet nedtages.

— 30. Lange faaer Meslinger.

Maj 1. Været til Herrens Bord. Stud. Bracksøe havde til Exord. Matth. 6,21 og af Texten Coloss. 3,1 De Himmelsindedes Liggendefæe. Havde kun lav Stemme.

— 2. Været om Morgenens hos Geh:Raaden.

¹⁾ Handler om den, »som laster Kongen eller Dronningen til Beskæmmelse».

²⁾ Gude tilføjer: »nesten frek».

³⁾ Gude tilføjer: »Struensee havde nesten Convulsioner endog førend Haanden blev afhugget.» Der var saa mange Tilskuere ved Henrettelsen paa Øster Fællede, at »ældgamle forsikkrede, at det den Morgen var saa øde paa Byens Gader, som fordem i Pestens Tid.» Sml. Hist. Tidsskr. 4. R. II, 750 f.

Maj 4. I Commissionen paa Slottet for at igiennemgaae Sevels Forestilling anl. de øvrige arresterede.

— **6.** Hørt Stud. Platou i Runde Kirke efter Forlangende. Kand blive en god Prædikant.

— **7.** Klevenfeldt besøgte mig madide madidus.

— **8.** C. C. abs. Schumacher. Ellers som sædvanligt.

— **9.** St. Germain bliver afkiøbt¹⁾ med 70/m Rdr. een-gang for alle.

— **10.** Været hos Geheime-Raaden.

— **12.** Ordre til Commissionen at gjøre Forestilling om Gähler, Falckenskiold og Struensee.

— **14.** C. C. abs. Schumacher. Ellers alting som sædvanligt.

— **17.** Meslengerne begynder sterk at komme ud paa min Mand, baade paa Røk og Brøst²⁾.

— **22.** Bülow's og Bielckes Brylluper³⁾.

— **25.** Bekommet Conf:R. Suhms Bog:Historie om de af Norden udvandrede Folk.

— **26.** Inq:Commission paa Slottet.

— **28.** Hr. Sidelmann prædiket i Hell:G:Kirke og blev hørt af heele Stats-Raadet.

— **29.** I Stats-Raadet refererede J[ustitz]-R. Dons og i Cancellie-Collegio J:R. Høyer for Conf:R.⁴⁾

— **30.** Conf:R. underskreven Commissionens Forestilling ang. Gähler, Falkenskiold og Struensee.

Juni 3. Paategnet et Circulaire af Societetet ang. at sætte dets Capital hos Hs. Mayt. paa 5 pro C:to evig Rente.

— **6.** Frue Bager nedkommen med en Søn. — Matroserne gjort en Slags Opstand.

— **7.** Conf:R. haver besøgt sit Bibliothek.

¹⁾ ☉: hans Pension kapitaliseredes og udbetaltes ham. Summen var dog kun 60000 Rdr. (sml. Holm, Danm.-Norges Hist. V, 35).

²⁾ Indførslerne i Dagbogen for 15.—17. Maj er af Fru Luxdorff og for den følgende Tid indtil midt i Juni af en fremmed, formodentlig Klokker Lavrids Schov, der under hele Luxdorffs Sygdom daglig kom i Huset som han plejede.

³⁾ Kammerherre og Staldmester Hans Heinr. Bülow's Bryllup med Marie Henriette Lassen, Datter af Etatsraad L. til Aakær, og Hofmarskal Henrik Christopher Frederik Bielckes med Helene Margrethe Storm fandt begge Sted 26. Maj, det første paa Aakær, det andet i Kbhvn.

⁴⁾ ☉: Luxdorff.

Juni 10. Giort Forestilling om Ballerup Kald.

— **11.** Besøg af Geh:R. Gr. Thott.

— **12.** Cancellie-Collegium holdt hos Conf.:R. — I C. C. refere[re]de Hoyer for mig og Aagaard for Schumacher¹⁾).

— **13.** Commission paa Slottet. Gähler dimitteres, forbrudt det kgl. Løfte om 3000 Rdr. aarlig, naar hand afskeedigedes, ei opholde sig i Sielland, Fyen, Holsteen, ei skrive. Hand og hun hver 500 Rdr. aarlig. Falkensk. mister Nøglen og den Russiske Orden, paa Munkholm Livstiid. Struensee Afskeed, Eed intet at aabenbare.

— **16.** Giort Forestillinger om Byeskriver-Tienesterne i Hasle og Rønne.

— **17.** Været paa Cancelliet²⁾. — Udlæst Suhms 1:te Tome om de udvandrende Folk.

— **18.** Refereret i Stats-Raadet paa Fridrichsberg abs. Thott. Rantzau, i Anledning af, at jeg havde faaet Meslinger i min Alderdom, sagde, at jeg skulle giøre et Epigramma mod mig selv af Indhold: De toutes les façons de faire le jeune homme, j'ai choisi la pire.

— **19.** Udlæst Florus. — C. C. in pleno og som sædvanligt.

— **20.** Fløttet ud med alle til Nærum. — Sansnom³⁾ blev overkiørt i Byen og døde.

— **26.** Peer Thygesen og Bendte Jenses døde. — Den unge Juell examineres. Heele Høieste Ræt var buddet til at høre ham. Publice og paa Latin.

— **27.** C. C. in pleno og som sædvanligt. Taget Sagerne ud med mig⁴⁾).

— **28.** Propositionen om Berregaard og Agnete⁵⁾ fandt ei Gehør.

— **29.** Expederet Cancellie-Sager.

Juli 3. C. C. abs. Schumacher. Jeg refererede selv, ellers som sædvanligt. Oeder bliver Stiftamtmand i Bergen.

— **4.** Bispnen og Bispinden, som bliver her for at bruge

¹⁾ I denne og de nærmest forudgaaende Notitser træffes atter Luxdorphs Haand, som derefter fortsætter i det følgende.

²⁾ Nemlig første Gang efter Sygelejet.

³⁾ Hundnavn.

⁴⁾ Nemlig til Nærum.

⁵⁾ Hielmstjerne.

Brønden, kom om Eftermiddagen. — Bielke siges at skal være Stiftamtmand i Christiania.

Juli 6. Været med mit heele Selskab paa Frydenlund og beseet det Norske Huus i Skoven, med Pladsen til Dronningens Seng, som var at udtrække og den forlorne Trappe, som gik der ned til fra Struensees Kamre oven paa.

— 7. Opskrevet de fornemste Epoquer af Historia Universali for Peter¹⁾.

— 8. Været hos Geheime-Raaden. — Pffirks mister Printz Fridrichs Regiment og Ahrenstorff sit, som bliver Under-Commandant i Fridericia. Godske Molk Deputeret paa Cammeret, Sevel og Commandeur Krabbe med Etatz-Raads Character Deputerede i Admiralitetet, Bielke Amtmand i Tondern i Holstes Stæd, som faaer Pension. Grev Holst Ledreborg Ober-Hof-Marskalk.

— 9. Været hos Geh:Raaden. — Storm gaaer af, Grambow kommer i hans Stæd og Oeder til Trundhiem. — NB. Rantzau gaaer reent af og beholder efter Forlydende 8000 Rdr.

— 10. Været hos Geh:Raaden. — Udal notificerede mig sin Forlovelse med Frøken Hansen²⁾. — C. C. in pleno og som sædvanligt. — Liv-Vagten præsenteres Kongen.

— 15. Været hos Geheime-Raaden om Aftenen.

— 16. Refæreret i Stats-Raadet paa Fridrichsberg in pleno. — Læst Schmettaus Blætter aus Liebe zur Wahrheit³⁾.

— 17. Hørt efter Begiæring Stud. Kiær prædike i Frue Kirke. Giorde en ordentlig og opbyggelig Prædiken. — C. C. in pleno og som sædvanligt.

— 18. Kongen spiste paa Søllerød Kl. 5.

— 19. Været alle paa Canin-Holmen og besøgt Mag. Schiøtt. — Storm gaaer af⁴⁾ og skal giøre Regnskab. Gram-

¹⁾ Af en i nærværende Udgave forbigaaet Notits i Dagbogen synes det at fremgaa, at der menes Aagaards Søn. Peter Hersleb A., som den Gang var en Dreng paa seks Aar. Han døde som Højsteretsadvokat, kun 25 Aar gammel, og roses for sin store Flid og tidlige Modenhed. Født 29. Novbr. 1765, død 8. April 1791 (sml. Rahbeks Minerva 1791, April-Juni, S. 100 ff.).

²⁾ Antoinette H. (1741—1804), Datter af Generalkrigskommissær Stephen H. til Frydendal.

³⁾ Sml. Luxdorphiana S. 49 ff.

⁴⁾ fra Embedet som Stiftamtmand i Kristiania.

how til Aggershuus, Oeder til Trundhiem og Albert Levetzau til Bergen¹⁾.

Juli 21. Udlæst Cicero de natura deorum. — Andersen og Holck²⁾, som nær vare ruinerede ved Weslings Banqueroute, optenke, for at faae 20/m Rdr., at inddeele deres Handel i 30 Actier, hver paa 1000 Rdr., hvoraf de selv beholde 10, Kongen tager 5, Printz Friderich en etc.

— 22. Oeder var hos mig og viiste mig sin Apologie, som hand har indgivet i Commissionen.

— 24. C. C. holt paa Nærum in pleno og som sædvanligt.

— 25. Igiennemløbet Wielandt Goldene Spiegel³⁾.

— 26. I Aftes Nordlys. — Suhm, Ryberg, Suhr, Cancellie-Raad Møller og Holck selv ere Adresse-Comptoirets Directeurer.

— 28. L:t Leth overfalder sin Commandeur, Obrist-L:t Zieplien og saarer ham i Hovedet⁴⁾.

— 29. Gluds Bolette dør efter en kort Sygdom⁵⁾.

— 30. Frøken Lemvig dør om Aftenen mellem 7 og 8⁶⁾.

— 31. Hørt Stud. Egtved efter Forlangende i Frue Kirke.

-- C. C. abs. Dons, som var syg og for hvem jeg refererede.

August 3. Borre besøgte om Eftermiddagen og drak Thee i Lyst-Huuset til Gaden.

— 4. Udlæst den første Tome saavel af Rollins Histoire Romaine som af Vies paralleles de Plutarque.

— 5. Frøken Lemvig testamenterer 1000 Rdr. til Jfr. Stine Lemvig, 600 Rdr. til hendes Syster, 200 Rdr. til hver af Mag. Albert Lemvigs 3 uforsørgede Døttre. Mad. Kløker og Hoppe skal arve hende til lige Deeling.

— 6. Fulgt Frøk. Lemvig til Jorde i Vor Frue Kirke, Hoppe og Søn, Stampe og jeg, L:t og Studios. Lemvig.

¹⁾ som Stiftamtmand.

²⁾ Adressekontorets Indehaver, Agent Holck, og hans Kompagnon. Jvfr. 16. Febr. 1773.

³⁾ Var udkommet samme Aar.

⁴⁾ Se herom Luxdorphiana, S. 175, og Brasch, Vemmetoftes Hist. III, 106 f.

⁵⁾ Jomfru Bodil Maria Brandt, 32 Aar gl., begravedes fra Mad. Glud paa Lille Købmagergade 31. Juli (Frue Kirkes Ligbog)

⁶⁾ Margrethe Lemvig var Datter af afd. Etatsraad Peder L. og blev 71 Aar gl. (Adresseavisen 1772, Nr. 129).

August 7. Hørt Stud. Phister efter Begiær i Frue Kirke. Ræt god Prædiken. — C. C. abs. Dons, Hoyer refererede for ham. — Været hos Geheime-Raaden, som havde været upasselig. — Min Kone kom ind. Reist med hende til Nærum og paa Veien besøgt Suhm, som er kommet til Byen og er ræt syg.

— 8. Gaaet med min Kone op til Søllerød for at høre Musiken, medens Kongen var der.

— 12. Beseet Kongens particulaire Biblioteque.

— 13. Refereret i Stats-Raadet in pleno paa Fridrichsberg. — Spiist ved Kron-Printzens Taffel med Schack, Rømeling, Osten og Berger.

— 14. C. C. in pleno og som sædvanligt.

— 16. Søllerød Kirke, Hr. Mosgaard, norsk Capellan. Baade Materie og Gaver gode, men en overmaade Flygtighed saavel i Udtalen som i Tankernes Orden, saa at, ved det disse løbe i hver andre, der i hver Afhandling kom noget, som hørte til de tvende andre.

— 17. Udlæst Struensees Omvendelse¹⁾. — Seet paa, at Borre trakte i Gadekiæret.

— 19. Urolighed i Sverrig. Guarnisonen i Christianstad arrestere Commandanten og vil have Kongen souverain. De raabe: En Troe, en Gud, en Konge og ingen Stænder.

— 21. Besøgt Geheime-Raaden. — Cancell. Coll. in pleno og som sædvanligt.

— 23. Søllerød Kirke, Stud. Schancke. Kand blive god. Vil være meere veltalende end hand har Evne til og overveier undertiden ikke nok sine Udtryk eller bliver fast ved sin Orden.

— 24. Læst Voiage de Bougainville²⁾.

— 26. Kongen af Sverrig bliver souverain. — Jacobi Assessor i Høieste Ræt næst efter Borneman; Kongen siger, naar hand skal træde til og hvad Løn hand skal have.

— 28. C. C. in pleno og som sædvanligt: 1. Cammeret

¹⁾ o: det bekendte Skrift af Balthasar Münter, der baade udkom paa Dansk og Tysk.

²⁾ L. A. de Bougainville, Voyage autour du monde, Paris 1771 (2. Udg. 1772).

svares, at de kand faae Gienpart af Regnskaberne¹⁾, 2. Commissionen²⁾ berettes Cancelliets Tilstand, 3. Printz Friderich faaer Rapporter.

September 4. C. C. in pleno og som sædvanligt: Skal Koes have Appel³⁾. — Været til Cour og paa Fransk Comoedie. Der blev spilt l'Isle sonnante⁴⁾. En execrabel Piece. — Om Morgenen hørt efter Begiæring Stud. Barfoed. En god og opbyggelig Prædiken.

— 5. Læst Kiærlighed uden Strømper. Et meget vittigt Støkke.

— 6. I Aftes var Nordlys.

— 8. C. C. abs. Schumacher.

— 9. Reist med Hennings til Fredensborg.

— 10. Refereret i Stats-Raadet in pleno.

— 12. Jørgen Mortensen⁵⁾ dør.

— 13. Min Kone var i Barselstue hos Frue Eilitz.

— 15. C. C. in pleno. — Commissorium til mig, Suhm, Langebech og Erichsen anl. Arnæ Magnæi Legatum⁶⁾.

— 16. Pilo faaer sin Afskeed for hans Cabalers Skyld.

— 17. Om Middagen spiiste Bagger (paa hvem der synes en god Forandring)⁷⁾ og Frue samt Cecilia med.

— 18. Udlæst Gulbergs Verdens-Histories anden Deels første Bind. — Underskrevet Brevet til Commissionen om Cancelliet.

— 21. Oeder faaer sin Afskeed med 700 Rdr. og skal boe i Holsteen⁸⁾. — Schrødersee og Hersleb blive Borge-

¹⁾ Hvilke Regnskaber der er Tale om, er ikke klart, maaske er det Cancelliets Sportelregnskaber, som Kammeret havde forhørt sig om (DK. Supplikbog 1772 1 B, Nr. 903).

²⁾ Jvfr. 11. Febr.

³⁾ Koës, der nys havde grundlagt Tallotteriet og faaet en særlig Oktroj derpaa, vilde ikke anerkende en af Justitsdirektionen afsagt Decision vedr. Lotteriet. Han vilde appellere til Hof- og Stadsretten eller Højesteret, men Justitsdirektionen holdt paa, at den selv endelig skulde afgøre Sagen og erklærede, at Koës alene vilde appellere for at trække Sagen i Langdrag (DK. Supplikbog 1772 1 B, Nr. 926).

⁴⁾ En Opera-comique af Charles Collé over et Motiv fra Théâtre italien.

⁵⁾ i Nærum.

⁶⁾ Kommissionen havde til Opgave snarest mulig at bringe Stiftelsen i Drift i Overensstemmelse med Fundatsen af 18. Jan. 1760 (Kommissoriet. dat. 24. Septbr., i DK. 1. Depts Missiver 1772, Nr. 570).

⁷⁾ Jvfr. 4. Oktbr. 1771.

⁸⁾ Det blev nemlig ikke til noget med Amtmandskabet i Trondhjem. Jvfr. 19. Juli.

mestere, hver med 1600 Rdr., Suhr og Lunding Viceborgemestere. De 4 forige ældste Raad-Mænd faae hver 1000 Rdr., Matthiesen¹⁾ 700 Rdr. Pension.

September 22. Været hos Geheime-Raaden. — C. C. in pleno og som sædvanligt.

— **23.** Været til Uldahls og Frøken Hansens Bryllup med Stampe, Anchersen, van Deurs, Kragh, Justitz- og Cancellie-Raad Hansen og alle deres Fruer. Hr. Lemming viede dem.

— **24.** Justitz-Raad Braun, Cammerdienere hos Fr. 5, dør²⁾.

— **25.** Læst Erichsens ypperlige Deduction om Grændserne mellem Norge og Rusland.

— **26.** Nordlys om Aftenen. — Byen siger, at Grev Osten skal være Ober-Præsident i Altona, Gähler nedersachsisk Envoyé, Schimmelman i Stats-Raadet i Schacks Stæd, som skal have de Udenlandske³⁾. Scheel afgaar fra det Norske Kammer og blive[r] ved Commerce-Deputationen, Storm i Scheels Stæd! Aldrig bedre!

— **29.** C. C. in pleno og som sædvanligt.

— **30.** Der siges, at Autor til Sandsigeren, Studiosus Thurah, skal være arresteret⁴⁾. — Berregaard tager sin Afskeed.

Oktober 1. Commissionen begyndt om Arnæ Magnei Stiftelse. 1. Finsen antages til Skriver, 2. Christendoms-Saga trykkes.

— **3.** Justitz-Raad Rottbøll og hans botaniske Gartner Käsemaker spiiste her om Middagen. — Printz Carl af Hessen kommer og skal, som siges, til Norge.

— **5.** Været paa Taarnet for at eftersee Arnæ Magnæi Manuscripter.

— **6.** C. C. som sædvanligt abs. Dons. — Besøg af Prof.

¹⁾ Om ham se C. A. Trier, Ulrik Adolf Holstein (Kbhvn. 1916), navnlig S. 140.

²⁾ Simon Gottfried Braun var Livkirurg (hvormed forbandtes Stillingen som Kammertjener) hos Fred. V, efter hvis Død han traadte i Tjeneste hos Juliane Marie. Efter Adresseavisen (1772, Nr. 159) døde han 25. Septbr., 71 Aar gl.

³⁾ nemlig Sager.

⁴⁾ Sml. herom Luxdorphiana, S. 157 ff.

Schiønning og Cancellie-Raad Bring, som forærede mig sine Svenske Handlinger¹⁾).

Oktober 8. Arnæ Magnæi Commission. Finnson fører Protocollen.

- 10. Om Aftenen stærk Taage og en Ring om Maanen.
- 13. C. C. in pleno og som sædvanligt.
- 14. Samling paa Cancelliet med Stampe, Schultze og Schmidt anl. den Militaire Jurisdiction.
- 15. Assessor Debes forlovet med den ældste Jfr. Suhr²⁾).
- 18. Nordlys.
- 20. Reist til Byen med alle. — Gratuleret til Suhrs. Herskabet kom ind til Byen.
- 21. C. C. som sædvanligt abs. Schumacher.
- 22. Været paa Consistorio og hørt Nørugaards³⁾ Examen, som var skikkelig. — Commission i Arnæ Stiftelse.
- 23. Været til Couren hos Cron-Printzen, Dronning Juliane, Printzesse Louise, Printz Friderich og Kongen.
- 25. Udlæst Rollin Hist. Romaine T. 2.
- 26. Været hos Geheimeraaden.
- 27. Om Eftermiddagen hos Sevel i Inquisitions-Commissionen for at forsegle.
- 28. C. C. in pleno og som sædvanligt. — Om Eftermiddagen i Lov-Commissionen hos Geheime-Raad Juell med Stampe, Kofod og Horn. Talt om en Erklæring anl. Aasædes Ræt paa Bornholm samt om at foreslaae Fleischer til Secreterer.
- 29. Commission i Arnas' Sag. Høpfner melder, at alle Exemplarerne af Knitlinga Saga ere spolerede.
- 30. Udnævnt til Membrum i det Norske Selskab. — En Commission udnævnes af Printzen, Thott, Schimmel-

¹⁾ Sven Lagerbring hed som bekendt oprindelig Bring og brugte sit Døbenavn ogsaa efter at være optaget i Adelsstanden (1769). Hans »Samling af åtskilliga handlingar« etc. var udkommet 1754—58 i tre Dele.

²⁾ Christine Suhr (1752—82), Datter af Borgmester J. P. Suhr (Nyrop, Det Suhrske Hus, S. 65).

³⁾ Den senere bekendte Jurist Lavrids Nørregaard (død 1804).

man og Schack¹⁾. — Forestillingen i Concept om²⁾ Fleischer til Lov-Secreterer.

Oktober 31. Udlæst Ciceronis Philosophica Tom. 9.

November 2. Været i Hansens Skifte.

— **3.** Commissionens Forestilling om Waysenhuset og Pleie-Anstalten.

— **4.** C. C. som sædvanligt abs. Schumacher. — Køller Banner bliver Commandant i Rendsborg.

— **5.** Refereret i Stats-Raadet abs. Eichstedt.

— **6.** Hr. Krøll kaldes af H. M:t selv til Præst i Waysenhuset.

— **7.** Bombardeer-Galliothen strander paa den Svenske Vall og et Skib paa 70 Læster med Korn til Norge sættes til.

— **8.** Penge sættes ned igien til 4 pro C:to.

— **9.** Oberst-L:t Harboe sendes til Fyen for at føre Grev Rantzau til Rendsborg, hvor hand arresteres.

— **10.** Hørt Nørgaards Forelæsninger om Formiddagen og Colbiørnsens om Eftermiddagen³⁾. Nørgaard læste: an distinctio inter titulum et modum acquirendi sit juris naturæ, Colbiørnsen: de justis repudii causis.

— **11.** C. C. in pleno og som sædvanligt. — Viintapper Collin springer ud i Emdrup Sø for at drukne sig formedelst Familie-Omstændigheder, men reddes⁴⁾.

— **12.** Hørt Bangs Forelæsninger om Vordnede.

— **13.** Fuldført min Latinske Oversættelse af Kristendoms-Saga. — Hørt Colbiørnsens Forelæsning de duplicitate vinculi in hæreditate erciscunda. — Været i det Juridiske practiske Selskab, hvor Schmidt, Phister og Schönheider proceserede og Suhr, Evald, Falsen og Graah voterede som Auscultanter.

¹⁾ Kommissionen var »ekstraordinær« og skulde »tage visse dem anbefalede Objecta i nøjeste Betragtning« — formodentlig militære Anliggender. Generalitetskollegiet fik 29. Oktbr. Kabinetsordre om at staa til rede med alle Oplysninger (Generalitets- og Kommissariatskollegiets kgl. Ordres og Resol. 1772, Nr. 400).

²⁾ i Orig. staaer: til om.

³⁾ Sammen med Andr. Bang konkurrerede de om et ledigt Professorat, som tilfaldt Colbjørnsen. Jvfr. 11. Decbr.

⁴⁾ Formodentlig Andreas Collin, hos hvem Jonas Collins Fader stod i Lære (sml. H. C. Andersen og Det Collinske Hus, S. 523). I Vejviseren 1771 anføres han som A. Collin, Lotterikollektor og Vinhandler, boende paa Vandkunsten.

November 14. Staaet Fadder til Frøken Lemvig Tieneres Søn Jon, døbt i Runde Kirke af Hr. Myhre. Frue Hoppe bar det, Jfr. Lemvig holdt Huen, L:t og Mr. Lemvig Faddere. — Den Tripolitanske [Gesandt] havde Afskeeds-Audientz hos Osten.

— —¹⁾. Mellem d. 31. Aug. og 1. Sept. sidstl. var paa St. Croix den største Orcan, de endnu have havt. Meer end Halvparten af Øens Bygninger ere fordervede, henimod 500 Mennesker døde; de Skibe, som laae der, bleve drevne paa Land. Skaden vurderes over paa 5 Millioner. — Ved Grændserne af Norge skal være megen Løben frem og tilbage, i sær ved Vermeland, hvor en vis Hamilton har sit Gods. I Sverrig udspreeder mand, at Norge er færdig til Opstand, at der skal være en Ambassade, som dog holdes skiult, af 4 à 6 Norske Bønder i Stockholm, hvis Anfører kalder sig Stærk-Odder. I den Anledning gaer 2 Rescripter, et til Stift- og Amtmændene, et andet til Geistligheden i Norge, at have Øie med de fremmede og formane hver til Troskab.

— 16. Extraskatten ophæves i Norge.

— 18. C. C. in pleno og som sædvanligt.

— 20. Hørt efter Begjæring i Nicolai Kirke Hr. Møllers Broder i Brønshøj²⁾. Tegner til at blive en god Prædikant og har et reent Mæle.

— 23. Erichsen var hos mig om Aftenen for at conferere Christendoms-Saga.

— 24. Været hos Geheime-Raaden.

— 25. C. C. abs. Schumacher og som sædvanligt. — Erichsen var hos mig om Aftenen anl. Christendoms-Saga.

— 26. Ludvig Juell bliver Assessor i Høieste Ræt.

— 27. Schrödersee dør³⁾. — Moestings Commissorium mod Beringskiold forandres. — Amagernes Relation holdes tilbage.

¹⁾ Staar paa det hvide Blad udfor Datoerne 11.—14. November.

²⁾ Hans Henrik Müller var Præst i Brønshøj og blev Aaret efter residerende Kapellan til Helliggejstes Kirke. Om den her nævnte Broder fik Præstekald, er maaske tvivlsomt.

³⁾ Konferentsraad og Kabinetssekretær hos Dronning Juliane Marie, tidligere Direktør for General-Postamtet, Joh. Chr. Schrödersee, døde Natten til den 28. Novbr., 66 Aar gl. (Adresseavisen 1772, Nr. 196).

November 29. Erichsen spiste her om Middagen, da vi endede at igiennemgaae Christendoms-Saga.

— **30.** Struensees Act trykt i Tydskland.

December 2. C. C. in pleno og som sædvanligt.

— **3.** Refereret i Stats-Raadet abs. Schack Ratlau.

— **4.** Hørt i Frue Kirke efter Begiæring Stud. Witth, som tegner til at blive en meget god Prædikant. Besøgt Klevenfeldt og sat en Supplique op for ham.

— **6.** Grevinde Svane døde i Gaar Aftes¹⁾.

— **7.** Grevinde Svane testamenterer Bagger og hver af hans Sødskende hver 2000 Rdr. — Oversat Viiserne i Christendoms-Saga.

— **9.** C. C. in pleno og som sædvanligt. — Bagger besøgte mig. Hand og hans Broder²⁾ faae hver 2400 Rdr. efter Grevinde Svane. Rømeling er Universal-Arving.

— **10.** Commission i Arnæ Legato. Foreviist Widewelts Tegning til Vignetten³⁾. Høpfner skal tilskrives om Knitlinga-Saga⁴⁾.

— **11.** Underskrevet Societetets Forpligt, at dets 25/m Rdr. skulle staae eevindelig uopsagte i Kongens Cassa⁵⁾. — Colbiørnsen bliver Professor juris.

— **14.** Været til Byeskriver i Rønne Bruns Bryllup med Jfr. Lyders paa Waysenhuset. Var Brudgommens Forlovere og fulgte ham frem. Hr. Qvist viede dem, Texten 2. Joh. v. 3.

— **15.** Bernstorff og Moltke Deputerede for Financerne, Paulli bliver Directeur ved Øresunds Told med 2500 Rdr., Scheel Amtmand i Pinnenberg.

— **16.** C. C. in pleno og som sædvanligt. — Det bevilges alle dem, som have giort Contracter før Forordningen⁶⁾ udkom, at give 5 pC:to.

— **18.** Besøgt Suhm, som er upasselig.

¹⁾ Grevinde Marie Svane, født 21. Marts 1698, døde 5. Decbr. (Adresse-avisen 1772, Nr. 200).

²⁾ Hans Fred. Bagger, der paa dette Tidspunkt var Major og døde 1803 efter at have taget Afsked som Generalmajor (sml. Giessings Jubel-Lærere II 1, S. 38).

³⁾ Talen maa være om den Vignet, der anvendtes i Udgaven af Kristni-Saga, Hafn. 1773. Sml. Meier, Johs. Wiedewelt, S. 95.

⁴⁾ Jvfr. 29. Oktober.

⁵⁾ Sml. Molbech, Videnskabernes Selskabs Hist., S. 169 f.

⁶⁾ af 12. Novbr. 1772.

December 19. Om Eftermiddagen Kl. 3 hørte jeg efter Begjæring Mr. Platou prædike i Walckendorfs Collegio under Prof. Studsgaards Præsidio. Hand forklarede af Matth. 11, 2-4, at Christi Mirakler beviiste, at hand var Messias. Maadeligt.

— 20. Et græsseligt Mord begaaes af en Rytter paa Folmer Danckel, Proprietair paa Espe-Gaard og Consumtions-Forpagter i Corsør. Mand meener, hand er kiøbt dertil.

— 21. Hr. Schiøtt til Nicolai Kirke dør og Magistraten kalder Hr. Lumholtz i Stæden¹⁾. — Været hos Geheime-Raaden om Aftenen.

— 22. Skrevet mine Tanker til Geh:Raaden om Skrivefriheden.

— 23. C. C. in pleno og som sædvanligt.

— 24. Tegnet paa Langes Ansøgning om Byefogdtienesten i Randers. — Langebeck forkyndede sin Forlovelse med Mad. Glud.

— 25. Gratuleret Mad. Glud. — Etatz-Raad Berner faaer en Rørelse paa venstre Siide.

— 27. Hellig Gæstes Kirke, Studios. Rasmussen. En besynderlig Tale, som ikke egentlig var en Prædiken, men et Udkast til en christelig Opdragelse og hvorledes samme skulle indrettes efter de tvende, Børn medfødde Egenskaber Nysgiærighed og Efterabelse. De fleeste af hans Sætninger og Regler vare almindelige og længe siden bekiendte. Nogle vare urigtige. Men i sær indveltede hand sig paa Skolelærerne med meget haarde Udrøk og Beskyldinger, at de brugte Skiolds-Ord og Eeder, gjorde de Unge til Ordets Foragtere, fortiente større Straf end en Møllesteen om Halsen etc. Hans Stil var ellers alt for blomstrende.

— 28. Indretningen forandres ved particulaire Cassen, som herefter kun bestaaer af 66000 Rdr.

— 29. Været hos Geheime-Raaden om Formiddagen.

— 30. C. C. in pleno og som sædvanligt. — Cammer-Junker Urne skal forestilles til Auscultans i Høieste Ræt. — Udlæst Grundene til det Asiatiske Compagnies nye Octroy. Vel skrevne.

¹⁾ Andreas Schyth, øverste Kapellan ved Kirken, døde 19. Decbr. i sit 50. Aar (Adresseavisen 1772, Nr. 208); den nederste Kapellan Jørgen Østrup rykkede op og Nic. Lumholtz ansattes i Østrups Sted.

December 31. Refererit i Stats-Raadet in pleno. — Juel skal miste sine 1000 Rdr. som Cammer-Junker.

1773

Januar 3. Smagens Portefeuille med Stockflets Over-sættelse af Alzire¹⁾ og Skiærmans Oder.

— 4. Faaet min Quartal efter Afkortning 521 Rdr., op-taget 300 Rdr. paa den nye. Gud er riig. — Opsat Fore-stillingen om Censuren²⁾.

— 6. C. C. abs. Høyer. — Seidelin sendte mig Bartholins Afregninger. Hand har laant 400 Rdr. og sat en Pante-Obligation derfor til Forsikring.

— 7. Refereret for Stads-Raadet paa Schumachers Vegne in pleno. Skrivefriheden refereret. — Mühlenpfort er mis-tænkt for at have begaaet et Falsum ved Tall-Lotteriet, hvorfor jeg maatte advare ham at entholde sig indtil videre fra Cancelliet³⁾.

— 8. Opsat Concept til et Brev til Grambow. — En Commission af 12 til den Militaire Stands Regulering. Printzen af Bevern præsiderer, Schimmelman og Bernstorff ere deri⁴⁾. — Forandringen med Rente-Cammeret kommer ned [?]. — Fuldendt Excerpta af Foppens Bibliotheca Belgica⁵⁾.

— 10. Geheime-Raad Ørtz besøgte mig. Hand søger Moratorium.

— 13. C. C. abs. Schumacher, som er blevet Amtmand

¹⁾ Trykt i Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber 10. Stk., S. 133 ff.

²⁾ Jvfr. 22. Decbr. 1772.

³⁾ Ulr. Ant. Mühlenpfort var Kopist ved Kancelliets 1. Dept., som Lux-dorph var deputeret for.

⁴⁾ Til Kommissionen, der nedsattes ved Kabinettsordre af 4. Jan., be-skikkedes følgende Medlemmer (foruden de nævnte): for Kavalleriet General-majorerne Lersner og Sehested, Oberst Numsen og Oberstløjtnant Røepstorff, for Infanteriet Generalløjtnant Hauch, Obersterne Lehmann og Pentz samt Generalkrigskommissær Wodroff, for Artilleriet Oberst Bielefeldt. Schimmel-mann og Bernstorff var Medlemmer i Henseende til Økonomien (Generalitets- og Kommissariatskollegiets kgl. Ordres og Resol. 1773, Nr. 1)

⁵⁾ Bruxelles 1739.

i Segeberg i Rothes Stæd, som afgaaer med 700 Rdr. Pension. Hoyer er det sagt, at hand og skal bort.

Januar 15. Hørt efter Begjæring i Nicolai Kirke Catechet Sinding. Prædiker grundig, noget for blomstrende. Den jydsk Dialect kand hand ikke for. — Printzesse Lovise havde ont om Natten, men det gik over igien.

— 17. Nordlys om Aftenen før. — Hellig Giæstes Kirke, Hr. Hansen, som tillige gjorde en smuk Application paa den 17de Januarii.

— 18. Atter Nordlys. — Om Natten kom Printzesse Lovisa need med en Printzesse.

— 20. C. C. Schumacher tog Afskeed. — Brev fra Commissionen¹⁾ at indberette, hvad Sager der refereres Kongen, og Sportlernes Beløb i de sidste 2 Aar.

— 21. Commission i Arnas Legato. Prøve-Arket af Christen-Saga, Brev til Høpfner om Knitlinga.

— 23. Været hos Geheime-Raaden.

— 25. Skrevet Dedicationen til Christni-Saga.

— 27. C. C. som sædvanligt. — Høyer bliver Amtmand i Albertins Stæd.

— 28. Giort Cour hos Kron-Printzen Kl. 5¹/₂ og siden været ved Printzessen af Hessens Daab, som blev kaldet Juliana Lovisa Amalia. — Gratuleret Debes, som i Gaar havde Bryllup²⁾.

— 29. Hørt efter Begjæring St[udent] Klem i Hellig Giæstes Kirke. Giorde kun en maadelig Prædiken og forklarede ei objectum spei. Sluttede med en afsmagende Bøn paa Vers. — Giort Cour.

Februar 1. Korn og Anchersen blive Etatz-Raader.

— 2. Skrevet Udkast til Dedication og Fortale til Christni-Saga³⁾.

— 3. C. C. in pleno som sædvanligt.

— 5. Etats-Raadinde Hoppe dør Løverdags Morgen Kl. 4⁴⁾.

¹⁾ ∴ Kommissionen, der i Febr. 1772 nedsattes for at ordne Kollegierne efter Struensees Fald.

²⁾ Jvfr. 15. Oktober 1772.

³⁾ Kristni-Saga udkom i Efteraaret 1773 sumtibus Legati Magnæant. Der er en Dedikation til Kongen og en Fortale ad lectorem, begge paa Latin og begge dateret 4. Septbr.

⁴⁾ ∴ Natten mellem den 5. og 6. Febr. Elisabeth Hoppe, Datter af

Februar 7. Min Kone gjorde Cour til Thottes.

— 8. Commission anl. den Militaire Enke-Cassa, hvori Oeder er Medlem og Proponent. Bestaaer af Bernstorff, Moltke, Stampe, Carstens, Hoben, Kaas, Horrebøw, Lundding¹⁾).

— 9. Hoyer dør om Natten mellem Mandag og Tirsdag²⁾ af Colica og Miserere.

— 10. C. C. præs. Stampe, Aagaard og jeg. Dons var syg og lod sig undskylde. Været først hos Geh:Raaden. — Kongen tager Banquen til sig³⁾).

— 11. Været hos Geh:Raaden. — Refereret i Stats-Raadet in pleno.

— 12. C. C. præs. Stampe, jeg og Aagaard. Jeg refererede de Norske Sager. — Juell-Wind og Sevel skulle som Commissarier gøre Propositionerne om Banquen. Kongen giver Interessenterne 350 Rdr. for hver Actie og svarer 5 pC:to Rente af dem i 10 Aar.

— 13. Læst Kofods Udkast til en Fr. om Bornholms Vedtægter.

— 15. Geh:Raad Moesting dør⁴⁾).

Kommandørkaptajn Joh. Christopher Holst og Dorothea Hansen, var født 10. Juli 1740 og blev saaledes kun godt 32 Aar gammel; 3. Decbr. 1766 havde hun ægtet Etatsraad Peder Hoppe (Kistepåseindskrift i Adresseavisen 1773, Nr. 26).

¹⁾ Den 5. Febr. 1772 var nedsat en Kommission, der dels skulde undersøge en af Oeder fremsat Plan til en »solid« Enkekasse, dels give Betænkning om Militæretatens Pensionskasses »sande Tilstand og Solidité«. Undersøgelserne havde vist, at den militære Enkekasse befandt sig i en saadan Tilstand, at »om Raad ikke i Tide træffes, maa enten denne Cassa gaa under eller og Vores Cassa deraf blive haardeligen betyngt«, og at det vilde være nødvendigt at indrette en almindelig Enkekasse, »saavel til Lindring for Enker som for med Tiden at lette Vores Casse fra den Mængde Pensioner, Vi allernaadigst give«. En »saa almindelig og betydelig Sag« burde undersøges af Mænd fra forskellige Departementer og Klasser, og den af Luxdorff her omtalte Kommission blev da nedsat ved kgl. Missive af 11. Febr. 1773. Blandt Kommissarierne var tillige Hofintendant Wegener som Repræsentant for Hofetaten (DK. 1. Depts Missiver 1773, Nr. 94).

²⁾ c: Natten mellem 8. og 9. Febr. Marcus Haggæus Hoyer, den tidligere Kancellideputerede, var for faa Dage siden udnævnt til Amtmand. Jvfr. 27. Januar.

³⁾ Sml. Nathanson, Danm.s National- og Stats-Huusholdning, S. 68 ff.

⁴⁾ Amtmand Fred. Chr. Møsting døde i Stege; baade i Kirkebogen og i Anmeldelsen i Adresseavisen (1773, Nr. 29) opgives Dødsdagen til 17. Febr.

Februar 16. Frøken Bagger dør¹⁾. — Andersen og Holck gaae fallit²⁾.

— **17.** C. C. præss. Stampe, jeg og Aagaard. — Der skulle været Samling paa Slottet med Interessenterne i Banquen, men det blev afsagt. — Condoleret til Hoppes.

— **18.** Refereret i Stats-Raadet abs. Printzen. Om Eftermiddagen blev det om Cancelliet³⁾ refereret og Printzen tog det til sig.

— **19.** Justitz-Raad Hansen bliver Amtmand i Høyers Stæd. — Løvenborg oprettet til et Baronie.

— **22.** Underskrevet Langebechs og Kiæristes Testamente til Vitterlighed med Hielmstierne.

— **24.** C. C. Stampe, jeg og Aagaard. — Om Aftenen til Langebechs Bryllup med Rheders, Hielmstierne, Kalls, Beckmans, Langes ved Post-Amtet, Debes's, Studsgaards, Suhm alleene etc., ialt 32 Personer. Hr. Hvistendal viede dem, Text. Psal. 73, 24.

— **25.** Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Gratuleret Langebech.

— **26.** Været med Rottbøll i den botaniske Have. — Geheime-Raad Rabe og Etats-Raad Urne døde⁴⁾.

— **27.** Forestillingen om Cancelliet nedkom. Skrevet til Geheime-Raaden om Tillægget⁵⁾. — Grambow tilskrevet at

¹⁾ Johanne Marie Bagger var Datter af Biskop Hans Bagger og født efter Faderens Død (1693); hendes Moder var Søster Svane, en Datter af Ærkebiskop Hans S. Hun døde i Følge Adresseavisen den 17. Febr., 79 Aar gammel (Zwergius, Det Siellandske Clerisie I, 341; Adresseavisen 1773, Nr. 28).

²⁾ Paa Grund af et hamburgsk Kontors »Brækning« gik Agent Holck og hans Kompagnon Joh. Andersen fallit. Passiverne var 130328 Rdr., medens Aktiverne kun beløb sig til 83000. For at ikke deres to Gaarde, deres Skibsparter, Møbler m. m. med alfor store Tab skulde sælges ved Auktion, androg Holck om, at de i Stedet maatte bortloddes ved et Lotteri. Dette tillodes (DK. Rotuli over Forestill. 1773, Fol. 355).

³⁾ nemlig Kancelliets nye Ordning, hvorom Kommissionen af 10. Febr. 1772 havde afgivet Betænkning Dagen forud (sml. Vejledende Arkivregistraturer I, S. 127 ff.). Jvfr. 7. Marts.

⁴⁾ Frederik Raben (»Ærestrin« i Adresseavisen 1773, Nr. 32). Nogen Urne synes der ikke at være død i disse Dage og maaske er det blot et ubekræftet Rygte; Personen er da Amtmanden paa Bornholm Joh. Chr. U., der paa dette Tidspunkt var Etatsraad og døde som Konferensraad 1787.

⁵⁾ nemlig Kancelliembedsmændenes personlige Gagetillæg. Ordningen med faste Gager og Sportellønningens Ophør var bibeholdt fra Struensee-tiden.

forsikre sig Politiemester Fyhns Person, da hand er Kongen mange Penge skyldig¹⁾.

Marts 3. C. C. Stampe, Aagaard og jeg.

— 4. Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Høieste Ræt. Thott, Reventlau, Knuth, Schack-Rathlau, Juell-Wind, Knuth, Braem, Stampe, Luxdorph, Hielmstjerne, Suhm, Kofod, Hoppe, Seidelin, Reiche, Cortsen, Sevel, Korn, Anchersen, Borch, Treschow, Debes, Borneman, Juell, Colbiør[n]sen. No. 14. Lars Ziegler dømt at betale en Skrædder-Regning paa 35 Rdr. 4 R uagtet hans exceptio minorennitatis.

— 6. Spiist om Middagen hos Baron Juell med heele Høieste Ræt og Lov-Commissionen samt Grev Knuth og Schumacher.

— 7. Om Aftenen Kl. 7 vare Aagaard og jeg oppe hos Arve-Printzen at takke ham²⁾. Det er en velsignet Herre, som kand betage Frygt og forøge Respect for sig.

— 8. Vignetten til Arnæ Legatum færdig³⁾.

— 9. Hellig Giæstes Kirke. Hr. Ottesen, en Capellan fra Bergen, prædikede saa uordentlig og ubestemt, at jeg intel kunde samle deraf. Saadanne ere de, Hr. Lemming⁴⁾ vælger.

— 10. C. C. præs. Stampe, jeg, Aagaard og Borch. — Thott, Schack og Juell-Wind kommer i Ober-Steuer-Directionen.

— 11. Refereret i Stats-Raadet abs. Osten, som er afgaaet og skal være blevet Stiftamtmand i Aalborg.

— 13. Osten faaer kun 2000 Rdr., Holck beholder sine 1500 Rdr. og faaer Expectance paa Øresunds Told-Directeur Tieneste.

— 15. Anledningen til Ostens Afskeed skal være, at hand har sat sig imod Banquens Forandring, et qu'il n'avoit pas adopté le sisteme du Roy⁵⁾. — Samling om Banquen paa Slottet.

— 16. Frøken Hielmstjerne forlovet med Baron Rosenkrone.

¹⁾ Overkrigskommisær Jørgen Andr. Fyhn var Politimester i Kristiania og Grambow var Stiftamtmand paa Aggershus.

²⁾ Jvfr. 18. Februar. Den endelige Instruks for Danske Kancelli var udstedt 4. Marts (trykt i Vejled. Arkivregistraturer I, 294 ff.).

³⁾ Jvfr. 10. December 1772.

⁴⁾ ∘: Præsten til Nicolai Kirke.

⁵⁾ Sml. Holm, Danm.-Norges Hist. V, 93.

Marts 17. C. C. hos Aagaard in pleno.

— 18. Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Berger faaer Rotbølls 600 Rdr. og maa være hvor hand vil i Jylland. — Brandt faaer Expectance paa Ursins Tieneste¹⁾.

— 19. Provst Hegelund døde om Torsdagen²⁾. — Kongen bevilger Hassing³⁾ et Slags Moratorium for Holchs Creditorer. Ansøgningen sendt ned med et Brev fra Printzen til Expedition. Derimod skeer Remonstration paa Mandag⁴⁾.

— 20. Færdig med Fortalen til Christni-Saga. — Cammer-Advocat Bangs Frue dør⁵⁾.

— 21. Vor Frue Kirke. Provst Hviid prædikede og gjorde Bøn pro novo successore⁶⁾.

— 22. Printzen af Bevern bliver Gouverneur her i Byen

— 24. C. C. hos Aagaard præss. Stampe, Graah, Borch og mig. — Været om Aftenen hos Geheime-Raaden.

— 25. Refereret i Stats-Raadet in pleno.

— 26. Kongen tager Tall-Lotteriet til sig. — Hassings Moratorium gaaer ned igien⁷⁾. — Hviid bliver Stifts-Propst.

— 28. Hellig Gæstes Kirke, Hr. Peder Svane Bang, resid. Capellan til Wiig⁸⁾. Meget maadelig Prædiken.

— 29. Gähler maae være, hvor hand vil, det Slesvigske undtagen. — De 500 Rdr., som Humble⁹⁾ gav for at blive Consistorial-Raad, skal der kjøbes Grædske typi for til at trykke et nye Testamente.

— 31. C. C. in pleno paa Cancelliet. — Om Aftenen med Suhm paa Comoedien og seet Kiærlighed uden Strømper¹⁰⁾. — Min Brevtaske blev stiaalet af min Lomme.

¹⁾ Posten som Inspektør ved Vajsenhuset?

²⁾ Jens Jacob Hegelund, Stiftspropst og Sognepræst til Frue Kirke, f. 7. Oktbr. 1711, døde Torsdagen den 18. Marts (•Æres-Trin• i Adresseavisen 1773, Nr. 44).

³⁾ •en Tobaks-Kræmmer i Kiøbenhavn• (Gude).

⁴⁾ d: 22. Marts.

⁵⁾ Antoinette Friderica Bang, f. Horn, døde 20. Marts, 32 Aar gl. (Adresseavisen 1773, Nr. 46).

⁶⁾ Det blev ham selv. Bønnen pro novo successore skulde holdes i Følge D. L. 2—3—1 og Forordn. 1707 1. Aug. § 7. Jvfr. 18. Marts 1759.

⁷⁾ Jvfr. 19. Marts.

⁸⁾ i Ods Herred, Sjælland.

⁹⁾ Sognepræsten i Ønslev paa Falster Chr. Reitzer Humble var udnævnt til Konsistorialraad 25. Marts.

¹⁰⁾ Stykket blev givet for 3. Gang, til Indtægt for Forfatteren.

April 2. Igiennemseet Ægtepagten mellem Frøken Agnete og Rosenkrone.

— 4. Hellig Giæstes Kirke, Stud. Giessing. Ikke saa got, som jeg havde haabet og ventet. — Giort Cour til Geheime-Raad Thottes.

— 5. Det nye Generalitet, Hauch, Schultze og Pens, tager sin Begyndelse.

— 6. Om Eftermiddagen Samling med Kammerne, hvor Stampe og Aagaard mødte.

— 7. Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Hauch refererede for Generalitetet.

— 8. C. C. abs. Graah.

— 10. Commissorium til Wilde, Moinichen og Deurs¹⁾ at tage en Tydsker i Forhør, som havde solgt forbudne Statskrifter i Helsingør²⁾.

— 11. Giort Cour om Eftermiddagen³⁾ hos Geh:Raaden.

— 12. Land-Commissionen ophører og legges under Kammeret.

— 14. C. C. abs. Graah.

— 16. Min Kone lod sig aarelade. — Suhr⁴⁾ bliver Landsdommer paa St. Croix.

— 18. Bernstorff faaer det Udenlandske Departement og bliver ved Financerne.

— 21. C. C. in pleno.

— 22. Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Samling i Arnæ Commission. Finnsen tillagt 100 Rdr. aarlig.

— 25. Min Kone besaae Cancelliet.

— 26. Mr. Linde kom i mit Comptoir som Volontair. — Bernstorff kommer i Stats-Raadet og ved de Udenlandske Affaires.

— 27. Magistratens Forestilling om Jurisdictionen kom-

¹⁾ c: Borgmesteren, Byfogden og Byskriveren i Helsingør.

²⁾ Det var en Oldenburger, Herman Ludolph Bardewijck, der havde givet sig af med Købmandsskab og mekaniske Videnskaber, men da det gik til agters for ham, slog han sig ned i Kbhvn. og handlede med Farver, Malerier og Bøger. Vel blev der fundet forbudte Bøger hos ham, men der kunde ikke konstateres nogen ond Hensigt, og han slap med at blive forvist fra Kongens Riger og Lande (Sjæll. Miss. 1773, Nrr. 126a og 370).

³⁾ Det var Paaskedag.

⁴⁾ Niels Bernt S. († 1781).

mer ned fra Printzen. — Geheime-Raaden faaer et Anstød af Feberen.

April 28. C. C. in pleno. — Været om Morgenen hos Geheime-Raaden. — Hielmstjerne tilbydes Stiftamtmandskabet over Aggershuus Stift, som hand afbeder.

— **29.** Suhm gav mig den anden Tome om Folkenes Vandring¹⁾.

— **30.** Hørt efter Begiæring i Hellig Giæstes Kirke Stud. Bech, en Broder til Adam Beck, som tiende Hielmstjerne. En maadelig Prædiken. — Printzen af Hessen kommer uformodentlig. — Halling bliver Brigadier og skal enten have Rømlings Datter eller købe hans Gaard²⁾.

Maj 1. Cederfeldt kom i mit Comptoir.

— **3.** Skrevet Navn i alle mine Bøger. — Spadseeret ud af Vesterport og omkring Lade-Gaarden og Blaae-Gaard.

— **4.** Været hos Geheime-Raaden. Pr[intz] Fr[idrichs] Apan[age], Gregers Juell kommer i Finance-Collegio og Rente-Cammeret. — Island, Grønland og Færøe skal høre under det Vestindiske Kammer.

— **5.** C. C. in pleno. — Staldfolkene levere Kongen en Supplique in corpore og derover sættes en Commission af Bülow, Kalckreutz, Wegner og Sevel³⁾.

— **6.** Refereret i Stats-Raadet abs. Thott præs. Bernstorff.

— **7.** Hørt efter Begiæring Stud. Lund til Froprædiken i Runde Kirke. En ganske god jevn Prædiken og skikkelige Gaver.

— **10.** Extraheret Lardners Collection of testimonies⁴⁾ til Ende.

— **12.** Været hos Geheime-Raaden. — C. C. in pleno. — Besøgt Mag. Dass paa Hospitalet. — Abildgaard bliver Præst paa Christianshavn.

— **13.** Martfeldt skriver et uforskammet Pro Memoria til

¹⁾ Udkom 1773.

²⁾ Den ekscentriske Rigmand William Halling fik ganske rigtig Karakter af Brigadier, men giftede sig med en Datter af Justitsraad Jørgen Hvas de Lindenpalm, hvis Gaarde Tirsbæk og Bryskesborg han købte.

³⁾ ∴ Staldmestøren, Rejse-Staldmestøren, Hofintendanten og den juridiske Professor Fred. Chr. Sevel.

⁴⁾ Nathaniel Lardners Collection of ancient Jewish and Heathen Testimonies to the Truth of the Christian Religion (London 1764-67).

de øvrige udnævned¹⁾) og hegler Stampe, Cancelliet, Oeconomie-Collegium etc. igiennem anl. Laugene.

Maj 14. Hellig Giæstes Kirke. Stud. Buch, som Secr. Lange kiænder, prædikede ræt skikkeligt. Har Færdighed, men nogen Feil paa Mælet.

— **15.** Sluttet mine Excerpta af Ciceronis Officiis.

— **19.** C. C. in pleno.

— **21.** Refereret i Stats-Raadet abs. Printzen.

— **22.** Været hos Geheime-Raaden.

— **23.** Udlæst den anden Tome af Schiønnings Norske Historie.

— **26.** C. C. abs. Graah. — St. fortaalte mig, at G. havde sagt ham, at jeg havde talt ilde om Pr.²⁾) — Suhm besøgte mig om Eftermiddagen. — Suhm var siden hos mig og fortaalte mig Omstændighederne.

— **27.** Skrevet et Pro Memoria til Guldberg.

— **29.** Borres kom herud³⁾). Hand er syg af Podagra, Skiørbug og Bryst-Syge.

Juni 1. Faaet Brev fra Guldberg.

— **2.** C. C. in pleno. — Ordres til Schimm[elmann] og Schack Rathl. som Deputerede og *χουσορος*⁴⁾) som Assessor samt Linde som Casserer anl. Sparbøssen⁵⁾). — Bornemann Etatz-Rd. og Bang Justitz-Raad.

— **3.** Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Beringskiold begiærer Pass af Ober-Præsidenten at reise giennem Sverrig

¹⁾ Der maa menes de deputerede og kommitterede i Økonomi- og Kommercekollegiet, der alle var udnævnt samtidig ved Kollegiets Genoprettelse (14. Jan. 1773); Chr. Martfelt var blandt de kommitterede.

²⁾ Med St. menes formodentlig Stampe, G. er Guldberg, Pr. Arveprins Frederik. Til Notitsen knytter Gude bl. a. disse Ord: »Luxdorps Character var vist ikke at tale rydt eller ilde om nogen; men har dette ikke været en Bagtalelse mod ham, er det muligt, at han enten i Cancellie Collegiet eller for een han troede at være sin Ven, under fire Øine kan have udladt sig med noget i Anledning af Printsens Brev om Hassings Moratorium [jvfr. 19. og 26. Marts], skjønt han meget vel vidste, at Guldberg var Forfatteren. Luxdorff friekiendes ellers allerbest ved det oven anførte i hans Almanak optegnede under 7de Martii, og man hykler dog ikke gjerne, naar man til sin egen Efterretning optegner noget om andre.«

³⁾ nemlig til Nærum. Peter Borre var Luxdorps Nabo, han boede paa Sophieshøj, det senere Nærumgaard.

⁴⁾ ∴: Guldberg.

⁵⁾ ∴: Skatkammeret. Dette Kollegium genoprettedes ved Kabinettsordre af 31. Maj.

til Rusland. Kgl. Ordre, at hand ei maae reise fra Møen, førend den publique Sag er [til] Ende ang. hans Beskyldinger mod Moesting, og siden Enken defererer Sagen, beordres Walmoden at paatale den.

Juni 4. Justitz-Raaderne Pauli og Jacobi komme i Spectacle-Commissionen.

— **8.** Cammer-Herre Adler paa Draxholm Skilsmisse-Contract med sin Frue, en Cicignon¹⁾. Hand giver hende 800 Rdr. aarlig og efter hans Død faaer hun 600 Rdr. Hun forpligter sig at gaae til Sønderborg. Hun skal lave til Barsel med en Student, som Adler nylig d. 3. Maii havde givet et Kaldsbrev.

— **9.** C. C. in pleno.

— **11.** Doctor Lange²⁾ spiiste her om Middagen og prøvede Vandet i min Kilde og Gadebrønden. — Elvebrud af Glommen gjør Skade i Østerdalen.

— **12.** Herskabet reiste til Fredensborg.

— **14.** Rheder, Thura, og Fruer, Borre, Frue, begge Døttre, begge Jfr. Hyllested og Jfr. Wøldike, Suhm, Frue og Søn, Hr. Treschow med Datter og Friis Rottbøll spiiste her om Middagen, som var vor 25 Aars Bryllupsdag.

— **15.** Reist med min Kone og Niels Brun til Byen og derfra om Eftermiddagen til Fredensborg³⁾. Besøgt Guldberg.

— **16.** Refereret i Stats-Raadet in pleno.

— **17.** C. C. in pleno.

— **18.** Læst Michaelis om Daniels 70 Uger⁴⁾. It. Martfeldts Indlæg til Commissionen.

— **19.** Consistorial-Raad Brorson i Ribe dør.

— **21.** Udlæst de 4 første Tomer af Velly Histoire de France⁵⁾.

¹⁾ Ulrica Helena Cicignon; Skilsmissekontrakten med hendes Mand, Conr. Vilh. Adeler, ligger ved Sjæll. aabne Breve 1773, Nr. 193.

²⁾ Lægen Joh. Chr. Lange († 1776), fra hvis Haand foreligger den mærkelige Bog: Lære om de naturlige Vande (Kbhvn. 1756).

³⁾ I den Tid Hoffet er paa Fredensborg, holdes Statsraadet der, og Luxdorph maa rejse derhen for at referere; derefter tager han til Kbhvn. for at sidde i Kancellikollegiet og vender Dagen efter hjem til Nærum. Dette gentager sig hver Uge i den nærmeste Tid.

⁴⁾ J. D. Michaelis, Versuch über die siebenzig Wochen Daniels, 1771.

⁵⁾ Paris 1755-60 (8 Voll.).

Juni 23. Uldahl gav mig 200 Rdr. for Curatellet¹⁾. — Besøgt Styrmand Junges og seet hans Føring.

— **24.** C. C. in pleno. — Reist med min Kone til Nærum og kiørt forbi Kilden²⁾.

— **29.** Reist til Fredensborg med Hennings.

— **30.** Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Reist til Byen med Baron Guldenchrone og Hennings og besøgt Wasserfall i Søllerød paa Veien.

Juli 1. C. C. abs. Graah.

— **2.** Begynt paa Relationen over Theologorum Forestilling anl. Attestatzen.

— **4.** Skrevet et Pro Memoria til Sognefoged Lars Nielsen at lade eftersøge Niels Axelsens Stifdatter Johanne, som med en Soldat har været her i Byen³⁾ i Nat og stiaalet rundt omkring. [Tilføjet senere:] Hun blev grebet om Aftenen i Dyre-Haven.

— **8.** C. C. in pleno. — Spiist om Aftenen til Borres⁴⁾ med Talbitzer og seilet over til Holmen.

— **10.** Hyllested døde Kl. 12 Middag⁵⁾.

— **12.** Skrevet mine Tanker i den Stavangerske Sag⁶⁾.

— **13.** Reist til Fredensborg. Været om Aftenen paa Concerten.

— **14.** Refereret i Stats-Raadet abs. Schack.

— **15.** C. C. abs. Graah.

— **16.** Skrevet en Relation til Printzen i den Theologiske Sag⁷⁾.

— **19.** De tvende Deputerede fra Stavanger, Notland og Dreyer, besøgte mig.

— **20.** Cammerraad Bugge dør⁸⁾.

¹⁾ Luxdorph havde været Kurator for Advokat Peter Uldalls Hustru Antoinette, Datter af Generalkrigskommissær Stephan Hansen (jvfr. 22. Januar 1770).

²⁾ o: Kirsten Pils Kilde i Dyrehaven.

³⁾ o: Nærum.

⁴⁾ paa Sophieshøj i Nærum.

⁵⁾ Overvisitør Paul Hyllested; han blev 58 Aar gl. (Adresseavisen 1773. Nr. 105).

⁶⁾ I Stavanger havde været Optøjer, idet Indbyggerne havde nægtet at betale Skat.

⁷⁾ Jvfr. 2. Juli. Sml. Kirkehist. Saml. 4. R. II, 370, 384.

⁸⁾ Kammerraad Peder Bugge døde efter Adresseavisen (1773, Nr. 111) den 21. Juli, 73 Aar gl.

Juli 21. Læst Dr. Holms Betænkning om Examine Theologico paa 56 paginas in folio¹⁾.

— **22.** C. C. abs. Graah. Proclama om Oldenborg²⁾.

— **23.** Beringskiold forlader Møen, hvorover Møller³⁾ og hans Folk tages i Forhør.

— **24.** Været hos Geheime-Raaden. — Udlæst Histoire de France fra T. 5 til 8.

— **27.** Reist til Fredensborg. Om Aftenen paa Concerten.

— **28.** Refereret i Stats-Raadet abs. Schack. — Antaget Fridrich Ejberg til Tiener.

— **29.** C. C. abs. Graah.

— **30.** Læst Sebaldus Nothancker⁴⁾.

August 3. Geheime-Raad Juell-Wind skal være blevet hæftig syg.

— **4.** Hr. Rosenstand recommanderes af Printzen til at prædike paa Hellig Giæstes Kald.

— **5.** C. C. abs. Graah.

— **6.** Opsat et Brev til Kammeret om Kaarsevad og Stavids Broe⁵⁾.

— **9.** Hr. Møller kaldet til Capellan ved Hellig Giæstes Kirke.

— **10.** Reist til Fredensborg og været paa Concert om Aftenen.

— **11.** Refereret i Stats-Raadet abs. Thott.

— **12.** C. C. abs. Graah.

— **14.** Gen:Gouvern.⁶⁾ Clausen faaer det hviide Baand.

— **15.** Drukket Théé paa Holmen⁷⁾ og spiiist om Aftenen til Borres med Talbitzer.

— **16.** Udlæst den 29. og 30. Recueil af Lettres édifiantes.

— Udlæst Remarques d'un Voiegeur moderne sur le Levant⁸⁾.

¹⁾ Gude føjer hertil følgende Kommentar: Efter hans Skik ventelig deri heele Sider af Kirkefædrene. Holm var en i sin Tid miskiendt samvittighedsfuld og grundærlig Mand; men Pedant og hængte for meget i alt det gamle.

²⁾ i Anledning af det holstenske Mageskifte.

³⁾ Beringskiolds Foged paa Nygaard, Hans Møller.

⁴⁾ Af Friedr. Nicolai; udkom i 3 Bind, Berlin 1773—76.

⁵⁾ Ringsted Amt.

⁶⁾ i Vestindien.

⁷⁾ Jvfr. 8. Juli.

⁸⁾ Af Joh. Herm. v. Riedesel, Amsterdam 1773.

August 17. Ole kiørte for os, fordi Morten var fuld. Reist til Byen med min Kone.

— 18. Beseet Morells Bøger¹⁾, siden gaaet i Kongens Have og paa Volden.

— 19. C. C. abs. Graah.

— 24. Reist til Fredensborg. Om Aftenen paa Concerten.

— 25. Refereret i Stats-Raadet abss. Thott og Bernstorff.

— 26. C. C. abs. Graah.

— 27. Spiist med min Kone om Middagen i Ronsted Kroe med Rheder, Hielmstjerne, Suhm og Fruer, Fritz, Pohl og Assessor Treschow²⁾. Spadseerede i Sophienberg Skov op til Kokkedal.

September 2. C. C. abs. Graah.

— 4. Reist til Fredensborg, gjort Cour og spiist ved Marskalks-Taffelet. — Hviide Riddere: Juell, Moltke, Ahlefeldt, Numsen, Raben, Benzon paa Sohngaardsholm, Schønfelt, Gamst, Larrey og Simolin³⁾ 3 Dage før; G:Raader: Steeman og Carstens; virkelige Etatz-Raader: Sevel og Aagaard; Cammerherrer: Pless, som fik Mad. Moltke, etc. [Senere er tilføjet:] Penz og Holger Scheel.

— 6. Udlæst Recherches philosophiques sur les Egyptiens et les Chinois⁴⁾. En meget lærd Bog, skrevet tillige med stor Vidd og Skiønsomhed og opfyldt med grundige, men undertiden dristige Tanker.

— 7. Reist til Fredensborg. Paa Concert om Aftenen.

— 8. Refereret i Stats-Raadet abss. Rømeling og Eicksted.

— 9. C. C. in pleno. — Uddeelt Christni-Saga⁵⁾.

— 10. Cammer-Frøken Raben kommer fra Hove.

— 11. Printz Fridrich, for at afstaae Coadjutoriet i Lübeck, faaer strax 150/m Rdr. og siden 20/m Rdr. aarlig, naar Biskoppen dør.

— 12. Været ved Biskop Hagerups Vielse. Biskop Harboe erindrede, at den første evangeliske Biskop blev viet i Frue Kirke d. 14. Sønd. efter Trinitatis⁶⁾. Spiist om Mid-

¹⁾ Gerh. Morell var Kunstkammerforvalter og døde 1771; hans Bøger blev solgt ved Auktion, den sidste Part i Septbr. 1773.

²⁾ Ewald havde paa dette Tidspunkt Ophold i Rungsted Kro og skrev paa Balders Død.

³⁾ J. von Simolin var russisk Envoyé i Kbhvn.

⁴⁾ Af Corn. de Pauw; udkom 1773.

⁵⁾ Jvfr. 2. Februar.

⁶⁾ 12. Septbr. var i 1773 14. Søndag efter Trinitatis.

dagen til Biskoppens med Biskop, Amtmand og Assessor Hagerup, Graah, Aagaard, Provst Hviid, Hr. Schmidt i Fridrichsborg etc.

September 15. Giort Extract af Dr. Holms Erklæring om Examen Theologicum.

— 16. C. C. in pleno.

— 20. Udlæst af Histoire de France fra Tom. 9-12.

— 21. Reist til Fredensborg med Henningsen¹⁾.

— 22. Refereret i Stats-Raad abs. Eicksted. Fr. om Examen Theologicum.

— 23. C. C. in pleno. — Wegner gaaer af som General-Major med 2000 Rdr. Hiorthøi bliver Hof-Inspecteur og Justitz-Raad, Urne Cammer-Junker hos Kronprintzen, Frøk. Schmettau Hofmesterinde hos Printzessen²⁾.

— 25. Været hos Geh:Raaden. — Staaet Fadder med Langebek og Justitz-Raad Møller til Fiskers Datter Ane Elisabeth, baaret af Frue Kratzenstein, J:frue von Asperen holdt Huen, i Hellig Giæstes Kirke. — Den unge Mad. Drewes dør hastig³⁾.

— 27. En af Suhrs Folk løber bort med 1000 Rdr.

— 30. Maanens Formørkelse. — C. C. in pleno.

Oktober 1. Stor Cour til Hove for Grosfyrstens Geburtsdag⁴⁾ og det Kielske blev overleveret.

— 3. Søllerød Kirke, Hr. Dreyer. Oplæst Brændeviins-F[o]r[ordningen].

— 5. Reist til Fredensborg.

— 6. Refereret i Stats-Raadet abs. Eickstedt. — Reist til Byen. — Parapheret Instructionen for Eickstedt som Ober-Hofmester hos Kron-Printzen. Hans Informator Sporon bliver Professor.

— 7. Refereret i Cancellie-Collegio in pleno.

— 9. Hr. Dreyers Kaldsbrev til Rennesøe gik tilbage, da det ved Forseelse var tegnet ved ham, som var meent Hr. Røtting⁵⁾.

¹⁾ Peter H. var deputeret i Tyske Kancelli.

²⁾ c: Louise Augusta.

³⁾ Strandmøllens Ejer, Chr. Drewsens første Hustru, Elisabeth, f. Lassen, begravedes 30. Septbr.

⁴⁾ Storfyrsttronfølgeren Paul.

⁵⁾ Chr. Bendix Røtting fik 14. Oktbr. 1773 Beskikkelse som Præst i Rennesøe i Norge (Norske aabne Breve 1773, Nr. 347).

Oktober 12. Kongen befinder sig ei vel og Herskabets Reise hiem bliver opsat til sidst i Maaneden.

— **14.** C. C. abs. Aagaard, som refererede i Stats-Raadet paa Fredensborg. — Biskop Gunnerus dør¹⁾ paa sin Visitatz-Reise.

— **15.** Tilskrevet Hr. Bloch i Middelfart, som gjør Supplement til Jesu Levnets Historie²⁾.

— **16.** Hr. Thulesius dør. [Tilføjet senere:] NB. Maa-skee falskt Rygte.

— **19.** Udlæst Histoire de France Vol. 13-16. — Reist til Fredensborg, Guldencrone fulgte med. Om Aftenen paa Concert³⁾.

— **20.** Om Natten før Nordlys. — Refereret i Stats-Raad abs. Thott, som var forkiølet.

— **21.** Været hos Geheime-Raaden. — C. C. in pleno. — Iselins Fuldmægtig gaaer bort for Tall-Lotteriet med heele Hoegholms Cassa = 10/m Rdr.

— **22.** Udlæst Knitlinga-Saga. — Hoppe, Reiche, Seidelin, Cortsen blive virkelige Etatz-Raader. Fisker faaer Afskeed, Stockfleth bliver Laugmand i hans Stæd; i Stockfleths Stæd bliver Willumsen Præsident⁴⁾, som skal give 800 Rdr. aarlig til Brøcker, som gaaer ud af Krigs-Etaten. Dette skal længe have været resoluert, men ei communiceret Cancelliet.

— **23.** En Forordning om Sabbathens Helligholdelse skal gaae ud, ligeledes Ruffere og Ruffersker straffes⁵⁾.

— **26.** Herskabet kom ind.

— **27.** Stats-Raad, Aagaard refererede. — Apotequer Hagen angives for at have udstæd falske Vexler.

— **28.** C. C. in pleno.

— **29.** Giort Cour for Herskabets Hiemkomst. — Etatz-Raad Pingel gjør Opbud, Svanitz⁶⁾ dør pludselig hos en Officeer, som hand skulle forbinde. Nogle Dage før mødte

¹⁾ 25. Septbr.

²⁾ Tønne Bloch, Præst i Middelfart, senere Biskop i Ribe. Han havde spurgt Luxdorph til Raads. Sml. Luxdorphiana 480 ff.

³⁾ Saadanne Koncerter holdtes jævnlig om Aftenen ved Hoffet i denne Tid (Hofmarskallatets Dag-Journaler).

⁴⁾ i Kristiania.

⁵⁾ Herom havde Cancelliet faaet en Kabinetsordre af 20. Oktbr.

⁶⁾ Bartholomæus Henrik Tobias Schwanitz († 29. Oktbr. 1773).

Justitz-Raad Friis ham paa Gaden og tænkte: Hvem der havde hans Helbred!

November 1. Hersleb, Horn, Fedder og Falsen blive ogsaa virkelige Etatz-Raader. — Frøk. Ernst siges ogsaa at have gjort Opbud. Hielmstjerne taber 6000 Rdr. ved Pingel.

— 3. Ved min Thee-Drikken udlæste Fridrich den første Bog i Loven. — C. C. in pleno.

— 4. Stats-Raad in pleno.

— 5. Der har været for en 3 Ugers Tiid siden et Opløb i Bergen, hvorved Contrabande-Vahre ere indførte. — Ordrene anl. Stockfleth og Fisker etc., hvorimod Cancelliets Forestilling i Gaar var i Stats-Raadet, bleve ei underskrevne.

— 7. Giort Cour med min Kone til Grev Thotts.

— 8. Tilskrevet Hr. Block om hans Skrift¹⁾. — Der siges, at Grev Holst er bleven Ober-Stald-Mester og Brockenhuus Ober-Hof-Marskalk²⁾.

— 10. C. C. in pleno. — Bagger besøgte os og syntes ikke at være frisk.

— 11. Fridrich udlæste Lovens 2. Bog. — Stats-Raad, Aagaard refererede. — Commission i Arnæ Legato præss. Mølman, Langebech og Erichsen. Erichsen foreviiste In-gulf. (!)³⁾ Ormstunga Saga færdig til Trykken. Samling berammet igien til i Dag 8 Dage.

— 12. Læst Evalds Balders Død. Non sani hominis⁴⁾.

— 13. Ild løs om Morgenens Kl. 5 hos en Bager ved Nyeboeder.

— 14. Gyldenfeldt besøgte mig og gav ont af sig.

— 15. Nordlys om Aftenen. — Hørt efter Begiæring Stud. Carl Christian Bentsen i Hellig Giæstes Kirke. En god, tydelig og grundig Prædiken. Der var næppe 4 Tilhørere.

— 16. Ildebrand om Morgenens paa⁵⁾ Christianshavn, hvor Budenhofs Comptoir afbrænder.

— 17. C. C. in pleno.

— 18. Refereret i Stats-Raadet abs. Printzen. Fik først

¹⁾ Jvfr. 15. Oktober.

²⁾ Det var et falsk Rygte.

³⁾ At dette er en Distraktionsfejl for Gunnlaug, fremgaar af Kommissionens endnu bevarede Protokol.

⁴⁾ Sml. A. D. Jørgensen, Johs. Evald, S. 133.

⁵⁾ I Orig. staar: hos paa.

Ende Kl. 3. — Brinch-Seidelin skrev mig og Johan Eichel til og frasagde sig Christophers Værgemaal. — Commission i Arnæ Magnæi [Legato]. Erichsens Piece skal trykkes, Kall gav Calculation over Legati Formue.

November 19. Fridrich udlæste Lovens 3. Bog.

— **20.** Bernstorff bliver Directeur for det Tydske Cancellie og skal paraphere, den gamle Grev Moltke¹⁾ faaer 4000 Rdr. Pension. Cabinets-Ordre, at Willumsen skal være Præsident i Christiania og Stochfleth sættes paa Pension samt i Grev Schulins Sag Høieste Ræts Dom ei exequeres. — Ordre imod trykte Sager og Kobberstøkker²⁾.

— **21.** Hellig Giæstes Kirke. Aftensang Stud. Møller, Hr. Møllers Broder³⁾. — Allerrede for 3 Maaneder siden har Reventlau faaet 4000 Rdr. Pension.

— **22.** Fridrich udlæste Lovens 4de Bog. — Giort Udkast til Forestillingen om Arnæ Magnæi Legatum. — Svaret Seidelin.

— **24.** C. C. in pleno. — Samling om Eftermiddagen med Stampe, Berner, Hofman, Prætorius og Erichsen om Kammerets Jurisdiction. Vi bleve næsten eenige.

— **26.** Tilskrevet Hr. Bloch.

— **28.** Hellig Giæstes Kirke. Aftensang, Hr. Fabricius, prædiker noget hastig og uforstaelig, men eller[s] grundig.

— **29.** Bispinde Bildsøe dør⁴⁾. — Skade af Elvebrud i Norge, Lavrvigs Grevskaab. — En Ubekientd sendte mig en liderlig Afhandling under Navn af Svend Felding, paategnet, at jeg ville sige mine Tanker, om den kunde trykkes og hvad deri var at rætte. Hand gav sig ud for Autor til Sigrid⁵⁾. Jeg viiste ham til Carstens, som sendte mig den med sin Meening, at det var Maculatur. Jeg sendte Carstens den tilbage med Svar, at jeg var af samme Tanker.

¹⁾ ∴ A. G. Moltke.

²⁾ 18. Novbr. fik Kancelliet Kabinetsordre om, at de af Kongen udgivne Ordre i Henseende til trykte Bøger og Skrifter og til de for Overtrædere fastsatte Mulkt og Straffer ogsaa skal forstaas om Kobberstykker.

³⁾ Jvfr. 20. Novbr. 1772.

⁴⁾ Elisabeth Sophie Bildsøe, f. Hagerup, døde 24. Novbr. (Adresseavisen 1773, Nr. 185).

⁵⁾ »Forfatteren af Sigrid« var Suhm, hvilket dog ikke var bekendt paa dette Tidspunkt; Luxdorph vidste det næppe. Blandt Suhms æstetiske Arbejder synes der ikke at være trykt noget under Titlen Svend Felding (sml. Chr. Bruun, Peter Fred. Suhm, S. 145 ff.).

November 30. C. C. in pleno. — Fra Steuer-Directionen skal være gaaet Kgl. Ordre, at Rosenkrantz's Godser ei maa sælges, førend ham Arv tilfalder. — Voltelin var hos mig og berettede, at hand vidste, at Printzen havde sagt, at hans Søn ei kunde komme i mit Comptoir siden der var allerede 2 Volontairer, men at Printzen havde forandret sine Tanker og ville tale derom [?] d. 2. Dec. Men dette skeede ei¹⁾.

December 2. Fridrich udlæste Lovens 5te Bog. — Refereret i Stats-Raadet for Printzen abs. Schack.

— 3. Udlæst Recherches sur l'Amérique. En drøi Bog, men hvis Læsning mand aldrig bliver kied ved. Jeg frygter ellers, at Autor²⁾ kun er en lunken Christen, hvilket skulle være stor Skade. — Samling paa Cancelliet for at giennemgaae de circulerende Sager. — Sendt Gh:Raaden Beretningen om Arnæ Legatum.

— 4. Været hos Geheime-Raaden. — Hof-Prædikant Schmidt skal være Biskop i Christiania og vælge³⁾ Stifts-Propst. — Min Kone var med Suhms paa Hof-Theatro paa Opera.

— 5. Mad. Gustmejer døde i Gaar Eftermiddag Kl. 3.

— 6. Ordre til Magistraten om Ober-Formynderiet. — Læst den forbudne Piece til Kongen om Tal-Lotteriet. Politimester har ingen Ære af at have confisqueret den, og jeg frygter Autor engang kand sige til os Matth. 11, 16-17⁴⁾. — Spiist om Middagen til Aagaards, hvis Søn blev examineret.

— 7. Læst Weissagungen, en foragtelig Piece.

— 8. Fridrich udlæste den danske Lov. — C. C. in pleno. — Gratuleret til Graahs med Frøken Bolettes og Johan Eichels Forlovelse.

— 9. Fridrich begyndte paa den Norske Lov.

¹⁾ Notitsen om Voltelin rimeligvis indført senere — efter Statsraadet d. 2. Decbr.

²⁾ Corneille de Pauw.

³⁾ I Kabinetsordre af 2. Decbr. om Schmidts Udnævnelse til Biskop paalagdes det Kancelliet at indhente hans Betænkning og Forslag om Besættelse af Posten som Stiftspropst. Jvfr. 16. December.

⁴⁾ Lyder: Men hvem skal jeg ligne denne Slægt ved? Den er lig de smaa Børn, som sidde paa Torvene og raabe til deres Stalbrødre og sige: vi fløjtede for Eder og I vilde ikke danse, vi sang klagelig for Eder og I vilde ikke græde.

December 13. I Raadmand Ramsharts Bestalling som Vice-Borg-M.¹⁾ blev ved en Forseelse udeladt det Ord tillige. Da hand besværgede sig derover, blev han tilbuddet, at det kunde ved Radering forandres. Men hand skrev Aagaard et impertinent Brev til og truede, at hvis hand ikke fik en nye Bestalling inden Løverdag, ville h[an]d klage til Printzen saaledes som han medsendte Concept til²⁾. — Efterseet med Niels Brun mine particulaire Breve.

— 14. Christopher var til sin Broders³⁾ Ja-Ord.

— 15. C. C. in pleno.

— 16. Fridrich udlæste den første Bog af N. L. — Refereret i Stats-Raadet in pleno. Iblandt andet om Nannestads Pension og om Lumholtz til Stifts-Provst i Christiania.

— 17. Giort Udkast til et Brev til Dom Perez Bayer, Canonicus Toletanus, Printzens af Asturien Præceptor, for at faae den af H. k. H. oversatte Sallustius⁴⁾. — Guldberg sendte mig sin Theologia revelata.

— 19. Hellig Giæstes Kirke, Højmesse Stud. Bay, som Frue Thura taler for og lærer den unge Schimmelman Dansk. Maadeligt. — Giort Cour med min Kone hos Geheime-Raad Thott og spiist om Aftenen til Suhms med Hr. Treschov og Professor Treschow, som havde prædikedet i Slots-Kirken, samt Udal, Rantzau og Pohl og Biskop Bangs Søn. — Suhm gav mig sin Chronologie med en Fortale, hvoraf kun er 4 Exempl.⁵⁾

— 20. Om Aftenen hos Hielmstjerne i Societetet præss. Carstens, Rottbøll, Kratzensteen og Hee. Nie Regnskaber qvitterede, et Par Præmier uddeelte, et Par nye Problemer udsatte. — Begyndt at legge Trottoir ved Cancelliet.

¹⁾ i Kristiania.

²⁾ Han fik først en Bestalling af 9. Decbr.; denne kasseredes og en ny udstedtes den 16. (D. K. 1. Underskrivelsesbog).

³⁾ Johan Eichel Bartholin. Jvfr. 8. December.

⁴⁾ Herom oplyser Gude: »Det var en prægtig Udgave, som ikke var at faae til Kiøbs. . . . Printsen af Asturien havde foræret Grev Thott et Exemplar af denne Sallustius, og dette har ventelig bevæget Luxdorph til at skrive om eet for sig. Thotts Exemplar blev paa Auctionen efter ham solgt til det Kaunitzske Bibliothek i Wien og dyrt betalt. Luxdorph fik i Følge dette Brev et Exemplar fra den Spanske Prints, som han i sin sidste Villie gav til den 1ste af sine Executores, Kammerherre Suhm.«

⁵⁾ »Tids-Regning til Ungdommens Nytte« udkom 1773; Fortalen trykt hos Bruun, P. F. Suhm, S. 174 f.

December 22. N. L. 1. B.¹⁾ udlæst af Fridrich. — C. C. in pleno. — Printzen skrev mig et meget naadigt Brev til, at Kongen giærne saa, at den unge Voltelin kom i mit Comptoir. Jeg sendte strax Bud til Faderen og lod ham det viide, svarede Printzen og sendte Geh:Raaden alting til Eftersyn. — Holch vil ikke til Christiania og derfor faaer sin Afskeed.

— 23. Voltelin kom i mit Comptoir.

— 24. Tilskrevet Etatz-Raad Berner²⁾ i Anledning af Forvalter Nordenbergs Brev om Kongetiende af Nærum.

— 25. Regmqt-M.³⁾ Thibi paa Espe-Gaard skyder sig selv ihjel i Melancholie. — I Aarhus Stift er 2000 fleere døde end fødte, i Riber Stift 1100.

— 27. Der siges, at Thibi har efterladt sig 15000 Rdr. — Været hos Geheimeraaden. Gyldenfeldts Ansøgning er bevilget. Stats-Raadet gave deres Tanker skriftlig, Thott, Schack og Bernstorff vare af Cancelliets Tanker, Printzen og Eickstedt for Gyldenfelt, Rømling af ingen Tanker. — Kongen skriver sig Christianus Rex.

— 28. Været hos Geheimeraaden anl. et Rescript til Westindien, at Claussen⁴⁾ skal beskikke en Commissionair, som skal passe paa, at ingen Renter gaae derfra til Holland uden at gaae over Kiøbenhavn. Det skal expederes saa betids, at det kand gaae i Morgen Eftermiddag Kl. 2 med et Skib. — Commissariernes Betænkning indkom i Rappes Sag, at ham ingen Appell bør tilstædes, men Kongen kand beviise ham Naade⁵⁾.

— 29. C. C. abs. Aagaard, som har Podagra. — Fridrich

¹⁾ Skal rimeligvis være 2. Bog, jvfr. 16. og 29. December. Fridrich er Luxdorps nye Tjener (jvfr. 28. Juli), der maatte sætte sig ind i Lovens Begyndelsesgrunde. Sml. 11. Oktbr. 1768 og 22. Febr. 1769.

²⁾ Alexander Berner var deputeret i Rentekammeret.

³⁾ ∴: Regimentskvartermester.

⁴⁾ ∴: Guvernøren.

⁵⁾ Der var overgaaet Kapt. Rappe en Kommissionsdom, som Kongen havde approberet, men som han forlangte appelleret til Højesteret. Der blev da 8. Septbr. 1773 nedsat en ny Kommission, som paany skulde undersøge Sagen. Enden blev, at Rappe ikke fik Tilladelse til Appel, men fik Kaptajns-Pension (200 Rdr.), indtil han kunde komme i civil Bestilling (Sjæll. Miss. 1773, Nr. 468, 1774, Nr. 113). Otto Frid. Rappe, der havde gjort Tjeneste i Norge, var afskediget 1771 paa Grund af forskellige Misbrug (Generalitets- og Kommissariatskoll. Kgl. Ordres og Resol. 1771, Nr. 343).

udlæste N. L. 4. B. — Udlæst Guldbergs aabenbarede Theologie. Det er Skade, at den grundlærde Mand, der skriver ellers saa fyndig, ikke er bedre Philosoph og Jurist¹⁾.

December 30. Refereret i Stats-Raadet in pleno. — Seidelin, Johan Eickel og Thomas, Assessor Schow, Canc:Rd. Stampe spiiste her om Aftenen. Seidelin overleverede Bartholins Værgemaal til hans Broder Johan Eickel.

— **31.** Fridrich udlæste N. L. 4. B. — Efter Kammerets Forestilling skal Beringskiold ikke meere have Titul af Kammer-Herre.

¹⁾ Gude bemærker: »En rigtig Anmerkning; og hans Mangel paa juridiske Indsigter saae Luxdorph af de Ordre, der kom fra ham som Cabinets-Secretaire. Men Guldberg, vil nogen indvende, gav sig heller aldrig ud for Jurist. Hvorfor indlod han sig da i Sager, som angik Lov og Ret?»

•

TILFØJELSER OG RETTELSE

- S. 74, L. 5—6 o. og Note 3. »Von Mitternacht komt Gold« er Indskriften paa en Dukat, som oprindeligt er udmøntet 1697 (sml. Fortegnl. over Møntsamlingen, 1791, Tabel Chr. V XL Nr. 1 og XLI Nr. 2).
- S. 82, L. 6 o. Om »Forbandelserne« henvises til den i Nyt hist. Tidsskr. IV, 442 ff. trykte Memorial om Fællesskabets Ophævelse. Sml. Adam Homo 10. Sang, det fjortende sidste Vers.
- S. 125, L. 11 o. Psalme 82 har kun 8 Vers; 82, 12 maa derfor være en Skrivfejl i Dagbogen.
- S. 164, L. 11 o. Aperationer, læs: Operationer.
- S. 185, L. 1—2 o. »[? man]« udgaar; havde søgt o: havde søgt Embede.
- S. 221, L. 17 n. General Majorer, læs: General-Majorer.
- S. 234, L. 13 o. I Stedet for Schindel bør læses Schouboe.
- S. 245, Note 1. Juli, læs: Maj.
- S. 315, L. 20 o. og Note 7. Med St. menes Efterfølgeren Stockfleth.

